

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ЂУРО М. ЂУРИЋ

„САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА
ДРУШТАВА КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ –
УПОРЕДНА СТУДИЈА НЕМАЧКОГ,
ФРАНЦУСКОГ И СРПСКОГ ПРАВА“

Докторска дисертација

Београд, 2016.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ЂУРО М. ЂУРИЋ

„САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА
ДРУШТАВА КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ –
УПОРЕДНА СТУДИЈА НЕМАЧКОГ,
ФРАНЦУСКОГ И СРПСКОГ ПРАВА“

Докторска дисертација

Београд, 2016.

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF LAW

Đuro M. Đurić

„RECOVERY REORGANIZATION OF
INSOLVENT LIMITED COMPANIES –
COMPARATIVE STUDY OF GERMAN,
FRENCH AND SERBIAN LAW“

Doctoral Dissertation

Belgrade, 2016

*Мојој породици, мом изворишту и мом уточишту.
21.03.1692. године*

ИЗРАЗИ ЗАХВАЛНОСТИ

Овим путем желим да изразим најдубљу захвалност мојој породици, посебно оцу Милошу и мајци Викторији, на несебичној подршци пруженој током рада на докторској дисертацији.

Такође, желео бих да се захвалим ментору проф. др Мирку Васиљевићу, проф. др др др х.ц. Михаелу Мартинеку, проф. др Златку Стефановићу, адвокату Луки Бралићу, као и Фондацији Конрад Аденауер, која је помогла моје научно истраживање.

„Капитализам без стечаја је као хришћанство без пакла.“ Франк Борман

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ И ЧЛАНОВИМА КОМИСИЈЕ

Ментор:

Академик др Мирко Васиљевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Чланови Комисије:

- Академик др Мирко Васиљевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду
- др Владимир Чоловић, научни саветник
Института за упоредно право у Београду
и редовни професор Правног факултета
Паневропског универзитета Апеирон у Бањој Луци
- др Вук Радовић, ванредни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Датум одбране:

ПОДАЦИ О ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Наслов	Санациона реорганизација друштава капитала у стечају – Упоредна студија немачког, француског и српског права
Резиме	Од увођења у законодавства која су предмет ове студије, реорганизација привредног друштва у стечајном поступку, односно њен облик санациона реорганизација, будила је константно интересовање научне и стручне јавности. Као новина у европским континенталним правима, она је донела нови приступ стечају, као начину превазилажења тешкоћа у пословању и као могућности за нови почетак. Реорганизација као правни институт прожета је елементима свих правних дисциплина будући да се њом решава судбина једног правног субјекта. Њена правна природа зависи од законодавног приступа стечају привредних друштава. Од тога такође зависи циљ стечајног поступка, улога органа у стечајном поступку и положај привредног друштва дужника. Друштва капитала су посебна по томе што по правилу имају значајну имовину, закључују вредне правне послове, преко њих се одвијају велике трансакције и имају велики број запослених. Зато је како стечај у ужем смислу, тако и реорганизација у стечају од великог значаја како за само друштво тако и за шири круг субјеката и привреду у целини.
Кључне речи	Реорганизација у стечају, санација привредног друштва, друштва капитала, план реорганизације, Немачка, Француска, Србија
Научна област	Правне науке
Ужа научна област	Пословноправна научна област
УДК	347.7

INFORMATION ABOUT DOCTORAL DISSERTATION

Doctoral dissertation	Recovery reorganization of insolvent limited companies – Comparative study of German, French and Serbian law
Resume	Since the introduction of the legislations that are the subject of this study, the reorganization of the insolvent company, and its form recovery reorganization, constantly raised the interest of science and experts. As a novelty in continental European laws, it has brought a new approach to insolvency as a way of overcoming the difficulties in business and as an opportunity for a new beginning. Reorganization of a legal institute imbued with elements of all legal disciplines since it decides the fate of one legal entity. Its legal nature depends on the legislative approach to insolvent companies. It also depends on this the objective of insolvency proceedings, the role of authority in the

	insolvency proceeding and the position of the debtor. Corporations (limited companies) are special case because they generally have significant assets, concluding valuable contracts, through these large transactions take place and have a large number of employees. Therefore, both insolvency in the narrow sense and insolvency reorganization are of great importance for the society and for a wider range of subjects and the economy as a whole.
Key words	Reorganisation in insolvency procedure, corporate recovery, limited companies, reorganization plan, Germany, France, Serbia
Scientific area	Law sciences
Specific Scientific area	Business Law
UDK	347.7

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

ABl.	Amtsblatt
AktG	Aktiengesetz
AG	Amtsgericht
AnwG	Anwaltsgericht
BAG	Bundesarbeitsgericht
BFH	Bundesfinanzhof
BGB	Bürgerlichesgesetzbuch
BGBL	Bundesgesetzblatt
BGH	Bundesgerichtshof
BverfG	Bundesverfassungsgericht
Bodacc	Bulletin officiel des annonces civiles et commerciales
C.civ.	Code civil
C.com.	Code commercial
Cass.civ.	Cour de cassation, Chambre civile
Cass. com.	Cour de cassation, Chambre commerciale
CEDH	Cour européen de droits de l'homme
EU	Европска унија
EC	Савет Европске уније
GG	Grundgesetz
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung
HGB	Handelsgesetzbuch
InsO	Insolvenzordnung
KG	Kammergericht
LAG	Landesarbeitsgericht
LM	Loi Macron
OLG	Oberlandesgericht
RBl.	Reichsblatt
ZPO	Zivilprozessordnung
NCPC	Nouveau Code de procedure civile

USBC	United States Bankruptcy Code
ВКС	Врховни касациони суд Србије
ЗИО	Закон о извршењу и обезбеђењу
ЗОО	Закон о облигационим односима
ЗoСт	Закон о стечају
ЗОСПО	Закон о основним својинскоправним односима
ЗПД	Закон о привредним друштвима
ЗПП	Закон о парничном поступку
ЗППСЛ	Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији
ЗСП	Закон о стечајном поступку
УСС	Уставни суд Србије

САДРЖАЈ	1
I. ТЕКСТ РАДА ПО ПОГЛАВЉИМА	5
II. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ НАУЧНОГ ИСТРАЖИВАЊА	6
III. ПОСТАВЉАЊЕ ХИПОТЕЗА	19
IV. ОПРАВДАНОСТ И ДОПРИНОСИ ИСТРАЖИВАЊА	25
V. МЕТОДОЛОГИЈА РАДА	26
ДЕО 1	31
1. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТАВА КАПИТАЛА	31
У СТЕЧАЈУ	31
1.1. Историјски приказ развоја стечајног права у предметним државама	31
1.2. Облици реорганизације и типови планова реорганизације у стечају	44
1.3. Узроци стечаја	46
1.4. Санациона реорганизација и план реорганизације (санациони план)	48
1.5. Мере реорганизације	49
1.6. Однос између санационе реорганизације друштва капитала и државе	50
1.7. Правна регулатива стечајног поступка на нивоу Европске уније	51
1.7.1. Уредба Савета Европске уније бр.1346/2000 о стечајном поступку	51
1.7.2. Уредба Европског парламента и Савета 848/2015	54
о стечајним поступцима	54
1.8. Стечајни законик САД (Поглавље 11)	64
ДЕО 2	66
2. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТАВА КАПИТАЛА	66
У СТЕЧАЈУ У НЕМАЧКОЈ, ФРАНЦУСКОЈ И СРБИЈИ	66
2.1. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА У НЕМАЧКОМ ПРАВУ	66
2.1.1. Прописи о стечајној реорганизацији	67
2.1.2. Начела стечајног поступка	70
2.1.3. Стечајни разлози	76
2.1.4. Учесници стечајног поступка	77
2.1.5. Последице отварања стечајног поступка	90
2.1.6. Санациона реорганизација (према изменама ЕСУГ 2012.)	91
2.1.7. Стечајни план	93
2.1.8. Припрема и претпоставке санационе реорганизације	94
2.1.9. Садржај плана	94
2.1.10. Обавезе дужника	95
2.1.11. Измена стварноправних односа	95
2.1.12. Санациони план реорганизације	97
2.1.13. Подношење плана реорганизације	99
2.1.14. Унапред припремљени план реорганизације	103
2.1.15. Права власника капитала у поступку санације	104
2.1.16. Конверзија дуга у капитал (debt-equity-swap)	105
2.1.17. Образовање група и подела власника капитала	106
у поступку реорганизације	106
2.1.18. Одбацивање плана	108
2.1.19. Суспензија уновчења и деобе	108
2.1.20. Изјашњавање и гласање о плану	109
2.1.21. Промене плана	113

2.1.22.	Забрана блокаде.....	113
2.1.23.	Судска потврда плана.....	114
2.1.24.	Модификација плана условом.....	114
2.1.25.	Заштита мањинских поверилаца.....	115
2.1.26.	Скраћење рокова ради убрзавања поступка.....	116
2.1.27.	Санациони план реорганизације као план наставка делатности.....	118
2.1.28.	Објављивање одлуке о потврђивању плана.....	119
2.1.29.	Поступање обавезама стечајне масе.....	120
2.1.30.	Општа дејства плана реорганизације.....	120
2.1.31.	Спровођење плана.....	121
2.1.32.	Обустава стечајног поступка.....	123
2.1.33.	Примери санационе реорганизације у стечају у Немачкој.....	125
2.1.34.	Повезана друштва.....	126
2.2.	САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТАВА.....	129
	КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ У ФРАНЦУСКОМ ПРАВУ.....	129
2.2.1.	Национални прописи (Право поступака колективног намирења).....	129
2.2.2.	Реформе 2010. и 2014. године.....	135
2.2.3.	Право Европске уније.....	138
2.2.4.	Поступци превенције.....	139
2.2.5.	Поступак мирења (поравнања).....	140
2.2.6.	Санациона реорганизација.....	141
2.2.7.	Поступак спашавања или судска предстечајна реорганизација.....	144
2.2.8.	Пријава потраживања.....	166
2.2.9.	Поступак спашавања.....	166
2.2.10.	Поступак судске реорганизације.....	197
2.2.11.	Ток поступка судске реорганизације.....	205
2.3.	САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА.....	213
	КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ У СРПСКОМ ПРАВУ.....	213
2.3.1.	Општи део.....	213
2.3.2.	Правни прописи о реорганизацији.....	214
2.3.3.	Подобност привредног друштва за реорганизацију.....	220
2.3.4.	Правна природа реорганизације.....	227
2.3.5.	Правне последице отварања стечајног поступка.....	228
2.3.6.	Начела поступка реорганизације.....	237
2.3.7.	Правна природа плана реорганизације у стечају.....	246
2.3.8.	Учесници у поступку реорганизације.....	247
2.3.9.	Поступак реорганизације.....	280
2.3.10.	Правне последице потврђивања плана реорганизације.....	311
2.3.11.	Извршење плана реорганизације.....	311
2.3.12.	Продаја стечајног дужника као правног лица.....	313
	или цесиона реорганизација.....	313
2.3.13.	Примери санационе реорганизације у стечају у Србији.....	314
2.3.14.	Повезана друштва.....	315
2.3.15.	Међународни стечај.....	315
2.3.16.	Признање стране одлуке.....	318
2.4.	Закључак поглавља.....	320

ДЕО 3	323
3. КРИТИЧКА АНАЛИЗА ЗАКОНОДАВСТАВА И ПРЕПОРУКЕ	323
3.1. Реорганизација друштва капитала у стечају.....	324
као правни појам	324
3.1.1. Извори права реорганизације друштва капитала у стечају.....	324
3.2. Правна природа реорганизације у стечају	327
3.2.1. Правна природа судског поступка	327
3.2.2. Уговорна правна природа	328
3.2.3. Институт <i>sui generis</i>	330
3.3. Предмет реорганизације друштва капитала у стечају	330
3.3.1. Корпоративна или општа реорганизација	331
3.4. Реорганизација привредног друштва	332
3.4.1. Промена правне форме.....	332
3.4.2. Статусне промене.....	334
3.4.3. Промене у капиталу друштва	336
3.4.4. Реорганизација предузећа/пословања	339
3.4.5. Реструктурирање облигационих односа	344
3.5. Претпоставке подобности за реорганизацију	350
3.5.1. Претпоставке за отварање поступка реорганизације у стечају	350
3.5.2. Претпоставке за усвајање плана реорганизације у стечају.....	353
3.6. Форме поступка реорганизације.....	354
3.6.1. Судски поступак реорганизације	355
3.6.2. Вансудски поступак реорганизације.....	357
3.7. Циљ реорганизације друштва капитала	359
3.7.1. Опште решавање неспособности за плаћање.....	359
3.7.2. Превенција неспособности за плаћање.....	360
3.7.3. Намирење потраживања поверилаца	361
3.7.4. Наставак пословања.....	361
3.7.5. Очување радних места.....	361
3.7.6. Чишћење пасиве друштва	362
3.8. Рано и правовремено уочавање и	362
савладавање тешкоћа привредног друштва.....	362
3.8.1. Улога органа привредног друштва.....	362
3.8.2. Улога књиговодства (управа над финансијама)	363
3.8.3. Улога поверилаца.....	363
3.8.4. Улога финансијских установа	364
3.8.5. Улога синдиката.....	365
3.9. Вишестепено решавање тешкоћа привредног друштва	366
3.9.1. Вансудско преговарање са повериоцима.....	366
3.9.2. Судски поступци.....	367
3.10. Улоге учесника у санационој реорганизацији	368
друштва капитала у стечају	368
3.10.1. Улога суда	369
3.10.2. Улога управника.....	370
3.10.3. Улога поверилачких органа	372
3.10.4. Улога дужника.....	373

3.11.	Усвојене мере реорганизације.....	373
3.11.1.	Дејство усвојених мера реорганизације.....	374
3.12.	Ефикасност усвојених мера реорганизације.....	377
3.12.1.	Правна могућност одређене мере.....	378
3.12.2.	Изводљивост одређене мере.....	378
3.12.3.	Трошкови мера реорганизације.....	379
3.13.	Проблем реорганизације група друштава.....	380
3.13.1.	Групе друштава у Европској унији.....	380
3.14.	Међународни поступак реорганизације.....	380
3.14.1.	Судска надлежност.....	381
3.14.2.	Признавање страног извршног наслова.....	381
3.15.	Закључак.....	382
4.	Закључак свих поглавља.....	384
5.	ЛИТЕРАТУРА.....	389
БИОГРАФИЈА АУТОРА.....		424
Изјава о ауторству.....		426
Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада.....		427
Изјава о коришћењу.....		428

УВОД

I. ТЕКСТ РАДА ПО ПОГЛАВЉИМА

Према обављеном истраживању, дисертација ће бити подељена на уводни део, приказе стечајног законодавства и реорганизације друштва капитала у стечају у Савезној Републици Немачкој, Републици Француској и Републици Србији, критичку анализу законодавства у трима државама и препоруке и закључак.

У уводном делу биће размотрен развој стечајног права и института реорганизације, како у држави порекла САД, тако и у државама које су предмет ове студије. Такође, биће анализирана и регулатива на нивоу Европске уније, будући да су две државе из студије њене чланице.

Други део се односи на национална законодавства која су предмет ове студије. Тако, прво поглавље другог дела представља регулативу реорганизације у једној од водећих светских економија, Немачкој. Реорганизација је уведена у правни систем Немачке 1994. године, али је почела да се примењује тек 1999. године. Као и у Француској, приметан је утицај англосаксонског права, па је уследило још неколико реформи, од којих је последња која се односи на реорганизацију завршена 2014. године. У тренутку закључења рада на овој студији, пред немачким савезним парламентом (Бундестаг) налази се нацрт Закона о олакшавању превазилажења стечаја групе друштва. Његово усвајање се очекује до краја мандата садашњег сазива парламента.

Затим, друго поглавље другог дела односи се на државу која је изградила најсложенији систем реорганизације у стечају, Француску. Реорганизација привредног друштва у стечају постоји од 1985. године и до 2014. године стечајно законодавство доживело је неколико реформи. Данас постоји неколико врста реорганизације које стоје дужницима на располагању.

Немачка и Француска, као државе чланице Европске уније примењују и Уредбу ЕС 1346/2000 о стечајним поступцима за прекограничне стечајне поступке. У међувремену донета је нова Уредба ЕС 848/2015 чија примена обухвата и поступак реорганизације и као и стечајне поступке над групом друштва. Ова Уредба ће се примењивати од 2017. године.

Након тога, треће поглавље другог дела део посвећено је реорганизацији друштва капитала у стечају у Републици Србији. Релативно млада правна установа још није доживела праву примену у слабој економији каква је српска. Реорганизација у стечају уведена је реформом 2004. године. Реформа из 2009. године имала је за циљ да охрабри учеснике стечајног поступка на њену примену, кроз увођење реорганизације по унапред припремљеном плану. Изменама закона 2014. године наставило се са усклађивањем стечајног законодавства са захтевима тржишта.

Трећи део односи се на критичку анализу законодавства у трима државама и препоруке за будуће реформе. Будући да је реч о врло динамичној области права, тесно повезаној са економијом сваке државе, стечајно право је у обавези да стално прати привредна кретања и реагује на њих правовременим решењима. На нивоу Европске уније такође се развија посебна регулатива стечајног права, која је у примени у државама чланицама. Србија је, за сада, још увек држава кандидат за чланство у ЕУ и спроводи поступак хармонизације законодавства са правним тековинама ЕЗ.

Четврти део посвећен је закључним разматрањима, провери постављених полазних хипотеза и оцени важећег законодавства.

II. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ НАУЧНОГ ИСТРАЖИВАЊА

Прилично дуго дужник није имао могућност да након наступања банкротства одржи своје предузеће и настави своју делатност. Најпре је он сам, а онда и његова имовина, била је препуштена на милост повериоцима. Ипак, у 19. веку омогућено је да дужник са својим повериоцима закључи поравнање. На овај начин они су се споразумевали о једном спорном питању. То је за последицу имало избегавање извршења на имовини дужника, који је остајао у могућности да настави делатност свог предузећа. Међутим, у 20. веку, посебно након превазилажења бројних криза, уводи се један нови правни институт, који служи пре свега заштити интереса поверилаца.

Предмет ове студије представља скуп мера, које се спроводе у оквиру судског поступка. Циљ тог судског поступка је опоравак или санација привредног друштва неспособног за плаћање, када је то најбоље средство намирења његових поверилаца. Студија се ограничава на санациону реорганизацију друштава капитала у стечају. Ова друштва представљају правна лица, основана једностраним оснивачким актом или уговором, и која обављају редовно неку привредну делатност, преко имовине која је независна од свог власника. Правна наука познаје четири форме друштава капитала: акционарско друштво, командитно друштво на акције, друштво са ограниченом одговорношћу и европска компанија (*Societas Europaea*). У пракси, субјекти поступка реорганизације друштава капитала у стечају су углавном акционарска друштва и друштва са ограниченом одговорношћу. Научна анализа обухвата три правна система у Европи, и то у Савезној Републици Немачкој, Републици Француској и Републици Србији.

Да би се спровела реорганизација, најпре је неопходно да друштво капитала буде неспособно за плаћање или да му таква неспособност прети. Друштво је неспособно за плаћање када је доспело једно или више потраживања његових поверилаца, а оно не може да их намири. У француском и српском, а одскара и у немачком праву за отварање стечајног поступка није неопходно да је наступила неспособност за плаћање. У овом случају је довољно да она друштву прети или да се друштво суочава са таквим тешкоћама, да није у стању да их превазиђе. Понекад друштво постаје неликвидно, али не и неспособно за плаћање. Тада нису испуњени услови за покретање стечајног поступка. Такво друштво може спровести поступак реорганизације, али ван стечаја и ван судског поступка¹.

Претпоставка за покретање судског поступка санационе реорганизације је да друштво капитала буде неспособно за плаћање. То значи да се дужник од тренутка утврђивања платежне неспособности налази у једној новој правној ситуацији. Објављивањем решења о отварању стечајног поступка наступају последице стечаја

---

¹ Изузетак у том смислу представља француско право. Наиме, институт предстечајне реорганизације (*sauvegarde*), кроз своје варијане убрзаног и убрзаног финансијског спасавања, омогућава реорганизацију у раној фази настанка тешкоћа у пословању (*La loi n° 2005 – 845 de sauvegarde des entreprises du 26 juillet 2005, JORF n° 173, la loi n° 2010-1249 de régulation bancaire et financière du 22 octobre 2010, JORF n° 0247, l'ordonnance n° 2014-326 du 12 mars 2014, JORF n° 0062, complétée par le décret n° 2014-736 du 30 juin 2014, JORF n° 0150, mod. par l'ordonnance n° 2014-1088 du 26 septembre 2014, JORF n°0224*).

по друштво и друге учеснике поступка. Друштво капитала губи правну способност. Управи друштва престају овлашћења и прелазе на стечајног управника, оснивачки акт и други акти друштва делимично престају да важе и ограничава му се пословна способност, сва потраживања према друштву као дужнику сматрају се доспелим, а друштво више не може бити ималац права и обавеза, те његови правни послови не производе никакве правне последице.

Током стечајног поступка прекидају се сви судски поступци према друштву капитала неспособном за плаћање. Тако, сва потраживања се морају пријавити у стечајном поступку. Такође, током стечаја важи мораторијум или застој судских поступака против дужника.

Након отварања стечајног поступка, повериоци друштва капитала у стечају би требало да буду они који су овлашћени да одлуче о његовој судбини. Ипак, анализирана законодавства показују разлике у утицају поверилаца на развој поступка. С једне стране, када они нађу да је то сигурно и да има смисла, повериоци могу донети одлуку да се даљи поступак води у правцу уновчења имовине дужника, па да тако њихова потраживања буду делимично или у целини намирена. Продајом имовине, друштво над којим је стечајем отворен биће ликвидирано и ретко преостаје имовина која би се вратила власницима капитала. С друге стране, повериоци су овлашћени да донесу одлуку о одржању привредног друштва у животу и његовог имаоца, под претпоставком да се на тај начин њихова потраживања могу боље намирити. У овом случају, повериоци могу да се одлуче за санациону реорганизацију, реорганизацију уз продају правног лица, ликвидациону реорганизацију или мешовити (атипични, хибридни) облик реорганизације. Кроз продају новом власнику, друштво може економски да опстане, али више не постоји као дотадашњи правни субјекат. Предмет ове студије биће само санациона реорганизација. Она се, као и други облици реорганизације, заснива на плану реорганизације. План реорганизације може да се темељи на споразуму привредног друштва са повериоцима ван судског поступка, на унапред припремљеном плану реорганизације (УППР) и на плану усвојеном у стечајном поступку. План реорганизације захтева да дужник или његов стечајни управник задржи или поново стекне поверење поверилаца. Они морају препознати реорганизацију као најбоље

средство намирења својих потраживања. План санационе реорганизације друштва капитала, као и других облика реорганизације, усвојен у стечајном поступку добија судску потврду и тиме постаје извршна исправа са дејством према трећим лицима. Тиме се оваква реорганизација истиче над осталим облицима и пружа извесност и правну сигурност. Одлука која проистиче из судског поступка штити како интересе поверилаца тако и интерес дужника и трећих лица.

О плану реорганизације спроводи се гласање међу повериоцима. У њиховим је рукама даља судбина стечајног дужника – друштва капитала. Да би план био усвојен, потребно је да га подрже повериоци који имају већину у уделу потраживања унутар исте класе или групе², а затим да га потврди суд како би производио правна дејства. Када добије потребну већину, план обавезује све учеснике поступка (*erga omnes*): стечајног управника, сагласне и несагласне (мањинске) повериоце и трећа лица. План реорганизације има и посебну правну природу. Он обухвата елементе уговора и судске одлуке. У оквиру три анализирана правна система његова правна природа се различито схвата. Упркос несумњивим консенсуалним елементима, плану реорганизације је неопходна потврда надлежног суда, како би производио правна дејства. Због тога се за неке поставља питање, да ли реорганизација спада у добровољну судску надлежност. За неке је реорганизација правни институт „*sui generis*“³. План реорганизације усвојен ван судског (стечајног) поступка остаје само споразум дужника и поверилаца, утужив само према правилима облигационог права. За разлику од њега, судски потврђен план реорганизације мора да се спроведе, у супротном суд ће донети одлуку о поновном отварању стечајног поступка над друштвом капитала⁴.

План реорганизације може обухватати различите мере. Те мере могу за циљ имати правне и економске промене. Притом, могуће их је поделити у више група.

---

² Могуће је предвидети просту или квалификовану (двоструку) већину, као на пр. у немачком праву, §244 Insolvenzordnung.

³ Д. Слијепчевић, Правни аспекти реорганизације стечајног дужника, Докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, стр. 237.

⁴ Повреда обавезе из плана која није од значаја за извршење може се отклонити принудним извршењем плана као извршне исправе, §257 Abs.1 InsO, чл. 13 ст. 1 тач. 5, 15 ст. 6 Закона о извршењу и обезбеђењу, „Службени гласник РС“ бр. 31/2011, 99/2011 - др. закон, 109/2013 - одлука УС, 55/2014 и 139/2014 и чл. 41 ст. 1 тач. 5 Закона о извршењу и обезбеђењу, „Службени гласник РС“ бр. 106/2015.

Најпре, могуће је променити правни статус или правну форму привредног друштва у стечају. Затим, могуће је мерама променити привредну делатност привредног друштва. Поред тога, могуће је овластити стечајног управника да прода предмете из имовине стечајног дужника. Надаље, могуће је предвидети промене у структури капитала друштва. Осим тога, стечајни дужник је овлашћен да покуша да постигне нове споразуме са повериоцима ради преуређења права и обавеза. Између осталог, може уследити отпуштање вишка запослених у друштву капитала у стечају. На крају, стечајни управник може закључити нове уговоре, преузети нове обавезе, узети кредит и сл. Све напред наведене мере чине предмет ове студије. Оне имају за циљ најповољније намирење потраживања поверилаца. Тек након тога долази циљ другог ред, а то је одржање и привредног друштва у стечају. За остварење плана неопходно је да управа друштва капитала у реорганизацији (под надзором стечајног управника) спроводи добро корпоративно управљање⁵, са циљем успешног пословања и остварења максималних резултата.

План реорганизације обухвата мере реорганизације предузећа и реструктурирања облигационих односа са циљем испуњења или намирења потраживања стечајних поверилаца.

Вековима је стечај имао негативан призив. То је последица схватања стечаја у ужем смислу и повезивања искључиво са појмом банкрота⁶. Стечајем погођени трговци су као имаоци предузећа и као грађани били осрамоћени и друштвено изопштени. Судбина имовине, али и трговца била је у рукама његових поверилаца. Чак и по укидању персоналне егзекуције трајале су последице стечаја (или банкрота) на личности дужника. Ипак, обављање једне привредне делатности је увек повезано са ризиком од губитка у пословању и дуговања. Један привредни субјекат, једно физичко или правно лице, мора свакодневно рачунати на снажну конкуренцију. Међутим, јака конкуренција између привредних субјеката је одлика здраве привреде. Свака привредна активност подразумева закључивање различитих

---

⁵ Sameer Al Ansaari, The Role of Corporate Governance in Restructuring, *INSOL World*, 4/2014, p. 8.

⁶ Ital. *banca rotta*, буквално „поломљена клупа“, јур. неспособност за плаћање дужника према својим повериоцима, Carl Creifelds, *Rechtswörterbuch*, C. H. Beck, 2011. S. 136, јур. престанак плаћања, Gérard Cornu, *Vocabulaire juridique*, Association Henri Capitant, PUF, 2005, p. 107. јур. обустава плаћања, престанак плаћања и одговарања својим личним обавезама, в. банкротство, М. Вујаклија, *Речних страних речи и израза*, стр. 102.

уговора, понекад њихове измене и испуњење преузетих обавеза. У једном уговору постоје две стране – поверилац и дужник. Онај ко преузме обавезу, дужан је да је испуни „*bona fide*“. Правни основ за то лежи у старом правилу римског права „*pacta sunt servanda*“.

Могуће је да се привредно друштво упркос напорима, као страна у уговору, нађе у таквим тешкоћама да даље обављање делатности више није могуће или више није рентабилно. Узроци могу бити многобројни: економска криза, лош менаџмент, презадуженост предузећа, нерентабилна производња, опадање потражње за производима, економска нестабилност и сл.

Као последица, привредно друштво више није у стању да испуњава своје обавезе, па на тај начин може својим повериоцима проузроковати штету. Тада повериоци располажу могућношћу да путем грађанског, судског извршног поступка намире своја потраживања из имовине дужника. Ипак, шта се дешава када имовина дужника није довољна како би се из ње потраживања поверилаца намирила? Или пак шта чинити, када дужник има више поверилаца и када је угрожено намирење њихових потраживања? У том случају, а најчешће на предлог једног или више поверилаца, надлежни привредни суд покреће стечајни поступак према платежно неспособном дужнику – друштву капитала. Стечајни поступак има за циљ „да заједнички намири повериоце дужника“⁷. Дакле, сва потраживања према дужнику стичу се у један судски поступак. У стечају се дужникова имовина сразмерно дели између поверилаца. Али, овај циљ се може на два начина остварити. С једне стране, потраживања поверилаца могу се намирити уновчењем имовине дужника. С друге стране, стечајни закон даје овлашћење повериоцима, када они сматрају да то има изгледа, да одрже пословање дужника и да намире своја потраживања, без ликвидације стечајног дужника. Управо остварење тог циља у стечајном поступку, уз одржање пословања, представља предмет ове студије. Постизање наведеног циља остварује се у поступку реорганизације или санације привредног друштва. Субјекат реорганизације или санације би требало да буде сваки привредни субјекат неспособан за плаћање. Да би се охрабрио дужник

---

⁷ Insolvenzordnung (InsO), vom 5. Oktober 1994, BGBl. I 1994, 2866, zuletzt geändert am 29. Juli 2009, BGBl. I 2009, 2355, §1 A.1.

да правовремено приступи реорганизацији у стечајном поступку или ван њега, односно повериоци да подрже план реорганизације, неопходно је да законодавац постави јасне и чврсте правне оквире, како би права свих заинтересованих лица била заштићена. Несумњиво, план реорганизације друштва у стечају представља резултат балансирања интереса, како интереса поверилаца, тако и интереса самог друштва – дужника. Због тога је неопходно да свака стране пристане на уступке, како би план најпре могао да буде усвојен, а затим да се његовом реализацијом намире потраживања према усвојеним квотама, а дужник након тога поново стане на ноге.

Реорганизација привредног друштва у стечају је релативно нов институт у европским правима. Сва три правна система у овој студији припадају правној традицији римског права. Упркос томе, реорганизација је усвојена у европским националним правима под утицајем права САД, и то поглавља 11. Стечајног законика. До тада, у Европи је постојала једна другачија могућност за повериоце и дужника. Та могућност била је принудно поравнање, које се закључивало између дужника и његових поверилаца под надзором суда. Поред тога, уговорне стране могле су, као што и даље могу, закључити добровољно и вансудско поравнање.

Имајући у виду чињеницу, да овај поступак у пракси није дао добро резултате, законодавци су приступили одговарајућим реформама. То је био случај у све три државе.

Француски законодавац учинио је први корак са реформом 1984. године⁸. Ипак, још 1967. године постављен је камен темељац будуће реформе. Најпре је спојио све постојеће поступке у један. Следећи корак је је било раздвајање поступака којима се заобилазе од оних којима се превазилазе привредне тешкоће. Ову реформу је пратило доношење Закона о изменама Закона из 1984. године. Коначно, 2005. године завршена је велика реформа права о тешкоћама предузећа и Француска добија један потпуно нови облик стечајног права – предстечајну судску

---

⁸ La loi sur la réforme de droit des entreprises en difficulté du 1984, *JORF* du 2 mars 1984, page 751 ; Loi n°85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985, page 1097.

реорганизацију или поступак „спашавања“⁹. Године 2008. уследила је још једна законодавна реформа са циљем да се претходно донети прописи побољшају, као и да се реорганизација учини атрактивнијим поступком¹⁰. Данас разликујемо четири поступка: превенцију, поступак намирења кроз преговоре са повериоцима и стечајни поступак. Под стечајним поступцима подразумевају се поступак спашавања, поступак убрзаног спашавања и убрзаног финансијског спашавања, као подваријанте поступка спашавања, поступак судске реорганизације и ликвидациони поступак. Поступак спашавања се покреће у ситуацији, када једно предузеће још увек није неспособно за плаћање, али се суочава са таквим тешкоћама, које није у стању да савлада. Поступак финансијског спашавања и убрзаног финансијског спашавања су варијанте поступка спашавања и представљају новине уведене законом из 2010. односно 2014. године¹¹. То је у суштини поступак по унапред припремљеном плану реорганизације уређена на „француски начин“. Специфичност убрзаног финансијског спашавања у односу на друге јесте брзина поступка и могућност усвајања плана финансијског реструктурирања који предлаже дужник у случају противљења дела поверилаца. Она циља све повериоце привредног друштва, док се поступак финансијског спашавања односи на повериоце из финансијског сектора. Насупрот томе, поступак судске реорганизације се покреће када је једно предузеће већ неспособно за плаћање и најчешће на предлог неког од његових поверилаца. Коначно, поступак ликвидације се спроводи када се покаже да је могућност реорганизације неостварива или нецелисходна.

У немачком праву стечајни поступак постоји од доношења Закона о стечају 10. фебруара 1877. године¹². Од ступања на снагу тог закона, постојао је један паралелан поступак уновчења имовине дужника, и то поступак принудног

---

⁹ Loi n°2005-845 du 26 juillet 2005 de sauvegarde des entreprises, *JORF* n° 173 du 27 juillet 2005 ; Décret n°2005-1677 du 28 décembre 2005 pris en application de la loi n°2005-845 du 26 juillet 2005 de sauvegarde des entreprises du *JORF* 302 du 29 décembre 2005.

¹⁰ L'ordonnance n° 2008-1345 du 18 décembre 2008 portant réforme du droit des entreprises en difficulté, *JORF* n°0295 du 19 décembre 2008.

¹¹ Loi n° 2010-1249 du 22 octobre 2010 de régulation bancaire et financière, *JORF* n°0247 du 23 octobre 2010.

¹² Konkursordnung (KO), vom 10. Februar 1877, *RGBl.* 1877, 351, in der Fassung der Bekanntmachung vom 20. Mai 1898, *RGBl.* 1898, 369, 612, zuletzt geändert am 25. August 1998, *BGGI.* I 1998, 2489.

поравнања. Тај поступак је омогућавао учесницима да избегну судски поступак и да савладају платежну неспособност дужника. Овај закон је 1927. године спојен са Законом о поравнању ради спречавања стечаја¹³, те новелиран 1935. године кроз Законик о поравнању¹⁴.

Године 1975. Демократска Република Немачка добила је нови Законик о општем извршењу¹⁵, који је након уједињења две Немачке 1990. новелиран. Убрзо затим, спроведена је једна велика реформа и 1994. године изгласан је нов Стечајни законик¹⁶. Овај последњи законик представља матични закон данашњег немачког стечајног права. Децембра 2011. године у Немачкој је усвојен Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа (ЕСУГ)¹⁷, којим је у стечајно законодавство уведен унапред припремљени план реорганизације, омогућено очување радних места и појачана аутономија поверилаца. Овај закон ступио је на снагу марта 2012. године.

На нивоу Европске уније, чији су Немачка и Француска чланови, Европски савет усвојио је Уредбу бр. 1346/2000 од 26. маја 2000. године о стечајном поступку. Након ступања на снагу 31. маја 2002. године предвиђено је узајамно признавање страних стечајних поступака. На тај начин, омогућено је прекогранично решавање стечаја унутар Европске уније¹⁸. Принцип на којем почива ова Уредба је надлежност суда на чијој територији се налази центар главних интереса дужника¹⁹. Крајем 2012. године предложена је реформа Уредбе, а Европска комисија упутила је званичан предлог Европском парламенту и Савету²⁰.

---

¹³ Gesetz über den Vergleich zur Abwendung des Konkurses (Vergleichsordnung), vom 5. Juli 1927, *RGBl.* I, 1927, 641.

¹⁴ Vergleichsordnung, vom 26. Februar 1935, *RGBl.* I, 1935, 321, berichtigt *RGBl.* I, 1935, 356.

¹⁵ Verordnung über die Gesamtvollstreckung, vom 18. Dezember 1975, *GBl. DDR I*, 1976, 5.

¹⁶ Insolvenzordnung (InsO), vom 5. Oktober 1994, *BGBl.* I 1994, 2866, zuletzt geändert am 29. Juli 2009, *BGBl.* I 2009, 2355.

¹⁷ Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), 7. Dezember 2011, *BGBl.* I S. 2582.

¹⁸ Изузев Краљевине Данске.

¹⁹ Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 des Rates der Europäischen Union vom 29. Mai 2000 über Insolvenzverfahren, *Abl. EG L* 160/1.

²⁰ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation (EC) N°1346/2000 on insolvency proceedings, COM (2012) 744 final, 2012/0360 (COD), 15.01.2015. http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency-regulation_en.pdf.

Нова Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима усвојена је 20. маја 2015. године, ступиће на снагу 26. јуна 2017. године²¹.

У Републици Србији је до 2004. године на снази био институт принудног поравнања, као једино средство за учеснике у покренутом стечајном поступку да одрже привредно друштво неспособно за плаћање. Поред тога, било је наравно могуће унутар или изван судског поступка добровољно постићи споразум о поравнању. Иначе, других могућности није било. Стога је 2004. године спроведена реформа и постављена нова структура стечајног права. Један поред другог постоје два стечајна поступка: банкротство и реорганизација. Оба могућа развоја поступка уживају једнак третман.

Године 2009. усвојен је нови Закон о стечају²², са циљем појачања дејстава стечајног поступка. Осим тога, структура стечајног поступка није темељно мењана. Са даљом променом економских околности у свету, а затим и политичких прилика у земљи, у Србији је спроведена још једна реформа Закон о стечају закона 2014. године²³. Реформом из 2009. године у српско право је уведен унапред припремљени план реорганизације.

Интерес за институт реорганизације порастао је од почетка светске кризе 2008. године. Улога поступка реорганизације је вишеструка. Овде у обзир долазе не само интерес/и поверилаца, акционара, управе или запослених. То је посебно случај када је реч о великим компанијама, када привреда целе земље може доћи у питање. Свеукупне последице стечаја морају узети у обзир сви учесници привредног живота. Интерес поверилаца је први циљ стечајног поступка, па самим тим и реорганизације. Ипак, они могу имати интерес да постану нови власници привредног друштва.

У све три државе постоји више стотина односно хиљада стечајних поступака годишње. Тако је на пример у Француској у првом полугодишту 2009. године било 62395 покренутих стечајних поступака (који обухватају 47600 запослених). У поређењу са 2008. годином, развој ситуације показује растући тренд

---

²¹ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015, p. 19–72.

²² Закон о стечају, „Службени гласник РС“ бр. 104/09, 99/11 - др. закон и. 71/12 – УС.

²³ Закон о стечају, „Службени гласник РС“ бр. 83/2014.

од 27%. У 2014. години тај број је достигао рекордних 63400²⁴. У Немачкој је у 2009. години било 35000 стечајних поступака. До краја 2010. године, број стечајних поступака нарастао је на 39000. У 2014. години забележен је пад на 24490 поступака, али прогнозе указују на нови раст на близу 25000 поступака²⁵. Када је реч о Србији, у 2009. години покренуто је 266 стечајних поступака или скоро 90% више него у 2008. години. Од реформе 2004. године покренуто је 1447 стечајних поступака, док је 589 стечајних поступака до тада закључено. До јануара 2015. године број отворених стечајних поступака је нарастао на 1893²⁶.

Удеоничари одн. акционари имају као циљ остварење профита. Они теже да заштите своја права или уделе у капиталу друштва и, ако је то могуће, да их увећају. Тај циљ привредно друштво капитала у реорганизацији треба да следи при примени плана, а ради његове успешне реализације. Права власника капитала се у случају стечаја најпре суспендују, затим умањују или чак престају. Посебно занимљиво питање за ову студију јесте како се спроводе промене у капиталу. Након спроведене реорганизације, могуће је да привредно друштво има потпуно нове власнике удела/акционаре. Али, остаје питање, на који начин стари власници капитала губе своја имовинска права²⁷.

Управа платежно неспособног друштва капитала за циљ има да одржи свој постојећи положај. Састав управе чине заступници капитала, већински удеоничари/акционари или самостални менаџмент. Најчешће је та, неуспешна корпоративна управа, она која је привредно друштво одвела у стечај. Уколико лична управа дужника не буде одобрена, поступак реорганизације спровешће стечајни управник кога поставља суд. У том случају, управа привредног друштва у стечају више не може да се меша у послове друштва.

Ситуација је најтежа за запослене у привредном друштву у стечају. Они губе своја радна места по сили закона и следствено приходе неопходне за живот. За државу то представља проблем, зато што расту незапосленост и трошкови за социјална давања.

---

²⁴ EULER-Hermes SFAC, www.eulerhermes.fr, 15/01/2015.

²⁵ EULER-Hermes SFAC, www.eulerhermes.fr, 15/01/2015.

²⁶ Агенција за лиценцирање стечајних управника Републике Србије, www.alsu.gov.rs, 15.01.2015.

²⁷ Bundesgerichtshof, Urteil des *BGH* vom 25.01.2011, II ZR 122/09.

Коначно, стечај има негативне ефекте на привреду. Ипак, он може имати и позитивне ефекте. На тај начин се један неуспешни субјекат искључује са тржишта. Тако, он више неће моћи да проузрокује штету и губитак својим повериоцима.

Реорганизацију друштва капитала у стечају не треба спроводити по сваку цену, већ само када је заснована на реалној процени њене изводљивости и када добије подршку у класама поверилаца. Посебно треба истаћи да поступак усвајања плана не би требало да траје дуго, јер сам стечајни поступак изазива велике трошкове, који могу умањити већ смањену имовину стечајног дужника. Управо стечајни поступак представља последњу инстанцу за доношење кључне пословне одлуке – реорганизовати или ликвидирати?

Зато је оптимално постављен законодавни оквир за превазилажење насталих тешкоћа друштва капитала од изузетног значаја. Законодавац не би требало да фаворизује ниједан поступак, будући да су реално утемељење наставка пословања и одлука поверилаца пресудни, али би требало да да свој допринос у отклањању негативног призвука стечајног поступка и охрабри све учеснике да му притупе. Стечај не значи нужно крај привредног друштва, већ кроз реорганизацију може бити нови почетак. Осим тога, прописивањем нових облика за савладавање финансијских и других тешкоћа привредног друштва, у мање или веће учешће судских органа, пружа се више могућности учесницима да приступе реорганизацији као начину за излазак из кризе.

Имајући у виду карактер и значај предмета рада, циљ овог научног истраживања јесте да, на основу изучавања правних прописа, литературе, судске и пословне праксе пружи упоредни приказ установе стечајне реорганизације у Савезној Републици Немачкој, Републици Француској и Републици Србији, да покаже на њен значај у превазилажењу тешкоћа са којима се привредни субјекти срећу, да покаже предности и недостатке једног и другог правног система, њихове оријентације, односно степен заштите интереса поверилаца и стечајног дужника кроз микроекономски, али и интереса привреде у целини, кроз макроекономски аспект. Покушаћемо да сагледамо где би требало унапредити поступак реорганизације, како би он остварио своју сврху. Ипак, треба притом имати на уму,

да, сврха поступка реорганизације у немачком, француском и српском праву није иста. За немачко право, приоритет ужива намирење поверилаца. Француско право, као основни циљ види санацију привредног друштва неспособног за плаћање. Српско право, као основни циљ реорганизације види најповољније намирење потраживања поверилаца.

Потребно је, најзад, сагледати шта представља оптимум реорганизације, како би се интереси свих страна у поступку, односно, усвојеном плану чијем извршењу реорганизација служи, најповољније задовољили. Тиме се отвара одређени број практичних питања, попут циља реорганизације, улога лица јавног и приватног права у поступку, који су све интереси који постоје, питање заинтересованих лица у реорганизацији, који је оптимум сношења терета са становишта права, али и са економског становишта, проблем несавесности одговорног лица стечајног дужника, али и поверилаца, питање имовинске, али и кривичне одговорности.

Када је у питању литература, реорганизација је поред литературе која се односи на стечајно право, анализирана и са економског и радноправног становишта. Веће интересовање је показано како кроз чланке тако и кроз монографске радове или докторске дисертације. У овом погледу, српска литература је далеко мањег обима од немачке и француске. У немачкој литератури истичу се: Berscheid, Bitter, Eckardt, Eidenmüller, Flessner, Frank, Hanau, Herweg, Hess, Madaus, Müller, Obermüller, Paulus, Schmidt, Smid, Uhlebruck, Wimmer и др. У француској правној теорији, од аутора из области стечајног права се могу навести Guyon, Le Canu, Le Corre, Coquelet, Jacquermont, Lienhard, Lucas, Peyramaure, Vallasan, Séverin, Alquier, Berger, Blanc, Bouthinon – Dumas, Demeyere, Marraud des Grottes, Rizzi, Sabathier, Segarra и др. Када је у питању српска правна теорија и са домаћег говорног подручја, истичу се аутори Васиљевић, Чоловић, Радовић, Слијепчевић, Гуцуња, Спасић, Велимировић, и др.

III. ПОСТАВЉАЊЕ ХИПОТЕЗА

У европским континенталним правима и англосаксонском праву присутна је тенденција приближавања и прожимања стечајног права (посебно процесног) и уговорног права, као и компанијског права (стечајни разлози, лична управа, унапред припремљени план реорганизације, задирање у права власника капитала, јачање улоге преговора). Све три државе у овој студији увеле су институт реорганизације привредног друштва у стечају под утицајем англо-америчког права, прецизније Поглавља 11. Стечајног законика САД. На нивоу Европске уније, у поступку је реформа Уредбе о стечајним поступцима ЕС 1346/2000. У предлогу измена²⁸ истакнуто је да постојећи текст Уредбе ЕС 1346/2000 недовољно покрива поступке превазилажења тешкоћа у пословању и „хибридне“ поступке. Нова Уредба о стечајним поступцима ЕС 848/2015 обухватила је и поступке реорганизације и стечајне поступке над групама друштава²⁹. Реформе којима је реорганизација у стечају постала законски институт резултат су сличних жеља законодаваца. Такође, реорганизација је добила на значају од почетка светске економске кризе 2008. године. Ипак, циљеви који су постављени у матичним законским прописима нису исти. Можемо рећи да опредељење за реорганизацију зависи од две групе чинилаца. С једне стране, објективне чиниоце поставља законодавац самим регулаторним приступом, односно тиме којој могућности даје предност и колико је чини привлачном за заинтересоване субјекте. С друге стране, субјективни чиниоци реорганизације су искључиво на потенцијалним предлагачима плана реорганизације или пак на онима који о његовом усвајању коначно одлучују (повериоци или суд). Такође, постоје чиниоци од којих зависи успешност реорганизације привредног друштва у тешкоћама. Тако објективни чиниоци представљају пре свега расположиву имовину стечајног дужника и свежа финансијска средства неопходна за остварење плана реорганизације. Субјективни

---

²⁸ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceedings, COM(2012) 744 final, 2012/0360 (COD), Strasbourg, 12.12.2012, 15.01.2015., http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency-regulation_en.pdf.

²⁹ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015, p. 19–72.

чиниоци представљају све поступке учесника поступка реорганизације, нарочито дужника, али и лица ван поступка, пре свега давалаца кредита. Негативан предзнак који сваки стечајни поступак носи са собом ублажава се увођењем нових поступака за превазилажење тешкоћа привредног друштва, као што су унапред припремљени план реорганизације, преговори са повериоцима или поступак спашавања друштва. Осим тога, ова решења имају значајан утицај на плану смањења трошкова које доноси сваки судски, па и стечајни поступак. Због тога, разлог за покретање поступка реорганизације не треба да буде само неспособност за плаћање (инсолвентност у ужем смислу) привредног друштва - дужника, већ и претећа неспособност за плаћање, као различите несавладиве тешкоће које друштво могу водити ка стечају. Прекасно покретање поступка, оставља због тога мало могућности за избор и тада се за реорганизацију не треба одредити по сваку цену. Изузетак може да буде велико привредно друштво за које је држава посебно заинтересована, када би и она могла да се укључи у његово спашавање. Строга подела на компанијско право и стечајно право не иде на руку реорганизацији. Због тога је неопходно ублажити разлике између реорганизације друштва у стечају и ванстечајних облика реорганизације. У том смислу, најдаље је отишло француско законодавство. Немачко законодавство је дуго времена заступало конзервативни приступ реорганизацији, али је однедавно под утицајем раста „стечајног туризма“ унутар Европске уније ублажило тај став³⁰. Законодавство у Србији је дуго заостајало за претходна два, а реформе су често биле изнуђене услед објективних и субјективних економских чинилаца. Може се рећи да су бројне реформе биле узроковане посебно захтевима инвеститора³¹. Будућност реорганизације привредног друштва у стечају лежи у правовременом праћењу привредних и законодавних решења у свету, а не на простој трансплантацији прописа. За економски слабе државе од значаја је развијање посебне гране права привредних друштава у тешкоћама, чиме би се отворио приступ већем броју алтернативних, посебно превентивних поступака, садржаних у више или још боље у једном

---

³⁰ Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа, Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen vom 7. Dezember 2011, *BGBI.* I S. 2582, S. 2800, Inkrafttreten am: 1. März 2012.

³¹ *Бела књига 2015*, Савет страних инвеститора, Београд 2015. стр. 69-72.

законском пропису. Потребно је да санациона реорганизација добије нове облике који стоје на располагању заинтересованим лицима (класичан план, унапред припремљени план, судска предстечајна реорганизација, добровољни аранжмани привредног друштва). То може да утиче охрабрујуће на самог дужника, који је најбоље упознат са тешкоћама друштва и тиме се правовремено одлучује да приступи реорганизацији. Тешкоће са којима се привредно друштво суочава најчешће су последица лошег корпоративног управљања. Због тога, добро корпоративно управљање има одлучујући утицај у припреми и извршењу плана реорганизације. Исто тако, добро решење би могло да буде и развој институције управника реорганизације, за разлику од досадашњег стечајног управника који је управљао друштвом и у банкротству и у реорганизацији. Иако је број реорганизација у укупном броју стечајних поступака релативно мали, то никако не може да буде разлог за одређени законодавни приступ. Зато треба посебно имати у виду искуства Француске. И предлог за реорганизацију у стечају и план реорганизације друштва у стечају реорганизација морају се заснивати на начелу поштења. Дакле, потребно је нагласити дужност поступања *bona fidae* учесника у реорганизацији. Да би то било оствариво, реорганизација привредног друштва у стечају мора бити атрактивна за дужника. Међутим, она мора бити атрактивна и за повериоце (због „стечајног туризма“, правовременог одлучивања и неопходне подршке). Надаље, потребно је негативна дејства покретања стечајног поступка свести на минимум. Потребно је што је могуће више избећи стигму коју стечај носи са собом. То се може остварити у оквиру поступка према унапред припремљеном плану реорганизације. План реорганизације мора да буде такав правни акт који балансира интересе свих учесника. На број усвојених и спроведених реорганизација не утиче њен правни квалитет, него њена изводљивост према расположивој имовини дужника. На расположиву имовину утичу како узроци стечаја тако и дужина трајања поступка. Дужина трајања поступка директно утиче и на изгледе за усвајање и успешност спровођења плана реорганизације. Због тога, потребно је већи део поступка припреме реорганизације спровести ван суда, а судско учешће оставити само за потврду плана и заштиту законских права и интереса поверилаца и других учесника. У том смислу, и правне последице

стечајног поступка треба да имају дејства само док је то у функцији извршења плана реорганизације. Зато је унапред припремљени план ефикасније решење од плана који је предложен тек по покретању поступка или пак комбинација преговора са повериоцима и УППР. Имајући у виду све препреке са којима план реорганизације може да се суочи, реорганизација привредног друштва у оквиру судског поступка, макар само био покренут и одмах по усвајању плана закључен, остаје незаобилазан оквир за успешну реорганизацију. У том смислу реорганизација представља савладавање тешкоћа и нови почетак пословања привредног друштва. Заснована на истинитим и стварним подацима у плану, реорганизација треба да буде оптимум искоришћавања расположиве дужникове имовине. План мора садржавати јасно утврђене права и обавезе свих лица везаних планом. План мора имати јасно правно дејство. За ефикасност реорганизације од кључног значаја су банке и друге финансијске организације. Премда се могу наћи у поступку само као заложни повериоци (не пријављују потраживања нити су различни повериоци), банке би у поступку реорганизације требало да буду укључене у израду плана реорганизације. Кредити пословних банака намењени спровођењу плана реорганизације морају бити квалитетни и помагати искључиво профитабилну делатност привредног друштва у реорганизацији. Осим тога, њихова потраживања треба да буду изузета од грађанских и кривичних поступака везаних за реорганизацију. Успешност примене института реорганизације у будућности зависи од континуиране едукације учесника, посебно суда и управника. Када су у питању потенцијалне блокаде при усвајању плана, требало би примењивати принцип „реорганизуј или раздвој“ (дужност поступања *bona fidae* учесника у реорганизацији)³². Разумна и правно оправдана блокада усвајања плана реорганизације од стране власника капитала мора да буде заснована на лошијем положају предвиђеном у плану о односу на положај у случају банкротства као исхода стечајног поступка. Укључивање у раној фази поступка одговарајућег независног стручњака - вештака за процену помогло би да се јасније утврде потраживања поверилаца и спречи да дужник фаворизује одређене повериоце, кроз формирање класа, посебно оне наклоњене плану. Јасно и прецизно дефинисање

---

³² BGH, Urteil vom 19.11.2013 - II ZR 150/12.

класа поверилаца спречило би могућност да повериоци који су на неки начин повезани са дужником буду ти који одлучују о плану. Питање реорганизације код аутоматског стечаја није од превеликог значаја, јер је у том случају ситуација по правилу непоправљива за дужника. Усвајањем и потврдом плана реорганизације, долази до обуставе стечајног поступка. Коначно, гаранција испуњења плана не постоји, већ подлеже ризику којем је изложена свака привредна делатност.

На основу напред изнетог постављене су следеће хипотезе:

1. Санациона реорганизација друштва капитала у стечају треба да буде једнака са другим облицима стечајног поступка и заснована на реалним основама

Једнакост у законодавном приступу реорганизацији умањује негативни призив стечајног поступка у оквиру којег се она спроводи. На тај начин, охрабрују се како дужник, тако и повериоци, да покушају реорганизацију, пре него да га се одлуче за банкротство друштва капитала као стечајног дужника. Тиме се омогућава правовремена реакција на привредне тешкоће са којима се друштво капитала суочава. Реална процена при усвајању плана је од пресудног значаја у придобијању подршке поверилаца и има далеко више изгледа за успех.

2. Примена и успех плана санационе реорганизације друштва капитала у стечају зависе од оптималности законодавног оквира

Оптимални законодавни оквир се поставља кроз прописивање више алтернативних поступака који стоје на располагању дужнику пре отварања и повериоцима након отварања стечајног поступка. На тај начин, реорганизацији се може приступити на време, чиме се далеко умањују трошкови и самим тим чува имовина друштва капитала, која је кључна за намирење поверилаца у стечајном поступку. Законодавни оквир је значајан и за поверење инвеститора, поверилаца и хипотекарних поверилаца. На тај начин, стечај представља стварну могућност за нови почетак друштва капитала у тешкоћама.

3. Стечајни поступак представља незаобилазан и најсигурнији оквир за спровођење циљева и мера санационе реорганизације (друштва капитала неспособног за плаћање)

Премда са собом повлачи одређене негативне ефекте, стечајни поступак представља најбољи оквир заштите права и интереса како поверилаца, тако и самог стечајног дужника. Судска потврда усвојеног плана реорганизације омогућава да план постане извршна исправа и производи да дејства према трећим лицима. Повериоци кроз поступак усвајања плана морају да направе одређене уступке, а сам дужник је заштићен од извршења на имовини кроз друге судске поступке. Иако је потребно да стечајни поступак траје што краће и уз што мање трошкове, усвајање и потврда плана у оквиру судског поступка му дају посебан правни квалитет у односу на све друге начине реорганизације.

4. Спровођење мера санационе реорганизације друштва капитала зависи од доброг корпоративног управљања

Као што лоше корпоративно управљање може бити један од узрока стечаја друштва капитала, добро корпоративно управљање у спровођењу плана реорганизације може бити од пресудног значаја за његов успех. Иако под надзором стечајног управника и у специфичним условима, обавезана планом, корпоративна управа друштва капитала у реорганизацији мора да послује у најбољем интересу друштва, ради испуњења обавеза предвиђених у плану. Мере санационе реорганизације нису само у интересу поверилаца, већ имају за циљ опоравак друштва капитала и његов повратак на тржиште.

IV. ОПРАВДАНOST И ДОПРИНОСИ ИСТРАЖИВАЊА

Санациона реорганизација привредног друштва у стечају, па самим тим и друштава капитала, постоји као законски институт у Републици Србији свега једну деценију. Увођење овог института у српско право резултат је модернизације правних прописа која се спроводи последњих десетак година. Насупрот томе, она је у нешто дужој примени у Француској и Немачкој, где је упркос реформама имала своју примену у пракси и где је дала релативно добре резултате. У Србији су њени резултати релативно скромни, али то није само последица времена трајање њене примене и квалитета законодавног решења, већ дуготрајног заостајања како привреде тако и кашњења законодавства за економским променама у земљи и свету. Поред тога, у свести учесника у стечајном поступку реорганизација још није добила потребну пажњу. С једне стране, реорганизација није довољно промовисана као начин изласка привредног друштва из тешкоћа и покушај новог почетка, пре свега због пасивности, закаснеле реакције дужника или чак *mala fide* и незаинтересованости поверилаца. С друге стране, друштва капитала су од изузетног значаја за привреду сваке земље, због чињенице да је у њима сконцентрисан највећи капитал, да закључују највредније уговоре, али и због чињенице да имају велики број запослених. Осим тога, реорганизација привредних друштава у стечају у Србији није у довољној мери заступљена ни у научним радовима, како дисертацијама, тако и у радовима у научним часописима. Поред тога, аутори у Србији недовољно изучавају упоредна решења у Француској и Немачкој, а углавном се окрећу англосаксонској литератури. За разлику од Србије, у Немачкој и Француској о реорганизацији у стечају написано је десетине хиљада страна докторских дисертација, уџбеника, приручника и научних чланака. Такође, судска пракса у овој области има велики број пресуда на различитим нивоима надлежности. У развијеним земљама присутан је тренд преклапања решења ванстечајне реорганизације са решењима стечајне реорганизације, као и све већи уплив института уговорног и компанијског права у решавање тешкоћа привредних друштава. Имајући у виду слабост српске привреде, њену зависност од страних инвестиција, као и процес хармонизације домаћег права са правним тековинама

Европских заједница, упоредна анализа прописа пружиће корисне моделе, информације и објашњења за домаћу науку и праксу. Код санационе реорганизације у стечају, као правног института, долазе у обзир скоро све области приватног права, будући да се овде преклапају елементи уговора и судског поступка. Поред научног, присутан је и велики практични интерес. У санационој реорганизацији друштва капитала у стечају у обзир долазе најпре приватни интереси поверилаца и дужника, али и шири интереси, интереси запослених, као и друштва у целини. Континуирано изучавање овог правног института послужиће и едукацији стечајних управника и других заинтересованих лица. Анализом функционалности постојећих законодавних решења у водећим европским привредама и у Републици Србији, биће утврђени недостаци и дате препоруке за будуће реформе. Осим тога, приказом квалитета реорганизације у стечају као правног института биће дат подстицај повериоцима и другим учесницима у стечајном поступку да се одреде за реорганизацију привредног друштва у стечају као начин намирења потраживања пре него за банкротство. Надаље, научна анализа реорганизације у стечају треба да послужи и као водич и подстрек судовима да у потпуности преузму своју законску улогу у овом поступку, чиме би допринели заштити законитости, правне сигурности и права и интереса свих заинтересованих лица.

V. МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Када су у питању методи научно истраживачког рада, у изради докторске дисертације примениће се синтеза метода специфичних како за компанијско као целину тако и за стечајно право, као ужу целину. Они су пре свега последица чињенице да је предмет приватноправне природе, али и чињенице да се у поступак реорганизације укључују државни органи, пре свега суд. Такође, привредни субјекат у реорганизацији у стечају има ограничену пословну способност, јер је његов приступ правном промету у одређеном периоду под контролом и надзором поверилаца и правосудних органа. Будући да је предмет научноистраживачког рада установа позитивног права и њена примена у три (уз право ЕУ у четири) правна

система, полазимо од догматског метода, затим користимо нормативни метод, упоредноправни, историјскоправни метод, као и правнолојички метод.

Догматски метод – Реорганизација у стечајном поступку је правни институт уређен позитивним прописима како у Немачкој и Француској тако и у Србији. У том смислу, потребно је извршити анализу матичних прописа за ову материју, а то су Стечајни законик Савезне Републике Немачке, Трговински законик Републике Француске и Закон о стечају Републике Србије. Осим наведених, у предметној материји налазе примену у немачком праву Грађански законик, Трговински законик и Законик о парничном поступку, у француском праву Грађански законик, Нови Законик о грађанском судском поступку, Радни законик и Монетарнофинансијски законик, а у српском праву: Закон о привредним друштвима, Закон о облигационим односима, Закон о парничном поступку итд. Због тога, потребно је да утврдимо конкретно значење правних норми које су предмет истраживања, како би одредили које је то понашање људи које им норме прописују. Да бисмо то постигли, неопходно је применити одговарајуће методе тумачења у праву. Ту мислимо на језичко или граматичко и логичко тумачење правне норме. Посебну пажњу обратићемо на правне празнине у уређењу ове материје.

Нормативни метод – Овим методом желимо да истражимо правне норме и систем које оне чине, као и њихове међусобне везе. Желимо такође, да сагледамо правни систем као целину и његову ширу друштвену функцију. Овде желимо да сагледамо реорганизацију и као уговор или уговорни аранжман, у оквиру шире целине грађанског и привредног (компанијског) права, али и као врсту стечајног поступка, који је опет део шире целине, односно, грађанског процесног права, који су уређени одређеним нормама и подлежу одређеним правним последицама. Сагледавањем норми које уређују ову правну установу, утврдићемо логичку природу правног система, везе између његових делова, његову јединственост и потпуност, правну снагу и хијерархијске односе предметних правних норми, као и њихову ефикасност у испуњавању одређене функције. Добијени искази у виду нормативне теорије права имају национални и средњи обим. Циљ је и да се на овај

начин сагледа законско уређење реорганизације *de lege lata* и *de lege ferenda* у обе државе, како као одвојене целине, тако и у ширем европском контексту.

Компаративни или упоредноправни метод – Овај метод ће бити коришћен не само због предмета дисертације, који је упоредноправни, већ и због упоређивања стварних узрока одређених позитивноправних решења, њихових предности и недостатака у поступку реорганизације у стечајном поступку у оба правна система, односно повратни утицај на друштво. Другим речима, упоређиваћемо три посебна национална права и то у њиховим деловима. Већ у самом циљу поступка реорганизације који промовишу немачко, француско и српско право, види се велика супротност. Примећује се тржишни приступ немачког законодавца, социјални или чак дужнику наклоњени приступ француског законодавца, наспрам повериоцима наклоњеног приступа српског законодавца. Предмет истраживања биће како законски, тако и подзаконски прописи у обема државама, правни системи који су им послужили као узори, али и судска пракса у Немачкој, Француској, Србији и другим државама, нарочито трговинских и касационих судова, те теорија и различити ставови аутора у предметној материји. Не треба заборавити ни осврт на наднационалне прописе, посебно на прописе Европске уније, који се примењују у Немачкој и Француској (као водећим државама чланицама ЕУ), а којима се српско право приближава.

Историјско правни и компаративно историјски метод – Реорганизација у стечају је установа новијег датума. Ипак, правне норме које је уређују, у ширем смислу, а нарочито оне у француском праву, много су старијег датума. Немачко, француско и српско право припадају породици правних система изграђених на темељима римске правне традиције. Немачко и француско приватно право, али и привредно право, као ужа целина, формалноправно су обликовани предметним кодификацијама из 19. столећа. Многа њихова решења су утицала на српско законодавство. Ипак, будући динамична правна област, привредно право је од првих закона до данас у обе земље претрпело знатне измене. Зато је потребно сагледати их, као и узрочни ланац догађаја који су на то утицали. Овде историја права није само ужег, националног обима, него има шири значај. Зато је потребно

применити овај сложени метод, како би проучили како позитивноправна решења тако и она која су им претходила.

Правнологички метод – Примена логичког метода нам је потребна ради повезивања правних норми у једном систему и разумевања тих веза. Овде ћемо применити логички метод у тумачењу односно разумевању правога смисла норми. Такође, применићемо и метод дедукције. Реорганизација у стечају као правна установа, има основ у општим нормама, и то у уставним прописима и правним начелима у правима Немачке, Француске и Србије, па се конкретизује кроз матичне законске прописе и кроз споредно законодавство, а затим и кроз подзаконске прописе и кроз примену у судској пракси. Међутим, полазећи од конкретне ситуације и циља реорганизације одређеног привредног субјекта у тешкоћама, потребно је пронаћи у правном систему ону норму која ће најбоље да оствари задати циљ, односно остварити оздрављење стечајног дужника и најповољније намирење потраживања поверилаца. Другим речима, применићемо и индуктивни метод. Ипак, како би се избегли недостаци примене само једног од наведених метода, применићемо оба логичка метода.

Метод правне праксе – Покушаћемо да анализирамо и најважније случајеве из праксе чији је предмет био реорганизација у стечајном поступку. Посебан интерес изазивају случајеви који су донели преокрет у судској пракси. Ту се нарочито мисли на поступке пред трговинским судовима, усвојене планове реорганизације и успех у њиховом спровођењу, те враћање стечајног дужника у правни живот. Овај метод је примењив како у недовољно развијеним правним порецима, тако и у оним у којима није довољно јасно које је решење најбоље, а правна норма га прецизно не уређује или би била преурањена. Ипак, није лако доћи до свих података у пракси, посебно када су у питању привредно значајни субјекти, будући да се многи подаци чувају као пословна тајна.

Метод случаја – Један од интересантних метода је и анализа конкретног случаја. Будући да је предмет реорганизација друштва капитала у стечају, значајно је да се на конкретним примерима у пословној пракси утврди како узрок, тако и сви чиниоци реорганизације и њени стварни резултати на опоравак реорганизованог субјекта.

Статистички метод – Иако га наша правна наука често игнорише, потребно је применити и статистички метод. Будући да је реорганизација у стечају поступак чије се покретање и окончање региструје у надлежним државним агенцијама, потребно је искористити услуге статистичких служби. Анализом статистичких података може се утврдити колико је поступака покренуто, вођено и на који начин су окончани. Тиме се може извести закључак о стварној примени овог поступка у пракси, као и о његовој успешности.

Метод економске анализе права – Реорганизација у стечају није само правна већ и економска појава. Успех односно неуспех поступка има своје дејство како на микро тако и на макроекономском плану. Такође, поступак реорганизације у стечају не подразумева само правне измене, већ и измене економске природе, како финансијске тако и на нивоу управљања друштвом. Мада ће овај метод првенствено бити споредан у раду, потребно је њиме допунити научно истраживање правним методама, ради што бољег схватања целокупне материје која чини предмет дисертације.

ДЕО 1

1. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТАВА КАПИТАЛА

У СТЕЧАЈУ

1.1. Историјски приказ развоја стечајног права у предметним државама

Реорганизација привредног друштва у стечају као правни институт развија се у Европи у последњих 30 година³³. Премда је појам стечаја и банкрота познат вековима, идеја одржања стечајног дужника је новијег датума. То је последица модерног приступа стечају. Уместо општег извршења на имовини дужника или поравнања, стечај постаје могућност за нови, „свежи“ почетак. Тако, привредно друштво коме прети неспособност плаћања или које је већ неспособно за плаћање, може добити нову прилику да изађе из тешкоћа уз помоћ и заштиту суда и уз сагласност својих поверилаца. Уколико управа друштва тога на време постане свесна и предузме неопходне мере, утолико су веће шансе за спровођење успешне реорганизације.

Појам стечаја се такође користи у ужем смислу. То је последица старог приступа филозофије права³⁴, који је у први план стављао искључиво намирење поверилаца стечајног дужника. Да извршење на имовини дужника није једино решење за намирење потраживања поверилаца утврђено је ступањем на снагу првих поступака поравнања. Поступак поравнања је за циљ свакако није имао опоравак платежно неспособног привредног друштва. Опоравак стечајног дужника, које истовремено омогућава најбоље могуће намирење поверилаца, представља институт модерног стечајног права САД³⁵. Платежно неспособно привредно друштво односно друштво капитала не мора да буде ликвидирано у судском поступку, већ може да буде реорганизовано кроз примену правних, финансијских и економских мера, а под контролом надлежног суда. Намеравани исход је одржање

---

³³ France, Code de commerce, Art. L. 610-1 et suiv., Deutschland, Insolvenzordnung §§ 217 – 269.

³⁴ Мирко Васиљевић, Скица за филозофију стечаног права, у: *Несолвентност, реструктурирање и неуспеле инвестиције у Источној Европи, Актуелна питања и панел дискусије*, Зборник заједничке конференције Инсол Европе и Агенције за лицензирање стечајних управника Републике Србије, ур. Јован Јовановић, Београд, 2007, стр. 18-23.

³⁵ US Courts, Bankruptcy Code, Chapter 11, <http://www.uscourts.gov/services-forms/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-11-bankruptcy-basics>, 15/01/2016.

и опоравак привредног друштва и поновно успостављање његове делатности, које је најбоље решење за повериоце.

Појам реорганизација потиче из латинског језика (нлат. *georganisatio*, -onis, fem.) и означава поновно уређење, преуређење, преуређивње, преустројство, преустројавање, нпр. неког посла, војске итд³⁶. Реорганизација се у пракси често изједначава са реструктурирањем, јер у латинском језику означава такође нови начин грађења, нови склоп, састав, устројство или распоред³⁷. Реч санација је такође латинског порекла (лат. *sanatio*, -onis, fem.) и значи излечење, поправљање, побољшавање, сређивање, оздрављавање (стања, прилика, привреде)³⁸. У том смислу, санациона реорганизација означава поновно уређење или преуређење друштва капитала са циљем привредног оздрављења и сређивања прилика у друштву. Инструмент за остварење тог циља је стечајни поступак. Ипак, циљ реорганизације зависи пре свега од материјалног извора права, односно жеље законодавца исказане у конкретној правној норми.

Ради бољег разумевања текста ове студије, потребно је појаснити употребу одређених појмова. Најпре, стечај или стечајни поступак у ширем смислу представља судски поступак колективног намирења потраживања поверилаца како због неспособности за плаћање тако и због могућности да она наступи. Стечај у ширем смислу обухвата банкротство и реорганизацију. Реорганизација може да буде предстечајна, стечајна и према унапред припремљеном плану. У ужем смислу, стечај представља неспособност за плаћање, остварени стечајни разлог, тако да друштво капитала у стечају означава она друштва која су субјекат редовног стечајног поступка. У француском законодавству већ више деценија присутан је тренд коришћења неправних појмова за означавање правних института. Због тога може настати забуна, када се наиђе на термин „спашавање“ за предстечајну реорганизацију, односно „усправљање“ за стечајну реорганизацију. Предстечајна реорганизација је судски стечајни поступак у ширем смислу који се отвара ради

---

³⁶ М. Вујаклија, *Речник страних речи и израза*, стр. 796. Réorganisation, P. Robert, *Le Petit Robert de la langue française*, 2247. Sanierung, C. Creifelds, *Rechtswörterbuch*, C. H. Beck, 1032-33.

³⁷ М. Вујаклија, *Речник страних речи и израза*, стр. 878. Restructuration, P. Robert, *Le Petit Robert de la langue française*, 2278.

³⁸ М. Вујаклија, *Речник страних речи и израза*, стр. 823. Sanierung, C. Creifelds, *Rechtswörterbuch*, C. H. Beck, 1032-33.

савладавања тешкоћа, које друштво није у стању да превазиђе, а које могу водити неспособности за плаћање. Будући да предвиђа усвајање плана колективног намирења поверилаца и „оздрављење“ дужника друштва капитала, овде ће се називати поступак оздрављења или судска предстечајна реорганизација. Насупрот томе, постоји и судска стечајна реорганизација или једноставно стечајна реорганизација, чија је претпоставка неспособност за плаћање у законом утврђеном року. Дакле, стечај у ужем смислу носи одређени негативни призивок, док стечај у ширем смислу обухвата и добровољан и невољан поступак решавања тешкоћа у пословању. Поред наведеног, предметна законодавства користе различите термине када су стечајни субјекти у питању, како у ужем тако и у ширем смислу. Српски законодавац је до 2004. године користио појам предузећа за привредне субјекте правна лица. Од тада, нови закон користи појам привредна друштва. Француски и немачки законодавац и даље употребљавају појам предузећа. То се чини као синоним за привредна друштва и друге привредне субјекте, тако и за појам делатности односно активности која доноси добит³⁹. Ипак, ради јасноће овде ће појам привредног друштва бити коришћен за означавање имаоца права односно правног носиоца делатности, који може да буде субјекат стечајног поступка у ширем смислу односно реорганизације. Појам предузећа пак, биће коришћен за означавање делатности или пословања, које може бити такође предмет мере предвиђене у посебном делу плана реорганизације. Код тзв. цесионе реорганизације, то је једини предмет реорганизације.

Након увођења реорганизације у Стечајни законик САД 1978. године⁴⁰, уследило је њено усвајање у француском законодавству 1985. године кроз институт судске реорганизације (*redressement judiciaire*)⁴¹. Био је то почетак једног новог начина решавања стечаја у једној европској држави. То је значило да стечај више није водио правном односно економском крају привредног друштва, већ је постао нова прилика за дужника. Такође, појам стечаја у правној науци добија нови значај. Стечајно право почиње да се схвата у једном ширем смислу, као скуп правила

³⁹ Грађански законик Француске, Code civil чл. 1832.

⁴⁰ US Bankruptcy Code, <http://www.uscourts.gov/services-forms/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-11-bankruptcy-basics>, 15/01/2016.

⁴¹ Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires, *JORF* du 26 janvier 1985 page 1097.

општег превазилажења привредних и финансијских тешкоћа привредних друштава. Реорганизација односно санација и ликвидација постају два судска поступка неспособности за плаћање привредних друштава. У анализираним прописима оба поступка регулисана су у једном законском пропису⁴². Који ће од ова два института у конкретној ситуацији бити примењен, зависи или од одлуке поверилаца или/и суда. Притоме, одлучујућа је чињеница, да ли реорганизација има изгледе за успех или да ли она води најповољнијем намирењу поверилаца. Намирење поверилаца је био и јесте основни принцип стечајног права.

Реорганизација у стечају је један комплексан појам. Реорганизовати и опоравити привредно друштво не значи предузети краткорочне мере, већ укључује примену правила судског поступка, промену статуса управе друштва, правовремену пријаву стечаја, смањење трошкова и многе друге. Притом, реорганизација солвентних или платежно способних привредних друштава се не одвија у оквиру судског поступка. Ипак, решавање тешкоћа, које могу водити стечају и које дужник сам не може савладати, треба да остане предмет стечајног права и да буде уређено заједничким правилима. Француско решење у виду судске реорганизације привредног друштва показало је пуно мана у пракси. Због тога је 2005. године поред тога у Француској уведен институт реорганизације привредног друштва пре наступања неспособности за плаћање. Овакав поступак покреће се на предлог самог дужника, који заједно са судом припрема план реорганизације.

Утврђено је да дотадашња судска реорганизација није довољно коришћена у пракси и да сам стечајни дужник, али исто тако и повериоци, треба да буду охрабрени да поднесу предлог, тако да привредне тешкоће буду савладане или бар умањене пре наступања платежне неспособности.

Поступак реорганизације или ликвидације са собом носи нове трошкове, а које треба намирити из имовине дужника (стечајна маса). Што пре и боље план реорганизације буде припремљен, биће већа могућност реорганизације односно мањи трошкови поступка.

---

⁴² То није свуда случај, на пр. Словачка и Естонија.

У Савезној Републици Немачкој законодавац дуго није спроводио промене у Законику о стечају. Овај дугогодишњи пропис је замењен тек 1994. године усвајањем Стечајног законика, који је ступио на снагу 1999. године. Овај законик донео је у немачко право нови појам неспособности за плаћање и такође нови начин најповољнијег намирења поверилаца – поступак реорганизације. У односу на америчко и француско стечајно право, немачки законодавац је појачао правни положај поверилаца у поступку. Циљ било ког од стечајних поступака је остао најповољније намирење поверилаца. И Стечајни законик из 1999. године је у међувремену показао разне недостатке. Они су били узрок „стечајних миграција“ стечајних поступака. Последица је била припремање нове реформе, која је спроведена последњих месеци 2011. године⁴³.

На нивоу Европске уније је усвојена Уредба ЕС 1346/2000 са циљем успостављања сарадње и координације прекограничних стечајних поступака за државе чланице (изузев Данске). Нова Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима замениће претходну и почеће да се примењује од 2017. године.

У Републици Србији је до 2004. године на снази био Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији. Овај пропис, у време када је замењен већ одавно превазиђен, повериоцима није пружао никакву ефикасну заштиту. Напротив, пружао је стечајном дужнику могућност да под окриљем судске заштите одуговлачи са поступком, док су његови повериоци могли бити намирени једино кроз прописане начине. Дакле, повериоци нису имали никакав утицај на поступак, јер је само суд био овлашћен да одреди решење. Године 2004. је српско стечајно право из темеља реформисано⁴⁴. При томе су искуства других европских држава имала значајну улогу. Ипак, највећи утицај имао је Стечајни законик САД. Увођење реорганизације представљало је важну новину. Закон о стечајном поступку из 2004. године је био на снази само 5 година. Због недостатака замењен је већ 2009. године новим Законом о стечају⁴⁵. И овај закон је имао одређене

---

⁴³ Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа, Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen vom 7. Dezember 2011, *BGBI.* I S. 2582, S. 2800, Inkrafttreten am: 1. März 2012.

⁴⁴ Закон о стечајном поступку, „Службени гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05.

⁴⁵ Закон о стечају, „Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11 - др. закон и. 71/12 – УС.

недостатке, који су отклоњени Одлуком Уставног суда Србије од 12. јула 2012. године и изменама закона из 2014. године⁴⁶.

У све три државе, законодавац је покушао да постави правила, која би донела боље исходе стечајних поступака. Законодавци свакако нису рачунали да ће у првој и у другој деценији 21. века наступити велика криза⁴⁷, која ће поставити нове изазове за стечајно право. Од тада се стечајно право више не посматра на исти начин. Његов циљ остаје непромењен, али успешно намирење намеће даљу сарадњу на нивоу учесника у стечајном поступку, као и на међународном нивоу. Дужник постаје важан учесник у стечајном поступку, јер од њега претежно зависи, да ли ће се за тешкоћу/е, која води стечају, на време сазнати или не. Самом дужнику, напротив, објављивање чињенице да је платежно неспособан не служи превише. То за последицу има штету за његов привредни положај и углед, узрокује губитак поверења пословних партнера, а његови повериоци тада желе да што пре наплате своја потраживања. То све доводи до пада вредности предузећа. На крају, један такав исход не користи ни повериоцима. Где је онда решење? Како је могуће избавити привредно друштво из стечаја и у исто време обезбедити намирење потраживања његових поверилаца? Одговор се не налази само код дужника, већ и код његових поверилаца.

Како је предмет ове студије санациона реорганизација друштва капитала у стечају, овде долази до преплитања многих интереса. Најједноставнија ситуација где друштво капитала има једног акционара/удеоничара, који има једног или два повериоца, представља реткост. Напротив, постоји више акционара/удеоничара на страни платежно неспособног дужника и више поверилаца са различитим правним положајем на другој страни. Њихове интересе је тешко усагласити, како би се поставио основ за излаз из кризе. Разлика у интересима и општа неповољност ситуације пружају суду могућност да пронађе креативно решење. Суд међутим често има ограничена овлашћења, јер су неки интереси заштићени уставом⁴⁸.

---

⁴⁶ Уставни суд Србије, Одлука од 12. јула 2012. „Службени гласник РС”, бр.71/12 – УС.

⁴⁷ Andrew Ross Sorkin, Lehman files Bankruptcy, New York Times, 14.09.2008, http://www.nytimes.com/2008/09/15/business/15lehman.html?_r=0, 15/01/2016.

⁴⁸ Bundesgerichtshof, Urteil des BGH vom 25.01.2011, II ZR 122/09, Уставни суд Србије, Одлука од 12. јула 2012. „Службени гласник РС”, бр.71/12 – УС.

Наведено мноштво интереса одразило се и на законодавну активност. Тако је француско право традиционално наклоњено дужнику и тежњи за очувањем радних места, а у Немачкој и Србији повериоцима. Њихов узор, Стечајни законик САД даје предност одржању предузећа⁴⁹. Премда је овај циљ легитиман, не би га требало следити. У суштини, сваки стечај је последица лошег пословања и неспособности дужника. Насупрот томе, повериоци су овлашћени да остваре своја потраживања. Они нису у обавези да помажу опоравак платежно неспособног дужника и то на свој рачун. Чак и када би реорганизација односно одржање привредног друштва и радних места била могуће, то би требало да буде у најбољем могућем интересу поверилаца.

Реорганизација привредног друштва у стечају, а посебно санациона реорганизација, биле су до скоро врло мало коришћени институти у пракси⁵⁰. Мали број ових поступака у односу на поступак банкротства и цесионе или ликвидационе реорганизације последица је недостатка поверења поверилаца у односу на план реорганизације и сумње суда у извесност остварења плана. Неретко повериоци са правом страхују да стечајни дужник не злоупотреби стечајни поступак. То за последицу има да се и институт личне управе дужника још мање примењује⁵¹. Законодавац је покушао да подстакне повериоце да више користе реорганизацију у стечају кроз појачану контролу поступка. Ипак, ово није било довољно. Потребно је поступак учинити атрактивним и за дужника. Покаже ли дужник правовремено иницијативу да уђе у реорганизацију у оквиру стечајног поступка, расту и изгледи за њен успех. Дужник, међутим, неће искористити прилику, ако не буде могао да рачуна на одржање његовог пословања или на учешће у вођењу послова. Одлагање подношења предлога за отварање стечајног поступка умањује изгледе привредног друштва за савладавање тешкоћа. То за последицу има закаснило отварање поступка, када је вредност имовине дужника већ умањена, те је намирење поверилаца у банкротству повољније него у реорганизацији. У све три државе

---

⁴⁹ US Bankruptcy Code, <http://www.uscourts.gov/services-forms/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-11-bankruptcy-basics>, 15/01/2016.

⁵⁰ Christoph Becker, *Insolvenzrecht*, Carl Heymanns Verlag, Köln 2010, S. . Pierre-Michel Le Corre, Emmanuelle Le Corre-Broly, *Droit des entreprises en difficultés*, Sirey, Paris 2006.

⁵¹ У Француској је лична управа дужника честа појава у поступку стечајне реорганизације. У Немачкој је ређе случај, због неповерења поверилаца, а у Србији је практично нема.

постоји проблем закаснелог подношења предлога за отварање стечајног поступка. Чак и када се поступак отвара из разлога претеће неспособности за плаћање, често је та неспособност већ наступила⁵². Због тога, је с једне стране, рано или правовремено и предстечајно подношење предлога од стране дужника од изузетног значаја. С друге стране, повериоци морају да буду спремни да подрже план реорганизације дужника – друштва капитала у стечају, јер тада план може бити најповољнији начин намирења њихових потраживања.

Последње реформе представљају покушај, да се да управо такав подстицај дужницима. Они иду од омогућавања личне управе у предстечајном судском поступку до припреме плана реорганизације пре отварања поступка и његовог усвајања у кратком поступку („Prepacked Plan of Reorganisation“)⁵³.

Важан проблем у стечајном поступку су и трошкови. Како трошкови самог поступка имају предност у намирењу, то је један од циљева успешног стечајног поступка да се они смање. На тај начин се чува имовина за остварење најважнијег циља поступка – намирење поверилаца.

За повериоце проблем представља чињеница да платежно неспособни дужник може искористити стечајни поступак да нашкоди њиховим интересима. Он то може учинити злоупотребљавајући судску заштиту од извршења на имовини и мораторијум на наплату потраживања ван стечајног поступка, како би своју имовину (једини извор намирења потраживања поверилаца) обезвредио или привилеговао одређене повериоце⁵⁴.

Према начину реорганизације субјектом реорганизације сматра се или правни субјекат, носилац права и обавеза, односно власник привредног друштва или само пословање односно предузеће. Реорганизацију носиоца права треба схватити као стварну реорганизацију. То је уједно и предмет санационе реорганизације. Она обухвата и економску и правну страну реорганизације друштва капитала у стечају. Цесиона реорганизација се напротив ограничава само на економску реорганизацију кроз пренос имовине односно предузећа, делимично

---

⁵² Група аутора, *Приручник за припрему испита за стечајне управнике*, Интермекс, Београд 2008., стр. 161.

⁵³ Закон о стечају у Србији 2009., Закон о убрзаном спасавању у Француској 2010., Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа у Немачкој 2012.

⁵⁴ Редован случај у све три државе.

или у целини, на новог власника. То за последицу има да дотадашњи носилац права буде ликвидирани. Реорганизација, која касније води ликвидацији, назива се ликвидационом реорганизацијом и представља престанак како носиоца права, тако и самог предузећа, уз евентуално постизање циља реорганизације – намирења потраживања поверилаца. Ипак, одређене мере ликвидационог типа су неизбежне, посебно након наступања неспособности за плаћање. Посебно санација увек подразумева одређену меру ликвидације делова пословања привредног друштва⁵⁵. Искључива санација била би реткост у пракси. Коначно, могуће је да план буде комбинација санационог, цесионог и ликвидационог типа плана реорганизације.

Поред овог, примарног циља реорганизације друштва капитала у стечају, треба узети у обзир и секундарни циљ, а то је одржање предузећа и савладавање кризе, јер тај циљ служи постизању примарног циља. Уколико потраживања поверилаца према плану реорганизације буду намирена и преостане ли након реорганизације носиоца права одређена имовина, привредна делатност ће моћи да се настави и привредно друштво постаје поново нормалан привредни субјекат, који ће моћи да следи сопствени циљ – максимирање добити. Ту се може наћи међутим једна препрека, а то је могуће опорезивање добити остварене реорганизацијом.

При спровођењу санационе реорганизације среће се пуно препрека. Први задатак је утврдити да постоји неспособност за плаћање. Затим је важно правовремено поднети предлог за отварање стечајног поступка и до отварања припремити план реорганизације друштва капитала. Посебно унапред припремљени план реорганизације и правовремено поднет предлог за отварање поступка објективно повећавају изгледе за успешност реорганизације. Остају међутим да буду испуњене субјективне претпоставке. Ту спадају поверење поверилаца и њихова подршка плану и потврда суда. Оног тренутка када суд потврди усвојени план реорганизације, он делује *erga omnes* односно обавезује учеснике поступка и трећа лица.

Међутим, пут ка утврђивању постојања кризе или неспособности за плаћање до испуњења објективних претпоставки је дуг и мучан. Управо овај временски

---

⁵⁵ Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, стр. 63.

размак треба да буде што је могуће краћи. Протекне ли овај период без исхода, може бити сувише касно да се покуша са реорганизацијом.

Пре него што пређемо на представљање развоја правних система у наведеним државама који су предмет ове студије, потребно је разјаснити значење одређених појмова.

Стечајни поступак је законом уређени судски поступак са циљем уновчења имовине дужника, у овом случају друштва капитала, који је неспособан за плаћање или му та неспособност прети, што за последицу има делимично или ређе потпуно намирење потраживања његових поверилаца. Овај поступак може имати две или више врста, којима се постиже исти циљ. Према томе у ком правцу се уз сагласност поверилаца одвија поступак, разликујемо ликвидацију или банкротство и реорганизацију друштва капитала. Сама реорганизација може имати, зависно од исхода, три облика: реорганизацију друштва капитала као носиоца права и његове делатности спровођењем плана, реорганизацију кроз пренос или цесију предузећа новом носиоцу права делимично или у целини, тако што ранији носилац бива ликвидан, и реорганизација друштва капитала уз његову каснију ликвидацију⁵⁶. Ипак, сваки облик реорганизације подразумева одређену меру ликвидације, макар на нивоу постројења или пословних јединица. Сама чињеница да је отворен стечајни поступак, говори да стечајни дужник долази у ситуацију да мора да се одрекне дела имовине или одређених права или овлашћења, како би евентуално сачувао остатак имовине и наставио своје пословање. Стечајни поступак производи значајне трошкове који падају на терет имовине стечајног дужника. Имовина представља залог за намирење трошкова поступка и потраживања поверилаца. Ако нема имовине или је она незнатна, стечајни поступак ће се обуставити. План реорганизације, зависно од жељеног исхода, представља скуп економских, финансијских, правних и организационих мера. Код санационе реорганизације те мере служе одржању и реорганизацији делатности друштва капитала, како би дужник могао да намири потраживања својих поверилаца. План може предложити

---

⁵⁶ Јовановић Н., Предрасуде о стечајној реорганизацији у Србији, у: *Несолвентност, реструктурирање и неуспеле инвестиције у Источној Европи, Актуелна питања и панел дискусије*, Зборник заједничке конференције Инсол Еуропа и Агенције за лиценцирање стечајних управника Републике Србије, ур. Јован Јовановић, Београд, 2007, стр. 49-60.

сам дужник или стечајни управник у његово име, али са њим се морају сагласити повериоци у законом прописаној већини, а затим га мора потврдити суд. Тако стечајни поступак може бити отворен и пре наступања неспособности за плаћање, када сам дужник утврди да му таква неспособност прети. Овај поступак треба разликовати од предстечајног поступка⁵⁷, у којем дужник уз помоћ суда и захваљујући мораторијуму на потраживањима покушава да савлада тешкоће у којима се нашао. У поступку реорганизације, суд може пословодство оставити у рукама дужника под надзором управника или судског заступника поверилаца, када то може служити циљу поступка. Судови се одлучују свакако пре за именовање стечајног управника и искључење дужника из пословодства друштва капитала⁵⁸. Стечајни управник је стручно лице које именује суд, које припрема план реорганизације или га само спроводи. Од његовог именовања, дужник сме да закључује правне послове само уз одобрење стечајног управника. Након усвајања плана реорганизације друштва капитала стечајни управник остаје да надзире спровођење плана, а након успешне примене плана реорганизације друштва капитала дужност стечајног управника престаје и дужник, друштво капитала, потпуно преузима пословодство над својим предузећем⁵⁹.

Као што је речено, институт реорганизације друштва капитала у стечају је новијег датума. И термин стечајно право се раније користио у ужем смислу. То је била последица другачије правне филозофије, која је у први план стављала намирење поверилаца платежно неспособног дужника. Како се дошло до схватања да извршење на имовини дужника није једини начин за намирење поверилаца, у законодавства је уведен још један институт – поравнање. Поступак поравнања свакако нема за циљ опоравак предузећа у стечају. Опоравак привредног друштва кроз реорганизацију, који је уједно омогућава најповољније намирење потраживања поверилаца, представља институт који је развијен тек у модерном стечајном праву САД⁶⁰. То је био резултат једног новог погледа на стечај. Од тада се стечај не посматра само као банкротство привредног друштва, већ и као

---

⁵⁷ Pierre-Michel Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, Dalloz, Paris 2011, p. 1136-1179.

⁵⁸ Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, 98. Приручник за стечајне управнике, стр. 208-211.

⁵⁹ Приручник за стечајне управнике, стр. 353; Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике, АЛСУ, ЕБОР, Београд 2010., стр. 178-209.

⁶⁰ Стечајни законик САД 1978.

могућност за нови финансијски почетак. Друштво капитала неспособно за плаћање не мора нужно да буде ликвидирано кроз судски поступак, него може бити реорганизовано применом различитих правних, финансијских и економских мера, а под надзором суда. Намеравани исход је опоравак предузећа и одржање његове пословања, што је као решење најповољније за повериоце привредног друштва.

Санациона реорганизација друштва капитала у стечају је сложен појам. У питању је појам, а не једноставна категорија, јер је реорганизација сама за себе вишезначна⁶¹. Када се посматрају фазе реорганизације, могу се приметити од почетка примене, у току примене, до њеног окончања, врло различите ситуације. Због тога је реорганизација категорија вишег степена у односу на оне које је чине.

Како у овом скупу правних односа долази до изражаја и више интереса, то реорганизација добија више димензија. Интереси учесника у стечајном поступку, оних које закон препознаје, заштићени су законом. Постоје међутим и интереси оних који су заинтересовани у стечајном поступку, а који су заштићени према расположивости дужникове имовине⁶². Стога је важно утврдити који су то интереси заштићени законом. Сви ти интереси не могу да буду заштићени ван судског поступка или у оквиру преговарања у границама приватне аутономије. Када наступи стечај, оправдано је, и неопходно, да се укључи држава. Она може да пружи заштиту оних права, која располагањима у оквиру приватне аутономије приватна лица не могу да заштите.

У поступку реорганизације у стечају могу се препознати следећи интереси: интереси поверилаца, интереси привредног друштва – дужника, интерес/и власника, интереси запослених, интерес локалне и шире заједнице и интерес државе. Овај последњи долази до изражаја посебно код стечаја великих друштава капитала, са великим бројем запослених. Овде се поставља питање интереса целокупног друштва⁶³.

---

⁶¹ Владимир Чоловић, Основне карактеристике и правна природа pre-pack реорганизације (унапред припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије) са освртом на однос стечајног поступка и поступка реорганизације, у: *Годишњак Факултета правних наука*, Бања Лука, 3/2013, стр. 101-117.

⁶² Хипотекарни повериоци, в. Бела књига 2015, Савет страних инвеститора, стр. 69-72.

⁶³ В. Радовић, Утицај агенцијских проблема на право акционарских друштава и корпоративно управљање, у: Мирко Васиљевић, Вук Радовић, ур. *Корпоративно управљање – зборник радова*, Правни факултет у Београду, 2008, стр. 235-265.

Реорганизација друштва капитала у стечају не подразумева краткорочне и површне мере. Тешкоће са којима се друштво капитала сусреће, а које није у стању да савлада и које воде стечају, јесу и треба да остану предмет регулисања стечајног права и у оквиру једног прописа. Зато је француски законодавац 2005. године увео институт предстечајне реорганизације привредног друштва у судском поступку⁶⁴. Поступак се покреће на предлог дужника, који припрема план реорганизације.

У пракси је утврђено да се санациона реорганизација не користи довољно, те да је потребно охрабрити самог дужника, али и повериоце, како би предлог за отварање поступка био правовремено поднет, како би се тешкоће пре наступања неспособности за плаћање отклониле или бар умањиле. Стечајни поступак, било кроз банкротство било кроз реорганизацију, увек доноси нове трошкове, а који се намирују из имовине стечајног дужника⁶⁵. Што пре и квалитетније план буде припремљен, утолико ће могућност за реорганизацију бити увећана односно смањени трошкови поступка.

1. Реорганизација је само једна врста стечајног поступка која служи и треба да остане најповољнији начин намирања поверилаца.
2. Једино реорганизација у оквиру судског стечајног поступка пружа дужнику и његовим повериоцима сигурно намирање и одржање предузећа.
3. Вансудско уговарање, иако пожељно, не може да превазиђе предности једног судског поступка.
4. Постојање предстечајног судског поступка поред класичног стечајног поступка није сувишно.
5. Рано препознавање тешкоћа и правовремено подношење предлога од стране дужника је кључно за успешну реорганизацију носиоца делатности.

---

⁶⁴ François-Xavier Lucas, *La réforme des procédures collectives*, LGDJ, Paris 2006, str. 35.

⁶⁵ §35 Abs. 1 InsO; Art. L. 622-17 Code de Commerce, Чл. 131 Закона о стечају.

6. Припрема плана реорганизације пре наступања стечаја од стране дужника је кључна за успех санационе реорганизације.
7. Лична управа само уз надзор судски постављеног управника може обезбедити намирење потраживања поверилаца.
8. Задирање у права акционара/удеоничара је неопходно за успешно спровођење реорганизације кроз унос свежег капитала.
9. Мањински несагласни повериоци власници акција/удела могу бити одговорни за накнаду штете.
10. Развој стечајне „културе“ је претпоставка успеха реорганизације у будућности.
11. Облици реорганизације у три државе су последица утицаја домаће правне традиције и кризних ситуација.

Зависи ли број поступака реорганизације од привредног стања једне државе? Значи ли то, другим речима, да законодавства држава са slabим привредама треба да имају више реорганизација односно да их омогућавају у већем броју?

1.2. Облици реорганизације и типови планова реорганизације у стечају

Одлука законодавца за различите облике поступка реорганизације у Немачкој, Француској и Србији последица је утицаја правне традиције у свакој од држава, али и других чинилаца, који могу узроковати кризу друштва капитала односно његов стечај. Тако на пример, у Француској постоји дуга традиција благонаклоног односа према дужнику⁶⁶. У Немачкој, повериоци и запослени имају

---

⁶⁶ Н. Јовановић, Предрасуде о стечајној реорганизацији, стр. 49.

већи значај⁶⁷. У Србији, посебно због лоших последица дугогодишње примене института принудног поравнања на повериоце (на снази до 2004. године), на снази је више од деценије законодавна политика изразито наклоњена повериоцима⁶⁸.

Интерес за институт реорганизације порастао од почетка светске кризе 2008. године. Улога поступка реорганизације је вишеструка. Овде у обзир долазе не само интерес/и поверилаца, акционара, управе или запослених. То је посебно случај када је реч о великим компанијама, када привреда целе земље може доћи у питање. Свеукупне последице стечаја морају узети у обзир сви учесници привредног живота. Интерес поверилаца је први циљстечајног поступка, па и реорганизације. Ипак, они могу имати интерес да постану нови власници привредног друштва. У све три државе постоји више стотина односно хиљада стечајних поступака годишње. Тако је на пример у Француској у првом полугодишту 2009. године било 62395 покренутих стечајних поступака (који обухватају 47600 запослених). У поређењу са 2008. годином, развој ситуације показује растући тренд од 27%. У 2014. години тај број је достигао рекордних 63400. У Немачкој је у 2009. години било 35000 стечајних поступака. До краја 2010. године, број стечајних поступака нарастао је на 39000. У 2014. години забележен је пад на 24490 поступака, али прогнозе указују на нови раст на близу 25000 поступака. Када је реч о Србији, у 2009. години покренуто је 266 стечајних поступака или скоро 90% више него у 2008. Од реформе 2004. године покренуто је 1447 стечајних поступака, док је 589 стечајних поступака до тада закључено. До јануара 2015. године број отворених стечајних поступака је нарастао на 1893⁶⁹.

Удеоници односно акционари имају као циљ остварење профита. Они теже да заштите своја права или уделе у капиталу друштва и ако је то могуће да их увећају. Тај циљ друштво капитала у реорганизацији треба да следи при примени плана, а ради његове успешне реализације. Ипак, права власника капитала се у случају стечаја најпре суспендују, затим умањују или чак престају. Посебно

---

⁶⁷ Christoph G. Paulus, *Insolvenzrecht*, Jurakompakt, C.H. Beck, München 2009. 83; Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, 186; Stephan Madaus, *Der Insolvenzplan*, Mohr Siebek, München 2011.

⁶⁸ М. Васиљевић, Скица за филозофију стечајног права, 18-24. Н. Јовановић, Предрасуде о стечајног реорганизацији у Србији, стр. 49-61.

⁶⁹ Извор за Србију: Агенција за лиценцирање стечајних управника; Француска и Немачка, European Commission, Economic and Financial Affairs, Official website http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/index_en.htm, 15/01/2016.

занимљиво питање за ову студију јесте како се спроводе промене у капиталу. Након спроведене реорганизације, могуће је да привредно друштво има потпуно нове власнике удела/акционаре. Али, остаје питање, на који начин стари власници капитала губе своја имовинска права. Управа платежно неспособног друштва капитала за циљ има да одржи свој постојећи положај. Састав управе чине заступници капитала, већински удеоничари/акционари или самостални менаџмент. Најчешће је та, неуспешна корпоративна управа, она која је привредно друштво одвела у стечај. Уколико лична управа дужника не буде одобрена, поступак реорганизације спровешће стечајни управник кога поставља суд. У том случају, управа привредног друштва у стечају више не може да се меша у послове друштва. Ситуација је најтежа за запослене у привредном друштву у стечају. Они губе своја радна места по сили закона и следствено приходе неопходне за живот. За државу то представља проблем, зато што расту незапосленост и трошкови за социјална давања. Коначно, за привреду, стечај има негативне ефекте на привреду. Ипак, он може имати и позитивне ефекте. На тај начин се један безуспешни субјекат искључује са тржишта. Тако, он више неће моћи да проузрокује штету и губитак својим повериоцима.

1.3. Узроци стечаја

Стечај претпоставља последицу деловања једног или више чинилаца, који друштво капитала доводе у једно такво стање. Приликом припреме плана реорганизације од значаја за успех је препознавање и анализа узрока тешкоћа. Правовремено утврђивање омогућава управи друштва капитала (пре стечаја) и стечајном управнику (након отварања стечајног поступка) стварни увид у стање имовине друштва. Најопштије, можемо узроке поделити на унутрашње и спољне⁷⁰. Ипак, стечај не наступа из разлога који су потпуно ван привредног друштва. Већина узрока је повезана пре свега са лошим корпоративним управљањем⁷¹,

---

⁷⁰ Bernhard Ohmann, *Sanierung in der Insolvenz, Endogene und exogene Faktoren*, GRIN Verlag, 2013., 7-8.

⁷¹ Stephan Madaus, *Der Insolvenzplan*, Mohr Siebek, München 2011.

пословањем са губицима, оптерећујућим уговорима за друштво, лошом производном политиком, као и са стањем на тржишту.

Често се различити чиниоци деле у четири групе⁷²:

- 1) стратегијски чиниоци
- 2) културолошки чиниоци
- 3) структурни чиниоци
- 4) оперативни чиниоци.

Сваки чинилац из ових група може се појавити као узрок стечаја. Међутим, не дозвољавају сви чиниоци покушај опоравка и наставак пословања.

Криза друштва капитала наступа у више стадијума. Према стандардима немачког Института за привреду -IDW- ES 6⁷³ разликују се следеће фазе: 1. Криза заинтересованих лица или стејкхолдера (недовољна комуникација, хетерогена структура заинтересованих лица, комплексна и неуравнотежена структура финансирања), 2. Стратегијска криза (нејасно позиционирање на тржишту, погрешна процена у односу на технолошки развој), 3. Криза у производњи и промету (опадајућа потражња за производима, пад цена/маржи), 4. Криза успеха (позиција губитака, способност за плаћање се још може поправити), 5. Криза ликвидности (недовољан прилив оперативног готовог новца (*Cash Flow*), превелик број доспелих потраживања снабдевача) и 6. Наступање неспособности за плаћање (негативна прогноза опстанка – претећа неспособност за плаћање, процена предмета имовине ради уновчења, презадуженост или неспособност за плаћање)⁷⁴.

---

⁷² Industrie- und Handelskammer Frankfurt am Main, Krisenursachen, website http://www.frankfurt-main.ihk.de/unternehmensfoerderung/unternehmenskrisen/krisenursachen/exogen_endogen/, 15/01/2016.

⁷³ Instituts der deutschen Wirtschaft, www.iwkoeln.de, 15/01/2016.

⁷⁴ Instituts der deutschen Wirtschaft, www.iwkoeln.de, 15/01/2016.

1.4. Санациона реорганизација и план реорганизације (санациони план)

Да би санациона реорганизација била спроведена, неопходан је план који садржи конкретне мере. Ова два појма се у пракси често једнако користе, али правно их треба разликовати. Реорганизација је скуп мера утврђених планом⁷⁵, које служе опоравку привредног друштва. Ове мере, односно план, се усвајају на основу споразума између већине стечајних поверилаца/и дужника према величини удела у потраживањима, а у оквиру судског поступка, тако да обавезују и несагласне учеснике поступка. Споразум око којег повериоци постижу сагласност је план реорганизације (санациони или стечајни план). Из ове сагласности воља поверилаца и његове судске потврде план реорганизације црпи своју правну снагу. Судска потврда је неопходна како би план реорганизације могао да буде примењен⁷⁶. То се односи и на случај да се сви повериоци сагласе са садржином плана реорганизације. Премда добија судску потврду и постаје извршна исправа, план реорганизације није судска одлука. Насупрот томе, у Француској план јесте судска одлука⁷⁷. Суд контролише законитост плана. Садржај плана припрема дужник или стечајни управник, а његово усвајање зависи од поверилаца. Због тога правне и економске последице по друштво капитала не утврђује суд, већ његови повериоци својом изјавом воље. Зато је кључни правни акт реорганизације друштва капитала у стечају план.

Иако се у теорији не помиње превише, може се напоменути да је могућ како план потпуне санационе реорганизације тако о план делимичне санационе реорганизације. Све зависи од околности које претходе припреми и усвајању плана, као и од мера које су предвиђене планом.

---

⁷⁵ Н. Јовановић, Предрасуде о стечајној реорганизацији, стр. 49-61. В. Чоловић, Основне карактеристике и правна природа pre-pack реорганизације (унапред припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије) са освртом на однос стечајног поступка и поступка реорганизације, у: *Годишњак Факултета правних наука*, Бања Лука, 3/2013, стр. 111-112.

⁷⁶ Ch. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89; Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 442-443.

⁷⁷ У Француској, судска интервенција у стечајном поступку има превагу на начело приватне аутономије поверилаца. Pierre-Michel Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, Dalloz, 1167. Philippe Pétel, *Procédures collectives*, Dalloz cours, Paris 2014, 167. Denis Voinot, *Droit économique des entreprises en difficulté*, LGDJ, Paris 2007, 59-83. Alain Lienhard, *Sauvegarde des entreprises en difficulté, Nouvelles pratiques issues de la réforme*, Edition Delmas, 2007, 243-285, 363-379.

Зашто је санациона реорганизација друштава капитала у стечају посебна у односу на санациону реорганизацију и реорганизацију уопште код других привредних друштава? Најпре, реч је о великим привредним друштвима. Она контролишу велику имовину, остварују велику добит у пословању, значајан су порески обвезник и запошљавају велики број лица. Осим тога, у њиховој реорганизацији долази у обзир најшири круг мера, од промене правне форме, преко статусних промена, реструктурирања капитала, до реструктурирања дужничко-поверилачких односа.

1.5. Мере реорганизације

У класичном стечајном поступку план реорганизације неће бити усвојен одмах након отварања поступка. Када је у питању поступак по унапред припремљеном плану реорганизације, стечајни поступак се отвара и одмах по усвајању и потврђивању плана затвара. У овом случају је садржај плана утврђен пре формалног наступања стечаја и током преговора између друштва капитала (дужника, још формално способног за плаћање) и његових поверилаца. Ситуација је различита када је стечај већ наступио и тек повериоци сазнају када ту чињеницу из решења о отварању поступка. У таквој ситуацији се преговори воде у току стечајног поступка и под притиском који тај поступак и стигма стечаја носе са собом. Временски теснац међутим не значи да ће план реорганизације бити усвојен у краћем времену.

Законодавни приступ мерама може бити таксативно набрајање уз отвореност за друге мере у складу са законом или пак прописивање једне опште одредбе уз изостављање конкретних мера у закону.

Криза друштва капитала намеће брзу реакцију корпоративне управе односно стечајног управника по отварању поступка. Због тога се све мере које у стечају треба предузети неће наћи у плану реорганизације. Неке од њих се морају спровести пре или одмах након отварања стечајног поступка⁷⁸. Оне не могу да чекају на сагласност поверилаца и њих примењује именовани стечајни управник у претходном поступку или у главном стечајном поступку уз сагласност стечајног

---

⁷⁸ Чл. 62 Закона о стечају РС, §21 Abs. 1 S. 1 InsO.

судије. Оне су махом у функцији обезбеђења имовине привредног друштва. Стога можемо разликовати две групе мера: мере обезбеђења и мере из плана реорганизације⁷⁹. Мере обезбеђења се примењују раније и могу приликом усвајања плана обухваћене и примењиване заједно са мерама реорганизације. Мере обезбеђења и друге мере које претходе усвајању плана се могу применити пре, одмах након усвајања и у току примене плана реорганизације.

1.6. Однос између санационе реорганизације друштава капитала и државе

Држава је присутна већ приликом отварања стечајног поступка преко учешћа стечајног суда (стечајног судије). Кроз пореску управу држава може да се јави и у улози повериоца. Али, у којој мери држава може да учествује у решавању кризе друштва капитала? Питање је да ли из аспекта реорганизације то може бити конкретна државна надлежност, као на пример у праву конкуренције? Мешање државе долази у колизију са правилима слободног тржишта. Где се дакле налазе границе либералног капитализма? Међутим, ако догађаји на тржишту одражавају се такође на државу и њене интересе, шта би могла да буде оправдана реакција државе у правцу заштите. У таквој ситуацији поставља се питање прага или обима кризе који би навео државу да реагује? Оправдање за реакцију државе могло би да буде удео привредних друштава у стечају на тржишту и број запослених који су погођени стечајем.

Интервенција у кризи може се разликовати према обиму. Највећи обим би била директна државна помоћ из буџета за друштво капитала у стечају (пример Eurotunnel)⁸⁰.

Стечај и реорганизација нису само питање трошкова. Они су добар пример за свако привредно друштво једне привреде, шта се може догодити у ситуацији уопштено лошег корпоративног управљања⁸¹. Надлежни државни органи одлучују у којој мери је јавни интерес погођен кризом и да ли реорганизација може да

---

⁷⁹ Привремена забрана располагања и извршења на имовини дужника.

⁸⁰ План предстечајне реорганизације компаније Евротунел 2007. website Eurotunnelgroup <http://www.eurotunnelgroup.com/fr/actionnaires-investisseurs/archives-tnu/restructuration-fianciere/>, 15.01.2016.

⁸¹ Sameer Al Ansari, The Role of the Corporate Governance in Restructuring, *INSOL World*, 4/2014, p. 8.

помогне једном таквом привредном друштву. Ризик при сваком мешању државе у тешкоће привредних друштава преузима сама држава, односно целокупно друштво.

На нивоу Европских заједница односно Европске уније до 2000. године није било прописа који уређују стечајни поступак. Савет Европске уније је 2000. усвојио Уредбу бр. 1346/2000⁸². Ова уредба није била никакав нов законски текст о стечајном праву.

Имајући у виду да је једна уредба још увек на снази, а да новоусвојена уредба ступа на снагу тек следеће године, неопходно је овде поменути обе.

1.7. Правна регулатива стечајног поступка на нивоу Европске уније

1.7.1. Уредба Савета Европске уније бр.1346/2000 о стечајном поступку

Уредба бр.1346/2000 о стечајном поступку садржи колизионе норме и даје одговор на питање међународне судске надлежности унутар граница Европске уније, када је отворен међународни стечајни поступак.

Од ступања на снагу Уредба бр.1346/2000 се примењује у свим државама чланицама ЕУ, изузев у Данској⁸³. Према њеним одредбама, Уредба се примењује само у таквим случајевима, када дужник бива потпуно или делимично ликвидираан и када му се поставља заступник. Из примене ове Уредбе искључене су кредитне институције и друштва за осигурање⁸⁴.

Чињеница да се Уредба бр. 1346/2000 примењује само у случају неспособности за плаћање, искључила је могућност примене поступка предстечајних облика реорганизације у овој области. Стога је могуће применити само поступак судске реорганизације, дакле отвореног због неспособности за плаћање, у оквирима ове Уредбе. Осим тога, Уредба у прилогу А изричито захтева

---

⁸² Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018.

⁸³ Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018. чл. 1 2.1.

⁸⁴ Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018., чл. 1.2.

да то буде поступак у којем је именован стечајни управник. Дакле, искључена је опција *debtor in possessio*.

Циљ Уредбе Савета Европске уније бр.1346/2000 јесте побољшање ефикасности и успешности стечајних поступака који имају прекогранични утицај унутар Европске уније. Она се примењује на дужнике физичка и правна лица, која се баве привредном или другом делатношћу. Надаље, Уредба се примењује на све стечајне поступке који за последицу имају делимичну или потпуну продају имовине дужника и именовање стечајног управника. У погледу осигуравајућих друштава, кредитних установа, инвестиционих друштава која располажу средствима или хартијама од вредности трећих лица, као и друштава за заједничка улагања, не примењују се одредбе Уредбе Савета Европске уније бр.1346/2000. За наведене субјекте донета је посебна Директива о санацији и ликвидацији кредитних установа и инвестиционих фирми⁸⁵.

Уредба Савета Европске уније бр. 1346/2000 уређује у чл. 3 став. 1 т.1 међународну надлежност суда. Надлежан је наиме онај суд, на чијем подручју се налази „средиште главних интереса“ дужника. Тако ће за друштво капитала бити надлежан суд на чијем подручју се налази седиште друштва. То је седиште које је наведено у статуту друштва. Овде је реч о претпоставци, а супротно је могуће и дозвољено доказивати. Правна дејства отвореног стечајног поступка ограничена су само на имовину дужника која се налази на територији државе у којој он има седиште. Овде је у питању главни стечајни поступак. Сви накнадно отворени стечајни поступци, над имовином дужника на територији других држава сматрају се секундарним стечајним поступцима. Они могу бити отворени и пре главног стечајног поступка. Ипак, за то је неопходно да буду испуњени следећи услови: да се главни стечајни поступак не може отворити због услова предвиђених правом државе чланице на чијем подручју дужник има седиште главних интереса, и када то

---

⁸⁵ Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance, *OJ L* 173, 12.6.2014, p. 190–348.

захтева поверилац који има домицил, уобичајено боравиште или седиште у држави чланици на чијем подручју има седиште или потраживање произилази из пословања тог пословног седишта⁸⁶.

Меродавно право за отворени стечајни поступак и правне последице које производи је *lex fori concursi* односно право државе чланице на чијој територији је стечајни поступак отворен, ако Уредбом није другачије предвиђено. Право државе чланице уређује услове за отварање поступка, начин вођења и закључења. У том смислу, Уредба таксативно набраја шта спада у надлежност меродавног права: врсте стечајних дужника, имовина која улази у стечајну масу и поступање са имовином која је стечена после отварања стечајног поступка, овлашћења дужника и стечајног управника, претпоставке за компензацију, дејства стечајног поступка на уговоре који су у току примене у којима је дужник једна страна, дејства стечајног поступка на поступке покренуте од стране појединачних поверилаца, потраживања која се пријављују у стечајну масу и поступање са потраживањима насталим након отварања стечајног поступка, правила пријављивања, провере и утврђивања потраживања, деоба средстава добијених уновчењем имовине, класе потраживања и права поверилаца који добијају делимичну накнаду након покретања поступка у случају неспособности за плаћање на основу стварних права или пребијањем, услови и дејства окончања стечајног поступка, посебно код поравнања у стечају, права поверилаца након окончања стечајног поступка, сношење терета трошкова стечајног поступка и најзад правила која се односе на ништавост, побијање и немогућност извршења правних радњи штетних за све повериоце⁸⁷.

У погледу поступака у вези са имовином или правом одузетим дужнику, а који су у току, дејства стечајног поступка уређују се искључиво правом државе у којој је такав поступак у току.

Поред наведеног, Уредба Савета Европске уније бр.1346/2000 уређује и питање признавања стечајног поступка. Наиме, свака судска одлука о покретању стечајног поступка коју донесе суд државе чланице који је за то надлежан, биће

---

⁸⁶ Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal L* 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018. чл. 3.

⁸⁷ Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal L* 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018.

призната у свим осталим државама чланицама од тренутка правноснажности у држави у којој је поступак покренут⁸⁸ и када у одређеној држави због статуса дужника не може бити покренут стечајни поступак. То не утиче на покретање секундарних стечајних поступака на територији других држава чланица. Поступак признавања одлуке о покретању стечајног поступка не захтева посебан формални поступак и производи у свакој држави чланици иста дејства као и у матичној држави. Евентуална ограничења права поверилаца, застој у поступку или ослобађање од обавезе, имају дејство у односу на имовину дужника на територији друге државе чланице само ако су тамошњи повериоци за то дали своју сагласност.

Најзад, Уредба Савета Европске уније бр.1346/2000 уређује и питање секундарних стечајних поступака. Покретање главног стечајног поступка, не спречава покретање стечајног поступка у другој држави чланици. Притом, није неопходно да је дужник неспособан за плаћање према праву друге државе чланице. Ипак, секундарни стечајни поступак не може бити поступак реорганизације, већ искључиво поступак банкротства (Прилог Б Уредбе 1346/2000). Дејства секундарног стечајног поступка ограничена су на имовину дужника која се налази на територији државе чланице у којој је покренут.

Меродавно право у секундарном стечајном поступку је такође *lex fori concursi* односно право државе суда који је покренуо тај поступак⁸⁹. Право да поднесу захтев за покретање поступка имају: стечајни управник у главном поступку, друго лице или тело овлашћено да захтева покретање стечајног поступка према праву државе на чијој територији се захтев подноси.

1.7.2. Уредба Европског парламента и Савета 848/2015

о стечајним поступцима⁹⁰

Као и претходна, нова Уредба о стечајним поступцима у ЕУ примењује се у свим државама чланицама (изузев Данске). Нова Уредба о стечајним поступцима

⁸⁸ Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018. чл. 4.

⁸⁹ Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018. чл. 28.

⁹⁰ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJL* 141, 5.6.2015.

примењује се на све јавне стечајне поступке у ширем смислу, дакле поступке колективног намирења потраживања, привремене поступке на основу закона који уређују стечај, и на оне који имају за циљ оздрављење, прилагођавање дуга, реорганизацију или ликвидацију. Такође она представља извор права вишег ранга у односу на национално право државе чланице. То су поступци у којима је дужнику делимично или потпуно одузета имовина и именован стечајни управник у случају неспособности за плаћање, где имовина и пословање дужника подлежу надзору или праћењу од стране суда, и привремени прекид појединачног извршног поступка, по одобрењу суда или по закону, како би се омогућили преговори између дужника и његових поверилаца, а под условом да се претходно или за то време примењују одговарајуће мере за заштиту права поверилаца⁹¹.

Важна новина коју доноси нова Уредба о стечајним поступцима је примена начела *vis attractiva concursus* када је у питању надлежност суда за вођење поступка.

Као што видимо, нова уредба је изричито укључила у поље примене и поступке реорганизације према томе како су предвиђени у националним законодавствима држава чланица ЕУ у којима се примењује. Наиме, сви судски поступци за превазилажење тешкоћа привредних друштава односно колективног намирења потраживања укључени у су примену Уредбе (Прилог А).

Наведени поступци могу бити отворени и када постоји вероватноћа наступања неспособности за плаћање код дужника. То је у складу са њиховим циљем, да се избегне неспособност за плаћање и прекид пословања дужника. Као и претходна, ова Уредба се не примењује на стечајне поступке у ширем смислу у односу на осигуравајућа друштва, кредитне установе, инвестициона друштва и друга друштва, установе и предузетнике на које се примењује Директива 2001/24/ЕЗ, као ни на субјекте за заједничка улагања (инвестиционе фондове).

Уредба 848/2015 уређује међународну надлежност суда. З апокретање поступка у случају неспособности за плаћање надлежни су судови државе чланице на чијој територији се налази седиште главних интереса дужника. То је место у

---

⁹¹ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJL* 141, 5.6.2015. чл. 1.

којем дужник редовно обавља делатност и које могу проверити трећа лица. Поступак који покреће надлежан суд назива се главни поступак. Сви накнадно покренути поступци, сматрају се секундарним поступцима.

За привредна друштва или правна лица, седиште главних интереса је седиште наведено у статуту. То је претпоставка, па се супротно може доказивати, уколико је седиште премештено у року од три месеца који претходе предлогу за отварање поступка. Уколико се пак седиште главни интереса дужника налази на територији једне државе чланице, судови друге државе чланице биће надлежни за покретање поступка само ако дужник има пословно седиште на територији те друге државе. Ипак, правна дејства покренутог поступка ограничавају се само на имовину дужника која се налази на територији те државе чланице.

Секундарни стечајни поступак може се покренути пре или после покретања главног стечајног поступка. Ако се покреће пре главног поступка у случају неспособности дужника за плаћање, то је могуће само ако се поступак не може покренути према праву државе чланице на чијој територији се налази седиште главних интереса дужника или ако стечајни поступак буде покренут на предлог повериоца, чије потраживање произилази или је у вези са пословањем пословне јединице дужника која се налази на територији државе чланице у којој је предложено покретање поступка или пак на предлог јавног органа овлашћеног да предложи покретање стечајног поступка према праву државе чланице на чијој територији дужник има пословно седиште⁹². Наведени поступци постају секундарни, када међународно надлежни суд покрене главни стечајни поступак.

Нова Уредба предвиђа обавезу суда да по службеној дужности проверава надлежност за покретање, али и за вођење стечајног поступка. Ако је стечајни поступак покренут без судске одлуке, државе чланице имају право да стечајном управнику повере испитивање надлежности државе чланице за покретање поступка. Право да оспоравају међународну судску надлежност за покретање стечајног поступка имају дужник и повериоци, али и друга лица.

---

⁹² Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJL* 141, 5.6.2015.

Када су у питању парнични поступци који непосредно произилазе из стечајног поступка или су са њим повезане, међународно надлежни судови су судови државе чланице у којој је покренут главни стечајни поступак. То се односи и на парнични поступак побијања правних радњи дужника. Ипак, стечајни управник може парнични поступак против истог туженог лица у грађанским и привредним стварима изнети пред судове државе његовог домицила или ако је више тужених, пред суд било ког туженог, ако су ти судови надлежни према Уредби ЕУ 1215/2012. Исто овлашћење важи за дужника који задржава управљање привредним друштвом (*debtor in possession*), ако је то у складу са националним законодавством. Парнични поступци се сматрају повезаним у смислу Уредбе ЕС 848/2015 ако су међусобно тако блиско повезани да се заједничко поступање и одлучивање о њима чини оправданим, а како би се избегло противречно одлучивање у одвојеним поступцима.

На основу Уредбе ЕС 848/2015 о стечајним поступцима, меродавним правом за стечајне поступке и њихова правна дејства сматра се право државе на чијој територији су покренути стечајни поступци односно право државе у којој је покренут стечајни поступак (*lex fori concursus initii*), ако самом Уредбом није другачије предвиђено⁹³. Меродавно право утврђује услове за покретање, вођење и окончање стечајних поступака.

У том смислу, Уредба 848/2015 таксативно набраја шта спада у надлежност меродавног права: врсте дужника према којима се стечајни поступак може покренути, имовина која улази у стечајну масу и поступање са имовином која је стечена после отварања стечајног поступка, овлашћења дужника и стечајног управника, услове за компензацију, дејства стечајног поступка на уговоре који су у току примене у којима је дужник једна страна, дејства стечајног поступка на поступке покренуте од стране појединачних поверилаца, потраживања која се пријављују у стечајну масу и поступање са потраживањима насталим након отварања стечајног поступка, правила пријављивања, провере и утврђивања потраживања, деоба средстава добијених уновчењем имовине, класе потраживања

---

⁹³ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015.

и права поверилаца који добијају делимичну накнаду након покретања поступка у случају неспособности за плаћање на основу стварних права или пребијањем, услови и дејства окончања стечајног поступка, посебно код поравнања у стечају, права поверилаца након окончања стечајног поступка, сношење терета трошкова стечајног поступка и најзад правила која се односе на ништавост, побијање и немогућност извршења правних радњи штетних за повериоце.

Такође, као и претходна, Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима предвиђа правила за признавање стечајног поступка. Тако, свака судска одлука о покретању стечајног поступка у ширем смислу, коју донесе међународно надлежни суд, биће призната у свим осталим државама чланицама од тренутка правноснажности у држави у којој је поступак покренут. Исто важи и за стечајни поступак против дужника покренут у једној држави чланици, због немогућности покретања у другој. Чињеница да је покренут и признат главни стечајни поступак не искључује могућност покретања секундарних стечајних поступака.

Призната судска одлука о отварању стечајног поступка производи иста правна дејства у свакој држави чланици као и у држави у којој је поступак покренут и без даљих формалности. Изузетак од тог правила може бити предвиђен само овом Уредбом или одређен покретањем секундарног стечајног поступка. Ипак, правна дејства главног поступка не могу бити оспоравана у другим државама чланицама, а свако ограничење права поверилаца, прекид поступка или ослобађање од обавезе може произвести правна дејства само у односу на имовину која се налази на територији друге државе чланице и само према оним повериоцима који су са тим сагласни.

Овлашћења стечајног управника уређена су меродавним правом. То значи да стечајни управник може користити у другој држави чланици сва права и овлашћења која му поверава меродавно право⁹⁴. То међутим није без ограничења. Уколико је покренут секундарни стечајни поступак, на имовину која се налази у другој држави, примениће се право те државе, укључујући и мере обезбеђења.

---

⁹⁴ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJL* 141, 5.6.2015. чл. 21.

Ипак, стечајни управник је овлашћен да премести дужникову покретну имовину са територије државе чланице на којој се она налази.

Стечајни управни је овлашћен да затражи преко суда или другог органа да покретна имовина буде премештена са територије државе у којој је покренут поступак на територију друге државе или поднети захтев за поништај одлуке ако је то у интересу поверилаца. С тим у вези, стечајни управник своје радње и поступке обавља према праву државе на чијем подручју поступа. То се посебно односи на радње уновчења имовине.

Након покретања главног стечајног поступка у једној и његовог признања у другој држави чланици, у другој држави чланици се може покренути секундарни поступак. Приликом покретања секундарног стечајног поступка не испитује се поново постојање стечајног разлога, ако је поступак покренут због неспособности за плаћање. Правна дејства секундарног поступка ограничавају се на имовину дужника која се налази на територији државе у којој је тај поступак покренут. На секундарни стечајни поступак се примењује право државе чланице у којој је поступак покренут.

Новина коју предвиђа Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима јесте поступање у случају неспособности за плаћање групе друштава. Тако, ако се стечајни поступак покрене над имовином једног или више друштава, чланова групе друштава, стечајни управник који је именован у поступку над једним друштвом из групе сарађује са сваким стечајним управником именованим у поступку над другим чланом групе, а у мери у којој таква сарадња одговара ефикасном управљању поступком, није неспојива са правилима која се примењују у поступку и не повлачи за собом никакав сукоб интереса⁹⁵. Стечајни управници имају обавезу да прослеђују једни другима обавештења од значаја за поступке, уз заштиту поверљивих информација, да координишу управљање и надзор над пословима групе друштава, када је то могуће, и да координишу предлоге и преговоре о плану реорганизацију члана групе друштава над којим је отворен стечајни поступак, када је то могуће. У том погледу, стечајним управницима се могу доделити додатна

---

⁹⁵ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJL* 141, 5.6.2015. чл. 56.

овлашћења, када је то у складу са меродавним правом за стечајни поступак. Осим тога, стечајни управници могу међусобно поделити задатке, ако је то у складу са меродавним правом за стечајни поступак.

Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима предвиђа и сарадњу и комуникацију међу судовима, а поводом покретања главног и секундарних стечајних поступака. Наиме, ако се стечајни поступак покрене над имовином два или више друштава, чланова групе привредних друштава, суд који води такав поступак, у обавези је да сарађује са другим судом или судовима пред којима се одлучује о предлогу за покретање стечајног поступка над другим чланом групе друштава. Таква сарадња одвија се у мери у којој таква сарадња одговара ефикасном управљању поступком, није неспојива са правилима која се примењују у поступку и не повлачи за собом никакав сукоб интереса. Осим тога, судови могу именовати независно лице или орган које би деловало према њиховим упутствима, ако је то у складу са меродавним правом за стечајни поступак⁹⁶.

Судови или лица односно орган који именују су овлашћени да у оквиру сарадње комуницирају непосредно једни са другима или да траже обавештења или помоћ непосредно једни од других, када таква комуникација није супротна правилима поступка и заштити података. У том смислу, сарадња се одвија на начин који суд оцени као одговарајући. Сарадња подразумева координацију приликом именовања стечајног управника, комуникацију о подацима које суд сматра примереним, координацију управљања и надзора имовине и послова чланова групе друштава, координацију вођења расправа, и координацију одобравања записника.

Поред сарадње између судова, Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима уређује сарадњу између стечајних управника и судова. Стечајни управник у поступку над чланом групе привредних друштава овлашћен је да сарађује и комуницира са сваким судом пред којим је у току одлучивање о предлогу за покретање поступка над другим чланом групе друштава или који је већ покренуо поступак, и да затражи податке од суда који се односе на поступак који се води над другим чланом групе односно затражити помоћ у вези са поступком у којем је

---

⁹⁶ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015. чл. 57.

именован. Та сарадња одвија се у мери у којој одговара ефикасном управљању поступком, није неспојива са правилима која се примењују у поступку и не повлачи за собом никакав сукоб интереса. Будући да наведена сарадња и комуникација изискују трошкове, такви трошкови сматрају се трошковима поступка и представљају обавезе стечајне масе.

Стечајни управник у стечајном поступку над привредним друштво чланом групе друштва овлашћен је да се изјашњава у сваком поступку који је покренут над било којим другим чланом групе. Он такође може да затражи прекид примене сваке мере уновчења имовине другог члана групе, и то када је предложен план реорганизације за све или неке чланове групе у стечајном поступку и који има изгледе за успех, да би се обезбедило правилно извршење плана реорганизације, када би план реорганизације користио повериоцима у поступку чији се прекид тражи, као и када међу поступцима не постоји координација. Најзад, стечајни управник може да затражи покретање поступка координације. По пријему захтева стечајног управника, суд проверава испуњеност услова, након чега доноси одлуку о потпуном или делимичном укидању мере уновчења имовине. Он претходно може саслушати стечајног управника у поступку чији се прекид тражи. Трајање прекида одређује суд, али оно може бити највише 3 месеца. Ипак, суд може продужити рок када то сматра неопходним, у складу са меродавним правом, а под условом да су испуњени услови због којих је стечајни управник тражио прекид поступка. Тада, међутим прекид не може да траје дуже од 6 месеци од доношења прве одлуке о прекиду. Суд може захтевати од стечајног управника који захтева прекид да спроведе одговарајуће мере у складу са меродавним правом ради заштите права и интереса поверилаца у поступку.

Поступак координације стечајних поступака над члановима групе друштва покреће се на захтев стечајног управника именованог у поступку над било којим чланом групе друштва. Његов захтев подлеже условима предвиђеним правом меродавним за поступак у којем је именован. У захтеву се предлаже лице које би било именовано за координатора групе (подаци о лицу, стручна квалификација и сагласност да буде именован), нацрт предложене координације групе и разлози због којих се координација тражи, попис именованих стечајних управника, а по

потреби и судова и надлежних органа који учествују у поступку, и нацрт процене трошкова предложене координације групе и процену удела у трошковима које треба да сноси сваки члан групе. Када се две трећине именованих стечајних управника сагласи, они могу пророгирати судску надлежност за вођење поступка координације бирајући суд који сматрају најпримеренијим. Сагласност мора бити у писменој форми, а сваки други суд у обавези је да одбије надлежност. Пред пророгираним судом покреће се поступак координације. Ако таквог споразума нема, а покретање поступка тражи пред судовима различитих држава чланица, примениће се начело *prior tempore potior iure*, па ће сваки суд осим првог који је примио захтев бити у обавези да одбије захтев за покретање поступка. Суд који је први примио захтев, обавештава што је могуће пре чланове групе друштва о захтеву за покретање поступка координације и предлогу лица за координатора. Притом, суд утврђује да ли је покретање таквог поступка примерено у циљу ефикаснијег управљања стечајним поступком, да ниједан поверилац било ког члана групе неће бити у неповољнијем положају у случају покретања поступка координације и да ли предложени координатор испуњава услове утврђене Уредбом.

Координатор је лице које се именује у складу са меродавним правом које се примењује на поступак и које испуњава услове предвиђене тим правом за стечајног управника. Он не може да буде један од стечајних управника именован у поступку над једним од чланова групе друштва. Такође, то не може да буде лице које је у сукобу интереса у односу на чланове групе друштва, њихове повериоце и стечајне управнике.

1.7.2.1. Права и задаци координатора

Лице именовано за координатора у поступку координације стечајних поступака над два или више привредна друштва чланова групе друштва овлашћено је да одређује и израђује нацрт препорука за координисано вођење стечајног поступка. Он је дужан да своју дужност обавља непристрасно и са дужном пажњом. Права и обавезе координатора стечајних поступака над два или више привредна друштва чланова групе не односе се на члана групе који не учествује у поступку координације. Поред тога, он има право да предложи план

координације групе друштава, којим се утврђује, описује и препоручује свеобухватни пакет мера, ради целовитог приступа решавања неспособности за плаћање чланова групе. Такав план обухвата предлоге мера ради поновног успостављања економске успешности и финансијске стабилности групе или њеног дела, решавања спорова унутар групе у вези са трансакцијама и тужбама ради побијања правних радњи дужника унутар групе и споразума између стечајних управника чланова групе неспособних за плаћање. Он је овлашћен да се изјашњава и учествује у поступку који је покренут над било којим чланом групе, да присуствује седницама скупштине поверилаца, да посредује у сваком спору који настане између два или више стечајна управника чланова групе, да представља и објашњава свој план координације групе лицима и органима којима подноси извештај према националном праву, да затражи обавештења од било ког стечајног управника у односу на било ког члана групе када су оне од значаја за утврђивање и израду нацрта стратегије и мера за координацијупоступака, да затражи рок до шест месеци прекида поступка који је покренут над било којим чланом групе, када је то неопходно ради правилног извршења плана и под условом да би од тога имали корист повериоци из прекинутог поступка, и да затражи укидање такве мере од суда који је покренуо прекинути поступак⁹⁷. План мера за решавање неспособности за плаћање који координатор стечајних поступака чланова групе друштава предлаже не сме да садржи препоруке у погледу консолидације поступка нити стечајне масе.

Када утврди да извршавање обавеза изискује повећање трошкова у односу на процену трошкова координације коју је направио на почетку односно када они пређу 10% процењених трошкова, координатор је у обавези да о томе без одлагања обавести стечајне управнике који учествују у поступку координације и да затражи претходно одобрење од суда који је покренуо поступак координације групе друштава.

---

⁹⁷ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015.

Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима ступила је на снагу у јуну 2015. године, у целини је обавезујућа и непосредно ће се примењивати у државама чланицама. Почетак примене, уз одређене изузетке⁹⁸ је 26. јун 2017. године⁹⁹.

Европске комисије објавила је 30.09.2015. године Акциони план¹⁰⁰, који предвиђа 33 радње и појединачне мере којима се обезбеђује право унутрашње тржиште у Европи. Када су у питању стечајни поступци, као циљ је утврђено подстицање конвергенције стечајних поступака односно поступака у случају неспособности за плаћање. Као активност на том плану, за четврти квартал 2016. године предвиђено је подношење законодавне иницијативе у области стечаја привредних субјеката и усвајање измена прописа којима би биле отклоњене најзначајније препреке слободном кретању капитала на јединственом тржишту.

1.8. Стечајни законик САД (Поглавље 11)

Иако није предмет ове студије, потребно је у кратким цртама поменути модел који су следила европска континентална законодавства последњих деценија. То посебно важи за институт реорганизације привредног друштва у стечају.

Тај модел јесте Стечајни законик Сједињених Америчких Држава и његово Поглавље 11 посвећено је реорганизацији. Наиме, Стечајни законик усвојен је 1978. године, доношењем Закона о реформи стечаја, а ступио на снагу 1. октобра 1979. године¹⁰¹. Он је потпуно заменио претходни Стечајни закон из 1938. године, познат као Чендлеров закон. Најважније поглавље за предмет ове студије, Поглавље 11, донело је важне новине, које су брзо дале резултате у практичној примени. У односу на друга поглавља, Поглавље 11 пружа стечајну заштиту и има за циљ да дужник поново остварује добит. Да би то постигао, неопходно је да приступи преговорима о закупу и уговорима и да постигне отпис или делимичну

---

⁹⁸ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015.

⁹⁹ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings, *OJ L* 141, 5.6.2015.

¹⁰⁰ European Commission, Action Plan on Building a Capital Markets Union, Brussels, 30.9.2015, COM (2015) 468 final, <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0468&from=DE>, 20.04.2016.

¹⁰¹ Cornell University Law School Search Cornell, U.S. Bankruptcy Code, Chapter 11, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/11>, 15.01.2016.

исплату дугова. На повериоцима је да покушају да са дужником постигну споразум и направе компромис, јер тако имају веће шансе за повољније намирење него коришћењем тужбе коју предвиђа Поглавље 7¹⁰².

Како предвиђа Стечајни законик, споразумом треба да исходи план реорганизације¹⁰³. Планом се повериоци распоређују у различите класе према томе како се поступа са њиховим потраживањима. Прву касу, као приоритетна потраживања чине држава и федералне пореске службе, затим другу плате запослених и трећу приходи власника капитала. Разлучни повериоци и стечајни повериоци образују посебне класе. Планом може бити промењен износ и начин намирења ових потраживања. Предлог плана се представља повериоцима, који о њему гласају. По усвајању, план реорганизације потврђује суд.

---

¹⁰² Cornell University Law School Search Cornell, U.S. Bankruptcy Code, Chapter 11, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/11>, 15.01.2016.

¹⁰³ U.S. Bankruptcy Code, Chapter 11, U.S. Courts website, <http://www.uscourts.gov/services-forms/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-11-bankruptcy-basics>, 15.01.2016.

ДЕО 2

2. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТАВА КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ У НЕМАЧКОЈ, ФРАНЦУСКОЈ И СРБИЈИ

2.1. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА У НЕМАЧКОМ ПРАВУ

У немачком праву стечајни поступак постоји од доношења Закона о стечају 10. фебруара 1877. године¹⁰⁴. Од ступања на снагу тог закона, постојао је један паралелан поступак уновчења имовине дужника, и то поступак принудног поравнања. Тај поступак је омогућавао учесницима да избегну судски поступак и да савладају платежну неспособност дужника. Овај закон је 1927. године спојен са Законом о поравнању ради спречавања стечаја, те новелиран 1935. године кроз Законик о поравнању¹⁰⁵.

Године 1975. Демократска Република Немачка добила је нови Законик о општем извршењу¹⁰⁶, који је након уједињења две Немачке 1990. године новелиран. Убрзо затим, спроведена је једна велика реформа и 1994. године изгласан је нов Стечајни законик¹⁰⁷. Овај последњи законик представља матични закон данашњег немачког стечајног права. Децембра 2011. године у Немачкој је усвојен Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа (ЕСУГ), којим је у стечајно законодавство уведен унапред припремљени план реорганизације, омогућено очување радних места и појачана аутономија поверилаца. Овај закон ступио је на снагу марта 2012. године.

---

¹⁰⁴ Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 19. Stephan Madaus, *Insolvenzplan*, S. 56-77.

¹⁰⁵ Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 19.

¹⁰⁶ Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 21.

¹⁰⁷ Ch. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 2-3. Ch. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 21-22.

2.1.1. Протиси о стечајној реорганизацији

2.1.1.1. Национални прописи о стечајној реорганизацији

Немачко стечајно право познаје институт санационе реорганизације од 1994. године односно од ступања на снагу Стечајног законика 1999. године¹⁰⁸. Наиме, тада је завршена велика реформа немачког права, којом је престала примена института принудног поравнања. У међувремену, уследило је доношење Уредбе 1346/2000 на нивоу Европске уније. Године 2010. започет је још један поступак реформе, који се одвијао у три таласа. Први је обухватао индивидуални стечај, други стечај и реорганизацију привредних друштава, а трећи стечај група друштава¹⁰⁹. Најважнији пропис у овој области након 1994. године, донет је 2012. године под називом Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа¹¹⁰. Један о циљева је био спречавање „стечајног туризма“ који је омогућила примена Уредбе ЕС 1346/2000, али и жеља да се немачко стечајно право учини привлачнијим како за домаће тако и за стране субјекте. У том правцу, уследило је на нивоу Европске уније доношење нове Уредбе ЕС 848/2015 о стечајним поступцима¹¹¹.

Немачко право доживело је највећу реформу у области стечаја 1999. године. Један од главних циљева ове реформе било је увођење института реорганизације у стечају, а на основу плана реорганизације. Ипак, након више година примене новог закона, утврђено је да нису испуњена очекивања. Утврђено је да тек 5% привредних друштава у стечају успешно прође кроз поступак реорганизације. У периоду од 1999. до 2005. године реорганизовано је 800 привредних друштава, у односу на око преко 25000 стечајних поступака годишње¹¹².

---

¹⁰⁸ Insolvenzordnung, Gesetz vom 05.10.1994 (*BGBI.* I S. 2866), in Kraft getreten am 19.10.1994 bzw. 01.01.1999, zuletzt geändert durch Gesetz vom 20.11.2015 (*BGBI.* I S. 2010) m.W.v. 26.11.2015.

¹⁰⁹ Bundes Justizministerium, http://www.bmjv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/ReformInsolvenzrecht/ReformInsolvenzrecht_node.html, 15.01.2016. Universität Trier, Prof. Diederich Eckhardt, Insolvenzrecht, https://www.uni-trier.de/index.php?eID=tx_nawsecuredl&u=0&g=0&t=1459797734&hash=1c2a30ac5f20048534ed5682c94c63cbda24ddcc&file=fileadmin/fb5/prof/BRZIPR/SECURE/InsR/DiskE_Konzerninsolvenzrecht.pdf, 15.01.2016.

¹¹⁰ Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen, vom 7. Dezember 2011., *BGBI.* I S. 2582, S. 2800. Inkrafttreten am: 1. März 2012.

¹¹¹ EC Regulation 848/2015.

¹¹² Institut für Mittelstandsforschung Bonn, Die volkswirtschaftliche Relevanz von Insolvenzplanverfahren, <https://www.kfw.de/migration/Weiterleitung-zur-Startseite/Startseite/KfW-Konzern/KfW-Research/Economic-Research/Veranstaltungen-Vortrag%C3%A4ge/Veranstaltungen-2009/PDF-Dateien/25.06.-Gude-Kranzusch.pdf>, 15.01.2016.

То је, по суду, у просеку износило око 4 поступка реорганизације. Све у свему, ови показатељи воде закључку да реорганизација као поступак није довољно коришћена у пракси¹¹³. Главни узрок таквог приступа реорганизацији је недовољно познавање института од стране поверилаца, дужника – привредних друштава, стечајних управника, ангажованих саветника, па ни од стране самих судова.

У немачком праву, Стечајни законик предвиђа да је сврха стечајног поступка да се сачувани износ након уновчења стечајне масе подели на све повериоце или да се помоћу плана реорганизације постигне другачије решење ради спашавања предузећа (§ 1 InsO)¹¹⁴. Тиме је немачки законодавац желео да олакша коришћење института реорганизације привредног друштва у стечају. Раније, у време важења Законика о стечају и општем принудном извршењу, та могућност је била далеко мања. Сада је путем плана реорганизације омогућено да дужник и његови повериоци трајније уреде своје односе у оквиру приватне аутономије. Они уређују међусобни однос непосредно пред или након отварања стечајног поступка, а планом реорганизације се само потврђује њихова сагласност воља (дужника условно)¹¹⁵.

Тако, циљ реорганизације која се заснива на усвојеном и потврђеном плану, јесте да омогући санацију привредног друштва, тако што више укључује повериоце у поступак, а истовремено ојачава положај дужника.

Правни оквир поступка санационе реорганизације представљају одредбе §§ 217-269 Стечајног законика. План реорганизације састоји се из општег и посебног дела. На садржај плана примењују се одредбе чл. 229 и 230 о прилозима (биланси плана, план израчунате добити и губитака, план рачунања ликвидности (чл. 219 Стечајног законика). Права учесника стечајног поступка утврђена су по групама чл. 222 Стечајном законуку¹¹⁶.

Према немачком Стечајном законуку, према предвиђеном исходу план реорганизације може да буде санациони, преносни и ликвидациони. Предлог плана може поднети дужник и стечајни управник. На основу чл. 217 Стечајног законика

---

¹¹³ § 1 Insolvenzordnung.

¹¹⁴ § 1 Insolvenzordnung.

¹¹⁵ Ch. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 90.

¹¹⁶ § 222 Insolvenzordnung.

намирење потраживања како разлучних тако и необезбеђених стечајних поверилаца, уновчење стечајне масе и њена подела на повериоце, као и обавезе дужника након завршетка стечајног поступка, могу се уредити планом реорганизације одступањем од одредби закона (не и супротно одредбама закона)¹¹⁷.

Иначе, у Немачкој се стечајни поступак може отворити над сваким правним и физичким лицем, чак и када оно не обавља привредну делатност. Тако, постоји и стечај над потрошачем. Међутим, да би се отворио стечајни поступак, неопходан је предлог овлашћеног лица. Предлог могу поднети дужник или поверилац. Државни органи нису овлашћени да поднесу предлог¹¹⁸. У нашем случају, код стечаја друштва капитала, постоји обавеза подношења предлога за отварање стечајног поступка¹¹⁹. У супротном, постоји одговорност за штету проузроковану повериоцима, а у одређеним случајевима и кривична одговорност¹²⁰.

У тренутку закључења рада на овој студији, у Немачкој је поново актуелизована идеја о реформи прописа о реорганизацији. Наиме, након усвајања нове Уредбе 848/2015 о стечајним поступцима на нивоу Европске уније, објављен је 30.09.2015. године Акциони план Европске комисије¹²¹, који предвиђа 33 радње и појединачне мере којима се обезбеђује право унутрашње тржиште у Европи. У складу са тим, разматра се увођење поступка судске предстечајне реорганизације у немачко право, поступка какав већ постоји у француском праву.

2.1.1.2. Право Европске уније

На нивоу Европске уније, чији је Француска члан, Савет Европске уније усвојио је Уредбу бр. 1346/2000 од 26. маја 2000. о стечајном поступку. Након ступања на снагу 31. маја 2002. године предвиђено је узајамно признавање страних стечајних поступака. На тај начин, омогућено је прекогранично решавање стечаја унутар Европске уније. Принцип на којем почива ова Уредба је надлежност суда на

---

¹¹⁷ § 1 Insolvenzordnung.

¹¹⁸ Потпуно супротан приступ у односу на француско право. Ch. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 46.

¹¹⁹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 132.

¹²⁰ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 132.

¹²¹ European Commission, Action Plan on Building a Capital Markets Union, Brussels, 30.9.2015, COM (2015) 468 final, <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0468&from=DE>, 20.04.2016.

чијој територији се налази центар главних интереса дужника. Крајем 2012. године предложена је реформа Уредбе, а Европска Комисија упутила је званичан предлог Европском парламенту и Савету. Нову Уредбу о стечајном поступку Савет Европске уније усвојио је 12. марта 2015. године. Предвиђено је да она ступи на снагу 2017. године.

2.1.2. Начела стечајног поступка

Стечајни законик Немачке утврђује основна начела која се примењују у стечајном поступку. Утврђена начела су резултат посебног приступа немачког законодавства. Наиме, немачку привреду одликује концепт социјалне тржишне економије или тзв. „средњег пута“¹²². У основи тог приступа је тржишно пословање, поштовање приватне својине и конкуренције, али уз примену начела социјалне одговорности. Начела стечајног поступка имају једнако примену и у поступку реорганизације у стечају. У наставку ће бити појединачно објашњена ова начела.

2.1.2.1. Начело диспозиције или располагања

Наиме, стечајни поступак и поступак реорганизације се не покрећу по службеној дужности, већ по предлогу овлашћеног лица.

2.1.2.2. Начело службеног покретања

Ипак, у одређеним случајевима могуће је покренути стечајни поступак по службеној дужности. То је случај код злоупотребе управе у стечајном поступку, када суд поступа по надзору.

2.1.2.3. Начело владавине поверилаца и владавине дужника

Суд је орган који обезбеђује оквир у којем се одвија стечајни поступак и стара се о његовом уредном и законитом току. Моћ одлучивања имају

---

¹²² Erhard L., Wohlstand für alle, Econ, München 2000.; Немачка социјална тржишна привреда, Основне идеје, принципи и концепт, ур. Саша Хаџиахметовић, Конрад Аденауер Фондација Београд, 2012.

повериоци¹²³. Они одлуке доносе преко органа у стечајном поступку: скупштине поверилаца и одбора поверилаца.

Утицај дужника на стечајни поступак највише је изражен када правовремено предложи отварање поступка и код унапред припремљеног плана реорганизације.

2.1.2.4. Начело сагласног решавања дуговања према избору

Ово начело непосредно се односи на поступак реорганизације и примену начела приватне аутономије у избору начина намирења потраживања према плану реорганизације.

2.1.2.5. Начело јединства поступка

Стечајни поступак представља законом утврђени оквир свих могућих облика колективног намирења потраживања поверилаца¹²⁴. То се односи на поступак реорганизације (санационе и цесионе), унапред припремљен план реорганизације, поступак банкрутства (ликвидације), као и поступак индивидуалног стечаја. Ово начело такође значи да се сва потраживања поверилаца настала пре отварања стечајног поступка морају пријавити и намирити на начин утврђен у овом поступку. Коначно, оно значи да сва дужникова имовина без обзира где се налази улази у појам стечајне масе. То је у непосредној вези са следећим начелом.

2.1.2.6. Начело прекограничне универзалности поступка

Према овом начелу, сваки предмет који улази у имовину стечајног дужника, представља део стечајне масе, чак и када се налази ван територије примене Стечајног законика Немачке.

---

¹²³ Посебно након реформе 2012. године.

¹²⁴ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 68.

2.1.2.7. Начело једнаког поступања према повериоцима (par conditio creditorum)

Ово начело значи да су повериоци у стечајном поступку једнаки у правима и да сви имају обавезу да пријаве потраживања, те да буду сразмерно намирени у оквиру поступка.

Ипак, ово начело није универзално, већ важи само у оквиру класе поверилаца. Дакле, са свим повериоцима исте класе се мора једнако поступати. Између класа поверилаца, природно постоји неједнакост поступања, јер се оне образују из основу законом утврђених разлога (излучно право, разлучно право). То такође значи, да ће повериоци стечајне масе бити посебно и приоритетно намирени. Такође, то значи да повериоци који нису пријавили потраживање у стечајном поступку, неће моћи да се намире¹²⁵.

Стечајни законик поставља начело једнаког поступања са учесницима стечајног поступка. То међутим не значи апсолутно једнак третман свих учесника. Напротив, начело важи само унутар исте класе. Тако, сви повериоци који чине исту класу имају једнака права. Било какво неравноправно поступање мора бити уз сагласност свих лица на чија права и интересе утиче. То такође значи, да уз предлог плана реорганизације треба доставити сагласност сваког лица на чија права и обавезе се план односи. Сваки споразум који закључи стечајни управник, дужник или друго лице са заинтересованим лицем у стечајном поступку, је ништав ако се на основу њега обезбеђује подршка тог лица при гласању или у односу на стечајни поступак у замену за корист предвиђену планом.

2.1.2.8. Начело изузетности извршења

Правна дејства отварања стечајног поступка, значе да наступа забрана појединачног намирења поверилаца изван стечајног поступка. Забрана може бити укинута пре времена, дакле пре окончања стечајног поступка. О томе међутим, одлучује суд.

---

¹²⁵ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 70.

2.1.2.9. Начело једнаких основних права и једнаке прекомерности

Ово начело представља коректив начела једнаког поступања према повериоцима. Наиме, повериоци који нису пријавили потраживања у стечајном поступку, неће моћи да траже отварање новог стечајног поступка. Њихова једина могућност остаје да се у току стечајног поступка усвоји план реорганизације, те да тада пријаве потраживања. У случају да план реорганизације не буде извршен или буде поништен, повериоци који су већ једном пријавили потраживања то нису дужни да поново учине. Повериоци који су то пропустили да учине имају тада другу шансу.

2.1.2.10. Начело уновчења

Ово начело значи да се сва потраживања према дужнику морају исказати у новцу. Ипак, када је у питању реорганизација, усвајањем плана утврђује се начин измирења обавезе дужника у неновчаном облику.

2.1.2.11. Начело хитности поступка

Стечајни поступак је хитан. То важи и за поступак реорганизације, будући да сваки нови дан поступка значи увећање трошкова који падају на терет већ умањене имовине дужника, чиме се смањује основ од којег полази дужник у наставку пословања и помоћу којег ће измиривати обавезе према повериоцима. То такође значи скраћење рокова у односу на друге судске поступке и могућности улагања правних средстава.

2.1.2.12. Инквизиционо начело или начело службене истраге

Податке, обавештења и документа од значаја за вођење стечајног поступка, суд прибавља по службеној дужности. Суд након отварања стечајног поступка има овлашћење службене истраге (§5 ст. 1 InsO). То је од посебног значаја за образовање стечајне масе.

2.1.2.13. Начело изузећа усмености

Начело усмености има примену у стечајном поступку само када су у питању преговори и рочишта. Имајући у виду бројност учесника поступка и одлука које стечајни суд доноси, Стечајни законик овлашћује суд да своје одлуке учесницима поступка саопштава писменим путем (§5 ст. 3 т. 1 и 2 InsO).

2.1.2.14. Начело проширења и изузећа јавности

Правна дејства отварања стечајног поступка нужно укључују јавност у поступак. Могућност да се уплив јавности ограничи постоји код унапред припремљеног плана реорганизације. По отварању поступка, суд објављује одлуку и доставља је јавним регистрима који су дужни да је у складу са законом огласе. То се чини како у домаћем тако и у међународном стечајном поступку. Циљ је да се сва заинтересована лица могу упознати са том чињеницом ради заштите својих права и интереса. То посебно важи за пријаву потраживања поверилаца.

Насупрот томе, приликом доношења одлука у стечајном поступку искључена је како општа тако и страначка јавност.

2.1.2.15. Начело поступања суда утврђеног законом

Суд нема овлашћење да из стечајног поступка искључи било ког учесника, ако се његово учешће заснива на закону. Исто тако, од отварања стечајног поступка, једини надлежан за доношење одлука у поступку је стечајни суд¹²⁶. То је императивна законска одредба.

2.1.2.16. Начело непосредности

Суд доноси одлуке у стечајном поступку на основу сопствене оцене чињеница и доказа¹²⁷.

---

¹²⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 77.

¹²⁷ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 77.

2.1.2.17. Начело судског саслушања

Ово начело се ограничено примењује у стечајном поступку. Суд саслушава учеснике само на заказаном рочишту. То посебно важи за саслушање поверилаца. Суд се налази у сталној комуникацији са стечајним управником, органима поверилаца и другим учесницима поступка.

2.1.2.18. Начело поштења (и једнаких могућности поступања)

Сваки учесник стечајног поступка има право да штити своја права и интересе. У том смислу органи стечајног поступка имају обавезу да поступају са дужном пажњом. Суд се стара о уредном и законитом одвијању стечајног поступка. На стечајни поступак се сходно примењују одредбе Законика о парничном поступку.

2.1.2.19. Начело сходне примене правила парничног поступка

Стечајни поступак је посебан судски ванпарнични поступак. У његовим оквирима се одвија санациона реорганизација. Уколико одредбама Стечајног законика није другачије предвиђено, на стечајни поступак се сходно примењују одредбе Законика о парничном поступку.

2.1.2.20. Начело владавине циља поступка

Стечајни поступак отвара се када постоје законом утврђени разлози и ради остварења законом утврђеног циља. Стечајни законик Немачке утврђује као циљ, пре свега, намирење поверилаца, а затим чишћење тржишта, те у случају реорганизације измирење дуговања и повратак дужника на тржиште.

2.1.2.21. Начело стечајног поступка као парничног или ванпарничног судског поступка

Стечајни поступак није поступак у које се одлучује о спорној грађанскоправној ствари. У случају спора у вези са основаношћу потраживања, учесник се упућује на парнични поступак. Услед примене начела хитности,

смањена је могућност улагања правних средстава. Изузетак је хитна жалба на процесне одлуке суда.

Премда у одређеном случајевима одлуке које доноси стечајни суд имају карактер мериторног одлучивања (на пример одлука суда којом се надомешћује сагласност са планом реорганизације¹²⁸), у стечајном поступку преовлађују карактеристике ванпарничног поступка.

2.1.3. *Стечајни разлози*

Основ за отварање стечајног поступка су неспособност за плаћање, презадуженост дужника и претећа неспособност за плаћање¹²⁹.

Тако, сматра се да је дужник неспособан за плаћање, када није у могућности да испуни своје доспеле новчане обавезе (§ 17 Abs. 2 InsO). Дужник је презадужен када имовина дужника не може да покрије постојеће обавезе (vgl. § 18 Abs. 2 InsO). Приликом вредновања имовине дужника претпоставља се наставак пословања, када је то на основу околности претежно вероватно. Претећа неспособност за плаћање је довољан разлог да сам дужник може да поднесе предлог за отварање стечајног поступка (§ 18 Abs. 1 InsO).

Да би поверилац могао да поднесе предлог за отварање поступка и да поступак буде отворен, неопходно је да он учини вероватним да постоји стечајни разлог и да има потраживање према дужнику. Тиме се штите како суд, тако и дужник, од преурањених предлога или предлога поверилаца намењених да нанесу штету. Осим тога, неопходно је да се обезбеди финансирање стечајног поступка¹³⁰. Због тога ће бити одбачен предлог за отварање поступка, уколико се претпостави да имовина дужника није довољна да покрије све трошкове стечајног поступка (§ 26 Abs. 1 S. 1 InsO)¹³¹.

Када буду испуњене све претпоставке, стечајни суд доноси закључак о отварању стечајног поступка, којим објављује стечај над дужником. Јавно

---

¹²⁸ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 77.

¹²⁹ § 17 Abs. 2 Insolvenzordnung.

¹³⁰ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 55. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 188.

¹³¹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 213. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 55.

саопштење подразумева објављивање упутства суда на интернет страници за стечаје на савезном нивоу или у листу намењеном за службена саопштења суда¹³².

2.1.4. Учесници стечајног поступка

У стечајном поступку у Немачкој као учесници појављују се: дужник, стечајни судија, стечајни управник, друге варијанте управника, повериоци и њихови органи и друга лица.

2.1.4.1. Стечајни дужник

Ималац права и обавеза односно имовине која треба да буде уновчен је стечајни дужник. Сваки дужник, привредно друштво, па и друштво капитала, одговара за своје обавезе целокупном својом имовином.

Форме друштва капитала, као стечајног дужника односно субјекта санационе реорганизације у стечају, уређене су одредбама различитих закона. То су следећи прописи:

- за друштво с ограниченом одговорношћу - Закон о друштву с ограниченом одговорношћу (GmbHG, 20. April 1892. RGBL. S. 477, BGBL. I S. 2565, 2567) и Трговински законик (§§238–342a HGB, RGBL. 10. Mai 1897. S. 219),
- предузеће с ограниченом одговорношћу - Закон о друштву с ограниченом одговорношћу (§ 5a GmbHG, 20. April 1892. RGBL. S. 477, BGBL. I S. 2565, 2567) и Трговински законик (§§238–342a HGB, RGBL. 10. Mai 1897. S. 219),
- за акционарска друштва - Закон о акцијама (AktG 30. Januar 1937. RGBL. I S. 107, BGBL. I S. 2565).
- за командитна друштва на акције – Трговински законик (HGB §§ 161 Abs. 2, § 115, § 116, § 125) и Закон о акцијама (AktG § 278 Ab. 3 AktG 30. Januar 1937. RGBL. I S. 107, BGBL. I S. 2565),

---

¹³² Becker, *Insolvenzrecht*, S. 229.

- за Европску компанију – Директива 2001/86 од 8. октобра 2001 (Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees, *OJ L* 294, 10.11.2001, p. 22–32),
- за Европско задружно друштво – Директива Council Regulation (EC) No 1435/2003 of 22 July 2003 on the Statute for a European Cooperative Society (SCE), *OJ L* 207, 18.8.2003, p. 1–24; Council Directive 2003/72/EC of 22 July 2003 supplementing the Statute for a European Cooperative Society with regard to the involvement of employees, *OJ L* 207, 18.8.2003, p. 25–36).

Премда отварањем стечајног поступка, његова пословна способност бива суспендована, дужник остаје ималац права односно дужник обавеза, које улазе у његову имовину¹³³. Према њему повериоци имају потраживања, која се даном отварања стечајног поступка сматрају доспелим. Повериоци су дужни да пријаве потраживања која имају према дужнику (§§ 38, 39 InsO)¹³⁴. Ипак, након отварања поступка над стечајни дужником, право управљања и располагања његовом имовином прелази на именованог стечајног управника¹³⁵. Изузетак представља лична управа, која може бити одобрена у стечајном поступку (§§ 270 ff. InsO)¹³⁶. Стечајни дужник има право да учествује у стечајном поступку. Његов утицај на доношење одлука биће утолико већи уколико сам и правовремено предложи отварање стечајног поступка, а посебно у случају када предложи унапред припремљени план реорганизације. Он је дужан да сарађује са учесницима стечајног поступка, посебно са стечајним управником, као и да доставља све неопходне податке о значаја за поступак.

Како би се обезбедило брзо и ефикасно одвијање стечајног поступка, ограничене су могућности за улагање жалбе против судских одлука само на случајеве за које закон предвиђа тзв. тренутне жалбе (vgl. § 6 Abs. 1 InsO). Тако се тренутна жалба може изјавити стечајном суду или жалбеном суду (Покрајинском

---

¹³³ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 9.

¹³⁴ §§ 38, 39 InsO.

¹³⁵ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 98.

¹³⁶ §§ 270 ff. InsO.

суду) писменим путем или усмено на записник. Жалба нема суспензивно дејство, али жалбени суд и стечајни судија могу након улагања жалбе наложити привремено одлагање извршења¹³⁷.

2.1.4.2. Правна природа плана реорганизације у стечају

У теорији је често спорно питање правне природе плана реорганизације. Сам Стечајни законик нема дефиницију плана реорганизације. Међутим, правна природа плана реорганизације није од значаја за примену у пракси. Од увођења реорганизације у правни систем Немачке 1999. године, у немачкој правној науци преовлађује став да је план реорганизације уговорног карактера. Тај став се заснива на теорији стечајног плана као уговора грађанског права¹³⁸. Одређени аутори пак заступају став да је у питању судски акт, будући да он обавезује она лица која се са њим нису сагласила. Тако, они сматрају да је план реорганизације ближи по својим карактеристикама судској одлуци односно принудном поравнању, будући да производи дејства *erga omnes*¹³⁹. Присутна је и теорија плана реорганизације као норме, коју учесници стварају својом изјавом воље¹⁴⁰. Такође, присутна је теорија о двострукој правној природи (као мешовити уговор материјалног и процесног права)¹⁴¹. Нејасан је притом став Савезног суда. У једној скорашњој одлуци суд је заузео два различита становишта, најпре одбацујући теорију поравнања, да би затим утврдио да план мора да буде сачињен у истој форми и садржини као поравнање¹⁴². Ипак, Савезни суд сматра да план реорганизације треба посматрати као „специфични стечајноправни инструмент”, којим већински повериоци организују намирење из имовине дужника¹⁴³. План реорганизације може се дефинисати као скуп мера које омогућавају очување делатности стечајног дужника

¹³⁷ Becker, *Insolvenzordnung*, S. 73, § 6 Abs. 1 InsO.

¹³⁸ S. Madaus, *Insolvenzplan, Von seiner dogmatischen Bedeutung als Vertrag und seiner Fortentwicklung in eine Bestätigungsinsolvenz*, Mohr Siebek, Tübingen 2011, S. 171. Kübler B., Prütting H., Otte R., *InsO Kommentar zur Insolvenzordnung*, Beck, 2015. Uhlenbruk W., *InsO Insolvenzordnung*, Verlag Franz Vahlen, 2015.

¹³⁹ Breutigam A., Blersch J., Goetsch H.-W., *Berliner Kommentar Insolvenzrecht*, Luchterhand, 2013.

¹⁴⁰ Kirchhof, *Private Rechtssetzung*, Duncker & Humboldt, Berlin, 1987.; Meyer-Cording U., *Die Rechtsnormen*, Mohr Siebeck, 1971.

¹⁴¹ Eidenmüller H., *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung InsO*, C.H. Beck, 2014.

¹⁴² BGH Urt. v. 6 Oktober 2005 IX ZR 36/02, BGB §§ 133 A, 157 A; InsO § 259 Abs. 3 Satz 1.

¹⁴³ BGH Urt. v. 6 Oktober 2005 IX ZR 36/02, BGB §§ 133 A, 157 A; InsO § 259 Abs. 3 Satz 1.

и намирење поверилаца кроз добит остварену кроз наставак пословања. План реорганизације привредног друштва у стечају будући да се предлаже пре или у стечајном поступку, а у сваком случају потврђује у стечајном поступку, може имати више или мање елемената уговорног или судског акта. У односу на то који елементи преовлађују односно који су *conditiones sine qui non* можемо говорити о уговору или о судском акту. Имајући у виду преовлађујуће елементе у поступку реорганизације у стечају у немачком праву, план реорганизације је претежно уговорног карактера.

2.1.4.3. Суд

(а) Судска надлежност у стечајном поступку

У немачком праву стечајни суд није суд посебне надлежности. Наиме, према одредбама Стечајног законика (§2 InsO)¹⁴⁴, у стечајним предметима поступа посебно одељење суда опште надлежности. Ипак, предвиђено је да стечајне судије пролазе специјализацију у предметној области, посебно ако су у питању комплексни предмети. Дакле, стварно надлежан суд за стечајни поступак и поступке реорганизације у стечају јесте суд опште надлежности.

У Немачкој не постоји концентрација стечајних предмета у посебним судовима. Једно време такви судови деловали су у савезној држави Саксонији. Ипак, редовни судија који поступа у датој ствари као стечајни судија мора неизоставно имати одговарајуће стручно знање у области стечаја или да се прилагоди у догледно време поступању у стечајним поступцима.

Месна надлежност суда одређује се према одредбама Законика о грађанском поступку¹⁴⁵, који се овде сходно примењује. Месно надлежан суд у стечајном поступку је суд према седишту дужника правног лица односно према седишту његове самосталне привредне делатности (§ 12 ff. ZPO).

Најзад, у погледу функционалне надлежности у стечајном поступку, надлежан је према Закону о правосуђу судија појединац (§ 3 т. 2е RPfIG)¹⁴⁶. Када

---

¹⁴⁴ §2 Insolvenzordnung.

¹⁴⁵ § 3 Abs. 1 S. 1 EuInsVO, §3 InsO.

¹⁴⁶ § 3 P. 2e RPfIG.

Стечајним закоником није другачије предвиђено, функционална надлежност се одређује сходном применом одредби Законика о грађанском поступку.

Стечајни суд у поступку остварује неколико задатака поверених законом. Најпре, суд врши контролу уредног одвијања поступка. У случају да се у току поступка јави спорно питање, односно предмет парничног или управног поступка, стечајни суд учеснике упућује на надлежну инстанцу. У погледу правне заштите, овлашћења стечајног суда ограничена су на питања поступка. Незадовољни учесник поступка има на располагању право на хитну жалбу на процесну одлуку¹⁴⁷.

Стечајни судија води стечајни поступак и врши надзор над законитошћу одвијања поступка. Он такође посредује у преговорима учесника стечајног поступка и игра улогу помирителја, будући да је циљ поступка споразумно превазилажење конфликта. Ипак, кључне одлуке у отвореном стечајном поступку доносе повериоци. Они одлучују о уновчењу масе, банкротству, реорганизацији и о не/усвајању плана реорганизације. Стечајни судија доноси одлуке у фази отварања стечајног поступка. Тако, он одлучује о отварању стечајног поступка, мерама обезбеђења у претходном поступку, именује стечајног управника, врши надзор над његовим радом, контролише законитост његових радњи (али не и целисходност, нити има право да му даје упутства) итд.

На крају, стечајни судија потврђује усвојени план реорганизације или унапред припремљени план реорганизације, чиме он постаје извршна исправа¹⁴⁸.

2.1.4.4. Стечајни управник

Кључно лице у стечајном поступку је стечајни управник¹⁴⁹. Поред стечајног управника могу бити ангажовани и адвокати, економисти, вештаци економске струке, порески саветници и др. Стечајног управника именује стечајни суд у одлуци о отварању стечајног поступка. Именовањем стечајни управник добија овлашћења да управља и располаже имовином дужника.

Ипак, немачко право предвиђа и могућност тзв. личне или сопствене управе дужника (*debitor in possession*) (§§270 ff. InsO). То значи да ће у случају одобрења

¹⁴⁷ Sofortige Beschwerde §567 ZPO.

¹⁴⁸ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 90. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 443.

¹⁴⁹ Насупрот француском приступу. Becker, *Insolvenzrecht*, S. 98.

оваквог управљања, стечајни дужник обављати функцију стечајног управника. Премда је овај институт у немачки Стечајни законик уведен 1994. године, немачко право га познаје још од Законика о поравнању из 1935. године.

Немачко право предвиђа и могућност личне управе дужника под надзором¹⁵⁰.

(а) Избор стечајног управника

Стечајни управник кога именује суд мора да буде стручан и независан. Утица поверилаца и дужника на избор стечајног управника појачан је изменама које је донео Закон о олакшавању реорганизације предузећа (ESUG) од 2012. године. До сада је правни заступник који је већ поступао као саветник стечајног дужника – привредног друштва, након реформе из 2011. године независност не може искључити. Дакле, када правни заступник већ припрема план реорганизације друштва у стечају, више не постоји његова независност. Код великих стечајних поступака, у којима је обавезно образовање одбора поверилаца, надлежност за избор стечајног управника је подељена. Одбор поверилаца се може, када није саслушан пре именовања, на свом првом рочишту једногласно изабрати друго лице за привременог управника у односу на именованог стечајног управника.

Привремени стечајни управник је овлашћен да уђе у пословне просторије дужника и да тамо спроводи истрагу. Дужник је у обавези да му стави на увид своје пословне књиге и пословну документацију. Такође, дужан је да стечајном управнику пружи све тражене податке и да га подржава у извршењу задатака.

За време надзора стечајни управник је обавези да годишње извештава одбор поверилаца и стечајни суд о тренутном стању и даљим изгледима за испуњење плана реорганизације. Стечајни суд и одбор поверилаца имају право да у сваком тренутку затраже појединачне податке и међуизвештај¹⁵¹.

Ако стечајни управник утврди да потраживања чије се испуњење надзире нису испуњена или не могу бити испуњена, о томе мора без одлагања да обавести одбор поверилаца и стечајни суд. Ако не постоји одбор поверилаца, онда је

---

¹⁵⁰ Becker, *Insolvenzrecht*, S.98.

¹⁵¹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 109.

стечајни управник у обавези да обавести све повериоце, који имају потраживања према посебном делу плана реорганизације у односу на дужника или друштво које је дужника преузело.

Стечајни управник има овлашћења управљања и располагања имовином дужника од тренутка када овом та овлашћења буду одузета (§ 80 InsO)¹⁵². Ипак, обавезе стечајног управника често захтевају и раније поступање. Зато, ако није именован као стечајни управник у претходном стечајном поступку, проверу испуњености услова за стечај обављаће одређено стручно лице. Његов први задатак је да имовину коју затекне по отварању стечајног поступка раздвоји од ствари које не припадају дужнику¹⁵³. Поред тога, он има задатак да попише све ствари које припадају дужниковој имовини, али се у тренутку отварања поступка не налазе код дужника. Имовина дужника представља стечајну масу (§ 35 InsO) из које се намирују потраживања поверилаца. Осим наведених, стечајни управник има и следеће задатке: исплата зарада запосленима код стечајног дужника, одлучивање о постојећим уговорним односима, израда прегледа имовине, уновчење стечајне масе и подела износа добијеног уновчењем стечајне масе. (§ 103 InsO, § 153 Abs. 1 S. 1 InsO, § 159 InsO, § 187 InsO)¹⁵⁴.

Да би могао да поступа у стечајном поступку, од стечајног управника се тражи да поседује одређене квалитете и стручна знања. Она су пре свега општа, да је у питању физичко лице које је независно и пословно способно. То је лице које обавља приватну делатност. Кандидат не мора да буде правни по струци. Осим правничког образовања, стечајни управник може да буде и порески саветник, економски вештак и друго лице. Избор стечајног управника према посебним условима, захтева да је у питању лице које је одговарајуће у појединачном случају¹⁵⁵. То је стандард од којег стечајни судија полази приликом именовања стечајног управника.

---

¹⁵² § 80 Insolvenzordnung.

¹⁵³ Becker, *Insolvenzordnung*, S. 111.

¹⁵⁴ § 103 InsO, § 153 Abs. 1 S. 1 InsO, § 159 InsO, § 187 InsO.

¹⁵⁵ Becker, *Insolvenzrecht*, S 98.

Коначно, приликом избора кандидата, води се рачуна о најбољем спровођењу стечајне управе¹⁵⁶.

Овлашћења стечајног управника су следећа: управљање и располагање имовином дужника, по потреби преузимање и принудним путем, самостално заснивање нових обавеза стечајне масе, пословање стечајном масом ради остваривања прихода, наставак послова у току или њихово окончање, уновчење стечајне масе, вођење пословних књига, вођење кореспонденције како домаће тако и иностране, међународна сарадња, пријем пријава потраживања страних поверилаца, преузима страначку улогу дужника по службеној дужности, осим код плана реорганизације, наставља започете поступке дужника, отвара нове поступке као заступник масе, саставља пописе и извештава повериоце, саставља списак пријављених потраживања, учествује у поступку утврђивања и намирења потраживања поверилаца, спроводи уновчење, врши деобу прихода од уновчења, оглашава расположиву стечајну масу, израђује план реорганизације и надзире његово извршавање, када је то предвиђено и о томе подноси извештај¹⁵⁷.

У случају да се поступајући стечајни управник нађе у сукобу интереса, стечајни суд може именовати посебног стечајног управника. Ово лице може бити задужено за поступање у одређеним пословима или радњама.

(b) Послови који захтевају сагласност

У посебном делу плана реорганизације може бити предвиђено да су одређени правни послови дужника или друштва стицаоца током периода надзора пуноважни само када се стечајни управник са њима сагласи.

Стечајни управник одговара за свој рад материјално, дисциплински и кривично, као према општим прописима тако и према посебним одредбама садржаним у Стечајном законнику. Надзор над његовим радом обавља суд, али и повериоци преко својих органа. Поред ових органа надзора, контролу обавља и надзорна комора стечајних управника. Ограничени надзор обавља и институција омбудсмана или заштитника грађана.

---

¹⁵⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S 99.

¹⁵⁷ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 111.

За свој рад, стечајни управник има право на накнаду у складу са посебним прописом¹⁵⁸.

Поред наведених, у стечајном поступку се могу појавити још и правни или други саветник дужника, правни заступник односно адвокат и др.

2.1.4.5. Стечајни управник у претходном поступку

Суд доноси закључак којим именује привременог управника (§ 270a Absatz 1). То је једна од мера обезбеђења и у питању је лице обично предлаже дужник. Суд може одступити од предлога дужника када предложено лице очигледно није подобно за именовање на функцију привременог управника. Суд такође може наложити и друге мере обезбеђења (§ 21 Absatz 1 und 2 Nummer 3 bis 5). Међутим, када то дужник захтева суд мора изрећи мере обезбеђења (§ 21 Absatz 2 Nummer 3).

Предложене и одређене мере обезбеђења суд ће укинути када наступи неспособност за плаћање, када је намеравана санациона реорганизација постала безизгледна или када околности постану познате, према којима се може очекивати да одређивање мера може штетити повериоцима. На дужнику је обавеза да без одлагања суду укаже на наступање неспособности за плаћање. Након укидања мера обезбеђења или протеча рока за које су одређене, суд без одлагања одлучује о отварању стечајног поступка.

Због природе претходног стечајног поступка, стечајни управник у претходном поступку има ограничена овлашћења. Како није формално утврђена чињеница неспособности за плаћање код дужника, управник у претходном поступку има првенствено улогу надзора над дужником. Он у овој фази не може дужника потпуно искључити из права управљања и располагања имовином. Ипак, по налогу стечајног суда, он може предузети мере обезбеђења имовине.

2.1.4.6. Стручни управник стечајне масе (Sachverwalter)

За разлику од стечајног управника, који се именује ради преузимања овлашћења управљања и располагања имовином стечајног дужника, стручни

---

¹⁵⁸ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 104.

управник се именује када је дужник остао у поседу имовине. Ово лице, има задатак надзора и помоћи стечајном дужнику *in possessio* да припреми план реорганизације и да га по усвајању и добијању судске потврде правилно и успешно изврши.

Његова овлашћења су надзор над дужником коме је одобрена лична управа, доношење одређених одлука и саслушавање лица заједно са дужником у личној управи¹⁵⁹.

2.1.4.7. Лична или сопствена управа

Институт личне управе уређен је § 270 InsO. Када дужнику буде одобрена лична управа након отварања стечајног поступка, у циљу припреме и даље извршења плана реорганизације друштва капитала у стечају, Стечајни законик дужнику поверава у начелу овлашћења која су предвиђена за стечајног управника. Ипак, због природе поступка и неопходности заштите права и интереса поверилаца, постоје и одређена ограничења. Зато се дужнику који задржава личну управу именује по правилу стручни управник. Тиме се не само остварује надзор над дужником, него се остварује и заштита интереса поверилаца, али и обезбеђује помоћ дужнику при изради и извршавању плана реорганизације. Тако, утврђена су следећа права дужника који има личну управу: управљања и располагања имовином, подношење извештаја и рачуна, разјашњење ситуације у вези са пословима и уговорима о раду запослених, уновчење и деоба прихода од продаје, вођење прегледа, намирење накнада штете и обавеза привредног друштва, побијање правних послова и оспоравање потраживања, оглашавање расположиве имовине, обављање комуникације, сарадња са стручним управником и саслушавање лица заједно са стручним управником¹⁶⁰.

Осим тога, изменама Стечајног законика извршеним 2011. године доношењем Закона о даљем олакшавању реорганизације предузећа, уведене су неке новине код личне управе.

---

¹⁵⁹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 98. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 26.

¹⁶⁰ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 98.

2.1.4.8. Стечајни повериоци

Од реформе 1999. године, немачки законодавац је одредбама Стечајног законика доделио већа права повериоцима. Они образују своје органе, и то: скупштину поверилаца и одбор поверилаца. Скупштина поверилаца је основни орган поверилаца. Одбор поверилаца пак има улогу надзорног органа, попут надзорног одбора у привредном друштву, и органа представљања интереса поверилаца.

Својство стечајног повериоца није посебно уређено Стечајним закоником. Стечајни поверилац је лице које има необезбеђено потраживање према дужнику друштву капитала, настало пре отварања стечајног поступка у ширем смислу. Од повериоца се очекује да поседује способност да буде учесник у поступку, да има постулациону способност¹⁶¹ (§ 50, 51 ff. ZPO, § 4 InsO) и да докаже вероватноћу свог потраживања. Немачко право разликује стечајне и разлучне повериоце, као и излучне повериоце.

Од поверилачких органа у немачком праву предвиђени су скупштина поверилаца и одбор поверилаца.

Скупштину поверилаца чине сви разлучни повериоци, повериоци са необезбеђеним потраживањима, стечајни управник и стечајни дужник¹⁶² (§ 74 Abs. 1 S. 2 InsO). Скупштину поверилаца сазива и води стечајни суд (§ 74 Abs. 1 S. 1 InsO) (§ 76 Abs. 1 InsO)¹⁶³. Скупштина поверилаца доноси одлуке када збир износа потраживања сагласних поверилаца износи више од половине збира износа потраживања поверилаца са правом гласа (натполовичном већином према величини потраживања).

Кључно овлашћење скупштине поверилаца је одлука о судбини стечајног дужника односно о наставку отвореног стечајног поступка. Повериоци могу одлучити да се поступак настави у смеру банкротства стечајног дужника или у смеру реорганизације и санације привредног друштва у стечају. У случају да се одлучи за банкротство, скупштина поверилаца такође одлучује о начину уновчења стечајне масе. Осим тога, повериоци одлучују и о следећим питањима: избор

---

¹⁶¹ § 50, 51 ff. ZPO, § 4 InsO.

¹⁶² § 74 Abs. 1 S. 2 InsO.

¹⁶³ § 74 Abs. 1 S. 1 InsO, § 76 Abs. 1 InsO.

другог стечајног управника, контрола рада стечајног управника, давање сагласности на важније правне послове стечајног управника, учествовање у изradi и спровођењу плана реорганизације. (§ 57 S. 1 InsO) (§§ 66, 79, 197 Abs. 1 Nr. 1 InsO) (§§ 160 Abs. 1 InsO) (§§ 218 Abs. 2, 231 Abs. 2, 232 Abs. 1 Nr. 1, 233 S. 2, 248 Abs. 2, 258 Abs. 2 S. 3, 261 Abs. 2 S. 2, 262 InsO).

О саставу одбора поверилаца одлучује скупштина поверилаца (§ 68 InsO)¹⁶⁴. Могуће је да састав одбор поверилаца одреди суд и пре прве поверилачке скупштине. То овлашћење утврђено је § 67 Abs. 2 InsO. Међутим, када се састане скупштина поверилаца, она може да распусти привремено именовани састав одбора поверилаца.

Ако је реч о несубординираним повериоцима, у посебном делу плана неопходно је предвидети у којој мери се умањују права поверилаца, на који рок или посебна правила којима ће они бити подвргнути.

Поред њих, постоје и субординирани повериоци¹⁶⁵. Потраживања субординираних поверилаца сматрају се усвојеним, ако планом није другачије утврђено. Ако се планом дерогирају њихова права, у другом делу плана неопходно је за сваку класу субординираних поверилаца предвидети у којој мери се умањују права поверилаца, на који рок или посебна правила која важе за ову групу поверилаца¹⁶⁶.

Коначно планом се може предвидети да престаје одговорност дужника за новчане казне по окончању стечајног поступка, односно да се обавезе умањују или гасе.

(a) Увођење привременог одбора поверилаца

Потреба увођења привременог одбора поверилаца, дакле пре избора чланова одбора од стране скупштине поверилаца, показала се као неопходна управо код друштава капитала. Наиме, гранична вредност је величина средњег друштва капитала према § 267 Трговачког законика. Испод те вредности привремени одбор поверилаца уводи се на предлог овлашћеног лица. Према предлогу морају бити

---

¹⁶⁴ § 68 InsO.

¹⁶⁵ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 21.

¹⁶⁶ Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), 7. Dezember 2011, *BGBI.* I S. 2582.

именовани одговарајући чланови одбора (најмање 2). То могу бити или повериоци или њихови заступници. Чланови привременог одбора поверилаца дају своју сагласност на радње и послове у законом предвиђеним случајевима.

(b) Нижи ранг нових поверилаца

У посебном делу плана реорганизације може бити предвиђено да повериоци буду у нижем рангу у односу на повериоце са потраживањима из зајмова или посебних кредита, које дужник или друштво стизалац узме током периода надзора или које поверилац стечајне масе током периода надзора препусти. У том случају, истовремено треба утврдити кредитни оквир за такве врсте кредита, а који не може прећи вредност имовине дужника, према попису који је унет у план реорганизације.

Нижи ранг намирeња повериоца важи само међу повериоцима са којима се постигне споразум да и у одређеном износу кредит који су обезбедили улази у кредитни оквир, према главном потраживању, каматама и трошковима и у односу на које је стечајни управник овај споразум потврдио.

У односу на кредитне повериоце, којима је дато право приоритетног намирeња у односу на друге повериоце, налазе се повериоци са посебним уговорним потраживањима, а који су настали током периода надзора. То су потраживања из уговорног трајнијег облигационог односа насталог пре периода надзора на период након првог рочишта, који поверилац по почетку надзора може отказати.

Нижи ранг намирeња стечајног повериоца и нових поверилаца долази у обзир у стечајном поступку који је отворен пре укидања надзора. У том новом стечајном поступку, ови повериоци имају предност у намирeњу у односу на остале повериоце нижег ранга.

2.1.4.9. Разлучни повериоци

Ако планом није предвиђено другачије, различни повериоци се намирују из предмета одн. ствари које служе као обезбеђење потраживања, а планом нису

обухваћени планом¹⁶⁷. Ако план предвиђа дерогирање права, у посебном делу плана неопходно је предвидети у којој мери се умањују права поверилаца, на који рок или посебна правила која се примењују у односу на њих.

2.1.5. *Последице отварања стечајног поступка*

Отварањем стечајног поступка, права дужника престају да важе и прелазе на стечајног управника. Након одлуке о именовању, он преузима имовину која припада дужнику и њом управља и располаже (§ 80 Abs. 1 InsO). Имовина коју стечајни управник преузима сматра се стечајном масом, али и сва друга имовина коју он буде стекао управљајући масом у току поступка.

Ради заштите стечајне масе, било од само дужника било од поверилаца, стечајни управник има обавезу да одмах преузме управљање масом. Уколико дужник не преда добровољно имовину, стечајни управник је овлашћен да имовину преузме принудним путем кроз извршни поступак. То је могуће, будући да решење о отварању стечајног поступка производи дејства као извршни наслов. Након преузимања имовине од дужника, стечајни управник је у обавези да састави преглед имовине стечајног дужника. У том прегледу се наводи процена вредности ствари које су предмет имовине са једне стране, као и обавезе дужника, са друге стране (§ 153 InsO). У наставку поступка, стечајни управник треба да састави списак потраживања, са њиховим основима и износима, и по класама, као и посебно разлучна потраживања (§ 152 InsO).

Отварањем стечајног поступка, сва потраживања према дужнику повериоци су у обавези да остварују кроз стечајни поступак. Они пријављују потраживања стечајном управнику. Како је стечајни поступак намењен сразмерном намирењу свих поверилаца, према свим појединачним поступцима важи забрана принудног извршења над дужниковом имовином, било да је у питању стечајна маса или друга имовина.

Према немачком праву, први исплатни ред чине потраживања према стечајној маси или трошкови стечајне масе (§ 53 InsO). Ту спадају потраживања оних поверилаца који су их стекли након отварања стечајног поступка, а која су у

---

¹⁶⁷ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 435.

вези са развојем стечајног поступка и која произилазе из правних послова које је закључио стечајни управник. Као пример могу се навести потраживања зарада запослених који су остали да раде код стечајног дужника након отварања поступка, затим потраживања правних заступника, које је стечајни управник ангажовао у судским поступцима који су покренути против стечајног дужника. Ангажовање ових лица је неопходно је за успешно одвијање стечајног поступка, који опет служи најповољнијем намирењу поверилаца стечајног дужника.

Посебној групи припадају излучни повериоци, јер они нису стечајни повериоци, ни обезбеђени повериоци ни хипотекарни повериоци (§ 47 InsO). Реч је на име о лицима који су имаоци неког личног или стварног права на одређеној ствари која се у тренутку отварања стечајног поступка налази у имовини дужника. Како се појединачно тако и колективно намирење може извршити само из имовине дужника, ова лица могу непосредно и неумањено остварити своја права. Излучни поверилац своје право остварује ван стечајног поступка, покретањем поступка за предају ствари против стечајног управника. Право на излучење ствари заснива се на праву својине и на обичној државини, али и на облигационоправном захтеву за повраћај (као на пример код уговора о закупу).

Право на одвојено намирење у односу на друге повериоце имају они повериоци којима као обезбеђење намирења служи одређена ствар у имовини дужника односно стечајној маси (на пример хипотека, ручна залога, осигурана имовина (§§ 50, 51 InsO)). Њихова потраживања се намирују из вредности која се добија продајом ствари која је предмет обезбеђења и до висине потраживања које је обезбеђено. Вредност преко обезбеђеног потраживања припада стечајној маси и служи намирењу осталих потраживања.

2.1.6. Санациона реорганизација (према изменама ЕСУГ 2012.)

Предност санационог плана реорганизације за повериоце налази се у чињеници очувања још постојеће имовине дужника, у коју улази вредност пословања као целине. За само привредно друштво предност је у томе што органи друштва не улазе у граничну област кривичних дела везаних за стечај, чиме смањују сопствени ризик.

Санациона реорганизација као инструмент стечајног поступка захтева велика средства и уступке свих учесника. Како би се усагласили интереси свих учесника било је потребно изменити законске прописе.

ЕСУГ је закон који је омогућио олакшану реорганизацију пословања, увођењем већег утицаја поверилаца на избор стечајног управника, реконструкцијом и поједностављењем поступка реорганизације, поједностављењем приступа личној управи и већој концентрацији надлежности код стечајног суда. Побољшање изгледа за реорганизацију треба у коначном исходу да допринесе очувању радних места.

2.1.6.1. Поступак заштите дужника („заштитни покривач“)

Новим законом уведен је поступак заштите дужника (§ 270b InsO). Како би се покренуо такав поступак, неопходно је да стручно лице за стечај припреми потврду да не постоји неспособност за плаћање код дужника, али да постоји претећа неспособност за плаћање или презадуженост. Тада суд на предлог издаје налог који успоставља заштиту дужника од извршења и поставља привременог управника (то није стечајни управник). Дужник и даље управља и располаже сам својом имовином и може бити овлашћен за заснивање облигационих односа.

Поједностављењем стечајног поступка, дужнику је пружена могућност да већ у фази претеће неспособности за плаћање или презадужености, уђе под заштиту суда у трајању од 3 месеца, током којих се налази под надзором управника претходног поступка и заштићен од мера извршног поступка лично управљајући друштвом припреми план опоравка, који се коначно може конвертовати у план реорганизације у стечајном поступку.

На предлог дужника који лично управља привредним друштвом у току стечајног поступка, суд треба да буде у обавези да га овласти да заснива облигационе односе према стечајној маси. Тиме се према учесницима отвара додатни правни оквир за спровођење санације на крају поновног стављања на ноге „оздрављеног“ друштва.

По пријему предлога дужника, суд прекида или чак обуставља у међувремену покренуте поступке извршења у односу на дужника. Заштита од поверилаца зависи свакако од сагласности већине поверилаца.

Како би се поступак реорганизације учинио привлачнијим за дужника, омогућено је чак и подношење предлога делимичног плана реорганизације од стране учесника поступка. Циљ је постићи најбоље могуће намирење поверилаца. Тако се повериоци могу унапред сагласити са дужником о начину на који ће привредно друштво кроз мере санационе реорганизације бити очувано.

2.1.7. Стечајни план

Немачки Стечајни законик назива о поступак реорганизације санацијом (Sanierung), стечајни план (Insolvenzplan) или једноставно поступком по плану (Insolvenzplanverfahren, Planverfahren). Поступак је уређен у Делу 6. Стечајног законика. Наиме, он прописује да се намирење разлучних и стечајних поверилаца, уновчење стечајне масе и њена деоба међу учесницима поступка, као и обавезе дужника по окончању стечајног поступка могу уредити стечајним планом и тако дерогирати одредбе Стечајног законика¹⁶⁸.

Према Стечајном законуку, стечајни план или план реорганизације овлашћени су да стечајном суду предложе стечајни управник и дужник¹⁶⁹. Када предлог плана подноси дужник, план може бити поднет заједно са предлогом за отварање стечајног поступка. План се може поднети до закључног рочишта. Од реформе 2012. године, уведена је могућност подношења унапред припремљеног плана реорганизације.

Када скупштина поверилаца затражи од стечајног управника да изради план реорганизације, он је у обавези да га поднесе суду у разумном року¹⁷⁰. У изради плана он се саветује са одбором поверилаца, одбором запослених, комисијом виших руководилица и самим дужником.

2.1.7.1. Побољшање квалитета поступка реорганизације

Поступак реорганизације се од сада могу спроводити и када није предвиђено да се окончају већ и када је само предвиђено да омогуће вођење поступка односно

---

¹⁶⁸ §1 InsO, §217 InsO, Becker, *Insolvenzrecht*, S. 430. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 83.

¹⁶⁹ Becker, *Insolvenzordnung*, S. 432.

¹⁷⁰ Paulus, *Insolvenzordnung*, S. 84.

само делимични планови (§ 217, 258 InsO). Стечајни управник може бити овлашћен да посегне за применом мера реорганизације, као и да без новог изјашњавања поверилаца исправи очигледни недостатак у плану. Осим тога, изменама закона омогућена је конверзија потраживања у капитал учешће. Наиме, могућ је споразум којим би се могла мењати права досадашњих власника капитала друштва у стечају, тако што би се повериоци сагласили са тим да постану нови власници капитала у вредности потраживања (*debt-equity-swap*). Надаље, унете су одређене измене у погледу правних лекова против плана реорганизације. Тако, правни лекови против потврђивања плана реорганизације имају и даље суспензивно дејство, али жалбени, покрајински суд (*Landgericht*) може одмах уложују жалбу истог тренутка одбацити када то нађе за сходно. Подносилац жалбе може накнадно потраживати накнаду штете.

2.1.8. Припрема и претпоставке санационе реорганизације

Ако дужник поднесе предлог за отварање стечајног поступка на основу претеће неспособности за плаћање и затражи одобрење личне управе, а намеравана санациона реорганизација није безизгледна, стечајни суд утврђује на предлог дужника рок за подношење плана реорганизације. Тај рок не може бити дужи од 3 месеца. Дужник је у обавези да уз предлог за отварање поступка приложи потврду пореског саветника, економског саветника или правног заступника са искуством у стечајним поступцима, а из које произилази да дужнику прети наступање неспособности за плаћање и да намеравана санациона реорганизација није очигледно безизгледна.

2.1.9. Садржај плана

План реорганизације састоји се из два дела. У првом, општем делу се представљају мере реорганизације. У другом, посебном делу утврђују се права и обавезе учесника поступка. Осим плана реорганизације, подносе се и прилози. То су преглед имовине дужника, план резултата и финансијски план. У прегледу имовине се наводе ствари у имовини дужника и обавезе заједно са вредностима једни наспрам других. Ради допуне, наводе се приходи и расходи који треба да буду остварени за период у току којег повериоци треба да буду намирени, као и

који редослед прихода и расхода у том периоду треба да обезбеди способност друштва за плаћање¹⁷¹. Осим наведеног, ако је у питању командитно друштво на акције, неопходно је да се достави и изјава лица које одговара неограничено. Такође, уколико за случај потврђивања плана треће лице преузима обавезе према повериоцима, потребно је приложити и изјаву трећег лица¹⁷².

У општем делу плана описују се мере које ће се спровести по отварању стечајног поступка или које би требало спровести. Циљ мера је да припреме основ за остваривање права учесника поступка. Овде се наводе сви посебни подаци везани за положај и дејства плана, а који су од значаја за повериоце при одлучивању о плану и за суд приликом потврђивања плана¹⁷³.

У посебном делу плана утврђује се на који начин се мења правни положај учесника у поступку.

Одређени учесници поступка образују одговарајуће групе односно класе. То пре свега важи за повериоце стечајног дужника. Учесници стечајног поступка се сврставају у класе да би се утврдила њихова права у плану реорганизације. Уколико се права поверилаца не мењају планом, они не образују посебне класе.

2.1.10. Обавезе дужника

Ако планом није другачије утврђено, након измирења потраживања стечајних поверилаца предвиђених у делу плана о правном положају учесника, дужник се сматра ослобођеним у погледу обавеза према повериоцима. Код командитних друштва на акције, то се односи и на лице које неограничено одговара својом имовином.

2.1.11. Измена стварноправних односа

Ако се планом стварна права заснивају, мењају, преносе или престају, неопходне изјаве воље учесника поступка се укључују у посебни део плана (о правима и обавезама). Ако се планом утиче на права уписана у јавне књиге одн.

---

¹⁷¹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 434.

¹⁷² Becker, *Insolvenzrecht*, S. 434.

¹⁷³ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 87.

регистре, она морају бити таксативно наведена¹⁷⁴. За покретне ствари које се уписују у регистар заложних права важи исто правило¹⁷⁵.

У план реорганизације је потребно укључити попис имовине, са билансом успеха и финансијским извештајем. Попис имовине обухвата предмете у имовини дужника, који би били укључени у спровођење плана по његовој правноснажности заједно са вредношћу ствари. Уз то је неопходно доставити очекиване приходе и расходе за период у којем потраживања треба да буду измирена и којим редоследом приходи и расходи треба да обезбеде способност дужника за плаћање у овом периоду.

Такође, планом треба да буде предвиђено да је, ако дужник наставља делатност друштва, потребно да постоји изјава којом прихвата наставак делатности на основу плана¹⁷⁶. То се посебно односи на лица са неограниченом одговорношћу у командитном друштву на акције¹⁷⁷. Дужник није у обавези да доставља такву изјаву, ако је он сам предлагач плана.

Поред наведених изјава, неопходно је обезбедити изјаву трећег лица, ако оно преузима обавезе према повериоцима у случају потврђивања плана реорганизације.

---

¹⁷⁴ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 434-435.

¹⁷⁵ § 172 InsO.

¹⁷⁶ § 230 InsO.

¹⁷⁷ §§ 223-225, 227-230 InsO.

2.1.12. Санациони план реорганизације¹⁷⁸

У немачком праву, након отварања стечајног поступка, правцу у којем ће се наставити одлучују повериоци. Они образују скупштину поверилаца која и

---

¹⁷⁸ Achsnick, J., *Options-Modelle im Insolvenzplanverfahren*, 2002. Adam, F. R., *Insolvenzrecht und Grundgesetz*, DZWIR 2009, 441 ff. Allert, A./Seagon, Ch., *Unternehmensverkauf in der Krise, Erfolgreiche Strategien für den Werterhalt*, Springer, 2007. Allolio, H./Hintzen, U./Metzen, P., *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, Bad Münstereifel (Fachhochschule für Rechtspflege Nordrhein-Westfalen), 2004. Amend, A., *Insolvenzpraxis*, Bonn, 2003. Andres, D./Leithaus, R./Dahl, M., *Insolvenzordnung (InsO)*. Kommentar, 1. Auflage, München, 2006. Bauer, P., *Der Insolvenzplan. Untersuchungen zur Rechtsnatur anhand der geschichtlichen Entwicklung*, 2009. Balz, M., Die Ziele der Insolvenzordnung, in: *Kölner Schrift*, S.3 ff. Becker, Ch., *Insolvenz in der Europäischen Union. Zur Verordnung des Rates über Insolvenzverfahren*, ZeuP 2002, 287 ff. Blersch, J./Goetsch, H.-W./Haas, U., *Insolvenzrecht. Kommentar der InsO und InsVV mit Schriftsätzen und Mustern für die Insolvenzrechtspraxis*, Bände I bis III, Berlin, 1999 ff. (Loseblatt), Stand: Mai 2009. Bichlmeier, W./Engberding, A./Oberhofer, H., *Insolvenzhandbuch. Ein rechtlicher und betriebswirtschaftlicher Leitfaden*, 2. Auflage, Frankfurt am Main, 2003. Binz, C., *Konkurrierende Insolvenzpläne*, Diss. Mainz, 2001. Bork, R., *Einführung in das Insolvenzrecht*, 5. Auflage, Tübingen, 2009. Bork, R./Koschmieder, K.-D., *Fachanwaltshandbuch Insolvenzrecht*, Köln, 2003 ff., (Loseblatt), Stand: März 2009. Braun, E., *Insolvenzordnung (InsO)*, Kommentar, 4. Aufl., 2010. Breutigam, A./Kahlert, S., *Forderungsfeststellung im Planverfahren – eine unendliche Geschichte?*, ZinsO 2002, 469 ff. Buth, A./Hermanns, M., *Restrukturierung, Sanierung, Insolvenz*, 3. Auflage, München, 2009. Crone, A./Werner, H., *Handbuch modernes Sanierungsmanagement*, 2007. Ehlers, H./Drieling, I., *Unternehmenssanierung nach der Insolvenzordnung*, 2. Aufl., 2000. Ehrlicke, U./Biehl, K./Damerius, O., *Insolvenzrecht*, München, 2008. Eickman, D./Flessner, A./Irschlinger, F., *Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung*, 3. Aufl., 2008. Eidenmüller, H., *Insolvenzbewältigung durch Reorganisation*, in: *Effiziente Verhaltenssteuerung und Kooperation im Zivilrecht*, von Claus Ott, Hans-Bernd Schäfer, 1997. Engel, T., *Die Insolvenz und optionsbasierte Reorganisationsmodelle*, DUV, 2004. Flessner, A., *Sanierung und Reorganisation, Insolvenzverfahren für Großunternehmen in rechtsvergleichender und rechtspolitischer Untersuchung*, J.C.B. Mohr, Tübingen, 1982. Frank, W., *Die Überwachung der Insolvenzplaerfüllung*, 2002. Foerste, U., *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, München, 2008. Gottwald, P. (Hrsg.), *Insolvenzrechtshandbuch*, 3. Auflage, München, 2006. Hänel, R., *Gläubigerautonomie und das Insolvenzplanverfahren*, 2000. Happe, E., *Die Rechtsnatur des Insolvenzplans*, 2004. Grub, V., *Zur Beendigung des Insolvenzverfahrens bei Insolvenzplan*, DZWIR 2004, 317 ff. Herweg, Ch., *Das Obstruktionsverbot bei der Unternehmenssanierung*, 2004. Hess, H., *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, Heidelberg, 2007. Hess, H., *Sanierungshandbuch*, 4. Auflage, Köln, 2009. Huber P., *Internationales Insolvenzrecht in Europa*, ZZP 114 (2001), 133 ff. Jauerling, O./Berger, Ch., 22. Auflage, München, 2007. Kahlert, G./Rühland, B., *Sanierungs- und Insolvenzsteuerrecht*, Köln, 2007. Kirchof, H.-P., *Leitfaden zum Insolvenzrecht*, 2. Auflage, Herne/Berlin, 2000. Kranzusch, P., *Sanierungen insolventer Unternehmen mittels Insolvenzplanverfahren*, ZinsO 2007, 804 ff. Meyer-Haberhauer, S., *Entscheidung über den Insolvenzplan. Eine betriebswirtschaftliche Analyse*, 2000. Maus, K. H., *Der Insolvenzplan*, in: *Kölner Schrift*, S.931 ff. Müller, H.-F., *Der Verband in der Insolvenz*, 2002. Nerlich, J./Kreplin, G. (Hrsg.), *Münchener Anwaltshandbuch Sanierung und Insolvenz*, 2006. Paulus, Ch., *Grundlagen des neuen Insolvenzrechts – Liquidations- und Planverfahren*, DStR 2004, 1568 ff. Paulus, Ch., *Insolvenzrecht*, Frankfurt am Main, 2007. Schmidt, A., *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht*, 3. Auflage, Recklinghausen, 2009. Schulz, D./Bert, U./Lessing, H., *Handbuch Insolvenz. Insolvenzverfahren. Haftung. Gläubigerschutz. Sanierung und Auswege*, 3. Auflage, Freiburg/Berlin/München, 2009. Smid, S. (Hrsg.), *Insolvenzordnung (InsO) mit Insolvenzrechtlicher Vergütungsordnung (InsVV)*, 2. Auflage, Stuttgart/Berlin/Köln, 2001. Smid, S., *Deutsches und Europäisches Internationales Insolvenzrecht. Kommentar*, Stuttgart/Berlin/Köln, 2004. Smid, S., *Reorganisationszwecke in Insolvenzverfahren, Krisen-, Sanierungs- und Insolvenzberatung (KSI)*, 6/2006. Uhlenbruck, W. (Hrsg.), *Insolvenzordnung. Kommentar*, 12. Auflage, München, 2003. Vasilev, A., *Die Sanierung des Unternehmens in der Insolvenz*, München 2008. Zimmermann, W., *Insolvenzrecht*, 8. Auflage, Heidelberg, 2010.

формално и фактички одлучује о наставку поступка¹⁷⁹. Она може одлучити о престанку привредног друштва – дужника или о наставку његовог пословања. Осим тога, скупштина поверилаца је овлашћена да захтева од стечајног управника да припреми и да предложи план реорганизације привредног друштва (§ 218 Abs. 2 InsO). Поред тога, план реорганизације могу предложити дужник и стечајни управник (§ 218 Abs. 1 InsO). Предност плана реорганизације у односу на класичан поступак је у могућности да се одступи од диспозитивних законских одредби, што може допринети реорганизацији привредног друштва.

Кључне измене у погледу реорганизације привредног друштва у стечају, посебно санационе реорганизације, донео је Закон о олакшавању реорганизације предузећа (ESUG) који је ступио на снагу 1. марта 2012. године. Поред њега, од значаја је и нов Закон о стечајној статистици који је ступио на снагу 1. јануара 2013. године.

Посебни део плана реорганизације производи правна дејства тек по ступању на снагу закључка о потврђивању плана. Због тога, могуће је да, када неки од поверилаца уложи правно средство против закључка о потврђивању плана реорганизације, извршење плана реорганизације, а тиме и спровођење санације буде одложено и самим тим доведено у опасност. Према моделу поступка слободног издавања акција (чл. 246а АктГ), ожалбени закључак без обзира на зависност од жалбе уписује се у привредни регистар и самим тим бива извршен, док се тиме уједно ограничава могућност жалбе против плана реорганизације. Ово решење доприноси повећању квалитета плана реорганизације и последично успешној санацији.

Реформом спроведеном кроз ЕСУГ уведено је одређено ограничење коришћења права жалбе против закључка о потврђивању плана реорганизације. На тај начин, спречава се могућност да појединачни повериоци злоупотребом права утичу на дејства плана. Прописи који се односе на план реорганизације предвиђају накнадно побољшање положаја стечајног управника, који је овлашћен да у сагласности са стечајним судом исправи евентуалне очигледне недостатке у плану, а да притом не мора да сазива скупштину поверилаца.

---

¹⁷⁹ Paulus, *Insolvenzrecht*, S.85.

Шта је ефикасан модел реорганизације? Комбинација постојећих или нешто сасвим ново? Када се може рећи да план реорганизације губи карактер санације и прелази на цесиони или преносни тип? Одговор се може тражити управо код ове мере реорганизације, конверзије дуга у капитал друштва. Ако би конверзија имала за последицу губитак већинског власништва у капиталу друштва односно контролна овлашћења, тада план реорганизације у стечају више не би могао да се називе санационим. Тада би то могао да буде комбиновани или хибридни модел. Ипак, све док стари власници задржавају и део власништва над капиталом, план има елементе санационог. Оног тренутка када таквих елемената нема, план постаје цесиони.

2.1.12.1. Конверзија дуга у капитал

Новина коју је донео Закон о даљем олакшавању реорганизације предузећа јесте конверзија потраживања у капитал друштва у стечајном поступку (*debt equity swap*). Наиме, § 225a Abs. 2 InsO прописује да у посебном делу плана реорганизације може бити предвиђено да потраживања поверилаца могу бити претворена у права на уделе или чланска права у дужнику привредном друштву. Конверзија потраживања у капитал против воље поверилаца на које се односи је искључена. Напротив, план реорганизације може предвидети смањивање или повећање капитала, допринос у улогу у стварима, искључење права на исплату или плаћање накнада за искључене власнике капитала.

2.1.13. Подношење плана реорганизације

Право подношења предлога плана реорганизације имају дужник (друштво капитала) и стечајни управник. Повериоци организовани у скупштину поверилаца немају право подношења плана. Ипак, повериоци могу наложити стечајном управнику да припреми предлог плана. Након што план буде предложен, суд врши претходну контролу испуњености предвиђених услова (§ 231 InsO). Претходна судска контрола предлога плана има за циљ да спречи да пред повериоце на гласање доспе план који је противан закону или без изгледа да буде спроведен. Уз

то, таквим поступањем, намерним или нехатним, одуговлачи се стечајни поступак и самим тим повећавају трошкови, а смањује имовина за намирење потраживања.

Уколико не постоји скупштина поверилаца, суд ће план ставити на разматрање одбору поверилаца који врши улогу скупштине, дужнику, стечајном управнику и савету запослених и оставља им рок да се о њему изјасне (§ 232 InsO).

Поред тога, суд утврђује и објављује рочиште за разматрање и гласање о предложеном плану и на рочиште посебно позива стечајне повериоце који су пријавили потраживања према дужнику, различне повериоце, стечајног управника, стечајног дужника и савет запослених (§ 235 Abs. 3 InsO). Присутни повериоци имају могућност да се изјасне о предложеном садржају тј. мерама плана реорганизације. Након давања мишљења, следи гласање о плану реорганизације друштва (§§ 243 – 246 InsO).

Стечајни дужник такође има право да се изјасни о плану реорганизације. Највећи утицај на садржај плана и мере реорганизације стечајни дужник има ако сам припреми и предложи план, и то кроз поступак по унапред припремљеном плану реорганизације. Ипак, то је у пракси ређе случај. Премда према немачком праву дужник мора у начелу да се изјасни, његово противљење плану није од значаја, ако према плану његов положај неће бити лошији и када ниједан стечајни поверилац не добија више од износа пријављеног потраживања (§ 247 Abs. 2 InsO). За план мора гласати законом утврђена већина поверилаца. Након усвајања следи потврђивање плана реорганизације од стране стечајног суда (§ 248 Abs. 1 InsO).

Након правноснажности судске одлуке о потврди плана реорганизације мере предвиђене у посебном делу плана реорганизације производе дејства за све и према свим учесницима стечајног поступка (§ 254 Abs. 1 S. 1 InsO). Након потврде плана, стечајни суд укида предузете радње у стечајном поступку и обуставља стечајни поступак (§ 258 Abs. 1 InsO). На основу ове одлуке суда, сви надлежни органи престају функције стечајном управнику и одбору поверилаца, а дужник добија назад своја права и овлашћења, да у складу са усвојеним планом, слободно располаже стечајном масом (§ 259 Abs. 1 InsO). То значи да је некадашњи стечајни дужник, сада само дужник из плана реорганизације, односно друштво капитала у реорганизацији, да испуњава обавезе предвиђене планом и у складу са планом

након обустављања стечајног поступка. Ради ефикаснијег спровођења мера из плана, може се предвидети да стечајни управник остане на функцији, а са циљем да надзире испуњење обавеза из плана (§ 261 Abs. 1 S. 1 InsO).

У оквиру реформе поступка реорганизације у стечају, предвиђена је могућност да уз складу са дугорочно повећаним потраживањем, планом реорганизације задире у права учешћа у капиталу у друштву дужнику које имају учесници поступка. То пружа прилику да у оквиру поступка реорганизације убудуће као инструмент санкције буде коришћена конверзија потраживања поверилаца у учешће у капиталу друштва (*debt-equity swap*)¹⁸⁰.

У односу на старе власнике капитала престаје да важи клаузула о „промени контроле“. Промена у власништву капитала, посебно код друштава код којих је присутнији утицај лица, то може бити важан разлог за иступање из друштва. Ако се дотадашњи власник капитала одлучи на такав корак, мора се обезбедити да његов захтев за иступање не да буде оптерећење за дужника и доведе у питање изгледе за санацију друштва.

При утврђивању висине захтева за иступање из друштва мора се узети у обзир чињеница да би неспровођење плана реорганизације имало за последицу ликвидацију одн. банкротство друштва. У плану треба да буде предвиђено, да се доспелост евентуалних захтева за иступање може продужити или одложити на период од три године.

Повезивањем инструмената компанијског права у Стечајном законику омогућава превазилажење отпора досадашњих власника капитала, чиме се у појединим случајевима значајно повећавају изгледи за успех санације. Конверзија потраживања у капитал представља предност за повериоце, јер на тај начин они учествују у будућој добити санираног друштва и саодлучују о будућим активностима друштва.

За свако друштво у реорганизацији постоји одређени ризик да финансијски инвеститори или хец фондови откажу кредитне ангажмане, како би изнудили касније преко плана реорганизације преузимање друштва. Такво „непријатељско“

---

¹⁸⁰ Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), 7. Dezember 2011, *BGBI. I* S. 2582.

преузимање, као и код куповине потраживања и касније са тим повезано наметање решења требало би ограничити у пракси.

Након што се изврши завршна деоба, стечајни поступак се обуставља по службеној дужности. Закључак којим се обуставља стечајни поступак се објављује, а повериоци остатак својих потраживања према дужнику могу неограничено остварити у редовном поступку. Након обустављања стечајног поступка, дужник у начелу добија назад своје право управљања и располагања над до тада стечајем погођеној имовини. У стечајном поступку који се наставља у правцу реорганизације, стечајни поступак се обуставља након што одлука којом се потврђује план реорганизације постане правноснажна (§ 258 I 2 InsO).

Квалитет плана реорганизације, посебно санационог плана, као и плана наставка пословања, је од одлучујућег значаја за прихватање међу повериоцима и тиме за успех и усвајање плана санације. Квалитет и одрживост концепта захтева време за израду и веродостојност и стога не би могао да се заврши одмах по обустави стечајног поступка. Зато је неопходно да плану претходи студија изводљивости, у којој се анализирају различите ситуације (новац у стечају, посебна права на отказ у случају трајнијих облигационих односа, забрана блокаде, дисциплиновање несагласних лица, образовање класа, двоструко ограничење повећања закупнине, суспензија камата и отплата, персонално реструктурирање итд.).

Главна претпоставка успешне реорганизације је правовремено подношење предлога и усвајање плана за излазак из кризе. Стечајни законик Немачке пружа од 1999. године неколико могућности дужнику привредном друштву, а он 2012. и групама друштава.

Циљ санационе реорганизације је да се спровођењем плана одржи делатност привредног друштва односно друштва као економског и правног носиоца делатности. Насупрот санацији, цесиона или преносна реорганизације предвиђа продају дела или целине делатности друштва, чиме оно економски опстаје, али се мења дотадашњи правни субјект носилац делатности.

Санациона реорганизација није идеално решење и она показује слабости у пракси. Како би се повећала атрактивност овог инструмента за повериоце, новије реформе у немачком праву омогућиле су да се одредбама плана задире у права власника капитала. До 2012. године, то није било могуће, јер су они били заштићени одредбама Устава одн. Основног закона. Једна од новина је и увођење новог капитала у друштво кроз инструмент *debt-equity swap* или конверзију дуга у капитал друштва. Ради спречавања опструкције, ограничена је могућност примене правних лекова.

2.1.14. Унапред припремљени план реорганизације

Унапред припремљени план реорганизације је једна од могућности за наставак пословања привредног друштва. План може бити последица неуспеха вансудске реорганизације друштва или пак претње наступања неспособности за плаћање. Он представља релативно нови инструмент за реорганизацију привредног друштва у стечају, посебно санациону реорганизацију. Уведен је Законом о даљем олакшавању реорганизације предузећа (ESUG) који је ступио на снагу 1. марта 2012. године.

Право предлагања унапред припремљеног плана припада дужнику. Он израђује и тиме остварује пуно право подношења предлога, које се разликује у односу на редовни стечајни поступак, посебно када га предлаже пре наступања неспособности за плаћање. Ипак, и по отварању стечајног поступка, дужник такође има право да изради и предложи план реорганизације скупу поверилаца на рочишту за гласање.

План реорганизације у немачком праву подразумева два дела. Први је формални, општи део, а други је садржајни, посебни део. Формални део служи да учесницима поступка пружи податке и наводи које су мере предузете након отварања стечајног поступка или које тек треба предузети (§ 220 InsO). Насупрот томе, у садржајном делу наводи се на који начин ће права учесника поступка бити промењена применом плана реорганизације (§ 221 InsO).

У погледу разматрања, гласања и потврђивања плана унапред припремљеног плана реорганизације, важи у свему напред наведено о плану реорганизације предложеном након отварања стечајног поступка.

2.1.15. Права власника капитала у поступку санације

До доношења Закона о олакшавању санације предузећа који је ступио на снагу 1. марта 2012. године, није било могуће предвидети у плану реорганизације мере којима би се мењао правни положај власника капитала, на чему је инсистирао у Савезни уставни суд¹⁸¹. Напротив, задирање у права власника капитала захтевало је добијање њихове претходне сагласности. То је у пракси представљало препреку за повериоце, од којих се планом тражило да учине приличне уступке, док са друге стране власници капитала нису давали никакав допринос нити на то били обавезни. Такав однос снага потпуно је одбијао повериоце од идеје да подрже идеју о санационој реорганизацији привредног друштва. Нови §217 став 2 InsO предвиђа да у случају дужника правног лица, права на уделима и акцијама могу бити предмет мера.

Да би се то остварило у пракси, неопходан је план реорганизације. Тако §225а 1 InsO предвиђа да права власника капитала остају непромењена, док планом не буде предвиђено другачије. У плану се могу предвидети све мере које су дозвољене према компанијском праву. Тако, могуће је предвидети наставак пословања привредног друштв или цесија удела и права учешћа на трећа лица. Законским омогућавањем задирања у власничка права пружа се могућност за конверзију потраживања поверилаца у капитал учешће, смањење или повећање капитала, улог у стварима, искључење права на повлачење, исплата на име повлачења власника капитала из друштва.

За разлику од француског права, план се усваја уз незаобилазан утицај поверилаца. Гласање о плану спроводи се пред стечајним судом и њиме се надомешћује сагласност скупштине власника удела или акционара (§254 1 InsO).

Променама у правима дотадашњих власника у друштву, утиче се неминовно и на уговоре које дужник друштво капитала има са трећим лицима. Ипак, ако је у

---

¹⁸¹ BGH-Urteil vom 19.5.2011, IX ZR 222/08, WM S. 1182.

уговору предвиђена клаузула *change of control*, треће лице обично има право на раскид уговора у случају повреде. Закон међутим ограничава трећа лица у погледу раскида уговора уколико је тако предвиђено мерама из плана (§225a 2 и 3 InsO).

Уколико мера предвиђена планом реорганизације (§225a 2 и 3 InsO) представља разлог за излазак власника из капитала друштва, те он искористи своје право на иступање, висина накнаде штете према §225a 5 InsO биће утврђена према стању имовине друштва у стечају. Ако буде усвојен пла реорганизације, тада је могуће одложити исплату накнада до 3 године, како би се избегло непотребно оптерећење за друштво.

2.1.16. Конверзија дуга у капитал (*debt-equity-swap*)

Донедавно, у немачком праву није било могуће извршити у оквиру стечајне реорганизације конверзију потраживања поверилаца у акцијски капитал¹⁸². Наиме, начело заштите приватне својине није дозвољавало да се задире у права власника капитала, те су њихова права остала нетакнута у стечајном поступку, осим што се губила тржишна вредност тог права и на крају поступка, на основу њега најчешће није било могуће добити ништа из стечајне масе, будући да је она покрила сва потраживања вишег ранга. Од 2012. то је мера која може бити предвиђена планом санационе реорганизације друштва капитала у стечају. дакле, потраживања поверилаца се непосредно претварају у уделе или акције у друштву дужнику. Ипак, конверзија као мера захтева сагласност поверилаца који су њом обухваћени, иначе је искључена. На тај начин је могуће отклонити обавезе које чине друштво презадуженим у смислу чл. 19 InsO и широм применом ове мере могуће је привредно друштво извести из стања неспособности за плаћање. Да би се спровела

---

¹⁸² § 225a InsO. Zu beachten ist hierbei, dass die vereinfachte Kapitalherabsetzung nur bis mindestens zur Höhe des Mindeststammkapitals bzw. Mindestgrundkapitals erfolgen kann. Eine Herabsetzung unter diesen Betrag (GmbH: 25.000 Euro; AG: 50.000 Euro) ist nur möglich, wenn keine Sacheinlage festgesetzt wird. Genau dies erfolgt beim Debt-to-Equity Swap aber im nächsten Schritt. Nun können aber die für die Durchführung des Debt-to-Equity Swaps nötigen Schritte Kapitalherabsetzung, Kapitalerhöhung; Bezugsrechtsausschluss und Festsetzung von Sacheinlagen im Insolvenzplan mit einfacher Mehrheit der Stimmen und der Forderungssumme der Gläubiger festgelegt werden. Darüber hinaus ist das Obstruktionsverbot im Insolvenzplanverfahren erweitert worden, so dass eine Zustimmung auch ohne Mehrheit als erteilt gelten kann. Eine Gruppe kann einen Insolvenzplan nicht mehr zu Fall bringen, wenn sie durch den Plan voraussichtlich nicht schlechter gestellt würde als ohne einen solchen Plan, sie angemessen wirtschaftlich beteiligt wird und die Mehrheit der abstimmenden Gruppen dem Insolvenzplan zugestimmt hat.

ова мера реорганизације, могуће је прибећи задирању у власничка права из чл. 225 а ст.2 InsO и мерама као што су смањење и повећање капитала друштва, улог у стварима, искључење права на повлачење и плаћање накнаде за несагласне власнике капитала.

2.1.16.1. Искључење одговорности за разлику

Пре него што наступи неспособност за плаћање дужника, у случају конверзије дуга у капитал, важи понуда пуне вредности. Повериоцу као стицаоцу права у таквом случају у друштву прети опасност да у случају конверзије у стечају задржи вредност својих права, јер је законом остваривање разлике у вредности искључено (чл. 254 ст.4 InsO). Након што суд потврди план реорганизације, нема места приговору због тога што се потраживања која се конвертују више вреднују.

2.1.16.2. Предности за повериоце

Конверзијом потраживања у капитал друштва дужника повериоци имају могућност да кроз дугорочну реорганизацију друштва остваре намирење потраживања у већем износу у односу на банкротство, а онда и да као нови власници капитала сходно учешћу у капиталу утичу на поступак реорганизације друштва. осим тога, на боље намирење утиче и чињеница да су дужнику, друштву у реорганизацији, ради одржања пословања остају на снази дозволе јавноправног карактера, концесије и лиценце, што се такође позитивно одражава на изгледе за намирење потраживања поверилаца.

2.1.17. *Образовање група и подела власника капитала у поступку реорганизације*

Од ступања на снагу Закона о даљем олакшању реорганизације предузећа 2012. године, омогућено је задирање у права власника капитала у будућим поступцима. Власници капитала остају учесници поступка реорганизације и изјашњавају се о предложеном плану и мерама. Стечајни законик предвиђа да они

образују посебну групу, али само онда када се мерама из плана задире у њихова права (§222 1 бр. 4 InsO).

Међу повериоцима немачки InsO предвиђа образовање класа за: различне повериоце, када се планом задире у њихова права; несубординиране стечајне повериоце; и појединачна класа за субординиране стечајне повериоце, уколико се њихова потраживања не сматрају усвојеним¹⁸³. У поступку реорганизације се групе или класе за гласање образују према следећем кључу: различни повериоци, када се мерама из плана задире у њихова права (§222 1 бр. 1 InsO), запослени (§222 3 InsO), обични или необезбеђени повериоци (§222 1 бр. 2 InsO), субординирани повериоци (§222 1 бр. 3 InsO), власници капитала, удеоничари или акционари, када се мерама из плана задире у њихова права (§222 1 бр. 4 InsO).

Пошто се планом утиче на правни положај власника капитала, суд утврђује место и датум њиховог изјашњавања о плану. Право гласа власника капитала утврђује се на основу њиховог учешћа у капиталу или имовини друштва, при чему се не узимају у обзир ограничења права гласа, посебна и плурална права гласа. Свака класа поверилаца са правом гласа се посебно изјашњава о плану реорганизације. Да би план био усвојен тражи се већина од укупног броја поверилаца и гласова. То значи да за план у свакој групи мора гласати већина поверилаца са правом гласа, а чија потраживања износе више од половине укупних потраживања поверилаца са правом гласа (§244 1 бр. 2 InsO).

Повериоци који се налазе у истом правном положају могу да образују заједничку групу и организују се према принципу једнаких економских интереса¹⁸⁴. Свака од група треба да се јасно разграничи од друге, а критеријуми разграничења утврђују се планом.

Тако, запослени образују посебну групу поверилаца, ако они као стечајни повериоци представљају незанемарљив број потраживања. Ипак, могуће је образовати и посебну групу за тзв. "мале повериоце"¹⁸⁵.

---

¹⁸³ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 21.

¹⁸⁴ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 88.

¹⁸⁵ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 89.

2.1.18. Одбацување плана

Ако предложени план реорганизације има недостатке, суд доноси одлуку којом одбацује план¹⁸⁶. Суд ће донети такву одлуку када одредбе закона о праву на подношење плана и садржини плана нису поштоване, а постојећи недостатак је неотклоњив или није отклоњен у разумном року који је оставио суд. Такође, када је план који је поднео дужник очигледно без изгледа да буде прихваћен од стране поверилаца или потврђен од суда. Најзад, када у плану који предлаже дужник постоје захтеви поверилаца који се очигледно не могу испунити, суд ће донети одлуку којом одбацује план.

Ако је дужник већ једном поднео план реорганизације, а који су повериоци одбацили, суд није потврдио или га дужник по јавном саопштавању рочишта за изјашњавање повукао, суд је у обавези да нови план дужника одбаци¹⁸⁷, а када то предложи стечајни управник уз сагласност одбора поверилаца. Против закључка којим се план одбацује, подносилац има право на тзв. хитну жалбу на процесну одлуку суда¹⁸⁸.

2.1.19. Суспензија уновчења и деобе

Уколико је спровођење предложеног плана реорганизације угрожено наставком уновчења и деобе стечајне масе, суд може на захтев дужника или стечајног управника издати налог којим суспендује уновчење и деобу¹⁸⁹. Суд ће повући суспензију или ће је укинути, ако она са собом доноси штету по имовину или на захтев стечајног управника уз сагласност одбора или скупштине поверилаца за наставак уновчења и деобе.

По утврђивању испуњености формалних услова, план са прилозима и достављеним мишљењима ставља се на увид учесницима¹⁹⁰.

---

¹⁸⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 440.

¹⁸⁷ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

¹⁸⁸ § 6 InsO.

¹⁸⁹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 446.

¹⁹⁰ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 440.

2.1.20. Изјашњавање и гласање о плану

Ако план не буде одбачен, стечајни суд га доставља на изјашњавање одбору поверилаца, савету запослених, комисији водећих руководилаца, дужнику (када он није подносилац плана) и стечајном управнику (када је дужник предлагач плана)¹⁹¹. Суд може одобрити да мишљење о плану дају и надлежни струковни заступници индустрије, трговине, заната или пољопривреде или други стручна лица¹⁹². Суд такође утврђује рок за достављање мишљења.

Након што утврди да су испуњене формалне претпоставке за прихватање плана, стечајни суд заказује рочиште за дискусију и гласање о плану реорганизације. Рочиште се одржава најкасније у року од месец дана од заказивања¹⁹³. Дан и место одржавања рочишта се јавно саопштавају. До тада је неопходно да се доставе мишљења о стању имовине привредног друштва (§ 74 ст. 2 тач. 2)¹⁹⁴.

Стечајни повериоци који су пријавили своја потраживања у стечајном поступку, различити повериоци, стечајни управник, дужник, савет запослених и одбор водећих руководилаца морају бити позвани на рочиште за расправу и гласање о плану. Њима се доставља примерак плана или његов сажетак са битним одредбама. Расправа и гласање се не могу одржати пре испитног рочишта, али могу се одржати истовремено.

Право гласа у поступку реорганизације, као и у стечајном поступку, заснива се на потраживању повериоца, које је пријављено, а није оспорено од стечајног управника или другог повериоца са правом гласа (право гласа § 77 ст. 1, подст. 2 и 3 бр. 1)¹⁹⁵.

Повериоци, чија су потраживања оспорена, имаће право гласа уколико се у скупштини поверилаца о томе сагласе стечајни управник и присутни повериоци са правом гласа. Ако нема сагласности, о праву гласа одлучује стечајни суд, а на предлог стечајног управника или једног од присутних поверилаца на скупштини

---

¹⁹¹ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

¹⁹² Becker, *Insolvenzrecht*, S. 442.

¹⁹³ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 88.

¹⁹⁴ § 74 Ab. 2 S. 2 InsO.

¹⁹⁵ § 77 Ab. 1, S. 2 und 3 Nr. 1 InsO.

суд може и променити своју одлуку. То важи и за повериоце са потраживањима модификованим одложним условом и за разлучне повериоце.

2.1.20.1. Спорна потраживања и неуспело доказивање

Ако потраживање буде оспорено на рочишту за утврђивање потраживања или ако висина потраживања разлучног повериоца још није утврђена, испуњење остатка неизмиреног потраживања према одредбама плана реорганизације није прихватљиво, када је дужник потраживање до крајње одређене висине испунио, а које према одлуци суда о праву гласа повериоца о плану. Ако суд није донео одлуку о праву гласа, суд може на предлог дужника или повериоца накнадно утврдити у којој мери дужник претходно треба да испуни потраживање.

Ако до истека рока за испуњење, дужник измири само мали део обавезе, у обавези је да недостатак надокнади. Значајним заостајањем у испуњењу плана се сматра када дужник не измири преостали износ, иако га је поверилац писменим путем опоменуо и оставио му притом најмање двонедељни додатни рок.

Ако до истека рока за испуњење, дужник измири обавезу преко утврђеног износа, преплаћени износ се може потраживати само онда када прелази недоспели део износа потраживања које повериоцу припада према плану реорганизације.

Разлучни повериоци могу гласати о плану као стечајни повериоци¹⁹⁶, када је њима дужник лично обавезан и када су одустали од одвојеног намирења или када такво намирење не успе. Повериоци чија потраживања нису обухваћена планом немају право гласа.

2.1.20.2. Право гласа разлучних поверилаца

Ако се одредбама плана уређује правни положај разлучних поверилаца, на рочишту се расправља о праву сваког појединачног повериоца. Право гласа се заснива на разлучном праву, које није оспорено од стечајног управника или другог разлучног или стечајног повериоца. Право гласа које је спорно, модификовано

---

¹⁹⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 89.

одложним условом или није доспело (§§ 41, 77 ст. 2, 3 бр. 1 InsO)¹⁹⁷. Службеник суда води записник о томе која су права гласа утврђена на рочишту за расправу.

2.1.20.3. Посебно рочиште за гласање

Стечајни суд је овлашћен да закаже посебно рочиште за гласање о плану реорганизације, али да временски размак између рочишта за расправу и рочишта за гласање не буде дужи од месец дана¹⁹⁸. На рочиште се позивају повериоци са правом гласа и дужник. У случају да је план измењен, они о томе треба да буду обавештени.

2.1.20.4. Писмено гласање

Поверилац своје право гласа може остварити писменим путем. Стечајни суд шаље повериоцима са правом гласа по окончању рочишта за расправљање о плану гласачке листиће и додељује им гласачко право. Гласање писменим путем је могуће само када гласачки листић стигне у суд најкасније на дан рочишта за гласање о плану¹⁹⁹.

2.1.20.5. Гласање по класама

За гласање о плану реорганизације образују се класе поверилаца. Свака класа гласа посебно о предложеном плану реорганизације²⁰⁰. Да би план био усвојен, неопходно је да за њега гласа у свакој класи већина поверилаца са правом гласа и да збир вредности потраживања поверилаца који гласају за план буде већи од половине збира потраживања поверилаца²⁰¹.

Повериоци који гласају заједнички или чија су права до настанка стечајног разлога чинила целину, приликом гласања се рачунају као један поверилац²⁰².

---

¹⁹⁷ §§ 41, 77 Ab. 2, 3 Nr. 1 InsO.

¹⁹⁸ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 441.

¹⁹⁹ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 88.

²⁰⁰ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 88-89.

²⁰¹ Квалификована већина на немачки начин.

²⁰² §§ 243 ff. InsO.

Једнако важи када на једном праву постоји заложно право или право плодуживања²⁰³.

2.1.20.6. Сагласност субординираног стечајног повериоца

Да би се план сматрао усвојеним у класи субординираних поверилаца, потребно је да буду испуњени и допунски услови. Тако, сматра се да је класа сагласна са нижим рангом намирења када су планом искључене одговарајуће камате или потраживање трошкова или се сматрају искљученим или када већ главница потраживања стечајног повериоца неће на основу плана неће бити измирена у целини. Поред тога, сматра се да је класа сагласна са нижим рангом намирења када је стечајни поверилац у бољем положају према плану у односу на повериоце из те класе, ако ниједан поверилац из класе не гласа, сматра се да је класа дала сагласност²⁰⁴.

2.1.20.7. Сагласност дужника

Иако смањеног правног капацитета, према немачком Стечајном закону, дужник мора да се сагласи са планом санационе реорганизације, да би план био усвојен²⁰⁵. Овај приступ има оправдање, јер се пре свих од дужника очекује активно учешће у сопственој реорганизацији²⁰⁶.

Сматра се да је дужник сагласан са планом реорганизације када га не оспори све до рочишта за гласање писменим путем или усмено на записник код службе суда. Приговор дужника се не узима у разматрање када је из плана вероватно да положај дужника не би био погоршан на основу плана у односу на ситуацију без плана или када ниједан поверилац не добија економску вредност која прелази пуни износ његовог потраживања²⁰⁷. Чињеница да је за усвајање плана реорганизације неопходна сагласност дужника, чак и када није реч о унапред припремљеном плану, него о плану који је предложен у редовном поступку и не нужно од самог

---

²⁰³ §§ 243 ff InsO.

²⁰⁴ §246 InsO; Becker, *Insolvenzrecht*, S. 443.

²⁰⁵ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

²⁰⁶ Paulus, *Insolvenzrecht*, 89.

²⁰⁷ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 444.

дужника, појачава уговорну правну природу усвојеног плана. Судска потврда која следи, само је давање снаге извршне исправе овом споразуму.

2.1.21. Промене плана

Предлагач плана је овлашћен да измени садржај појединих одредби плана реорганизације на основу расправе на рочишту. О плану се може гласати на истом рочишту.

2.1.22. Забрана блокаде

Значајну предност за усвајање плана реорганизације у Стечајном закону Немачке представља одредба о забрани блокаде. Чак и када није остварена неопходна већина гласова поверилаца, сматраће се да добијена сагласност унутар једне класе када повериоци који чине ту класу према плану вероватно неће бити у лошијем правном положају у односу на ситуацију без плана, када су повериоци из те класе укључени у поделу економске вредности²⁰⁸ која се добија спровођењем плана, и када је већина класа које гласају усвојила план са неопходном већином²⁰⁹.

2.1.22.1. Забрана блокаде у гласању од стране власника капитала

Стечајни законик (§245 InsO) утврђује правило да ће се сматрати да је одређена група сагласна са предложеним планом реорганизације, чак и када није остварена неопходна већина, али ако се применом плана таква група односно њени чланови не стављају у лошији положај у односу на положај у случају изостанка плана, ако су на одговарајући начин укључени у намирење на основу плана или када се са планом сагласила већина група које гласају. Забрана блокаде важи како за повериоце, тако и за власнике капитала, неограничено.

За власнике капитала примењује се посебно правило, и то када ниједан поверилац не добија вредност која превазилази износ његовог потраживања и када власник капитала према плану остварује бољи положај, а без плана би био у лошијем положају.

---

²⁰⁸ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

²⁰⁹ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

Ако власници капитала одбију предложени план реорганизације, а повериоци га усвоје одговарајућом већином, суд је овлашћен да изостанак њихове сагласности надомести својом одлуком, ако се применом плана не нарушавају права власника капитала. На овај начин, власници капитала могу да буду искључени из друштва. Такође, изостанак одређене групе власника капитала при гласању, сматраће се њиховом сагласношћу са планом.

Адекватна подела економске вредности повериоцима у једној класи постоји када ниједан други поверилац не добија економску вредност, која прелази цео износ њиховог потраживања, када би поверилац без плана био у нижем рангу намирен у односу на повериоце из групе, нити дужник или њему блиско лице добија економску вредност, или када би поверилац, без плана био у истом рангу намирен у односу на повериоце из групе, у бољем положају у односу на те повериоце²¹⁰.

2.1.23. Судска потврда плана

Када план добије сагласност већине у свим класама за гласање (§§ 244 bis 246), и сагласност дужника, мора да буде потврђен од стране суда²¹¹. Суд доноси одлуку о потврђивању плана реорганизације након што саслуша стечајног управника, одбор поверилаца и самог дужника. Судска потврда не утиче на преовлађујући консенсуални карактер споразума којим се усваја план реорганизације.

2.1.24. Модификација плана условом

Уколико је у плану предвиђено да пре потврде буду извршене одређене престације или остварене одређене мере, план може бити потврђен тек по испуњењу ових услова. Ако услови не буду остварени ни у накнадном разумном року који остави стечајни суд, суд неће потврдити план реорганизације²¹².

---

²¹⁰ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 443.

²¹¹ §§ 244 bis 246 InsO.

²¹² Becker, *Insolvenzrecht*, S. 442-443.

Суд неће потврдити план супротан законским прописима, ако одредбе у плану о садржају и поступању у складу са процесним одредбама о прихватању од стране поверилаца и сагласности дужника у битним одредбама нису поштоване, а недостатак није отклоњен. Исто тако, када је планом одређени поверилац стављен у неравноправни положај или фаворизован, суд ће одбити да да потврду плана²¹³.

2.1.25. Заштита мањинских поверилаца

Стечајни законик предвиђа да суд може на захтев једног поверилаца ускратити потврду плану реорганизације. Тај поверилац треба да изнесе противљење плану најкасније на рочишту за гласања писмено или усмено на записник суда или када се према одредбама плана поверилац ставља у вероватно гори положај него да план није предложен. Предлог повериоца се може прихватити када он учини вероватним да би према плану био доведен у лошији положај²¹⁴.

2.1.25.1. Ограничење заштите мањинских поверилаца

Након што план реорганизације подржи законом предвиђена већина поверилаца и дужника, потребно је да га потврди стечајни суд. На захтев повериоца или власника капитала може изостати потврда плана, уколико он оспори план до дана за гласање, ако се може претпоставити да ће његов положај према плану бити гори у односу на положај у случају банкротства дужника. Ипак, ово право има ограничење (§251 InsO), јер поверилац или власник капитала мора уверити суд да ће његов положај бити гори до рочишта за гласање о плану. Суд ће одбити захтев, ако су предложене мере из плана већ биле средство, што је један учесник поступка доказао. Појединачни повериоци не могу више злоупотребљавати своје право ради са циљем спречавања усвајања плана.

Уз наведено ограничење, уведени су поштрени услови за изјављивање жалбе. Непосредна жалба против одлуке суда о потврди плана могућа је само када се план оспори најкасније до рочишта за гласање писменим путем или усмено на записник, када је изјавилац гласао против плана и учинио вероватним да би

---

²¹³ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 443.

²¹⁴ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

применом плана био доведен у битно лошији положај, него у случају банкротства, као и да се лошији положај не може надокнадити исплатом износа према чл. 251 ст. 3. InsO.

Жалбени суд одбиће жалбу без одлагања када оцени да је правоснажност плана важнија, јер би одлагање извршења плана према његовом слободном уверењу превазилазило штетне последице плана за жалиоца. Изјавилац жалбе има право на накнаду из стечајне масе, ако му се не може надокнадити штета.

2.1.26. Скраћење рокова ради убрзавања поступка

ЕСУГ је увео нове, краће рокове са циљем убрзавања поступка реорганизације. Суд одлучује у року од две недеље о одбијању потврђивања плана. Своје мишљење о предложеном плану у року од две недеље треба да доставе одбор поверилаца, дужник и стечајни управник.

2.1.26.1. Заштита од извршења

Уколико након обуставе стечајног поступка буду покренути поступци принудног извршења појединачних поверилаца, који нису пријавили потраживања у стечају до рочишта за гласање, а који угрожавају спровођење плана реорганизације, стечајни суд може на захтев дужника донети меру одлагања у целини или делимично принудног извршења против дужника. Мера може трајати највише 3 године.

2.1.26.2. Посебни рокови застарелости

Потраживања стечајних поверилаца који до рочишта за гласање нису пријавили своја потраживања застаревају у року од годину дана. Рок тече од доспелости потраживања и правоснажности закључка о потврђивању плана.

Застарелост потраживања стечајног повериоца није могуће, док принудно извршење није могуће спровести због забране. Забрана престаје након три месеца по окончању заштите од принудног извршења.

Стечајни план односно план реорганизације представља средишњу тачку реформе стечајног права спроведене 1999. и 2012. године. Циљ је био да се издвајање стечајног поступка из целине коју је до тада чинио са поступцима поравнања и принудног извршења. Његов је циљ да се повериоци дужника колективно намире, тако што се имовина дужника уновчава и добијени износ дели или тако што се кроз план реорганизације спроводи дерогација правила, посебно ради очувања делатности дужника. То очување делатности може бити како правно, тако и економско. Уколико се планом реорганизације спроводи и правно и економско очување дужника, тада је реч о санационом плану или санационој реорганизацији.

Немачко право једнако приступа алтернативама које повериоцима нуди стечајни поступак. Они могу да изаберу банкротство дужника или његово очување кроз реорганизацију. Пракса међутим значајну предност даје банкротству.

Такође, немачки Стечајни законик користи за реорганизацију појам „дерогирања редовног стечајног поступка“ што је последица дугогодишње традиције у којој је одржање дужника ради намирења потраживања поверилаца било незамисливо, већ се „редовно“ спроводило банкротство дужника односно уновчење његове имовине ради намирења потраживања поверилаца. Ипак, од како је законски институт реорганизација је, иако значајан инструмент за санацију дужника, имала малу примену у пракси. То је пре свега последица неповерења поверилаца у реорганизацију као начин за намирење потраживања у стечају. Законодавац је међутим препознао реорганизацију као инструмент за очување радних места која се гасе отварањем стечајног поступка над дужником. Зато је отворена могућност израде плана реорганизације, чијим одредбама се дерогира правило редовног стечајног поступка, и кроз примену различитих мера спроводи економско или/и правно очување дужника.

Уколико повериоци донесу одлуку да се стечајни поступак одвија у правцу реорганизације или стечајног плана, они ће значајније бити укључени у сам поступак. Већинском одлуком поверилаца, а од 2012. захваљујући изменама које је увео ЕСУГ, могуће је задирати у права учесника поступка, посебно у права учешћа удеоничара и акционара у капиталу привредног друштва у стечају.

Поступак реорганизације представља остваривање начела приватне аутономије поверилаца у пракси. Повериоци у оквиру законом уређеног поступка колективног намерења потраживања слободно одлучивати о томе како треба да поступају. Уколико је могуће постићи сагласност, дужник заједно са стечајним управником или другим стручним лицем и повериоцима, заједно припрема план реорганизације и уређује даљи развој стечајног поступка. Правни оквир за њихову сагласност и остварење плана у пракси пружа стечајни поступак, било кроз примену унапред припремљеног плана реорганизације, било кроз примену плана који је предложен и усвојен по отварању поступка. Стечајни поступак обезбеђује већу правну сигурност учесницима и трећим лицима, а одлуке добијају судску потврду чиме постају извршне исправе.

Стечајни законик утврђује у чл. 217 правни оквир сагласности учесника стечајног поступка. Границе су намерење разлучних и стечајних поверилаца, уновчење стечајне масе и њена деоба учесницима поступка према законом утврђеном редоследу и обавезе дужника по окончању стечајног поступка. Ипак, овај, редован оквир, се може дерогирати одредбама стечајног плана или плана реорганизације. Учесницима поступка стоји читав низ могућности на располагању, којима се може обезбедити у највећој могућој мери флексибилност стечајног поступка.

Зато је законодавац као циљ поступка реорганизације утврдио очување делатности дужника и намерење поверилаца из текуће и будуће добити. Зато је идеалан избор санациони план реорганизације.

2.1.27. Санациони план реорганизације као план наставка делатности

План реорганизације привредног друштва у стечају који за циљ има санацију дужника оптимално испуњава намеру законодавца. Немачки Стечајни законик у тексту чл. 1 ст. 2 ставља у први план санациону реорганизацију у односу на друге облике реорганизације. Тако, он наводи да је један од циљева стечајног поступка да се кроз план реорганизације дерогира правило поступка ради очувања делатности.

Дакле, циљ је да се избегне банкротство или ликвидација дужника и гашење делатности. Санациони план реорганизације омогућава опстанак правног субјекта носиоца делатности, а намирење потраживања поверилаца се остварује кроз наставак делатности.

2.1.27.1. Различити облици плана реорганизације

Основна замисао од које полази законодавац код плана реорганизације јесте санација и очување пословања. Ипак, будући да је садржина предлога плана предмет преговора дужника и поверилаца или само поверилаца и стечајног управника, крајњи исход примене плана реорганизације остаје ствар сагласности воља овлашћених лица у границама утврђених законом. Тако, премда се стечајни поступак наставља у правцу реорганизације, могуће је да крајњи циљ не буде опстанак дужника у правном смислу. Стечајни законик поставља исти правни оквир за све могуће исходе реорганизације (чл. 217-269 InsO). Према томе, могући су санациони, преносни или цесиони, ликвидациони и посебни план реорганизације.

2.1.28. Објављивање одлуке о потврђивању плана

Закључак којим суд потврђује усвојени план реорганизације или одбија потврду плана, објављује се на дан гласања или на следећем рочишту које се одмах утврђује.

Након што план буде потврђен, стечајним повериоцима који су пријавили потраживања и разлучним повериоцима заједно са потврдом плана доставља се штампана верзија плана или његов сажетак са битним одредбама²¹⁵.

Против закључка којим се потврђује или одбија потврда плана реорганизације, повериоцима и дужнику стоји на располагању хитна жалба.

---

²¹⁵ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 89.

2.1.29. Поступање обавезама стечајне масе

План реорганизације је могућ у ситуацији и када стечајни управник укаже на неадекватност у стечајној маси. Ипак, неопходно је да такав поверилац ступа на место обичног повериоца чл. 209.ст. 1 и 249 InsO. Стечајни управни пре обуставе стечајног поступка, мора да процени неспорна потраживања у стечајном поступку, а да за спорна одвоји одговарајуће обезбеђење. Што се тиче обавеза стечајне масе, ако нису доспеле, потребно је да стечајни управни и за њих је одвоји обезбеђење за намирење.

По правноснажности судске потврде плана реорганизације, обуставља се стечајни поступак. Ипак, планом може бити предвиђено, да правноснажност наступи касније (чл. 258 ст. 2 т.1). То производи одговарајуће последице и на потраживања обухваћена планом, посебно ако су била означена као спорна.

2.1.30. Опита дејства плана реорганизације

План реорганизације који је потврдио суд производи дејства према стечајним повериоцима, како према онима који су пријавили своја потраживања у поступку тако и према онима који нису, као и према онима који нису сагласни са планом, али нису гласали против плана.

По правноснажности потврде плана реорганизације одредбе плана о правном положају учесника производе утврђена дејства према свим учесницима поступка. Уколико се одређена стварна права заснивају, мењају или гасе или се уступају пословне целине друштва, у план се укључују изјаве воље учесника које су дате у прописаној форми. Исто важи и за преузимање обавеза, којима се заснивају, мењају, преносе или гасе права на стварима или уступају пословне целине. План производи дејства према стечајним повериоцима који нису пријавили своја потраживања и према учесницима који су гласали против плана реорганизације²¹⁶.

Права стечајних поверилаца према садужницима и јемцима дужника, као и права стечајних поверилаца на стварима које не улазе у стечајну масу или из

---

²¹⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 444. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 90.

забележбе, која се односи на те ствари, не мењају се одредбама плана. Дужник се пак планом ослобађа обавезе на исти начин како према повериоцу тако и према садужнику, јемцу и другим лицима са правом регреса²¹⁷.

Уколико потраживање повериоца намирено у већој мери него што је предвиђено планом, дужник нема право да тражи повраћај датог.

2.1.30.1. Клаузула "препород"

Ако је у формалном делу плана реорганизације предвиђено одлагање намирења или делимично отпуштање обавеза према стечајним повериоцима, одлагање неће важити према повериоцима у односу на дужника који задоцни са испуњењем обавеза из плана²¹⁸. Претпоставља се да је у питању значајно кашњење када дужник не измири доспело потраживање иако га је поверилац писмено опоменуо и оставио му најмање двонедељни додатни рок за испуњење²¹⁹.

Уколико до потпуног испуњења плана реорганизације, над имовином дужника буде отворен нови стечајни поступак, престаје да важи одлагање или отпуштање дуга у односу на све стечајне повериоце. Планом се ипак може другачије одредити, али се не може утврдити одредба на штету дужника²²⁰.

2.1.31. Спровођење плана

Правноснажни план реорганизације, као извршну исправу, заједно са табелом износа потраживања поверилаца чија су потраживања утврђена и која дужник није оспорио на испитном рочишту, стечајни повериоци могу да спроведу као извршну пресуду у поступку принудног извршења²²¹. Потраживање се сматра неоспореним када је у односу на њега одбијен приговор. Исто важи за принудно извршење према трећем лицу које је стечајном суду поднело писмено изјаву о безрезервном испуњењу плана поред дужника²²².

---

²¹⁷ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 444.

²¹⁸ §§ 254-269 InsO.

²¹⁹ §§ 254-269 InsO.

²²⁰ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 90.

²²¹ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 444. Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 90.

²²² Becker, *Insolvenzrecht*, S. 436.

Уколико поверилац ожели да оствари потраживање, а са чијим измирењем дужник значајно касни у спровођењу плана, тако што је морао да подноси опомену и да доказује вероватноћу истека накнадног рока за испуњење обавезе и за извршење, поверилац није у обавези да подноси никакав додатни доказ кашњења дужника²²³.

2.1.31.1. Надзор над извршењем плана

У одредбама плана реорганизације о правном положају може бити предвиђено да се његово извршење спроводи под надзором²²⁴. По обустави стечајног поступка, спроводи се надзор над испуњавањем потраживања поверилаца, која су утврђена одредбама плана о правном положају.

Када је то одредбама плана о правном положају предвиђено, надзор обухвата испуњење потраживања поверилаца од стране правног лица, које је основано након отварања стечајног поступка, а ради преузимања делатности или дела дужника и наставка пословања (друштво стицалац).

2.1.31.2. Објављивање надзора

Уколико се извршење плана спроводи под надзором, та се чињеница јавно саопштава заједно са закључком о обустави стечајног поступка. Поред тога, јавно се саопштава и проширење надзора на друштво стицаоца, као и на списак послова за које је потребно обезбедити сагласност стечајног управника и у случају узимања кредита, до које висине је одређен кредитни оквир. О томе стечајни суд обавештава суд који води регистре (§ 31). Осим тога, када је у питању право на непокретности, броду, бродоградилишту или ваздухоплову, права на таквим стварима или на неком од тих права, одговарајућа објава се уноси у регистре.

2.1.31.3. Престанак надзора

Стечајни суд доноси закључак којим укида надзор над спровођењем плана реорганизације, када потраживања, чије се испуњење надзире, буду испуњена или

---

²²³ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 445.

²²⁴ Paulus, *Insolvenzrecht*, S. 90.

је њихово испуњење обезбеђено, и када је од обуставе стечајног поступка протекло три године, а није поднет ниједан захтев за отварањем новог стечајног поступка. Закључак се јавно саопштава и доставља надлежним регистрима.

2.1.31.4. Трошкови надзора

Трошкове надзора дужан је да сноси стечајни дужник. Ако је дужника преузело друго друштво стицалац, онда оно преузима да сноси трошкове који су настали из надзора над спровођењем плана реорганизације.

2.1.32. Обустава стечајног поступка

Чим закључак којим се потврђује усвојени план реорганизације постане правноснажан, стечајни суд закључује стечајни поступак²²⁵. Пре закључења, стечајни управник мора да регулише неспорна потраживања према стечајној маси, а да за оспорена потраживања одреди обезбеђење.

Закључак и основ за обуставу стечајног поступка се јавно саопштавају. Дужник, стечајни управник и чланови одбора поверилаца се унапред поучавају о тренутку почетка дејства обуставе.

2.1.32.1. Дејства обуставе поступка

По обустави стечајног поступка престају функције стечајног управника и чланова одбора поверилаца. Дужник поново стиче пуну правну способност и право да слободно располаже стечајном масом. Ипак, одредбе о надзору над испуњењем плана остају непромењене на снази.

Повезани парнични поступак поводом оспоравања потраживања у стечају, може да настави стечајни управни по обустави стечајног поступка, када је тако предвиђено одредбама о правном положају у плану реорганизације. У том случају, управник наставља поступак за рачун дужника, када се другачије не одреди у плану²²⁶.

---

²²⁵ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 443.

²²⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 112.

***

Очекивања од нових законских одредби су велика. Наиме, предлагач сматра да би поступак реорганизације (уопште) пружио веће могућности и предности. Како се план реорганизације заснива на споразуму, пре свега споразуму поверилаца, неопходно је да сваки од учесника учини одговарајуће уступке како би се постигла сагласност. То се у пракси назива *win-win* решење. Процењено је да реорганизација омогућава 3 пута већу наплату потраживања у односу на редовни поступак који води банкротству. Поред тога, поступак реорганизације траје краће, посебно када је реч о унапред припремљеном плану реорганизације. Такође, повериоци могу да рачунају и на бржу наплату у плану утврђеног износа за намирење. Тиме се испуњава основни циљ којем служи стечајни поступак уопште, па и поступак реорганизације, а то је најповољније намирење поверилаца. Тек када је то могуће, стечајни поступак може да води ка санацији стечајног дужника – друштва капитала. Надаље, власници капитала кроз санациону реорганизацију добијају поново своје власничке уделе или акције са стварном вредношћу. Уколико повериоци нису гласали за други облик реорганизације, санациона реорганизација омогућава опстанак привредног друштва у правном и економском смислу. Такође, опстанком привредног друштва у тешкоћама већина његових поверилаца ће моћи да настави пословне односе са њим односно да улази у облигацоноправне односе са привредним друштвом. Краће трајање поступка, изостанак отпуштања запослених, збрињавања и др. омогућава да се уштеди на значајним трошковима које би донео поступак банкротства. На крају, реорганизација је повољније решење и за суд и за стечајног управника, јер ће судски трошкови и накнада за стечајног управника бити брже исплаћени него у поступку банкротства.

У пракси је утврђено да је износ који се исплаћује 3 пута већи него код банкротства, односно да износи око 20% утврђеног потраживања. Више од 50% поступака санационе реорганизације се окончава након годину дана, док поступак банкротства и преносне реорганизације траје између 2 и 4 године. Надаље, потраживања поверилаца се исплаћују брже у поступку реорганизације. Притоме, више од 2/3 радних места остају редовно очувана, а по окончању поступка

реорганизације су сигурнија. Након обуставе стечајног поступка, власници капитала добијају назад своје уделе или акције, а по окончању реорганизације њихова права поново добијају реалну вредност. Осим тога, захваљујући побољшаном положају на тржишту у односу на стање пред отварање или након отварања стечајног поступка, субјекат реорганизације може да задржи досадашње пословне партнере и уговорне односе са њима и да заснива нове. Судски трошкови биће накнађени у целини, а судски поступак се успешно окончава.

2.1.33. Примери санационе реорганизације у стечају у Немачкој

Један од познатијих поступака санационе реорганизације у стечају био је реорганизација 111 година старог концерна машиноградње Бабок-Борзиг (Babock-Borsig). Реч је о групи која окупља 25 привредних друштава и има око 20000 запослених широм света. Стечајни поступак отворен је 2002. године. Правовременом одлуком управе раскинути су неповољни уговори и донета одлука о отпуштању одређеног броја запослених (око 2100 лица), а затим о продаји делова које се налазе у иностранству. Уз сагласност поверилаца, по отварању стечајног поступка и доношењу одлуке о реорганизацији, сама реорганизација је спроведена под личном управом стечајног дужника. Упркос огромном износу утврђених потраживања од око 3 милијарде евра, износ намирења поверилаца од планираних 8 процената достигао је 25 процената. Ипак, велики терет реорганизације пао је на акционаре. Првобитна вредност акција од 21 евра пала је на само 13 евроценти²²⁷.

Пример сложеног поступка санационе реорганизације представља и случај групе Карштат (Karstadt). Наиме, 2010. године отворен је поступак санационе реорганизације по принципу „fresh start-a“. До тада је ово привредно друштво било део групе Карштат/Анканор/Квеле (Karstadt/Arcandor/Quelle). Ради превазилажења тешкоћа, предузете су општежне мере реорганизације. Усвојен је крајње строг план санационе реорганизације, који је предвиђао затварање филијала друштва и отпуштање запослених. Од око 180 филијала, планом је предвиђено да пословање настави 60-70 филијала, чиме би се постигло „оздрављење“ привредног друштва и

---

²²⁷ Handelsblatt, Babock-Sanierung vor dem Abschluss, 02.07.2003, <http://www.handelsblatt.com/unternehmen/industrie/neue-geschaefte-akquiriert-babcock-sanierung-vor-dem-abschluss/2256114.html>, 20.04.2016.

пословање наставиле само рентабилне пословне јединице. Затварање се односи посебно на оне јединице које се баве продајом робе широке потрошње, а које су последњих година добиле јаку конкуренцију у виду ланаца продавница из других земаља. У 2015. години око четвртине филијала пословало је са губитком. Тек крајем 2015. године Карштат је почео да остварује добит.²²⁸

Вреди поменути и случај Кирх медија (Kirch Media). До отварања стечајног поступка, овај концерн био је једна од највећих медијских група у Немачкој. Стечајни поступак отворен је 2002. године као последица спора групе са Дојче банком (Deutsche Bank). Као стечајни разлог наведена је презадуженост. Износ дуга који је пријављен био је 6,5 милијарди евра. Од тога потраживања око 1500 поверилаца износила су око 5 милијарди евра. Већи део групе је продат, а само мањи је избегао банкрот. Савезни суд је пресудом од 24. јануара 2006. године (AZ: XI ZR 384/03) утврдио да је својим јавним иступањем председник управног одбора Дојче банке повредио обавезу чувања пословне тајне и нашкодио кредитном рејтингу Кирх групе, те утврдио њено право на накнаду штете. Коначно, Виши суд у Минхену обавезао је пресудом од 14. децембра 2012. године (OLG München, Urteil v. 14.12.2012 – 5 U 2472/09) тужену Дојче банку да плати накнаду штете групи Кирх медија, према износу утврђеном вештачењем. На крају, постигнуто је поравнање и тужена је платила износ од 925 милиона евра на име накнаде штете²²⁹.

2.1.34. Повезана друштва

Немачка савезна влада је крајем лета 2013. године предложила трећи законски предлог у оквиру велике реформе стечајног права. Тај предлог носи назив Нацрт Закона о олакшавању савладавања стечаја концерна²³⁰ (*Entwurf des Gesetzes zur Erleichterung der Bewältigung von Konzerninsolvenzen, BR-Drucksache 663/13*). Намера је законодавца да овај предлог употпуни законодавни оквир који је

²²⁸ Nordwest Zeitung, Karstadt will raus aus den roten Zahlen, Sanierung nach Ancanor Pleite, 08.08.2015, http://www.nwzonline.de/wirtschaft/karstadt-will-raus-aus-den-roten-zahlen_a_30,0,2435578155.html, 20.04.2016.

²²⁹ OLG München, Urteil v. 14.12.2012 – 5 U 2472/09, <https://www.justiz.bayern.de/gericht/olg/m/presse/aktuell/>, 20.04.2016.

²³⁰ Entwurf des Gesetzes zur Erleichterung der Bewältigung von Konzerninsolvenzen, BR-Drucksache 663/13, Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), 7. Dezember 2011, *BGBI. I S. 2582*.

измењен Законом о даљем олакшавању реорганизације предузећа²³¹ и омогући реорганизацију повезаних привредних друштава.

Од доношења Стечајног законика 1994. године и његовог ступања на снагу 1999. године, одвијали су се стечајни поступци чланова повезаних привредних друштава, попут *KirchMedia*, *Babcock*, *Karstadt/Arcandor/Quelle*, *Praktiker/Max Bahr*.

Одредбе Стечајног законика на снази предвиђају могућност реорганизације искључиво појединачног привредног друштва²³². Ова одредба није прилагођена условима у којима послују повезана друштва, попут концерна. Будући да је њихово пословање повезано и често од једног друштва контролисано, било би потребно за свако друштво међу повезаним друштвима отворити посебан стечајни поступак, јер се законска одредба односи на један правни субјекат. То би значило успостављање различитих судских надлежности за вођење стечајног поступка, именовање посебног стечајног управника за сваки поступак. То би даље за последицу имало вођење више поступака без могућности међусобне координације. Најзад, не постоји могућност да се имовина повезаних лица, која се фактички налази под контролом друштва које управља (матичног друштва), групише и заштити ради уновчења и намирења потраживања поверилаца.

Ипак, тешко се може замислити ситуација у којој би један суд могао да буде надлежан за сва повезана друштва, један стечајни управник преузима и управља целокупном имовином свих друштава, те да се из масе њихових имовина остварује намирење поверилаца и у што већем износу.

Немачки законодавац у предложеном закону намерава да уведе јединствени стечајни поступак за групу друштава, могућност именовања једног стечајног управника за све појединачне поступке према члановима групе, обавезу сарадње између судова стечајних управника и одбора поверилаца и на тај начин вођење једног посебног координирајућег поступка. Тиме се не дира у постојећи принцип од којег полази немачко право: један правни субјекат, један стечајни поступак. Предложени закон не мења постојећа законска решења, већ представља допуну будући да стечај повезаних друштава није био посебно уређен. Увођењем поступка

---

²³¹ Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), 7. Dezember 2011, *BGBI. I* S. 2582.

²³² Ehricke, *ZInsO* 2002, S. 393.

координације биће доведени под исти поступак појединачни стечајни поступци, а то ће омогућити да се заједнички попишу имовине свих појединачних друштава.

Намера немачког законодавца не одудара од правца који следи законодавство на нивоу Европске уније. Наиме, предложени закон је у складу са новом Уредбом ЕС која ће ступити на снагу 2017. године. Не треба изгубити из вида, да је један од критичара претходне Уредбе 1346/2000 била управо Немачка. То се посебно односи на тзв. „стечајни туризам“ који је том уредбом омогућен.

2.2. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТАВА КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ У ФРАНЦУСКОМ ПРАВУ

У Француској је стечај правно уређен још од 17. столећа. Међутим, модерни оквири стечајног права постављени су у 19. столећу. Најпре, усвојен је Грађански законик 1804. године²³³, а затим 1807. Трговински законик²³⁴. Ипак, у то време институт реорганизације није био познат. Једине могућности намирења потраживања поверилаца су биле поравнање и ликвидација дужника.

До краја Другог светског рата у примени су биле само норме националног права. Како је Француска од 1950. године оснивач и држава чланица Европске уније²³⁵, тако се на њеној територији примењују и норме новог, супранационалног права.

2.2.1. Национални прописи (*Право поступака колективног намирења*)

Законски пропис који представља основ француског, унутрашњег, стечајног права је Трговински законик. Овај пропис је доживео бројне реформе, а најважнија реформа за ову студију извршена је 2005. године²³⁶. Након те реформе и Уредбе о реформи права предузећа у тешкоћама из 2008. године²³⁷ постављена је нова структура француског стечајног права²³⁸. Нове варијанте поступка спашавања уведене су 2010. и 2014. године²³⁹, а Макроновим законом из 2015. године²⁴⁰ успостављен је нови систем судских надлежности у стечајним поступцима.

---

²³³ Code civil (1804), <https://www.legifrance.gouv.fr>, 15.01.2016.

²³⁴ Code de commerce (1807), <https://www.legifrance.gouv.fr>, 15.01.2016.

²³⁵ Римски уговор 1950., Уговор из Мастрихта 1992. и Лисабонски споразум 2007.

²³⁶ Loi n° 2005-845 du 26 juillet 2005 de sauvegarde des entreprises, *JORF* n°173 du 27 juillet 2005, p. 12187.

²³⁷ Ordonnance n° 2008-1345 du 18 décembre 2008 portant réforme du droit des entreprises en difficulté, *JORF* n°0295 du 19 décembre 2008 p. 19462.

²³⁸ François-Xavier Lucas, *La réforme des procédures collectives, La loi de sauvegarde article par article*, LGDJ, Paris, 2006, p. 9.

²³⁹ Loi n° 2010-1249 du 22 octobre 2010 de régulation bancaire et financière, *JORF* n°0247 du 23 octobre 2010 p. 18984. Décret n° 2014-736 du 30 juin 2014 pris pour l'application de l'ordonnance n° 2014-326 du 12 mars 2014 portant réforme de la prévention des difficultés des entreprises et des procédures collectives, *JORF* n°0150 du 1 juillet 2014 p. 10834.

²⁴⁰ LOI n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537.

Дакле, полазна тачка стечајног права у Француској је Трговински законик из 1807. године. Стечајном праву посвећена је Књига VI. У односу на овај закон, сви други прописи се супсидијарно примењују.

Институт реорганизације се појавио тек након реформе 1967. године. Због тога је важно представити развој француског стечајног права од те године.

2.2.1.1. Реформа 1967. године

Први значајнији пропис за стечајни поступак након доношења Трговинског законика био је Декрет n°55-603 од 20. маја 1955. године о банкроту и судском поравнању²⁴¹. Наведени текст укључен је у Трговински законик Уредбом од 23. септембра 1958. године²⁴². Овај пропис увео је обавезу обавештавања поверилаца. Притом, правила се разлика између необезбеђених и обезбеђених поверилаца у вези са њиховим намирењем у поступку. Једини начин опоравка дужника било је судско поравнање. Тек са реформом 1967. године²⁴³ Француска започиње са новим приступом стечајном праву. До тада, на дужника у стечају се гледало негативно. Такође, није постојала могућност да се дужнику помогне да савлада финансијске тешкоће.

Али, нови закон није донео само промену у приступу дужнику, већ и нови назив ове правне области. Тако се од 1967. године у Француској не користи само назив стечајно право или банкрот, већ и назив право предузећа у тешкоћама²⁴⁴. То значи да је законодавац почео да заступа једну нову правну и привредну политику. Тиме је дат живот једном новом правном институту, и то реорганизацији. Појам стечаја или неспособности за плаћање ће се убудуће све мање користити, па се од 1967. користи нови појам права предузећа у тешкоћама.

---

²⁴¹ Décret n°55-603 du 20 mai 1955 relatif aux syndics et aux administrateurs judiciaires, *JORF* du 22 mai 1955 p. 5134.

²⁴² Ordonnance n° 58-896 du 23 septembre 1958 relative à des dispositions générales d'ordre financier, *JORF* du 28 septembre 1958 p. 8912.

²⁴³ Loi n° 67-563 du 13 juillet 1967 sur le règlement judiciaire, la liquidation des biens, la faillite personnelle et les banqueroutes, *JORF* du 14 juillet 1967 p. 7059. Ordonnance n°67-820 du 23 septembre 1967 tendant à faciliter le redressement économique et financier de certaines entreprises, *JORF* du 28 septembre 1967 p. 9534.

²⁴⁴ P.M. Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, Dalloz, p. 22.

Ова реформа поставила је разлику између човека, као физичког лица, и предузећа у стечајном праву²⁴⁵. Уредба од 23. септембра 1967. године омогућила је такође привремену суспензију правних последица по дужника, под условом да оно приступи реорганизацији. Ово одлагање у плаћању требало је да дужнику омогући, да уз помоћ лица за надзор припреми план реорганизације. На тај начин, може се направити разлика између два поступка у случају наступања неспособности плаћања дужника. Привредно друштво неспособно за плаћање може бити субјекат поступка судског поравнања²⁴⁶ или пак поступка ликвидације или уновчења добара (*liquidation des biens*)²⁴⁷. У првом случају, то значи да се упркос његовој неспособности за плаћање, друштво може реорганизовати, и на основу судски потврђеног поравнања са повериоцима наставити своју делатност. У другом случају, привредно друштво у тешкоћама је неповратно банкротирало и не може се поново оспособити за пословање. Једина могућност остаје да се његова имовина уновчи, како би се намирила потраживања његових поверилаца. Повериоци са своје стране могу наступати само у групи, а никако појединачно. То одговара природи стечајног поступка, као поступка колективног намирења потраживања поверилаца.

Наведени поступци нису отворени само за привредне субјекте, већ их за решавање стечаја могу користити сва правна лица²⁴⁸.

Законодавац је и суду дао нову улогу. Надлежни суд је овлашћен да именује органе у поступку, да спроводи контролу, да потврди споразум о поравнању, да одлучује о уновчењу када није могуће постићи поравнање итд.²⁴⁹

Упркос својим важним новинама, ова реформа је имала мало ефеката. Посебно се судско поравнање показало као неделотворно у пракси. Најважнији разлог за то је чињеница да се поступак по правилу прекасно покретао, тј. када је привредно друштво-дужник већ постало неповратно неспособно за плаћање. То је за последицу имало да повериоци нису били намирени у довољној мери. Запослени са своје стране нису имали никакву улогу и могли су само беспомоћно да

---

²⁴⁵ P.M. Le Corre, *Droit des entreprises en difficulté*, 2006, p.2.

²⁴⁶ Le Corre, *Droit des entreprises en difficulté*, 2006, p.2.

²⁴⁷ Le Corre, *Droit des entreprises en difficulté*, 2006, p.2.

²⁴⁸ Art. L.620-2 al. 1, L.631-2, L.640-2 al. 1. Code de commerce.

²⁴⁹ Marie-Laure Coquelet, *Entreprises en difficulté*, Dalloz 2009, p. 7.

посматрају крај њиховог послодавца. Велика већина поступака поравнања завршавала се потпуним уновчењем или ликвидацијом.

2.2.1.2. Реформа 1984.године

Законодавна реформа 1967. године није дала очекиване резултате. Повериоци и запослени имали су мало користи од покушаја реорганизације кроз поступак поравнања. Критичка мишљења из праксе и науке²⁵⁰ захтевала су нову реформу стечајног права које се стално сусретало са новим проблемима. Зато је у Француској 1984. године уследила нова реформа. Нова реформа је нагласак ставила на превенцију тешкоћа привредних друштава и развој новог приступа. Циљ је био да се привредна друштва неспособна за плаћање реорганизују у стечајном поступку и одржи и настави њихово пословање. Како би се то постигло, нови закон је суду дао овлашћење да реорганизује предузеће. То је наравно важило само у случају да је привредно друштво могуће реорганизовати. Она која није било могуће реорганизовати, била су уновчена у поступку ликвидације.

Закон од 1. марта 1984. године²⁵¹ успоставио је један нов, двоструки поступак: поступак обавештавања и поравнања. Он је омогућио привредним друштвима да користе унутрашња и спољашња средства за превенцију тешкоћа.

Законом бр. 85-98 од 25. јануара 1985. године²⁵² уведена су у стечајно право три циља: спашавање предузећа, контрола делатности и рада и измиривање дугова. На тај начин је француски законодавац на првом месту уредио санациону реорганизацију. То је имало за последицу, да стечајни поступак не служи само заштити поверилаца, него и на првом месту, предузећу, односно привредном друштву²⁵³. То је са сигурношћу омогућено након раздвајања физичког лица од предузећа. Наставак пословања друштва омогућено је такође и преко трећег лица.

---

²⁵⁰ P.M. Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p.2.

²⁵¹ Loi n° 84-148 du 1 mars 1984 relative à la prévention et au règlement amiable des difficultés des entreprises, *JORF* du 2 mars 1984 p. 751.

²⁵² Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985 p. 1097.

²⁵³ Art. 1 Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985 p. 1097.

С једне стране, реорганизацијом друштва оно поново постаје способно за плаћање. С друге стране, повериоци губе све могућности да утичу на судбину свог дужника.

Истим законом уведен је институт периода праћења стања привредног друштва у тешкоћама²⁵⁴. Овај период следи након доношења закључка о отварању стечајног поступка (реорганизације или ликвидације) и у току њега се припрема социјалноекономски биланс. Тако, поступање према тешкоћама предузећа добија два дела. У првом делу се припремао би се социјалноекономски биланс, тако да се могу сагледати могућности реорганизације друштва. Када је такав биланс припремљен, суд одлучује да ли друштво у стечају има изгледе да буде реорганизовано. Ако изгледи не постоје, суд је у обавези да донесе одлуку о уновчењу и ликвидацији предузећа. Овај институт је прикључен након реформе из 2005. године новом поступку спасавања предузећа. Овакав приступ показује значајну улогу суда и претежно судски карактер одлуке о усвајању плана и самог плана.

Али, најважнија новина уведена Законом из 1985. године била је јасна подела између превенције и решавања тешкоћа предузећа односно привредних друштава. То је значило да привредно друштво подобно за оздрављење може бити реорганизовано путем судског поступка и уз сагласност његових поверилаца. Начин за то је судски поступак, а основ сагласност главних заинтересованих лица, и то поверилаца.

Тиме је ступио у правни живот нови институт стечајног права – судска реорганизација²⁵⁵. Али, новим законом је уведена и могућност да се открију претеће тешкоће за привредно друштво.

Осим наведених института, закон бр. 85-98 од 25. јануара 1985. године²⁵⁶ увео је и план наставка пословања. Реч је о једном судски потврђеном плану реорганизације који се примењује након периода праћења или посматрања стања, а који омогућава наставак пословања, тако да дужник може да намири своје дугове.

---

²⁵⁴ Art.8 Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985 p. 1097.

²⁵⁵ Art. 62, Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985 p. 1097.

²⁵⁶ Art. 62, Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985 p. 1097.

У односу на закон из 1967. године, овај закон није заобишао запослене. Запослени према њему добијају консултативну и информативну улогу преко својих органа²⁵⁷. Тако закон установљава веће или делегата запослених и заступника запослених. Овај последњи врши контролу заступника поверилаца током испитивања потраживања.

На овај начин је реорганизација постала други могући исход стечајног поступка. Примена раније коришћене цесије такође може доћи у обзир у овом поступку. Ипак, закон из 1985. године још увек је јачи нагласак ставио на ликвидацији.

Реформа стечајног права из 1984. године обухватила је два законска текста: Закон о превенцији и заобилажењу тешкоћа²⁵⁸ (*règlement amiable*) и Закон о реорганизацији и ликвидацији предузећа.²⁵⁹ Упркос великим очекивањима, и овај закон је био снажно критикован.

Искуства примене закона из 1985. у пракси довела су до измена закона о превенцији и заобилажењу тешкоћа 1994. Дакле, мање од деценије након реформе, уследила је измена закона од 10. јуна 1994. године²⁶⁰. Због кризе на тржишту непокретности и под притиском кредитних институција, француска влада одлучила је да уведе додатно средство заштите за повериоце.

Најважније промене уведене законом из 1994. биле су: поједностављење и убрзање поступка, побољшање позиције поверилаца и укидање института цесије пословања (предузећа).

---

²⁵⁷ Marie-Laure Coquelet, *Entreprises en difficulté*, 2009. P.M. Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, Dalloz, p. 24-25.

²⁵⁸ Loi n° 84-148 du 1 mars 1984 relative à la prévention et au règlement amiable des difficultés des entreprises, *JORF* du 2 mars 1984 p. 751.

²⁵⁹ Loi n° 85-98 du 25 janvier 1985 relative au redressement et à la liquidation judiciaires des entreprises, *JORF* du 26 janvier 1985 p. 1097.

²⁶⁰ Loi n° 94-475 du 10 juin 1994 relative à la prévention et au traitement des difficultés des entreprises, *JORF* n°134 du 11 juin 1994 p. 8440.

2.2.1.3. Реформа 2005. године

Од највећег значаја за ову студију је реформа спроведена 2005. године²⁶¹. Реформу су пратили Уредба од 18. децембра 2008. године²⁶² и Декрет о њеној примени од 1. фебруара 2009. године²⁶³. Ова три текста поставила су основ структуре модерног француског стечајног права или права поступка колективног намирења (*droit des procédures collectives*).

Законом о спашавању предузећа²⁶⁴ уведен је трећи поступак у стечајно право. Поступак спашавања (*la procédure de la sauvegarde*) довео је до значајне промене у стечајном поступку. Од тада француско право познаје два могућа поступка реорганизације привредних друштава у стечају.

Од тада се у француском праву разликују три степена решавања и превенције тешкоћа предузећа:

- 1) поступак превенције
- 2) поступак измирења и поравнања
- 3) поступак колективног намирења потраживања (стечајни поступак).

Као поступак превенције тешкоћа, француско право познаје поступак упозоравања (*procédure d'alerte*)²⁶⁵.

2.2.2. Реформе 2010. и 2014. године

Коначно, 2010. године, уведена су још два института реорганизације у француско стечајно право. То су поступци финансијског спашавања и убрзаног финансијског спашавања. Поступак финансијског спашавања и убрзаног финансијског спашавања су новине уведене законом из 2010.²⁶⁶ односно 2014.²⁶⁷

---

²⁶¹ La loi n° 2005-845 du 26 juillet 2005 de sauvegarde des entreprises, *JORF* n°173 du 27 juillet 2005 p. 12187.

²⁶² Ordonnance n° 2008-1345 du 18 décembre 2008 portant réforme du droit des entreprises en difficulté, *JORF* n°0295 du 19 décembre 2008 p. 19462.

²⁶³ Décret n° 2009-160 du 12 février 2009 pris pour l'application de l'ordonnance n° 2008-1345 du 18 décembre 2008 portant réforme du droit des entreprises en difficulté et modifiant les procédures de saisie immobilière et de distribution du prix d'un immeuble, *JORF* n°0037 du 13 février 2009 p. 2596.

²⁶⁴ La loi n°2005-845 sur la sauvegarde des entreprises du 26 juillet 2005.

²⁶⁵ Art L 234-1 et s. Code de Commerce.

²⁶⁶ Loi n° 2010-1249 du 22 octobre 2010 de régulation bancaire et financière, *JORF* n°0247 du 23 octobre 2010 p. 18984.

године. То је у суштини поступак по унапред припремљеном плану реорганизације прилагођен француском законодавству. Специфичност убрзаног финансијског спашавања у односу на друге јесте брзина поступка и могућност усвајања плана финансијског реструктурирања који предлаже дужник у случају противљења дела поверилаца. Она циља све повериоце привредног друштва, док се поступак финансијског спашавања односи на повериоце из финансијског сектора. Граница између стечајних поступака у ширем смислу је чињеница неспособности за плаћање. Према томе, поступци се у ширем смислу могу поделити на превентивне и поступак савладавања неспособности за плаћање²⁶⁸.

Данас разликујемо три поступка: превенцију, поступак намирења кроз преговоре са повериоцима и стечајни поступак. Под стечајним поступцима подразумевају се поступак спашавања, и његове варијанте поступак убрзаног финансијског спашавања и поступак убрзаног спашавања, поступак судске реорганизације и ликвидациони поступак. Поступак спашавања се покреће у ситуацији, када једно предузеће још увек није платежно неспособно, али се суочава са таквим тешкоћама, које није у стању да савлада. Поступак убрзаног финансијског спашавања и убрзаног спашавања су новине уведене законом из 2010. и 2014. године. То је у суштини поступак по унапред припремљеном плану реорганизације уређена *à la française*. Специфичност убрзаног финансијског спашавања у односу на друге јесте брзина поступка и могућност усвајања плана финансијског реструктурирања који предлаже дужник у случају противљења дела поверилаца. Оба циља све повериоце привредног друштва, док се поступак финансијског спашавања односи на повериоце из финансијског сектора. Насупрот томе, поступак судске реорганизације се покреће када је једно предузеће већ неспособно за плаћање и најчешће на предлог неког од његових поверилаца. Коначно, поступак ликвидације се спроводи када се покаже да је могућност реорганизације неостварива или бесмислена.

---

²⁶⁷ Décret n° 2014-736 du 30 juin 2014 pris pour l'application de l'ordonnance n° 2014-326 du 12 mars 2014 portant réforme de la prévention des difficultés des entreprises et des procédures collectives, *JORF* n°0150 du 1 juillet 2014, p. 10834.

²⁶⁸ P.M. Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 11.

Поступак измирења (*procédure de conciliation*) или раније пријатељског договарања данас се назива поступак медијације (*médiation*)²⁶⁹.

Стечајни поступак или поступак колективног намирења (*les procédures collectives*) чине поступак спашавања, поступак убрзаног спашавања, поступак реорганизације и поступак ликвидације (банкротства).

Сви наведени предстечајни и стечајни поступци уређени су прописима садржаним у Трговинском законуку, у Књизи VI.

2.2.2.1. Грађанско право

Главни извор француског грађанског права од 1804. године представља Грађански законик (*Code civil* или *Code Napoléon*).

Овај законски текст премда не уређује стечајни поступак, има супсидијарну примену. Тако, било који споразум или уговор између поверилаца или са дужником, пренос имовине, мере обезбеђења побијање штетних правних послова итд. уређују се према одредбама овог прописа.

Поред тога, Грађански законик уређује и уговор о оснивању привредног друштва²⁷⁰.

2.2.2.2. Грађанско процесно право

Како је стечајни поступак посебан судски поступак, тако ће увек питања која нису посебно уређена стечајним законом, бити решавана применом одредби Новог законика о грађанском поступку²⁷¹.

2.2.2.3. Међународно приватно право

Одредбе о међународном приватном праву налазе се у Грађанском законуку²⁷². Француска је још 1950. потписала Конвенцију о стечајном праву у

---

²⁶⁹ Art. 131-1 à 131-15 Code de procédure civile.

²⁷⁰ Code civil, Art. 1832.

²⁷¹ Nouveau Code de procédure civile, Décret 79-941 1979-11-07 art. 2 *JORF* 9 novembre 1979 en vigueur le 1 janvier 1980.

²⁷² P. Meyer, V. Héuze, *Droit international privé*, Domat, Monchrétien, 2005, p. 17.

Монаку²⁷³. Ступањем на снагу Уредбе о стечајном поступку на нивоу Европске уније 2000. године, све конвенције престале су да важе у Француској. Од 2017. године у овој материји примењиваће се нова Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима.

Међународна надлежност француског суда заснива се или на основу седишта привредног друштва као тачке везивања или, у њеном недостатку, на постојећим пословним односима или на активном присуству у Француској²⁷⁴. Друштво капитала може наравно да има и фиктивно седиште²⁷⁵, али само једно чињенично и ефективно седиште може да буде одлучујућег значаја.

Сходно одредбама Грађанског законика међународна надлежност француског суда повлачи за собом примену француског права.

Стране судске одлуке могу се извршити у Француској само под условом да Француска са том државом има потписане билатералне или међународне конвенције. У супротном, таква судска одлука мора да буде призната у поступку егзекватуре²⁷⁶.

2.2.3. *Право Европске уније*

На нивоу Европске уније, чији је Француска члан, Савет Европске уније усвојио је Уредбу бр. 1346/2000 од 26. маја 2000. о стечајном поступку. Након ступања на снагу 31. маја 2002. године предвиђено је узајамно признавање страних стечајних поступака. На тај начин, омогућено је прекогранично решавање стечаја унутар Европске уније. Принцип на којем почива ова Уредба је надлежност суда на чијој територији се налази центар главних интереса дужника. Крајем 2012. године предложена је реформа Уредбе, а Европска Комисија упутила је званичан предлог Европском парламенту и Савету. Нову Уредбу о стечајном поступку Савет

---

²⁷³ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 7. La Convention de Monaco 1950

²⁷⁴ Décret n°2005-1756 du 30 décembre 2005 fixant la liste et le ressort des juridictions spécialisées en matière de concurrence, de propriété industrielle et de difficultés des entreprises, *JORF* n°304 du 31 décembre 2005 p. 20831, Art. L621-2 al. 1 Code de commerce.

²⁷⁵ Décret n°2006-185 du 20 février 2006 modifiant les tableaux VIII, IX et X annexés au code de l'organisation judiciaire, *JORF* n°44 du 21 février 2006 p. 2660.

²⁷⁶ Art. 213 Code de commerce, Art. 509 de Nouveau Code de Procédure Civile.

Европске уније усвојио је 12. марта 2015. године. Предвиђено је да она ступи на снагу 2017. године.

Неопходно је у кратким цртама навести поступке који заједно са судским, стечајним поступком чине систем превенције и решавања тешкоћа у пословању привредних друштава.

2.2.4. Поступци превенције

Наиме, два поступка имају за циљ да омогуће преговарање са управом привредног друштва, пре наступања несавладивих тешкоћа. Подсећамо, несавладивост тешкоћа је разлог да се отвори поступак спашавања. У питању су поступак узбуњивања (*procédure d'alerte*) и именоване *ad hoc* заступника (*mandataire ad hoc*).

2.2.4.1. Поступак узбуњивања

Лица овлашћено да траже отварање поступка узбуњивања су: ревизор (контролор рачуна), савет предузећа или власник капитала са најмање 5% учешћа. Они имају право да упуте захтев и траже изјашњење управе. У складу са одговором, ревизор саставља посебан извештај који доставља суду или пак то чини савет предузећа надлежним органима друштва задуженим за управу или надзор. Чланови управе имају законску обавезу да одговоре на захтев²⁷⁷.

2.2.4.2. Именовање *ad hoc* заступника

Заступник *ad hoc* именује се одлуком председника стварно и месно надлежног суда. Захтев за именовање заступника суду упућује привредно друштво дужник. Овлашћења заступника су ограничена. Он наиме нема овлашћење да управља, већ слично као у поступку спашавања, помаже управи друштва да побољша услове пословања, као и да припреми услове за поступак мирена (поравнања). За свој рад, *ad hoc* заступник одговара суду. У обавези је да председнику суда подноси редован извештај.

---

²⁷⁷ Art. 611-2 Code de commerce. Art. L. 234-4 Code de commerce, Art. L2323-78, Code du travail.

2.2.5. Поступак мирења (поравнања)

Последњи ниво превентивног решавања тешкоћа у пословању је поступак мирења (поравнања). Иако у свим наведеним поступцима учествује суд, ово нису класични судски поступци. Претпоставка за отварање овог поступка је позитивно пословање привредног друштва дужника и престанак плаћања у периоду краћем од 45 дана²⁷⁸. Предлог за отварање поступка подноси председнику надлежног суда само привредно друштво дужник. Председник суда је овлашћен да цени да ли постоји могућност за мирење или пак отварање другог поступка. Ако су испуњени услови за поступак мирења, он именује одговарајуће лице, посредника или помиритеља. Његов задатак је да постигне споразум између привредног друштва дужника и његових главних поверилаца. У току поступка, суд може одредити мере одлагања плаћања или пак плаћања на рате²⁷⁹. Поступак мирења може да има за исход поразум или прелазак на неки од поступака колективног намирења потраживања. Следећи поступак зависиће од имовинског стања дужника (несавладиве тешкоће у пословању или неспособност за плаћање).

Ако учесници у поступку постигну споразум, он може остати само констатован на записнику или судски потврђен. Право избора Трговински законик оставио је искључиво дужнику.

Ако споразум о мирењу (поравнању) буде потврђен од суда, он везује сва лица која су га потписала²⁸⁰. То за последицу има правно дејство споразума на акцесорна права. На тај начин, на споразум ће моћи да се позивају јемци и гаранти²⁸¹.

---

²⁷⁸ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 127.

²⁷⁹ Art. L.611-5 et s. Code de commerce.

²⁸⁰ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 27.

²⁸¹ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 27.

2.2.6. Санациона реорганизација²⁸²

Два судска поступка служе као оквир санационе реорганизације друштва капитала у стечају.

Правни оквир за поступак реорганизације у предстечајном поступку или поступак спашавања представљају одредбе чл. L.621-1 до L.631.1 Тровинског законика (*Code de commerce*). Одредбе чл. L.631.1 до 642-1 представљају правни оквир за поступак судске стечајне реорганизације или оздрављења. Од реформе 1985. године привредна друштва у стечају у Француској су имала могућност да своју делатност или свој правни субјективитет одрже помоћу поступка судске

²⁸² Atlan P., *Reprendre une entreprise en difficulté*, monogr., préf. de Rouger M., Les Éd. d'Organisation, 1995. Alquier A., *La loi de sauvegarde des entreprises en difficulté: Sauvetage des entreprises ou protection des créanciers*, thèse, Aix – Marseille III, 2006. Bonnard J., *Droit des entreprises en difficulté*, Hachette, 3e édition, 2006. Cabrillac M., Petel Ph., Sauvegarde, redressement et liquidation judiciaires des entreprises, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 6, 7 Février 2008, 1207. Campana M.-J. et al., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Condition d'ouverture), *Rép. Com. Dalloz*, 1996. Coquelet M.-L., *Entreprises en difficulté – Instruments de paiement et de crédit*, Hypercours Dalloz, 2e édition, 2006. Chaput Y., Entreprises en difficulté, Prévention et règlement amiable, *Rép. Com. Dalloz*, 1996. Deharveng J., Philosophie de la réforme et présentation du nouveau cadre juridique, *Bull. d'actualité Lamy droit commercial*, nov. 2005, *RLDA* déc. 2005, p.4. Daigre J.-J., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Personnes morales et dirigeants), *Rép. Com. Dalloz*, 1996. Demeyere D., Personne morale et droits des entreprises en difficulté, Université Paris X, 2005. Guyard – Avrillault E., *Restructuration d'une entreprise en difficulté*, Faculté de droit, d'économie et de sciences sociales, Angers, 1983. Guyon Y., Entreprises en difficulté, Avant propos, *Rép. Com. Dalloz*, 1996. Guyon Y., Derruppe J., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Phase de traitement – Les créanciers), *Rép. Com. Dalloz*, 1996. Guyon Y., *Droit des affaires, Entreprises en difficultés, Redressement judiciaire - Faillite*, Tome 2, Economica, 9e édition, 2003. Jacquemont A., *Droit des entreprises en difficulté, La procédure de conciliation, Les procédures collectives de sauvegarde, redressement et liquidation judiciaires*, Litec, 5e édition, 2007. Jeantin M., Le Cannu P., *Droit commercial – Entreprises en difficulté*, Dalloz Précis, 7e édition, 2007. Le Corre P.-M., *Droit et pratique des procédures collectives*, Dalloz Action, 4e édition, 2008. Le Corre P.-M., Premiers regards sur la loi de sauvegarde des entreprises (loi N° 2005 – 845 du 26 juillet 2005), *D.2005., Cah.dr.aff.*, supplément au n°33, p. 2299. Le Corre P.-M., Lucas F. -X., Droit des entreprises en difficulté, nov. 2005 – mai 2006, *Recueil Dalloz*, 2006, n°32, p.2250. Lienhard A., *Sauvegarde des entreprises en difficulté, Nouvelles pratiques issues de la réforme*, Edition Delmas, 2ème édition, 2007. Lucas F.-X., Aperçu de la réforme du droit des entreprises en difficulté par la loi de sauvegarde des entreprises du 26 juillet 2005, *Bull. Joly* 2005, p. 11. Lucas F.-X., Lecuyer H., *La réforme des procédures collectives, La loi de sauvegarde article par article*, LGDJ, 2006. Petel Ph., Le nouveau droit des entreprises en difficulté, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1509. Peyramaure Ph., Sardet P., *L'entreprise en difficulté, Prévention, restructuration, redressement*, Edition Delmas, 4e édition, 2006. Roussel – Galle Ph., *Réforme du droit des entreprises en difficulté*, Litec, 2005. Saint-Alary-Houin, C., *Droit des entreprises en difficulté*, Montchrestien, 6ème éd., 2009. Severin E., *Restructuration de l'Entreprise, Théorie et Pratique*, Economica, 2004. Terneyre Ph., Redressement et liquidation judiciaire, *Intervention des pouvoirs publics auprès des entreprises en difficulté*, Aspects de droit public, *Juris Classeur*, Fasc. 3108, 2009. Valliot R., La loi du 26 juillet 2005 portant réforme du droit des entreprises en difficultés: le point de vue de l'administrateur judiciaire – mandataire ad hoc et conciliateur, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1515. Vidal D., *Droit des procédures collectives*, Gualino, 2006. Vinckel F., Sauvegarde et redressement judiciaire, Plan de sauvegarde, Formation, *Juris Classeur*, Fasc. 2600, 2009. Vionot D., *Droit économique des entreprises en difficulté*, LGDJ, 2007.

реорганизације. Овај поступак је био отворен за један широки круг субјеката. Пре тога су у поступак реорганизације могла ући само правна лица²⁸³. Након реформе, та могућност пружена је и занатским радњама, а од 1988. и физичким лицима која се баве пољопривредом. Осим тога, уведени су и поступци мирног решавања и поравнања. Ипак ти поступци неће бити предмет разматрања у овој студији, јер упркос одређеном учешћу суда, то остају превентивни и предстечајни поступци. Сви ови поступци означавају вансудско решавање тешкоћа предузећа. За ову студију су од интереса само поступци реорганизације друштва капитала у стечају који се одвијају у оквиру судског поступка. Они се у француском праву називају поступцима „колективног намирења“. Разлог за то јесте што се по отварању поступка сва потраживања сматрају доспелим и морају се пријавити у судском поступку. Од 2005. године стечајни поступци су отворени и за слободне и независне професије²⁸⁴.

Зашто два поступка реорганизације? Да ли у овом случају поступак спашавања представља допуну поступка судске реорганизације? Напротив, ова два поступка се отварају у потпуно различитим ситуацијама, упркос свим сличностима. Основ разликовања лежи у периоду пре и након наступања стечаја. Један поступак ставља нагласак на превенцију тешкоћа²⁸⁵, а други на њихово отклањање²⁸⁶. Оба поступка имају заједничке тачке, али се разликују на првом месту у циљу и временском тренутку отварања. Због тога ће у наставку бити представљене њихове посебности, док ће се код сличности упутити на први институт.

2.2.6.1. Начела поступка реорганизације

Трговински законик посебно не наводи начела стечајног поступка нити поступка реорганизације у стечају. Ипак, приступ француског законодавца појму стечајног поступка, пре свега традиционална наклоњеност стечајном дужнику, упућују стечајног судију и друге учеснике поступка на примену одређених начела у

---

²⁸³ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 24.

²⁸⁴ Art. L.620-2 al. 1, L.631-2, L.640-2 al. 1 Code de commerce.

²⁸⁵ Art. L. 620-1 et s. Code de commerce.

²⁸⁶ Art. L. 631-1 et s. Code de commerce.

поступку. Тако, можемо навести следећа начела која налазе примену у француском стечајном праву:

- принцип отварања поступка на предлог
- принцип судског отварања и вођења поступка
- принцип заштите стечајног дужника и стечајних поверилаца
- принцип изузетности и суспендијаритета банкрота
- принцип новог финансијског почетка
- принцип вишестепеног решавања стечаја
- принцип универзалности/општости
- принцип изузетног ограничења права дужника
- принцип колективног намирења поверилаца
- принцип једнаког поступања са стечајним повериоцима
- принцип оправданости
- принцип економије
- принцип императивности и преклузивности рокова
- принцип хитности
- принцип двостепеног одлучивања
- принцип јавности и информисаности
- принцип писмености
- принцип уновчења стечајне масе

2.2.6.2. Правна природа плана реорганизације

Већински став француске правне науке је да је план реорганизације (предстечајне и стечајне реорганизације) судски уговор, који се одликује великим утицајем суда, како у фази припреме тако и у фази усвајања плана реорганизације²⁸⁷.

---

²⁸⁷ Amalvy A., Derrida F., Plan de cession de l'entreprise et vices du consentement, *Dalloz*, 1988, chron. 208 ; Pirovano A., *Le caractère négocié du plan judiciaire de redressement de l'entreprise, Changement social et droit négocié*, 1988, p. 81. Gastaud J.-P., La nature juridique du plan arrêté judiciairement, *Petites affiches*, 16 juin 1993 ; Neuville S., *Le plan en droit privé*, 1998.

2.2.7. Поступак спашавања или судска предстечајна реорганизација

Француско право (Трговински законик) познаје три судска поступка колективног намирења потраживања поверилаца. Све поступке можемо сматрати стечајним поступцима у ширем смислу. Они су резултат дугогодишњег искуства решавања тешкоћа привредних субјеката у пракси и бројних реформи спроведених до 2010. године. Реч је о следећим поступцима: поступак спашавања, уз варијанте финансијског спашавања и убрзаног финансијског спашавања, поступак судске реорганизације и поступак судске ликвидације. Сви поступци уређени су у глави VI Трговинског законика која носи назив „О тешкоћама предузећа“²⁸⁸. Разлог покретања, положај учесника, улога суда и исход поступака чини их засебним институтима, који чине подцелину која се у француском праву и литератури назива поступци колективног намирења. Заједно са другом подцелином која се назива мирно решавање, они чине целину Право предузећа у тешкоћама. Француско право је традиционално наклоњено дужнику и запосленима. То се види из чињенице да дужник ужива значајну судску заштиту, а да повериоци добијају значајнију улогу тек у поступку судске реорганизације.

Пракса је показала да поступак спашавања највише користе велике компаније²⁸⁹. Поступак судске реорганизације и судска ликвидација су заступљенији код компанија средње и мале величине. Поступак спашавања је релативно добро прихваћен од стране дужника²⁹⁰, будући изузетно повољан за њих, па је из године у годину све више коришћен. Основни разлог је чињеница да отварање поступка спашавања омогућава одржање предузећа односно делатности дела или целине привредног друштва.

Када је реч о поступку судске реорганизације, једином облику реорганизације у стечају у Француској до 2006. године, број ових поступака је порастао у последњих 10 година за преко 40%²⁹¹. Такође, приметно је скраћење трајања поступка судске ликвидације²⁹².

²⁸⁸ Art. L.610-1 et s. Code de commerce.

²⁸⁹ Le Corre, *Droit des entreprises en difficulté*, p. 77.

²⁹⁰ Chambre de commerce et d'industrie, <http://www.entreprises.cci-paris-idf.fr/web/reglementation/entreprises-en-difficulte/sauvegarde>, 15.01.2016.

²⁹¹ Укупно отворено 12 563 поступака спашавања, од увођења 2006. године, односно по годинама: 303 (2016), 1543 (2015), 1670 (2014), 1658 (2013), 1526 (2012), 1404 (2011), 1303 (2010), 1404 (2009),

Француско стечајно право у ширем смислу се може сматрати прилично динамичном облашћу права. Од последње велике реформе 2005. године, сваке две-три године уводе се нови институти који имају за циљ повећање ефикасности. Тако је 2013. године, Министарство правде Француске образовало радне групе које би радиле на предлозима за побољшање стечајних поступака. Последња реформа предложена 2013. године, а усвојена Уредбом 2015. године. Идеја такође је да се унапреде мере за спречавање наступања тешкоћа, убрза поступак решавања тешкоћа и да се олакша поступак банкротства за мала привредна друштва. Осим тога, неопходно је да се поправи положај поверилаца у оквиру поступка судске реорганизације и побољша пренос информација суду. Поред наведене Уредбе, изменом закона о судској надлежности мења се надлежност трговинских судова. Наиме, посебно обимни и комплексни поступци прећиће у надлежност посебних одељења трговинских судова.

2.2.7.1. Стварна надлежност

Законом бр. 2015-990 од 6. августа 2015. године за раст, активност и једнакост економских могућности, познат под називом Макронов закон²⁹³, објављен у Службеном гласилу 7. августа 2015. године, предвиђа следеће новине: специјализацију одређених трговинских судова, измене у односу на судске управнике и судске поверенике, као и одређене измене у погледу поступака колективне наплате потраживања.

(a) Специјализација рада трговинских судова

Одредбе које се односе на специјализацију у раду трговинских судова (чл. 231 до 234 Макроновог закона, који ће бити укључени у Трговински законик, чл. L.721-1 и др., под називом „О установи и о надлежности“), почеле су да се примењују 1. марта 2016. године. Надаље, у Трговински законик се уводи нови

---

705 (2008), 516 (2007), 504 (2006), Association pour la Gestion du régime de garantie des créances des Salariés, <http://www.ags-garantie-salaires.org/sauvegarde.html>, 01.04.2016.

²⁹² L'évolution des procédures collectives de 2006 à 2012, Ministère de la justice République Française, http://www.justice.gouv.fr/art_pix/etude_procedurescollectives.pdf, 01.04.2016.

²⁹³ La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537.

одсек, у Поглавље 1, наслова 2, књиге 7, под називом „Заједничка надлежност свих трговинских судова“, а за којом следи одсек који уређује посебну надлежност одређених трговинских судова. Наиме, новим одредбама Трговинског законика одређени посебно утврђени трговински судови имаће надлежност да воде поступке мирног договарања, спашавања, судске реорганизације и банкротства, за дужнике који обављају привредну или занатску делатност²⁹⁴. Та надлежност се посебно односи на друштва капитала. Очекује се доношење посебног декрета којим би била утврђен списак специјализованих трговинских судова.

(b) Претпоставке

Посебна надлежност за поступање у поступцима колективне наплате потраживања и мирног договарања успоставља се када дужник обавља привредну или занатску делатност, али се поред тога захтева и 1) да број запослених код дужника не буде мањи од 20 и да му је годишњи промет најмање 20 милиона евра, или 2) да му је годишњи промет 40 милиона евра, или 3) да је дужник привредно друштво које је власник или има контролу над другим друштвом (у смислу одредби чл. L.233-1 и L.233-3 Трговинског законика)²⁹⁵, чим је број запослених у свим друштвима достигне или пређе број 250 и када њихов промет достигне најмање 20 милиона евра, или 4) да је да је дужник привредно друштво које је власник или има контролу над другим друштвом (у смислу одредби чл. L.233-1 и L.233-3 Трговинског законика) и када у свим друштвима промет достигне најмање 40 милиона евра²⁹⁶.

Осим наведених надлежности, посебно одређени трговински судови су надлежни за поступке за чије отварање се међународна надлежност суда утврђује на основу прописа Европске уније о стечајним поступцима²⁹⁷ и када се она заснива на основу места у којем се налази главни центар интереса дужника.

²⁹⁴ Art. 231, La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537. Art. L.721-8 Code de commerce.

²⁹⁵ Art. 231, La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537. Art. L.721-8 Code de commerce.

²⁹⁶ Art. 231, La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537. Art. L.721-8 Code de commerce.

²⁹⁷ EC Regulation 1346/2000, EC Regulation 848/2015.

У вези са посебном надлежношћу трговинских судова, под претпоставком да се ради о привредном друштву које је власник или контролише друго друштво, надлежан је суд према седишту матичног друштва. Уколико је реч о стечајном поступку на нивоу Европске уније, биће надлежан суд посебно одређене надлежности према центру главних интереса дужника²⁹⁸. За правна лица, па самим тим и за друштва капитала, сматра се да је центар главних интереса седиште друштва, уколико се другачије не докаже²⁹⁹.

Како би се очувала веза са надлежношћу у погледу дужника, предвиђено је да председник трговинског суда надлежног према центру интереса или делегирани судија председава у оквиру суда који је посебно надлежан.

Макроновим законом од 2015. године³⁰⁰ омогућено је такође да жалбени суд и Касациони суд могу преупутити предмет на поступање када то оправдавају интереси у случају другом суду који је надлежан (L.662-2 Трговинског законика) или суду надлежном према чл. L.721-8 Ccom³⁰¹.

У погледу именована стечајног управника и судског заступника поверилаца, нови пропис предвиђа надлежност суда за сваки поступак који се односи на матично друштво или контролно друштво, ако већ поступа у поступку над једним од друштава које контролисаних друштава. Такође, суд ће бити надлежан и за сваки поступак у односу на контролисано друштво, ако већ води поступак над матичним друштвом.

Трговински суд пред којим је отворен поступак колективног намирења над једним привредним друштвом чланом групе друштава задржава надлежност за поступак над другим друштвима из групе, под условом да се утврди испуњеност услова у погледу права или контроле (чл. L.233-1 до L.233-3 Трговинског законика). Под претпоставком да су испуњени законом прописани услови, надлежни суд може именовати стечајног управника и судског заступника поверилаца за све поступке.

---

²⁹⁸ Art. 231, La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537. Art. L.721-8 Code de commerce.

²⁹⁹ Art. 231, La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537. Art. L.721-8 Code de commerce.

³⁰⁰ Art. L.662-2 Code de commerce.

³⁰¹ Art. L.721-8 Code de commerce.

Када је поступак колективног намирења потраживања већ отворен над привредним друштвом, чији је власник или којим управља друштво над којим се поступак отвара пред трговинским судом посебне надлежности, поступак колективног намирења над контролисаним друштвом прелази у надлежност трговинског суда посебне надлежности.

2.2.7.2. Месна надлежност

У Француској, стечајни поступак води суд на чијој се територији налази седиште дужника, правног лица (чл. R.600-1)³⁰². Француски суд је надлежан и када дужник има главни центар својих интереса у Француској, у недостатку седишта на њеној територији. Уколико дужник у току шест месеци који претходе подношењу предлога за отварање стечајног поступка промени своје седиште, суд надлежан према дотадашњем седишту задржава своју месну надлежност (*perpetuatio fori*).

2.2.7.3. Подобност за поступак спашавања

Предлог за отварање поступка спашавања може поднети само дужник. Према чл. L.620-2 Трговинског законика, отварање поступка спашавања може предложити свако физичко или правно лице које обавља привредну или занатску делатност, сваки пољопривредни произвођач, свако физичко лице које се бави самосталном делатношћу или слободном професијом и свако правно лице приватног права. За ову студију су од значаја пре свега привредна друштва, и то друштва капитала.

Поступак спашавања не може бити отворен у односу на друштво капитала над којим је већ отворен један од стечајних поступака³⁰³. Када буде закључен претходно отворени поступак, било да није спроведено опште извршење над имовином дужника или је успешно спроведен план реорганизације, дужник друштво капитала испуњава формалну претпоставку и може предложити да буде отворен поступак спашавања. Трговински судови су искључиво надлежни за стечајни поступак друштва капитала. За поступке према осталим субјектима,

³⁰² Art. R.600-1 Code de commerce.

³⁰³ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 78.

постоји подељена надлежност између трговинских судова и судова опште надлежности.

2.2.7.4. Учесници у поступку спасавања

Од учесника у поступку спасавања (једнако и у поступку судске реорганизације), предвиђени су судски органи и вансудски учесници : дужник, стечајни судија (надлежан је да надзире уредно одвијање поступка и да штити интересе заинтересованих лица), представник поверилаца (штити колективни интерес поверилаца посебно проверавајући основаност потраживања), стечајни управник представник запослених, контролори или надзорници и друга лица.

(а) Дужник

Форме друштва капитала, као стечајног дужника односно субјекта санационе реорганизације у стечају, уређене су одредбама Трговинског законика (*Code de commerce*). То су следеће одредбе:

- за друштво с ограниченом одговорношћу – чл. L. 210-1 и сл. и L. 223-1 и сл Трговинског законика (SARL),
- пољопривредно газдинство с ограниченом одговорношћу – чл. L. 324-1 - 324-11 Руралног законика (Code rural) и L. 210-1 и сл. и L. 223-1 и сл Трговинског законика (EARL),
- за акционарска друштва – чл. L. 210-1 и сл., L. 231-1 и сл. и L. 210-1 и L. 225-1 Трговинског законика (SA),
- за командитна друштва на акције – чл. L. 210-1 и сл., L. 231-1 и сл. и L. 210-1 и L. 226-1 Трговинског законика (SCA).

Поред наведених у Француској постоје и форме друштва капитала уређене правом Европске уније:

- за Европску компанију – Директива 2001/86 од 8. октобра 2001 (Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a

European company with regard to the involvement of employees, *OJ L* 294, 10.11.2001, p. 22–32),

- за Европско задружно друштво – Директива Council Regulation (EC) No 1435/2003 of 22 July 2003 on the Statute for a European Cooperative Society (SCE), *OJ L* 207, 18.8.2003, p. 1–24; Council Directive 2003/72/EC of 22 July 2003 supplementing the Statute for a European Cooperative Society with regard to the involvement of employees, *OJ L* 207, 18.8.2003, p. 25–36).

(b) Судски органи

(i) Стечајни суд

У поступцима колективног намирења потраживања у Француској, надлежност је подељена између трговинских судова и судова опште надлежности. Надлежност се утврђује према томе да ли привредно друштво обавља искључиво привредну или још и грађанскоправну делатност, као и према статусу законског заступника.

Стварно и месно надлежни суд овлашћен је да отвара поступак, да именује и разрешава органе поступка. Типично за француско право, суд је једини који одлучује о правној судбини дужника. У том смислу, суд је надлежан за усвајање, измену и поништај плана оздрављења, редовног и његових варијанти, и плана судске реорганизације друштва капитала.

По пријему предлога овлашћеног лица, суд испитује својство предлагача и постојање разлога за отварање поступка. Разлог за отварање поступка оздрављења који утврђује Трговински законик у Књизи VI је постојање тешкоћа које могу довести до неспособности за плаћање, а које дужник не може да савлада³⁰⁴. Уколико такав разлог није наступио, суд проверава да ли је наступила неспособност за плаћање. Ако је то случај, суд доноси одлуку о отварању поступка „усправљања“ односно судске стечајне реорганизације или пак поступка судске ликвидације (банкротство). Судска одлука производи дејство према свима и ужива

---

³⁰⁴ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 111.

ауторитет пресуђене ствари³⁰⁵. Ипак, учесници поступка и трећа имају право да траже поништај или измену одлуке о отварању поступка.

У начелу, суд отвара поступак по предлогу дужника или повериоца. Ипак, суд може отворити стечајни поступак по службеној дужности из два разлога. Први је разлог је јавни поредак и заштита општег интереса који је присутан у стечајном поступку. Други разлог је чињеница да суд располаже значајним и потпуним информацијама о финансијском стању привредног друштва.

Будући да је у питању судски поступак предстечајне реорганизације привредног друштва, наводимо пре свих судске органе који учествују у поступку. Као сваки државни и судски органи остварују своју стварну и месну надлежност. Трговински законик предвиђа надлежност трговинског суда, када је дужник привредни субјекатили је уписан у регистар заната. У осталим случајевима биће надлежан суд опште надлежности. У том смислу, облик пословања не обавезује суд. Својство правног лица није претпоставка за надлежност³⁰⁶. Судска надлежност је значајно измењена тзв. Макроновим законом 2015. године.

У случају да у току поступка дође до његовог проширења, на основу тужбе због увећавања или проширења обавеза друштва, суд који је започео поступак остаје надлежан. Наиме, суд тада поступа према фикцији конфузије имовина у групи друштава, имовине матичног друштва и друштва кћерке. То је решење супротно принципу координације.

Месна надлежност суда успоставља се према седишту дужника, правног лица. У недостатку седишта на територији Француске, биће надлежан суд у Француској на чијем подручју дужник има главни центар интереса. Уколико привредно друштво има секундарно седиште различито у односу на статутарно седиште, биће надлежан суд стварног седишта. Месно надлежан суд задржава надлежност ако привредно друштво промени седиште у року од шест месеци који претходи отварању поступка.

---

³⁰⁵ Cass. com. 6 juillet 1983, *D.* 1983, 435, note F. Derrida.

³⁰⁶ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 73.

(ii) Сечајни судија

Најважнији орган поступка, како међу судским тако и међу вансудским органима, је стечајни судија или судија известилац (*juge commissaire*). Сечајни судија је судија одређен у стечајном суду са задатком да води поступак колективне наплате потраживања или стечајни поступак (L.621-10 Ccom). Будући да он не доноси одлуку о отварању поступка, стечајни судија се именује у одлуци о отварању поступка. У случају спречености, суд може именовати судију заменика који ће обављати његове функције³⁰⁷.

Сечајни судија је веома значајан орган стечајног поступка. Трговински законик му даје значајна овлашћења у погледу прикупљања обавештења ради што бољег увида у стање привредног друштва - дужника (L.621 и даље Ccom)³⁰⁸. Он има овлашћење да прикупља обавештења од јавних организација и трећих лица који су тада ослобођени обавезе чувања професионалне тајне, да прикупља обавештења од дужника и његових чланова управе, да прима обавештења од лица која су у обавези да га обавештавају, као и од државног тужиоца који му саопштава на захтев или по службеној дужности, све податке којима располаже и који су од значаја за поступак.

Поред тога, стечајни судија је задужен за брзо одвијање поступка и заштиту интереса учесника у поступку, да управља поступком, да надзире рад учесника поступка (дужника, чланова управе друштва и др.), одобрава одређене радње које прелазе овлашћења заступника поверилаца, дужника или чланова његове управе, саставља обавезан извештај суду у погледу спорова који настану у поступку и који се износе пред суд, утврђује накнаду за стечајног управника.

Надаље, стечајни судија у француском праву представља обавезни, судски орган стечајног поступка. Он има задатак да води стечајни поступак од отварања до обуставе. Сечајни судија се бира међу судијама суда надлежног за спровођење стечајног поступка над дужником (чл. L.621-7 Ccom) и именује се у одлуци о отварању поступка. Одмах по именовању, он ступа на дужност. Осим поступајућег стечајног судије, истом или каснијом одлуком може бити именован заменски

³⁰⁷ Art. R. 621-10 Code de commerce.

³⁰⁸ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 419.

стечајни судија (чл. R. 621-10). По ступању на дужност, стечајни судија приступа прикупљању података од значаја за стечајни поступак. Циљ прикупљања података јесте да судија стекне целовиту слику стања стечајног дужника. С тим у вези, одредбе Књиге 6 Трговинског законика му даје значајна овлашћења. Уопштено гледано, стечајни судија је најзначајнији орган у свим стечајним поступцима у Француској. Тај статус му дају велика овлашћења, захваљујући којима управо он доноси кључну и коначну одлуку о судбини стечајног дужника. Имајући притом у виду општу наклоност француског законодавства стечајном дужнику, стечајни судија је тај који доноси одлуку у оним ситуацијама у којима у друга два правна система судија има само контролну улогу, а стварну улогу у одлучивању имају искључиво повериоци.

Осим тога, стечајни судија задужен за управљање стечајним поступком, да пази на брзо одвијање стечајног поступка и на заштиту интереса учесника у поступку (чл. L.621-9 Ccom), за надзор над учесницима поступка, даје сагласност за одређене правне послове и радње које излазе из делокруга овлашћења судског заступника поверилаца, стечајног дужника или управе друштва, подноси обавезни извештај суду након што реши све спорове који су настали у току поступка и који су изнети пред суд итд.

Најзад, стечајни судија има самостална овлашћења на основу закона. Тако, он може издавати налоге по предлогу учесника поступка, решавати спорна питања и захтеве за повраћај због радњи стечајног управника или судског заступника поверилаца, ликвидационог управника или представника запослених. Ако не одлучи по предлогу у разумном року, уместо њега одлуку може донети, по предлогу учесника или по службеној дужности, надлежни суд (чл. R.621-21 Ccom). Стечајни судија има овлашћење да прикупља обавештења пре свега од стечајног дужника и његових органа управљања. Затим, стечајном судији обавештења достављају органи стечајног поступка (чл. L.621-8 Ccom). Осим тога, он може да се обавештава код трећих лица, физичких и правних, и управних органа који су тада ослобођени чувања пословне тајне (чл. L.623-2 Ccom). На крају, њега државни тужилац обавештава о чињеницама од значаја за поступак, било по захтеву било по службеној дужности (чл. L.621-8 Ccom). Поред наведених овлашћења, стечајни

судија има право да одлучи, вршећи правосудну функцију, о основаности потраживања која су пријављена у стечајном поступку. Тако, стечајни судија одлучује о прихватању или одбијању пријављеног потраживања. У случају да се питање мора решити у парници, он ће донети одлуку о упућивању на поступак или се прогласити ненадлежним (чл. L.624-2 Ccom).

По закону самостална овлашћења стечајног судије односе се на одлучивање о предлозима, спорним питањима, издавање налога, одлучивање о примедбама на рад стечајног управника или заступника поверилаца и представника запослених. Ако стечајни судија не донесе одлуку у разумном року, надлежни суд може донети одлуку по службеној дужности или на захтев странке (чл. R.621.21)³⁰⁹.

Поред овлашћења вођења поступка, стечајни судија врши и своју правосудну функцију приликом провере основаности потраживања. На предлог заступника поверилаца одлучује о прихватању основаности или одбацивању потраживања или утврђује да је парница у току или да оспоравање потраживања не спада у његову надлежност (чл. R.624.2)³¹⁰.

(iii) Судски заступник поверилаца

Специфичност француског стечајног права одликује институт судског заступника поверилаца. У питању је стручно лице, које има задатак да штити интересе поверилаца у стечајном поступку.

1. Именовање

У одлуци о отварању стечајног поступка, суд именује судског заступника поверилаца, како би он био познат трећим лицима (L.621-4 Ccom)³¹¹. Осим у одлуци о отварању поступка, суд објављује његово име и адресу у РЦС, регистру заната, у службеном гласилу и у листу правосудних огласа.

Судски заступник поверилаца, до именовања стечајног управника, прима од дужника обавештења о његовим пословницама и да му омогући приступ, да му

³⁰⁹ Art. R.621.21 Code de commerce.

³¹⁰ Art. R.624.2 Code de commerce.

³¹¹ Art. L.621-4 T3 Code de commerce.

достави списак запослених и све податке на основу који се могу утврдити зараде и накнаде за плаћање. Дужник је у обавези да му достави попис имовине и списак поверилаца, износе дугова и главне уговоре који се извршавају, као и о парницама које су у току³¹².

Он је у обавези је да обавештава стечајног судију и надлежна министарства о одвијању поступка, као и повериоце дужника. Он подноси извештај у року од два месеца од отварања поступка.

Надаље, судски заступник поверилаца, повереник или мандатар, кога ради јасноће називамо судски заступник поверилаца, обавезан је орган сваког судског поступка реорганизације. Његов основни задатак је заштита колективних интереса поверилаца. Сматрамо да је израз судски заступник поверилаца одговарајући, будући да је овај рган проистекао из некадашњег института представника поверилаца.

Према одредбама Трговинског законика, судски заступник поверилаца поступа у име и у колективном интересу поверилаца³¹³. То за последицу има да он не може пружати дужнику помоћ у току поступка. Такву улогу има стечајни управник, када је именован, док је судски заступник поверилаца не може обављати чак ни у његовом недостатку.

Судски заступник поверилаца је специфичан институт француског стечајног права. Као што је речено, овај орган не познају друга два правна система из ове студије. Овлашћења која он има према одредбама Књиге VI Трговинског законика Француске, у другим правним системима су поверена стечајном управнику. За разлику од стечајног управника, који је факултативан орган стечајног поступка, премда се у поступцима спашавања и судске реорганизације најчешће именује, судски заступник поверилаца је обавезан орган поступка. Њега именује и разрешава суд у одлуци о отварању стечајног поступка и објављује како би трећа лица имала могућност да се са том чињеницом упознају (чл. L.621-4 ст. 3 Сcom). Објављивање се врши регистру привреде и привредних друштава, регистру занатлија, службеном листу правосудних огласа и у дневнику правосудних огласа.

---

³¹² Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 420.

³¹³ Art. L.622-20 a. 1 Code de commerce.

Осим наведеног, судски заступник поверилаца овлашћен је да поступа уместо стечајног управника, када овај није именован, и да прима од дужника обавештења о свим пословним јединицама привредног друштва у стечају, да им приступи, да прими списак запослених код дужника и свих података на основу којих се могу утврдити зараде запослених и друге накнаде које треба исплатити, попис имовине дужника, списак поверилаца са износима потраживања и списак главних уговора који се извршавају, као и о поступцима који су у току (чл. R.622-2 – 6 Ccom).

Такође, судски заступник поверилаца има задатак да обавештава стечајног судију и надлежно министарство о току поступка и да обавештава и консултује повериоце стечајног дужника (чл. L.621-8 и R.621-19 Ccom). Након два месеца од отварања поступка, он је у обавези да поднесе извештај о току поступка.

По службеној дужности или на предлог стечајног судије или надлежног министарства, суд може донети одлуку да замени судском заступника поверилаца или да именује још једног.

Најважнија улога судског заступника поверилаца јесте састављање листе потраживања стечајних поверилаца. Он има обавезу да у року од 15 дана обавести све познате повериоце, према списку који му доставља дужник, о чињеници да је отворен поступак и да морају да пријаве своја потраживања. Остали повериоци, изузев запослених код дужника, чија су потраживања настала пре отварања стечајног или предстечајног поступка пријављују потраживања увек судском заступнику у року од 2 месеца од објављивања одлуке о отварању поступка (чл. L.622-24 Ccom). По протеку рока за пријаву потраживања, судски заступник поверилаца заједно са дужником и по потреби са другим ангажованим лицима приступа утврђивању потраживања. Након што утврде листу потраживања, достављају је стечајном судији, заједно са предлогом о прихватању, одбијању или упућивању на парницу пред надлежним судом. Коначну одлуку о листи потраживања доноси стечајни судија (L.624-2 Ccom)³¹⁴. Након састављања листе потраживања, његова функција не престаје. Судски заступник поверилаца има задатак и при провери и потврђивању потраживања (L.626-24 ст. 2 Ccom), а по

---

³¹⁴ Art. L.624-2 Code de commerce.

у свајању плана реорганизације може бити именован за лице које прати извршење плана (L.626-25 Ccom). По обављеној дужности, судски заступник поверилаца подноси извештај стечајном судији. Након што утврди да је окончано утврђивање потраживања и исплата износа дугованих лицима запосленим код дужника, стечајни судија разрешава судског заступника поверилаца његове дужности. Судски заступник поверилаца одговара за свој рад кривично и материјално (деликтна одговорност).

Факултативно именовање другог судског повереника. Макроновим законом промењен је чл. L. 621-4 Ccom који се односи на поступке спашавања и судске реорганизације чл. L. 631-9 Ccom тако што је омогућено да се захтева именовање другог судског управника и другог судског повереника (чл. 237 LM)³¹⁵.

Изменама закона предвиђено је обавезно удвајање органа поступка и образовање запосленог судског управника и судског повереника (чл. L.235 и 236 Ccom). Одредбама чл. L.621-4-1 Трговинског законика, које се односе на поступак спашавања и судске реорганизације, предвиђено је да суд у одлуци о отварању наведених поступака мора именовати најмање још једног судског управника и судског повереника. Та обавеза постоји када дужник има одређени број седишта секундарног карактера на територији суда код где није регистрован (број бар једнак прагу утврђеном прописима), када дужник има или контролише у смислу одредби чл. . L.233-1 или 233-3 Ccom најмање два друштва над којима је отворен неки облик поступка колективног намирења, или када дужника, привредно друштво, поседује или контролише у смислу одредби чл. L.233-1 или 233-3 Ccom привредно друштво над којим је отворен неки облик поступка колективног намирења (тада то друштво мора само да поседује или контролише најмање једно друштво над којим је отворен неки облик поступка колективног намирења). Најзад, та обавеза постоји и када је промет друштва дужника или једног од друштава (матичног или члана групе, контролног или контролисаног) прелази праг који је утврђен прописима.

---

³¹⁵ Art. 237 de la loi Macron, La loi n° 2015-990 du 6 août 2015 pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques, *JORF* n°0181 du 7 août 2015 p. 13537. L. 621-4 Code de commerce.

Његову функцију у поступку судске ликвидације (банкротства) обавља судски ликвидатор. Ипак, у том погледу неће бити излагања, јер та функција представља предмет другог стечајног поступка супротног циља од реорганизације.

2. Престанак дужности

Дужност судског заступника поверилаца односи се на утврђивање потраживања и састављање коначне листе потраживања поверилаца и посебно запослених лица. О свом раду подноси извештај стечајном судији. Након што обави своју функцију, он може бити одређен да прати спровођење евентуално усвојеног плана реорганизације или судија доноси одлуку о престанку његове функције³¹⁶.

Суд може у току поступка разрешити дужности судског заступника поверилаца и именовати другог на његово место или именовати још једног, по службеној дужности или на предлог стечајног судије или на захтев надлежног министарства³¹⁷.

(с) Судски управник - стечајни управник

У француском праву, класични институт стечајног управника, какав познају српско и немачко право не постоји. Тачније, оно познаје два института, од којих сваки има део овлашћења које обухвата функција стечајног управника. То су стечајни или судски управник и судски повереник или мандатар, са задатком заштите колективних интереса поверилаца, који ће ради јасноће овде бити називан судски заступник поверилаца. Стечајни управник није обавезан орган поступка.

Стечајни управник је стручно лице у стечајном поступку које обавља задатак помоћи у управљању привредним друштвом или потпуне управе. Такође, он се укључује у поступање у сложенијим правним пословима.

Он представља орган стечајног поступка који није обавезан у свим ситуацијама. За разлику од друга два правна система, где се он обавезно именује, бар у првим фазама стечајног поступка, у Француској, он преузима управу над

³¹⁶ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 115.

³¹⁷ Art. L. 621-7 Code de commerce, Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 115.

дужником тек и изузетно, ако је отворен поступак судске реорганизације. Насупрот томе, ако је отворен поступак банкротства односно судске ликвидације, стечајни управник се обавезно именује. Овакав приступ је последица специфичног уређења, јер осим стечајног управника, француско право познаје још један, у овом случају обавезни орган стечајног поступка, а то је судски заступник поверилаца. Управо овај други орган, врши овлашћења стечајног управника, посебно у погледу пријаве и састављања листе потраживања, за која је у Немачкој и Србији задужен искључиво стечајни управник. Као и у другим државама чија су законодавства су предмет студије, стечајни управник је лице које професионално обавља делатност. Ипак, он је у Француској пре свега задужен да помаже у управљању, а само изузетно да преузме управљање од управе привредног друштва у стечају. Ако преузме управу, он ће имати задатак да припреми услове и изradi план реорганизације друштва у стечају. По преузимању управљања, стечајни управник заједно са дужником утврђује стање привредног друштва, проверава рачуне, штити имовину и примењује мере реорганизације са циљем наставка пословања или цесије новим власницима. У овом последњем случају, стечајни управник мора бити именован. За разлику од њега, судски заступник поверилаца никада не преузима управљање стечајним дужником.

Стечајног управника именује и разрешава дужности суд у одлуци о отварању стечајног поступка, било да је у питању спашавање или судска реорганизација. Предлог лица је на суду, али ако је покренут поступак спашавања, подносилац предлога за отварање поступка може предложити лице за стечајног управника. Право да предложи кандидата има и надлежно министарство. Притом, за именовање важи забрана у погледу крвног и другог сродства са законским заступником друштва. Именовање стечајног управника није општа обавеза. У случају да стечајни дужник остварује опорезовану добит од 3 милиона евра годишње и има више од 20 запослених, суд је у обавези да у стечајном поступку именује стечајног управника³¹⁸. У супротном, суд може именовати стечајног управника тек одлуком којом усваја план спашавања или реорганизације. Стечајни управник има право на накнаду за обављање функције према чл. R. 663-3 Ccom, а

---

³¹⁸ Art. L.621-4 Code de commerce.

која се утврђује на основу промета који дужник остварује и броја лица које запошљава. Ипак, као што је напред наведено, када план предвиђа продају дела или целине привредног друштва, тада је обавезно његово именовање. Тада стечајни управник има обавезу да спроведе припрему продаје. То има своје оправдање. Када би искључиво дужник спроводио продају, то би било скопчано са ризиком од злоупотребе права и оштећењем поверилаца.

Специфично у односу на друге правне система, француски Трговачки законик поверава стечајном управнику да захтева наставак уговора (чл. L.622-13 Ccom), да искључиво располаже банковним рачунима привредног друштва, када је дужнику изречена забрана (чл. L.622-2 Ccom, чл. L.631-12 Ccom), да спроводи све неопходне радње са циљем очувања права привредног друштва у односу на његове дужнике, очување способности за наставак производње (чл. L.622-4 Ccom), као и да у поступку судске реорганизације приступи отпуштању запослених уз сагласност стечајног судије (чл. L.631-17 Ccom)³¹⁹. Уопштено гледано, стечајни управник има три врсте задатака. У поступку спасавања привредног друштва, он има увек задатак надзора и помоћи управи друштва за све или за одређене радње управљања. У поступку судске реорганизације, његов задатак је помагање у управљању привредним друштвом, али и управљање, делимично или потпуно, када то одлучи суд. Осим тога, по службеној дужности или на предлог стечајног управника, судског заступника поверилаца или надлежног министарства, суд може донети одлуку да овлашћења стечајног управника буду измењена.

Ипак, он располаже одређеним овлашћењима, која су пос закону искључиво поверена њему. Ту спадају право избора наставка уговора, управљање рачунима дужника када је изречена банкарска забрана, израда предлога плана оздрављења и плана судске реорганизације (када није формиран одбор поверилаца) и да се изјашњава о захтевима за повраћај који подносе имаоци покретних ствари.

Поред искључивих надлежности, постоје и надлежности које се стечајном управнику додељују у складу са природом поступка реорганизације који је отворен и према задацима који му суд поверава.

---

³¹⁹ Art. L.631-17 Code de commerce.

Стечајни управник је лице које професионално обавља своју делатност. Према француском праву, он помаже у управљању или изузетно потпуно управља привредним друштвом у тешкоћама и припрема његову реорганизацију³²⁰. Он одговара за рад привредног друштва и заједно са дужником, тј. његовом управом утврђује стварно стање дужника, проверава рачуне и спроводи мере реорганизације са циљем наставка пословања или преузимања друштва од стране нових власника капитала (дефиниција министарства правде)³²¹.

Стечајног управника или више њих именује суд у одлуци о отварању стечајног поступка - односно неког од поступака реорганизације. Стечајни управник није обавезан орган поступка уколико неопорезив годишњи промет друштва не прелази износ од 3 милиона евра, а број запослених код дужника број 20³²².

Суд у начелу бира лице за функцију стечајног управника. Ипак, у случају поступка реорганизације, подносилац предлога може предложити стечајног управника, а то може учинити и надлежно министарство.

За именовање стечајног управника важе ограничења у погледу крвног и другог сродства, до четвртог степена, са законским заступником привредног друштва дужника.

Према француском праву, стечајни управник не мора бити одмах именован, будући да постоји и судски заступник поверилаца. Он може бити именован до одлуке о потврђивању плана реорганизације. Када се планом утврди цесиона реорганизације, управник мора бити именован како би припремио поступак продаје правног лица³²³.

Када је именован, стечајни управник саставља извештај о економском, социјалном и еколошком стању привредног друштва. На основу стања утврђеног у извештају, стечајни управник предлаже суду наставак делатности или отварање поступка судске реорганизације или банкротства. Даље, он одлучује о уговорима

---

³²⁰ Art. L.622-20 Code de commerce.

³²¹ Définition du Ministère de la justice, <http://www.metiers.justice.gouv.fr/la-justice-hors-de-la-fonction-publique-12684/administrateur-judiciaire-et-mandataire-judiciaire-26864.html>, 01.04.2016.

³²² Art. 621-4 al. 4 Code de commerce, art. 53 Décret 28 décembre 2005.

³²³ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 1033. Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 269.

који су у току, прима захтеве и спроводи неопходна отпуштања запослених за време периода посматрања³²⁴.

Изменама закона 2015. године предвиђено је обавезно удвајање органа поступка и образовање запосленог судског управника и судског повереника (чл. L.235 и 236). Одредбама чл. L.621-4-1 Трговинског законика, које се односе на поступак спашавања и судске реорганизације, предвиђено је да суд у одлуци о отварању наведених поступака мора именовати најмање још једног судског управника и судског повереника. Та обавеза постоји када дужник има одређени број седишта секундарног карактера на територији суда код где није регистрован (број бар једнак прагу утврђеном прописима), када дужник има или контролише у смислу одредби чл. L.233-1 или 233-3 *Scom* најмање два друштва над којима је отворен неки облик поступка колективног намирења, или када дужника, привредно друштво, поседује или контролише у смислу одредби чл. L.233-1 или 233-3 *Scom* привредно друштво над којим је отворен неки облик поступка колективног намирења (тада то друштво мора само да поседује или контролише најмање једно друштво над којим је отворен неки облик поступка колективног намирења). Најзад, та обавеза постоји и када је промет друштва дужника или једног од друштава (матичног или члана групе, контролног или контролисаног) прелази праг који је утврђен прописима.

Зашто други управник и заступник поверилаца? Наиме, они су лица заједничка за друштво дужника и друштва (матично или члана групе, контролно или контролисано), односно свако друштво има свог стечајног управника и свог судског заступника поверилаца, уз које ће се именовати још и заједнички стечајни управник и заједнички судски заступник поверилаца. Исто важи и за поступак банкрутства.

(i) Запослени стечајни управник и судски заступник поверилаца

Новим одредбама чл. L.811-7-1 *Scom* одређено је да стечајни управник може обављати своју функцију у својству запосленог код физичког или правног лица које је уписано у регистар стечајних управника према чл. L.811-2 *Scom*.

---

³²⁴ Art. L.623-1 e s. Code de commerce.

Запослени стечајни управник мора бити уписан на списак стечајних управника са назнаком свог звања и називом послодавца чл. L.811-3 Ccom. Како би се избегло умножавање запослених стечајних управника, закон ограничава њихов број на два запослена код стечајног управника физичког лица и на двострук број судских управника сарадника код стечајног управника правног лица.

Ради заштите професије, запослени стечајни управник може одбити да прихвати или заврши поднесак или предмет ако је то супротно савесном поступању или његовој независности. Ипак, њима суд не може директно да поверава предмете. Све наведено се односи и на запослене судске заступнике поверилаца (чл. L.812-5-1 Ccom).

Факултативно именовање другог судског управника и другог судског повереника. Макроновим законом промењен је чл. L. 621-4 Ccom који се односи на поступке спашавања и судске реорганизације чл. L. 631-9 Ccom тако што је омогућено да се захтева именовање другог судског управника и другог судског повереника (чл. 237 LM)³²⁵.

Стечајни управник може бити смењен на предлог стечајног судије или на захтев надлежног министарства. Одлуку о разрешењу доноси стечајни суд.

(ii) Послови стечајног управника

Према француском законодавству, специфично у односу на остала, стечајни управник може имати три врсте улога. Одређену улогу обавља искључиво у поступку предстечајне реорганизације, а друге тек када је дужник неспособан за плаћање. Тако, стечајни управник може вршити функцију надзора, помоћи у управљању и управљања³²⁶. У поступку реорганизације, односно у поступку спашавања и судске реорганизације, долазе у обзир све три улоге. Имајући у виду посебност поступка спашавања као предстечајне реорганизације, улога стечајног управника се ограничава на функцију надзора и праћења рада управе привредног друштва³²⁷. Ипак, управи у поступку спашавања може бити потребна помоћ, па се стечајни управник може наћи и у улози помоћника управе. Ту функцију стечајни

³²⁵ Art. L. 628-3, L. 621-4, art. L. 631-9 Code de commerce.

³²⁶ Art. L.623-12 Code de commerce.

³²⁷ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 113.

управник обавља и у поступку судске реорганизације и банкротства. Насупрот томе, функцију управљања, делимичног или у целини, стечајни управник обавља у оквиру поступка судске реорганизације и банкротства³²⁸. Дакле, по наступању неспособности за плаћање, није могуће ограничити његову улогу на надзор, већ он преузима улогу како помоћи, тако и управљања. Једну или више функција стечајном управнику додељује суд. На захтев управника или другог овлашћеног лица, суд може изменити мандат који је поверен управнику.

Трговински закон одређује овлашћења стечајног управника (L.622-13 и 631 Ccom)³²⁹, у погледу захтева за наставак уговора, вођења друштва и преузимања обавеза на своје име уколико је блокиран рачун дужника, извршења свих радњи неопходних за очување права друштва у односу на дужнике и очување производне способности и да отпусти запослене уз одобрење стечајног судије у оквиру судске реорганизације. За свој рад, стечајни управник има право на накнаду утврђену законом, а која зависи од промета и броја запослених код дужника (R.663-3 Ccom).

(d) Представник запослених

Француско законодавство, па и стечајно, традиционално је наклоњено дужнику и запосленим лицима. Једна о кључних интенција законодавца, јасно изражена у циљу поступка реорганизације, јесте наставак делатности и очување радних места³³⁰. Представник запослених – има задатак да помаже при утврђивању потраживања запослених и представља запослене у органу за радне спорове (*prud'hommes*). Поред те, начелне законске заштите, запослени остварују заштиту својих права и преко судског заступника поверилаца и стечајног управника. На крају, они имају право на представника запослених у стечајном поступку. Његов задатак је да обезбеди да запослени буду консултовани о питањима одвијања поступка, да их представља (делегат запослених и представник савета запослених).

---

³²⁸ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 260.

³²⁹ Art. L.622-13, L.631-12 Code de commerce.

³³⁰ Art. L.631-1 al.2 Code de commerce.

(e) Контролори

У питању су лица из реда поверилаца, која имају задатак да помажу у раду судском заступнику поверилаца и стечајном судији у обављању надзора и управљања привредним друштвом³³¹. Контролори или надзорници су лица која именује судија известилац из реда поверилаца дужника који се спасава. Они имају обавезу да помажу представнику поверилаца у обављању послова и судији известиоцу у обављању надзора над управљањем друштвом капитала.

(f) Државни тужилац

Државни тужилац се укључује у поступак како би прикупио сва неопходна обавештења. Он може да затражи продужење периода посматрања и прелазак на поступак банкрутства.

(g) Ангажована стручна лица

Задатак стручних лица утврђује стечајни суд³³². Њихово именовање није обавезно. Они се именују уколико стечајни управник сам управља друштвом, које има више од 20 запослених и које има годишњи промет од преко 3 милиона евра.

(h) Техничка лица

Реч је о лицима које стечајни судија именује по потреби.

(i) Повереник за спровођење плана

У питању је лице које ради код стечајног управника или судског заступника поверилаца и које се именује након усвајања плана реорганизације. Његов задатак је надзире његово спровођење³³³.

По окончању спровођења плана реорганизације, уколико му није изречена забрана управљања (због непријављивања неспособности за плаћање), законски

---

³³¹ Art. L.621-7 Code de commerce.

³³² Art. L.621-7 Code de commerce.

³³³ Art. L.626-10 Code de commerce.

заступник друштва капитала у реорганизацији да оснује ново привредно друштво³³⁴.

2.2.8. Пријава потраживања

По објављивању одлуке о отварању стечајног поступка, повериоци чија су потраживања настала пре доношења одлуке, имају обавезу да пријаве своја потраживања према дужнику - друштву капитала у стечају. Повериоци пријављују своја потраживања судском заступнику поверилаца у року од 2 месеца од дана објављивања отварања у службеном гласилу (L.622-24 Ccom). Ова обавеза не важи за запослене код стечајног дужника. Уколико познаје повериоце, он је задужен да их обавести у року од 15 дана, да пријаве своја потраживања, а на основу списка који му достави дужник³³⁵.

По истеку рока за пријаву потраживања, судски заступник поверилаца приступа са дужником и по потреби са лицима ангажованим ради контроле утврђивању основаности потраживања. Након тога, он саставља листу пријављених потраживања, са предлогом да се она прихвате, одбију или упуте на парнични поступак. Коначну одлуку о списку потраживања доноси стечајни судија.

2.2.9. Поступак спашавања

Имајући у виду негативна искуства реформе из 1985. године, француски законодавац је тражио нови начин уређења стечајног поступка. Циљ је био да се установи поступак који би био привлачнији за дужника и који би у исто време имао превентивну функцију. Нова реформа је најављена већ 1998. године. Измене закона су усвојене 26. јула 2005. године, али су ступиле на снагу тек 1. јануара 2006. Ову реформу су пратили Уредба од 18. децембра 2008. године³³⁶ и њен декрет о

³³⁴ Art. L.653-2 Code de commerce.

³³⁵ Art. L.622-24 Code de commerce.

³³⁶ Loi n° 2005-845 du 26 juillet 2005 de sauvegarde des entreprises, *JORF* n°173 du 27 juillet 2005 p. 12187; Décret n° 2006-99 du 1er février 2006 relatif à l'Etablissement français du sang et à l'hémovigilance et modifiant le code de la santé publique (dispositions réglementaires), *JORF* n°29 du 3 février 2006 p. 1816;

примени од 1. фебруара 2009. године³³⁷. Наведени прописи су укључени у Књигу VI Трговинског законика. Уз измене из 2012., 2014. и 2015. године, они чине нову структуру француског стечајног права.

На тај начин је француско право поред поступка судске реорганизације, добило још један стечајни поступак, који нема само за циљ спашавање дужника, већ и превентивну улогу.

Намера законодавца је била да покрене дужника да раније реагује на тешкоће. Дотадашња искуства, да се неспособност за плаћање прекасно пријављује, довела су до промене закона³³⁸, која би требало да подржи дужнике да уз помоћ суда савладавају своје тешкоће.

Овде се поставља питање, зашто за тако нешто не би био довољан поступак вансудске реорганизације? Најважнији разлог за то је да би без судске заштите, привредно друштво пред стечајем било препуштено на милост својим повериоцима и имало мало шанси да буде реорганизовано.

Због тога је дужник од 2006. године у Француској овлашћен да затражи отварање стечајног поступка, чак и када још није неспособан за плаћање. Али, он мора пред судом да докаже да постоје такве тешкоће, које не би дозволиле наставак његове делатности. Суд утврђује у свом закључку период праћења, у току којег се саставља социјалноекономски биланс.

Поступак спашавања је специфичан по чињеници да се налази на једном крају у односу на поступак банкротства или судске ликвидације. Поред тога, његова кључна карактеристика и предност је то да се отварање поступка може затражити пре наступања неспособности за плаћање. Због тога, овај поступак је идеалан за реорганизацију друштва капитала и других привредних субјеката пре стечаја и док је још увек могуће очувати правну и пословну способност привредног друштва, па самим тим и наставити обављање делатности, очувати радна места, а испунити циљ стечајног поступка – намирење потраживања поверилаца³³⁹. Да би се све наведено спровело у пракси, неопходно је да дужник или друго лице припреми

---

³³⁷ Ordonnance n° 2008-1345 du 18 décembre 2008 portant réforme du droit des entreprises en difficulté, *JORF* n°0295 du 19 décembre 2008, p. 19462.

³³⁸ Уведено је кривично дело и забрана управљања као последица непријављивања неспособности за плаћање, Art. L.653-1 e s. Code de commerce.

³³⁹ François-Xavier Lucas, *La réforme des procédures collectives*, p.14.

и предложи план спашавања³⁴⁰. То је у суштини план реорганизације друштва капитала, само што се он предлаже, подноси и усваја у потпуно другачијим околностима у односу на редован стечајни поступак отворен због наступања неспособности за плаћање.

Предлог за отварање поступка спашавања подноси законски заступник привредног друштва. Суд доноси одлуку о отварању поступка спашавања након саслушавања свих учесника. Суд одлучује такође о наставку пословања привредног друштва, а по протеклу периода посматрања и о судбини привредног друштва. Уколико се у току периода посматрања појаве околности од значаја за доношење такве одлуке, суд може одлучити о судбини привредног друштва и пре истека рока од 6 месеци, односно у току нових 6 месеци.

Да би дужник, друштво капитала, могло да предложи отварање поступка, неопходно је да испуни и материјалну претпоставку. Наиме, оно мора да докаже да се суочава са тешкоћама које више није у стању да превазиђе, а да притом није наступила неспособност плаћања³⁴¹. Пажњу привлачи стандард „тешкоће које више није у стању да превазиђе“ који отвара могућност широког тумачења. Ипак, једини овлашћен да оцењује да ли је друштво капитала у таквим тешкоћама или не јесте трговински суд³⁴².

Предлог за отварање поступка спашавања испред друштва капитала подноси искључиво његов законски заступник (или лице које он овласти). У француском праву то је код акционарских друштава председник-генерални директор (ПДГ)³⁴³, а испред друштава ограничене одговорности директор³⁴⁴. О предлогу за отварање поступка одлучује председник трговинског суда³⁴⁵.

Да ли треба користити појам дужник, који увек има одређени негативни призвук, или једноставно предлагач? Ипак дужник, јер је то законски појам³⁴⁶!

---

³⁴⁰ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 217.

³⁴¹ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 78.

³⁴² Cass. com. Arrêt n° 240 du 8 mars 2011 (10-13.988 / 10-13.989 / 10-13.990).

³⁴³ Art. L.225-56 Code de commerce.

³⁴⁴ Art. L.223-18 Code de commerce.

³⁴⁵ Art. L.621-1 Code de commerce.

³⁴⁶ Art. L.621-1 Code de commerce.

2.2.9.1. Подобност за спашавање

Од реформе из 2005. у оквиру поступка спашавања већи број субјеката може да буде реорганизован. Према одредбама § L.620-2, ст.1, L.631-, ст.1 и L.640-2, ст.1 Трговинског законика овај поступак се примењује на сваког трговца, на свако лице уписано у регистар занатских радњи, на сваког пољопривредника, на свако физичко лице, које обавља независну професионалну делатност, на слободне професије, чији је статус законом или другим прописом уређен, повезано или чија је фирма заштићена или на свако правно лице приватног права³⁴⁷.

За ову студију је међутим од значаја да су ови поступци отворени за сва друштва капитала³⁴⁸. То значи, да се сви правни облици друштва капитала могу реорганизовати у оквиру поступка спашавања.

Да би се тај циљ постигао, потребно је да буду испуњени одређени услови. Они се могу поделити у две групе: формални и материјали услови.

(а) Формална подобност за спашавање

Трговински законик Француске утврдио је врло широко и на либералан начин могућност раног решавања тешкоћа³⁴⁹. Приступ поступку спашавања широком броју субјеката искључује готово сваку формалност³⁵⁰.

У нашем случају, не постоји никакав формални услов, да би друштво капитала поднело захтев за отварање поступка спашавања. Друштво капитала се након оснивања уписује у регистар³⁵¹ и добија правни субјективитет. Овде се неће разматрати случај фактичког друштва. Ту није реч ни о каквој правној форми, већ о чињеничном односу.

---

³⁴⁷ Art. L.620-2, al.1, L.631 al.1 и L.640-2 al.1 Code de commerce.

³⁴⁸ У француском праву то су: акционарско друштво (SA), друштво с ограниченом одговорношћу (SARL), једночлано друштво с ограниченом одговорношћу (EURL), командитно друштво на акције (SCA), пољопривредно газдинство с ограниченом одговорношћу (EARL), Европска задруга (CE), Европска компанија (SE).

³⁴⁹ Art. L. 610-1 et s. Code de commerce.

³⁵⁰ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 47.

³⁵¹ Art. L.123-1 Code de commerce.

(b) Материјална подобност за спашавање

Да би друштво капитала могло да уђе у поступак спашавања, потребно је да се нађе у таквом стању, да због финансијских и других тешкоћа више не може да настави своје пословање или делатност³⁵². Није довољно да друштво капитала пријави такве тешкоће, па да га суд једноставно узме у заштиту и отвори поступак. Друштво капитала мора да докаже постојање тешкоћа и начин на који оне спречавају наставак његовог пословања³⁵³, као и да оне воде неспособности за плаћање³⁵⁴. У томе је најважнија разлика између поступка спашавања и поступка судске реорганизације. Дакле, друштво капитала не мора нужно бити неспособно за плаћање да би могло да затражи отварање поступка спашавања. То је и била намера законодавца, тако да предузећа која још нису неспособна за плаћање пријаве раније своје проблеме и избегну претећу неспособност за плаћање³⁵⁵. До 2005. године привредна друштва су могла да закључе само вансудско поравнање или да се договоре мирним путем или, када су већ у стечају, да се реорганизују у судском поступку. Али, пракса је показала да је након наступања неспособности за плаћање, већ прекасно да се привредно друштво реорганизује или да постигне договор са својим повериоцима.

Неспособност за плаћање је до реформе 2005. године била непремостив праг између судског и вансудског начина решавања тешкоћа³⁵⁶. Нови закон омогућио је антиципирано решавање проблема и њихову стварну превенцију. Од тада, суд отвара поступак спашавања на захтев дужника, који докаже постојање тешкоћа које не може да савлада, и које су такве природе, да воде ка неспособности за плаћање³⁵⁷. Дужник се налази у таквом положају, да му је неопходна судска заштита, тако што му се одобрава облагање рокова за плаћање или чак отпис дугова од његових поверилаца³⁵⁸. Али он то не може сам да спроведе. Вансудско поравнање са повериоцима може довести до губитка имовине неопходне за

---

³⁵² Art. L.620-2 Code de commerce.

³⁵³ Cass. com. Arrêt n° 1005 du 26 juin 2007 (06-20.820).

³⁵⁴ Cass. com. Arrêt n° 240 du 8 mars 2011 (10-13.988 / 10-13.989 / 10-13.990).

³⁵⁵ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 272.

³⁵⁶ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 47.

³⁵⁷ Art. L.620-1 Code de commerce.

³⁵⁸ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 47.

наставак пословања. Уз то, вансудско поравнање је само један уговор, који има исто дејство као и раније закључени уговори, а које дужник још није испунио.

Које су ситуације такве природе да воде ка неспособности за плаћање дужника, привредног друштва односно друштва капитала? Овде може бити реч о различитим претпоставкама. Од почетка економске кризе 2008. године је број стечајних поступака високо порастао. Тешкоће могу имати објективне и субјективне узроке. Објективни узроци су на пример, пад инвестиција, пораст трошкова, промене цена на тржишту нафте и њених деривата, крах на берзи, губитак клијената на тржишту, пад куповне моћи становништва. Субјективни узроци су промене унутар самог привредног друштва, епидемије болести³⁵⁹ или пак тероризам. Сви наведени узроци односе се посебно на друштва капитала.

Када дужник, у нашем случају, друштво капитала, докаже постојање тешкоћа, које воде његовој неспособности за плаћање, и које не може само да савлада, испуњава услов за судску заштиту. Насупрот томе, када је друштво капитала већ неспособно за плаћање, не може се отворити над њим поступак спашавања. Тада се отвара поступак судске реорганизације. Дакле, неспособност за плаћање се не може повезати са спашавањем привредног друштва³⁶⁰.

(с) Карактер тешкоћа

Да би друштво капитала могло да се реорганизује у оквиру поступка спашавања, оно мора још увек да буде способно за плаћање. Претећа неспособност за плаћање не значи да ће имовина друштва капитала бити уновчена у стечајном поступку и да ће оно бити ликвидирано³⁶¹. Ово стање значи да друштво капитала не располаже правним или финансијским средствима и да само не може да савлада постојеће тешкоће или препреке.

Пословодство друштва капитала, као правни заступник друштва, у обавези је да пред судом докаже природу и обим тешкоћа, које прете даљем пословању друштва капитала³⁶².

---

³⁵⁹ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 48.

³⁶⁰ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 48.

³⁶¹ Cass.com. Arrêt n° 240 du 8 mars 2011 (10-13.988 / 10-13.989 / 10-13.990), Cœur de Défense.

³⁶² Art. 653-1 Code de commerce.

(i) Претпостављена (претећа) неспособност за плаћање

У неким правним системима предвиђен је такође појам претеће неспособности за плаћање као разлог за отварање стечајног поступка³⁶³. У француском праву прави се јасна разлика између поступка спашавања и судске реорганизације. Зато је за реорганизацију овај разлог недозвољен. Ипак, да ли би претећа неспособност за плаћање била стечајни разлог у француском праву? Логичким тумачењем, она би се могла поистоветити са несавладивим тешкоћама.

(ii) Одсуство неспособности за плаћање

Неспособност за плаћање или инсолвентност у ужем смислу није претпоставка за отварање поступка спашавања³⁶⁴. Напротив, када је друштво капитала већ неспособно за плаћање, суд мора да отвори стечајни поступак. Ипак, друштву капитала у стечају преостаје само једна могућност, а то је да се реорганизује кроз поступка судске реорганизације. Када је стање толико лоше, да не постоји могућност реорганизације или њу није могуће спровести, остаје још само преносна или цесиона реорганизација или, на крају, ликвидација привредног друштва.

Поставља се питање, шта ће се десити, када неспособност дужника за плаћање наступи касније, када је поступак спашавања већ отворен и када током периода посматрања друштво капитала постане неспособно за плаћање³⁶⁵. У овом случају, испуњена је претпоставка да се отворени поступак спашавања претвори у поступак судске реорганизације. То значи да се са друштвом капитала даље поступа као са дужником у стечају.

Овде се види јасна разлика између поступка спашавања и поступка судске реорганизације у француском стечајном праву. У оба поступка друштво капитала

---

³⁶³ Чл. 3 Закон о стечају Републике Србије 2009.

³⁶⁴ Com. 26 juin 2007, n° 06-17.821, n° 06-20.820, D. 2007. AJ. 1864, obs. A. Lienhard, et Chron. C. cass. 2764, obs. M.-L. Bélaival; Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 48.

³⁶⁵ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 48.

се може реорганизовати. Међутим, док је за судску реорганизацију неспособност за плаћање *conditio sine qua non*, она је у поступку спашавања искључена³⁶⁶.

(iii) Презадуженост

У француском праву презадуженост није наведена као разлог за отварање једног од стечајних поступака³⁶⁷. Њено наступање не значи да је привредно друштво постало неспособно за плаћање. Дужник је презадужен, када његова имовина није довољна да покрије све постојеће обавезе. Другачије речено, пасива односно обавезе привредног друштва прелазе његову активу односно имовину. Упркос томе, привредно друштво може бити у стању, да ове тешкоће савлада и на тај начин избегне отварање стечајног поступка. Њему свакако стоји на располагању могућност да спроведе вансудску реорганизацију. То се наводи често као оптимално решење.

2.2.9.2. План спашавања предузећа

Стечајни судија врши надзор над нормалним одвијањем поступка и заштитом интереса учесника у поступку. Он издаје налоге којима одређује радње неопходне у поступку и на предлог учесника поступка.

Када му судски заступник поверилаца достави списак потраживања, стечајни судија потврђује коначни списак. Стечајни судија подноси стечајном суду извештај о свом раду и о тешкоћама које среће и о томе даје своје мишљење. Такође, он одлучује о свим спорним питањима која спадају у његову надлежност.

Уколико суд оцени да постоје озбиљни разлози да се друштво капитала, сачува, суд ће потврдити план спашавања. Усвајањем плана спашавања завршава се фаза обсервације или посматрања. Суд утврђује изгледе за реорганизацију друштва у тешкоћама на основу неколико критеријума. То су његова делатност, стање на тржишту и средства финансирања којима друштво капитала располаже³⁶⁸.

---

³⁶⁶ Com. 7 nov. 1989, *Bull. civ. IV*, n° 273 ; 6 oct. 1992, *Bull. civ. IV*, n° 290, Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 47.

³⁶⁷ Презадуженост је, међутим, предвиђена као претпоставка за индивидуални стечај према чл. L.330-1 Потрошачког законика Француске (Code de consommation).

³⁶⁸ Art. L.626-1 Code de commerce ; Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 913.

Уколико суд утврди да план спашавања нема изгледа за успех или да је очигледно немогућ, те да би обустава поступка извесно водила неспособности за плаћање дужника, он може наставити поступак као поступак судске реорганизације или као поступак судске ликвидације тј. банкрутства.

План спашавања може да траје највише 10 година. Код субјеката који нису друштва капитала, попут пољопривредника тај рок износи 15 година³⁶⁹. Након 2 године спровођења плана, дужник може предложити да се из привредних регистара избришу додаци у имену „у поступку спашавања“ који се односе на поступак и спровођење плана³⁷⁰. Након три године примене плана, ти додаци у имену и се бришу по службеној дужности.

Као једну од мера реорганизације у поступку спашавања план може предвидети продају или цесију једног или више делова предузећа.

2.2.9.3. Дејства плана спашавања предузећа

Ако дужник не извршава благовремено своје обавезе утврђене у плану спашавања, суд може обуставити, на захтев повериоца или по службеној дужности, примену плана спашавања и укинути његова дејства и рокове за испуњење потраживања који су одобрени дужнику.

2.2.9.4. Убрзано финансијско спашавање

Године 2010. француски законодавац је увео у стечајно право нови институт. Његов циљ је био да привредним и другим субјектима понуди унапред припремљени план реорганизације „на француски начин“. Нови пропис је ступио на снагу 1. марта 2011. године и од тада дужник који се налази у поступку мирног договарања са повериоцима, који докаже да је припремио план за обезбеђење трајања делатности и који може да добије довољно велику подршку, пре свега кредитних установа и снабдевача, може затражити отварање поступка убрзаног финансијског спашавања. Уколико суд оцени да је предложени план у складу са законом и има изгледе за успех, потврђује га својом одлуком. Суд о потврди плана

³⁶⁹ Art. L.626-12 Code de commerce.

³⁷⁰ Art. R.128-5 Code de commerce.

одлучује у року од месец дана од дана доношења одлуке о отварању поступка. Тиме се значајно скраћује трајање поступка и смањују трошкови које поступак може да изазове.

2.2.9.5. Поступак убрзаног спашавања

Последњи институт у законодавном мозаику француског права предузећа у тешкоћама и његове подцелине права колективног намирења потраживања је уведен Уредбом од 12. марта 2014. године. Наведена Уредба је ступила на снагу 1. јула 2014. године. То је поступак убрзаног спашавања (Трговински законик чл. L.620-1)³⁷¹.

На исти начин као и код поступка убрзаног финансијског спашавања, овај поступак је предвиђен за дужника који се налази у поступку мирног договарања са повериоцима (дакле над којим није отворен стечајни поступак), који докаже да је припремио нацрт плана који би обезбедио наставак пословања, а који би се, по отварању поступка, ставио на гласање одбору поверилаца.

(а) Претпоставке за отварање поступка

Поступак убрзаног спашавања може бити отворен над дужником, под условом да му рачуне потврди ревизор (комесар за рачуне) или да их је припремило стручно лице за рачуноводство или дужник који је припремио консолидоване рачуна. Закон ограничава трајање поступка на 3 месеца. Поред тога, неопходно је да број запослених код дужника буде више од 20, да му добит на дан закључења последњег рачуна буде виша од 3 милиона евра или да му на дан закључења последњег рачуна укупни биланс буде већи од 1,5 милиона евра.

Предлог за отварање поступка спашавања подноси законски заступник правног лица у секретаријату. У ситуацији када постоје два лица, предлог може поднети један од њих уз потписану изјаву другог. Такође, адвокат може поднети предлог у име дужника уз овлашћење у виду прокуре. У сваком случају, предлог се може поднети искључиво директно, а не путем писма или другог вида

---

³⁷¹ Art. L.620-1 Code de commerce.

комуникације. У предлогу треба да буде објашњена природа тешкоћа и разлози због којих дужник није у стању да их превазиђе.

(b) Отварање поступка убрзаног спашавања

Поступак убрзаног спашавања омогућава дужнику да се договори са својим кључним повериоцима у раном стадијуму кризе са којом се суочава и пре него што се његово стање неповратно погорша. Дужник заједно са повериоцима, пре свега финансијским установама и снабдевачима, припрема нацрт плана реорганизације. Он може предложити план реорганизације док се још налази у поступку мирног договарања са повериоцима. Ако је дужник постао неспособан за плаћање, он може предложити отварање поступка убрзаног спашавања. Услов за то је да неспособност за плаћање није наступила пре 45 дана пре предлагања отварања поступка. То је стандард који се сматра показатељем да је неспособност за плаћање трајнијег карактера, што нужно води отварању поступка који је строжији по дужника, попут редресмана или судске реорганизације и банкротства. Премда се план усаглашава пре свега са повериоцима финансијских потраживања, поступак убрзаног спашавања производи дејства према свим повериоцима.

(c) Неопходна документација

Према одредбама чл. R.621-1 Трговинског законика³⁷² уз предлог за отварање поступка спашавања неопходно је приложити годишње рачуне, извод из привредног регистра или број под којим је уписано привредно друштво, извод са рачуна за последњих 8 дана, извештај о пословању на дан подношења предлога, извештај о броју запослених са оствареним прометом, стање потраживања и дугова са списком имена и адреса поверилаца и дужника и укупан износ дуговања/потраживања која доспевају за 30 дана, стање средстава обезбеђења, кратак попис предмета у имовини дужника, име и адреса представника савета запослених или делегата запослених овлашћених да присуствују рочиштима у суду, изјава којим се потврђује да није отворен поступак мирног решавања у току

---

³⁷² Art. R.621-1 Code de commerce.

претходних 18 месеци или ако јесте, датум отварања таквог поступка и на крају, ако се привредно друштво бави експлоатацијом класификованих добара у смислу Законика о животној средини, копија одлуке о одобрењу или изјава³⁷³. Наведени документи треба да прикажу стање на дан подношења предлога, датиран и потписани и да исказују стварно стање. По подношењу предлога са прилозима, суд позива заступника друштва на саветодавно веће, пред којим ће детаљније представити стање друштва, и које одлучује о отварању поступка.

2.2.9.6. Дејства отварања поступка спашавања

У француском стечајном праву предвиђена је обавеза пријављивања тешкоћа, а посебно неспособности за плаћање³⁷⁴. Ипак, не постоји обавеза подношења плана реорганизације након што је отворен поступак (реорганизације) нити подношења унапред припремљеног плана реорганизације.

Кључна последица отварања поступка спашавања јесте наступање забране намирења свих потраживања која су настала пре отварања поступка, осим потраживања која су измирена пребијањем са конексним потраживањима. Против дужника није могуће спровести принудно извршење, а камате престају да теку.

Повериоци чија су потраживања настала пре отварања поступка, морају пријавити потраживања судском заступнику поверилаца. То не морају чинити једино запослени³⁷⁵. На пр. ако је закључен уговор о зајму, неће моћи да се исплаћују месечни оброци, будући да се он не сматра уговором у току³⁷⁶.

Потраживања настала по отварању поступка спашавања, а која се односе на чинидбе у вези са одвијањем поступка или да би дужник могао да настави обављање делатности, измирују се на уобичајен начин, у целини и о доспелости. Уколико се ова потраживања не могу измирити, то може бити разлог за отварање поступка банкротства³⁷⁷.

³⁷³ Art. R.621-1-11, R. 631-1-12, R. 640-1, al. 1 Code de commerce.

³⁷⁴ Art. L631-1 Code de commerce.

³⁷⁵ Art. L.625-7 ; L.622-24, L.622-25, L.624-1 - L.624-4, R.622-21 - R.622-26, R.624-1 - R.624-11 Code de commerce.

³⁷⁶ Cass.com., 12 janv. 2010, n° 08-21.456, FS-P+B : *JurisData* n°2010-051067; Cass.com. Arrêt du 28 juin 2011 (Com 28 juin 2011 *BRADA* n°14/11 inf 10).

³⁷⁷ Cass.com., 7 novembre 2006 n° 05-17.112.

Када није именован стечајни управник, дужник се изјашњава у року од месец дана на све захтеве о наставку уговора у току које упуте његови саговорници³⁷⁸. О томе тражи мишљење судског заступника поверилаца. Уколико се не изјасни, уговор се сматра раскинутим³⁷⁹.

Такође, када не буде именован стечајни управник или ако му не буде поверена та функција, управљање друштвом наставља сам дужник³⁸⁰. Са друге стране, судски заступник поверилаца нема овлашћење да се меша у вођење послова друштва. Међутим, када су у питању послови располагања, посебно непокретностима, мора обавезно да прибави претходно одобрење стечајног судије. Стечајни судија одлучује о висини заради управе дужника.

По отварању поступка, а за време периода посматрања, спроводи се попис добара у имовини друштва. Сви рачуни дужника су блокирани, и одмах по доношењу одлуке отвара се нов рачун са назнаком „поступак спашавања“, на нов рачун се пребацује кредитни салдо са старог рачуна. Новим рачуном располаже дужник, под условом да није именован стечајни управник³⁸¹.

Уколико дужник има јемце или даваоце гаранције³⁸², њихове обавезе се привремено суспендују до усвајања плана спашавања или конверзије у поступак банкрутства. Суд може, након тога, дати сагласност на нове рокове плаћања, али највише две године.

Забрана управљања може бити изречена због непријављивања неспособности за плаћање у року од 45 дана, али је ограничена сада само на намерно поступање (чл. L. 653-8 *Сcom*, чл. 239 *LM*).

2.2.9.7. Припрема плана спашавања

Када је у питању план спашавања, он пролази кроз четири фазе: фазу припреме, усвајање плана, извршење и окончање плана.

³⁷⁸ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 158.

³⁷⁹ Art. L.622-13 Code de commerce.

³⁸⁰ CEDH 8 mars 2007, n° 2324/04, *Arma c/ France*, D. 2007. AJ. 870, obs. A. Lienhard ; Rev. sociétés 2007. 607, obs. P.-M. Le Corre ; Art. L.622-1 Code de commerce. Типично француско решење, будући да нема неспособности за плаћање.

³⁸¹ Art. L.622-1 al.5 Code de commerce.

³⁸² Art. L. 622-28 Code de commerce; Cour d'Appel d'Amiens, chambre économique, 21 novembre 2013, n° 11/01090 : *JurisData* n° 2013-027108.

Предлог плана спашавања припрема се на основу извештаја о економско-социјалном и еколошком стању дужника. Извештај омогућава да се процени да ли је спашавање могуће спровести³⁸³. План се не заснива на наведеним извештајима у случају да није именован стечајни управник. Разлог за то је, што се не може очекивати од дужника да поднесе објективни извештај о стању до којег је сам довео.

План у поступку спашавања припрема дужник уз помоћ стечајног управника и једног или више стручних лица. Њиме се приказује стање у периоду пре отварања поступка и за време периода посматрања.

(а) Предлог нових рокова и одлагања рокова
за измиривање обавеза

Стечајни управник припрема у оквиру плана реорганизације предлог нових рокова за измирење потраживања и доставља га главним повериоцима, представницима запослених и судском заступнику поверилаца. Судски заступник поверилаца упућује повериоцима препоручено писмо са повратницом са предлогом рокова, као и његовим мишљењем и другим прилозима, те узима појединачно или колективно од поверилаца сагласност за предложени план. Сагласност може бити дата усмено или писменим путем. У сваком случају, сваки поверилац би требало да даје своје мишљење писменим путем³⁸⁴.

Ако је именован, стечајни управник, саставља предлог одлагања измирења потраживања или отпуштања дугова. Уколико су именовани контролори из реда поверилаца, њима се предлог доставља на разматрање. Такође, доставља се представницима запослених и судском заступнику поверилаца. Своје мишљење о предлогу, повериоцима достављају судски заступник поверилаца и повериоци контролори³⁸⁵.

Судски заступник поверилаца, са своје стране, преузима од поверилаца сагласност за предлог у вези са планом измирења потраживања. Он то може

---

³⁸³ Com. 13 nov. 2007, n° 05-13.248, D. 2007. AJ. 3010, obs. A. Lienhard ; Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 879.

³⁸⁴ Art. L.626-5 al. 2 Code de commerce.

³⁸⁵ Art. L.626-5 al. 1 Code de commerce.

учинити усмено или писменим путем, а своју сагласност повериоци могу да дају појединачно или сви заједно. Ако се изјашњава усмено, повериоцу се заказује време и место изјашњавања. Ако се изјашњава писмено, своје изјашњење треба да достави у року од 30 дана од пријема предлога. Ако то не учини, сматраће се да је предлог прихватио. Насупрот приватним повериоцима, повериоци јавноправног карактера имају другачији положај. Изостанак њиховог одговора на предлог значи прихватање само у погледу рокова. У погледу отпуштања дуга неопходна је њихова изричита сагласност³⁸⁶. Повериоце претходно судски заступник поверилаца упознаје са током поступка и условима под којима се одвија наставак пословања дужника.

Када су у питању повериоци јавноправног карактера, одлагање измирења обавеза, смањење и отпуштање дуга подлеже одређеним правилима. Предлог се упућује главној Комисији финансијских управа и представника социјалног и осигурања за случај незапослености у року од 2 месеца од отварања поступка спашавања³⁸⁷. У случају изостанка одговора у том року сматра се да је предлог одбијен.

2.2.9.8.Исход поступка спашавања

(а) Усвајање плана спашавања

За време периода посматрања, управа дужника и евентуално стечајни управник, ако је именован, припремају план спашавања привредног друштва. Сваки план спашавања садржи извештај о економском, социјалном и еколошком стању друштва, детаљне мере реорганизације, предлог измирења потраживања, друштвене аспекте и друштвене мере ради наставка пословања.

Предлог плана треба да садржи списак мера попут могућих улагања трећих лица у једну или више делатности дужника. Поред тога, он предвиђа и друге мере, као што су гашење или спајање делова друштва³⁸⁸.

Ако није именован стечајни управник, дужник сам припрема и предлаже план. У томе му може помоћи судски заступник поверилаца. Чим утврди да постоје

---

³⁸⁶ Art. L.626-5 al. 3 Code de commerce.

³⁸⁷ Art. L.626-6 Code de commerce.

³⁸⁸ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 1014.

озбиљне могућности за спашавање, суд доноси одлуку којом усваја план и окончава период посматрања³⁸⁹. Како је поступак спашавања прави облик санационе предстечајне реорганизације³⁹⁰, он као исход може имати гашење, спајање или продају једног или више делова привредног друштва. Ако се продаје део друштва, тај поступак ће обавити судски заступник поверилаца.

План спашавања има за циљ да омогући санацију или реорганизацију привредног друштва ради наставка развоја његове делатности и да измирује потраживања према повериоцима у року од највише 10 година или 15 година ако је у питању пољопривредна делатност.

Повериоци привредног друштва које има 150 и више запослених или остварује промет од 20 или више милиона евра, образују у поступку спашавања два одбора. Један одбор чине представници кредитних и финансијских институција, а други главни снабдевачи и даваоци услуга. Оба одбора сазива стечајни управник у року од 30 дана од отварања поступка³⁹¹. Према француском праву, ови повериоци не гласају о предлогу плана, већ само дају мишљење о њему.

Уколико пак економско-финансијски услови не дају изглед за успех у спровођењу плана, стечајни суд може донети одлуку о отварању поступка судске реорганизације или чак поступка банкротства, под условом да је наступила неспособност за плаћање. Тиме се окончава период посматрања.

Када престану околности које су довеле до отварања поступка спашавања, на захтев дужника суд доноси одлуку којом закључује поступак.

2.2.9.9. Израда плана спашавања

Припрема плана реорганизације у предстечајном поступку колективног намирења потраживања тј. поступку спашавања, захтева претходну припрему документације са свим неопходним подацима о дужнику. Најпре, неопходно је да се припреми извештај о економско-социјалном стању привредног друштва у поступку спашавања. Тај извештај саставља стечајни управник, односно дужник када он није именован. У извештају се наводе подаци о пореклу и природи тешкоћа

³⁸⁹ Art. L.631-15 Code de commerce; Што показује карактер плана као судске одлуке.

³⁹⁰ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 929.

³⁹¹ Art. L.626-30 Code de commerce.

са којима се друштво суочава. Уколико привредно друштво обавља експлоатацију класификованог природног ресурса, неопходно је да достави и еколошки извештај. Након анализе садржаја извештаја, дужник уз помоћ стечајног управника саставља и предлаже план реорганизације. На основу списка поверилаца и пријава, судски заступник поверилаца саставља листу пријављених потраживања и доставља га стечајном судији.

Кључна карактеристика поступка спашавања је усвајање плана (као и код поступка спашавања). За разлику од стечајних поступака у упоредним правним системима, у Француској план реорганизације у поступку спашавања усваја суд³⁹². Ипак, то не значи да суд одлучује независно од воље поверилаца. Повериоци, обично подељени у два или више одбора, дају суду мишљење о плану. Суд одлуку о усвајању или неусвајању плана доноси на основу стварних изгледа за његово остварење у пракси, али и водећи рачуна о заштити интереса свих учесника у поступку. За разлику од правних система који већу заштиту пружају интересима поверилаца, француско право заштиту пружа и запосленима код стечајног дужника. План реорганизације обухвата економске мере, попут гашења, спајања и продаје једног или више делова привредног друштва. Поред тога, план може предвидети и мере реструктурирања дужничко-поверилачких односа, промене у роковима и отпуштање дугова. Суд усваја план реорганизације након детаљне анализе представљених извештаја и када утврди да постоје озбиљни изгледи за успешну реорганизацију привредног друштва. Тиме суд закључује период посматрања.

Трајање плана ограничено је на 10 година. За спровођење плана суд именује повереника који врши надзор над применом мера³⁹³. То могу бити и лица која су већ била ангажована у периоду посматрања, као што су стечајни управник и судски заступник поверилаца. План је извршна исправа ког дужник и друга лица морају да се придржавају. У супротном, када дужник не извршава обавезе из плана, стечајни

---

³⁹² Art. L.626-1 al.1 Code de commerce.

³⁹³ Com. 10 mars 2004, *Bull. civ.* IV, n° 49 ; D. 2004. AJ. 949, obs. A. Lienhard ; *RD banc. fin.* 2004, n° 174, obs. F.-X. Lucas; Com. 19 juin 2007, n° 06-12.101, D. 2007. AJ. 1965, obs. A. Lienhard; Com. 13 nov. 2007, n° 06-10.914, D. 2007. AJ. 3010.

суд може обуставити примену плана, чиме се за дужника враћају старе обавезе и рокови испуњења³⁹⁴.

По извршењу плана у целини или обустављању примене плана, ако више не постоје тешкоће због којих је отворен поступак спашавања, суд на захтев повереника, дужника или другог заинтересованог лица доноси одлуку којом закључује поступак.

2.2.9.10. Последице отварања поступка спашавања

Од предвиђених поступака колективног намирења потраживања у Француској, поступак спашавања има најмање тешке последице по дужника. Управо је то и била намера законодавца, када је уводио овај институт у француско право³⁹⁵, да мотивише дужника да сам и пре него што постане неспособан за плаћање, затражи од суда да отвори поступак уз који би могао да превазиђе тешкоће са којима се суочава.

Отварањем поступка спашавања, дужник-предлагач се стваља судску заштиту од незадовољних поверилаца. Тако, суд је овлашћен да суспендује дејства поступка забране издавања чекова³⁹⁶, уколико је такав поступак отворен из разлога који су претходили одлуци о отварању поступка спашавања. Поред тога, након отварања поступка престаје да тече камата, законска и уговорена, затезна камата због доцње у испуњењу уговора о краткорочном зајму (до годину дана). Дужнику се изриче забрана плаћања потраживања које је настало пре отварања поступка спашавања. Једини изузетак је плаћање путем пребијања повезаних потраживања³⁹⁷. Осим тога, дужнику се забрањује да плаћа сва потраживања настала након отварања поступка (изузетак су потраживања алиментарне природе). Изузета од забране су потраживања која редовно настају након отварања поступка спашавања, а која су настала у вези са одвијањем поступка или у време поступка посматрања, као и потраживања измирена путем враћања чинидбе у корист

---

³⁹⁴ Art. L.626-27 al.2 Code de commerce, F. Pérochon et R. Bonhomme, *Entreprises en difficulté - Instruments de crédit et de paiement*, 7e éd., LGDJ, 2006, n° 501-1 .

³⁹⁵ Art. L.620-1 Code de commerce.

³⁹⁶ Art. L.626-13 Code de commerce; P. Pétel, *Procédures collectives*, 5e éd., Cours Dalloz, 2006, n° 165 .

³⁹⁷ Art. L.622-7 Code de commerce.

дужника у току тог периода. Сва наведена потраживања се намирују по доспелости.

Потраживања на име јавних прихода, пореза и доприноса, могу се у оквиру поступка спашавања измирити уз отпуштање дела дуга. Повериоци јавноправног карактера су законом овлашћени да отпуштају дуг дужницима над којима је отворен поступак спашавања³⁹⁸.

Даља последица отварања овог поступка је суспензија односно застој свих поступака против физичких лица, садужника, јемаца или давалаца самосталне гаранције у корист дужника – друштва капитала³⁹⁹.

На даље, поступак спашавања може да производи дејства и према лицима, која су имаоци сусвојине и заједничке својине на имовини са дужником. У Француској је то чест случај код тзв. фиктивних или привидних друштава⁴⁰⁰.

Осим наведених дејстава које производи поступак спашавања, председник трговинског суда је овлашћен да наложи мере обезбеђења над стварима на којима поред дужника трећа лица имају право⁴⁰¹ или у случају фиктивности правног субјективитета⁴⁰². Те мере могу бити продужене уколико се испостави да постојећа имовина није довољна. Поред наведеног, председник суда може наложити продају ствари чије чување или држање ствара трошкове или пак води пропасти ствари. Износ остварен продајом предаје се на чување у Фонд депозита и консигнација⁴⁰³. Наведени износ се може искористити за плаћање трошкова насталих у раду стечајног управника у управљању имовином.

По пријему предлога, суд утврђује испуњеност претпоставки за отварање поступка.

Отварање поступка спашавања производи дејства пре свега према дужнику. Овај поступак, за разлику од поступака по наступању неспособности за плаћање, установљен је у корист дужника. Ипак, његове последице одражавају се и на његове повериоце, тачније потраживања која они имају према дужнику, на правне

---

³⁹⁸ Art. L.626-6 al. 2 Code de commerce.

³⁹⁹ Art. L.622-21 Code de commerce.

⁴⁰⁰ M. Cozian, A. Viandier, F. Deboissy, *Droit des sociétés*, Lexis Nexis, Litec, Paris 2009, p. 602-603.

⁴⁰¹ M. Cozian, A. Viandier, F. Deboissy, *Droit des sociétés*, Lexis Nexis, Litec, Paris 2009, p. 602-603.

⁴⁰² Art. L. 626-22 Code de commerce.

⁴⁰³ Јавна организација преко које судски извршитељи обављају делатност.

послове у току и закључивање нових, на поступке у току у којима је дужник странка, као и на друга заинтересована лица, посебно запослене код дужника.

Најпре, отварањем поступка спашавања, привредно друштво не може бити предмет продаје. Тиме се у ствари искључује могућност цесије пре усвајања плана. Свака радња или правни посао супротан овој одредби је ништав⁴⁰⁴.

Основни циљеви поступка спашавања јесу наставак делатности, очување радних места и намирање потраживања.

Према француском праву, по отварању поступка, текући уговори у начелу остају на снази. Наставак извршења одређених уговора је неопходно за одржање делатности привредног друштва. Уколико се, међутим, утврди да извршење уговора погоршава положај дужника, стечајни управник може тражити судски раскид уговора. Такође, једино он може тражити извршење уговора у току.

Друга уговорна страна из неизвршеног уговора са дужником може наставити уговор тако што формално обавести стечајног управника о наставку уговора. Ипак, уколико остане без одговора у року од месец дана или добије исплату друга страна раскинути уговор. На захтев стечајног управника, стечајни судија изриче раскид уговора, ако је то неопходно за спашавање дужника, а другој страни не наноси превелику штету. Стечајни управник може раскинути уговор о закупу комерцијалног типа, који је раскинут даном изјаве. Уколико уговор остане на снази, свака страна дужна је да испуни своју обавезу.

(a) Период посматрања или обсервације

Након отварања поступка предстечајне реорганизације или спашавања, дужник се налази у фази посматрања или обсервације стања. Овај период траје највише 6 месеци. Циљ је да се утврди економско-социјално стање дужника и да се опише његова имовина⁴⁰⁵. Имајући у виду посебност поступка спашавања, управа друштва задржава овлашћења управљања и вођења послова. Суд у начелу не именује стечајног или судског управника. Међутим, суд суд то може учинити, али

---

⁴⁰⁴ Art. L.622-23-1 Code de commerce.

⁴⁰⁵ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 130.

управа обавља и даље редовно своје послове. Судски управник само помаже њен рад.

(b) Забрана плаћања

Отварањем поступка спашавања, за дужника наступа забрана плаћања свих потраживања насталих пре одлуке о отварању, изузев пребијања конексних потраживања.

За разлику о тога, потраживања настала по доношењу одлуке о отварању поступка, а која проистичу из послова који су неопходни за уредно одвијање поступка, измирују се о доспелости.

(c) Последице за на учеснике поступка

За разлику од стечајног поступка отвореног због наступања неспособности за плаћање дужника, у поступку спашавања, као поступку предстечајне реорганизације привредног друштва, дужник задржава управу над привредним друштвом. Стечајни управник, са своје стране има улогу помоћника и надзора у управљању. Када суд усвоји план реорганизације ради спашавања, престаје забрана издавања чекова изречена сходно чл. L.131-73 Платног и финансијског законика.

У односу на повериоце, поступак спашавања нема иста дејства као поступак судске реорганизације односно поступак банкротства. Ипак, повериоци на основу закона могу да образују одбор поверилаца. Одбор поверилаца није обавезан, већ факултативни орган, осим када је рачуне дужника потврдио ревизор или припремио рачуновођа, када је број запослених већи од 150, а промет већи од 20 милиона евра.

Финансијски повериоци и главни снабдевачи добара и даваоци услуга образују посебне одборе поверилаца. Одборе образује стечајни управник у року од 30 дана од отварања поступка спашавања. Према одредбама *Сcom*, сваки снабдевач добара и давалац услуга је по закону члан одбора главних снабдевача, када његово потраживање представља више од 3% укупних потраживања ове врсте. Уколико не испуњава овај услов, поверилац може бити члан одбора на предлог стечајног управника.

Циљ образовања одбора поверилаца је да се изјасне о предлогу плана реорганизације у поступку спашавања. Суд усваја план тек пошто се увери да су интереси свих поверилаца довољно заштићени.

Поред поверилаца, у разматрање предлога плана укључују се и пореска управа, установе социјалног осигурања и агенција за запошљавање. Њихова потраживања могу чинити значајан проценат у укупним потраживањима. Тако, једна од мера реорганизације може бити отпуштање или смањење дуга дужнику.

(d) Последице по потраживања

Потраживања настала пре одлуке о отварању поступка спашавања. По објављивању одлуке о отварању поступка спашавања, повериоци дужника чија су потраживања настала пре отварања поступка, имају рок од два месеца да пријаве потраживања судском заступнику поверилаца⁴⁰⁶. Ове обавезе су ослобођени запослени код дужника.

Отварањем поступка, дужник се ставља под судску заштиту, чиме се прекидају и не могу покретати против њега поступци ради принудне наплате потраживања, нити спроводити извршења како над покретним тако и над непокретним стварима. Исто тако, наступа забрана раскида уговора, у случају да се не може остварити наплата.

Поред тога, по отварању поступка престаје да тече камата, законска или уговорена, као и затезна камата због доцње у испуњењу и увећана камата. Једино у случају камата која произилази из уговора о зајму који је закључен на време од годину дана или дуже или из уговора са одложеним плаћањем на годину или више дана.

Када је реч о потраживањима која су настала након отварања поступка спашавања, а која служе одвијању поступка или као накнада за пружену услугу у корист дужника, ради обављања делатности, она се редовно измирују о доспелости. Као трошкови поступка, она уживају приоритет у исплати пре осталих, а по

---

⁴⁰⁶ Cass. com. 9 mai 2007, n° 05-21.357, D. 2007. AJ. 1424, note A. Lienhard ; *RD banc. fn.*, mai-juin 2007, p. 21, note F.-X. Lucas ; *Lexbase hebdo* n° 261, 23 mai 2007, n° N1642BBG, note P.-M. Le Corre.

исплати плата запослених, трошкова судског поступка и трошкова мирног договарања.

Поступак спашавања има карактер превентивног односно предстечајног поступка. Циљ је да дужник сам, правовремено и пре наступања неспособности за плаћање, предложи отварање поступка суду, како би добио његову заштиту, како би савладао тешкоће са којима се суочава, а које могу водити неспособности за плаћање, што сам није у стању, а чиме би одржао делатност привредног друштва, очувао радна места запослених и измирио потраживања поверилаца.

Ако суд током трајања поступка спашавања утврди да је неспособност за плаћање већ наступила, он има овлашћење да поступак конвертуре односно настави као поступак судске реорганизације. Дакле, пошто дужник постане неспособан за плаћање, он више не може ући у поступак спашавања или предстечајне реорганизације.

Физичка лица, јемци и садужници привредног друштва у поступку спашавања, имају право да се позивају на дејства плана реорганизације, посебно када је у питању смањење дуга и одлагање плаћања. Напротив, ова лица ће морати да испуне преузете обавезе, ако привредно друштво буде испунило своје обавезе⁴⁰⁷.

Захваљујући поступку спашавања, долази до суспензије свих поступака против дужника за време његовог трајања, а за то време дужник са својим повериоцима може припремити план реорганизације привредног друштва. Кључне карактеристике поступка спашавања јесте мораторијум на потраживања поверилаца јавноправног карактера, попут пореске управе и установа социјалног осигурања, са којима се дужник може споразумети о отпису дела или целине дуга, отпису потраживања камата, пенала, уговорне казне, одрицања првенства наплате и др.

Привредна друштва у поступку спашавања, која имају најмање 150 запослених или остварују промет од најмање 20 милиона евра, морају образовати два одбора поверилаца, један који чине финансијски повериоци и други који чине главни снабдевачи. Оба одбора имају право да дају мишљење о предлогу плана.

---

⁴⁰⁷ J. François, *Les sûretés personnelles*, *Economica*, 2004, n° 45 ; M. Cabrillac, Mouly, S. Cabrillac et P. Pétel, *Droit des sûretés*, 8e éd., Litec, 2007, n° 77.

Најзад, управа привредног друштва не губи своја овлашћења, јер стечајни управник само помаже и надзире њен рад.

Период обсервације или посматрања траје највише шест месеци, с тим што се може продужити на образложени предлог стечајног управника, дужника или надлежног министарства.

2.2.9.11. Садржај плана спашавања

Планом се најпре именују лица задужена да га спроводе и списак обавеза које треба да испуне. Затим се одређују рокови или одлагања плаћања која су одобрена дужнику приликом састављања плана, утврђују начини измирења потраживања и средства обезбеђења које дужник треба да пружи за њихово извршење. Даље, предвиђају се предмети имовине дужника који су неопходни за наставак делатности и која не могу бити отуђена без одобрења суда (рок забране отуђења мора да одреди суд, с тим што он не може прећи рок примене плана, забрана мора бити објављена, а свако располагање противно забрани је ништаво). Осим тога, предвиђа се промена статута ради реорганизације дужника, излаже и оправдава ниво и перспективе за запослене, као и социјалне мере ради наставка пословања, наводе, додају и анализирају понуде за стицање једне или више делатности⁴⁰⁸.

2.2.9.12. Мере реорганизације

Предлог плана реорганизације садржи мере које би требало да омогуће дужнику да дугорочно реши тешкоће⁴⁰⁹. Те мере могу бити различитог карактера. Тако је могуће предвидети гашење или спајање делатности, промене у капиталу друштва, промену делатности, отпуштање запослених итд. Од реформе 2008. године, суд је у могућности да наметне промену управе или принудну продају права учешћа у капиталу друштва⁴¹⁰.

---

⁴⁰⁸ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 871.

⁴⁰⁹ Art. L.642-5 Code de commerce.

⁴¹⁰ Art. L.653-9 Code de commerce.

Будући да је предмет студије реорганизација друштва капитала, једна од кључних мера реорганизације коју план може да предвиђа јесте промена у капиталу друштва⁴¹¹. За ту меру, дужник мора да обезбеди одлуку ванредне скупштине акционара или удеоничара⁴¹², и евентуално и посебних скупштина ако су предвиђене (скупштина власника посебних акција, власника преференцијалних акција без права гласа итд.). Управа има задатак да сазове скупштине и када су у питању акционарска друштва захтева одређене услове. Наиме, ако је капитал пао испод половине номиналне вредности, скупштина треба да га поврати на тај ниво на основу предлога стечајног управника или да донесе одлуку о повећању или смањењу капитала у корист лица која су обавезана да спроведу план⁴¹³.

Суд води надзор да ли су скупштине заиста одржане. Судска контрола и заштита права власника капитала су додатно обезбеђени, јер обавезе које власници капитала преузму, не могу бити спроведене уколико предлог плана не усвоји суд⁴¹⁴.

2.2.9.13. Усвајање плана реорганизације

Суд усваја предлог плана реорганизација када утврди да постоје озбиљни изгледи да се санира друштво капитала⁴¹⁵. Одлуку доноси након саслушања учесника поступка, а посебно дужника, стечајног управника, кључних поверилаца и представника запослених. Ако буде поднето више предлога, суд ће усвојити предлог плана по свом избору⁴¹⁶. Шта суд цени приликом усвајања? Суд цени пре свега стварне могућности за очување пословања и радних места. Премда он и усваја и потврђује план реорганизације, суд не занемарује мишљење већинских поверилаца према потраживањима. Индиректни критеријум за усвајање плана јесте могућност намирања потраживања у року предвиђеном планом реорганизације, а у оквиру законом утврђеног максималног рока примене плана. Томе у прилог иде и одредба којом се предвиђа принудно извршење плана када га дужник не извршава и поништај плана када је намирање потраживања поверилаца утврђених планом

⁴¹¹ Art. L.626-3 Code de commerce; Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 220.

⁴¹² Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 1141.

⁴¹³ Art. L.626-3 al. 2. Code de commerce.

⁴¹⁴ Art. L.626-11 Code de commerce.

⁴¹⁵ Art. L.626-1 Code de commerce.

⁴¹⁶ Art. L.642-5 Code de commerce; Широко овлашћење суда.

доведено у питање⁴¹⁷. Последица је отварање поступка судске реорганизације или, ако је она претходила, поступка судске ликвидације.

Усвајањем плана окончава се период посматрања и почиње следећа фаза поступка спашавања, а то је извршење плана. План се извршава под надзором стручног лица, повереника за извршење плана. На то место може бити именован стечајни управник или судски заступник поверилаца. Посебно ако је планом предвиђена продаја једне или више делатности, извршење спроводи судски заступник поверилаца. То је од значаја за заштиту интереса и права поверилаца.

2.2.9.14. Непостојање предлога плана

У случају да нико не поднесе предлог плана реорганизације, суд ће донети одлуку којом утврђује његово непостојање и, уколико су испуњени услови, отворити поступак судске реорганизације или банкротства⁴¹⁸.

Ако је поднет предлог плана, чије извршење очигледно није могуће, а обустављање поступка краткорочно извесно водило неспособности за плаћање, дужник може поднети предлог суду да, по обустави поступка спашавања, отвори поступак судске реорганизације⁴¹⁹. То је изузетак, када се поступак судске реорганизације отвара, а да није наступила неспособност за плаћање. Тада је цесиона реорганизација једини начин за наставак делатности.

Предлог плана предстечајне реорганизације или спашавања мора бити у складу са законом. Када поднети предлог плана не испуњава услове предвиђене законом, посебно у погледу заштите права поверилаца и запослених, суд ће по испуњености услова наставити поступак као судску реорганизацију или банкротство⁴²⁰.

---

⁴¹⁷ Art. L.626-27 al. 3 et 4 Code de commerce.

⁴¹⁸ Art. L.621-12 al. 1 Code de commerce.

⁴¹⁹ Art. L.621-12 al. 2 Code de commerce.

⁴²⁰ Art. L.621-9 Code de commerce.

2.2.9.15. Извршење плана спашавања

Након што суд усвоји план спашавања, план постаје извршна исправа⁴²¹. Усвојени план реорганизације производи дејство *erga omnes*. Посебно је важно правно дејство које план има у односу на самог дужника, повериоце, трећа лица и привреду у целини.

2.2.9.16. Дејства плана према повериоцима

Повериоци у поступку спашавања само исказују свој став о предлогу плана⁴²². Ипак, у његовој припреми учествују поред дужника, често и стечајни управник и судски заступник поверилаца, али могу бити укључена и друга, посебно стручна лица. Када посматрамо поступке колективног намирења потраживања поверилаца у Француској, утицај поверилца се повећава са погоршавањем положаја дужника и са наступањем неспособности за плаћање⁴²³.

У погледу плана, можемо разликовати две групе поверилаца. Прву чине повериоци који су сагласни са мерама из плана спашавања. Њихова сагласност повећава консенсуални елемент плана реорганизације, али о отпуштању и смањењу дуга дужника одлучује у коначној инстанци суд. Другу групу чине несагласни повериоци. Изостанак њихове сагласности појачава карактер плана као судског акта, посебно ако су у питању већински или главни повериоци, премда је то ређе случај, али је теоретски замислив. Упркос противљењу одређеног броја поверилаца, суд може усвојити план који производи дејства и према њима. То значи да ће и несагласни повериоци бити обвезани планом у погледу рокова за исплату потраживања од стране дужника. Рокови не могу бити дужи од рока за извршење плана, осим ако се са тим нису сагласили пре стечајног поступка. Ипак, суд планом их не може обавезати на отпуштање дуга⁴²⁴, што је специфичност поступка спашавања у односу на стечајне поступке по наступању неспособности за плаћање. Тако, њихова права стечена пре отварања поступка, поново постају принудно извршива, након мораторијума који наступа за време поступка. У том

⁴²¹ Art. L.626-11, Art. 626-25 Code de commerce, француско решење – план је судска одлука.

⁴²² Code de commerce користи изразе „consulter“ и „voter“, али коначну одлуку доноси суд. Према одредбама чл. L.626-1 al. 1 суд усваја и потврђује план „adopte“ и „arrête“.

⁴²³ Art. L.631-1, L.640-1 Code de commerce.

⁴²⁴ Art 2288 Code civil; L. 621-65 Code de commerce; Cass. com. 23 novembre 2004, 03-16.196, *Bulletin* 2004 IV N° 198, p. 225.

смислу, ако је поверилац пре отварања поступка захтевао блокаду рачуна дужника, он своје право може остварити у односу на треће лице, без обзира на усвајање плана. Надаље, несагласност запосленог који потражује од друштва у поступку реорганизације наплату приоритетног потраживања се не узима у обзир⁴²⁵. Када су јемци у питању, који су дали обезбеђење за кредит који је дужнику дала банка, могу бити тужени ако уговор о јемству предвиђа да банка има право да захтева враћање износа у случају отварања поступка спашавања⁴²⁶.

Ако одређени повериоци нису пријавили своја потраживања у поступку, они немају право да захтевају принудно извршење ако дужник обавезе измирује на основу плана спашавања или посебне одлуке суда.

(а) Дејства плана према јемцима,

са дужницима и солидарним дужницима

Физичка лица која гарантују испуњење обавезе поред дужника у поступку, као и лица која су дала своју ствар као обезбеђење потраживања, могу да се позивају на план спашавања у погледу отпуштања дуга и нових рокова плаћања утврђених планом⁴²⁷. Правна лица немају то право. Дакле, сви они могу да одбију испуњење обавезе дужника, ако се овај придржава обавеза утврђеним планом спашавања усвојеним од стране суда. Осим тога, јемци могу да траже од суда посебан рок или одлагање плаћања дуга повериоца. Тај рок може износити највише две године. Након испуњења, они имају право регреса према дужнику у стечајном поступку.

(б) Дејство у односу на запослене

Планом спашавања може бити предвиђена мера отпуштања запослених код дужника. Ипак, привредно друштво је у обавези да поштује одредбе радног права у погледу отказа уговора о раду, јер план нема за последицу аутоматско отпуштање запослених⁴²⁸.

---

⁴²⁵ Le Corre, *Droit et pratique des procédures collectives*, p. 1144.

⁴²⁶ Art 2288 Code civil; L. 621-65 Code de commerce; Cass. com. 23 novembre 2004, 03-16.196, *Bulletin* 2004 IV N° 198, p. 225.

⁴²⁷ Art. L.622-8 Code de commerce.

⁴²⁸ Art. L.626-2 al. 4 Code de commerce.

У погледу зарада и других примања запослених, ограничено се примењују одредбе закона о осигурању за случај незапослености⁴²⁹. Тако, нису осигурани износи које привредно друштво дугује на дан отварања поступка. Осигурање важи само за износе који су настали поводом отпуштања за време периода посматрања или у року од месец дана по усвајању плана⁴³⁰. Осигурање за незапослене се не може оспорити у радном спору поводом потраживања зараде и због спорова из уговора о раду на дан отварања.

(с) Дејства у односу на управу друштва

Усвајањем плана спасавања, оснажују се сва права управе дужника привредног друштва, под условом да им није изречена забрана или да над њима као физичким лицима није отворен стечај⁴³¹.

Усвојени план, као извршна исправа, омогућава дужнику да поново преузме управљање својом имовином. Ипак, и тада он мора да поштује обавезе из плана. Тако, он не може располагати непокретношћу, чије је располагање планом искључено. За такво располагање, дужник би морао да тражи сагласност стечајног судије или суда⁴³². У супротном, треће лице не може трпети никакву штету нити повереник за извршење плана може да тражи износ цене од дужника.

2.2.9.17. Дејства поништења плана на потраживања поверилаца

Пошто лице задужено за спровођење плана, поверилац или друго лице обавести суд да дужник не поштује обавезе из плана, суд доноси одлуку којом поништава план и дужника враћа у погледу обавеза према повериоцима у правни положај пре отварања поступка. Најчешће суд обавештава лице задужено за спровођење плана, претходно поступајући стечајни управник или судски заступник поверилаца. Последњим изменама стечајног права извршеним Уредбом од 12. марта 2014. године, његова функција престаје када се о доспелости исплати последња обавеза утврђена планом (чл. L. 626-31 Ccom).

⁴²⁹ Art. L. 1233-58 Code du travail.

⁴³⁰ Art. L.631-19 III al. 2 Code de commerce.

⁴³¹ Art. L.642-3 Code de commerce.

⁴³² Art. L.642-18 Code de commerce.

У начелу, одлуку о поништењу плана спашавања прати одлука којом се утврђује да је наступила неспособност дужника за плаћање⁴³³. То је логично, будући да су планом утврђене повољније обавезе за њега, а да он не испуњава обавезе утврђене планом или које су настале после усвајања плана.

Када је у питању план спашавања, његов поништај зависно од стања у којем се привредно друштво налази, отвара могућност за поступак судске реорганизације или пак банкротства. Дакле, неуспело спашавање може бити настављено судском реорганизацијом⁴³⁴. Обрнуто није могуће. Поништај плана судске реорганизације води искључиво отварању поступка банкротства.

Уколико по поништењу плана код дужника није наступила неспособност за плаћање, суд је у обавези да над њим отвори поступак судске реорганизације⁴³⁵. То је, међутим, ретко случај у пракси. Најчешће дужник није у економско-финансијском стању да врши исплате предвиђене планом, што неминовно води следећем, строжијем облику стечајног поступка (односно поступка колективног намирења потраживања). У тим ретким ситуацијама, дужник је у обавези да о немогућности обавести суд, када суд може поништити план, без отварања поступка судске реорганизације (чл. L. 626-27, ст. 3 Ссот). Тиме се правни положај дужника враћа у стање пре отварања поступка и његови повериоци више немају препреку да захтевају принудно извршење својих потраживања. У пракси, то за последицу води неспособности дужника за плаћање и даље отварању поступка судске реорганизације односно банкротства.

Поништај плана спашавања ставља ван снаге све модификације обавеза дужника и враћа га у правни положај пре отварања поступка. Повериоци своја потраживања сада могу да остварују принудним путем без препрека формалног карактера и у целини. Од тога се изузимају повериоци који су пристали да умање дуг према дужнику и у односу на које су обавезе из плана извршене у целости и

---

⁴³³ Art. L.626-27 Code de commerce, Ord. n° 2014-326, 12 mars 2014, art. 42.

⁴³⁴ Art. L631-20-1 Code de commerce; Cass. com., 22 mai 2013, n° 12-16.641, F-D : *JurisData* n° 2013-010127.

⁴³⁵ L631-20-1 Code de commerce.

према плану, дакле о доспелости⁴³⁶, пре поништења плана (чл. L.626-19 ст. 2 Ccom).

Поставља се питање, каква је судбина потраживања поверилаца која су пријављена у првом покренутом стечајном поступку, који је окончан усвајањем плана реорганизације, који је поништен. Применом чл. L.626-27 и R.626-19 Ccom потраживања која су пријављена у првом поступку, не морају бити поново пријављена у новоотвореном поступку. Лице коме је било поверено извршење плана у обавези је суду достави листу утврђених потраживања умањених за износе које су повериоци већ примили на име извршења плана реорганизације. Већ утврђена листа потраживања биће укључена у листу пријављених потраживања у новоотвореном стечајном поступку. Уколико поверилац жели да оствари потраживање преко износа утврђеног у плану реорганизације или пак неко друго потраживање, тада ће морати да га пријави као у редовном поступку⁴³⁷.

У случају да план реорганизације буде поништен, било да је претходно усвојен у поступку спашавања или судске реорганизације, стечајни поверилац се може наћи у три ситуације. Најпре, поверилац може имати потраживање према стечајном дужнику, које је настало пре отварања поступка спашавања или судске реорганизације, окончаног усвајањем плана који је након тога поништен. Затим, поверилац може имати потраживање, које је настало након отварања једног од два поступка реорганизације, а пре поништаја плана реорганизације и отварања новог стечајног поступка, а које није пријавио у првом стечајном поступку. Најзад, поверилац може имати потраживање које је настало након отварања другог поступка, који неће бити поступак спашавања, већ евентуално поступак судске реорганизације или чешће судске ликвидације. Према одредбама чл. L.626-27 и R.626-49 Ccom само потраживања која су настала пре отварања првог стечајног поступка, било да је поступак спашавања или судске реорганизације, не пријављују се поново и укључују се у листу потраживања у новом стечајном поступку⁴³⁸. Потраживања настала након отварања једног од два поступка реорганизације, а пре поништаја плана реорганизације и отварања новог стечајног поступка, а која нису

---

⁴³⁶ Cass. com. 22. septembre 2015 n°14-16920; Art. L.626-19 al. 2 Code de commerce.

⁴³⁷ Cass. com 16 septembre 2014 n°13-16803.

⁴³⁸ Art. L.626-27, R.626-49 Code de commerce.

пријављена у првом стечајном поступку, морају бити пријављена у новом стечајном поступку и утврђена од стране судског заступника поверилаца. Потраживања која настану након поништења плана и отварања новог стечајног поступка, треба да буду пријављена у новом поступку. То је последица одредбе чл. L.626-27 ст. 2 *Ссон* која изричито налаже да се по поништају плана отвара поступак судске ликвидације привредног друштва. Теоретски се може замислити да, ако нису испуњени услови за банкротство, суд спроведе поступак судске реорганизације дужника. Ипак, у пракси, то је ретко случај. У вези са наведеним, став је заузео и Касациони суд Француске, који сматра да је „допунско потраживање, које није пријављено у првом стечајном поступку, подвргнуто поступку провере и утврђивања који се спроводи у другом стечајном поступку“⁴³⁹.

2.2.9.18. Извршење плана

Када привредно друштво изврши обавезе утврђене планом спасавања, његов дуг се гаси. На захтев дужника, бришу се знаке у јавним регистрима „у стечају“ одн. „у спасавању“.

2.2.10. Поступак судске реорганизације

Реорганизација друштва капитала у стечају пре реформе 1985. године била је могућа само уколико је дужник закључио поравнање са повериоцима. Истина, од 1967. године законодавац је ставио нагласак на превенцију стечаја и тешкоћа уопште. Али, тек од ове реформе направљен је заокрет. Циљ стечајног поступка није у првој линији да се намире повериоци дужника у стечају, него санација предузећа и наставак рада. Овај циљ је наведен као приоритет⁴⁴⁰. Међутим, он је ублажен након реформе 1994. године.

Од 2005. године поступак судске реорганизације постоји паралелно са новим поступком спасавања, а од 2012. и уз поступак унапред припремљеног плана реорганизације⁴⁴¹. Сви наведени поступци омогућавају дужнику да

⁴³⁹ Cass. com 16 sept 2014 n°13-16803, *Bulletin* 2014, IV, n° 122.

⁴⁴⁰ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 2.

⁴⁴¹ Procédure de sauvegarde accélérée, art. L. 628-1 Code de commerce.

реорганизује своју правну форму или своју делатност. Ови поступци не конкуришу један другом, будући да су им субјекти различити. Друштвима капитала је поступак судске реорганизације доступан без посебних претпоставки.

До 2005. године једини поступак колективне наплате потраживања поверилаца који омогућава реорганизацију привредног друштва у тешкоћама био је поступак судске реорганизације.

Од тада, овај поступак се налази на скали поступака између поступка спашавања и његових варијација и поступка банкротства (односно судске ликвидације). Будући да је поступак спашавања привлачнији за дужника, судска реорганизација је неизбежно решење тешкоћа након наступања неспособности за плаћање. То је кључна претпоставка за отварање овог поступка. Овај поступак представља уједно последњу шансу за дужника коју предвиђа француско право. Дужник, у нашем случају друштво капитала, неспособно је за плаћање када не може из расположиве имовине да намири доспела потраживања. Као и код поступка спашавања, циљ судске реорганизације је да омогући наставак пословања, очување радних места и намирење потраживања (чл. L.631-1 Ccom)⁴⁴².

Код поступка судске реорганизације, неопходно је да друштво већ постане неспособно за плаћање, односно да буде у немогућности да се суочи са доспелим и траживим потраживањима са расположивом имовином. Циљ судске реорганизације (L.631-1 Ccom) јесте да омогући наставак делатности друштва, очување радних места и исплату дугова. Даном отварања поступка, сва потраживања се замрзавају и биће намирена у складу са планом реорганизације, а нова се плаћају на уобичајен начин.

У већини правних система, за отварање било ког облика стечајног поступка, неопходан услов је неспособност за плаћање дужника. У француском праву, овај услов постоји за два поступка колективног намирења потраживања - судску реорганизацију и банкротство односно судску ликвидацију. Дакле, поступак судске реорганизације не може бити отворен ако дужник није неспособан за плаћање обавеза. Ако је то случај, њему на располагању стоје други поступци, попут мирног договарања или поступак спашавања, као предстечајни облик реорганизације.

---

⁴⁴² Art. L.631-1 al. 2 Code de commerce.

Неспособност за плаћање је одређено као услов отварања поступка судске реорганизације и банкротства односно судске ликвидације у чл. L. 631-1 Сcom. Дужник, друштво капитала је неспособно за плаћање када није у могућности да се суочи са доспелим обавезама са расположивом имовином. Дакле, дужник није у стању да редовно измирује своје обавезе.

Доспеле обавезе чине сва потраживања у односу на друштво која су доспела за наплату, укључујући и она за која поверилац није захтевао исплату. Укупан износ дуговања се упоређује са расположивом имовином друштва. Имовину друштва чини способност финансирања односно расположива добра и редовна средства финансирања расположива у кратком року.

Дан када је наступила неспособност за плаћање утврђује суд у одлуци о отварању поступка. То није могуће утврдити *ex ante*, већ само *a posteriori* након што буде извршена провера пословних књига и рачуноводствених извештаја. У том смислу, суд има могућност и да промени датум наступања неспособности за плаћање, и то у року од годину дана од отварања поступка. Промену датума суд може извршити на захтев државног тужиоца, судског управника или судског повереника. Насупрот томе, постоји дан подношења изјаве о неспособности за плаћање, коју подноси дужник. Законски заступник друштва има законску обавезу да затражи отварање поступка судске реорганизације или судске ликвидације у року од 45 дана од наступања неспособности за плаћање, под претњом изрицања забране управљања друштвом. Суд утврђује да је наступила неспособност за плаћање на основу критеријума утврђених законом: умножавање захтева за плаћање или утужења, нагомилавање пореских дугова или дугова на име социјалних доприноса, забележба бројних обезбеђења и постојање рекламација или протеста.

Када је у питању поступак судске реорганизације, предлог за отварање поступка могу поднети: директор или законски заступник друштва (у законом утврђеном року изјавом о неспособности за плаћање), поверилац друштва, председник суда по службеној дужности и државни тужилац својим захтевом.

2.2.10.1. Учесници и органи поступка судске реорганизације

У погледу учесника поступка судске реорганизације упућујемо на део посвећен судској предстечајној реорганизацији, будући да је реч о истим учесницима.

2.2.10.2. Ток поступка судске реорганизације

Слично поступку спашавања, поступак судске реорганизације подељен је на неколико делова. Наиме, након доношења одлуке о отварању поступка, следи први део под називом период посматрања током којег се утврђује стање привредног друштва и могућности реорганизације. Након тог дела, суд одлучује да усвоји план реорганизације уколико утврђено стање то дозвољава, или да, у супротном, отвори поступак банкротства.

Суд по пријему предлога за отварање поступка заказује рочиште ради саслушања заступника дужника и представника савета запослених или делегата запослених. Поред њих, суд може саслушати и друга лица или ангажовати стручна лица, чије саслушање нађе за корисно ради сазнања чињеница од значаја за поступак или одредити судију који ће прикупити обавештења о економско-финансијској ситуацији дужника. Трговински закон предвиђа обавезу присуства представника надлежног министарства при отварању поступка спашавања, уколико је над дужником већ отворен поступак мирног договарања са повериоцима у последњих 18 месеци који претходе поступку спашавања. Осим тога, суд може да затражи достављање докумената и одлука донетих у претходном поступку.

Након саслушања, суд доноси одлуку о отварању поступка, којом одређује стечајног судију који ће водити поступак и још два судска органа, стечајног управника и судског заступника поверилаца. Стечајни управник је лице задужено да надзире и помаже дужнику у раду за време поступка, а судски заступник поверилаца је лице једино овлашћено да наступа у колективном интересу поверилаца. Ипак, само је судски заступник поверилаца обавезан орган, јер закон предвиђа да је стечајни управник обавезан само када привредно друштво има мање

од 20 запослених и остварује нето промет од 3 милиона евра⁴⁴³. Осим тога, сам дужник може стечајном суду поднети предлог за именовање управника.

Након доношења, одлука се у року од 8 дана доставља дужнику, судском заступнику поверилаца и стечајном управнику, затим државном тужиоцу, управи трезора надлежном према седишту дужника, односно према главном седишту, ако их има више.

Одлука о отварању поступка објављује се у регистру трговине и привредних друштава, а судска управа по службеној дужности објављује одлуку у року од 15 дана од доношења у службеном гласилу и листу правосудних огласа.

Прву фазу поступка представља тзв. период обсервације (праћења или посматрања) који траје шест месеци. По истеку, на захтев државног тужиоца, овај период може бити продужен за још шест месеци. Није јасно може ли се продужити и на захтев других лица, али будући да закон не даје такво право, можемо закључити да то није могуће, те да је таква могућност прописана искључиво у јавном интересу.

Предност коју поступак спашавања доноси дужнику у односу на друге стечајне поступке јесте чињеница да у периоду посматрања дужник задржава управу над привредним друштвом. Када је стечајни управник именован, он може обављати улогу помоћника, а у сваком случају надзора управе дужника. На захтев дужника, суд може именовати судског повереника за јавну продају, јавног извршитеља, јавног бележника или регистрованог брокера како би обавио попис имовине. Ипак, то може обавити и сам дужник, али његов попис мора потврдити ревизор или рачуновођа. По обављеном попису дужник доставља стечајном управнику и судском заступнику поверилаца списак поверилаца, заједно са износима потраживања према дужнику и главним уговорима који још нису извршени. О текућим парницама такође обавештава поступајуће судове.

Отварањем поступка судске реорганизације сва потраживања се замрзавају⁴⁴⁴. Након доношења одлуке о отварању поступка, сва новонастала

---

⁴⁴³ Art. L.621-4 Code de commerce.

⁴⁴⁴ Art. L.631-1 al. 2 Code de commerce.

потраживања се измирују на уобичајен начин. Замрзнута потраживања, настала пре отварања поступка, биће намирена према плану реорганизације, који се спроводи неколико година. У погледу појма неспособности за плаћање, важи све напред речено у поглављу о поступку спашавања.

2.2.10.3. Подобност за судску реорганизацију

У начелу, и овде се могу применити одредбе чланова § L.620-2, ст.1, L.631-, ст.1 и L.640-2, ст.1 Трговинског законика, које важе и за поступак предстечајне реорганизације. То значи да сваки трговац, свако лице уписано у регистар занатских радњи, сваки пољопривредник, свако физичко лице које обавља независну професионалну делатност, слободне професије, чији је положај уређен законом или другим прописом, закључно, или чија је фирма заштићена, или свако правно лице приватног права може бити субјекат судске реорганизације.

Тако се могу реорганизовати и друштва капитала у стечају, под условом да њихови повериоци изгласају план реорганизације, да га суд потврди и да је привредно друштво у тешкоћама могуће реорганизовати.

(a) Формална подобност за реорганизацију

Сви облици друштва капитала се могу реорганизовати у оквиру поступка судске реорганизације. Иста лица као и код поступка предстечајне реорганизације овлашћена су да поднесу предлог за отварање поступка судске реорганизације, па упућујемо на део посвећен наведеном поступку.

(b) Материјална подобност за реорганизацију

Претпоставка да једно друштво капитала буде реорганизовано у оквиру стечајног поступка је пре свега његова неспособност за плаћање. Према члану § L.631-1, ст.1 Трговинског законика⁴⁴⁵ поступак судске реорганизације се отвара над

---

⁴⁴⁵ Art. L.631-1 al.1 Code de commerce.

дужником, који није у стању да своје доспеле обавезе покрије својом имовином, тако да је неспособан за плаћање⁴⁴⁶.

Све до реформе 2005. године постојала је претпоставка да се поступак судске реорганизације може и раније отворити када друштво капитала још није неспособно за плаћање. Ипак, ова одредба је имала мало резултата у пракси. Сада је ово правило апсолутно⁴⁴⁷.

Наведена материјална претпоставка важи једнако и за поступак ликвидације.

(с) Неспособност за плаћање

Прва претпоставка за судску реорганизацију свих потенцијалних субјеката је неспособност за плаћање. У тој ситуацији, друштво капитала је у таквом стању да не може више или не може правремено да измири своје доспевајуће или доспеле дугове.

Како изгледа стање једног дужника? Као што произилази из одредби Трговинског законика, дужник више није у стању да доспелу пасиву покрије својом активом, тако да је неспособан за плаћање. То не значи да се показује разлика при упоређивању биланса активе и пасиве⁴⁴⁸. Ова ситуација не води нужно ка неспособности за плаћање. Први знак таквог стања дужника је застој у исплати доспелих потраживања. Привремени застој у исплати такође не значи, да је дужник неспособан за плаћање. Неопходно је да постоји захтев поверилаца за исплатом потраживања⁴⁴⁹ и да дужник дуже време буде неспособан за плаћање. Неспособност за плаћање такође не би требало поистовећивати са неповратно упропаштеним стањем дужника. То је посебност француског стечајног права, јер ту законодавац даје предност могућности реорганизације⁴⁵⁰.

На питање да ли потраживања поверилаца односно пасива треба само да буду доспела или пак треба да се захтева њихова исплата, да би дужник био

---

⁴⁴⁶ Cass. com., 27 février 2007, *Bull.* n° 65, Cass. com., 17 juin 1997, *Bull.* 1997, IV, n° 193 ; Cass. com., 12 novembre 1997, *Bull.* 1997, IV, n° 290 ; Cass. com., 28 avril 1998 ; Cass. com., 8 janvier 2002, pourvoi n° 98-22.406. Cass. com. 17 octobre 2000, N°98-13.106. Cass. com., 2 février 1999, N°95-15.990.

⁴⁴⁷ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 49.

⁴⁴⁸ CA Paris, 3ème ch. C. 18 février 2000, RJDA 2000/11, n°1023.

⁴⁴⁹ Cass.com., 17 septembre 2013, N012-17.657, F-D : *JurisData* n° 2013-019853.

⁴⁵⁰ Art. L.631-1 Code de commerce.

неспособан за плаћање, одговор је дао највиши суд у Француској (Cour de cassation). Пресудом од 28. априла 1998. године, Касациони суд Француске је утврдио, да наведена пасива, која долази у обзир, да би се утврдила неспособност за плаћање, је она која је доспела и за коју се исплата захтева, од тренутка, од ког је поверилац има право, да од свог дужника прихвати исплату на рате⁴⁵¹. Ова пресуда важи као важна промена у судској пракси, која нагласак ставља на доспелост и захтев за исплату⁴⁵². На тај начин, тренутна неспособност за плаћање може бити избегнута помоћу договора са повериоцима или пак узимањем кредита од банке.

На коме лежи терет доказивања неспособности за плаћање? Према општем праву обавеза лежи на подносиоцу захтева/предлога или на овлашћеном органу, који одлучујући датум наступања неспособности за плаћање жели да одложи⁴⁵³.

2.2.10.4. Отварање поступка

Поступак судске реорганизације је класичан облик стечајног поступка реорганизације. Лица овлашћена да поднесу предлог за покретање поступка су: дужник (управа привредног друштва), поверилац, председник суда по службеној дужности и државни тужилац. Француско право предвиђа посебну санкцију за управу друштва које не пријави неспособност за плаћање у року од 45 дана.

У погледу надлежности суда за поступак судске реорганизације, важи све напред речено у поглављу о поступку спашавања.

У предлогу за отварање поступка спашавања, законски заступник друштва капитала је у обавези да образложи природу тешкоћа са којима се суочио и намере због којих се обратио суду ради отварања поступка. Уз предлог за отварање поступка, предлагач је у обавези да приложи годишње рачуне друштва капитала, извод са рачуна за последњих 8 дана, привремени извештај о пословању (привремени рачун резултата) и имовину друштва (ефектива предузећа)⁴⁵⁴.

Ако председник трговинског суда утврди да предлог има места прихватању предлога, доноси одлуку о отварању поступка спашавања и именује органе

---

⁴⁵¹ Cass. com., 28 avr. 1998, *Defrénois* 1998, 948, n°1, obs. P. Le Cannu.

⁴⁵² Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 52.

⁴⁵³ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 52.

⁴⁵⁴ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 52.

поступка. У супротном, доноси одлуку којом одбија предлог законског заступника друштва капитала.

Одлука о отварању поступка спашавања се објављује у регистру трговине и привредних друштава или списку заната, као и у Службеном билтену трговинских и грађанских огласа (*Bodacc*) или у листу правосудних огласа.

Према одредбама Трговинског законика, органи поступка спашавања су: стечајни судија или судија известилац, представник поверилаца, представник запослених, контролори или надзорници и судски управник. Сви органи осим судског управника се морају именовати у одлуци о отварању поступка. Судски управник се именује само када је отворен поступак над друштвом које има више од 20 запослених или чији је неопорезована годишња добит 3 милиона евра.

Поступак спашавања има неколико фаза. Прва фаза се назива посматрање, друга је припрема и предлог плана спашавања, трећа је усвајање и потврда плана, а четврта спровођење плана. За све време трајања поступка спашавања, друштво капитала задржава пуну правну и пословну способност и наставља да обавља своју делатност.

2.2.11. Ток поступка судске реорганизације

Прву фазу поступка судске реорганизације представља утврђивање претпоставки за отварање поступка и само отварање поступка (уз именовање органа поступка).

У поступку судске реорганизације, именују се исти органи као код поступка спашавања. То су: стечајни судија, судски заступник поверилаца, стечајни управник, представник запослених, контролор (помоћник судског заступника поверилаца), стручна лица, техничка лица и повереник за спровођење плана (ако је план усвојен, најчешће стечајни управник или судски заступник поверилаца).

Другу фазу представља, као и код поступка спашавања, период посматрања или опсервације. Период опсервације траје 6 месеци и може бити продужен на образложен предлог. Током тог периода саставља се извештај о стању дужник друштва капитала и разматра могућност реорганизације.

Трећу фазу чини предлог плана реорганизације. Суд разматра предложени план и доноси одлуку о усвајању плана реорганизације. Суд такође може донети одлуку о отварању поступк судске ликвидације друштва односно банкротству, ако утврди да стање дужника не пружа могућност за реорганизацију.

2.2.11.1. Период посматрања или обсервације

Прва фаза траје највише 6 месеци и назива се посматрање. Циљ ове фазе је утврђивање економско-социјалног стања привредног друштва и попис предмета имовине дужника⁴⁵⁵. У овом периоду управа друштва које се спашава задржава право управљања и вођења послова. Иако, након отварања поступка, суд именује управника, управа обавља редовно своје послове, будући да управник само помаже и надзире њен рад. Поред управе, током поступка спашавања наставља се и делатност друштва капитала. Услед тешкоћа, међутим, она може бити са којима се друштво суочава делимично или у целини обустављена.

2.2.11.2. Пословање дужника

Уколико је усвојени план реорганизације санационог карактера, он најчешће омогућава управи дужника да задржи своја права. Ипак, могуће је управи изрећи забрану управљања у случају непријављивања неспособности за плаћање. Осим тога, управа може регистровати и ново привредно друштво, као и да буде запослен у другом друштву за време поступка реорганизације.

2.2.11.3. Принудна евикција удеоничара као крајње решење за реорганизацију

Макронов закон је увео нови чл. L. 631-19-2 у *Ссот*, тако што омогућава принудно искључење удеоничара друштва у поступку судске реорганизације великих компанија, како би се омогућило спровођење реорганизације (чл. 238 МЗ). Ипак, ова одредба има ограничења. Наиме, искључење акционара је могуће само када престанак делатности друштва таквог обима да може проузроковати озбиљну тешкоћу националној или регионалној економији и на тржишту (*бассин д емплои*)

⁴⁵⁵ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 130.

рада. Неопходно је да привредно друштво дужник запошљава најмање 150 запослених или представља доминантно друштво једног или више друштава (у смислу чл. L. 2331-1 Радног законика), чији је укупан број запослених најмање 150⁴⁵⁶. Исто тако, ако се промена у висини капитала друштва јавља као једино озбиљно решење које омогућава да се избегне тешкоћа и омогућава да се настави делатност, након испитивања могућности продаје целине или дела друштва, суд може на предлог судског управника или министарства приступити супституцији воље акционара.

Наиме, суд може да именује повереника задуженог да сазове надлежну скупштину и да гласа уместо акционара који су одбили промене у капиталу до висине предвиђене планом. Друга могућност је да суд наложи, у корист лица која су задужена да спроводе план реорганизације, уступање целине или дела учешћа које са променом капитала несагласни удеоничари или акционари имају у капиталу друштва, и која поседују непосредно или посредно, део капитала који им даје већину у праву гласа или мањину довољну за блокаду рада скупштине редовне скупштине друштва или који сами поседују већину права гласа у том друштву применом споразума закљученог са другим удеоничарима или акционарима, а који није противан интересу друштва⁴⁵⁷.

Да би се овакво решење применило, неопходно је да протекне три месеца од доношења одлуке о отварању поступка реорганизације и само у случају одговарајућег противљења власника капитала да прихвате промене у капиталу предвиђене нацртом плана реорганизације у корист једног или више лица (власника капитала) који су прихватили да спроведу план.

Ако се повећава капитал друштва у реорганизацији, неопходно је да се она спроведе у року од 30 дана по расправљању, путем улагања у новцу или пребијањем са потраживањима која улазе у пасиву друштва.

Када се уступају удели/акције у друштву, други власници капитала имају право повлачења из друштва које намеће стицаоцу или цесионару обавезу откупа

---

⁴⁵⁶ Art. L. 2331-1 Code du travail.

⁴⁵⁷ Art. L. 631-19-2 al. 11 et 12 Code de commerce.

њихових права у друштву. Када је спорна вредност права, прибегава се процени вештака⁴⁵⁸.

Када је поднет захтев суду за именовањем повереника ради принудног искључења власника капитала, суд након што саслуша све заинтересоване стране, доноси одлуку о цесији и вредности права која се уступају и именује судског повереника који је задужен да спроведе одлуку и да уплати добијени износ власницима капитала.

Суд такође налаже усвајање плана уз обавезу уписника капитала или цесионара да задржи права у друштву за време примене плана. Суд потврђује план под условом да уписник капитала или цесионар уплати износ за стицање права, под претњом раскида правног посла, а који може да захтева власник капитала који уступа, дужник, лице коме је поверено извршење плана, судски повереник или надлежно министарство. За поштовање обавеза од стране стицалаца или уступилаца права задужен је повереник који спроводи план, који има право да покрене поступак против њих. У случају неиспуњења од стране стицаоца или уступеоца права, суд може на предлог повереника за извршење плана, надлежног министарства, одбора предузећа или представника запослених прогласити изрећи одлуку о раскиду плана реорганизације, без накнаде штете будући да износ који стицалац плаћа остаје код уступеоца⁴⁵⁹.

Слична одредба је већ била предвиђена Уредбом од 18. децембра 2008. и чл. L. 631-19-1 *Ссom*, која је суду давала право да наметне промену управе и/или цесију права које они поседују у друштву дужнику, а приликом усвајања плана реорганизације. Ипак, уставност ове одредбе је довео у питање Касациони суд у Одлуци од 7. јула 2015. године (упућивање бр. 14-29360) због повреде која се чл. L. 631-19-1 *Ссom* наноси начелу једнакости и право својине.

---

⁴⁵⁸ Art. L. 631-19-1 Code de commerce.

⁴⁵⁹ Art. L. 631-19-2 al. 13 Code de commerce.

2.2.11.4. Примери санационе реорганизације у Француској

Најпознатији случај успешне судске предстечајне реорганизације у Француској био је поступак отворен над групом Еуротунел (Eurotunnel)⁴⁶⁰. Реч је о европској компанији која је водила велике грађевинске подухвате. Ипак, од почетка пословања компанија се суочавала са тешкоћама. Године 2006., након скоро 12 година пословања, дугови су достигли износ од 9 милијарди евра. Први покушај изласка из кризе завршен је неуспешно. Наиме, акционари су усвојили план према којем би половина дуга била претворена у капитал компаније (87% учешћа). Како план није успео, отворен је поступак спасавања или судске предстечајне реорганизације. Зато је 2007. године усвојен нови план реорганизације (са роком извршења од 5 година) пред Трговинским судом у Паризу, којим је поред конверзије дуга у акцијски капитал било предвиђено и издавање обвезница и друге мере реорганизације, уз обезбеђење дугорочног кредита око 3,5 милијарде евра од Дојче банке, Голдман Сакса и Ситигрупе. Тако је компанија Евротунел остварила добит од око 1 милиона евра већ 2007. године, а 2008. године, остварила нето добит од 40 милиона евра. Закључењем нових послова и изласком на нова тржишта, Евротунел је успео да смањи износ дуга и да се врати у зону успешног пословања.

Као примере успешних судских стечајних реорганизација у Француској можемо навести поступке над компанијама Пекиње (Réquignet) и Сифранс (SeaFrance). Судска стечајна реорганизација у Француској није имала успеха као предстечајна реорганизација. У случају Пекиње (Réquignet), поступак је отворен 2012. године. Компанија суочена са великим дуговима успешно је искористила свој жиг препознатљив у пословном окружењу. Закључен је уговор о улагању два инвеститора из информатичке групе Ла Си (LaCie). Улагањем више милиона евра у стечајног дужника, сачуван је жиг и радна места запослених⁴⁶¹.

У случају Сифранс (SeaFrance), ситуација се одвијала нешто другачије. Реч је о привредном друштву које се бави превозом трајектима. Стечајни поступак је отворен 2011. године са циљем спровођења судске реорганизације. Ипак, врло брзо

---

⁴⁶⁰ Groupe Eurotunnel, Plan de sauvegarde, 23.03.2007, <http://www.eurotunnelgroup.com/fr/actionnaires-investisseurs/archives-tnu/restructuration-fianciere/>, 20.04.2016.

⁴⁶¹ Europe 1, ces entreprises ont réussi à bondir, 07.09.2012, <http://www.europe1.fr/economie/ces-entreprises-qui-ont-reussi-a-rebondir-1230733>, 20.04.2016.

је утврђено да за наставак пословања нема изгледа и привредно друштво је ликвидирано. Међутим, реакцијом локалне самоуправе и владе у Паризу, извршена је реорганизација у задружно друштво и промена имена. Осим тога, обезбеђена је подршка од успешно реорганизованог Евротунела, чиме је сачувано више од половине имовине друштва⁴⁶².

2.2.11.5. Повезана друштва

У француском праву важи принцип да стечајни поступак отворен над матичним друштвом нема утицаја на друштва ћерке нити обрнуто. То је последица одвојених правни личности друштава чланова групе. У том смислу се изјаснио и Касациони суд Француске⁴⁶³. Ипак, у стечајно право уведен је институт конфузије имовина. Тиме је омогућено да се подизањем тужбе због преоптерећења обавеза L.624-3 или тужбе због проширења обавеза L.624-5 *Сsom* докаже привид правне личности и покретање поступка судске реорганизације.

Тужба због преоптерећења обавеза уређена је чл. L.621-2 Трговинског законика. Реформом извршеном Законом о оздрављењу предузећа бр. 2005-845 од 26. јула 2005. и Декретом о његовој примени бр. 2005-1677 од 28. децембра 2005. значајно су промењене одредбе о реорганизацији ради наставак пословања, и уведена два могућа плана, план оздрављења и план судске реорганизације. Захваљујући овој реформи, проширен је појам стечајног поступка. Осим тога, омогућено је да се у пракси примени теорија привида како би се обезбедило намирење поверилаца.

У погледу групе друштава, расположиве тужбе за пропуштање или због ништавости периода праћења заснивају се на тужбама компанијског права и нису довољне за спречавање настајања и увећавања обавеза од стране групе друштава. Да би се негативан утицај групе друштава спречио, у стечајном поступку се група друштава узима као целина односно једна извор облигација. Тиме је омогућено да група друштава буде одговорна за радњу другог и спречено да група друштава злоупотреби стечајни поступак.

---

⁴⁶² Ibid.

⁴⁶³ Cass. com. 18.06.1991. *BRDA* 9/1991, p. 14.

На тај начин, кроз судску праксу остварена је могућност да се стечајни поступак отворен над једним лицем, у овом случају чланом групе друштава, прошири на другог члана, иако он не мора да испуњава услове за отварање поступка. Интерес за отварање поступка у односу на то лице, је да се у стечајни поступак над дужником укључи додатна имовина, чиме се остварује већа заштита интереса поверилаца и самим тим већи проценат намирења потраживања.

Доношењем Уредбе 2008. године, таксативно су наведена лица која могу да захтевају проширење стечајног поступка. Имаоци акција⁴⁶⁴, стечајни управник, судски заступник поверилаца, надлежно министарство и надлежни суд по службеној дужности.

Одлуку по захтеву за проширење дејстава стечајног поступка доноси суд пред којим се води стечајни поступак. Суд доноси одлуку о проширењу поступка, када постоји неки од два разлога. То су привид правне личности и конфузија имовине (L621-2).

Наиме, привредно друштво сматраће се фиктивним ако је у питању друштво основано на вештачки начин, које не послује самостално или нема нормалне финансијске односе и које нема правну аутономију (одсуство елемента *affectio societatis*)⁴⁶⁵. На овај начин је омогућено да се под појам фиктивности обухвати велики број могућих ситуација и да се над матичним друштвом отвори стечајни поступак⁴⁶⁶. Француска судска пракса створила је у недостатку законског текста начин за проширење стечајног поступка на матично друштво. Када је у питању поступак, заступа се начело јединства поступка. Дакле, већ отворени поступак биће проширен на сва правна лица која се налазе под контролом матичног друштва, узимајући за полазну тачку дан престанка плаћања. Тако се омогућава да се потраживања заједничких поверилаца намире из увећане имовине односно стечајне

---

⁴⁶⁴ Art. L. 661-1 Code de commerce.

⁴⁶⁵ "La fictivité d'une société, qui doit s'apprécier à la date de sa création, peut être révélée par des faits postérieur à sa constitution ; une société apparaît fictive lorsqu'elle est dépourvue de toute autonomie décisionnelle et notamment de la faculté de décider...de sa liquidation ou de sa survie, cette faculté appartenant en fait au véritable maître de l'affaire" (*Affaire Metaleurop* Com 19 avril 2005 *JCPE* 2005 n° 271).

⁴⁶⁶ Cass. com 16 juin 2009, *Gaz. Proc. coll.* 2009/4 p. 4, note F Reille.

масе⁴⁶⁷. То за последицу неће имати престанак правног субјективитета друштава која чине групу⁴⁶⁸.

Ипак, примена начела јединства има одређене недостатке. То су: немогућност ретроактивног дејства последица отварања првог поступка, немогућност забране извршења у односу на повериоце⁴⁶⁹, потраживања поверилаца матичног друштва сматраће се раније заснованим, ако су настала пре проширења поступка, а по отварању поступка и немогућност изрицања санкције плаћања дела обавеза других чланова групе друштва члану управе оног друштва у односу на које је отворен поступак⁴⁷⁰.

---

⁴⁶⁷ M. Cozian, A. Viandier, F. Deboissy, *Droit des sociétés*, p. 603.

⁴⁶⁸ Cass. Com. du 30 juin 2009, n°08-10.719.

⁴⁶⁹ "Les créanciers de la personne à laquelle la procédure est étendue ne sont pas soumis à la règle de l'interdiction des poursuites individuelles avant la date du jugement d'extension" (Cass. com., 28 septembre 2004, n°02-12.552).

⁴⁷⁰ M. Cozian, A. Viandier, F. Deboissy, *Droit des sociétés*, p. 604.

2.3. САНАЦИОНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА КАПИТАЛА У СТЕЧАЈУ У СРПСКОМ ПРАВУ

2.3.1. Општи део

У Републици Србији је до 2004. године на снази био институт принудног поравнања, као једино средство за учеснике у покренутом стечајном поступку да одрже платежно неспособно предузеће. Поред тога, било је наравно могуће унутар или изван судског поступка добровољно постићи споразум о поравнању. Иначе, других могућности није било. Стога је 2004. године спроведена реформа и постављена нова структура стечајног права. Један поред другог постоје два стечајна поступка: банкротство и реорганизација. Оба могућа развоја поступка уживају једнак третман.

У пракси привредних судова, надлежних за спровођење стечајних поступака, примењују три законска прописа. То су Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији⁴⁷¹, Закон о стечајном поступку⁴⁷² и Закон о стечају⁴⁷³. Последња два закона предвиђају реорганизацију привредног друштва у стечају.

Тек са ступањем на снагу Закона о стечајном поступку у јануару 2005. године, стечајна реорганизација постала је законом уређени начин превазилажења финансијских тешкоћа привредних друштава. Раније тај правни институт уопште није постојао у српском законодавству. Институт санације, истина, постојао је у банкарском праву, будући да се на банке примењивао посебан закон⁴⁷⁴. Он се међутим није примењивао на привредна друштва односно друштва капитала, која су ступала у стечајни поступак под окриљем „*lex generalis*“-а, тада важећег Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији.

Највећи утицај на српског законодавца имале су перспективе интеграције у Европску унију након 2001. године, као и растућа привредна криза у земљи.

---

⁴⁷¹ Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Сл. лист СФРЈ“, бр. 84/89 и „Сл. лист СРЈ“, бр. 37/93, 28/96).

⁴⁷² Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05).

⁴⁷³ Закон о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁴⁷⁴ Закон о санацији, стечају и ликвидацији банака („Службени лист СФРЈ“, 84/89 и 63/90 и „Службени лист СРЈ“, бр.37/93, 26/95, 28/96, 44/99 и. 53/01). Санација не постоји у новом Закону о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Сл. гласник РС“, бр. 14/2015).

Државни буџет је био оптерећен претежном већином презадужених привредних друштава, која су уз то још и била у државном власништву. Дobar пример за Србију биле су успешне реорганизације у Сједињеним Америчким Државама, које су се спроводиле према Поглављу XI Стечајног закона.

До 2004. године, једина могућност да преживи неспособност за плаћање за привредно друштво било је принудно поравнање (уређено Законом о принудном поравнању, стечају и ликвидацији). Међутим, тај закон је био превазиђен, а институт принудног поравнања нудио је ограничени број често неодговарајућих мера за привредно друштво у тешкоћама. Уз то, одредбе тог закона су штитиле дужника, због чега повериоци нису могли своја потраживања на повољан начин да намире.

Године 2009. усвојен је нови Закон о стечају, са циљем појачања дејстава стечајног поступка. Реформом из 2009. године у српско право је уведен унапред припремљени план реорганизације. Са даљом променом економских околности у свету, а затим и политичких прилика у земљи, у Србији је спроведена још једна реформа Закон о стечају закона 2014. године⁴⁷⁵.

2.3.2. Правни прописи о реорганизацији

Формално или процесно стечајно право било је често уређено заједно са грађанским судским поступком. Први пропис који је уређивао стечај у Кнежевини Србији донет је 1853. године односио се на све грађанске судске поступке⁴⁷⁶. Године 1861. материјално стечајно право у српском праву уређено је посебним Законом о стечајном поступку⁴⁷⁷. Овај закон се примењивао до 1930. године. Тада се донет Стечајни закон Краљевине Југославије (на снази до 1941. године). Након II рата, све до 1953. године није било формалног прописа о стечају⁴⁷⁸. Тек 1965.

---

⁴⁷⁵ Закон о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁴⁷⁶ Закон о судијском поступку у парницама грађанским Кнежевине Србије. М. Васиљевић, *Компанијско право, Право привредних друштава Србије и ЕУ*, Сл. гласник, Београд 2011., стр. 594.

⁴⁷⁷ Закон о стечајном поступку Кнежевине Србије. М. Васиљевић, *Компанијско право, Право привредних друштава Србије и ЕУ*, Сл. гласник, Београд 2011., стр. 594. Г. Станковић, Н. Петрушић, *Стечајно процесно право*, Службени лист Србије и Црне Горе, Београд 2006., стр. 22.

⁴⁷⁸ Уредба о престанку предузећа и радњи ФНРЈ 1953. М. Васиљевић, *Компанијско право, Право привредних друштава Србије и ЕУ*, Сл. гласник, Београд 2011., стр. 594.

године донет је Закон о принудном поравнању и стечају. Након тога је 1980. донет Закон о санацији и престанку организација удруженог рада. Последњи Закон бројних реформи законодавства 1989. године донет је Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији.

Наравно, уставни прописи се у стечајном поступку примењују посредно, као и у међувремену донете одлуке Уставног суда Србије⁴⁷⁹. Поред тога, овде се примењују још и уредбе и правилници, које је донела Влада и надлежно министарство за привреду⁴⁸⁰.

2.3.2.1. Национално право

Правни оквир за поступак реорганизације друштва капитала у стечају према унапред припремљеном плану реорганизације и према плану поднетом након отварања стечајног поступка представљају одредбе чл. 155 до 174 Закона о стечају.

(а) Компанијско право

Дуго се стечајно право посматрало као део грађанског процесног права. Са развојем новог приступа стечају у Србији, стечајно право је постало део компанијског права или чак засебна правна област⁴⁸¹. На тај начин се посматра и реорганизација привредних друштава у стечају. Чињеница је да се реорганизација спроводи у оквиру судског поступка, али управо је тај поступак због различитих мера које се примењују носи снажна компанијско/пословноправна обележја (реорганизација привредног друштва у ужем смислу)⁴⁸².

Стечајно право се од 2005. године предаје у Србији као посебна дисциплина на вишим нивоима студија, али увек уз компанијско право. Зато се можда још увек не може говорити о једној самосталној правној дисциплини. Српско стечајно право

---

⁴⁷⁹ Најважнија је Одлука Уставног суда Србије од 12. јула 2012. („Сл. гласник РС“, 71/2012).

⁴⁸⁰ Национални стандарди и правилници.

⁴⁸¹ М. Васиљевић, *Компанијско право, Право привредних друштава Србије и ЕУ*, Сл. гласник, Београд 2011, стр. 594. Г. Станковић, Н. Петрушић, *Стечајно процесно право*, Службени лист Србије и Црне Горе, Београд 2006, стр. 11.

⁴⁸² М. Васиљевић, *Компанијско право, Право привредних друштава Србије и ЕУ*, Сл. гласник, Београд 2011, стр. 588.

је још увек на путу свог развоја, ка праву посвећеном савлађивању тешкоћа са којима се срећу привредна друштва.

(b) Стечајно право

Правно уређени поступак реорганизације је законски усвојен у Србији тек 2004. године. Закон о стечајном поступку⁴⁸³ био је један велики корак напред и значио је раскид са раније важећим стечајним правом. Тај закон представља део једне велике реформе српског законодавства која је започета 2001. године. Паралелно са овим законом, усвојен је нови Закон о привредним друштвима⁴⁸⁴, којим је између осталог уређена реорганизација и ликвидација солвентних друштава капитала. Тиме су раздвојени институти престанка привредног друштва способног за плаћање од престанка привредног друштва неспособног за плаћање.

Зашто говоримо о поступку реорганизације? Закон о стечајном поступку примењивао се само четири године, од 2005. до 2009. године. У том периоду, била су предвиђена само две могућа исхода стечајног поступка: реорганизација и банкротство. За то време вршена је анализа примене и ефеката закона, те је ускоро предложена нова реформа. Нови Закон о стечају усвојен је 2009. године и предвидео је још један облик поступка реорганизације. У питању је реорганизација према унапред припремљеном плану или *pre-packed*. Ово законско решење, као и класична реорганизација, потиче из Стечајног законика САД (Поглавља XI).

Закон о стечају примењује се на сва привредна друштва, за која нису предвиђени посебни прописи. У случају стечаја банака, друштава за осигурање, берзи, брокерско-дилерских друштава примењују се посебни закони⁴⁸⁵, а Закон о стечају важи само као општи пропис. За банке и друштва за осигурање у стечају је до 2005. године била предвиђена могућност санације (реорганизације). Од тада је

---

⁴⁸³ Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05).

⁴⁸⁴ Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 125/04).

⁴⁸⁵ Чл. 159 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

та могућност законом искључена⁴⁸⁶. На нивоу Европске уније у примени је Директива која се односи на стечај и реорганизацију банака⁴⁸⁷.

(c) Грађанско право

У стечајном праву и посебно у реорганизацији примењују се како опште тако и посебне норме грађанског права. Од 1945. године⁴⁸⁸ српско право нема на снази један општи грађански законик. Већина општих норми грађанског права које се примењују се налазе у Закону о облигационим односима⁴⁸⁹. Осим тога, стварноправни односи уређени су Законом о основним својинскоправним односима⁴⁹⁰ и Законом о хипотеци⁴⁹¹.

Будући да је основ реорганизације у српском праву судски потврђени споразум поверилаца (и дужника)⁴⁹², и да већи део мера из плана предвиђа примену ових прописа, примена одредаба грађанског права је незаобилазна. То посебно важи за располагање имовином привредног друштва и реструктурирање правних тачније облигационих односа⁴⁹³.

(d) Грађанско процесно право

Грађанско процесно право се примењује као опште процесно право у стечајном праву. Формални или процесноправни прописи за стечајни поступак и

---

⁴⁸⁶ Чл. 22 Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Сл. гласник РС“, бр. 14/2015).

⁴⁸⁷ Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council, *Official Journal of the European Union* L 173/190.

⁴⁸⁸ Закон о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“, бр. 86/1946 и 105/1947).

⁴⁸⁹ Закону о облигационим односима („Сл. лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, "Сл. лист СРЈ", бр. 31/93 и "Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003 - Уставна повеља).

⁴⁹⁰ Закон о основама својинскоправним односима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 6/80 и 36/90, „Сл. лист СРЈ“, бр. 29/96 и „Сл. гласник РС“, бр. 115/2005 - др. закон).

⁴⁹¹ Закон о хипотеци („Службени гласник РС“, број 115/05).

⁴⁹² Чл. 167 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁴⁹³ Чл. 157 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

поступак реорганизације друштвава капитала у стечају налазе се пре свега у Закону о стечају из 2009. године.

Уколико одређено питање није уређено Законом о стечају, у стечајном поступку ће се применити одредбе Закона о парничном поступку⁴⁹⁴. То се посебно односи на питање судске надлежности итд.

(е) Међународно приватно право

Уколико се у стечајном поступку јави инострани/међународни елемент, примениће се одредбе о решавању сукоба закона. Како сукоб стечајних закона покреће вишеструка питања, ова област је уређена посебним прописима. Српски законодавац је следио *UNCITRAL*-ов модел-закон⁴⁹⁵, као и Уредбу ЕС бр. 1346/2000⁴⁹⁶ као узор. Ова правила су преузета и у Закону о стечају из 2009. године.

Када за одређено питање не постоји посебна одредба, долази до примене општих одредби међународног приватног права. Општи прописи о решавању сукоба закона налазе се у Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља⁴⁹⁷. Овај закон садржи само општа правила за решавање сукоба закона у грађанскоправним односима, али не садржи никакве одредбе за компанијско или стечајно право.

(f) Остало

(i) Утицај одредби Поглавља XI Стечајног законика САД

Позитивна искуства у примени института реорганизације у Сједињеним Америчким Државама имала је велики утицај на српског законодавца. Тај утицај је препознатљив кроз реформу 2004. године и, између осталог, увођење института

---

⁴⁹⁴ Чл. 7 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Закон о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011).

⁴⁹⁵ *Uncitral Model Law on cross-border insolvency* (1997), <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/1997-model-law-insol-2013-guide-enactment-e.pdf>, 01.04.2016.

⁴⁹⁶ EC Regulation 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160, 30/06/2000 P. 0001 – 0018.

⁴⁹⁷ Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља (“Сл. лист СФРЈ”, бр. 43/82 и 72/82 - испр., “Сл. лист СРЈ”, бр. 46/96 и ”Сл. гласник РС”, бр. 46/2006 - др. закон).

реорганизације, али и кроз реформу 2009. године и увођење могућности подношења унапред припремљеног плана реорганизације.

(ii) Утицај правне регулативе ЕУ

Иако Република Србија није чланица Европске уније она је 2002. године започела процес хармонизације националног законодавства са правним тековинама Европских заједница (*acquis communautaire*)⁴⁹⁸. Међутим, потписивањем и потврђивањем Споразума о стабилизацији и придруживању⁴⁹⁹ и Прелазног Трговинског споразума 2008. године⁵⁰⁰, а затим добијањем статуса државе кандидата 2012. године, за Србију је тај процес постао и формална обавеза.

---

⁴⁹⁸ Национална стратегија Србије за приступање Европској унији, Канцеларија за придруживање Европској унији, http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/seio/NAC_STRAT_UNDP_2006_gledanje.pdf, 01.04.2016.

⁴⁹⁹ Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 83/2008).

⁵⁰⁰ Закон о потврђивању прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 83/2008).

2.3.3. Подобност привредног друштва за реорганизацију⁵⁰¹

Могућност да се једно друштво капитала према српском стечајном праву реорганизује представља у пракси помирење два на први поглед неспојива стања: неспособност за плаћање и способност привредног друштва за опстанак. Да би друштво капитала било могуће реорганизовати у стечају, оно пре свега мора да буде субјекат стечајног поступка. Српско стечајно право не познаје могућност вансудске или предстечајне реорганизације или санације у судском поступку. Свака стечајна реорганизација захтева отварање стечајног поступка. Када је привредно друштво неопходно реорганизовати, али је оно способно за плаћање, реорганизација ће се спровести према одредбама права привредних друштава или компанијског права. На тај начин, законодавац је направио јасну разлику између компанијског права и стечајног права, па следствено и између реорганизације привредних друштава способних за плаћање и привредних друштава неспособних за плаћање. Новијим решењима усвојеним у Србији 2009. године, ублажен је појам стечаја, али је он ипак остао у оквирима судског поступка.

---

⁵⁰¹ Балтић М., Начела европског стечајног права са посебним освртом на европску регулативу о стечајним поступцима, *Ревииа за европско право*, 1-3/2003, Крагујевац. Чоловић В., *Стечајни поступак*, Правни факултет Источно Сарајево, 2004. Васиљевић М., *Компанијско право, Право привредних друштава и ЕУ*, Правни факултет у Београду, 2. издање, 2007. Гуцуња Ј., *Правно регулисање поверилачко-дужничких односа у случају престанка организације удруженог рада*, Правни факултет Нови Сад, 1980. Малбашић В., *Реорганизација као мера спречавања стечаја*, Српски економски форум, 2005. Мићовић М., *Реорганизација или редресман стечајног дужника, Право и привреда*, 5-8/2004. Слијепчевић Д., *Правни аспекти реорганизације стечајног дужника*, Правни факултет у Београду, 2009. Слијепчевић Д., *Примена нових законских решења у поступку стечаја*, *Правни информатор*, 10/2004. Слијепчевић Д., *Нова законска решења у поступку стечаја*, *Правни информатор*, 10/2005. Слијепчевић Д., *Примена нових законских решења у поступцима стечаја покренутим по Закону о принудном поравнању, стечају и ликвидацији*, *Правни информатор*, 7-8/2005. Слијепчевић Д., *Реорганизација стечајног дужника*, *Правни информатор*, 4/2006. Стевановић М. и др., *Приручник за стечајне управнике*, Одабране теме за практичну примену Закона о стечајном поступку за стечајне управнике и друге учеснике у поступку, УСАИД, 2005. Велимировић М., *Стечајно право*, Симбол, 2004. Велимировић М., *Садржај и дејство стечајног плана*, *Правни живот*, 11/2003. *Зборник 3. Конференције одбора приступајућих земаља ИНСОЛ ЕУРОПЕ*, Заједничка конференција ИНСОЛ Еуропа и Агенције за лиценцирање стечајних управника Републике Србије, Тема: Несолвентност, реструктурирање и неуспеле инвестиције у Источној Европи Актуелна питања и панел дискусије, Агенција за лиценцирање стечајних управника, Београд, 2007.

2.3.3.1. Корпоративна реорганизација у стечају

У кратком периоду од 2005. до 2009. Закон о стечајном поступку предвиђао је могућност стечаја предузетника⁵⁰². Нови закон о стечају из 2009. године уредио је међутим само стечај правних лица. Тај законодавни приступ се у литератури назива „корпоративни стечај“⁵⁰³. Као последица, и реорганизација у стечају би се могла назвати „корпоративна стечајна реорганизација“.

2.3.3.2. Формална подобност за реорганизацију

Уколико није донета судска одлука о отварању стечајног поступка, формално не постоји стечај друштва капитала. Премда је привредно друштво чињенично неспособно за плаћање, суд није овлашћен да отвори стечајни поступак *ex officio*. Закон о стечају за то предвиђа посебне разлоге. Ипак, реформом из 2009. године предвиђен је у Закону о стечају један нови институт – аутоматски стечај⁵⁰⁴. Над привредним друштвима, која су у периоду од једне године обуставила сва плаћања, надлежни суд може на предлог јавне организације овлашћене за принудну наплату отворити претходни стечајни поступак. Међутим, ове одредбе су Одлуком Уставног суда Србије од 12. јула 2012. године⁵⁰⁵ оглашене као супротне Уставу и од тада се више не примењују у српском стечајном праву. Разлог за укидање ових одредби није аутоматизам отварања стечаја, већ чињеница да су овим одредбама учињене повреде права својине. Тиме је привремено потврђено правило да се стечајни поступак може отворити само на предлог овлашћеног лица. Према српском праву лица овлашћена да поднесу предлог за отварање стечајног поступка су: поверилац, дужник и ликвидациони управник⁵⁰⁶. За подношење предлога за реорганизацију (плана реорганизације) неопходно је да буде испуњена једна формална претпоставка, и то да је отворен стечајни поступак. Тиме се прави разлика између две могућности стечајне реорганизације: унапред припремљеног

⁵⁰² Чл. 140 Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05).

⁵⁰³ В. Радовић, Увод у стечајно право, Правни факултет у Београду, <http://www.ius.bg.ac.rs/prof/Materijali/radvuk/Pojam,%20Odnos,%20Vrste%20stecaja,%20Istorijat,%20Izvori.pdf>, 01.04.2016.

⁵⁰⁴ Чл. 150-154. Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁰⁵ Одлука Уставног суда Србије од 12. јула 2012. („Сл. гласник РС“, 71/2012).

⁵⁰⁶ Чл. 55 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

(*pre-packed*) плана реорганизације, који се предаје заједно са предлогом за отварање стечајног поступка, и плана реорганизације, који се предлаже након отварања стечајног поступка.

Према чл. 158 Закона о стечају од 2009. године може се поднети унапред припремљени план реорганизације истовремено са предлогом за отварање стечајног поступка. За то је, међутим, овлашћен само дужник (у нашем случају друштво капитала). Повериоци у овом тренутку немају за то никакав правни интерес. Када је реч о стечајном управнику, њега најпре треба да именује суд, како би могао да поднесе такав предлог.

Дужник у свом предлогу мора јасно показати да жели да спроведе реорганизацију према унапред припремљеном плану отварањем стечајног поступка. Он мора у предложеном плану доказати да постоје стечајни разлози из чл. 11 Закона о стечају⁵⁰⁷. Стечајни судија испитује те разлоге и доноси одлуку о отварању поступка, одбацавању плана или упућује на исправку плана. Ако подносилац предлога испуни све законом утврђене претпоставке, стечајни судија прихвата план и доноси одлуку о отварању претходног стечајног поступка. Уколико је план супротан закону, не обухвата или не укључује све повериоце, непотпун или немарно припремљен или не доказује постојање стечајног разлога, суд ће одбацити такав план. Уколико се пак недостатак може исправити, стечајни судија упућује у свом закључку подносиоца предлога, да уреди план у року од 8 дана. Уколико он то не учини, стечајни судија одбацује предлог заједно са унапред припремљеним планом реорганизације.

Отвори ли се стечајни поступак из једног од разлога наведених у чл. 11 Закона о стечају, за подношење плана реорганизације биће овлашћено више учесника стечајног поступка. На основу чл. 161 ст. 1 ЗоСт то су дужник, стечајни управник, разлучни повериоци са најмање 30% обезбеђених потраживања у односу на сва потраживања према дужнику, повериоци са најмање 30% необезбеђених потраживања у односу на сва потраживања према дужнику и ималац 30% капитала друштву капитала у стечају. План реорганизације треба да буде поднет стечајном

---

⁵⁰⁷ Чл. 11 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

судији у року од 90 дана након отварања стечајног поступка⁵⁰⁸. Овде није реч о преклузивном року, јер подносилац предлога плана може образложеним предлогом затражити продужење овог рока. Стечајни судија је овлашћен да одобри продужење овог рока уз подношење предлога или измене предлога плана, најдуже још 60 дана.

Подносилац предлога мора да покрије трошкове припреме и подношења плана реорганизације. Када је подносилац плана стечајни управник или сам дужник, ови трошкови се рачунају као трошкови стечајног поступка⁵⁰⁹. Стечајни судија може *ex officio* или на предлог овлашћеног заинтересованог лица именовати стечајног управника или вештака, како би испитао тачност података садржаних у поднетом плану⁵¹⁰. Трошкове таквог вештачења сноси подносилац предлога плана.

Након испитивања плана реорганизације стечајни судија одлучује о прихватању, одбијању или упућивању на исправку плана реорганизације. Против одлуке стечајног судије жалбу надлежном суду више инстанце може уложити само предлагач плана. Притом, против закључка није дозвољен никакав правни лек.

Прописи о стечајном поступку и поступку реорганизације не важе у случају неспособности за плаћање банака и друштава за осигурање и ови случајеви су уређени *lex specialis* прописима.

2.3.3.3. Материјална подобност за реорганизацију

Пре него што се приступи анализи реорганизације као исхода стечаја, потребно је да буду испуњене материјалне претпоставке стечајног поступка. Као што је већ речено, у српском стечајном праву је могуће реорганизовати друштво капитала у стечају само када се уз предлог за отварање стечајног поступка или након отварања стечајног поступка поднесе и план реорганизације. Овде се срећу две групе на први поглед неспојивих чињеница. Најпре, друштво капитала треба да

---

⁵⁰⁸ Чл. 162 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁰⁹ Чл. 161 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵¹⁰ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010. стр. 192. Овде је потребно истаћи значај стручних лица која се ангажују.

буде неспособно за плаћање. У чл. 11 Закона о стечају наведени су материјали разлози за стечај: трајнија неспособност за плаћање, презадуженост, претећа неспособност за плаћање и неспровођење/непоступање по усвојеном плану реорганизације или издејствовање плана на преваран или противзаконит начин.

Закон о стечају је појаснио када се сматра да су претпоставке за отварање стечајног поступка испуњене. Наиме, трајнија неспособност за плаћање постоји, када дужник своје доспеле новчане обавезе не може да испуни у року од 45 дана или када је обуставио испуњавање својих доспелих новчаних обавеза у непрекидном трајању од 30 дана. Прихваћено је да постоји трајнија неспособност за плаћање када је предлог за отварање поступка поднео поверилац, који је безуспешно покушао да у судском или пореском извршном поступку у Србији било којим средством намири своје новчано потраживање⁵¹¹. Претећу неспособност за плаћање може доказати само дужник⁵¹², када учини вероватним да не може да испуни своје новчане обавезе у тренутку њихове доспелости. Уколико је имовина дужника мања од његових обавеза, он се сматра презадуженим⁵¹³. Код друштава лица не постоји презадуженост, уколико постоји најмање једно физичко лице, члан друштва. Непоступање/неспровођење усвојеног плана реорганизације постоји, када дужник план не спроводи или поступа на такав начин, да чини спровођење плана значајно угроженим. Ако дужник има само једног повериоца, стечајни поступак се обуставља⁵¹⁴. Такође, када је имовина дужника мања од трошкова поступка или безначајна, стечајни поступак се одмах закључује. Изузетно, поступак се не закључује, када један поверилац или сам дужник поднесе предлог за спровођење поступка и на захтев стечајног судије уплати неопходна средства за покривање трошкова поступка.

---

⁵¹¹ Чл. 11 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵¹² Чл. 11 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵¹³ Чл. 11 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵¹⁴ Чл. 13 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Последња претпоставка за отварање стечајног поступка према Закону о стечају је изостанак препрека⁵¹⁵. Такве препреке су одређене у чл. 13 Закона о стечају. Када дужник има само једног повериоца, стечајни поступак се одмах обуставља. Стечајни поступак се одмах обуставља и када се утврди да евентуални трошкови поступка премашују имовину дужника или када она има безначајну вредност. У овим случајевима, стечајни судија налаже стечајном управнику у одлуци о обустављању стечајног поступка да ликвидира имовину дужника и да из добијеног износа покрије настале трошкове. Стечајни поступак ипак неће бити обустављен, када то затраже дужник или стечајни поверилац и када подносилац предлога за наставак на захтев стечајног судије уплати неопходна средства за покривање даљих трошкова поступка⁵¹⁶.

Стечајна препрека важи такође у односу на државне и јавне установе⁵¹⁷. Као последица, стечајни поступак се не може спровести према Закону о стечају над: Републиком Србијом, аутономном покрајином, локалном самоуправом, организацијама обавезног пензијског, инвалидског, социјалног и здравственог осигурања, као ни према правним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или локална самоуправа и које се претежно финансирају из јавних средстава или из републичког, покрајинског или општинског буџета, као ни према јавним установама као што су Народна банка Србије, Централни регистар за хартије од вредности и државне агенције. Такође, стечајни поступак се не може покренути над привредним друштвима која су регистрована за производњу наоружања и војне опреме без претходне сагласности министарства надлежног за послове одбране⁵¹⁸. Обавезе правних субјеката у односу на која се стечајни поступак не може спровести, падају солидарно на терет њиховог оснивача или

---

⁵¹⁵ В. Радовић, Услови за отварање стечајног поступка, Правни факултет у Београду, www.ius.bg.ac.rs/prof/Materijali/radvuk/Uslovi%20za%20otvaranje%20SP.pdf, 01.04.2016.

⁵¹⁶ Чл. 13 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵¹⁷ "Суд мора поуздано да утврди да се правно лице за које је поднет предлог за отварање стечаја, финансира претежно из буџета, да би могао да изведе закључак да се против њега не може спроводити стечајни поступак". Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 694/2013 од 20.9.2013. године.

⁵¹⁸ Новина уведена Законом о изменама Закона о стечају 2014., сада чл. 55 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

власника као и удеоничара или акционара. У односу на привредна друштва у државној својини примењује се Закон о приватизацији⁵¹⁹.

Тек када је наступи један од стечајних разлога односно изостане стечајна препрека, могуће је усвојити план реорганизације. Санациона реорганизација представља само један од могућих начина реорганизација и један од могућих исхода стечајног поступка, коме тежи стечајни поступак. Према Закону о стечају, циљ стечајног поступка (чл. 2) је најповољније намирење стечајних поверилаца постизањем највеће могуће вредности стечајног дужника односно његове имовине. Под реорганизацијом се подразумева 1) намирење стечајних поверилаца према усвојеном плану реорганизације, 2) редефинисање дужничких односа, 3) промене статуса дужника привредног друштва и 4) друге мере предвиђене планом (чл. 1 ст. 4 ЗоС)⁵²⁰.

Овде се могу разликовати две могуће ситуације. Прво, могуће је предлог за отварање стечајног поступка поднети заједно са унапред припремљеним планом. Друго, могуће је план реорганизације поднети тек након отварања стечајног поступка. Идеја о спровођењу реорганизације у стечају мора бити реалистична. То значи да, иако је привредно друштво неспособно за плаћање, оно мора да располаже са довољно средстава да плати доспеле дугове кроз наставак пословања и да направи „нови почетак“. Да ли је то могуће или, још важније, прихватљиво за повериоце, зависи о економског стања предузећа одн. привредног друштва.

Према Закону о стечају, редовни стечајни поступак се отвара са првенственим циљем намирења потраживања поверилаца. По унапред припремљеном плану реорганизације то није случај, већ је првенствени циљ реорганизација привредног друштва.

Уколико стечајни судија не одбије унапред припремљени план реорганизације, донеће у року од 3 дана одлуку о отварању претходног стечајног поступка. Претходни стечајни поступак траје 30 (највише 45 дана) од дана подношења предлога за отварање. Овај судски поступак служи да би се проверило

---

⁵¹⁹ Чл. 59 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵²⁰ Чл. 1 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

да ли су испуњене све претпоставке за отварање стечајног поступка уз подношење унапред припремљеног плана⁵²¹. У истој одлуци стечајни судија утврђује датум рочишта ради одлучивања о предлогу и за гласање о плану, те га саопштава свим познатим повериоцима.

У свом закључку о отварању стечајног поступка стечајни судија налаже стечајном управнику да састави извештај о економско-финансијском стању дужника и утврђује датум првог рочишта за саслушање поверилаца (чл. 36 ст. 1 ЗоСт). Прво поверилачко рочиште мора се одржати најкасније 40 дана након отварања стечајног поступка. У том периоду стечајни управник треба да преузме имовину дужника, да је попише, запечати и да је штити. На првом рочишту учесници у поступку разматрају извештај о економско-финансијском стању дужника. На почетку рочишта стечајни управник подноси стечајном судији и повериоцима преглед свих познатих потраживања. Он такође даје своју процену њихове основаности, висине и процентуалног удела у односу на целокупна потраживања стечајних поверилаца. Поред тога, стечајни управник даје у свом извештају своју процену могућности реорганизације друштва капитала у стечају. Већ приликом овог рочишта одлучује се о судбини друштва капитала у стечају. Одлуче ли се повериоци који имају више од 70 процената у укупним потраживањима за банкротство привредног друштва, стечајни судија ће донети закључак о банкротству односно уновчењу имовине привредног друштва. Напротив, ако се повериоци који имају више од 70 процената у укупним потраживањима одлуче да се стечајни поступак настави у правцу привременог или трајнијег одржања дужника, стечајни судија заказује рочиште за расправљање о плану реорганизације.

2.3.4. Правна природа реорганизације

Санациона и реорганизација у стечају уопште заснива се на плану или унапред припремљеном плану реорганизације, који је усвојен квалификованом већином поверилаца и који је потврђен од надлежног стечајног суда. То значи да

---

⁵²¹ Чл. 60 и 159 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

суд не може да потврди план без претходно обезбеђене сагласности поверилаца, али исто тако гласање поверилаца без судске потврде не производи никакве правне последице⁵²², зато што је овде реч о судском поступку. Али, стечајна реорганизација друштва капитала према српском праву може бити спроведена само у оквиру судског поступка. Из тог разлога правна природа реорганизације у стечају мора да се сагледа кроз њене уговорне, процесне и друге правне елементе. Последњу деценију обележио је законодавни тренд све већег увођења компанијског и уговорног права у стечајно право. Ова „мека решења“ (*soft solutions*) вансудског превазилажења стечаја се сматрају напредним начинима решавања стечаја. Ипак, она носе са собом и опасности, као што је недостатак правне сигурности, одсуство судске заштите, проблем спровођења итд.

2.3.5. Правне последице отварања стечајног поступка

Како реорганизација друштва капитала у стечају ван судског поступка није предвиђена у српском праву, немогуће је избећи све правне последице које за собом повлачи судски поступак. Чињеницу да је привредно друштво неспособно за плаћање мора да утврди надлежни суд. Уколико се она докаже, стечајни судија доноси одлуку о отварању стечајног поступка⁵²³. Да ли ће привредно друштво савладати своје финансијске тешкоће, то након отварања поступка више не зависи од њега. Одлучујућу улогу од ступања на снагу Закона о стечајном поступку 2004. године, па онда и Закона о стечају 2009. године имају повериоци друштва. Уколико повериоци нађу да свеукупна ситуација дужника даје наду за повољније намирење њихових потраживања, а кроз одржање и санацију или његову продају другом правном лицу, друштво капитала у стечају има шансу за нови почетак. У сваком случају, припрема санације захтева примену различитих мера, на које дужник, бар до ступања на снагу плана, нема никакав утицај.

---

⁵²² Владимир Чоловић, Основне карактеристике и правна природа pre-pack реорганизације (унапред припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије) са освртом на однос стечајног поступка и поступка реорганизације, у: *Годишњак Факултета правних наука*, Бања Лука, 3/2013, стр. 101-117.

⁵²³ Чл. 69 и 160 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Све правне последице отварања стечајног поступка наступају даном објављивања на огласној табли надлежног суда. Једино у случају када се стечајни поступак отвара уз подношење унапред припремљеног плана и истовремено затвара ове последице не наступају (чл. 73 ст. 2 ЗоСт)⁵²⁴. Може се рећи да теоретски те последице наступају и трају од доношења одлуке о отварању до доношења одлука о усвајању и потврди плана реорганизације и одлуке обустави поступка (на једном рочишту).

Правне последице стечаја треба да служе остварењу циља стечаја, и то постизању најповољнијег могућег намирења потраживања⁵²⁵. Оне најпре погађају дужника, друштво капитала у стечају, његову управу/органа, правне акте и права. Даље, оне утичу на правне односе дужника, као што су потраживања према дужнику, и све правне послове, који су умањили или могу умањити његову имовину. Оне утичу и на запослене код дужника, који притом немају никакав утицај на настанак стечаја, као што неће имати никакав утицај на судбину дужника.

2.3.5.1. Престанак овлашћења управе

На дан отварања стечајног поступка престају сва заступничка и управљачка права директора, заступника и адвоката, као и права управних и надзорних органа дужника и она прелазе на стечајног управника (чл. 74 ст. 1 ЗоСт). Закључи ли дужник један правни посао којим располаже стварима и правима који улазе у стечајну масу, такав правни посао нема никаква дејства након отварања стечајног поступка. Друга страна у правном послу ипак сме да се ослони према општем начелу поверења у јавне књиге да захтева повраћај противчинидбе као један од стечајних поверилаца. Пуномоћја која је издао дужник, а која се односе на имовину која улази у стечајну масу престају да важе даном отварања поступка. Престанак се односи такође на право прече куповине и наследничку изјаву. Ипак, када се стечајни поступак обуставља као последица усвајања плана реорганизације, право

---

⁵²⁴ Чл. 73 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵²⁵ Чл. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

прече куповине се поново успоставља (оснажује) под условом да предмет права није продат⁵²⁶.

Пословно име или фирма друштва капитала у стечају добија након отварања поступка додаток „у стечају“ и његови банкарски рачуни бивају блокирани⁵²⁷. Организација која је надлежна за принудну наплату је у обавези да одмах након пријема одлуке о отварању исту проследи свим банкама (чл. 79 ст. 1 ЗоСт). На тај начин, спречавају се сви противзаконити преноси са рачуна и друге трансакције дужника.

2.3.5.2. Престанак важења правних аката

На дан отварања стечајног поступка, престају да важе сви правни акти друштва капитала. Према српском компанијском праву друштво капитала се оснива одлуком о оснивању или уговором о оснивању (чл. 11 ст. 1 ЗоПД). Акционарска друштва уз то имају и статут, у којем се уређује питање управљања друштвом. Оба правна акта друштва губе правну снагу формалним наступањем стечаја. Уместо њих важи судска одлука односно решење о отварању стечајног поступка и касније одлуке надлежног суда, као и одговарајуће одредбе Закона о стечају. Ипак, треба истаћи да важење правних аката друштва капитала у случају реорганизације само бива суспендовано. Суспензија наступа даном отварања поступка⁵²⁸. Након што план реорганизације ступи на снагу правни акти друштва капитала поново производе правну снагу⁵²⁹. Међутим, ови акти друштва ће до тада сигурно претрпети одређене измене, будући да план реорганизације обично предвиђа такве мере, које значе потпуну промену организације друштва.

Како што је већ напред наведено, престанак важења погађа на дан отварања стечаја још и пуномоћја и прокуре.

---

⁵²⁶ Чл. 75 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵²⁷ Чл. 78 и 79 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵²⁸ Чл. 73 и 74 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵²⁹ Чл. 167 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

2.3.5.3. Доспелост потраживања

Када повериоци имају потраживања према друштву капитала које је у стечају, они су у обавези да намирење потраживања од дана отварања стечајног поступка остварују искључиво у том поступку⁵³⁰. Због тога се мора утврдити, ко може носити атрибут стечајног повериоца. Разлучни повериоци могу своје право на одвојено намирење остварити само у стечајном поступку, али они га могу остварити такође и ван поступка, када забрана извршења и намирења буде укинута⁵³¹. Када је реч о излучним повериоцима, њихово право није ограничено на стечајни поступак и своје право могу остварити и у другим поступцима.

Сва потраживања према стечајном дужнику на дан отварања поступка сматраће се доспелим. Од тог тренутка тече рок за пријаву потраживања поверилаца⁵³². Стога сва новчана и неновчана потраживања чији су предмет орочене престације, постају једнократна потраживања и исказују се увек у новцу⁵³³. Стекне ли поверилац пре отварања стечајног поступка право на пребијање, мора до истека рока за пријаву потраживања пријавити износ свог потраживања и дати изјаву о пребијању потраживања пред надлежним судом, иначе његово право престаје (обратити пажњу на чл. 82. ст. 3 и 4). Пребијање потраживања није дозвољено, када је потраживање настало у последњих 6 месеци пре отварања поступка, и када је поверилац знао или могао да зна, да је дужник неспособан за плаћање или пак презадужен. То важи и за потраживања из правног посла или радње који нису предмет пребијања. Неновчана потраживања дужника према трећем лицу, улазе у стечајну масу и изражавају се у новцу. На сва необезбеђена потраживања од дана отварања поступка не зарачунава се више камата. Када су у питању обезбеђена потраживања, на њих тече уговорена и законска камата, али само у висини стварне вредности предмета обезбеђења.

---

⁵³⁰ "Чињеница да одређено правно лице није у поступку стечаја, који је окончан усвајањем плана реорганизације, пријавило своје потраживање, не утиче на његово право да након усвајања плана реорганизације којим то потраживање није обухваћено, исто оствари у редовном судском поступку". Пресуда Привредног апелационог суда, Пж 2015/2014 од 20.11.2015. године.

⁵³¹ Чл. 93 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵³² Чл. 111 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵³³ Чл. 81 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Пријава потраживања у стечајном поступку прекида његово застаривање. Застаривање потраживања, које стечајни дужник има према трећем лицу, прекида се на дан отварања стечаја и не тече годину дана⁵³⁴. За потраживања модификована суспензивним условом обезбеђује се одговарајући износ новца⁵³⁵. Када до ступања на снагу одлуке о главној деоби стечајне масе суспензивни услов не наступи, потраживање престаје и обезбеђени износ се дели *pro rata* између осталих поверилаца. Потраживања везана за раскидни услов долазе у обзир приликом поделе стечајне масе, само ако поверилац понуди одговарајуће обезбеђење за случај да услов наступи. Уколико се то не деси, сматра се да услов није ни постојао. Када дође до обуставе стечајног поступка као последице усвајања плана, повериоци који су пропустили рок за благовремено подношење пријаве својих потраживања у стечају свог дужника, могу поднети тужбу, са обавезујућим тужбеним захтевом у односу на свог дужника, с тим што се у погледу рокова и начина измирења обавезе при одређивању извршења обавезе обавезивање мора ускладити са условима из усвојеног плана реорганизације⁵³⁶. Тужбени захтев мора бити усклађен у погледу обима и начина извршења са усвојеним планом реорганизације, јер стечајни дужник, над којим је вођен и окончан стечајни поступак, усвајањем плана реорганизације, пресудом парничног суда може бити обавезан на измирење потраживања повериоца која нису обухваћена планом реорганизације, само у складу са условима за испуњење потраживања поверилаца који су обухваћени планом реорганизације⁵³⁷.

2.3.5.4. Процесне последице

Отварање стечајног поступка над имовином дужника неизбежно утиче на све друге поступке у којима је дужник једна од страна. Сви судски поступци против дужника и његове имовине се прекидају, као и управни поступци које је започео дужник. У судским поступцима, у којима је дужник тужилац или

---

⁵³⁴ Чл. 86 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵³⁵ Чл. 87 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵³⁶ Пресуда Привредног апелационог суда, Пж. 1547/2014 од 13.3.2014. године.

⁵³⁷ Решење Привредног апелационог суда, Пж. 9249/2013(3) од 26.2.2014. године.

подносилац захтева, на његово место ступа стечајни управник након обавештавања стечајног суда. Управни и порески поступци за утврђивање дужникове обавезе се прекидају, тако да не могу бити преузети. Уколико је дужник тужена страна, његов поверилац мора да пријави своје обезбеђено или необезбеђено потраживање. Када стечајни управник оспори одређено потраживање, тада поверилац мора да поступа као стечајни поверилац. Суд може повериоца упутити, да прекинути поступак може наставити својим предлогом. Ако претпоставке за наставак нису испуњене, суд ће одбацити жалбу.

Једна од најважнијих последица отварања стечајног поступка је забрана принудног извршења на имовини дужника⁵³⁸. Сви такви поступци се прекидају након отварања стечаја. То значи такође, да се не може одредити нити спровести ниједна мера над имовином, осим ако не служи испуњењу обавеза стечајне масе или плаћању трошкова стечајног поступка. Забрана важи једнако за дужника као и за стечајног управника, тако да од објављивања стечаја имовина дужника не буде умањена.

2.3.5.5. Последице по правне послове дужника

Ако је дужник са другим странкама закључио двострани уговор, такав уговор остаје на снази након отварања стечаја. Уколико обавезе једне стране не буду испуњене, стечајни управник је овлашћен да уместо дужника испуни његову обавезу и да захтева испуњење од друге стране. Када би стечајни управник одбио испуњење обавезе, друга страна у уговору би имала право да у стечајном поступку тражи намирење потраживања као стечајни поверилац. Напротив, када се стечајни управник определи за одржање одређених правних послова на снази и током стечајног поступка одустане од испуњења, потраживање из тог посла важиће као обавеза стечајне масе⁵³⁹. Овде је положај повериоца прилично бољи у односу на друге стечајне повериоце. Да ли би у том случају требало да такав поверилац уђе у посебну класу?

---

⁵³⁸ Чл. 93 Закона о стечају (*„Сл. гласник РС“*, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵³⁹ Чл. 94 ст. 4 Закона о стечају (*„Сл. гласник РС“*, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Уколико је стечајни дужник корисник лизинга, давалац лизинга мора да поднесе захтев за излучење предмета лизинга из имовине дужника⁵⁴⁰. Предмет лизинга ипак неће бити излучен, када је објављена забрана принудног извршења. Та забрана важи до доношења одлуке суда о банкротству односно о прихватању плана реорганизације. Све обавезе дужника, које су доспеле након отварања стечајног поступка, сматраће се као обавезе стечајне масе. Давалац лизинга је овлашћен да захтева укидање забране или одговарајуће или додатне мере обезбеђења, када дужник или стечајни управник не чувају са дужном пажњом предмет лизинга. На захтев стечајног управника и пре одлуке о судбини дужника, стечајни судија може одлучити о предаји предмета лизинга, који није значајан за поступак реорганизације. Уколико буде донета одлука о ликвидацији, давалац лизинга може да захтева предају предмета лизинга. Ако стечајни судија на захтев и уз сагласност већа поверилаца то одбије, мора да наложи исплату уговореног износа рате за лизинг. Уколико исплата буде не обављена у року од 30 дана, давалац лизинга је овлашћен да захтева предају предмета лизинга у своју својину. Напротив, када буде усвојен план реорганизације, дужник односно стечајни управник је обавезан да преда предмет лизинга даваоцу лизинга у року од 8 дана након потврђивања плана. Изузетно, када план реорганизације предвиђа коришћење предмета лизинга, дужник односно стечајни управник је овлашћен да одбије предају, али он тада мора редовно да плаћа лизинг рату. Давалац лизинга је овлашћен да захтева предају предмета у својину, уколико дужник не испуњава своју обавезу и након потврђивања плана реорганизације⁵⁴¹.

Ако је дужник закључио фиксни уговор, при чему његова обавеза доспева након отварања стечаја, друга страна не може да захтева испуњење, већ може потраживати накнаду штете као стечајни поверилац⁵⁴².

---

⁵⁴⁰ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 3/2012.

⁵⁴¹ Чл. 95 Закона о стечају (*„Сл. гласник РС“*, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁴² Чл. 96 Закона о стечају (*„Сл. гласник РС“*, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Прописи који се односе на двостране уговоре важе такође за чинидбе, као и предају хартија од вредности, испоруку племенитих метала, исплате у иностраној валути, итд. чија доспелост наступа након отварања стечаја⁵⁴³.

Када је реч о предлогу и понуди дужника, њихова важност престаје на дан отварања стечајног поступка, осим ако се стечајни управник не остане при њиховом одржању. То важи и за неприхваћене понуде, које је упутио дужник или друго лице.

Ако је дужник закључио уговор о закупу непокретности, он остаје на снази након отварања стечаја. Намирење евентуалних потраживања насталих пре стечаја, поверилац може остварити само стечајном поступку. Стечајни управник може у име дужника раскинути уговор о закупу независно од законских или уговорених рокова, и то у року од 30 дана. Закуподавац има право на накнаду у износу полугодишње закупнине. Ипак он не може раскинути уговор о закупу због неплаћања или погоршања имовинске ситуације дужника након отварања стечајног поступка. Остане ли уговор о закупу на снази, дужник је у обавези да и након отварања стечаја редовно плаћа закуп. Ово потраживање ужива првенство намирења у односу на потраживања стечајних поверилаца, и то као трошак стечајне масе⁵⁴⁴. Само када дужник у тренутку стечаја још није имао државину непокретности, обе стране могу одустати од уговора. Ако пак дужник има непокретности у својини, стечајни управник их може дати у закуп, али само до продаје предмета закупа.

Када је реч о добрима у превозу, комисионар коме још није плаћена продајна цена, је овлашћен да захтева повраћај пошиљке пре њене испоруке на одређено место односно пре преузимања од стране дужника. Преузме ли дужник испоруку, комисионар ће имати право излучења⁵⁴⁵.

---

⁵⁴³ Чл. 97 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁴⁴ Чл. 99 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁴⁵ Чл. 100 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

2.3.5.6. Забрана располагања имовином

Од дана отварања стечајног поступка дужник не сме да закључује ниједан правни посао. Он је у обавези да не умањује имовину привредног друштва у стечају. Оглашавање стечаја има за циљ да информише све који закључују уговор са дужником, да ће евентуално штетни послови бити без дејства и побијани. Ипак, штетни послови се често закључују пре отварања стечаја. Због тога се њихова правна недодирљивост мора другачије посматрати. То се односи на побијање правних послова дужника.

Након именованја, стечајни управник мора што је пре могуће да предузме неопходне мере заштите дужникове имовине и нарочито да попише имовину дужника у року од 10 до 30 дана, без одлагања да обавести све познате повериоце о стечају, да закључи осигурање ради заштите дужникове имовине, те да се стара о завршавању започетих послова дужника. Стечајни управни је овлашћен да закључује послове у име и за рачун дужника односно стечајне масе на чији терет пада извршење обавеза из тих послова.

2.3.5.7. Последице за запослене код дужника

Иако запослени често немају никакав утицај на стечај привредног друштва, они су међу првима које ће погодити последице отварања стечајног поступка. Буде ли отворен стечајни поступак над друштвом капитала, њиховим послодавцем, аутоматски ће престати њихови уговори о раду⁵⁴⁶. Након преузимања управљања, стечајни управник одлучује о раскиду уговора и о стечају обавештава територијално надлежну службу за запошљавање. Стечајни управник је овлашћен да одређени број уговора о раду остави на снази са циљем завршавања започетих активности или спровођења стечајног поступка, а уз сагласност стечајног судије. Он такође одлучује о накнади и другим приходима преосталих запослених, који ће бити исплаћени из стечајне масе као трошкови масе.

---

⁵⁴⁶ Чл. 77 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

2.3.6. Начела поступка реорганизације

Стечајна реорганизација, како санациона тако и други облици, будући да се одвија у оквиру судског поступка, као инструмента за њено спровођење, представља један од два могућа исхода стечајног поступка. Из тог разлога у поступку реорганизације важе *mutatis mutandis* принципи стечајног поступка. Премда након потврђивања плана реорганизације дужник, друштво капитала, поново стиче правну способност, он мора пажљиво да спроводи план, који служи остварењу само једног циља, а то је најповољније намирење потраживања стечајних поверилаца. Одговарајући приступ законодавца појму стечајног поступка, као и принудни карактер поступка, утичу на чињеницу која начела ће се примењивати у стечајном поступку.

2.3.6.1. Заједничка начела стечајног поступка за банкротство и реорганизацију

Следећи принципи се примењују у стечајном поступку:

- принцип отварања поступка на предлог*
- принцип заштите стечајних поверилаца
- принцип универзалности/општости*
- принцип колективног намирења поверилаца*
- принцип аутономије поверилаца*
- принцип једнаког поступања са стечајним повериоцима
- принцип оправданости*
- принцип економије
- принцип судског вођења поступка
- принцип императивности и преклузивности рокова
- принцип хитности
- принцип двостепеног одлучивања
- принцип јавности и информисаности
- принцип писмености*
- принцип ограничења права дужника*

- принцип уновчења стечајне масе*
- принцип изузетности и суспсидијаритета банкрота*
- принцип новог финансијског почетка*

Принцип отварања поступка по предлогу значи да се ниједан стечајни поступак не може отворити *ex officio*. Суд је овлашћен да донесе одлуку о отварању стечајног поступка, тек након пријема предлога и провере постојања стечајних разлога. То исто важи и за поступак према унапред припремљеном плану реорганизације, премда се поступак закључује одмах по његовом отварању. Одредбе Закона о стечају о аутоматском стечају према чл. 150 до 154 ЗоСт из 2009. године Уставни суд Србије прогласио је неуставним Одлуком од 12. јула 2012. године⁵⁴⁷. У пракси је присутно мишљење да законодавац није одустао од увођења института аутоматског стечаја⁵⁴⁸. Остаје, међутим, да се види, да ли ће то бити учињено доношењем потпуно новог или изменама постојећег закона. У Закону о изменама Закона о стечају 2014. године то није учињено.

(i) Принцип заштите стечајних поверилаца

Стечајни поступак служи за заштиту интереса поверилаца привредног друштва, односно дужника који је неспособан за плаћање. Од тренутка отварања стечајни поступак представља једини поступак за намирење потраживања према дужнику. Што пре буде отворен стечајни поступак, утолико су шансе за повољније намирење потраживања и за реорганизацију веће.

(ii) Принцип универзалности/општости

Од отварања стечајног поступка сва дужникова имовина улази у стечајну масу. Према чл. 101 ЗоСт стечајна маса обухвата целокупну имовину стечајног дужника у земљи и иностранству на дан отварања стечајног поступка, као и током поступка стечену имовину. Над имовином која се налази у иностранству,

⁵⁴⁷ Одлука Уставног суда Србије („Сл. гласник РС“, бр. 71/2012).

⁵⁴⁸ Бела књига страних инвеститора 2015, Савет страних инвеститора, Београд 2015, стр. 71.

примењују се прописи о међународном стечајном поступку, када је она предмет једног страног стечајног поступка.

(iii) Принцип колективног намирења поверилаца

У односу на поступак принудног извршења, где важи принцип *prior tempore potior iure* и где се намирује само потраживање једног повериоца, стечајни поступак је облик колективног намирења потраживања. То значи и превод његовог назива на латинском *conkursus creditorum* односно стицај поверилаца. На дан отварања стечајног поступка, прекидају се сви остали поступци принудног извршења и порески поступци. Повериоци морају да пријаве своја потраживања у стечајном поступку⁵⁴⁹. Сви повериоци привредног друштва у стечају ће убудуће имати на другој страни стечајног управника искључиво као саговорника или као заступника противне стране. Остваривање права одвојено намирење (разлучно право) мора да одобри стечајни управник.

(iv) Принцип аутономије дужника

Премда овај принцип није доминантан у поступку банкротства, он је од посебног значаја за реорганизацију. На првом поверилачком рочишту, повериоци одлучују, да ли да поступак наставе у правцу банкротства или реорганизације привредног друштва. Ово рочиште представља први степен одлучивања о могућој реорганизацији у класичном стечајном поступку. Тада је потребно да повериоци заједно са стечајним судијом и стечајним управником расправљају о финансијској ситуацији привредног друштва. Ако не буде представљен ниједан унапред припремљен план реорганизације, тада стечајни управник може припремити план санационе или друге врсте стечајне реорганизације. На посебном рочишту ће се гласати о таквом плану. То представља други степен одлучивања о реорганизацији. Повериоци су тада једини који одлучују о судбини својих потраживања. Принцип њихове аутономије доминира док стечајни судија не потврди план реорганизације.

---

⁵⁴⁹ Чл. 80 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Након тога план обавезује сва лица односно делује *erga omnes*. Највећи значај овај принцип има код поступка према унапред припремљеном плану реорганизације.

(v) Принцип једнаког поступања и једнаких овлашћења
стечајних поверилаца (пропорционалност)

У стечајном поступку се према повериоцима привредног друштва једнако поступа. То међутим не значи да су сви повериоци једнаки. Они се наине деле у више редова односно класе. Када план стечаја или реорганизације буде потврђен, у њему се предвиђају исплатни редови или класе поверилаца. Принцип једнаког поступања и једнаких овлашћења важи у оквиру сваке класе, али не и између поверилаца из различитих класа. Прва класа обухвата трошкове поступка, док последњој класи припадају власници капитала привредног друштва у стечају.

(vi) Принцип оправданости*

Као коректив принципа колективног намирења и једнаког поступања и једнаких права поверилаца уведен је принцип оправданости⁵⁵⁰.

(vii) Принцип економије

Сваки стечајни поступак проузрокује значајне трошкове. Будући да је друштво капитала у стечају већ неспособно за плаћање, сваки нови дан представља умањење имовине стечајног дужника. Последишно, што касније буде отворен поступак и што дуже буде трајао, утолико су мањи износи, у којима ће повериоци бити исплаћени. Због тога се овај принцип примењује као допуна принципа заштите поверилаца. Њега су увели у стечајно право стручњаци из праксе⁵⁵¹.

---

⁵⁵⁰ Приручник за стечајне управнике, Група аутора, Интермекс, Београд, стр. 185.

⁵⁵¹ Чл. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

(viii) Принцип судског спровођења поступка

Премда суд не отвара стечајни поступак *ex officio*, њега ће спроводити суд до закључења и кроз законски утврђене фазе. Судско спровођење важи као за реорганизацију тако и за ликвидацију.

(ix) Принцип императивности и преклузивности рокова

Императивност важи као нови принцип у српском стечајном праву. Стечајни поступак се спроводи према одредбама Закона о стечају⁵⁵², осим ако није другачије предвиђено. Уколико одређено питање није уређено, примењује се *mutatis mutandis* Закон о парничном поступку.

Рокови важе као преклузивни, уколико закон не овлашћује суд на њихово продужење.

(x) Принцип хитности

Стечајни поступак је повезан са кратким и преклузивним роковима. Све активности се планирају унапред и временски су ограничене. То је последица пре свега рачунања трошкова. Према закону су прекид и застој у поступку забрањени (чл. 8 ЗоСт)⁵⁵³. Осим жалбе, нису могући ванредни правни лекови као ни ревизија ни предлог за повраћај у пређашње стање. Рок за изјављивање жалбе је такође краћи у односу на редован грађански судски поступак⁵⁵⁴.

(xi) Принцип двостепеног одлучивања

Уколико могућност улагања правног лека није законом искључена, може се изјавити жалба и приговор. Закључак представља процесну одлуку и против њега није дозвољен никакав правни лек. Незадовољна страна може изнети примедбу, али она нема никакав процесни значај. Стога, жалба представља једини прави

---

⁵⁵² Чл. 7 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁵³ Чл. 8 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁵⁴ Чл. 46 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

правни лек у стечајном поступку. Осим тога, овде је ограничена примена Закона о парничном поступку⁵⁵⁵.

(xii) Принцип јавности и обавештавања

Закон о стечају уређује стечајни поступак као јавни, при чему су сви учесници овлашћени да правовремено добијају обавештења везана за поступак, осим ако ти подаци нису тајни⁵⁵⁶. Овај принцип је нов у српском стечајном праву. Он не значи само да учесници треба да буду обавештени, већ и једну ширу јавност. О томе који ће се подаци сматрати тајним, одлучује стечајни судијана предлог стечајног управника. У том смислу се примењују *mutatis mutandis* посебне одредбе Закона о парничном поступку. Све информације о стечајном поступку, суд објављује на огласној табли истог дана и о томе обавештава јавну агенцију за регистар привредних субјеката. Агенција која води регистар привредних субјеката са своје стране објављује ову информацију на својој интернет страници или на други одговарајући начин. Јавност је од великог значаја у стечајном поступку, јер све одлуке се доносе тек након увида у одговарајуће податке.

(xiii) Принцип писмености*

Иако је овај принцип био више присутан у претходном Закону о стечајном поступку из 2004. године, његов значај није ни у новом Закону о стечају умањен. Сви предлози поверилаца или обавештавања између стечајног управника и суда се врше у писменом облику. То важи посебно за пријаву потраживања поверилаца, где где се морају поштовати формална правила. Евентуални жалбени поступак је увек писмени поступак⁵⁵⁷ (ЗПП). Даље, план реорганизације мора бити у писаној

---

⁵⁵⁵ Чл. 43 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁵⁶ Чл. 10 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁵⁷ Чл. 383 Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014).

форми⁵⁵⁸, премда то нигде није предвиђено, али то произилази из саме природе плана⁵⁵⁹.

(xiv) Принцип ограничења права дужника*

Од отварања стечајног поступка правна и пословна способност дужника, друштва капитала, се суспендују. Овлашћења управе, надзорних органа, заступника, пуномоћника и прокуристе престају да важе. Ипак, права одређених лица остају на снази. Такав је случај са скупштином власника капитала (на пример скупштина акционара)⁵⁶⁰. Тако, када буде предложен унапред припремљен план реорганизације, одлука о његовом предлагању најпре мора да буде усвојена на скупштини акционара односно удеоничара⁵⁶¹. Другачије је када је отворен „класични“ стечајни поступак. На дан отварања *ipso iure* престају права дужника и његових органа. Питање међутим остаје, да ли ова права потпуно престају. Преовладава мишљење, да ова права дужника бивају само привремено „замрзнута“, тачније суспендована. Ово мишљење се може, посебно када је реч о реорганизацији следити, јер према одредбама Закона о стечају од доношења одлуке о потврђивању плана реорганизације престају да делују последице отварања стечајног поступка (чл. 167 ст. 4 ЗоСт)⁵⁶². То може бити једна од мера предвиђена планом реорганизације.

(xv) Принцип уновчења стечајне масе*

Након гласања поверилаца за ликвидацију друштва капитала у стечају, суд доноси решење о уновчењу. То значи, да се целокупна имовина дужника (како постојећа пре отварања стечаја, тако и током стечајног поступка стечена имовина у

---

⁵⁵⁸ Чл. 155 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁵⁹ На који други начин би учесници у поступку иначе били обавештени о садржају плана

⁵⁶⁰ Чл. 164 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁶¹ Чл. 158 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014), чл. 200 и 329 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

⁵⁶² Чл. 167 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

земљи и иностранству) изражава се у новцу. Стечајни управник је обавезан да процени сврсисходност евентуалне продаје привредног друштва као правног лица тј. целине или дела његове имовине. Он је овлашћен да прода имовину како би постигао најповољнију цену. Продаја предмета обавља се јавним надметањем, прикупљањем понуда или директним уговарањем. Изузетно, стечајни управник може продати имовину стечајног дужника на други начин (чл. 132 ст. 2 ЗоСт). То не важи само када су повериоци гласали за ликвидацију и суд такву одлуку потврди. Такође, када друштво капитала у стечају буде реорганизовано, стечајни управник одн. дужник мора продати делове имовине како би исплатио дуговања.

(xvi) Принцип изузетности и супсидијаритета банкрота*

Од реформе 2004. године, реорганизација се налази на истом нивоу као банкротство привредног друштва у стечају. Одлучујућу улогу ипак има гласање поверилаца. Они се опредељују према најповољнијем намирењу њихових потраживања. Стога ниједан од два односно три поступка не ужива првенство⁵⁶³. Дакле, и када је предложен унапред припремљени план реорганизације, морају се повериоци са њим сагласити⁵⁶⁴.

У модерним европским стечајним правима заступљен је став *in favorem societatis (debitoris)*, тако да реорганизација важи као правило, док је банкротство изузетак⁵⁶⁵. Такво опредељење, међутим, нема никакво упориште у садашњем српском стечајном праву.

---

⁵⁶³ „Стечај се, у смислу овог закона, спроводи банкротством или реорганизацијом.“ Чл. 1 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁶⁴ Чл. 159 и 160 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁶⁵ „Cette procédure est destinée à faciliter la réorganisation de l'entreprise afin de permettre la poursuite de l'activité économique, le maintien de l'emploi et l'apurement du passif.“ Art. L.620-1 Code de commerce; „La procédure de redressement judiciaire est destinée à permettre la poursuite de l'activité de l'entreprise, le maintien de l'emploi et l'apurement du passif.“ Art. L.631-1 Code de commerce.

(xvii) Принцип новог финансијског почетка*

Овај принцип потиче из Законика о стечају САД (Поглавље XI). Према он важи највише за физичка лица, израз „свежи почетак“ или *fresh-start* се примењује делимично и код санационе реорганизације у стечају.

(b) Посебни принципи поступка реорганизације

У поступку реорганизације друштва капитала у стечају могу се сходно применити начела која предвиђа Закон о споразумном финансијском реструктурирању из 2015. године⁵⁶⁶.

(i) Начело подобности

План реорганизације се усваја и потврђује и извршава ради поновног уређивања дужничко-поверилачких односа поводом дуга, односно потраживања којим дужник и повериоци слободно располажу.

(ii) Начело добровољности

Реорганизација друштва капитала као облик стечајног поступка се спроводи добровољно, на основу сагласности поверилаца и дужника, уз учешће суда као државног органа.

(iii) Начело одрживости пословања дужника

Санациона реорганизација друштва капитала као облик стечајног поступка се спроводи уколико је могућ опоравак и одржив наставак пословања привредног друштва, друштва капитала.

(iv) Начело поступања у доброј вери

Санациону реорганизацију друштва капитала спроводи дужник или стечајни управник, у доброј вери, у складу са начелом савесности и поштења, са

---

⁵⁶⁶ Закон о споразумном финансијском реструктурирању („Сл. гласник РС“, бр.89/2015).

пажњом која се у правном промету захтева у одређеној врсти односа. Управа дужника, друштва капитала, треба да примењује најбоља начела корпоративног управљања, како би олакшала намирење потраживања поверилаца према плану реорганизације, а пословање друштва капитала кроз реорганизацију ставила на здраве основе.

Повериоци су дужни да све податке и обавештења која се односе на имовину, капитал, обавезе, пословање и пословне планове и предлог мера реорганизације дужника, друштва капитала, до којих су дошли у току стечајног поступка реорганизације користе на начин којим се неће ометати или отежавати извршење плана реорганизације.

(v) Начело сарадње поверилаца

Повериоци, иако ограничени правилом одлучивања према величини учешћа у потраживањима, обавезани су планом реорганизације и када нису за њега гласали. У току стечајног поступка и током извршења плана реорганизације, повериоци су дужни да међусобно сарађују. Они треба да помогну дужнику да прикупи и пружи податке и обавештења о својој имовини, капиталу, обавезама, пословању и пословним плановима, као и ради припреме предлога мера реорганизације.

(vi) Начело приступа подацима и поверљивости података

Повериоци имају право да благовремено и на несметан начин приступе подацима и документацији од значаја за санациону реорганизацију. То су подаци који се односе на узроке стечаја, имовину дужника, привредног друштва, капитал, обавезе, пословање и пословне планове. На основу тих података повериоци могу да изврше правилну процену његовог економскофинансијског стања.

2.3.7. Правна природа плана реорганизације у стечају

У српској правној теорији, постоји неколико ставова о правној природи плана реорганизације. Тако, присутан је став да је у питању „пословноправни

аранжман“ дужника са повериоцима односно да преовлађује уговорни карактер плана⁵⁶⁷. Код одређених аутора присутан је став да код плана реорганизације у стечају преовлађују процесни елементи⁵⁶⁸. Најзад, постоје аутори који сматрају да је план реорганизације правни акт *sui generis*.⁵⁶⁹

2.3.8. Учесници у поступку реорганизације

Како је овде реч о судском поступку, сваки стечајни поступак, па и поступак санационе реорганизације обухвата како приватноправна лица тако и јавноправне учеснике. Приватноправни учесници су дужник, друштво капитала у стечају, и његови повериоци (нису сви приватноправна лица), док јавноправним учесницима припадају они који су у закону и другим прописима означени као органи стечајног поступка. Такође, нису сви учесници у овом поступку предвиђени законом. Учесници заступају различите интересе и самим тим морају бити на одређени начин представљени. Ти учесници у поступку санационе реорганизације немају сви једнако представљен утицај. Реч је о последици законодавног приступа реорганизацији и стечајном поступку уопште.

2.3.8.1. Дужник

Дужник, правно лице, односно друштво капитала у стечају учествује у стечајном поступку, уколико му то дозвољава његова ограничена правна и пословна способност. У стечајном поступку његова права престају од тренутка отварања поступка. Од тада он више нема утицај на управљање друштвом неспособним за плаћање. Конкретније, власници капитала односно акционари и органи управљања у друштву капитала у стечају, губе своја права управљања у

---

⁵⁶⁷ Васиљевић М., *Компанијско право*, Службени гласник, Београд, 2012., стр. 589. Јовановић Н., Предрасуде о стечајној реорганизацији у Србији, у: *Несолвентност, реструктурирање и неуспеле инвестиције у Источној Европи, Актуелна питања и панел дискусије*, Зборник заједничке конференције Инсол Еуропа и Агенције за лиценцирање стечајних управника Републике Србије, ур. Јован Јовановић, Београд, 2007, стр. 49-60.

⁵⁶⁸ Кеча Р., Старовић Б., *Грађанско процесно право*, Правни факултет Нови Сад, 2004.

⁵⁶⁹ Слијепчевић Д., *Правни аспекти реорганизације стечајног дужника*, Докторска дисертација, Правни факултет у Београду, 2009. Тодоровић И., *Правне последице усвајања плана реорганизације*, Докторска дисертација, Правни факултет у Београду, 2016. <https://fedorabg.bg.ac.rs/fedora/get/o:11076/bdef:Content/get>, 20.04.2016.

друштву и прелазе у последњи ред односно класу стечајних поверилаца. Њихова једина могућност је да унапред припремљени план или план реорганизације предложен од стечајног управника буде усвојен. Теоретски је могуће, да на крају стечајног поступка и уновчења стечајне масе преостане нешто имовине. У том случају, могу бити исплаћени и власници капитала односно акционари. Ипак, у стварности то се скоро никада не дешава.

Форме друштва капитала, као стечајног дужника односно субјекта санационе реорганизације у стечају, уређене су одредбама чл. 139 – 470 Закона о привредним друштвима.

Дужник је предвиђен као законски учесник поступка реорганизације, али само када припреми унапред план реорганизације. Тада ће и он моћи да гласа о плану. Након потврде плана од стечајног судије, сви учесници поступка биће везани његовим дејством.

На захтев стечајног судије и стечајног управника, без одлагања, овлашћена лица стечајног дужника, пуномоћници и лица која за стечајног дужника врше финансијске послове и послове ревизије, у обавези су да пруже све податке и обавештења. Ова обавеза односи се и на чланове извршног, управног и надзорног одбора стечајног дужника којима је престала дужност отварањем стечајног поступка, као и на контролне чланове друштва. Наведена лица дужна су да стечајном управнику одмах по позиву предају рачуноводствене исправе, пословне књиге, печате, кључеве и шифре стечајног дужника и да предају или омогуће приступ рачуноводственом софтверу. Стечајни судија може решењем, против којег није дозвољена жалба, наложити стечајном дужнику, као и другим лицима, да у одређеном року, предају писани извештај о економско-финансијском стању стечајног дужника, као и све податке, односно документацију за које стечајни судија оцени да су релевантни за даљи ток поступка⁵⁷⁰.

Такође, јавни регистри имају обавезу да без накнаде на захтев стечајног управника доставе податке о имовини и правима стечајног дужника за период до

---

⁵⁷⁰ Чл. 27 ст. 1 тач. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

пет година пре отварања стечајног поступка⁵⁷¹. Поред њих, пословне банке имају обавезу да без накнаде, а на захтев стечајног управника доставе бројеве свих девизних и динарских рачуна, све изводе у електронској форми са свих динарских и девизних рачуна, све уговоре о орочењу средстава стечајног дужника, као и све уговоре о сефу.

2.3.8.2. Органи стечајног поступка

Према чл. 17 ЗоСт органи стечајног поступка су стечајни судија, стечајни управник, скупштина поверилаца и одбор поверилаца.

Стечајни судија је обавезни и једини трајни орган поступка. Стечајни управник се може сматрати и као законски орган, али за разлику од стечајног судије, управник се именује за сваки стечајни поступак. Такође, стечајни судија га може у току поступка разрешити дужности⁵⁷².

Поверилачки органи у стечајном поступку су законом предвиђени органи, али они не представљају судске или од суда именоване органе. Они обухватају стечајне повериоце једног дужника и постоје да би штитили њихове интересе.

(а) Стечајни судија

За поступак стечаја у Србији је надлежан суд посебне надлежности – привредни суд⁵⁷³. До реформе 2009. године српско стечајно право познавало је две судске надлежности у стечајном поступку, стечајно веће и стечајног судију. Овде је била реч о подели функционалне надлежности⁵⁷⁴. Стечајни судија био је надлежан за одлуке о спровођењу поступка, док је стечајно веће одлучивало *ad meritum* или о битним питањима поступка. Након 4 године примене Закона о стечајном поступку, закључено је, да је стечајно веће сувишан орган за који се везују непотребни трошкови⁵⁷⁵, и у Закону о стечају из 2009. предвиђен је као судски орган само

⁵⁷¹ Чл. 61 ст. 8 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁷² Чл. 18 ст. 1 тач. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁷³ У периоду од 2004. до 2011. године носио је назив трговински суд.

⁵⁷⁴ Чл. 10 и 11 Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“, бр. 84/04 и 85/05).

⁵⁷⁵ Образложење Предлога Закона о стечају 2009, www.parlament.gov.rs/upload/archive/

стечајни судија. Од тада је стечајни судија једини надлежан у стечајном поступку у првом степену.

Улога стечајног судије је од великог значаја како у поступку банкрутства тако и у поступку реорганизације. Сходно чл. 18 ЗоСт он је надлежан за:

- a) отварање претходног стечајног поступка
- b) утврђивање стечајног разлога и отварање стечајног поступка
- c) именовање и разрешење стечајног управника
- d) одобрење трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе пре исплате
- e) одређивање прелиминарне и примерене накнаде трошкова и награде за стечајног управника
- f) одлучивање о примедбама на поступање стечајног управника
- g) оцену предлога плана реорганизације и заказивање рочишта за процену и одбацивање предлога плана реорганизације
- h) потврђивање усвајања плана реорганизације или утврђивање да план реорганизације није усвојен
- i) одлучивање о главној деоби стечајне масе
- j) доношење других одлука и радњи.

Стечајни судија има надлежност управљања стечајним поступком. Он у стечајном поступку доноси одлуке у форми решења и закључка. Решењем је одлука којом се одлучује у стечајном поступку, а закључком по примедбама и ради издавања налога службеном лицу, органу који спроводи стечајни поступак или трећем лицу за извршење појединих радњи. Против решења се може изјавити жалба суду вишег степена преко првостепеног суда у року од 8 од дана објављивања решења на огласној табли суда, односно од дана достављања решења учесницима у поступку. Решење по жалби доноси се најкасније у року од 30 дана од дана пријема жалбе у суду вишег степена. Жалба против решења у начелу нема

суспензивно дејство⁵⁷⁶. Напротив, против закључка није дозвољена жалба или приговор. Само ако закључак садржи очигледну техничку или словну грешку, стечајни судија ће, на захтев стечајног управника, повериоца или другог заинтересованог лица, без одлагања извршити исправку закључка, ради отклањања грешке.

Стечајни судија отвара стечајни поступак доношењем решења о отварању стечајног поступка којим се усваја предлог за покретање стечајног поступка. Стечајни судија решењем одбија предлог за покретање стечајног поступка ако утврди да нису испуњени услови за отварање стечајног поступка. У решењу о одбијању предлога за отварање стечајног поступка одређује се ко сноси трошкове претходног стечајног поступка. Решење стечајни судија доноси на рочишту о отварању стечајног поступка. Решење, након правноснажности, стечајни судија доставља надлежном регистру ради регистрације брисања мера обезбеђења, ако су решењем о покретању претходног стечајног поступка изречене мере обезбеђења, и то у року који не може бити дужи од три дана од дана правноснажности.

Ради обезбеђења имовине дужника, стечајни судија ће, по службеној дужности или на захтев подносиоца предлога за покретање стечајног поступка, решењем о покретању претходног стечајног поступка, одредити мере обезбеђења. Оне имају за циљ спречавање промене имовинског положаја стечајног дужника⁵⁷⁷ ако постоји опасност да ће стечајни дужник отуђити имовину до отварања стечајног поступка. Поред тога, оне могу бити одређене ради спречавања уништавања пословне документације, ако постоји опасност да ће стечајни дужник уништити документацију до отварања стечајног поступка.

Стечајни судија може решењем изрећи једну или више мера. Против решења којим се одређује мера обезбеђења није дозвољена жалба. Могуће су следеће мере: именовање привременог стечајног управника који ће преузети сва или део овлашћења органа стечајног дужника, забрана исплате са рачуна стечајног дужника без сагласности стечајног судије или привременог стечајног управника, забрана

---

⁵⁷⁶ Чл. 46 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁷⁷ Чл. 62 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

располагања имовином стечајног дужника или одређење да стечајни дужник може располагати својом имовином само уз претходно прибављену сагласност стечајног судије или привременог стечајног управника. Такође, стечајни судија може изрећи забрану или привремено одложити спровођење извршења према стечајном дужнику, укључујући и забрану или привремено одлагање које се односи на остваривање права разлучних и заложних поверилаца. У случају повреде забране располагања примениће се одредбе о правним последицама повреде забране располагања после отварања стечајног поступка⁵⁷⁸. Наведене мере производиће дејства до окончања претходног стечајног поступка и стечајни судија их може у било које доба условити или укинути.

(b) Стечајни управник

На дан отварања стечајног поступка, стечајни управник преузима управљање друштвом капитала у стечају⁵⁷⁹. Сви органи друштва престају да важе као и прокуре, овлашћења и заступања.

Од тада стечајни управник постаје једини пословођа и заступник друштва капитала⁵⁸⁰. У Кривичном законнику Републике Србије⁵⁸¹ он се сматра службеним лицем.

Стечајног управника именује стечајни судија у одлуци о отварању стечајног поступка. Ако буде отворен претходни стечајни поступак, стечајни управник бива такође именован. Од 2009. године уведена је метода случајног избора са листе активних стечајних управника надлежног суда. Методу избора утврђује надлежно министарство. Само када је реч о неком посебно комплексном предмету, може се изабрати и стечајни управник са националне листе.

За именовање стечајног управника морају бити испуњене две претпоставке. Стечајног управника такође стечајни судија може разрешити дужности.

---

⁵⁷⁸ Чл. 93 и 94 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁷⁹ Чл. 105 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁸⁰ Чл. 74 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁸¹ Чл. 19 ст. 2 Чл. 74 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

С једне стране, потребно је да изостану негативне претпоставке. То су следеће претпоставке:

- a) лице у притвору или против које је покренут кривични поступак *ex officio* или које је правноснажно осуђено кривично дело против привреде, против правног саобраћаја, против службене дужности, на казну затвора у трајању од најмање 5 година за кривично дело или дело које га чини недостојним функције
- b) крвно сродство у правој линији без изузетка или побочно сродство до 4 степена сродства, тазбинско сродство до другог степена или брачни друг стечајног судије односно директора, власника или члана управе дужника или повезаног лица
- c) солидарни дужник са стечајним дужником или повезаним лицем
- d) лице које је било најмање две године пре отварања стечајног поступка директор, власник, члан управног или надзорног органа код стечајног дужника или повезаног лица
- e) лице које је најмање две године пре отварања стечајног поступка било запослено код стечајног дужника или повезаног лица
- f) поверилац стечајног дужника или лице које је најмање шест месеци пре отварања стечајног поступка било запослено код повериоца или повезаног лица
- g) дужник стечајног дужника или лице које је најмање шест месеци пре отварања стечајног поступка било запослено код дужника стечајног дужника или повезаног лица
- h) предузетник са конкурентском делатношћу у односу на стечајног дужника, лице које је запослено код таквог предузетника или које је у сукобу интереса са дужником
- i) лице које је најмање две године пре отварања стечајног поступка било запослено код дужника или лица повезаног са стечајним дужником као саветник у имовинским пословима стечајног дужника или са њим повезаног лица.

Када је друштво капитала у стечају у већинском власништву државе, функцију стечајног управника врши државна организација основана законом. У Србији је у таквим случајевима надлежна Агенција за приватизацију. Ова Агенција је основана законом⁵⁸² и у свом саставу има посебно одељење – Центар за стечај. Уколико је отворен стечајни поступак над државним привредним друштвом, стечајни судија именује ову Агенцију за стечајног управника. За Агенцију важе само негативне претпоставке за именовање. За разлику од стечајног управника са листе, она није у обавези да прибави лиценцу и њен рад неће бити под надзором других јавних агенција (већ само из статистичких разлога). Да ли је такав приступ исправан?

С друге стране, кандидат за стечајног управника мора испунити позитивне претпоставке. У списак стечајних управника може се уписати кандидат, коме је Агенција за лиценцирање стечајних управника издала одговарајућу лиценцу. За то кандидат мора да буде:

- a) држављанин Србије
- b) пословно способан
- c) да је стекао високо образовање
- d) има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно у основном трајању од најмање четири године.
- e) има трогодишње искуство након завршеног високог образовања у својој струци или у стечајним поступцима
- f) да је положио испит за стечајног управника
- g) достојан је поверења за обављање функције.

Следствено, лиценца не може бити издата кандидату код којег је остварена нека од негативних претпоставки. Сматра се недостојним поверења за обављање функције оно лице из чије се претходне професионалне делатности или радње

---

⁵⁸² Закон о Агенцији за приватизацију, („Сл. гласник РС“, бр. 38/2001, 135/2004, 30/2010, 115/2014 и 89/2015 - др. закон); Закон о приватизацији („Сл. гласник РС“, бр. 83/2014, 46/2015).

може закључити, да неће савесно обављати послове стечајног управника нити штитити углед професије. Недостојност кандидата се утврђује према посебном кодексу етике⁵⁸³.

Стечајни управник добија легитимацију коју му издаје законом основана овлашћена организација. Легитимација служи искључиво за обављање службених радњи које предузима у границама својих законских овлашћења. Изглед, образац и садржину легитимације стечајног управника прописује одговарајућим актом надлежно министарство.

Лиценца се издаје на захтев, временски је ограничена и може бити одузета пре истека рока важења. Стечајни управник мора три месеца пре истека рока важења да обнови лиценцу. Он и тада мора да испуни одређене претпоставке. Поред напред наведених претпоставки за издавање, мора да има двогодишње искуство у спровођењу стечајних поступака, савесно обављање послова стечајног управника, у складу са законским прописима, националним стандардима и кодексом етике, плаћање износа за обнављање лиценце и новчаних казни изречених од овлашћене Агенције на надзор стечајних поступака⁵⁸⁴. Ове претпоставке не морају бити кумулативно испуњене. Уместо искуства, кандидат може доставити доказ о похађању најмање три стручна семинара. Али ако кандидат послове стечајног управника није водио савесно или у складу са законским прописима, националним стандардима и кодексом етике, његова лиценца се не може обновити. Напротив, када је поднета оправдана притужба против кандидата, лиценца може бити одузета пре истека рока важења. То за последицу има, да ће стечајни управник бити скинут са листе и да му се у року од 5 година не може издати лиценца. О томе Агенција за надзор стечајних поступака обавештава све стечајне судове.

Агенција за надзор стечајних поступака је овлашћена да води национални Регистар имена стечајних управника⁵⁸⁵. Овај регистар обухвата сва лица, којима је издата лиценца, која су било активни било неактивни стечајни управници. Уколико

---

⁵⁸³ Кодекс етике за стечајне управнике („Сл. гласник РС“, бр. 11/10).

⁵⁸⁴ Закон о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Сл. гласник РС“, бр. 84/2004, 104/2009 и 89/2015).

⁵⁸⁵ Чл. 25 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

кандидат жели да буде укључен у регистар активних стечајних управника, он мора да пружи доказ о плаћеном обавезном осигурању професионалне делатности и доказ о регистрацији као предузетника или члана друштва лица. Активни стечајни управник не може бити у радном односу. Изузетно он може бити запослен код предузетника или у командитном друштву⁵⁸⁶.

Над стечајним управницима функцију надзора обавља законом основана Агенција за надзор стечајних поступака, као јавна управна организација. У својој функцији надзора Агенција је овлашћена да против стечајних управника изриче одговарајуће мере за лакше и теже повреде дужности. Тако, за лакше повреде могу се изрећи опомену, јавну опомену, новчане казне опомена, јавна опомена и новчана казна. За теже повреде дужности предвиђене су мера јавне опомене и новчане казне и мера новчане казне и одузимања лиценце. Буде ли лиценца одузета, стечајни судија је обавезан да разреши стечајног управника његове дужности. У осталим случајевима, иако стечајни судија није на то обавезан, али он може разрешити стечајног управника или одредити посебне мере његовог надзора.

(i) Послови стечајног управника

Стечајни управник води послове независно и са пажњом доброг стручњака и у складу са законским прописима, националним стандардима и кодексом етике⁵⁸⁷. Уз сагласност стечајног судије он такође може ангажовати друга домаћа и страна физичка и правна лица. Ова лица обављају своје задатке под његовим надзором. У свим случајевима, стечајни управник може консултовати одбор поверилаца или стечајног судију.

Пре отварања главног стечајног поступка, стечајни судија може донети одлуку о отварању претходног стечајног поступка⁵⁸⁸. У овом поступку, проверава се постојање стечајних разлога и одсуство препрека за стечај. Уколико донесе такву одлуку, стечајни судија именује у њој и стечајног управника за претходни

---

⁵⁸⁶ Чл. 25 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁸⁷ Чл. 27 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁸⁸ Чл. 60 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

поступак. Стечајни управник за претходни поступак је у обавези да стечајном судији, повериоцима и Агенцији за надзор стечајних поступака подноси посебан писмени извештај. Након отварања главног поступка, именовани стечајни управник може остати на дужности или ће стечајни удија именовати новог кандидата на његово место.

Овлашћења стечајног управника обухватају пословодство, заступање, побијање правних послова дужника (ако би се побијањем увећала стечајна маса), уновчавање стечајне масе и остала права. Послови се могу поделити на редовне и ванредне послове. Ове последње као и узимање зајма или кредита⁵⁸⁹, набавка опреме велике вредности итд. може предузимати само након обавештавања стечајног судије и уз сагласност стечајних поверилаца⁵⁹⁰. У претходном стечајном поступку се изузетни послови⁵⁹¹ предузимају само уз сагласност стечајног судије. У оба случаја, стечајни управник мора тражити сагласност 15 дана раније. У посебно хитним случајевима, овај рок може ипак бити скраћен, али не краћи од 3 дана, под условом да ниједан поверилац не уложи приговор на то. Ако приговора нема, сматра се да су повериоци сагласни.

Након отварања стечајног поступка, стечајни управник мора да преузме управљање и вођење послова друштва капитала у стечају у кратком року. У решењу о отварању не именује се само стечајни управник, већ му се налаже предузимање неодложних послова. ЗоСт утврђује делокруг његових послова⁵⁹².

Оне радње, које су од значајног утицаја или последица на стечајну масу, као што су узимање кредита или зајма, набавка опреме веће вредности, издавање у закуп и друге сличне радње од изузетног значаја, стечајни управник може предузети само уз обавештавање стечајног судије и уз добијање сагласности одбора поверилаца⁵⁹³. Стечајни управник је дужан да писменим путем обавести о

---

⁵⁸⁹ М. Стевановић, *Приручник за стечајне управнике*, УСАИД, Београд 2005, стр. 48.

⁵⁹⁰ Чл. 28 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁹¹ Чл. 28 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁹² Чл. 27 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁹³ Чл. 28 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

намераваној радњи од изузетног значаја стечајног судију најкасније 15 дана пре предузимања те радње, као и да свим члановима одбора поверилаца, односно стечајном судији, упути захтев за давање сагласности за предузимање те радње у истом року. Сматраће се да је одбор поверилаца сагласан са предложеном радњом, ако је о њој обавештен у року и ако на обавештење стечајног управника није реаговао у року од осам дана од дана пријема обавештења оспоравањем предложене или предлагањем друге радње. У ове радње не спада побијање правних радњи стечајног дужника подношењем тужби или на други начин⁵⁹⁴.

Стечајни управник мора предузети посебно све неопходне мере ради заштите имовине дужника⁵⁹⁵. Он је овлашћен да спречи продају имовине, да запечати имовину или да преузме имовину. Осим тога, он мора да припреми план тока стечајног поступка⁵⁹⁶ заједно са предлогом трошкова и временским планом. Такође, он мора пописати имовину дужника у временском року од 10 до 30 дана након свог именованја. Надаље, стечајни управник мора да састави извештај о економско-финансијском положају стечајног дужника и да га достави стечајном судији, одбору поверилаца и овлашћеној организацији. Такође, он саставља састави пореске билансе са стањем на дан отварања и дан окончања стечајног поступка⁵⁹⁷, у складу са пореским прописима и да те билансе, са пореском пријавом, достави надлежном пореском органу у роковима предвиђеним пореским прописима. Он поред тога мора, без одлагања, да обавести све познате повериоце дужника о отварању стечајног поступка, писменим путем и са чињеницама од значаја, као и све извршне судове и надлежне регистре. Када је то неопходно, уз сагласност стечајног судије он закључује уговор о осигурању ради заштите дужникове имовине. Стечајни управник је дужан да стечајном судији и одбору поверилаца подноси тромесечни извештај о току стечајног поступка и стању стечајне масе.

---

⁵⁹⁴ Чл. 119 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁹⁵ Чл. 27 ст. тач. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁵⁹⁶ Чл. 27 ст. 1 тач. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Слично решење садржи и нови Закон о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014).

⁵⁹⁷ Чл. 27 ст. 1 тач. 4а Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Стечајни управник мора за сваки месец да предлаже план трошкова поступка и обавеза стечајне масе. Он се стара о окончању започетих послова дужника, како би се постигла највећа могућа вредност његове имовине.

Стечајни управник мора да да своје мишљење на предлог плана реорганизације када није његов подносилац⁵⁹⁸. Он такође мора да утврди основ, обим и ранг пријављеног потраживања у односу на дужника као и обезбеђена потраживања. Он је овлашћен да распродаје ствари и права дужника и да сачини нацрт решења о главној деоби имовине и завршни рачун. На основу правноснажног решења о главној деоби имовине, стечајни дужник врши исплату стечајних поверилаца. Након тога, он доставља стечајном судији завршни рачун.

Поред тога, стечајни управник заступа дужника. Конкретно, како у датом тренутку не постоји дужник као правни субјекат, односно суспендована су му права, стечајни управник заступа стечајну масу приликом отварања, у току и при закључењу судских, управних и других поступака⁵⁹⁹. Као заступник стечајне масе, он подноси захтеве иностраним органима за заплону, преузимање, заштиту или предају имовине дужника која се налази у иностранству или под контролом органа и сарађује са њима према одредбама Закона о стечају које се односе на међународни стечај⁶⁰⁰.

Стечајни управник мора водити послове стечајног дужника у функцији циља стечајног поступка. Због тога, он може водити и друге послове, када је то у складу са законом и када то служи успешном вођењу стечајног поступка. Тако, он је овлашћен да узме кредит или зајам, као и да да као обезбеђење одређени предмет из стечајне масе. Како је кредит или зајам одобрен након отварања поступка, он представља обавезу стечајне масе. Тиме се не дира у раније стечена права разлучних и заложних поверилаца, осим ако се разлучни и заложни поверилац не сагласи другачије⁶⁰¹.

---

⁵⁹⁸ Чл. 27 ст. 1 тач. 11 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Као и код УППР.

⁵⁹⁹ Чл. 27 ст. 1 тач. 17 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁰⁰ Чл. 27 ст. 1 тач. 18 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Слично решење садржи и нова Уредба ЕС 848/2015.

⁶⁰¹ Чл. 27 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Обавезама стечајног управника припада и подношење тромесечног извештаја о току стечајног поступка и стању стечајне масе. Тај извештај се представља одбору поверилаца, стечајном судији и Агенцији за надзор стечајних поступака. Садржај тромесечног извештаја је законом уређен. Он садржи попис продате, пренете или отуђене имовине, листу прилива готовог новца и издатака у последња три месеца, почетно и завршно стање на рачуну дужника, листу обавеза дужника и листу ангажованих стручњака заједно са износима који су им исплаћени. Ипак када то захтева одбор поверилаца или повериоци са најмање 20% утврђених или спорних потраживања, стечајни управник такође мора да подноси месечне и друге извештаје о обавезама стечајне масе. Стечајни управник подноси завршни рачун стечајном судији, одбору поверилаца и Агенцији за надзор над стечајних поступака.

За своју одговорност за штету узроковану обављањем професионалне делатности, активни стечајни управник мора да закључи уговор о обавезном осигурању на осигурану суму од најмање 30.000 евра, за покриће свих ризика своје делатности. Одбор поверилаца може да захтева од стечајног управника и додатна обезбеђења у сваком тренутку и за сваки конкретни стечајни поступак. Повериоци одређују такође износ суме осигурања, на основу висине стечајне масе и свих околности и ризика, али овај износ стечајни судија може умањити уколико је неоправдано висок. Стечајни управник мора да закључи такво осигурање, осим ако не постоји таква могућност на тржишту. Износ додатног осигурања пада на терет стечајне масе.

(ii) Одговорност стечајног управника

Стечајни управник мора послове водити са пажњом доброг стручњака⁶⁰² и у складу са законским прописима, националним стандардима и кодексом етике. Уколико би учесницима стечајног поступка у вршењу своје функције проузроковао намерно или грубом непажњом штету, стечајни управник би одговарао лично својом имовином. Он међутим није одговоран, када је поступио по налогу

---

⁶⁰² Чл. 27 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

стечајног судије, осим ако није стечајном судији пренео погрешне предлоге. За стручна лица, која је стечајни управник ангажовао, он одговара према *culpa in eligendo*⁶⁰³, када је пропустио да врши надзор над њиховим радом.

Захтев за накнаду штете застарева у року од три године од дана брисања стечајног дужника, односно стечајне масе из надлежног регистра, односно правноснажности решења којим је потврђено усвајање плана реорганизације. То је у духу начела законитости.

(iii) Разрешење стечајног управника

Стечајни управник може бити разрешен дужности *ex officio*, на сопствени захтев или на захтев одбора поверилаца. Стечајни судија разрешава стечајног управника дужности *ex officio* након брисања из регистра и из других законских разлога⁶⁰⁴. Стечајни управник је овлашћен да се изјасни о разлозима разрешења. Одлука о разрешењу се одмах доставља Агенцији за надзор стечаја. Одредбе о разрешењу стечајног управника примењују се и на привременог стечајног управника.

Одлуку по захтеву стечајни судија доноси, када утврди један од следећих разлога:

- a) неиспуњавање обавеза,
- b) непоштовање рокова,
- c) пристрасност према одређеним повериоцима,
- d) непредузимање мера за уновчење стечајне масе у периоду од годину дана након што је спровео саслушање,
- e) незакључивање о осигурању имовине након две опомене стечајног судије или одбора поверилаца,
- f) нетражење сагласности или непоступање по сагласности у законом предвиђеним случајевима.

---

⁶⁰³ Чл. 31 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Мило Стевановић, *Приручник за стечајне управнике*, УСАИД, Београд 2005., стр. 43.

⁶⁰⁴ Чл. 32 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Стечајни судија мора разрешити стечајног управника и без постојања наведених разлога, када то захтева најмање $\frac{3}{4}$ чланова одбора поверилаца ако постоје други разлози за разрешење, који су у вези са испуњавањем обавеза стечајног управника. У свом решењу о разрешењу, стечајни судија именује новог стечајног управника⁶⁰⁵. Чланови одбора поверилаца морају свој захтев за разрешење стечајног управника поднети на првом поверилачком рочишту или најкасније у року од 60 дана од дана одржавања првог поверилачког рочишта.

Након разрешења, дотадашњи стечајни управник мора без одлагања да преда целокупну имовину и документацију новом стечајном управнику. Он такође мора да извести стечајног судију и одбор поверилаца о току стечајног поступка и стању стечајне масе од отварања поступка до његовог разрешења. Уколико одлаже или одбије предају, стечајни судија може на захтев новоименованог стечајног управника наложити предају кроз принудно извршење⁶⁰⁶. Настане ли штета због одуговлачења предаје, дотадашњи стечајни управник биће за то одговоран.

За обављање своје дужности, стечајни управник има право на награду и накнаду трошкова⁶⁰⁷. Висину коначне награде одређује стечајни судија по закључењу стечајног поступка према званично утврђеној скали. Али, пре одређивања награде стечајни судија одређује прелиминарну награду и саопштава је стечајном управнику и одбору поверилаца. Та награда се може одредити на основу укупне вредности стечајне масе⁶⁰⁸. Уколико је она превелика или премала, стечајни судија може умањити или повећати њену висину на захтев стечајног управника или одбора поверилаца. Стечајни судија може такође утврдити износ месечне награде за стечајног управника у односу на његове задатке и резултате његовог рада и према стварним задацима.

---

⁶⁰⁵ Чл. 32 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁰⁶ Чл. 33 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁰⁷ Чл. 34 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁰⁸ Чл. 34 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

(c) Повериоци и поверилачки органи

Стечајни поступак, како банкрутство као и поступак реорганизације, служи према српском праву намирењу потраживања поверилаца⁶⁰⁹. Не постоји други циљ утврђен законом за оба ова поступка⁶¹⁰. Ипак, када је у питању поступак према унапред припремљеном плану реорганизације ситуација је другачија. Повериоци имају одлучујућу улогу, да ли ће имовина друштва капитала у стечају бити распродата или друштво и његова делатност реорганизовани. Суд има више административну улогу и улогу контроле⁶¹¹, без утицаја на одржање или ликвидацију дужника.

Стечајни поступак се отвара ради заштите, колективног и сразмерног намирења поверилаца (чл. 3 ЗоСт). Ипак са њима се не поступа сасвим равноправно. Повериоци се деле према „квалитету“ потраживања на више редова односно класа⁶¹².

Након отварања стечајног поступка повериоци морају у преклузивном року од 120 дана да пријаве своја потраживања стечајном суду писаном облику. Оспори ли стечајни управник потраживање неког повериоца, поверилац мора да докаже постојање основа потраживања у редовном грађанском одн. парничном поступку. Повериоци су овлашћени да оспоравају пријављена потраживања других поверилаца до закључења испитног рочишта. Поверилац је дужан да у пријави потраживања наведе јемце за испуњење обавезе стечајног дужника (ако постоје). Такође, поверилац има обавезу да јемце благовремено обавести о поднетој пријави потраживања. Најзад, он је дужан да у случају наплате потраживања од јемца року од осам дана обавести стечајног управника⁶¹³.

Након тога, стечајни судија закључком утврђује коначну листу потраживања. Листа се утврђује потраживање и његов исплатни ред обавезујућа је за стечајног дужника и за све стечајне повериоце. Закључак о листи утврђених и

---

⁶⁰⁹ Чл. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶¹⁰ Супротно у Француској (Code de commerce) и Немачкој (Insolvenzordnung).

⁶¹¹ Приручник за стечајне управнике, Група аутора, Београд 2009, стр. 164.

⁶¹² Чл. 54 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶¹³ Чл. 111 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

оспорених потраживања доставља се стечајном управнику и сваком стечајном повериоцу и објављује се на огласној табли суда. Он доставља се стечајном управнику и сваком стечајном повериоцу чије је потраживање оспорено и који је упућен на парницу и објављује се на огласној табли суда. Ако пак стечајни поверилац докаже своје потраживање у парници на коју је упућен, он има право да тражи исправљање коначне листе утврђених потраживања. Уколико је у закључку о листи утврђених и оспорених потраживања стечајни судија дао стечајном управнику или повериоцу погрешан упут на парницу, лице које је погрешно упућено на парницу може поднети захтев за исправку закључка у року од пет дана од дана пријема закључка, односно од дана објављивања закључка на огласној и електронској огласној табли суда. Стечајни судија је дужан да одлучи о захтеву у року од три дана. До доношења одлуке стечајног судије по захтеву не теку рокови за покретање или наставак парничних поступака по упуту стечајног судије.

Стечајни повериоци истог исплатног реда намирују се сразмерно висини њихових потраживања. У први исплатни ред спадају неисплаћене нето зараде запослених и бивших запослених, у износу минималних зарада за последњих годину дана пре отварања стечајног поступка са каматом од дана доспећа до дана отварања стечајног поступка и неплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање запослених за последње две године пре отварања стечајног поступка, а чију основицу за обрачун чини најнижа месечна основица доприноса, сагласно прописима о доприносима за обавезно социјално осигурање на дан отварања стечајног поступка, као и потраживања по основу закључених уговора са привредним друштвима чији су предмет неисплаћене обавезе на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених за последње две године пре отварања стечајног поступка, а чију основицу за обрачун чини најнижа месечна основица доприноса, сагласно прописима о доприносима за обавезно социјално осигурање на дан отварања стечајног поступка. У други исплатни ред спадају потраживања по основу свих јавних прихода доспелих у последња три месеца пре отварања стечајног поступка, осим доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених. У трећи исплатни ред спадају потраживања осталих стечајних поверилаца. У четврти исплатни ред спадају потраживања настала две године пре

дана отварања стечајног поступка по основу зајмова, као и других правних радњи које у економском погледу одговарају одобравању зајмова, у делу у којем ти зајмови нису обезбеђени, а који су стечајном дужнику одобрени од стране лица повезаних са стечајним дужником, осим лица која се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита и зајмова. Потраживања стечајних поверилаца који су се пре отварања стечајног поступка сагласили да буду намирени након пуног намирења потраживања једног или више стечајних поверилаца, биће намирени тек након пуног намирења трећег исплатног реда са припадајућим каматама⁶¹⁴.

Поверилац чије је потраживање оспорено упућује се на парницу, ради утврђивања оспореног потраживања, може да покрене (односно настави прекинуту парницу) у року од 15 дана од дана пријема закључка или истека рока за медијацију. Поверилац који није покренуо парницу или тражио наставак прекинуте парнице, губи то право и својство стечајног повериоца.

(i) Пренос потраживања

Утврђена и оспорена потраживања у стечајном поступку могу бити предмет преноса⁶¹⁵. Уговор о преносу потраживања закључују уступилац и прималац потраживања, с тим да се потписи уговорних страна оверавају у складу са законом којим се уређује оверавање потписа, рукописа и преписа. Стечајни дужник се писаним путем обавештава о извршеном преносу. Прималац има иста права као уступилац, а дужник може према примаоцу истицати исте приговоре које је имао и према уступилоцу, као и приговоре које има само у односу на примаоца. Пренос потраживања може се вршити у поступку реорганизације, а у поступку банкротства до доношења решења о главној деоби.

---

⁶¹⁴ Чл. 54 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶¹⁵ Новина уведена реформом из 2014. чл. 117 а Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

(ii) Органи поверилаца

Према ЗоСт из 2009. године предвиђена су два поверилачка органа: скупштина и одбор⁶¹⁶.

1. Скупштина поверилаца

Уколико друштво капитала у стечају има више од 5 поверилаца, образује се скупштина поверилаца, у супротном ће ту улогу имати одбор поверилаца. Сви стечајни повериоци једног дужника су чланови скупштине поверилаца независно од тога, да ли су њихова потраживања пријављена или не (чл. 35 ЗоСт). Својство стечајног повериоца значи да њихова потраживања нису обезбеђена⁶¹⁷. Међутим, и разлучни повериоци су овлашћени да узму учешће, али само у висини потраживања у које пријављују као стечајни повериоци⁶¹⁸. Ова необезбеђена потраживања они морају да докажу. Повериоци, чија су потраживања оспорена, морају своје потраживање остварити у редовном парничном поступку и о томе обавестити стечајног управника како би обезбедио део масе за њихово намирење. Пропусте ли то да учине, они губе својство стечајног повериоца и следствено чланство у скупштини поверилаца. У скупштини поверилаца се одлучује увек сразмерно висини потраживања⁶¹⁹. Одлука је донета када се о предлогу сагласи двотрећинска већина. Изузетак представља одлука о банкротству односно реорганизацији на првом рочишту (већина).

Скупштина поверилаца формира се на првом поверилачком рочишту. Овлашћења скупштине поверилаца су законом дефинисана (чл. 37 ЗоСт):

- a) доношење одлуке о ликвидацији или покушају реорганизације привредног друштва у стечају одговарајућом већином,
- b) избор и опозив председавајућег скупштине поверилаца,

---

⁶¹⁶ Чл. 17 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶¹⁷ Чл. 48 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶¹⁸ Чл. 49 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶¹⁹ Чл. 35 ст. 9 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

- c) оцена извештаја стечајног управника о току стечајног поступка и стању стечајне масе,
- d) оцена извештаја одбора поверилаца.

Термин првог заседања скупштине поверилаца одређује стечајни управник или на захтев поверилаца, чија потраживања износе више од 20% укупних потраживања. На првој седници скупштине поверилаца врши се избор председника скупштине поверилаца и чланова одбора поверилаца који су дужни да у року од осам дана од дана избора стечајном судији доставе своју контакт адресу, телефон и адресу електронске поште. Сва каснија заседања заказује председник на захтев поверилаца. Одбије ли председник да закаже датум заседања, то могу да учине повериоци, чија потраживања износе више од 20% укупних потраживања. О датуму заседања, као и о дневном реду скупштине поверилаца стечајни повериоци се обавештавају преко јавног огласа у стечајном суду и у два дневним националним високотиражним новинама.

Стечајни судија у решењу о отварању стечајног поступка одређује термин првог заседања поверилаца. Решењем о отварању поступка сазива се прво заседање скупштине поверилаца. Према ЗоСт прво заседање поверилаца мора се одржати у року од 40 дана након отварања стечајног поступка (чл. 36 ст. 2 ЗоСт)⁶²⁰. На првом рочишту стечајни управник подноси стечајном судији и свим присутним повериоцима преглед свих познатих потраживања на дан отварања поступка, процену њихове основаности и висине и њихове процентуалне износе у укупним потраживањима. Стечајни управник на почетку рочишта даје стечајном судији и присутним повериоцима преглед свих потраживања поверилаца који су лица повезана са стечајним дужником. Појединачни поверилац може да захтева овај преглед и пре заседања. На првом рочишту повериоци расправљају о економско-финансијском извештају о стању дужника. Исто тако стечајни управник тада даје своју оцену могућности реорганизације друштва у стечају.

---

⁶²⁰ Чл. 36 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Поставља се питање, шта ако стечајни управник да негативно мишљење о могућности реорганизације? Затвара ли његов став сваку даљу расправу о томе? Према мишљење стечајног управника има битан утицај на одлуку, ипак су повериоци ти који доносе одлуку и коначно преузимају на себе последице усвајања одлуке одн. плана реорганизације и његовог успешног или неуспешног спровођења. Дакле, чак и када стечајни управник сматра да нема места реорганизацији, повериоци могу одлучити другачије на законом прописани начин. Стечајни управник није лице овлашћено да гласа о реорганизацији⁶²¹.

Ако 70% поверилаца, који су своја потраживања учинили вероватним гласа за опстанак дужника, стечајни поступак се наставља у правцу реорганизације друштва капитала. Уколико повериоци одбаце предлог да се поступак настави реорганизацијом (не план, он тек треба да буде предложен, ако није у питању поступак по унапред припремљеном плану), стечајни судија доноси одлуку о банкротству и уновчењу имовине друштва капитала у стечају.

2. Одбор поверилаца

Поред скупштине, стечајни повериоци формирају и одбор поверилаца. Ако дужник има мање од 5 поверилаца, онда ће скупштина поверилаца функционисати као одбор⁶²². Ако се на првом поверилачком рочишту не формирају поверилачки органи, дужност одбора поверилаца врши пет поверилаца, чија су појединачна необезбеђена потраживања највећа према прегледу потраживања формираном за потребе гласања на првом поверилачком рочишту. То не могу да буду лица повезана са стечајним дужником.

Чланови одбора поверилаца бирају се на првом заседању скупштине поверилаца или на првом поверилачком рочишту (чл. 38 ст. 1 ЗоСт). Ако чланови

---

⁶²¹ "Зато, и поред дужности стечајног управника да достави мишљење о изводљивости Плана реорганизације, што је предвиђено Националним стандардом бр. 6, то мишљење није обавезни део садржине Плана реорганизације, па стечајни судија не може да одбаци предлог Плана реорганизације, због негативно датог мишљења стечајног управника о изводљивости Плана. Са мишљењем стечајног управника ће само бити упознати повериоци стечајног дужника, како би дато мишљење имали у виду приликом гласања о предлогу Плана реорганизације". Одговори на питања привредних судова који су усвојени на седницама Одељења Привредног апелационог суда одржаним 8. и 22.11.2011. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 4/2011.

⁶²² Чл. 35 ст. 11 и 38 Закона о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

одбора до тада не буду изабрани, њихову функцију вршиће пет поверилаца са највећим необезбеђеним потраживањима према дужнику према стању на дан првог заседања. Број чланова одбора поверилаца утврђује скупштина, али је он ограничен на девет и увек је непаран број. Стечајни поверилац може, без обзира на износ његовог потраживања, бити члан одбора поверилаца. Стечајни поверилац може себе или другог стечајног повериоца предложити за члана одбора поверилаца. Повериоци који су истовремено запослени или бивши запослени код стечајног дужника не могу имати више од једног члана одбора поверилаца. Повериоци који нису лица повезана са стечајним дужником, а који су међусобно повезана лица према Закону о привредним друштвима не могу имати више од једног члана одбора поверилаца⁶²³. Лица повезана са стечајним дужником, а која имају потраживање према њему, осим ако се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита, не могу бити чланови одбора поверилаца⁶²⁴.

Уколико члан одбора не испуњава своје обавезе, скупштина поверилаца или стечајни судија га могу разрешити. Чланство повериоца у одбору престаје такође у случају да две трећине или његово целокупно потраживање буде оспорено, а он не покрене парнични поступак и о томе обавести стечајног управника или ако у једном таквом поступку стечајни управник побије његово потраживање. Члан одбора се такође може повући. У свим овим случајевима је одбор овлашћен да кооптира новог члана до следећег заседања скупштине поверилаца.

Одбор поверилаца бира свог председника, који води одбор и одређује термине његовог заседања. Уколико то захтева више од половине чланова, он мора заказати термин заседања. Ако то не учини у року од 15 дана, предлагачи могу да закажу седницу одбора поверилаца и предложе дневни ред. Одлуке се доносе по већинском принципу. Ако су гласови једнако подељени, одлучује глас председника. Ако је члан спречен да дође, он може упутити свог заступника са посебним овлашћењем. Стечајни управник може присуствовати по позиву одбора,

---

⁶²³ Чл. 38 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶²⁴ Чл. 38 ст. 7 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

али он нема право гласа. Насупрот томе, стечајни судија не сме да буде присутан на заседању одбора.

Одбор поверилаца је овлашћен да у стечајном поступку оцењује предлоге и документа, да даје своје мишљење о активностима, да обавештава скупштину поверилаца о сопственом раду и да у посебним случајевима одобрава поступке или радње. Одбор даје своје мишљење о наставку започетих послова стечајног дужника, о оправданом дефициту и када стечајни управник продаје имовину на други начин него на јавном надметању. Одбор такође оцењује извештаје стечајног управника о току стечајног поступка и стању стечајне масе. Ако се то захтева, одбор поверилаца даје своју сагласност за ванредне радње стечајног управника као и за завршни рачун стечајног дужника.

Члан одбора поверилаца има право да о свом трошку ангажује једно или више стручних лица која ће извршити анализу пословања стечајног дужника пре или током стечајног поступка и анализу предузетих радњи од стране стечајног управника и сачинити извештај који се, без одлагања, доставља осталим члановима одбора поверилаца, стечајном судији, стечајном управнику и овлашћеној организацији. Стечајни управник је дужан да ангажованом стручном лицу, без одлагања, омогући потпун приступ и увид у пословне књиге, рачуноводствене исправе и другу релевантну документацију стечајног дужника⁶²⁵.

Поред тога, овај орган стечајног поступка има право да даје примедбе на рад стечајног управника и да улаже жалбе на одлуке стечајног судије. Сва правна средства против одлука стечајног управника улажу се стечајном судији. Закон о стечају одбору пружа могућност увида у записнике и вештачења. Коначно, одбор поверилаца може захтевати разрешење са функције стечајног управника и предложити именовање новог. Одбор се такође изјашњава о висини награде за стечајног управника.

Када скупштина поверилаца то тражи, одбор поверилаца подноси писмени извештај о току стечајног поступка и стању стечајне масе⁶²⁶.

---

⁶²⁵ Чл. 41 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶²⁶ Чл. 41 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Чланови одбора поверилаца су за сву евентуалну штету проузроковану намерно или грубом непажњом одговорни стечајним повериоцима. Они имају право на накнаду стварних и неопходних трошкова. Те трошкове одобрава стечајни судија и они се сматрају трошковима стечајног поступка⁶²⁷. Ван тога, сваки поверилац лично сноси сопствене трошкове.

(iii) Посебне категорије поверилаца

Поред необезбеђених поверилаца, српско стечајно право познаје и повериоце, који могу намирити своја потраживања активирањем средства обезбеђења или преко остваривања стварног права и ван стечајног поступка⁶²⁸. Ти повериоци не спадају у исплатне редове или класе. Поред тога, повериоци могу да се поделе на приватне и јавноправне повериоце. Они се исплаћују у стечајном поступку и из стечајне масе. Тако, судски трошкови припадају тзв. трошковима стечајног поступка и заједно са другим припадајућим издацима спадају у трошкове стечајне масе. То за последицу има да се они исплаћују пре потраживања других поверилаца. У првом реду исплаћују се нето зараде садашњих и бивших запослених заједно са каматом до дана отварања поступка и неисплаћени доприноси за пензионо осигурање запослених⁶²⁹. Ипак, ЗоСт ограничава исплату ових потраживања на одређени временски период од годину дана пре отварања стечајног поступка. У другом реду се исплаћују остали јавни дугови у задња три месеца пре отварања стечајног поступка. Тек у трећем реду се намирују потраживања „обичних“ стечајних поверилаца, заједно са потраживањима оних, који су сагласни са исплатом из преостале имовине. У последњи, четврти исплатни ред спадају она потраживања која су настала у периоду од две године пре дана отварања стечајног поступка, а у делу у којем они нису обезбеђени. Основ настанка тих потраживања су уговори о зајму и друге правне радње економски уподобљене зајмовима. Ови зајмови су стечајном дужнику одобрени од стране повезаних лица

---

⁶²⁷ Чл. 42 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶²⁸ Чл. 54 ст. 4 тач. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶²⁹ Чл. 54 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

са стечајним дужником. То нису лица која се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита и зајмова. Након што сви наведени повериоци буду исплаћени, под условом да је преостало имовине, исплаћују се власници капитала тј. удеоничари односно акционари, што је реткост.

1. Излучни повериоци

Повериоци, који су на основу свог стварног или личног права⁶³⁰ овлашћени да захтевају излучење одређене ствари из стечајне масе, називају се излучни повериоци. Овде није реч ни о каквом стечајном повериоцу⁶³¹, јер ствар на којој он има право не улази у стечајну масу.

Излучно право искључује право органа стечајног поступка, као што су стечајни управник или стечајни судија, да продају ствар како би постигли најповољније намирeње поверилаца. Осим тога, излучни поверилац је ималац ствари који оправдано реагује у случају отварања стечајног поступка. Он мора да захтева од стечајног управника повраћај ствари⁶³². Одбије ли стечајни управник повраћај ствари, излучни поверилац мора да иницира парнични поступак, путем захтева за излучење ствари из стечајне масе, како би остварио своје право. Овај поступак представља за стечајног управника забрану отуђења ствари. Ако суд пресуди у корист захтева имаоца, стечајни управник је у обавези да ствар излучи из имовине и да је преда имаоцу.

Ако стечајни дужник неовлашћено отуђи у току стечајног или претходног стечајног поступка, одређену ствар на којој постоји излучно право излучни поверилац може да захтева да се на њега пренесе право на противчинидбу или да захтева противчинидбу из стечајне масе, ако се ствар из стечајне масе још увек може излучити или да захтева накнаду тржишне вредности те ствари и накнаду за претрпљену штету, која се намирује као обавеза стечајне масе.

---

⁶³⁰ Чл. 50 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶³¹ Чл. 50 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶³² Чл. 112 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

2. Разлучни повериоци

Разлучни повериоци су повериоци који имају заложно право, законско право задржавања или право намирења на стварима и правима о којима се воде јавне књиге или регистри и имају право на првенствено намирење из средстава остварених продајом имовине, односно наплате потраживања на којој су стекли то право⁶³³. Његово потраживање се намирује пре других потраживања необезбеђених поверилаца кроз продају ствари која је предмет обезбеђења. Ови повериоци се према српском стечајном праву не сматрају стечајним повериоцима. Међутим, њихово право се након отварања стечаја остварује искључиво у том поступку, осим ако суд укине забрану намирења. Они међутим могу доћи у положај стечајних поверилаца и бити у реду за намирење заједно са осталим повериоцима⁶³⁴. Наиме, када износ њиховог потраживања прелази висину за исплату расположиве имовине, они остатак износа морају да потражују као стечајни повериоци. Насупрот томе, ако је постигнута цена ствари виша од износа потраживања, поверилац мора остатак износа предати у стечајну масу. Вероватност необезбеђеног потраживања разлучни повериоци могу доказивати достављањем процене вредности имовине која представља предмет разлучног права. Процена вредности предмета разлучног права мора да буде сачињена од стране овлашћеног стручног лица (проценитеља) и не може бити старија од 12 месеци⁶³⁵.

Ипак, разлучно право може бити оспорено⁶³⁶. Ако такво буде стечено у временском оквиру од 60 дана пре отварања стечајног поступка путем извршног поступка или обезбеђењем, такво право престаје *vis lege* и такав поверилац више не представља разлучног повериоца. Стечајни судија саопштава своју одлуку о томе јавним регистрима, који су у обавези да то право избришу. Тада повериоци морају своја права остваривати као стечајни повериоци.

---

⁶³³ Чл. 49 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶³⁴ Чл. 49 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶³⁵ Чл. 35 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶³⁶ Чл. 49 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Такође, различни повериоци могу тражити сразмерно намирење својих потраживања као стечајни повериоци. Такав је случај, када се одрекну свог положаја различних поверилаца или када се не могу намирити без своје кривице. Одрицање мора бити писмено изјављено⁶³⁷, а стечајни судија и стечајни управник се истовремено појаве са предлогом за брисање заложног права из регистра. Поред заложног права и права придржаја, различно право може бити такође право дужника на пр. потраживање из обећања дуга, под условом да се упише у јавни регистар. Исто важи и у поступку реорганизације.

Ствар која служи обезбеђењу потраживања, може се налазити било у државини повериоца, било у државини дужника. Уколико се предмет обезбеђења налази код повериоца, он након отварања стечајног поступка има две могућности. Поверилац може ствар продати и из продајне цене намирити своје потраживање. Ако стечајни управник пак захтева њен повраћај, поверилац је овлашћен да то одбије, док не намири потраживање. Друга могућност је да се поверилац одрекне различног права и повраћај ствари. У том случају, поверилац заузима положај стечајног повериоца. Када предмет обезбеђења држи дужник, поверилац се може одрећи различног права и остварити своје право као стечајни поверилац, или захтевати повраћај ствари од стечајног управника. Ако стечајни управник то одбије, поверилац има право да у парничном поступку оствари своје различно право. Стечајни управник нема право да ствар отуђи за време парничног поступка⁶³⁸.

Различно право омогућава намирење потраживања одвојено од намирења у стечајном поступку. То произилази из природе заложног права одн. права ретенције. Упркос томе, ЗоСт предвиђа да стечајни суд може изрећи забрану располагања имовином, са циљем спречавања смањења њене вредности.

У стечајном поступку право на одвојено намирење судара се са забраном располагања имовином. Премда је обезбеђење уговорено ради заштите испуњења једне обавезе, након отварања стечајног поступка важи општа забрана располагања

---

⁶³⁷ Чл. 49 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶³⁸ Чл. 133 ст. 11 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

имовином *ipso iure*. Сви поступци принудног извршења против имовине дужника се прекидају односно никаква мера принудног извршења не може бити одређена. Додатно, стечајни судија може наложити *ex officio* или на предлог већ у свом решењу о отварању претходног стечајног поступка једну или више мера обезбеђења, ради спречавања промена стања у имовини дужника (чл. 62 ЗоСт)⁶³⁹. Али, стечајни судија може на писани предлог разлучног повериоца укинути одређену меру обезбеђења или је везати за одређени услов. Ово важи посебно тада, када стечајни дужник односно стечајни управник не штити предмет обезбеђења или када његова вредност пада.

Разлучни поверилац може поднети процену вредности имовине која је предмет разлучног права, сачињену од стране овлашћеног стручног лица најкасније годину дана пре отварања стечајног поступка. Стечајни судија о захтеву у року од 15 дана доноси одлуку којом укида или условљава меру обезбеђења или забрану извршења или намирења у односу на имовину која је предмет разлучног права. Он доноси такву одлуку када је вредност предметне имовине мања од износа обезбеђеног потраживања тог повериоца, а предметна имовина није од кључног значаја за реорганизацију.

Стечајни судија такође може донети друге одлуке на предлог разлучног повериоца. Он може наложити редовне исплате накнаде разлучном повериоцу у висини губитка његове имовине, замену ствари или утврдити додатно обезбеђење, поделу прихода од употребе предмета обезбеђења у висини обезбеђено потраживања или предају износа добијеног продајом предмета обезбеђења, поправку или одржавање и осигурање и друге мере, које он нађе да су потребне за заштиту имовине⁶⁴⁰.

За сврху остваривања права гласа разлучних поверилаца стечајни судија врши процену вероватноће намирења њиховог потраживања из оптерећене имовине.

---

⁶³⁹ Чл. 62 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁴⁰ Чл. 93 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Разлучни поверилац је овлашћен да суду за потребе процене достави процену вредности оптерећене имовине израђену од стране овлашћеног стручног лица (проценитеља). Суд може привременом стечајном управнику наложити и прибављање нове процене вредности те имовине од стране овлашћеног стручног лица (проценитеља) ангажованог од стране привременог стечајног управника о трошку предлагача плана. За износ потраживања који стечајни судија процени, на основу савесне и образложене оцене свих достављених процена и изјашњења привременог стечајног управника да се разлучни повериоци не могу намирити из оптерећене имовине, разлучни повериоци остварују право гласа у оквиру класе потраживања стечајних поверилаца у које је разврстано њихово потраживање.

3. Заложни повериоци

Новину уведену изменама Закона о стечају 2014. године представљају заложни повериоци. То су повериоци који имају заложно право на стварима или правима стечајног дужника о којима се воде јавне књиге или регистри, а немају новчано потраживање према стечајном дужнику које је тим заложним правом обезбеђено⁶⁴¹. Увођење у законске одредбе ове категорије поверилаца последица је догодошњих захтева из привреде, посебно страних инвеститора.

Заложни повериоци нису стечајни повериоци и нису разлучни повериоци⁶⁴². Заложни повериоци су дужни да у року за подношење пријаве потраживања обавесте суд о заложном праву, уз достављање доказа о постојању заложног права и изјаве о износу новчаног потраживања према трећем лицу које је тим правом обезбеђено на дан отварања стечајног поступка, чиме стичу својство странке.

Поред тога, заложни повериоци не могу да бирају и да буду бирани у скупштину и одбор поверилаца. Права заложних поверилаца који нису разлучни повериоци не могу се мењати или умањити планом реорганизације без њихове

---

⁶⁴¹ Чл. 49 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁴² Чл. 49 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

изричите сагласности. Заложни повериоци не могу гласати о плану реорганизације⁶⁴³.

(d) Повезана лица

Лица повезана са стечајним дужником, осим лица која се у оквиру своје редовне делатности баве давањем кредита, чине посебну класу поверилаца и не гласају о плану реорганизације. У случају плана реорганизације поднетог у стечајном поступку, потраживања повезаних лица намирају се на исти начин и под истим условима као потраживања из класе стечајних поверилаца према исплатном реду у које је разврстано њихово потраживање⁶⁴⁴.

(e) Трећа лица

Према одредбама члана 53 ЗоСт у стечајном поступку могу учествовати и трећа лица, попут солидарног дужника, даваоца гаранције, корисника гаранције итд⁶⁴⁵.

(f) Солидарни дужник

Појам солидарне обавезе одређен је у Закону о облигационим односима⁶⁴⁶. Када поверилац има више дужника и од сваког може да захтева испуњење целе обавезе, а да не мора то најпре да захтева од главног дужника, такав однос између дужника се сматра солидарним (чл. 414 ЗОО). На дан отварања стечајног поступка, сматра се да доспева и обавеза солидарног дужника. Ако је стечајни дужник

---

⁶⁴³ "Хипотекарни поверилац који нема новчано потраживање према стечајном дужнику није поверилац стечајног дужника, у смислу чл. 48. Закона о стечају, већ своје потраживање остварује на основу Закона о хипотеци. Само повериоци који имају потраживање према стечајном дужнику су повериоци који би били овлашћени предлагачи, а самим тим и овлашћени да гласају о поступку реорганизације". Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 12.11.2013. и 14.11.2013. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 6.11.2013. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 3/2013.

⁶⁴⁴ Чл. 125 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁴⁵ Чл. 53 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁴⁶ Чл. 414 Закона о облигационим односима („Сл. гласник РС“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља).

поверилац једне солидарне обавезе, стечајни управник може од сваког платежно способног солидарног дужника захтевати испуњење у целини. Прими ли испуњење од једног солидарног дужника, солидарна обавеза престаје за све друге солидарне дужнике. Солидарни дужник, који је платио за стечајног дужника пре или након отварања стечајног поступка, има право да захтева регрес као стечајни поверилац.

Када је реч о уговорима у привреди, важи претпоставка солидарности између дужника, осим ако солидарна обавеза није изричито искључена. Онај дужник који је испунио обавезу, овлашћен је да од сваког солидарног дужника захтева надокнаду у мери у којој на њега отпада. Ако је поверилац обавезу једног од солидарних дужника отпустио или умањио, то на однос са исплатиоцем нема утицаја. Ако се исплата може остварити од једног дужника, његов део у дугу ће се сразмерно поделити на остале.

(g) Јемац

Јемство је облик личног обезбеђења испуњења обавезе. Појам јемства дефинисан је у Закону о облигационим односима⁶⁴⁷. За разлику од солидарног дужника, јемац није солидарни дужник. То значи да поверилац мора да тражи престајацију од дужника. Тек кад он не може испунити обавезу, поверилац је овлашћен да тражи испуњење обавезе од јемца. Овде важи принцип супсидијаритета, а јемац је дужник споредне обавезе.

Уговор о јемству мора бити сачињен у писаној форми и јемство може пружити само пословно способно лице. Носилац обавезе треба да испуни само једну пуноважну и доспелу обавезу. Његова обавеза не може бити већа од обавезе главног дужника. Испуни ли јемац обавезу уместо главног дужника, он преузима његов положај и стиче суброгацијом захтев са свим правима, као и јемствима.

Код јемства се солидарност не претпоставља, већ мора бити изричито уговорено. Једино у уговорима у привреди важи претпоставка солидарности. Ако дужник не буде у могућности да испуни обавезу или над њим буде отворен стечај, поверилац може непосредно од јемца тражити испуњење обавезе. У случају стечаја

---

⁶⁴⁷ Чл. 997 Закона о облигационим односима („Сл. гласник РС“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља).

главног дужника, његов поверилац треба да пријави своје потраживање и да о томе обавести јемца, иначе је у обавези да му надокнади евентуалну штету. Умањење пословне способности дужника у стечајном поступку нема никакав утицај на висину обавезе из јемства. Поверилац је овлашћен да од јемца захтева испуњење целокупне обавезе.

(h) Остали учесници

1. Представник запослених

Закон о стечају предвиђа веома малу улогу запослених у стечајном поступку. То је последица новог правца који следи српски законодавац након усвајања Закона о стечајном поступку 2004. године. Такође, правна наука је јасно усмерена ка заштити поверилаца. Узрок томе можда треба потражити у старијим законским прописима. Наиме, до 2004. године дужник је захваљујући одредбама Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији био у бољем положају од поверилаца. Штавише, повериоци су могли наплатити мали део својих потраживања. Може се претпоставити, да је у овом тренутку, тачније од 2004. године, српско стечајно право такође мање наклоњено запосленима. Запослени могу имати једног члана у одбору поверилаца. ЗоСт ипак предвиђа, да садашњи и ранији запослени код стечајног дужника не могу имати више од једног члана одбора поверилаца (чл. 38 ст. 3 ЗоСт)⁶⁴⁸. Запослени немају овлашћење да поднесу предлог плана реорганизације стечајног дужника⁶⁴⁹. Такође, судска пракса стоји на становишту да синдикат стечајног дужника није странка у поступку, нити поверилац стечајног дужника, нити је правно лице које има правни интерес за подношење жалбе на решење о отварању стечајног поступка⁶⁵⁰.

---

⁶⁴⁸ Чл. 38 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁴⁹ "Бивши радници дужника нису законом овлашћени предлагачи за подношење предлога за покретање стечајног поступка са унапред припремљеним планом реорганизације". Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 351/2014 од 23.7.2014. године

⁶⁵⁰ Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 664/2013 од 29.8.2013. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 4/2013.

2. Државни органи

Поред стечајног суда, као незаобилазни учесник стечајног поступка, појављује се и надлежна пореска управа⁶⁵¹. Она се може појавити као подносилац предлога за отварање стечајног поступка или као обични поверилац. Поступак принудне наплате пореза и других јавних прихода од дужника прекида се на дан отварања стечајног поступка и заступник пореске управе треба да пријави потраживање стечајном управнику. Сви јавни доприноси, изузев доприноса за пензијско и инвалидско осигурање запослених исплаћују се у другом исплатном реду.

Дакле, и Фонд пензијско-инвалидског осигурања, иако јавна организација, мора да пријави потраживање у стечајном поступку за неплаћене обавезне доприносе предвиђене законом. Они се исплаћују у првом исплатном реду. Ипак, они су ограничени на временски оквир од две године пре отварања стечајног поступка. Основица за обрачун је најнижи месечни износ доприноса на дан отварања стечајног поступка, као и неплаћена потраживања за последње две године.

3. Пружаоци услуга од општег интереса

Правна лица која стечајном дужнику пружају комуналне, телекомуникационе и услуге испоруке електричне енергије, гаса или другог енергента, које услуге су од општег интереса, не могу обуставити вршење тих услуга по основу неплаћених рачуна насталих пре подношења предлога за покретање стечајног поступка, без обзира да ли се стечајни поступак над стечајним дужником спроводи банкротством или реорганизацијом⁶⁵².

2.3.9. Поступак реорганизације

Српско право познаје два могућа исхода стечајног поступка: банкрот или ликвидација привредног друштва у стечају и његов наставак пословања кроз реорганизацију (условно). Сама реорганизација се може спровести кроз два

⁶⁵¹ Чл. 12 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁵² Решење Привредног апелационог суда, Пж. 4157/2011 од 2.6.2011. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 1/2012.

законом предвиђена поступка⁶⁵³. Један је класични стечајни поступак односно поступак реорганизације у стечају, где повериоци на првом рочишту одлучују о судбини стечајног дужника. Уколико повериоци са више од 70% укупних потраживања гласају за то, стечајни поступак ће се даље водити у правцу наставка пословања и реорганизације друштва капитала у стечају. То је међутим, само први корак. Након што стечајни управник или сам дужник предложи план реорганизације односно унапред припремљени план реорганизације, потребно је да се са њим сагласе и стечајни повериоци. Буде ли план усвојен, стечајни судија ће га потврдити, ако је у складу са законом. Тиме план реорганизације постаје правноснажан. Друго, сам дужник, друштво капитала, може пре неповратног наступања неспособности за плаћање поднети стечајном суду унапред припремљени план реорганизације заједно са предлогом за отварање стечајног поступка. Ако повериоци усвоје план реорганизације, стечајни судија ће једним истим решењем отворити стечајни поступак према унапред припремљеном плану реорганизације, потврдити план и закључити поступак⁶⁵⁴.

Постоје три облика поступка реорганизације према исходу: санациона реорганизација, преносна или цесиона реорганизација и ликвидациона реорганизација. Под санационом реорганизацијом или једноставно санацијом се подразумевају мере за наставак пословања друштва и његовог правног носиоца односно привредног друштва, у нашем случају друштва капитала. Уколико план реорганизације предвиђа одржање предузећа кроз продају новом власнику односно правном носиоцу, реч је о цесионој или преносној реорганизацији. Коначно, када план предвиђа ликвидацију друштва капитала након реорганизације, у питању је ликвидациона реорганизација. У сва три случаја, мере омогућавају намирење потраживања поверилаца у складу са планом (једино решење у складу са ЗоСт).

---

⁶⁵³ Чл. 155 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁵⁴ Чл. 160 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). То је оптимално решење, али је проблем када је неспособност за плаћање већ наступила.

2.3.9.1. Претпоставке за отварање поступка

Поступак реорганизације је облик стечајног поступка и заснива се на истим принципима. Са изузетком реорганизације која се спроводи према унапред припремљеном плану, за оба стечајна поступка (банкротство и реорганизација) важе исте претпоставке.

Премда и реорганизација друштва у стечају претпоставља постојећу или претећу неспособност за плаћање, она такође има и своје посебне претпоставке. Оне изгледају на први поглед потпуно супротне стечајном поступку, али то је последица традиционалног приступа стечајном поступку. Претпоставке за реорганизацију показују, да постојећа неспособност за плаћање не значи апсолутно одсуство могућности за плаћање. Због тога, последица наступања неспособности за плаћање не мора нужно водити банкроту привредног друштва. Исход сваког стечајног поступка мора да буде у функцији циља поступка, а то је најповољније намирење потраживања поверилаца⁶⁵⁵.

Након отварања стечајног поступка односно подношења плана, потребно је да одређене претпоставке буду испуњене, како би реорганизација друштва капитала могла де се спроведе.

(а) Формалне претпоставке

Будући да се стечајни поступак никада не отвара *ex officio*, неопходна је иницијатива или предлог неког од законом овлашћених лица⁶⁵⁶. Стечајни суд врши искључиво улогу заштите законитости. Предлог за отварање стечајног поступка је неопходан у оба облика поступка реорганизације предвиђених српским законодавством. Разлика лежи у тренутку подношења предлога реорганизације, који се подноси пре или након отварања стечајног поступка. Зато избор поступка реорганизације може утицати на исход гласања поверилаца и саму реорганизацију. Листа могућих подносилаца предлога реорганизације зависи директно од типа законом предвиђеног поступка реорганизације. Уколико стечајни судија одбије

---

⁶⁵⁵ Чл. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁵⁶ Чл. 43 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

предложени план реорганизације, једино подносилац предлога може уложити жалбу⁶⁵⁷. Ако је дужник у питању, ко у његово име ужалује жалбу, будући да су у редовном стечајном поступку права суспендована? То у име стечајног дужника свакако може да учини стечајни управник. Ипак, ако следимо законски текст чл. 161 ст. 1 Закона о стечају, то би могао да буде представник дужника, на пр. скупштина.

(i) Предлог дужника

Док не буде отворен стечајни поступак, дужник је једини овлашћен да предложи повериоцима план сопствене реорганизације у стечају. ЗоСт не предвиђа друга овлашћена лица⁶⁵⁸. Али, законски је сасвим оправдано да буде предвиђен само дужник. Стечајни управник у том тренутку још није именован, а повериоци морају да докажу да су њихови интереси угрожени. Ипак, ни тада стечајни поступак није решење. Када је реч о имаоцима капитала, они морају своја права у друштву капитала остваривати према законским и статутарним прописима⁶⁵⁹. Уколико наступи једна или више тешкоћа пред друштвом капитала, потребно је доказати њену несавладиву природу. Дужник, одн. већински власник капитала, има две могућности. Ако законом предвиђене претпоставке за неспособност за плаћање још нису испуњене, дужник може израдити унапред припремљени план реорганизације и предложити га повериоцима. Ипак, без истовременог подношења предлога за отварање стечајног поступка, план неће доћи у разматрање стечајног суда⁶⁶⁰. Следствено, план не може добити никакву снагу извршне исправе нити имати дејство *erga omnes*. Без предлога, дужник не може имати никакву судску заштиту од поверилаца. Ако дужник пак поднесе предлог за отварање стечајног поступка истовремено са унапред припремљеним планом реорганизације, он има

---

⁶⁵⁷ Чл. 163 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁵⁸ Чл. 158 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 14/2012 од 12.1.2012. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 1/2012).

⁶⁵⁹ Физичка лица, као оснивачи правног лица које је оснивач стечајног дужника, немају овлашћење за подношење плана реорганизације у стечајном поступку над дужником. Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 61/2011 од 27.1.2011.

⁶⁶⁰ Чл. 158 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

веће шансе да превазиђе постојеће тешкоће и поново постане друштво капитала способно за плаћање.

Када дужник поднесе унапред припремљени план реорганизације заједно са предлогом за отварање стечајног поступка, он мора да нагласи да предлаже отварање поступка кроз реорганизацију и према унапред припремљеном плану. У свом предлогу дужник мора да докаже постојање једног од законом предвиђених стечајних разлога.

Стечајни судија испитује предлог и доноси решење о отварању стечајног поступка по предлогу или одбија предлог. И поступак реорганизације по унапред припремљеном плану има претходни поступак⁶⁶¹, у току којег се испитује постојање стечајних разлога. Стечајни судија мора да испита постојање разлога и доноси решење о отварању поступка, о одбијању плана или о упућивању на исправку и допуну плана. Уколико предлог испуњава све законом утврђене претпоставке, стечајни судија прихвата предлог и план и доноси у року од 3 дана решење о отварању претходног стечајног поступка. Уколико је план у супротности са законским прописима, не обухвата односно не укључује све повериоце, непотпун је или немарно припремљен, или пак не доказује постојање стечајног разлога, суд га одбацује. Уколико је недостатак отклоњив, стечајни судија упућује подносиоца предлога у свом закључку, да у року од 8 дана уреди план. Ако не отклони недостатак, стечајни судија ће одбацити предлог заједно са унапред припремљеним планом реорганизације⁶⁶².

Решење о покретању претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације, доставља се овлашћеној организацији и организацији надлежној за вођење регистра привредних субјеката, ради објављивања, односно евидентирања. Стечајни судија одмах по доношењу решења израђује оглас о покретању претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са унапред припремљеним планом реорганизације. Оглас се

---

⁶⁶¹ Чл. 159 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014), посебно због могуће злоупотребе од стране дужника.

⁶⁶² Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 3/2012).

објављује на огласној и електронској огласној табли суда и у "Службеном гласнику Републике Србије", као и у једном високотиражном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије. Трошкове објављивања огласа као и друге трошкове претходног поступка дужан је да предујми предлагач у износу који одреди суд, а у року од три дана од дана добијања судског налога.

У свом решењу о отварању претходног стечајног поступка према унапред припремљеном плану реорганизације, стечајни судија одређује рочиште ради гласања о предложеном плану и позива све познате повериоце. Ово рочиште се мора одржати у току претходног стечајног поступка. Након пријема предлога заједно са унапред припремљеним планом, стечајни судија налаже подносиоцу предлога да уплати предујам трошкова поступка у року од 5 дана, као и трошкова за регистрацију података о стечају у регистрима које води организација надлежна за вођење регистра привредних субјеката. То мора бити обављено у складу са прописима којима се одређује врста, висина и начин плаћања накнада за послове регистрације и друге услуге које пружа организација надлежна за вођење регистра привредних субјеката⁶⁶³.

Уколико се ради о правним лицима која су разврстана као микро правна лица у складу са прописима којима се уређују критеријуми за разврставање правних лица, предујам се не може одредити у износу већем од 50.000 динара⁶⁶⁴. Ако пак подносилац предлога не уплати не уплати предујам трошкова, стечајни судија обуставља поступак и одбацује предлог. Ако напротив предујам буде уплаћен, стечајни судија са стечајним управником припрема оглас о отварању претходног поступка и објављује га на огласној табли суда, у службеном гласилу и у три национална дневна листа са високим тиражем. Он такође може, ако се то захтева, наложити подносиоцу предлога објављивање огласа у другим домаћим и страним листовима. Садржај огласа утврђен је законом. Он мора да садржи обавештење повериоцима са временом и местом упознавања са планом и позив свим лицима заинтересованим за план да изнесу своје примедбе на план и посебно

---

⁶⁶³ Чл. 159 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁶⁴ Чл. 59 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

на основе одн. висину обухваћених потраживања. Примедбе треба да се изнесу дужнику и стечајном суду у року од 15 дана. Дужник је у обавези да на њих одговори у року од 8 дана⁶⁶⁵. По објављивању огласа тече рок од 30 дана након чега се може одржати рочиште за гласање о унапред припремљеном плану реорганизације.

Уколико постоје сумње, стечајни судија може на захтев заинтересованог лица и на његов терет или *ex officio* именовати стечајног управника у претходном поступку или друга стручна лица⁶⁶⁶. Стечајни управник у претходном поступку или друго лице треба да утврди тачност података у унапред припремљеном плану. Такав стечајни управник може међутим поступати само у оквирима постављеним решењем о именовању. Стечајни судија издаје забрану принудног извршења на обезбеђеној или необезбеђеној имовини дужника у року од 5 дана од пријема плана. За такве и друге одлуке од значаја за имовину, стечајни судија може у току претходног поступка такође заказати посебно рочиште. Против његових одлука није могуће изјавити жалбу.

Ако стечај ни судија утврди да не постоје претпоставке за отварање стечајног поступка, одбациће унапред припремљени план заједно са предлогом за отварање поступка.

Уколико је претпоставка испуњена, стечајни судија прихвата предлог и заказује рочиште ради гласања о плану. У циљу гласања о плану реорганизације, сматра се да сва потраживања настала пре његовог подношења доспевају на тај дан. На предлог заинтересованог лица, стечајни судија може проценити висину потраживања у сврху гласања⁶⁶⁷.

С једне стране, ако план не буде усвојен, стечајни судија одбија у свом решењу предлог за отварање поступка заједно са планом. Ако су забрана располагања имовином или друге мере издејствоване преварно или немарно кроз

---

⁶⁶⁵ Чл. 159 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁶⁶ Чл. 159 ст. 9 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁶⁷ Чл. 160 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

погрешно представљање података, подносилац захтева је у обавези да повериоцима накнади евентуалну штету⁶⁶⁸.

С друге стране, ако повериоци усвоје унапред припремљени план, стечајни судија доноси решење о истовременом отварању стечајног поступка, потврди плана реорганизације (ако су испуњени услови) и закључењу поступка. Трошкове нацрта и подношења унапред припремљеног плана сноси подносилац предлога. Ако план буде усвојен, трошкови настали након подношења плана сматраће се трошковима поступка.

Дужник је према Закону о стечају овлашћен да предложи план реорганизације и након отварања стечајног поступка тј. након наступања неспособности за плаћање (чл. 161 ЗоСт). Иако су његове могућности након овог тренутка прилично умањене, дужник може да покуша да постигне договор са својим повериоцима. Питање је, ко у име дужника доноси одлуку о предлогу плана, будући да сва права и овлашћења престају по наступању неспособности за плаћање. Одговор упућује на стечајног управника, који преузима целокупно вођење послова друштва капитала у стечају након отварања стечајног поступка. Трошкови припреме и подношења плана реорганизације падају на терет стечајне масе, као трошкови поступка. У том смислу, је иницијатива дужника пре отварања стечајног поступка, дакле кроз унапред припремљени план од изузетног значаја, имајући у виду смањење трошкова.

(ii) Предлог стечајног управника

У претходном стечајном поступку према унапред припремљеном плану реорганизације, стечајни управник има ограничену улогу⁶⁶⁹. Он мора да поступа према упутствима које му је стечајни судија дао у решењу о именовану. Код поступка који је отворен према унапред припремљеном плану реорганизације, не постоји неспособност за плаћање на страни дужника, те како се поступак истом

---

⁶⁶⁸ Чл. 160 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁶⁹ Чл. 66 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

одлуком (решењем) отвара и закључује, теоретски је искључено да стечајни управник предложи план реорганизације.

Међутим, ситуација је другачија у редовном стечајном поступку одн. након што је утврђено да је дужник неспособан за плаћање. Будући да стечајни управник тада већ обавља функцију заступника стечајног дужника, он је овлашћен да припреми нацрт плана реорганизације. Он то чини или на предлог дужника⁶⁷⁰, који то није овлашћен да учини (види претходни наслов), или у име дужника. У пракси, стечајни управник је уобичајено тај, који предлаже план реорганизације привредног друштва у стечају. План реорганизације треба да буде поднет у року од 90 дана од отварања стечајног поступка. Али, у току тог рока, могуће је предложити оправдано продужење рока⁶⁷¹. Уколико је неопходна промена предложеног плана реорганизације, стечајни судија може на предлог и уз сагласност одбора поверилаца одредити додатни рок од 60 дана.

Стечајни управник заступа дужника у стечајном поступку, али он такође штити интересе поверилаца. Након именовања, он је у обавези да изврши попис имовине дужника и да припреми извештај о економско-финансијском стању дужника. Ако процени да стање друштва капитала у стечају чини реорганизацију могућом и даје изгледе за успех, тако да би реорганизација била најповољније решење за намирење потраживања поверилаца, он може предложити повериоцима да усвоје план реорганизације. Имајући у виду овлашћења и задатке које има, стечајни управник се може сматрати једном врстом вештака⁶⁷². Његово вештачење треба да буде добар основ за одлуку поверилаца о судбини дужника⁶⁷³. Ипак, његова објективност није апсолутна, те увек постоји могућност, да повлашћује једног или више поверилаца или чак дужника. Имајући у виду расположиву

---

⁶⁷⁰ Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 3/2012). Поставља се питање, ко њему фактички предлаже, ако већ само стечајни управник може формално да поднесе предлог у име дужника. Да ли је то предлог скупштине друштва? Фактички да, формално не.

⁶⁷¹ Чл. 162 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁷² *Приручник за стечајне управнике*, Група аутора, стр. 172.

⁶⁷³ Чл. 27 ст. 1 тач. 11 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

имовину, дужник и стечајни управник су најбоље обавештени учесници стечајног поступка.

Трошкови припреме и подношења плана реорганизације у току стечајног поступка падају на терет стечајне масе, као трошкови поступка.

(iii) Предлог поверилаца

Након отварања стечајног поступка, повериоци су заинтересовани само и пре свега за најповољније намирење својих потраживања. Њихови интереси се заступају преко поверилачких органа – скупштине поверилаца и одбора поверилаца, а о стању имовине дужника обавештава их стечајни управник. Ипак, они могу бити у контакту са дужником још од отварања стечајног поступка, а најчешће су у контакту са њим и пре тога, будући да се налазе у облигационом односу, и са њим могу расправљати о нацрту плана реорганизације. Процени ли један или више поверилаца да би санација друштва капитала у стечају служила повољнијем намирењу потраживања у односу на банкротство, поверилац или више њих може предложити план реорганизације. Није од значаја, да ли је у питању излучни, разлучни или хирограферни (необезбеђени) поверилац. Заложни поверилац пак нема право гласа. Српско законодавство пружа право на предлог плана повериоцима у функцији величине њиховог потраживања. Тако према чл. 161 ЗоСт су овлашћени да дају предлог плана реорганизације друштва капитала у стечају и разлучни повериоци са најмање 30% обезбеђених потраживања у односу на сва потраживања према дужнику или повериоци са најмање 30% необезбеђених потраживања у односу на сва потраживања према дужнику⁶⁷⁴. У овом случају, стечајни управник даје своје мишљење о предложеном плану реорганизације друштва капитала у стечају⁶⁷⁵.

Трошкови припреме и подношења плана реорганизације у току стечајног поступка падају на терет предлагача.

---

⁶⁷⁴ Чл. 161 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁷⁵ Чл. 27 ст. 1 тач. 11 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

(iv) Иницијатива (мањинских) ималаца капитала

Када друштво капитала има више удеоничара односно акционара, односно ималаца капитала, и мањински имаоци капитала су овлашћени да предложе реорганизацију њиховог друштва односно план реорганизације. Ипак, они су условљени, као и повериоци, само величином учешћа у капиталу. Тако, према ЗоСт ималац 30% капитала у друштву капитала у стечају може бити подносилац предлога реорганизације у стечајном поступку. На тај начин, мањински имаоци могу да заобиђу већинске имаоце или неодговорну управу друштва дужника, како би са повериоцима постигли договор. Ипак, праг од 30% учешћа у капиталу не штити само право ималаца капитала, већ отежава евентуалну злоупотребу права мањинских ималаца капитала⁶⁷⁶.

2.3.9.2. Претпоставке за реорганизацију

(a) Формалне претпоставке за реорганизацију

Када је предложен план реорганизације, било да је циљ санација, продаја правног лица или ликвидација, стечајни судија испитује његов садржај и законитост⁶⁷⁷. То представља први део улоге стечајног судије у стечајном поступку каква је реорганизација. Други део представља потврда плана реорганизације након што га повериоци усвоје и праћење његовог спровођења.

Стечајни судија најпре контролише, да ли је план реорганизације поднело овлашћено лице и у законом предвиђеном року. Након тога, проверава се садржај плана, посебно располагање имовином друштва у стечају и друге предложене мере реорганизације. Коначно, испитује се законитост плана не само према Закону о стечају, него и према другим прописима. Уколико се недостатак плана може отклонити, стечајни судија ће наложити подносиоцу предлога плана да у кратком року од 8 дана отклони недостатак и да план поново предложи. Ако се недостатак не може отклонити или не буде отклоњен у утврђеном року, стечајни судија доноси

⁶⁷⁶ Блокада мањинских акционара.

⁶⁷⁷ Чл. 158 ст. 5 тач. 1 и чл. 163 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

одлуку о одбацивању плана реорганизације⁶⁷⁸. Ову одлуку стечајни судија може донети *ex officio* или на предлог заинтересованог лица. Против ове одлуке жалбу може изјавити само подносилац предлога плана.

Уколико постоје неке сумње у вези са предлогом плана, стечајни судија је овлашћен да *ex officio* или на предлог заинтересованог лица наложи стечајном управнику или другом стручном лицу проверу тачности података у плану, а на терет подносиоца предлога плана.

(b) Материјалне претпоставке за реорганизацију

Успешна припрема плана реорганизације, представља не само законом утврђену претпоставку, већ и основ за његово спровођење, за добијање тачних информација, којима располаже пре свега онај који га сачињава, и озбиљне намере. То су материјалне претпоставке једног плана реорганизације. Уколико оне нису испуњене, формално уредни предлог плана реорганизације неће имати изгледе за успех. Ове претпоставке зависе директно од тренутка отварања стечајног поступка. Што касније буде поднет предлог за отварање стечајног поступка односно предлог са унапред припремљеним планом реорганизације, то су могућности за успех реорганизације мање.

(i) Расположива имовина

Ако дужник има довољно имовине на располагању, реорганизација има веће шансе да буде успешно спроведена. Међутим, то је врло ретко случај. Стечајни поступак се отвара обично тек након што наступи неспособност за плаћање⁶⁷⁹. Дужник ретко користи могућност да припреми унапред план реорганизације, а повериоци располажу са мало информација о његовом стању.

Имовина дужника мора да испуњава одређене претпоставке, како би повериоци могли да поклоне поверење предложеном плану реорганизације, тј. она мора бити довољна за одрживо вођење послова привредног друштва и намирење

---

⁶⁷⁸ Чл. 159 ст. 14 и чл. 163 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁷⁹ Чл. 155 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

потраживања кроз наставак пословања. Имовина ипак није једина претпоставка, јер се реорганизација може спроводити и уз одговарајућа одобрена кредитна средства. То је практично питање, при чему одговор лежи код стечајног управника или код другог овлашћеног стручног лица. Према Националном стандарду бр. 6, Правило 2⁶⁸⁰, предвиђено је да се план реорганизације заснива на „реалистичним основама“. Због тога је вештачење односно мишљење стечајног управника од великог значаја. Као што је речено, стечајни управник се може наћи у две ситуације. Најпре, он може поднети предлог плана реорганизације. У том случају, стечајни управник мора да да у плану реалистичну процену стања⁶⁸¹. У плану реорганизације који предлаже, он мора да да опрезно предвиђање догађаја у вођењу послова, стварну процену трошкова поступка и стварну процену финансијских средстава за спровођење поступка. Према Националном стандарду бр. 6⁶⁸², план реорганизације не може да се заснива на непознатим догађајима. То посебно важи за ситуацију, када је банкротство и уновчење имовине друштва капитала у стечају бољи начин намирења потраживања поверилаца него реорганизација. То је главно правило при одлучивању о судбини дужника. Затим, план реорганизације може предложити и други учесник стечајног поступка. У том случају, стечајни управник мора да саопшти стечајном судији и одбору поверилаца своје мишљење у могућности спровођења плана реорганизације (ЗоСт чл. 156)⁶⁸³. Стечајни судија може, када нађе да је то неопходно, наложити стечајном управнику да провери тачност података у плану (ЗоСт чл. 163). Тада, он мора да да своје мишљење о могућности спровођења плана без икакве резерве.

(ii) Тачност информација

У вези са претходним претпоставкама за успешну реорганизацију, стоји захтев да се предложени план реорганизације заснива на тачним информацијама и

---

⁶⁸⁰ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 192.

⁶⁸¹ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 192.

⁶⁸² *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 194.

⁶⁸³ Чл. 156 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

да на основу тих информација повериоци могу да донесу одлуку. Ако је план сачинио стечајни управник, он је лично одговоран за тачност информација у плану⁶⁸⁴. Када је план предложио други учесник у поступку, стечајни управник треба само да да своје мишљење⁶⁸⁵ или по захтеву да провери тачност информација. Тачност информација не односи се само на расположиву имовину, већ на све податке у плану. Ти подаци су описани у Националном стандарду бр. 6, Правило 1⁶⁸⁶. Када план реорганизације предвиђа очување вођења послова одн. санацију, потребно је да се у плану наведу следећи подаци: узроци стечаја друштва капитала, информације о начину отклањања, опис начина очувања рентабилности вођења послова, евентуални предлози за рационализацију пословодства, ново поставка управе и информације о затварању, продаји или другим променама дела или целокупног пословодства⁶⁸⁷.

Санациона реорганизација је немогућа и неспроводива без правих података о узроцима стечаја. Када повериоци гласају за предложени план реорганизације, то значи, да они верују да се његовом применом на најповољнији начин могу намирити њихова потраживања⁶⁸⁸. Обично, повериоци располажу са мало информација пре отварања стечајног поступка. Због тога је тачност информација у извештајима и у плану од великог практичног значаја, будући да усвојени и судски потврђени план делује *erga omnes*. У пракси, међутим, велики снабдевачи познају дужникову ситуацију. Ту управо лежи једна друга опасност, и то, да повериоци са великим учешћем у укупним потраживањима могу утицати да садржај плана иде њима у корист. Ипак, када повериоци познају чињеничне узроке стечаја, они имају бољи поглед на могућности приликом гласања. То важи такође за стечајног управника, у случају да он није предложио план реорганизације. Ове информације су основ за санациону реорганизацију, зато што се мере за

---

⁶⁸⁴ Чл. 160 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁸⁵ Који квалитет ужива мишљење стечајног управника? Будући да он мора да поступа са „пажњом доброг стручњака“, такво мишљење се може сматрати „стручним мишљењем“, па и „вештачењем“.

⁶⁸⁶ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 190.

⁶⁸⁷ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 190.

⁶⁸⁸ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 190.

савладавање стечаја и санацију пословодства без њих не могу планирати нити спроводити. Све друге мере су мање или више зависне од података о узроцима стечаја друштва капитала. Ипак, повериоци такође неће прихватити остале мере реорганизације, када дужник није у стању да отклони узроке сопствене неспособности за плаћање. То се посебно односи на опроштај дуга⁶⁸⁹.

Остале информације се односе на могућности и изгледе за одрживост вођења послова. Ако то није реално, изостаје једна од темељних претпоставки за санациону реорганизацију. Престанак вођења послова спречава могућност исплате поверилаца према плану реорганизације. У том случају, реорганизација је осуђена на неуспех.

(iii) Економски оправдани услови за наставак вођења послова

Стечајни управник процењује финансијску ситуацију дужника и даје своје мишљење о могућности реорганизације. Његово мишљење се заснива на тачним информацијама (треба да се заснива) и даје предвиђање догађаја у стечајном поступку. Када стечајни управник сачињава план реорганизације, његово мишљење има својство вештачења. Ако план предлаже други учесник поступка, тада стечајни управник о плану даје само своје мишљење. Ова претпоставка за реорганизацију је законом прописана поред услова да реорганизација буде најповољнији начин за намирење потраживања поверилаца. Према ЗоСт реорганизација се спроводи, када она омогућава повољније намирење поверилаца него банкротство, и посебно када за то постоје економски оправдани разлози (чл. 155 ст. 1 ЗоСт). Ова одредба се може разумети тако да постојању економских услова за реорганизацију даје предност у односу на банкротство. То међутим није случај. Ова одредба треба пре да послужи као водич за стечајног управника⁶⁹⁰, који не би требало да избегне могућност да приступи реорганизацији привредног друштва у стечају.

Када друштво капитала у стечају има велики број запослених лица, неће само економски интереси бити од утицаја на одлуку о његовој судбини. За његову судбину су обично заинтересовани државни органи, и шире политички чиниоци, и

---

⁶⁸⁹ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 200.

⁶⁹⁰ Чл. 155 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

повериоци, али и други учесници у стечајном поступку морају да рачунају на одређени психолошки притисак при доношењу одлуке. Премда се потраживања запослених међу првима исплаћују, одлуком о банкрутству они губе радна места. То нема само последице за њих, већ и за читаву привреду једне земље.

Оправдани услов реорганизације је да је обезбеђен реални основ за намирење потраживања поверилаца. Тај основ представља постојећа имовина дужника или пак кредитна средства које обезбеђују банке. Постојећа одн. расположива имовина мора бити у стању да омогући трајније вођење послова, како би дуговања могла да буду исплаћена из текућег вођења послова. Уколико су обезбеђена кредитна средства, она у случају санационе реорганизације такође треба да буду уложена у трајније вођење послова, иначе би реорганизација била ограничена на једноставно исплаћивање дугова, без отклањања узрока стечаја привредног друштва.

Овај услов је тесно повезан са условом тачности информација о узроцима стечаја. Постојање ове информације омогућава да се процени стање постојеће имовине и да се планирају неопходне мере.

У случају да је држава поверилац са великим учешћем у укупним потраживањима, што је у Републици Србији врло често случај⁶⁹¹, могућност да реорганизација буде предложена је већа и политички утицај на одлуку о реорганизацији друштва капитала у стечају ће бити присутан.

(iv) Могућ и остварив план

Неопходно је најпре да план реорганизације буде предложен⁶⁹². Повериоци ће своје поверење дати само озбиљном и добро заснованом плану реорганизације подобном да оствари циљ стечајног поступка односно поступка реорганизације, а то је најповољније намирење поверилаца. Стечајни управник или други учесник поступка, морају представити план на такав начин, да повериоци буду уверени у могућност њиховог спровођења и повољније намирење својих потраживања. Због тога је важно да се утврде стварни узроци неспособности за плаћање и примене

⁶⁹¹ Агенција за лицензирање стечајних управника, www.alsu.gov.rs, 01.04.2016.

⁶⁹² Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 778/2012 од 1.11.2012. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 4/2012.

одговарајуће мере реорганизације. С тим је повезано и тренутно стање имовине, као и могућност узимања кредита од банака⁶⁹³.

Према Националном стандарду бр. 6⁶⁹⁴ предложени план реорганизације не може да се заснива на непознатим будућим догађајима. Овде се поставља питање, може ли реорганизација да буде условљена⁶⁹⁵. На остварење плана у пракси утиче више чинилаца. То може бити на пр. одобрење кредита, наставак испоруке од стране повериоца, ангажовање искусних стручњака или опрост дуга. О тим чиниоцима, повериоци морају бити обавештени. Уколико један услов не буде испуњен, спровођење плана може бити доведено у питање и чак пропасти. На такве ситуације стечајни управник и повериоци морају да рачунају.

Због тога је потребно да спровођење одређених мера буде временски утврђено, а највише 5 година. То једнако важи за финансирање поступка реорганизације, као и за оперативно и финансијско реструктурирање и промене у самом друштву капитала у стечају.

Мере санационе реорганизације, посебно оне које се односе на исплату потраживања поверилаца, треба да буду пажљиво процењене. Стечајни управник или други предлагач плана не сме да повлашћује на било који начин једног или већи број поверилаца са намером да тако обезбеди њихову сагласност за план. Ту је и стечајни судија да испитује законитост предложеног плана. Он међутим, не може да испитује целисходност плана, када он није противан закону. Зато је битно да повериоци користе своја законска права у стечајном поступку непосредно и преко поверилачких органа.

План не треба само да обухвата предности које пружа санациона реорганизација, већ и проблеме који се могу појавити у току његове примене⁶⁹⁶. Повериоце треба уверити, да ће упркос предвиђеним проблемима или тешкоћама,

---

⁶⁹³ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 192.

⁶⁹⁴ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 194.

⁶⁹⁵ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 194.

⁶⁹⁶ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 190.

њихова потраживања бити повољније намирена у реорганизацији него кроз банкротство⁶⁹⁷.

Ако стечајни управник добро припреми план санационе реорганизације или пак да јасно и позитивно мишљење (када је предлагач друго лице), такав план има веће шансе да буде усвојен од стране поверилаца. Исход примене плана остаје као практично питање, чији одговор зависи од бројних чинилаца.

2.3.9.3. Садржај плана

План реорганизације је главни правни акт, документ и основ поступка санационе реорганизације⁶⁹⁸. Сваки план представља такође компромис између поверилаца (и понекад и дужника). План предвиђа неопходне мере, уз помоћ којих, друштво капитала у стечају излази из кризе. Због тога је његов садржај законом утврђен. Али, и Национални стандард бр. 6 уређује модел плана⁶⁹⁹, којег би стечајни управник као предлагач требало да се придржава. Национални стандард бр. 6 преузима одредбу чл. 156 Закона о стечају, али прецизира при томе сваки његов став. Ако стечајни судија прихвати план реорганизације према формалном и материјалном садржају, предложиће га повериоцима на гласање. Према моделу из стандарда, сваки план реорганизација има шест делова, који се могу поделити према свом садржају. Садржај унапред припремљеног плана реорганизације је нешто обухватнији у односу на „класични“ план реорганизације⁷⁰⁰.

(а) Формални садржај

Сваки план реорганизације садржи податке о дужнику, тј. о друштву капитала у стечају. Овде је реч о уводу, где су описани назив и главна делатност

---

⁶⁹⁷ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 194.

⁶⁹⁸ Чл. 167 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁶⁹⁹ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 202-208.

⁷⁰⁰ Чл. 156 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

дужника, као и тешкоће, које су га довеле у стечај. Дакле, ту се налазе углавном подаци из статута.

Закон о стечају уређује формални садржај плана реорганизације⁷⁰¹. Чл. 156 ЗоСт одређено је да план реорганизације предложен у редовном стечајном поступку садржи кратак увод у којем су уопштено објашњени делатност коју стечајни дужник обавља и околности које су довеле до финансијских тешкоћа. Затим, у предлогу плана реорганизације бити наведен попис мера и средстава за реализацију плана, као и детаљан опис мера које је потребно предузети и начин на који ће се реорганизација спровести. Даље, он садржи детаљну листу поверилаца са поделом на класе поверилаца и критеријуме на основу којих су класе формиране. Осим тога, наводи се висину новчаних износа или имовину која ће служити за потпуно или делимично намирење према класи поверилаца, укључујући и обезбеђене и необезбеђене повериоце, као и средства резервисана за повериоце оспорених потраживања, поступак за измирење потраживања и временску динамику плаћања. Као неопходне мере, у плану се описују поступци продаје имовине, уз навођење имовине која ће се продавати са заложним правом или без њега и намену прихода од такве продаје. Ради прецизирања, одређују се рокови за извршење плана реорганизације и рокове за реализацију главних елемената плана реорганизације, ако их је могуће одредити. Надаље, потребно је јасно назначити да се усвајањем плана реорганизације сва права и обавезе поверилаца из плана дефинишу искључиво у складу са одредбама усвојеног плана. Ту се подразумева и ситуација у којој план није у потпуности извршен, односно у којој се извршење плана обуставља. Будући да план дужнику враћа суспендована овлашћења, потребно је да се обезбеди списак чланова органа управљања и износ њихових накнада, као и списак стручњака који ће бити ангажовани и износ накнада за њихов рад, затим име независног стручног лица које ће пратити спровођење плана у интересу свих поверилаца обухваћених планом и начин на који ће то лице обавештавати повериоце о спровођењу плана реорганизације, те износ и динамику

---

⁷⁰¹ Чл. 156 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 878/2012 од 15.11.2012. године, (Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - *Судска пракса привредних судова - Билтен* бр. 3/2012.

исплате награде за његов рад. Независно стручно лице не може да буде лице које је запослено код стечајног дужника или лица које је повезано са стечајним дужником. То не може да буде ни лице које је повезано са стечајним дужником. Ради сагледавања могућности и изводљивости реорганизације, уз план се достављају и годишњи финансијски извештаји за претходне три године са мишљењем овлашћеног ревизора, финансијске пројекције, пројектовани биланс успеха, биланс стања и извештај о новчаним токовима за период извршења плана реорганизације и процену новчаног износа који би се добио уновчењем имовине спровођењем банкротства. Планом се утврђује датум почетка примене плана реорганизације и рок спровођења плана који не може бити дужи од пет година. Зависно од тога ко ће извршавати план, може се навести и предлог за именовање стечајног управника и чланова одбора поверилаца ако је планом предвиђено њихово ангажовање. Као последица усвојених мера реорганизације, потребно е да се наведу подаци о лицима која по основу плана реорганизације постају чланови тог правног лица; (како домаћа, тако и страна, физичка или правна лица), и то: лично име и јединствени матични број односно број пасоша и државе издавања, односно лично име и лични број странца. За домаће правно лице наводи се пословно име, седиште и матични број, а за страном правно лице пословно име, седиште, број под којим се води у матичном регистру и држава регистра. Ради сагледавања целокупне правне ситуације, наводе се подаци о лицима која су повезана са стечајним дужником. Коначно, план садржи процену вредности имовине стечајног дужника, не старију од шест месеци пре дана подношења плана реорганизације⁷⁰². Рок примене плана реорганизације не односи се на мере за реализацију плана реорганизације које се односе на предвиђање отплате потраживања у ратама, измене рокова доспелости, каматних стопа или других услова зајма, кредита или другог потраживања или инструмента обезбеђења, период отплате кредита или зајма узетог у току стечајног поступка или у складу са планом реорганизације, као ни на рокове доспелости дужничких хартија од вредности.

---

⁷⁰² Чл. 156 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 206.

Тако, НС 6 наводи, да план садржи регистарски број привредног друштва, регистровано седиште и пословну адресу, регистрован назив (фирму), податке о директору и члановима управе, као и датуме њиховог именовања и податке о суду одн. агенцији и његовом месту, где је регистрација извршена⁷⁰³. Поред тога, модел план садржи околности, из којих је произашао поступак реорганизације. Овде он наводи опис вођења послова, као и власничку структуру друштва капитала у стечају.

Када је у питању унапред припремљени план реорганизације, ЗоСт предвиђа додатне одредбе⁷⁰⁴. Како се овај план не предлаже у стечајном поступку, тачније након отварања, његов предлагач мора унесе одредбу којом се одређује да ће потраживање повериоца које није обухваћено одредбама плана о намирењу поверилаца бити намирено на исти начин и под истим условима као потраживања других поверилаца његове класе. Предлагач такође мора да добије потписану изјаву већинских поверилаца по вредности потраживања сваке планом предвиђене класе да су упознати са садржином плана реорганизације и спремни да приступе на рочиште за гласање о плану реорганизације или гласају писаним путем⁷⁰⁵. Предлагач унапред припремљеног плана мора да гарантује веродостојност података наведених у плану. Он такође мора поднети заједно са планом и податке о припремању плана реорганизације, обавештењима, располагању информација повериоцима, као и току преговора. Уз то иде и ванредни извештај књиговође о стању пословних књига у последњих 90 дана пре подношења унапред припремљеног плана са свим потраживањима и учешћу сваког повериоца у одговарајућој класи, изјаву књиговође одн. лиценцираног стечајног управника о изводљивости унапред припремљеног плана реорганизације и кратак извештај о

---

⁷⁰³ *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 202-208.

⁷⁰⁴ Чл. 156 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Национални стандард бр. 6, правило 7, *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 202.

⁷⁰⁵ Чл. 165 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

догађајима у вођењу послова након припреме плана и листу потраживања и начин намирења, а која доспевају у наредних 90 дана.

(b) Материјални садржај плана

Материјални садржај плана реорганизације обухвата следеће делове: финансијско стање дужника, детаљан приказ уплата на рачун стечајног дужника од отварања стечајног поступка, стратегију реорганизације са предлозима и очекиваним исходом реорганизације у односу на повериоце.

На почетку стечајног поступка представља се кроз финансијско-економски извештај стечајног управника целокупна слика стања. Овај извештај обухвата вођење послова друштва капитала у стечају на дан отварања стечајног поступка и он се подноси заједно са планом реорганизације. Он садржи такође годишње извештаје за последњих 5 година пре отварања стечајног поступка, као и финансијску слику вођења послова дужника у наредних 5 година⁷⁰⁶. Коначно, овај део садржи и примедбе и коментаре који се односе на извештај о вођењу послова дужника.

Други део обухвата детаљан преглед уплата и исплата са рачуна стечајног дужника од отварања стечајног поступка. Ово је посебно важно за очување вредности и праћење стања имовине друштва. Не сме се заборавити, да се и овде најпре исплаћују трошкови стечајног поступка (премда поступак тече у правцу реорганизације, али реорганизација се одвија у оквиру стечајног поступка).

Трећи део се односи на саму реорганизацију, односно на конкретне мере, које би једно друштво капитала у стечају извеле из кризе. Према ЗоСт план мора да садржи попис мера реорганизације⁷⁰⁷, са њиховим детаљним описом, као и средства и начин за њихово спровођење; детаљна листа поверилаца подељеним по класама заједно са критеријумима поделе; износи односно имовина, који ће служити потпуном или делимичном намирењу у односу на једну класу, обезбеђене и необезбеђене повериоце, средства за оспорена потраживања, поступак намирења

---

⁷⁰⁶ Чл. 1157 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁰⁷ Чл. 156 ст. 1 тач. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

укључујући и његов временски план; опис продаје и имовине, која ће са или без заложног права бити продата, као и намена добијене накнаде; јасна назнака, да су сва права и обавезе поверилаца искључиво дефинисана према плану реорганизације, као и последица његовог неспровођења или обуставе примене; листа управних органа и износи њихових накнада; листа ангажованих стручњака и износи њихових накнада; име независног стручњака за спровођење реорганизације у интересу свих поверилаца, начин њиховог обавештавања, као и износ његове накнаде; три последња годишња финансијска извештаја заједно са одговарајућим мишљењима ревизора; финансијске пројекције, као и планирани рачуни добити и губитка и биланс, извештај о току готовог новца за период реорганизације; процена евентуално добијеног износа кроз ликвидацију; датум почетка поступка реорганизације, као и његово трајање, не дуже од 5 година; и предлог именовања (једног) стечајног управника и чланова одбора поверилаца, када је то предвиђено планом⁷⁰⁸.

Временски оквир од 5 година за спровођење реорганизације не односи се на мере везане за исплату потраживања у ратама, као и на промену рока доспећа, каматне стопе и друге услове зајма, кредита или других потраживања односно средстава обезбеђења, периода плаћања током стечајног поступка или према плану одобрених кредита или зајмова и рокова доспећа обвезница. Према НСб⁷⁰⁹ потребно је у плану предвидети такође: детаљни подаци о врсти и начину вођења послова и финансирању послова и самог дужника; основ за свако располагање средствима или имовином дужника и утврђени услови за располагање, могућности стављања на располагање повериоцима; детаљни предлози повериоцима о врсти и начину, обиму и роковима намирења потраживања; напомена да ће повериоци помоћу реорганизације бити исплаћени у већем износу у односу на банкротство, са проценом износа при евентуалној продаји имовине; опис планиране продаје једног или више делова имовине; врста и начин вођења послова и финансирања дужника, у случају када је план усвојен; подаци о стручњацима, који су ангажовани

---

⁷⁰⁸ Чл. 156 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁰⁹ Национални стандард бр. 6, правило 7, *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 206.

у реорганизацији, као и износи њихових накнада; предлог накнаде одређеном стручњаку за надзор над спровођењем реорганизације у интересу свих поверилаца и начин њиховог обавештавања; предлог именовања евентуалног стечајног управника или одбора поверилаца са њиховим овлашћењима и датум почетка примене плана реорганизације.

У петом и шестом делу материјалног дела плана представља се планирани или жељени исход реорганизације. Циљ реорганизације изгледа различито у очима учесника стечајног поступка⁷¹⁰. Ипак, сваки план реорганизације има само један законом прописани циљ, и то је најповољније намирење потраживања поверилаца. Како би се то постигло, овај део обухвата процену исхода спровођења плана реорганизације, детаљно представљање предлога повериоцима о врсти и начину намирења њихових потраживања иу ком износу или проценту и процењену вредност имовине, која служи намирењу необезбеђених и разлучних поверилаца.

Унапред припремљени план реорганизације у свом материјалном делу треба да предвиди и додатне елементе. Подносилац предлога плана мора предвидети и изјаву о намирењу потраживања која нису предвиђена планом у истој класи и на исти начин⁷¹¹.

Када је у питању приоритет класа за исплату, у сваком плану реорганизације, повериоци из ниже класе, могу примити исплату или добити одређена права, само када су потраживања поверилаца из више класе потпуно намирена или када се ови повериоци сагласе са исплатом као повериоци ниже класе прихватањем плана реорганизације.

Закон о стечају пружа могућност да се у плану реорганизације предвиди исплата преко номиналног износа потраживања⁷¹². Такав је случај, када се надокнађује продужење рокова исплате. Ипак, оваква исплата би била могућа за вишу класу потраживања само када би потраживања поверилаца из нижих класа

---

⁷¹⁰ Национални стандард бр. 6, правило 7, *Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике*, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010, стр. 206-208.

⁷¹¹ Чл. 156 ст. 4 тач. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷¹² Чл. 169 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

била потпуно исплаћена или када би се ти повериоци сагласили са таквим поступањем у складу са планом реорганизације⁷¹³.

2.3.9.4. Гласање о плану реорганизације

Када стечајни судија након претходне контроле прихвати план реорганизације, одредиће дан за рочиште о разматрању и гласању о плану. Он мора да закаже рочиште у року од 20 дана након подношења предлога плана односно након добијања мишљења од државне агенције за заштиту конкуренције у законом прописаним случајевима⁷¹⁴.

Стечајни суд или подносилац предлога под контролом суда саопштава време рочишта најмање 15 дана унапред стечајном дужнику, стечајном управнику, свим планом обухваћеним повериоцима, оснивачу ддруштва капитала односно имаоцу удела или акционару, као и свим заинтересованим лицима. Овим лицима се план или доставља или се на други начин чини доступним. План реорганизације и његове евентуалне измене морају се доставити државној агенцији за привредни регистар ради објављивања на њеној интернет страници⁷¹⁵.

Стечајни суд, са своје стране, саопштава време рочишта за разматрање и гласање преко службеног гласила, као и преко два национална дневна листа са високим тиражем. У обавештењу треба да буду наведени име дужника, подносиоца предлога, дан и место рочишта и поступак гласања и начин упознавања са садржајем плана⁷¹⁶.

Право гласа се одређује према висини потраживања. Уколико потраживање буде оспорено⁷¹⁷, стечајни судија може да да процену његове висине у сврху

---

⁷¹³ Чл. 169 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷¹⁴ Чл. 158 ст. 5, 6 и 7 и чл. 164 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷¹⁵ Чл. 164 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷¹⁶ Чл. 164 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷¹⁷ Својство повериоца који је обухваћен планом реорганизације, сходно члану 156. став 1. тачка 3) Закона о стечају, може се оспоравати само у поступку расправљања о плану реорганизације до његовог усвајања, у ком случају би стечајни судија био дужан да поступи у смислу члана 165. став

гласања. Своје право гласа, поверилац може вршити усмено или писмено. Када гласа писмено, поверилац треба да достави стечајном суду своју цедуљу са овереним потписом. Поступак гласања се спроводи у свакој класи предвиђеној планом⁷¹⁸. Ове класе су подељене на основу разлучног и других преференцијалних права поверилаца.

Ако је оправдано образовање једне посебне класе због њених специфичних особина или ако су слична потраживања подељена у више класа, стечајни судија је овлашћен да наложи или да дозволи образовање једне или више класа. Он такође може наложити образовање једне посебне класе поверилаца, када утврди да су повериоци са више од 30% потраживања унутар класе у одређеном односу са контролним удеоничарем или акционарем или са лицем са значајним учешћем у капиталу у друштву капитала у стечају⁷¹⁹. То се односи и на правна лица, у којима су непосредно или посредно контролни власник или лице са значајним учешћем у капиталу контролни удеоничар или акционар или лице са значајним учешћем у капиталу друштва капитала у стечају. Исто правило се примењује и код повезаних друштава капитала. Ова лица представљају једну посебну класу и њихово право гласа о плану реорганизације је искључено.

Када је у питању унапред припремљени план реорганизације, рочиште за гласање се не може одржати пре истека рока од 30 дана од дана објављивања огласа. Оглас, уз податке из решења о покретању претходног поступка, мора да садржи обавештење повериоцима о томе где и када могу извршити увид у предлог унапред припремљеног плана реорганизације. Такође, у огласу треба да буде упућен позив заинтересованим лицима да све примедбе на предлог унапред припремљеног плана реорганизације којима оспоравају садржину унапред припремљеног плана реорганизације доставе стечајном дужнику и надлежном суду у року од 15 дана од дана објављивања огласа (у погледу основа или висине плана

---

1. истог закона и изврши процену висине потраживања у сврху гласања. Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 45/2011 од 18.2.2011. године.

⁷¹⁸ Чл. 165 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷¹⁹ Чл. 165 ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

потраживања)⁷²⁰. Предлагач плана је у обавези да одговор на примедбе достави надлежном суду у року од осам дана од дана пријема примедбе у суду.

За потребе гласања о унапред припремљеном плану реорганизације сматра се да су све обавезе стечајног дужника настале пре подношења унапред припремљеног плана реорганизације доспеле на дан одржавања рочишта о гласању за план. Стечајни судија ће, на захтев заинтересованог лица или по предлогу привременог стечајног управника, извршити процену висине потраживања за потребе гласања. Процена висине потраживања за потребе гласања врши се преко овлашћеног стручног лица (проценитеља) и не може бити старија од 12 месеци.

Ако од утврђеног датума стања пословних књига у ванредном извештају ревизора до датума одржавања рочишта протекне више од девет месеци, стечајни судија ће по службеној дужности наложити привременом стечајном управнику или другом стручном лицу ангажованом у циљу утврђивања тачности података да достави нови ванредни извештај, израђен од стране другог независног ревизора, са стањем на последњи дан месеца који претходи месецу у којем је дат тај налог.

Ако се унапред припремљени план реорганизације буде усвојен, стечајни судија ће решењем истовремено отворити стечајни поступак, потврдити усвајање унапред припремљеног плана реорганизације и обуставити стечајни поступак⁷²¹. У противном, стечајни судија решењем одбија предлог за покретање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације.

Уколико је подносилац плана издејствовао меру забране извршења, довођењем стечајног судије у заблуду тако што је приказао нетачне податке о својим дуговањима, односно пропустио да наведе податке од значаја за одлуку суда, као последица неусвајања плана, подносилац предлога имаће обавезу да накнади штету која је повериоцима проузрокована таквом забраном.

Одредбе којима се уређују реорганизација и план реорганизације, сходно се примењују и на поступак стечаја покренут у складу са унапред припремљеним планом реорганизације. Трошкове сачињавања и подношења унапред

---

⁷²⁰ Чл.159 ст. 8 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷²¹ Чл. 160 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

припремљеног плана реорганизације сноси предлагач плана реорганизације. Обавезе настале од дана подношења унапред припремљеног плана реорганизације до дана одржавања рочишта за одлучивање о предлогу, у случају усвајања плана, сматрају се трошком стечајног поступка, ако планом реорганизације није другачије предвиђено⁷²².

Права заложних поверилаца који нису разлучни повериоци не могу се мењати или умањити планом реорганизације без њихове изричите сагласности. Заложни повериоци не могу гласати о плану реорганизације. Спровођење мера предвиђених планом реорганизације не може се вршити супротно одредбама закона којим се уређује заштита конкуренције и закона којим се уређује контрола државне помоћи, а надлежни орган поступа са нарочитом хитношћу и у скраћеном поступку. Ако је стечајни дужник разврстан као средње или велико правно лице у складу са законом којим се уређују критеријуми за разврставање правних лица, подносилац плана реорганизације дужан је да план реорганизације поднесе органу надлежном за заштиту конкуренције и органу надлежном за контролу државне помоћи, ради прибављања мишљења да ли су предвиђене мере у супротности са законом којим се уређује заштита конкуренције и законом којим се уређује контрола државне помоћи. Рочиште за разматрање предлога плана реорганизације и гласање од стране поверилаца не може бити одржано пре доношења одлуке органа надлежног за заштиту конкуренције и органа надлежног за контролу државне помоћи⁷²³.

Стечајни суд може такође дозволити образовање једне посебне класе поверилаца из административних разлога⁷²⁴. Према ЗоСт то је случај, када има више од 200 потраживања, чија висина не прелази праг од 20.000 динара (према средњем курсу НБС, око 160 евра према средњем курсу Народне банке Србије). Ова потраживања могу бити намирена у једном бржем поступку, када се уклони

---

⁷²² Чл. 160 ст. 9 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷²³ Чл. 157 ст. 7 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷²⁴ Чл. 165 ст. 8 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

административни терет и када буде јасно да има довољно средстава за немирење таквих потраживања, а која су предвиђена за намирење у првом и другом реду.

Класа поверилаца, чија се потраживања намирују у целини пре примене плана реорганизације, не гласају о плану и сматра се да је план у овој класи усвојен⁷²⁵.

Пре него што повериоци гласају о плану реорганизације, стечајни суд их обавештава о исходу писменог гласања (гласања у одсуству).

Лица која имају својство повезаног лица са стечајним дужником могу гласати за унапред припремљени план реорганизације или ће бити издвојена у посебну класу која не гласа, али то зависи од процене и одлуке стечајног судије у односу на сваку појединачну ситуацију⁷²⁶.

План реорганизације је усвојен у једној класи, када се повериоци са простом већином у целокупним потраживањима у овој класи сагласе са њим⁷²⁷. Гласање је завршено, када план буде усвојен у свим класама када се са њим сагласи проста већина одговарајућих потраживања. У ситуацији, где је предложено више планова, сматра се да је усвојен онај план са којим се прво сагласи већина.

Уколико план реорганизације не буде усвојен са неопходном већином, стечајни судија може подносиоцу предлога плана одредити додатни рок од највише 30 дана за подношење измењеног плана реорганизације и одредити ново рочиште за гласање. Ако ни нови, измењени план реорганизације не буде усвојен, стечајни судија доноси одлуку о ликвидацији (банкротству) друштва капитала у стечају.

Ако рочиште за разматрање плана реорганизације није одржано, па гласања о плану није ни било, нису испуњени законски услови за доношење решења којим се одређује спровођење банкротства уновчењем имовине стечајног дужника.⁷²⁸

Као дан почетка примене плана реорганизације узима се онај који је одређен у плану реорганизације. Ипак, према ЗоСт овај дан мора бити одређен у

---

⁷²⁵ Чл. 165 ст. 11 Закона о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷²⁶ Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 226/2014 од 24.4.2014. године.

⁷²⁷ Чл. 165 ст. 10 Закона о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷²⁸ Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 6/2012 од 26.1.2012. године - *Судска пракса привредних судова* - Билтен бр. 1/2012.

временском року од 3 до 15 дана након што стечајни судија потврди план реорганизације.

2.3.9.5. Судска (судијска) потврда плана

На истом рочишту, на којем се гласа о предложеном/им плану/овима реорганизације, стечајни судија доноси одлуку о његовом потврђивању⁷²⁹. Ова одлука, односно решење о потврђивању, објављује се на огласној табли надлежног суда и стечајним и разлучним повериоцима се доставља одговарајуће обавештење, као и стечајном дужнику и подносиоцу предлога планареорганизације (уколико није у питању исто лице)⁷³⁰. У одлуци о предлогу плана реорганизације суд мора дати образложење, да ли су и којој мери примедбе на план реорганизације основане или не⁷³¹.

Против одлуке о потврђивању плана реорганизације жалбу могу изјавити стечајни дужник, стечајни управник, стечајни повериоци, разлучни повериоци и заложни повериоци⁷³².

Након што повериоци усвоје план реорганизације, који имају просту већину према потраживањима, долази до промене правног положаја дужника⁷³³. По ступању на снагу решења о потврђивању усвојеног плана реорганизације, обуставља се стечајни поступак над имовином дужника⁷³⁴. Као последица тога, стечајни судија доставља план реорганизације надлежним привредним регистрима. Регистар је у обавези да ову информацију објави на својој интернет страници или на други начин да учини доступном, а план мора дугорочно бити доступан трећим

---

⁷²⁹ Уштеда трошкова, чл. 166 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷³⁰ Чл. 166 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷³¹ Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 278/2011 од 7.4.2011. године - *Судска пракса привредних судова* - Билтен бр. 1/2012.

⁷³² Чл. 166 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Новина је право на жалбу заложног повериоца.

⁷³³ Чл. 167 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷³⁴ Чл. 166 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

лицима. Тиме престају све последице отварања стечајног поступка према друштву капитала у стечају и из његовог назива се брише ознака „у стечају“⁷³⁵.

Правна снага плана реорганизације односи се на све учеснике стечајног поступка, тако да сва права и потраживања поверилаца и других лица, као и планом утврђене обавезе дужника морају бити усклађени са тим. Усвојени и потврђени план реорганизације важи као извршна наслов. Он важи и као нови уговор за намирење свих њим обухваћених потраживања. Од тада се сви правни послови и радње друштва капитала у реорганизацији предузимају у складу са планом реорганизације.

Ако план не буде усвојен, стечајни судија и тада мора да потврди ту чињеницу својом одлуком и да настави спровођење стечајног поступка у правцу банкротства одн. ликвидације друштва капитала.

План реорганизације се сматра усвојеним ако га на прописани начин прихвате све класе и ако је у складу са законом. Даном почетка примене плана реорганизације сматра се дан одређен планом реорганизације. Међутим, тај дан не може бити пре дана правноснажности решења о потврђивању плана реорганизације, нити по истеку рока од 15 дана од дана правноснажности тог решења. Рочиште за разматрање предлога плана реорганизације и гласање од стране поверилаца не може бити одржано пре доношења одлуке органа надлежног за заштиту конкуренције и органа надлежног за контролу државне помоћи.

Ако се стечајни дужник сматра као средње или велико правно лице, подносилац плана реорганизације дужан је да план реорганизације поднесе органу надлежном за заштиту конкуренције и органу надлежном за контролу државне помоћи, ради прибављања мишљења о усклађености предвиђених мера са законом о заштити конкуренције⁷³⁶ и законом о контроли државне помоћи⁷³⁷.

---

⁷³⁵ Чл. 167 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1. 13/2012 од 6.7.2012. године.

⁷³⁶ Чл. 157 ст. 8 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Обавеза плаћања накнаде у складу са законом којим се уређује заштита конкуренције настаје усвајањем плана реорганизације.

⁷³⁷ Чл. 157 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

2.3.10. Правне последице потврђивања плана реорганизације

По доношењу решења о потврђивању усвајања плана реорганизације, сва потраживања и права поверилаца и других лица и обавезе стечајног дужника одређене планом реорганизације уређују се искључиво према условима из плана реорганизације. Усвојени план реорганизације је извршна исправа и сматра се новим уговором⁷³⁸ за измирење потраживања која су у њему наведена.

Послови и радње које предузима стечајни дужник морају бити у складу са усвојеним планом реорганизације⁷³⁹. Стечајни дужник је дужан да предузме све мере прописане усвојеним планом реорганизације. Доношењем решења о потврђивању усвајања плана реорганизације престају све последице отварања стечајног поступка, а у називу стечајног дужника брише се ознака "у стечају". Ако је унапред припремљеним планом реорганизације обухваћено непостојеће потраживање или потраживање у износу који је већи од стварно постојећег потраживања, стечајни дужник, повериоци обухваћени усвојеним планом, као и повериоци чија су потраживања настала пре усвајања плана, а који нису обухваћени планом, могу у року од годину дана од дана доношења решења о потврђивању усвајања унапред припремљеног плана реорганизације тужбом, противтужбом или истицањем приговора у парници оспорити такво потраживање⁷⁴⁰.

2.3.11. Извршење плана реорганизације

Спровођење мера предвиђених планом реорганизације, а нарочито измене у структури капитала стечајног дужника и отуђење или друго располагање непокретном имовином која је евидентирана као друштвена својина, не може се вршити супротно одредбама закона о заштити друштвеног капитала у предузећима

---

⁷³⁸ Чл. 167 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷³⁹ Чл. 167 ст. 2 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁴⁰ Чл. 167 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

која послују већинским друштвеним капиталом⁷⁴¹. Такође, мере се морају спроводити у складу са прописима односно којима се уређује заштита имовине која је евидентирана као друштвена својина у задругама⁷⁴². Подносилац плана реорганизације дужан је да план реорганизације, поднесе надлежној организацији истовремено са подношењем тог плана стечајном суду. Она у поступку давања претходне сагласности на план реорганизације поступа са нарочитом хитношћу и дужна је да донесе акт о давању претходне сагласности у року од 15 дана од дана достављања плана реорганизације. Рочиште за разматрање предлога плана реорганизације и гласање од стране поверилаца не може бити одржано пре доношења акта о давању претходне сагласности организације.

Извршењем плана реорганизације којим је стечајни дужник испунио све обавезе предвиђене планом реорганизације престају потраживања поверилаца утврђена планом реорганизације⁷⁴³.

Повериоци обухваћени усвојеним планом, као и повериоци чија су потраживања настала пре усвајања плана, а нису обухваћени планом, могу поднети предлог за покретање стечајног поступка и у случају да је план реорганизације издејствован на преваран или незаконит начин или стечајни дужник не поступа по плану или поступа супротно плану реорганизације ако се тиме битно угрожава спровођење плана реорганизације⁷⁴⁴. Сматра се да је спровођење плана битно угрожено ако је услед непоступања по плану или поступања супротно усвојеном плану дошло до негативног одражавања на новчане токове субјекта реорганизације или онемогућавања субјекта реорганизације да обавља пословну делатност, као и значајног угрожавања интереса једне или више класа поверилаца. У том случају стечајни судија може ангажовати стручно лице или именовати привременог стечајног управника ради утврђивања чињеница од значаја за оцену постојања

---

⁷⁴¹ Чл. 157 ст. 9 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁴² Чл. 157 ст. 9 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁴³ "Средства исплаћена у фази реализације плана реорганизације, у случају обуставе примене плана реорганизације и наставка стечаја банкротством, не морају да се врате до износа за који би повериоци били намирени у поступку банкротства". Решење Привредног апелационог суда, Пж. 14001/2010(2) од 6.10.2011. године

⁷⁴⁴ Чл. 173 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

стечајног разлога током претходног стечајног поступка. Ако утврди постојање стечајног разлога, стечајни судија ће решењем о отварању стечајног поступка одредити да се стечајни поступак спроводи банкротством стечајног дужника⁷⁴⁵.

2.3.12. Продаја стечајног дужника као правног лица или цесиона реорганизација

Иако цесиона реорганизација није предмет ове студије, треба рећи да свака санациона реорганизација у стечају обухвата мере цесионе и ликвидационе реорганизације.

Предмет цесије или продаје може бити стечајни дужник као правно лице. Таква мера доноси се уз сагласност одбора поверилаца и уз претходно обавештавање разлучних и заложних поверилаца. Стечајни управник је дужан да обавештење достави пре дана објављивања огласа о продаји имовине јавним надметањем или јавним прикупљањем понуда, односно пре дана одржавања продаје непосредном погодбом. Разлучни и заложни повериоци могу предложити други, повољнији начин уновчења имовине. Ако стечајни управник не усвоји предлог, стечајни судија о таквом предлогу одлучује закључком у року од 5 дана. Он ће нарочито узети у обзир процену целисходности продаје стечајног дужника као правног лица, да ли је процена вредности стечајног дужника као правног лица или имовине која је предмет разлучног права извршена у складу са националним стандардима за управљање стечајном масом и да ли се таквом продајом постиже очигледно неповољније намирење разлучног и заложног повериоца у односу на одвојену продају те имовине⁷⁴⁶. У случају усвајања предлога разлучног или заложног повериоца стечајни судија закључком може наложити стечајном управнику предузимање једне или више мера⁷⁴⁷. То могу бити следеће мере: одлагање продаје, нова процена целисходности или процена вредности стечајног дужника као правног лица, тј. његове имовине која је предмет разлучног и

⁷⁴⁵ Чл. 173 ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁴⁶ Чл. 133 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁴⁷ Чл. 135 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

заложног права, затим издвајање имовине на којој постоји различно и заложно право из имовине стечајног дужника који се продаје као правно лице и њену одвојену продају. Стечајни судија може одредити и друге мере у циљу адекватне заштите интереса различног и заложног повериоца⁷⁴⁸.

Пре него што изложи продаји стечајног дужника као правно лице, стечајни управник је дужан да изврши процену његове вредности. Продаја стечајног дужника као правног лица не може се вршити супротно одредбама закона о заштити конкуренције. Орган надлежан за заштиту конкуренције при давању сагласности за продају дужан је да поступа са нарочитом хитношћу и у скраћеном поступку.

2.3.13. Примери санационе реорганизације у стечају у Србији

У Републици Србији изузетно мали број санационих реорганизација у стечају бива успешно окончан.

У првим годинама примене Закона о стечају из 2009. године, отворен је 2011. године стечајни поступак према унапред припремљеном плану реорганизације над кошаркашким клубом „Црвена звезда“ из Београда. План реорганизације потврдио је решењем 02.07.2012. године Привредни суд у Београду⁷⁴⁹. Планом је било предвиђено да стечајни дужник другом друштву препусти име и играче током трајања реорганизације. У периоду реорганизације, стечајни дужник је успео да намири потраживања поверилаца и да план реорганизације изврши пре истека рока који је њиме био утврђен.

Реорганизација је покушана у случају привредног друштва „Беохемија“. Најпре је усвојен и потврђен план реорганизације ради превазилажења тешкоћа са којима се друштво суочило. Међутим, у периоду реорганизације стечајни дужник није испунио своје обавезе предвиђене планом. Изостао је новчани прилив од повезаних привредних друштава, па се привредно друштво додатно задужило.

---

⁷⁴⁸ Чл. 135 ст. 1 тач. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁴⁹ Привредни суд у Београду, Ст. бр. 3216/2012, од 02.07.2012. године, Параграф база прописа, <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/010612/stecajevi.pdf>, 20.04.2016.

Утврђена вредност имовине је друштва је 1,3 милијарде динара, док је износ дугова нарастао на 20,7 милијарди динара. Незадовољни повериоци, пре свега банке, поднели су предлог суду за отварање стечајног поступка због неизвршења плана реорганизације, који је Привредни суд у Зрењанину усвојио⁷⁵⁰.

2.3.14. Повезана друштва

Закон о стечају не садржи одредбе о стечају или реорганизацији повезаних друштава. Матични Закон о привредним друштвима садржи одредбе о повезаним друштвима, али не и о начину престанка у случају неспособности за плаћање једног, више или свих повезаних друштава.

2.3.15. Међународни стечај

У Србији питање међународног стечаја уређује Закон о стечају из 2009. године⁷⁵¹. Ове одредбе су у складу са *UNCITRAL* модел-законом и важећом Уредбом ЕС 1346/2000.

Одредбе о међународном стечају примењују се ако страни суд или други страни орган који спроводи контролу или надзор над имовином или пословањем дужника или страни представник затражи помоћ у вези са страним поступком, када суд или стечајни управник затражи помоћ у страни држави у вези са стечајним поступком који се води у Републици Србији и када се страни поступак води истовремено са стечајним поступком који се води у Републици Србији⁷⁵².

Под страним поступком, подразумева се судски, управни поступак или претходни поступак, који се са циљем колективног намирења поверилаца путем реорганизације, банкрутства или ликвидације спроводи у страни држави у складу са прописом којим се уређује стечај, а у којем су имовина и пословање дужника под контролом или надзором страног суда или другог надлежног органа. Страни представник јесте лице или орган, укључујући и оне који су привремено

⁷⁵⁰ Привредни суд у Зрењанину, Ст. бр. 1/2013, од 15.04.2016., Параграф база прописа, <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/010612/stecajevi.pdf>, 20.04.2016.

⁷⁵¹ Чл. 174 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁵² Чл. 174 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

именовани, који су у страном поступку овлашћени да воде реорганизацију, банкротство или ликвидацију над имовином или пословима дужника или да предузимају радње као представник страног поступка⁷⁵³.

Суд Републике Србије је искључиво надлежан за покретање, отварање и спровођење стечајног поступка против стечајног дужника чије је средиште главних интереса на територији Републике Србије (главни стечајни поступак). Он је искључиво међународно надлежан и за све спорове који произлазе из стечајног поступка. Средиште главних интереса треба да одговара месту одакле дужник редовно управља својим интересима и које је као такво препознато од стране трећих лица. У недостатку супротног доказа, претпоставља се да стечајни дужник има средиште главних интереса у месту где се налази његово регистровано седиште. Средиште главних интереса утврђује се према чињеницама које постоје у моменту подношења предлога за покретање главног стечајног поступка⁷⁵⁴.

Ако се средиште главних интереса стечајног дужника налази у иностранству, а његово регистровано седиште се налази у Републици Србији, искључиво је надлежан суд Републике Србије, ако се према праву државе у којој стечајни дужник има средиште главних интереса не може покренути и отворити стечајни поступак на основу средишта главних интереса⁷⁵⁵. Када се регистровано седиште стечајног дужника налази у иностранству, а средиште главних интереса на подручју Републике Србије, за спровођење поступка искључиво је надлежан суд Републике Србије. Ако суд у Републици Србији није надлежан према претходном критеријуму, биће надлежан ако стечајни дужник има сталну пословну јединицу без својства правног лица у Републици Србији (споредни стечајни поступак). Стална пословна јединица је било које место пословања у којем стечајни дужник обавља економску делатност, употребом људске радне снаге и добара или услуга.

Ако се у Републици Србији не налази средиште главних интереса, ни пословна јединица стечајног дужника, већ само његова имовина, у Републици

---

⁷⁵³ Чл. 174 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁵⁴ Чл. 174а ст. 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁵⁵ Чл. 174а ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

Србији је могуће отворити и водити споредни стечајни поступак. За то је неопходно да постоји стечајни разлог, а у држави где стечајни дужник има средиште главних интереса стечајни поступак се не може водити због услова предвиђених у стечајном праву те државе, да се према праву државе у којој стечајни дужник има средиште главних интереса, стечајни поступак односи само на имовину у тој држави и када се страна судска одлука о отварању стечајног поступка не може признати.

Главни стечајни поступак обухвата целокупну имовину стечајног дужника, без обзира да ли се налази у Републици Србији или у иностранству. Споредни стечајни поступак обухвата само имовину стечајног дужника која се налази на територији Републике Србије⁷⁵⁶.

За спровођење стечајног поступка надлежан је суд на чијем подручју се налази стална пословна јединица стечајног дужника, а ако нема пословне јединице у Републици Србији, суд на чијем подручју се налази имовина стечајног дужника. Ако би више судова били месно надлежни за спровођење споредног стечајног поступка, поступак води суд коме је прво поднет предлог за покретање стечајног поступка. На стечајни поступак и његова дејства примењује се право државе у којој је стечајни поступак покренут (*lex fori concursus*).

Ако дужник нема седиште ни сталну пословну јединицу у Републици Србији, месно је надлежан суд на чијем подручју се налази претежни део имовине стечајног дужника.

У случају да се стечајни поступак већ води у Републици Србији, суд који спроводи стечајни поступак месно је надлежан за одлучивање о признању и сарадњи са страним судовима и другим надлежним органима.

Стечајни управник овлашћен је да предузима радње у страниој држави у име и за рачун стечајног дужника, односно стечајне масе, ако је то допуштено законом те државе. Надлежни суд или стечајни управник могу да пруже и другу помоћ страном представнику. Приликом примене одредби о међународном стечају надлежни суд ће посебно имати у виду њихов међународни карактер и потребу

---

⁷⁵⁶ Чл. 174б ст. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

побољшања њихове једнообразне примене у доброј вери. Надлежни суд може да одбије да предузме радњу у вези са међународним стечајем ако би таква радња била у супротности са јавним поретком Републике Србије.

2.3.16. Признање стране одлуке

Страни поступак се признаје: 1) ако има обележја судског, управног или претходног поступка, са циљем колективног намирења поверилаца путем реорганизације, банкротства или ликвидације, а који се спроводи у страниој држави у складу са прописом којим се уређује инсолвентност, 2) ако је страни представник који подноси захтев за признање лице или орган, трајно или привремено именовани, који су у страном поступку овлашћени да воде реорганизацију, банкротство или ликвидацију над имовином или пословима дужника или да предузимају радње као представник страног поступка; 3) ако страни представник приликом предузимања радњи путем подношења одговарајућег захтева или на други начин у циљу доказивања свога својства поднесе одлуку о покретању страног поступка и именовању страног представника, потврду страног суда или другог надлежног органа о постојању страног поступка или било који други доказ о постојању страног поступка и именовању страног представника и 4) када је захтев поднет стварно и месно надлежном суду⁷⁵⁷. Признање страног поступка и сарадњу са страним судовима и другим надлежним органима спроводи суд на чијем подручју се налази седиште, односно стална пословна јединица стечајног дужника.

У случају признања страног поступка, на излучна или разлучна права на стварима или правима која се налазе на територији Републике Србије примењују се прописи Републике Србије. За дејство стечајног поступка на уговоре о раду примењује се право које је меродавно за уговор о раду.

Страни поступак се признаје као: 1) главни страни поступак, ако се води у држави у којој је средиште главних интереса дужника; 2) споредни страни поступак, ако дужник има сталну пословну јединицу у тој страниој држави. На главни и споредни страни поступак сходно се примењују одредбе о искључивој

---

⁷⁵⁷ Чл. 188 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

међународној надлежности и међународној надлежности суда у Србији према пословној јединици дужника односно имовини страног стечајног дужника у Србији⁷⁵⁸.

О захтеву за признање страног поступка суд одлучује решењем у хитном поступку. Решење о признању страног поступка првостепени суд ће по службеној дужности или на захтев заинтересованог лица изменити или укинути ако се утврди да услови за његово доношење нису били испуњени или да су након признања страног поступка престали да постоје.

После отварања стечајног поступка над стечајним дужником чије је средиште главних интереса у Републици Србији, страни поступак се може признати само као споредни страни поступак. Против решења којим се одбија предлог за признање страног поступка, страни стечајни дужник, страни представник и повериоци имају у року од 15 дана право жалбе. Жалба не одлаже извршење⁷⁵⁹.

Последице признања главног страног поступка су забрана: 1) покретања нових и прекид започетих поступака у вези са имовином, правима, обавезама или одговорностима дужника; 2) принудног извршења на имовини дужника; 3) преноса, оптерећивања и другог располагања имовином дужника.

Суд може одредити изузећа од примене последица само у случајевима предвиђеним овим законом за изузећа од примене последица отварања стечајног поступка, као и у случају када утврди да главни страни поступак не обезбеђује одговарајућу заштиту интереса поверилаца у Републици Србији. Забрана не представља сметњу за подношење тужби, односно за покретање поступка, ако је то неопходно ради очувања потраживања повериоца према дужнику. Забрана не представља сметњу за подношење предлога за покретање стечајног поступка у Републици Србији или за пријављивање потраживања у таквом поступку⁷⁶⁰.

---

⁷⁵⁸ Чл. 188 ст. 3 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁵⁹ Чл. 188 ст. 7 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁶⁰ Чл. 191 ст. 3 и 4 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

2.4. Закључак поглавља

На основу приказаних законодавних приступа у три државе чији прописи о санационој реорганизацији у стечају чине предмет ове студије, уочава се динамичан развој у последњих 30 година. У све три државе је присутан више или мање тржишни начин пословања. Ипак, развијеност њихових привреда се радикално разликује. То је мање уочљиво у односу између Немачке и Француске, посебно што обе имају заједничко тржиште и монету. У односу на Србију, та разлика је огромна. Објективно гледано, треба истаћи да су наведене државе и геополитички у предности у односу на Србију, пре свега према територији и броју становника, као и привредних субјеката. Међутим, српско законодавство и стечајно право се све више приближава и усклађује са законодавним системом којем припадају Немачка и Француска.

Као што се може приметити, у законодавствима су присутна два приступа стечајном поступку и поступку реорганизације. Један приступ има за циљ заштиту поверилаца, односно намирење потраживања поверилаца, а у складу са тим циљем одржање пословања стечајног дужника. Тај приступ имају Немачка и Србија. Овакав приступ поставља нешто виши праг за отварање стечајног поступка. Стечајни поступак се отвара по предлогу овлашћеног лица. Дужник ретко предлаже отварање редовног стечајног поступка у току којег би предложио план реорганизације. Ако и предлаже, то чини унапред припремајући план реорганизације, којим се отвара стечајни поступак, план усваја и потврђује и поступак одмах обуставља. У пракси, отварање поступка траже углавном повериоци. Отварање поступка за последицу има престанак управе дужника над имовином друштва капитала. Повериоци одлучују о томе да ли ће се поступак одвијати у правцу реорганизације или банкротства. Ако се одлуче за реорганизацију, они доносе одлуку законом утврђеном већином о усвајању или одбијању плана. Суд се стара о законитом и уредном одвијању поступка, не одлучује о усвајању плана реорганизације, већ само потврђује усвојени план. По правноснажности, план постаје извршна исправа. Извршење плана може бити поверено стечајном управнику или ређе дужнику. Добро припремљен и реално

заснован план санационе реорганизације који извршава савесна корпоративна управа има изглед за успех и повратак друштва капитала на тржиште.

Други приступ има за циљ савладавање тешкоћа ради очувања пословања привредног друштва и по могућству радних места и на тај начин намирења потраживања поверилаца. Тај приступ имају Француска. Овакав приступ поставља нешто нижи праг за отварање стечајног поступка. Стечајни поступак је организован у ширем смислу, као систем судских поступака за превазилажење тешкоћа и колективно намирење потраживања поверилаца. Стечајни поступак се отвара по правилу по предлогу овлашћеног лица, али може бити отворен и по службеној дужности. Дужник има интерес да предложи отварање одређеног стечајног поступка, ако докаже постојање законом утврђеног разлога. Разлози су постављени довољно широко, у виду стандарда, како би обухватили широк круг могућих ситуација. Како дужник само у случају неспособности за плаћање, може изгубити овлашћење управљања, али не и обавезно, он има могућност да у свим стечајним поступцима предлаже план реорганизације. Њему у прилог иде законом утврђени циљ поступка. Он има могућност да предложи и унапред припремљен план реорганизације, чак и пре наступања неспособности за плаћање, а у одређеним поступцима не мора да обухвати све повериоце. У пракси, ипак отварање поступка у великој мери захтевају повериоци. Отварање поступка, међутим, нема за аутоматску последицу престанак управе дужника над имовином друштва капитала. Он је по правилу задржава. Стечајни управник није увек обавезан, а кроз институт судског заступника поверилаца остварује се надзор над управљањем дужника. Повериоци се изјашњавају о плану реорганизације. Међутим, план реорганизације у свим стечајним поступцима усваја суд. Он се такође стара о законитом и уредном одвијању поступка. По правноснажности, план постаје извршна исправа. Извршење плана може бити поверено дужнику, стечајном управнику, судском заступнику поверилаца или другом стручном лицу.

Институт санационе реорганизације у стечају, било да је судска или од суда потврђена, усвојена је у наведеним законодавствима под утицајем англосаксонског права, тачније Стечајног законика САД (Поглавље 11). Свако од законодавстава је приликом трансплантације реорганизације у свој правни систем прилагодило овај

институт стечајног права својој правној традицији. То се пре свега односи на Француску. У складу са потребом уређења прекограничних и међународних стечајних поступака, али и стечајних поступака над групом друштава, на нивоу Европске уније донета је нова Уредба ЕС 848/2015 која ће 2017. године потпуно заменити претходну. Нова Уредба изричито предвиђа примену и на поступке реорганизације у стечају.

У свим наведеним законодавствима, стечајни поступак је средишни поступак решавања тешкоћа са којима се у пословању суочавају привредна друштва. Санациона реорганизација у стечају у ширем смислу остала је у оквиру судског поступка, као најсигурнијег начина заштите права и интереса учесника у поступку и ефикасног извршавања плана реорганизације. Зависно од законодавног приступа, реорганизација у стечају има једнак или привилегован положај у односу на банкротство. То може да утиче на дужника да јој приступи уз мање бојазни од негативних последица стечајног поступка. Због тога је значајно што оптималније поставити законодавни оквир за реорганизацију у стечају у ширем смислу и законом предвидети више могућих инструмената за њено спровођење. Поред законодавног оквира, неопходно је и савесно и поштено поступање учесника, пре свих дужника, односно његове корпоративне управе.

ДЕО 3

3. КРИТИЧКА АНАЛИЗА ЗАКОНОДАВСТАВА И ПРЕПОРУКЕ

Посматрано на скали односа према стечајном дужнику односно дужнику коме стечај прети, уочава се одређена правилност. Детаљно уређени приступ реорганизацији привредног друштва у стечају задржава у одређеној мери благонаклон приступ дужнику. То међутим не значи да поверилац или више њих нису у оквиру таквог система довољно заштићени. Ако се та заштита не остварује кроз већи утицај поверилачких органа у стечајном поступку, она се остварује кроз израженију улогу судских органа или стечајног управника.

Од великог је значаја за стечајни поступак, па самим тим и за реорганизацију у стечају, целокупан законодавни приступ проблему. Као релативно млад правни институт реорганизација у одређеним системима још тражи своје место, будући да до њеног чвршћег позиционирања захтева и више реформи, не би ли се прилагодила како домаћем правном тако и привредном окружењу. Са њима она треба да чини целину.

Правна традиција европских континенталних законодавстава познаје свеобухватне прописе у виду законика, који уређују и ову материју. Француска у том смислу има један пропис, Трговински законик, који обухвата материју стечајног поступка и који се кроз законе стално допуњава и мења. Сличан приступ је имала и Немачка, али је касније прешла на законик искључиво посвећен уређењу материје стечаја, како физичких, тако и правних лица. Коначно, у Србији је предметна материја увек била регулисана ван законика који су регулисали грађанскоправну или трговинску материју. До 2004. године је стечај у Србији био уређен истим законом као и ликвидација. Тек од тада се раздвајају престанак привредног друштва неспособног за плаћање од привредног друштва способног за плаћање. На тај начин, стекли су се услови да се образује посебна дисциплина која би се бавила овим начином престанка привредних друштава, па и привредних субјеката уопште, али и могућношћу да уместо престанка, неспособност за плаћање буде превазиђена, а стечајни поступак прилика за нови почетак. Управо тај облик стечајног поступка јесте реорганизација привредног друштва у стечајном поступку.

Нови или свежи почетак привредног друштва, па и друштва капитала, омогућава пре свега санациони облик реорганизације у стечају. Осим тог облика, наставак пословања може се остварити и кроз цесиони облик реорганизације (делимична или потпуна цесија) или кроз комбиновани или атипични облик реорганизације.

3.1. Реорганизација друштва капитала у стечају као правни појам

Реорганизација привредног друштва у стечају, па и друштва капитала јесте правни појам, уређен на непосредан или посредан начин у матичном националном пропису. Непосредно уређење под појмом реорганизација, пружа јаснији законодавни текст стручној и широј јавности. Ипак, то није нужно приступ који гарантује успешну примену института реорганизације у пракси. Посредно уређење, које омогућава да се под реорганизацију подведе шири круг мера, показао је у пракси великих привреда, попут Немачке и Француске, боље резултате. У оба случаја, матични закон приступа стечају и реорганизацији у стечају као специфичној ситуацији са којом се привредно друштво суочава и коју треба савладати применом расположивих законских инструмената. Инструмент за реорганизацију јесте судски, стечајни поступак.

3.1.1. Извори права реорганизације друштава капитала у стечају

Појам стечајног права од како постоји носи са собом одређени негативни призивок. Дуго времена је појам стечаја био замењиван са појмом банкрутства. То је била последица чињенице да до пре око 30 година реорганизација у стечају није постојала као правни институт. Тек са њеним увођењем у законске прописе, стечај добија ови квалитет, а губи на карактеру искључиво престанка привредног субјекта. У једном броју земаља још увек постоји класични приступ стечају, како у законодавству, тако и у науци. У другим земљама пак, развија се већ више од деценије шири приступ привредним субјектима који се суочавају са тешкоћама у пословању.

3.1.1.1. Стечајно право као тежиште општег стечајног решења

У Немачкој и Србији, законодавац стечајни поступак уређује као искључив начин решавања неспособности за плаћање привредних друштава. Премда се у приступима стечају донекле разликују, оба законодавства предметну материју уређују у једном закону, искључиво посвећеном томе и под називом стечај. У оквиру стечајног поступка, разликују се банкротство и реорганизација. Сама реорганизација може бити иницирана подношењем унапред припремљеног плана реорганизације или подношењем плана по отварању стечајног поступка.

Решавање неспособности за плаћање и других тешкоћа привредних друштава у оквиру стечајног поступка, има својих предности. Отварање судског поступка, пружа заштиту интереса свих учесника у поступку. То се посебно односи на повериоце стечајног дужника. Наступањем последица отварања стечајног поступка, ставља се под контролу и заштиту имовина стечајног управника, као залога намирења потраживања поверилаца. Управо то и јесте циљ, како реорганизације, тако и банкротства, да се тако најповољније намире потраживања поверилаца. Ипак, да ли ће један или други начин бити најповољнији за повериоце, то не зависи од суда. Суд само контролише законитост решења и стара се о уредном одвијању поступка. Суверена одлука о правцу кретања поступка, ка реорганизацији или банкротству, као и о усвајању или неусвајању плана реорганизације лежи на повериоцима. Усвојени и судски потврђени план реорганизације постаје извршна исправа која обавезује све учесника поступка и успоставља нови режим права и обавеза дужника према повериоцима.

Ипак, овај приступ има и недостатке. Решавање неспособности за плаћање и других тешкоћа искључиво у стечајном поступку ограничава маневарске могућности. Треба имати у виду да је стечајни поступак, па самим тим и поступак реорганизације у стечају, судски законом уређени поступак, где постоји простор за остварење начела приватне аутономије, али мање него ван судског поступка. Овај недостатак донекле коригује реорганизација према унапред припремљеном плану. Начело приватне аутономије свих учесника долази до пуног изражаја у припреми плана реорганизације. Судски поступак се отвара и одмах закључује, чиме се

смањују на најмању могућу меру трошкови поступка, негативне последице отварања стечајног поступка и ограничења која са собом доноси судски поступак.

Превише ригидан приступ стечајном поступку имао је за последицу тзв. „стечајни туризам“ у оквиру земаља Европске уније (изузев Данске), односно миграције стечајних поступака како би дужници користили пре свега мање строге поступке у другим земаља (посебно у Француској и Енглеској). То је био један од разлога што је немачки законодавац извршио реформу доношењем Закона о даљем олакшавању реорганизације предузећа 2012. године.

3.1.1.2. Право привредних друштава у тешкоћама као будући правни оквир

Неспособност за плаћање није једина тешкоћа са којом привредно друштво односно друштво капитала може да се суочи. Често, наиме, ова тешкоћа није видљива без детаљне анализе рачуна и пословних књига привредног друштва. У пракси, ако нема *mala fidae* на страни дужника, што је ретко случај, нерентабилно пословање брзо доводи у стање великвидности, затим презадужености и коначно, трајније неспособности за плаћање. Због тога, рана „дијагностика“ тешкоћа у пословању треба да има свој одговор у виду законског решења. У том смислу, одредбе о периоду „праћења“ или *période d'observation* служе ккако у предстечајном тако и у стечајном поступку провери постојања стечајних разлога, али и заштити дужника и интереса поверилаца. Шири приступ проблемима у пословању омогућава привредном друштву да кроз понуђена решења под заштитом суда или другог органа уђе у преговоре са пословним партнерима односно повериоцима, па коначно и са својим дужницима, чиме се остварује боља контрола законитости пословања и избегавају бројне замке слободног тржишта. Ипак, овакав приступ не би смео да кочи слободну тржишну утакмицу и пословање. Ризик у пословању увек постоји, а за успешно пословање одговорна је пре свега добра корпоративна управа. Лоша корпоративна управа извесно може одвести привредно друштво у стечај. Напротив, добра корпоративна управа, може савладати објективне тешкоће са којима се привредно друштво суочава и у случају реорганизације, исту успешно спровести. Зато се може рећи да француско право,

како стечајно, тако и прописи о предстечајном и вансудском савладавању тешкоћа привредних и других субјеката пружа значајне могућности.

Међутим, овакав притуп има и своје критичаре. Најчешће замерке француском притупу се односе на превише благонаклон став према дужнику. Омогућавањем да се дужник ставља под судску заштиту, може доћи до злоупотребе права и оштећења поверилаца. Последица таквог понашања би била повреда њихових права и мањи проценат намирења потраживања у стечајном поступку који би уследио. Посебно су повериоци слабо наклоњени личној управи дужника (*debitor in possessio*), који је правило у француском законодавству када се отвара поступак спашавања. Законодавац и повериоци у Немачкој, а у Србији још и страни инвеститори, радије бирају стечајног управника као решење, уместо да оставе дужника да управља.

3.2. Правна природа реорганизације у стечају

Ниједно од предметних законодавстава не уређује изричито правну природу института реорганизације у стечају. Ипак, њена правна природа се може утврдити пре свега на основу преовлађујућих карактеристика. Правна природа реорганизације у стечају је спорна у литератури. Спор изазива чињеница које последице стечајни поступак производи, на чему се реорганизација у стечају заснива, како се план реорганизације усваја, који карактер има судска потврда плана, која је улога суда у стечајном поступку, има ли дужник одређени утицај или не.

3.2.1. Правна природа судског поступка

Стечајни поступак, било да се одвија у правцу банкротства било у правцу реорганизације је судски ванпарнични поступак. Суд не отвара стечајни поступак *ex officio* него искључиво по предлогу овлашћеног лица. Када буде отворен, стечајни поступак се спроводи према начелу формалног легалитета и других начела утврђених законом. Отварањем стечајног поступка наступају последице према свим учесницима. Иако правна способност дужника бива суспендована, његова имовина такође долази под заштиту суда преко забране принудног извршења. Сва

потраживања према дужнику настала пре отварања поступка се пријављују и намирују искључиво у стечајном поступку. Ипак, суд не предлаже план реорганизације. Када је у питању усвајање и потврђивање плана, ситуација је нешто другачија. Пре свега у француском стечајном праву, стечајни судија усваја план реорганизације привредног друштва у стечају, било да је план предложен у оквиру поступка спашавања било у оквиру поступка судске реорганизације. Дужник обично припрема план заједно са стечајним управником или правним заступником поверилаца или пар другим стручним лицем (вештаком), а он је најчешће и предлагач плана. Повериоци, подељени у одбор финансијских и одбор добављачких поверилаца, само дају мишљење о предлогу плана. Усвајањем плана од стране суда план постаје извршна исправа подобна за принудно извршење. Оно што изазива недоумицу је појам који француски законодавац користи код неизвршења плана од стране дужника, а то је *résolution*! Ипак, суштина одлуке није раскид, већ поништај плана, као судске одлуке. Дакле, улога суда у француском стечајном праву је најзначајнија и у одлуци о усвајању плана преовлађују елементи судске одлуке. Насупрот томе, у Немачкој и Србији план усвајају повериоци (и дужник), а суд само потврђује одлуку о усвајању након што утврди да је у складу са законом. Судском потврдом план добија квалитет извршне исправе подобне за принудно извршење.

3.2.2. Уговорна правна природа

Учесници у поступку реорганизације дају своје мишљење о предложеном плану. Ипак, само они учесници које закон овласти имају право да гласају о предлогу плана реорганизације привредног друштва у стечају. Зависно од тога на који начин долази до отварања стечајног поступка, зависиће и улога дужника у одлучивању о плану реорганизације. У сваком случају, када предлог плана не усваја суд, већ учесници поступка, кључну и одлучујућу улогу у усвајању плана реорганизације имају повериоци стечајног дужника. То одговара циљу стечајног поступка, који такав законодавни приступ поставља. Циљ реорганизација као стечајног поступка је најповољније намирење потраживања поверилаца.

Учешће поверилаца у гласању одређује се одговарајућом већином, која је по правилу квалификована (на одређени начин). Када се у гласање укључи и глас дужника, па евентуално и хипотекарних или финансијских поверилаца, тада план добија карактер сагласности воља. Тај карактер усвојени план реорганизације не губи чињеницом да потом добија судску потврду. Као сагласност воља, усвојени план реорганизације обавезује све оне који су се са њим сагласили. Остаје питање како план може да обавезује оне који за њега нису гласали. Објашњење би могло да буде чињеница да се повериоци, и већински и мањински, налазе у посебној правној ситуацији, те да мањински повериоци могу уживати заштиту само ако би планом реорганизације били доведени у лошији правни положај него у банкротству. Такође, начело забране злоупотребе права може пружити објашњење на питање зашто мањински повериоци не би могли да блокирају усвајање плана којим би се омогућио наставак пословања привредног друштва у стечају. Слично питање би се могло поставити и код гласања дужника. Ко доноси одлуку у име дужника чија су права суспендована отварањем стечајног поступка? Ако дужник поднесе предлог унапред припремљеног плана реорганизације, онда такву одлуку доноси скупштина акционара односно удеоничара. Неизвесно остаје да ли дужник може да изјави вољу при гласању о плану који је поднет од стране другог овлашћеног лица, а после отварања стечајног поступка. У сваком случају, у његово име и за његов рачун наступа стечајни управник. Ипак, према немачком праву, дужник не губи сасвим могућност изјављивања воље. О томе сведочи и дуго владајући став у судској пракси Савезног уставног суда о немогућности конверзије дуга у капитал друштва.

По добијању потврде од суда (стечајног судије), план постаје правноснажан и извршна исправа. То не значи да претходно усвојени план не би могао да производи дејства према одређеним лицима. Међутим, по потврђивању од стране суда, усвојени план реорганизације привредног друштва у стечају обавезује све учеснике стечајног поступка. Дакле, обавезиваће како сагласне тако и несагласне учеснике (посебно повериоце). Када је у питању дужник, он тек по потврђивању плана реорганизације добија поново пун правни капацитет, односно оснажују му се права и овлашћења. Управо у чињеници потврђивања плана од стране суда,

одређени аутори виде карактер судског акта. Међутим, према законодавству на снази у Немачкој и Србији, план реорганизације привредног друштва у стечају не постоји без сагласности воља већинских поверилаца (и дужника), а улога суда се своди на контролу законитости и потврђивање плана. Због тога се може рећи да план реорганизације у стечају у овим правним системима има преовлађујући уговорни карактер. И овде се план поништава, а не раскида. То је међутим последица судске потврде, а не чињенице ко усваја план реорганизације.

Осим тога, то је последица продора консенсуализма и института компанијског права у стечајни поступак.

Најтачније би било рећи да реорганизација (санациона и други облици) привредног друштва у стечају представља скуп мера намењених савладавању неспособности дужника за плаћање и других тешкоћа, које се заснивају на плану реорганизације као споразуму поверилаца (и дужника), закљученом ван или у оквиру судског поступка, који добија судску потврду и који се након тога спроводе на основу плана, као извршне исправе.

3.2.3. *Институт sui generis*

Имајући у виду чињеницу да реорганизација привредног друштва у стечају обухвата како уговорне елементе тако и елементе судске одлуке, неки аутори су изнели став да је реч о специфичном правном институту. Дакле, према њима, реорганизација у стечају није ни уговор нити судска одлука већ правни институт *sui generis*.

Овакав став међутим не даје одговор на бројна теоријска и практична питања везана за санациону и реорганизацију у стечају уопште. Рећи да је она *sui generis* институт представља избегавање одговора и упуштања у дискусију која се води између заступника уговорног става и става о судској одлуци.

3.3. Предмет реорганизације друштва капитала у стечају

Законодавни приступ стечајном поступку може бити општи и посебан. У том смислу, законодавства која су предмет ове студије, разликују се у томе да ли

субјекат стечајног поступка, а самим тим и реорганизације у стечају, могу бити само привредни субјекти, правна и физичка лица, и уз то и групе друштава.

3.3.1. Корпоративна или општа реорганизација

Само српско стечајно право уређује искључиво стечај правних лица. Тај приступ се назива корпоративни стечај. До 2009. године у Закону о стечајном поступку постојала је одредба о стечају и личној управи предузетника, али у новом Закону у стечају из 2009. године та одредба је изостављена. Насупрот томе, француско и немачко стечајно право предвиђају стечај како правних тако и физичких лица, дакле не само предузетника или занатлија, већ и грађански или индивидуални стечај одн. стечај потрошача.

Будући да предмет ове студије не представља стечај одн. реорганизација физичких лица, већ искључиво правних лица, ово питање нема велики значај. Изузетно, могло би се поставити питање у случају стечаја одн. реорганизације у стечају командитног друштва на акције, у оним земљама у којима законодавство предвиђа овај облик привредног друштва. Премда њихов број није велик, ова друштва постоје у Француској и Немачкој. У Србији овај облик привредног друштва није предвиђен матичним законом о привредним друштвима.

3.3.1.1. Предности опште реорганизације

Општи стечајни поступак има своје предности пре свега због ширег приступа проблему неспособности за плаћање и другим тешкоћама привредних и ванпривредних субјеката. Подобност да свако лице, и физичко и правно, буде субјекат стечајног поступка и да у оквиру овог поступка добије помоћ суда у превазилажењу тешкоћа у пословању је од великог значаја. То не могу оспорити ни заступници приступа стечају као поступку намењеном искључиво намирењу поверилаца. Наиме, оваквим, ширим приступом обезбеђује се поштовање начела законитости и омогућава планирање намирења поверилаца који то не би могли да остваре служећи се појединачним поступцима извршења над имовином дужника. У томе значајну улогу игра улога суда или другог органа поступка, рецимо стечајног управника, као медијатора. Постизањем споразума између дужника и поверилаца

избегавају се негативни ефекти отварања судског поступка или се свде на минимум, а исто важи и за евентуално укључење суда ради потврде споразума, као и за трошкове поступка.

3.3.1.2. Недостаци опште реорганизације

Општем приступу стечајном поступку, као и реорганизацији, не би могле да се упуте одрживе критике. Чињеница да се један институт који закон предвиђа недовољно користи у пракси, није довољан аргумент у прилог брисању из законског текста. То се на пр. односи на брисање стечаја предузетника из стечајног права у Србији.

3.4. Реорганизација привредног друштва

Предмет реорганизације у поступку реорганизације привредног друштва односно друштва капитала није изричито регулисан у матичним стечајним прописима. Шта ће бити конкретно предмет реорганизације, предвиђено је у посебном делу плана реорганизације или унапред припремљеног плана реорганизације. Могући предмет реорганизације закон предвиђа посредно, набрајањем мера реорганизације.

На основу мера реорганизације, које се најчешће набрајају уз остављање могућности да се предвиди још нових или комбинованих мера, под условом да су у складу са законом, можемо направити поделу облика санационе реорганизације према предмету. Тако, предмет санационе реорганизације друштва капитала у стечају може да буде: правна форма, статусна промена, пословање или предузеће у ужем смислу, облигациони односи или комбинација наведених предмета.

3.4.1. Промена правне форме

Друштво капитала у стечају, према унапред припремљеном плану реорганизације или према плану реорганизације који је усвојен након отварања

стечајног поступка, може приступити промени правне форме ради превазилажења тешкоћа и савладавање неспособности за плаћање.

Промена правне форме, као мера реорганизације, уведена је у стечајно право из компанијског права односно права привредних друштава⁷⁶¹. На основу постојећих облика друштава капитала, може се теоријски замислити неколико могућих промена правне форме. При томе, промене нису везане за одређено национално право, већ се наводе сви теоријски замисливи облици.

Тако, пре свега могуће су промене правне форме унутар конкретне правне форме друштва капитала (теоријски, али и у пракси):

- прелазак из отвореног акционарског друштва у затворено акционарско друштво,
- прелазак из затвореног акционарског друштва у отворено акционарско друштво,
- прелазак из друштва с ограниченом одговорношћу у једночлано друштво с ограниченом одговорношћу
- прелазак из једночланог друштва с ограниченом одговорношћу у друштво с ограниченом одговорношћу.

Затим, могуће су промене правне форме преласком у други тип друштва капитала:

- прелазак из акционарског друштва у друштво с ограниченом одговорношћу,
- прелазак из акционарског друштва у командитно друштво на акције
- прелазак из акционарског друштва у европску компанију
- прелазак из акционарског друштва у европску задругу
- прелазак из друштва с ограниченом одговорношћу у акционарско друштво
- прелазак из друштва с ограниченом одговорношћу у командитно друштво на акције

---

⁷⁶¹ Чл. 478 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

- прелазак из друштва с ограниченом одговорношћу у европску компанију
- прелазак из друштва с ограниченом одговорношћу у европску задругу
- прелазак из командитног друштва на акције у акционарско друштво
- прелазак из командитног друштва на акције у друштво с ограниченом одговорношћу
- прелазак из командитног друштва на акције у европску компанију
- прелазак из командитног друштва на акције у европску задругу

Коначно, могућ је прелазак из правне форме друштва капитала у правну форму друштва лица: командитно или ортачко друштво.

Сви наведени облици промене правне форме друштава капитала у поступку реорганизације у стечају, постоје са мањим разликама у законодавствима која су предмет ове студије. У Републици Србији се још не примењују све уредбе ЕЗ/ЕУ, али је он постала држава кандидат за чланство у Европској унији 2012. године и своје законодавство редовно усклађује са прописима уније тзв. *acquis communautaire*. Поред тога, право у Србији не познаје облик командитног друштва на акције⁷⁶², а у Немачкој командитно друштво нема статус правног лица⁷⁶³.

3.4.2. Статусне промене

Промена статуса друштва капитала такође представља меру реорганизације која је у стечајно право уведена из компанијског права⁷⁶⁴. Статусном променом се друштво капитала реорганизује тако што на друго друштво преноси имовину, права и обавезе, док његови чланови у другом друштву стичу уделе или акције⁷⁶⁵. Осим примене компанијског права у стечајном поступку, у овом случају се мора водити рачуна и о поштовању прописа о заштити конкуренције. Као учесници у

⁷⁶² Чл. 8 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

⁷⁶³ §161-177 Handelsgesetzbuch (HGB).

⁷⁶⁴ Art. L.236-1 et s. Code de commerce. Umwandlungsgesetz, *BGBI.* I S. 642, 661. Verschmelzung §§ 2-122, Spaltung §§ 123-173, Vermögensübertragung §§ 174-189, Formwechsel §§190-304. Directive 90/434/CEE du Conseil, du 23 juillet 1990, concernant le régime fiscal commun applicable aux fusions, scissions, apports d'actifs et échanges d'actions intéressant des sociétés d'États membres différents, *Journal officiel* n° L 225 du 20/08/1990 p. 0001 – 0005.

⁷⁶⁵ Чл. 483 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

статусној промени, могу се јавити једно или више привредних друштава, било да су исте или различите форме.

Правни основ статусне промене није уговор као у компанијском праву, већ усвојени и судски потврђени план реорганизације.

Могуће статусне промене као мере реорганизације друштва капитала у стечају су:

- припајање
- спајање
- подела
- издвајање
- комбинација неког од наведених облика.

Тако, код припајања је могуће да се једно друштво капитала у стечају припоји другом привредном друштву. Друштво у стечају тада преноси на друго друштво целокупну имовину, права и обавезе. Тиме оно престаје да постоји.

Код спајања, друштво капитала у стечају и друго привредно друштво могу се спојити оснивањем новог друштва и преношењем на то друштво целокупне имовине и обавеза. Тако привредна друштва која се спајају престају да постоје.

Кроз поделу као меру реорганизације у стечају, друштво капитала се може поделити тако што ће истовремено пренети целокупну имовину и обавезе на једно или више друштава. Тако су могуће промене: подела уз оснивање, подела уз припајање и мешовита подела. Најпре, код поделе уз оснивање друштво капитала у стечају се може поделити тако што ће истовремено пренети целокупну имовину на два или више новооснованих друштава. Затим, код поделе уз припајање друштво капитала у стечају се може поделити тако што ће истовремено пренети целокупну имовину на два или више постојећих друштава. Коначно, код мешовите поделе оснивање друштво капитала у стечају се може поделити тако што ће истовремено пренети целокупну имовину на једно или више новооснованих друштава и једно или више постојећих друштава.

Најзад, као статусна промена у посебном делу плана реорганизације друштва капитала у стечају може се предвидети издвајање. Код издвајања су

могући следећи облици: издвајање уз оснивање, издвајање уз припајање и мешовито издвајање. Тако, код издвајања уз оснивање, друштво капитала у стечају се може поделити тако што ће пренети део своје имовине и обавеза на једно или више новооснованих друштава. Даље, код издвајања уз припајање друштво капитала у стечају се може поделити тако што ће пренети део своје имовине и обавеза на једно или више постојећих друштава. На крају, код мешовитог издвајања друштво капитала у стечају се може поделити тако што ће пренети део своје имовине и обавеза на једно или више новооснованих друштава и једно или више постојећих друштава.

Посебно је издвајање као статусна промена од значаја за санациону реорганизацију, јер не предвиђа престанак друштва капитала из којег се издваја део имовине и обавеза.

3.4.3. Промене у капиталу друштва

Овде је реч о мерама реорганизације типичним за друштва капитала. Отварање стечајног поступка, а затим реорганизација друштва капитала у стечајном поступку, одвија се у другачијим околностима и подлеже другачијим правилима него реорганизација ван стечајног поступка. Стечајни разлог настаје као последица тржишне утакмице и стечајни поступак служи чишћењу тржишта од неспособних учесника⁷⁶⁶. Стечајни поступак, у принципу, одликује принудни карактер, што утиче на карактер мера које се спроводе у оквиру таквог поступка. Ипак, посебно друштва капитала могу искористити стечајни поступак за затварање нерентабилних постројења и отпуштање запослених без ограничења које би имали у нормалним околностима.

Осим тога, код реорганизације се може поставити питање опорезивања добити која је остварена применом мера реорганизације капитала друштва. Према немачком позитивном праву, не постоји препрека да евентуално остварени приход буде опорезован. Ипак, поставља се питање треба ли друштво капитала, које је управо изашло из тешкоћа и стало на ноге, додатно оптеретити опорезивањем или то опорезивање одложити на одређени рок.

---

⁷⁶⁶ Becker, *Insolvenzrecht*, S. 51.

О повећању и смањењу основног капитала друштва, као и о свакој емисији хартија од вредности у редовним околностима одлучује скупштина. Скупштина друштва одлучује већином од две трећине од укупног броја гласова свих чланова друштва. Одлуку о издавању акција ради повећања основног капитала друштва доноси скупштина, осим у случају одобреног капитала када такву одлуку може донети одбор директора, односно надзорни одбор ако је управљање друштвом дводомно⁷⁶⁷. Основни капитал друштва може се повећати новим улозима, условно (условно повећање капитала), из нераспоређене добити и резерви друштва расположивих за те намене (повећање из нето имовине друштва) и као резултат статусне промене. Под повећањем основног капитала новим улозима сматра се и конверзија дуга у основни капитал. У јавном акционарском друштву повећање основног капитала се не може спровести конверзијом дуга у основни капитал⁷⁶⁸.

У ситуацији када је, по правоснажности решења којим је потврђен усвојени план реорганизације, обустављен стечајни поступак над дужником, сматра се да су испуњени услови за реализацију мере претварања потраживања у капитал. План реорганизације мора да садржи и начин реализације ове мере, односно поступак прописан Законом о регистрацији привредних субјеката, ради уписа нових власника капитала. Тај поступак, ради реализације мере, је дужан да спроведе бивши стечајни дужник као субјект уписа⁷⁶⁹.

Одлука о повећању основног капитала новим улозима садржи износ повећања основног капитала, начин повећања основног капитала, као и праг успешности емисије акција, рокове за спровођење одлуке, емисиону цену или метод њеног утврђивања, битне елементе акција које се издају или критеријуме на основу којих ће се ти елементи одредити и ознаку банке код које се врши уплата акција.

Праг успешности представља однос између броја уписаних акција и броја акција чије је издавање утврђено одлуком. Ако се основни капитал повећава

---

⁷⁶⁷ Чл. 314 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

⁷⁶⁸ Чл. 294 и чл. 295 ст. 3 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

⁷⁶⁹ Одговори на питања привредних судова који су усвојени на седницама Одељења Привредног апелационог суда одржаним 8. и 22.11.2011. године - *Судска пракса привредних судова* - Билтен бр. 4/2011.

неновчаним улозима одлука о повећању садржи одређење предмета или права које друштво стиче и процену његове вредности, име и друге податке о лицу које уноси неновчани улог и врсту, класу, број и номиналну вредност акција, односно рачуноводствену вредност акција код акција без номиналне вредности, које се издају по том основу.

Ако одлука о повећању основног капитала неновчаним улозима не мора да садржи податке о правним радњама које су предузете ради уноса неновчаног улога у друштво не производе правно дејство према друштву нити податке о лицу које је акције уписало на основу неновчаног улога дужно је да емисиону цену тако уписаних акција уплати у новцу.

Привредно друштво је у обавези да повећање основног капитала региструје у Централни регистар у року од осам дана од дана уписа акција издатих у поступку повећања основног капитала. Основни капитал друштва сматра се повећаним даном регистрације повећања основног капитала.

3.4.3.1. Смањење капитала

Основни капитал друштва може се смањити повлачењем и поништењем акција у поседу акционара, поништењем сопствених акција друштва или смањивањем номиналне вредности акција, односно рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности⁷⁷⁰. Смањење основног капитала друштва мора се одвијати уз заштиту права поверилаца. Повлачење и поништење акција друштва може се вршити само ако је та могућност била предвиђена статутом пре него што је извршен упис акција које се повлаче и поништавају.

Привредно друштво подноси Централном регистру захтев за упис промена проистеклих из смањења основног капитала уз који подноси одлуку о смањењу основног капитала, доказ о регистрацији, податке о променама које се уписују и акционарима на чијим рачунима се промене уписују и писану изјаву председника одбора директора, као и председника надзорног одбора ако је управљање друштвом дводомно, о испуњености законом прописаних услова за смањење капитала.

---

⁷⁷⁰ Чл. 316 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

3.4.3.2. Истовремено смањење и повећање основног капитала

(coup d'accordeon)

Друштво може донети одлуку којом се истовремено основни капитал друштва смањује по једном основу и повећава по другом основу. У том случају примењују се одредбе о смањењу и повећању основног капитала друштва⁷⁷¹.

3.4.3.3. Докапитализација

Могуће је да се поред уплате уписаног основног капитала, изврше и додатне уплате привредном друштву, а сразмерно висини свог удела у друштву. Додатним уплатама не повећава се основни капитал друштва. Додатне уплате могу бити само у новцу. Одлука скупштине којом се утврђује обавеза на додатне уплате доноси се једногласно, осим ако је оснивачким актом за доношење те одлуке предвиђена друга већина. Ако је оснивачким актом предвиђено да се одлука доноси и другом већином, та одлука обавезује само чланове који су за њу гласали. Оснивачким актом, односно одлуком скупштине може се, уместо одређивања тачног износа додатних уплата, одредити максималан износ тих уплата. У овом случају, скупштина доноси одлуку о тачном износу додатних уплата обичном већином гласова свих чланова друштва, осим ако је оснивачким актом одређена већа већина⁷⁷².

3.4.4. Реорганизација предузећа/пословања

У питању је претежно економска мера реорганизације друштва капитала у стечају, али овде могу бити предвиђене и одређене правне мере. Нерентабилно пословање које је довело до тога да друштво капитала постане неспособно за плаћање или да му таква неспособност прети, односно да је презадужено, може се превазићи применом одговарајућих мера промене искључењем дела или целе

---

⁷⁷¹ Чл. 325 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

⁷⁷² Чл. 178 и чл. 590 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

чланова управе дужника из управљања друштвом капитала, у начину обављања делатности, смањење ангажовања радне снаге или кроз промену саме делатности.

3.4.4.1. Искључење из управљања друштвом капитала

Француско право предвиђа једну значајну меру у поступку реорганизације друштва капитала. Премда, управљање у поступку спашавања, па и судске реорганизације, по правилу задржава постојећа структура лица, у случају када је то неопходно, на захтев надлежног министарства, суд може наложити смену једног или више лица, чланова управе предузећа⁷⁷³. Циљ је да се несавесна односно неспособна лица искључе из управљања⁷⁷⁴, а притом не постоји законско ограничење у погледу лица која се могу искључити.

Истина, ово решење није у духу идеје коју законодавац заступа у поступку спашавања, где није реч о поступку који је отворен због неспособности дужника за плаћање. Проблем представља такође питање искључења у оним друштвима капитала где је наглашенији лични карактер друштва.

3.4.4.2. Затварање пословних целина

Једна од првих мера која захтева примену у случају губитака у пословању, па и санационе реорганизације у стечају јесте привремено или трајно затварање (гашење) одређених пословних целина.

Привредно друштво може имати огранке и представништва. Тако, огранак привредног друштва сматра се издвојеним организациони део привредног друштва. Привредно друштво преко огранка обавља регистровану делатност. Он може бити регистрован. Огранак престаје одлуком коју доноси скупштина, ако оснивачким актом, односно статутом. Огранак нема својство правног лица, а у правном промету иступа у име и за рачун привредног друштва. Привредно друштво неограничено одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог огранка.

---

⁷⁷³ Art. L.626-4 al. 1 Code de commerce.

⁷⁷⁴ Le Corre, Le Corre-Broly, *Droit des procédures collectives*, p. 222.

Страна правна лица могу имати представништва у другим земљама. Представништво страног привредног друштва представља његов издвојен организациони део. Насупрот огранку, оно не обавља делатност, већ претходне и припремне радње у циљу закључења правних послова привредног друштва. Представништво престаје одлуком надлежног органа друштва о престанку представништва.

Велика привредна друштва, каква су посебно акционарска друштва, имају велики број пословних целина. У случају да неке од њих послују са губицима, друштво капитала у стечају мораће да предвиди њихово затварање, ради смањења губитака, и преласка на пословање без губитака или још важније уз добит. То је и циљ реорганизације. Само намерење потраживања поверилаца из расположиве имовине друштва капитала – дужника могло би да га доведе у стање немогућности даљег пословања и последично у банкротство. Циљ стечајног поступка, односно санационе реорганизације у стечају, јесте да се привремено суспендује могућност принудног извршења против дужника, а да се обавезе које доспевају по отварању поступка редовно измирују. Раније обавезе измирују се у складу са планом реорганизације, али пре свега из прихода који су остварени од тренутка отварања стечајног поступка односно наставка пословања друштва капитала у реорганизацији па до тренутка извршења плана.

Ова мера, иако не мора, често за собом повлачи следећу меру, смањење броја запослених.

3.4.4.3. Смањење броја запослених

Међу првима који су погођени отварањем стечајног поступка, налазе се запослени код дужника, друштва капитала. Отварање стечајног поступка представља разлог за престанак радног односа запослених код стечајног дужника.

Ипак, ситуација се разликује у случају да је покренут поступак спашавања, који је специфичност француског законодавства. Будући да је реч о поступку где није наступила неспособност за плаћање, никакво смањење броја запослених се не спроводи док суд не усвоји план спашавања односно реорганизације, који предвиђа такву меру.

У начелу, одредбе о поступку спашавања, не предвиђају изричито смањење броја запослених због отварања поступка. У том смислу, треба применити опште одредбе⁷⁷⁵.

Међутим, у поступку судске реорганизације односно класичне реорганизације друштва капитала у стечају, смањење броја запослених је уобичајена мера. Отпуштање запослених спроводи лице које управља друштвом пре усвајања плана, односно које извршава план реорганизације. То може бити дужник или стечајни управник зависно од законодавства и одлуке о управљању по отварању поступка. Разлог за престанак радног односа мора да буде у складу са законом, озбиљан и стваран.

Стечајни управник или дужник *in possessio* могу задржати одређени број запослених или ангажовати друга лица, пре свега стручна лица, како би се припремили услови за реорганизацију, а по усвајању односно потврди плана и за извршење плана реорганизације. У француском праву предвиђена је и обавеза да се стечајни управник у реорганизацији у стечају мора консултовати са одбором запослених или са делегатом запослених, те да о томе мора да обавести управне органе.

Коначан број запослених који ће бити отпуштени због санационе реорганизације у стечају мора бити утврђен у плану који усваја односно потврђује суд. Њихове зараде и друга потраживања намирују се у складу са законом и планом реорганизације.

3.4.4.4. Промена пословног имена

Као могућа мера, премда без непосредног утицаја на имовину, правну форму, статус или обим дуговања друштва капитала, може се предвидети и промена пословног имена. Савремено пословање утиче на привредне субјекте да бирају пословна имена која имају „пролаз“ на тржишту и могу бити препознатљива код потрошача робе или услуга.

---

⁷⁷⁵ Le Corre, Le Corre-Broly, *Droit des procédures collectives*, p. 162.

Осим тога, промена пословног имена може да буде последица статусне промене, као мере реорганизације. То ће посебно бити случај када у капитал друштва у реорганизацији улази нови власник дела капитала.

3.4.4.5. Промена делатности

Ова мера представља озбиљан изазов за друштво капитала у стечају односно у реорганизације. То је последица чињенице да је привредно друштво, посебно ако већ дуже време постоји на тржишту, постало препознатљиво или чак поистовећено са делатношћу коју обавља.

3.4.4.6. Делатност изгубила конкурентност на тржишту

Међутим, пред избором да настави пословање са губицима и престане да постоји као правни или економски субјекат услед банкротства, планом санационе реорганизације може бити предвиђен прелазак на нову делатност. У том смислу, ангажовање стручних лица у припреми и извршењу плана реорганизације је од изузетног значаја. Та лица треба да помогну дужнику или стечајном управнику у реорганизацији делатности друштва, процени трошкова спровођења такве мере, процени могућности трајнијег обављања нове делатности и остваривања добити од обављања нове делатности и коначно, најповољнијег намирења потраживања поверилаца обављањем нове делатности.

Свако привредно друштво има своју претежну делатност, која се региструје у складу са законом. Поред ње, привредно друштво може обављати и све друге делатности које нису законом или одлуком надлежног органа забрањене независно од тога да ли су одређене оснивачким актом, односно статутом.

Промена делатности захтева одлуку надлежног органа друштва капитала, регистрацију у одговарајућем регистру привредних субјеката, а по потреби и претходно одобрење, сагласност или други акт надлежног органа.

3.4.5. Реструктурирање облигационих односа

Посебну групу мера реорганизације друштва капитала у стечају представљају мере реструктурирања облигационих односа дужника – друштва капитала и његових поверилаца. Стечајни повериоци образују законом предвиђене или судском одлуком образоване класе за гласање или изјашњавање о плану реорганизације, а затим се према класама предвиђеним планом намирују њихова потраживања у износу утврђеном у плану реорганизације. Остали повериоци, који нису пријавили своја потраживања у стечајном поступку, осим ако нису законом ослобођени обавезе пријављивања⁷⁷⁶, или који се пак одвојено намирују, не одлучују о мерама реорганизације. Ипак, сваки поверилац може, у складу са начелом приватне аутономије постићи са стечајним управником или са дужником *in possessio* споразум којим би се мењала права и обавезе у међусобним односима. Међутим, отварањем стечајног поступка односно поступка реорганизације, сва потраживања настала пре отварања поступка морају се пријавити и намирити у овом поступку. Стога, повериоци морају постићи сагласност између себе и остварити неопходну законом утврђену већину гласова или уверити суд ради остваривања својих права и интереса. Намирење потраживања у целини након отварања стечајног поступка није реално оствариво. У стечајном поступку важи начело једнаког третмана поверилаца. Ипак, то начело није апсолутно. Оно значи једнак односно равноправан третман поверилаца унутар исте класе. Тек када се намире потраживања више класе поверилаца у мери предвиђеној планом реорганизације, прелази се на намирење потраживања поверилаца из ниже класе.

Нешто другачију ситуацију предвиђа француско законодавство. Увођењем нових облика поступка спашавања привредних друштава у тешкоћама, омогућено је постизање одвојеног споразума дужника - друштва капитала са финансијским повериоцима. Будући да још не постоји неспособност за плаћање, те да није отворен стечајни, већ предстечајни поступак реорганизације, остали повериоци нису у могућности да спрече овакав споразум. Њима на путу стоји чињеница, да се отварањем поступка убрзаног финансијског спашавања, дужник ставља под судску

---

⁷⁷⁶ Avis n° 01200007 du 17 septembre 2012 (Demande n° 1200010) -ECLI:FR:CCASS:2012:AV00007. Art. 622-24 al. 1 Code de commerce. Француска – запослени, и већ пријављена потраживања у новоотвореном поступку због неизвршења плана.

заштиту, чиме ступа на снагу мораторијум на принудна извршења против дужника. Ипак, дејства овог поступка су кратког трајања, будући да су ограничена на 3 месеца.

Међу мерама које могу бити предвиђене планом реорганизације друштва капитала у стечају могу се навести: опроштај дуга, одлагање испуњења обавезе, пренов правног посла, укључење супсидијарног или солидарног дужника, преузимање дуга од стране трећег лица, приступање дугу, преузимање испуњења, различити облици обезбеђења испуњења обавеза из плана реорганизације итд.

3.4.5.1. Отпуст (опроштај) дуга

Опроштај или отпуштање дуга има значаја било да је учињено делимично било у целини. То може бити од великог значаја уколико је у питању поверилац чије потраживање има велико учешће у укупним потраживањима према стечајном дужнику⁷⁷⁷. Такође, ако повериоци су повериоци јавноправног карактера, посебно пореска управа, њихов споразум може омогућити стварање услова за реорганизацију друштва капитала у стечају. Ова мера по правилу је уређена прописима грађанског права, грађанског законика или другог матичног прописа облигационог права. Опроштај дуга је споразум којим се предвиђа да поверилац неће тражити испуњење обавезе, а дужник се са тим сагласи. Тим споразумом обавеза дужника престаје. За пуноважност овог споразума обично није потребно да буде закључен у форми у којој је закључен посао из кога је обавеза настала. Ипак, будући да је овај споразум само једна од мера коју предвиђа план реорганизације друштва капитала у стечају, он мора бити унет у садржај посебног дела плана.

Споразум представља примену начела приватне аутономије странака, која се завршава за повериоца и дужника у оном делу када се остатак потраживања пријављује за намирење у стечајном поступку. У том смислу, о остатку потраживања одлучује одговарајућа већина поверилаца или суд, зависно од тога ко одлучује о плану. Дакле, када је у питању делимично отпуштање дуга, будући да

---

⁷⁷⁷ Чл. 157 ст. 1 тач. 6 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

део дуга остаје, он ће бити намирен у висини и на начин који буде утврђен планом реорганизације.

Шта је са јемцима? Отпуштање дуга јемцу не ослобађа главног дужника, а отпуштање дуга главном дужнику ослобађа јемца. Кад има више јемаца, па поверилац ослободи једног од њих, остали остају у обавези, али се њихова обавеза смањује за део који отпада на ослобођеног јемца⁷⁷⁸.

3.4.5.2. Мораторијум или одлагање испуњења потраживања

Осим делимичног или потпуног опраштања дуга, значај у извршењу плана реорганизације друштва капитала у стечају има и мера одлагања испуњења потраживања.

План реорганизације извршава у законом утврђеном року. У том смислу, одлагање намирења потраживања насталих пре отварања стечајног поступка, може да траже онолико колико то план реорганизације предвиђе, али не дуже од периода извршења плана.

Значајан састојак плана може да буде и плаћање на рате.

3.4.5.3. Пренов или новација

У оквиру предложених мера реорганизације, може се наћи и пренов односно новација. Овим уговором се поверилац и дужник саглашавају да постојећу обавезу замене новом, тако што нова обавеза има различит предмет или различит правни основ, а стара обавеза престаје. Остале врсте споразума повериоца и дужника, а којима се мењају или додају одредбе о року, о месту, или о начину испуњења, затим накнадни споразум о камати, уговорној казни, обезбеђењу испуњења или о којој другој споредној одредби, као и споразум о издавању нове исправе о дугу, могу бити предмет мере реорганизације, као споразума на којем се заснива план реорганизације, а се не сматрају се преновом. Са ранијом обавезом престају и залога и јемство, изузев ако је са јемцем или залогодавцем друкчије уговорено.

---

⁷⁷⁸ Чл. 344 Закона о облигационим односима, стечају („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља). Ј. Радишић, *Облигационо право*, Номос, Београд 2000, стр. 357.

Пренов претпоставља пуноважну ранију обавезу. У супротном, пренов је без дејства⁷⁷⁹.

3.4.5.4. Супсидијарни или солидарни дужник

Као мера у посебном делу плана реорганизације друштва капитала у стечају, може се предвидети обезбеђење испуњења обавезе у облику јемства. Јемство као споразум је акцесорне природе и прати правну судбину главне обавезе. За разлику од дужника главне обавезе, који је примарни дужник, јемац је секундарни или супсидијарни дужник⁷⁸⁰. Од јемца се може захтевати испуњење обавезе тек након што је главни дужник не испуни у року одређеном у писменом позиву.

Закључењем споразума о јемству, повериоци добијају обезбеђење за испуњење обавеза утврђених планом. Поверилац може тражити испуњење од јемца иако није пре тога позвао главног дужника на испуњење обавезе, ако је очигледно да се из средстава главног дужника не може остварити њено испуњење или ако је главни дужник поново постао неспособан за плаћање. Ипак, тек ако јемац није у стању да измири обавезе утврђене у плану, могло би да се захтева ново отварање стечајног поступка над дужником. Ако се јемац обавезао као јемац платаца, он ће одговарати повериоцу као главни дужник за целу обавезу. Тада између главног дужника и јемца постоји солидарно јемство, па поверилац може захтевати њено испуњење било од главног дужника било од јемца или од обојице у исто време. Код уговора у привреди јемац за обавезу одговара као јемац платаца, уколико није другачије уговорено.

---

⁷⁷⁹ Чл. 348 Закона о облигационим односима, стечају („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља). Ј. Радишић, *Облигационо право*, Номос, Београд 2000, стр. 358.

⁷⁸⁰ Чл. 997 Закона о облигационим односима, стечају („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља). Ј. Радишић, *Облигационо право*, Номос, Београд 2000, стр. 322.

3.4.5.5. Солидарни дужник

Код уговора у привреди, солидарност дужника се претпоставља. Другачије мора бити изричито предвиђено. Тако, као мера у посебном делу плана реорганизације друштва капитала у стечају, може се предвидети обезбеђење испуњења обавезе у облику солидарног јемства. Сваки дужник солидарне обавезе одговара повериоцу за целу обавезу и поверилац може захтевати њено испуњење од кога хоће све док не буде потпуно испуњена, али кад један дужник испуни обавезу, она престаје и сви се дужници ослобађају. Од више солидарних дужника, сваки може датовати са другим роком испуњења, под другим условима и уопште са различитим одступањима⁷⁸¹.

3.4.5.6. Преузимање дуга од стране трећег лица

Иако у пракси теже замислива, а да није праћена конверзијом у капитал друштва, могло би се теоријски замислити, као мера у посебном делу плана реорганизације друштва капитала у стечају, преузимање дуга од стране трећег лица. Реч је о преузимању обавезе из плана реорганизације. Преузимање дуга врши се уговором између дужника и преузимаоца, на који је пристао поверилац. Споредна права која су дотле постојала уз потраживање остају и даље, али јемства, као и залог, које су дала трећа лица престају ако јемци и залогодавци не пристају да одговарају и за новог дужника⁷⁸².

3.4.5.7. Приступање дугу

Такође би се теоријски могло замислити, као мера у посебном делу плана реорганизације друштва капитала у стечају, приступање дугу. Наиме, треће лице ступа у обавезу поред дужника, на основу уговора између повериоца и трећег, којим се овај обавезује повериоцу да ће испунити његово потраживање од

---

⁷⁸¹ Чл. 1004. ст. 3 и чл. 1005 Чл. 344 Закона о облигационим односима, стечају („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља).

⁷⁸² Чл. 446 Чл. 344 Закона о облигационим односима, стечају („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља).

дужника⁷⁸³. Лице на које пређе на основу уговора нека имовинска целина физичког или правног лица, или један део те целине, одговара за дугове који се односе на ту целину, односно на њен део, поред дотадашњег имаоца и солидарно с њим, али само до вредности њене активе. Одредба уговора о приступању дугу којом би се искључивала или ограничавала одговорност трећег лица нема правног дејства према повериоцима.

3.4.5.8. Преузимање испуњења

Најзад, као меру у посебном делу плана реорганизације друштва капитала у стечају, могуће је предвидети и преузимање испуњења. Преузимање испуњења се врши уговором између дужника и неког трећег којим се овај обавезује према дужнику да испуни његову обавезу према његовом повериоцу. Преузималац одговара дужнику ако благовремено не испуни обавезу повериоцу, те овај затражи испуњење од дужника. Између преузимаоца и повериоца не успоставља се правни однос.

3.4.5.9. Обезбеђење потраживања

Испуњење обавеза стечајног дужника, друштва капитала у реорганизацији, које су предвиђене планом реорганизације, може се обезбедити различитим средствима обезбеђења.

Правна теорија средства обезбеђења дели на стварна и лична. С једне стране, стварна средства обезбеђења су: ручна залога, залога на покретним стварима уписаним у регистар и хипотека. С друге стране, лична средства обезбеђења су јемство, уговорна казна и банкарска гаранција.

Нека од наведених средстава обезбеђења по правилу су већ уговорена од стране стечајног управника или дужника *in possessio* пре усвајања и потврде плана реорганизације, а ради очувања на снази уговора у току између друштва капитала у стечају и његових поверилаца. Преостала имовина, која је пописана и укључена у

---

⁷⁸³ Чл. 451 Чл. 344 Закона о облигационим односима, стечају („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља).

план реорганизације служи као залога извршења обавеза према стечајним повериоцима које су утврђене планом.

Зато, могуће је да треће лице пружи обезбеђење извршења обавезе из плана као јемац, солидарни дужник или други облик личног обезбеђења. Такође, треће лице може пружити као обезбеђење извршења обавезе из плана неку своју ствар, из чије продајне цене ће се намирити потраживање у случају да стечајни дужник не изврши обавезу утврђену планом као извршном исправом.

3.5. Претпоставке подобности за реорганизацију

3.5.1. Претпоставке за отварање поступка реорганизације у стечају

Као што је наведено у поглављима студије која се односе на национална стечајна законодавства, отварање стечајног поступка и његов наставак у правцу реорганизације подразумевају испуњење одређених претпоставки. Те претпоставке могу бити формалног и материјалног карактера. Поред тога, испуњење претпоставки може бити везано како за субјективне, тако и за објективне чиниоце. Сходно томе, законодавства заузимају строжи или флексибилнији приступ отварању стечајног поступка. Такође, у том приступу се примећује и однос према повериоцима, стечајном дужнику, у овом случају друштву капитала, али и према запосленима код стечајног дужника.

Строжи приступ законодавства захтева постојање или вероватноћу наступања неспособности за плаћање код дужника. Пракса је показала да такав приступ недовољно мотивише дужника да благовремено почне са решавањем проблема. Флексибилнији приступ пак отвара могућност ширег тумачења финансијских и других тешкоћа са којима се привредно друштво може суочити. Без бојазни да ће изгубити утицај на вођење послова привредног друштва, а под судском заштитом, дужник почиње припрему плана реорганизације, усаглашава решења са повериоцима, како финансијским тако и нефинансијским и коначно, уз судску контролу законитости поступка и садржине плана. За разлику од ванстечајне и вансудске реорганизације, план је тада резултат усаглашавања и међусобних уступака, а ипак са циљем најповољнијег намирења поверилаца, али и очувања пословања и опстанка привредног друштва.

3.5.1.1. Постојање неспособности за плаћање

Донедавно је у многим законодавствима неспособност за плаћање у законом утврђеном периоду (обично стандард од 45 дана) била искључиви стечајни разлог. Чекање до наступања до испуњења наведеног разлога, водило је кашњењу у реакцији на тешкоће привредног друштва и неблаговременом отварању стечајног поступка. Такође, отварање класичног или редовног стечајног поступка, до гласања о кретању поступка ка реорганизацији, па од тада до гласања и усвајања плана реорганизације, водило је настанку високих трошкова поступка, који су падали на терет имовине дужника, стечајне масе. Тиме се смањивала објективна способност изводљивости плана реорганизације стечајног дужника уз постојећу имовину.

Стање је делом побољшано увођењем у законодавства тзв. претеће неспособности за плаћање дужника и презадужености⁷⁸⁴. Међутим и ове претпоставке подразумевају уредно вођење пословних књига и праћење економске ситуације привредног друштва. Осим тога, претпоставка за успешно пословање и успешно превазилажење тешкоћа је и *bona fide* односно савесно поступање и пословање дужника.

Француска судска пракса пружила је одговор када се сматра да је наступила неспособност за плаћање код дужника⁷⁸⁵. Најпре, терет доказивања постојања неспособности пада на предлагача. Тако, ако је подносилац предлога дужник, он не може злоупотребљавати стечајни поступак, када неспособност за плаћање није наступила, са намером да се заштити од поверилаца и да нашкоди њиховим законом заштићеним интересима. Обичне финансијске или правне тешкоће не могу се поистоветити са стањем неспособности за плаћање. Зато, не воде све тешкоће и не воде нужно неспособности за плаћање.

3.5.1.2. Непостојање неспособности за плаћање

Код изостанка претпоставке неспособности за плаћање, могуће је заузети два приступа у законодавству. Један је постављање услова за отварање стечајног

---

⁷⁸⁴ Чл. 11 ст. 2 тач 3. Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁷⁸⁵ Cass. com., 17 septembre 2013, N012-17.657, такође Cass. com., 17 octobre 2000, N°98-13.106 и Cass. com., 25 février 1997, N°95-18.607.

поступка на ниво несавладивих тешкоћа које могу водити неспособности за плаћање или пак на ниво претеће неспособности за плаћање или презадужености. Други је предвиђање више стечајних поступака или поступака колективног намирења потраживања, тако што се за отварање неких тражи неспособност за плаћање, а других тешкоће „нижег“ нивоа.

На тај начин, на субјективном плану, додатно се мотивише дужник да приступи реорганизацији када је то неопходно, односно повериоци да приступе преговарању са њим. Осим тога, на објективном плану, може доћи до отварања поступка реорганизације пре него што имовинско стање дужника постане неповратно лоше и, правовременим отварањем поступка и брзим усвајањем унапред припремљеног плана реорганизације, смањују се трошкови поступка, који се намирују пре свих осталих и из стечајне масе.

Због тога, флексибилнији приступ стечају и прихватање ширег појма неспособности за плаћање или чак тешкоћа привредног друштва, може пружити одговор на захтев за регулисање стечајног поступка који би могао да одговори захтевима савременог тржишта и пословне утакмице.

Као пример за такав одговор могу се навести поступак спашавања у француском праву и унапред припремљени план реорганизације који постоји већ неколико година у сва три законодавства која су предмет ове студије.

Поступак спашавања, са својим варијантама, убрзаним спашавањем и убрзаним финансијским спашавањем, законодавац је оставио у оквирима судског поступка. Иако поступци превентивног карактера, они се могу сматрати стечајним поступцима, јер подразумевају план колективног намирења потраживања, премда не свих поверилаца. Ипак, циљ је да обухвате што већи број поверилаца који би подржали план. Предлог за отварање може поднети искључиво дужник, који припрема са повериоцима план реорганизације пре планског отварања поступка, а неспособност за плаћање се не захтева као услов. За случај да се дужник не може усагласити са нефинансијским повериоцима или са финансијским повериоцима чија потраживања износе мање од 1/2 укупних потраживања, остаје могућност да се предложи отварање поступка убрзаног финансијског спашавања дужника.

Оба наведена поступка, као варијанте поступка спашавања, подразумевају унапред припремљени план реорганизације, који дужник припрема са повериоцима и предлаже суду.

3.5.2. Претпоставке за усвајање плана реорганизације у стечају

3.5.2.1. Објективно расположива имовина

Полазна претпоставка сваке реорганизације у оквиру стечајног поступка је извештај о економско-финансијском стању дужника. Пошто стечајни управник или дужник поднесу извештај стечајном судији и повериоцима, може се стећи слика стања у којем се друштво капитала налази и са којом имовином располаже. Тада је могуће утврдити да ли су тешкоће са којима се дужник суочава несавладиве природе или је могуће да уз споразум са повериоцима, а у оквиру судског поступка, те тешкоће буду превазиђене. На основу извештаја, може се утврдити која имовина може да служи као основ за наставак делатности односно пословања, која имовина може служити као залога за узимање кредита и тиме прилив свежих финансијских средстава, а која може бити продата ради добијања новчаних средстава за намирење потраживања. Ипак, потраживања треба да буду намирена пре свега из добити која се остварује кроз наставак пословања дужника, а не продајом расположива имовине.

3.5.2.2. Одрживост пословања по усвајању плана

Управо одржив и рентабилан наставак пословања дужника друштва капитала је показатељ ефикасности и успешности реорганизације у стечају. Ипак, такав исход се не може са сигурношћу утврдити унапред. Зато је неопходно да план реорганизације у стечају дужник или стечајни управник припреми не само са повериоцима, већ и уз подршку стручних лица, вештака, консултаната и сл. како би се изводљивост плана реорганизације са вероватноћом могла утврдити и представити учесницима стечајног поступка пре одлучивања о њему. Повољније намирење поверилаца, иако јесте по правилу законом утврђени циљ стечајног

поступка⁷⁸⁶, није оствариво у случају санационе реорганизације, ако се не ослања на изводљивост плана реорганизације. План санационе реорганизације је изводљив када стечајни дужник може да, уз имовину расположиву у тренутку отварања стечајног поступка, односно усвајања плана реорганизације, одрживо настави пословање у оквиру регистроване или нове, реорганизоване, делатности, а које би остваривало приходе, из којих би се могла измиривати потраживања поверилаца утврђена планом, односно из имовине која дужнику није неопходна за наставак пословања.

Испуњење наведене премисе даје повериоцима односно суду основ за усвајање плана реорганизације. Даљи ток извршења плана реорганизације, зависи пре свега од придржавања задатака и измиривања утврђених обавеза. Коначно, када по потпуном извршењу плана реорганизације, реорганизовано друштво капитала може нормално да настави своје пословање, као и да уредно и благовремено измирује своје обавезе, санациона реорганизација се може сматрати успешном.

3.6.   Форме поступка реорганизације

Са савременим тенденцијама уплива консенсуализма и компанијског права у стечајно право, улога суда се значајно смањује. С друге стране присутан је тренд повећања утицаја поверилаца. То је у складу са циљем реорганизације као облика стечајног поступка, да дужник буде у могућности да намири потраживања поверилаца у највећој могућој мери. Мотивисање дужника да правовремено предложи отварање поступка реорганизације и да уђе у преговоре са својим повериоцима пружа већи простор приватној аутономији и примени начела консенсуализма у међусобним односима. Тиме се смањује судска интервенција, па самим тим и трошкови поступка. Судска интервенција се ограничава на контролу законитости и потврду усвојеног плана.

---

⁷⁸⁶ Изузев у Француској, Art. L.620-1 al. 1, Art. L.631-1 al. 1 Code de commerce.

3.6.1. Судски поступак реорганизације

Премда је присутан тренд смањења уплива судске власти у стечајном поступку, посебно у случају Немачке и Србије, а у корист раста утицаја поверилаца, судски поступак не губи потпуно свој значај.

Постојање стечајног поступка, судског поступка, као опције која је на располагању, како дужнику, тако и повериоцима, значајно је за превенцију тешкоћа привредних друштава. То важи за привредна друштва која су у тешкоћама, али су још увек способна за плаћање, и за привредна друштва која су неспособна за плаћање.

3.6.1.1. Посебан судски поступак

Судски поступак за дужника друштво капитала у стечају пружа привремену заштиту кроз забрану принудног извршења потраживања на имовини дужника. Осим тога, у случају развлашћења управе друштва капитала, у оквиру судског поступка, спречава се погоршање стања имовине стечајног дужника и њена заштита као залог за намирење потраживања. Најзад, судски поступак представља одређену сигурност за повериоце, јер кроз судске и поверилачке органе стечајног поступка могу да утичу на развој ситуације и да остваре бар делимично намирење потраживања. У системима који предвиђају кључну улогу поверилаца у одлучивању о судбини дужника друштва капитала и о усвајању плана реорганизације, не долази до изражаја утицај свих поверилаца. Стечајни поступак је заснован на начелу једнаког третмана поверилаца по класама и одлучивању према величини потраживања. Зато ће повериоци са малим потраживањима имати мало утицаја, посебно када и заједно не чине већину у укупним потраживањима према дужнику. Због тога је у преговорима и следствено у реорганизацији друштва капитала, улога суда у контроли законитости и заштите интереса учесника у поступку од значаја. Такву заштиту не пружа реорганизација ван судског поступка. Постављање прага за отварање стечајног поступка испод наступања неспособности за плаћање, односно предвиђање више могућих стечајних поступака, даје прилику дужнику да на време и успешно приступи реорганизацији.

3.6.1.2. Смањено учешће суда

Свођење улоге судау стечајном поступку на најмању меру или својеврсна дејуридицизација/дејудицијаризација⁷⁸⁷ је последица савремених трендова у стечајном праву односно праву стечајне реорганизације. Учешће суда у поступку повлачи за собом неколико важних последица. Осим наведених последица, које *ex lege* наступају отварањем стечајног поступка, наступају и практичне последице попут трошкова (по правилу високих), негативне слике које стечај изазива код поверилаца и у јавности, те пада поверења у дужника, чиме се отежавају услови за припрему и усвајање плана реорганизације.

Ипак, судски поступак и поред свих наведених недостатака, представља незаобилазан оквир, ако не за припрему, свакако за успешно усвајање и извршење плана реорганизације. Присуство од суда именованих органа надзора и по усвајању и потврђивању плана реорганизације, има утицај на дужника који је у обавези да извршава план, а улива и поверење повериоцима, како онима који су гласали/подржали план, тако и онима који су са њим били несагласни, да ће њихова потраживања бити намирена на начин и у износу утврђеним у плану.

Судска потврда или усвајање плана реорганизације плану даје својство извршне исправе подобне за принудно извршење. Уколико дужник не извршава план, суд би био надлежан да утврди значај повреде планом утврђене обавезе. То за последицу може имати поништај плана, када је повреда битна за извршење плана. Ако је повреда обавезе таквог значаја да не утиче на извршење плана, план се може извршити и путем грађанског извршног поступка (преко судског или јавног извршитеља)⁷⁸⁸.

---

⁷⁸⁷ Traduction, terminologie et interpretation, Travaux publiques et Service gouvernementaux Canada, <http://www.bt-tb.tpsgc-pwgsc.gc.ca/btb.php?lang=fra&cont=001>, La juridicisation (et non [juridisation]), dérivé du mot juridique, désigne le phénomène alarmant de la propagation du droit et des solutions juridiques à un plus grand nombre de domaines de la vie sociale et économique. Elle conduit notamment, par voie de conséquence, à la judiciarisation, dérivé du mot judiciaire, qui est le prolongement du bras de justice, la multiplication des mécanismes judiciaires, l'intervention accrue des tribunaux dans les différends qu'occasionne nécessairement la vie collective. Il s'agit de lutter contre un mal qui prend tantôt la forme de la juridicisation, tantôt celle de la judiciarisation de la vie sociale. La juridicisation est l'extension du droit et des processus juridiques à un nombre croissant de domaines de la vie économique et sociale (...) et la judiciarisation est la tendance des justiciables à confier au système judiciaire la gestion de tous leurs différends et le règlement de tous les problèmes sociaux."

⁷⁸⁸ § 257 Insolvenzordnung ; Art. 626-9 Code de commerce ; Чл. 41 ст. 1 тач. 5 Закона о извршењу и обезбеђењу.

3.6.2. Вансудски поступак реорганизације

Предвиђање законски уређеног поступка вансудског решавања финансијских и других тешкоћа привредних друштава пружа могућност за највећу могућу примену начела приватне аутономије и консенсуализма. Дужник друштво капитала може приступити преговорима са својим повериоцима у оквиру института општег грађанског и облигационог права. Ипак, чињеница да се ради о вансудском и слободном преговарању, значи да не постоји правни начин да се дужник или одређени повериоци обавежу на решење са којим нису сагласни.

3.6.2.1. Добровољна реорганизација⁷⁸⁹

Реорганизација ван стечајног поступка је скуп мера које се спроводе у условима редовног пословања привредног друштва, посебно друштва капитала. Такву реорганизацију привредно друштво добровољно спроводи. Она може бити последица како успешног (ширење тржишта, отварање нових радних места, статусне промене при стицању власништва над другим друштвом итд.) тако и неуспешног пословања.

Иако у начелу и реорганизацији у стечају друштво капитала може приступити добровољно, оно је објективно гледано под утицајем спољних чинилаца. Због тога, само реорганизација друштва капитала способног за плаћање може да се сматра добровољном.

Институт добровољне вансудске и ванстечајне реорганизације обично је уређен у трговинском законнику⁷⁹⁰ или у матичном закону о привредним друштвима⁷⁹¹ или у посебним законима који уређују материју појединих облика друштава капитала⁷⁹².

---

⁷⁸⁹ Сличан институт постоји у Уједињеном Краљевству: Company voluntary agreement (CVA), Insolvency Act 1986, Part I, United Kingdom, www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/pdfs/ukpga_19860045_en.pdf, 01.04.2016.

⁷⁹⁰ Art. L.236-1 et s. Code de commerce.

⁷⁹¹ Чл. 478 и 483 Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015).

⁷⁹² §§ 179–240 Aktiengesetz (BGBl. I S. 2565), §§ 53–59 Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (BGBl. I S. 2565, 2567).

Ова реорганизација је искључива унутрашња одлука друштва капитала, на коју повериоци не могу да утичу. Ако би друштво капитала приступило преговарању са повериоцима, постигнута сагласност воља обавезивала би стране само као уговор и на евентуалну накнаду штете. То не би била извршна исправа у смислу плана реорганизације.

За разлику од плана реорганизације у стечају, план добровољне вансудске и ванстечајне реорганизације не захтева такву сагласност воља или судску одлуку као основ за извршење нити би повериоци могли да спрече његово извршење. За такав план повериоци друштва капитала су трећа лица.

3.6.2.2. Друге могућности

Могућност да повериоци ипак утичу на добровољну вансудску и ванстечајну реорганизацију, морао би да буде изричито предвиђен и уређен у трговинском законнику или у матичном закону о привредним друштвима или у посебним законима који уређују материју појединих облика друштава капитала.

Поред тога, законом би могао бити предвиђен посебан, хибридни облик поступка. Ипак, законодавац би требало да има у виду да повериоци не могу да утичу на правну судбину дужника и његовог пословања пре него што наступе претпоставке које оправдавају њихову реакцију.

Повериоцима на располагању стоје редовни грађански судски поступци у којима могу да остварују заштиту својих права и интереса. Стечајни поступак, па и реорганизација привредног друштва у стечају, јесте и треба да остане крајње средство, када постане вероватно да се дужник суочава са тешкоћама у пословању, које би могле да воде неспособности за плаћање. То би требало да буде праг за могућност отварања стечајног поступка. Сваки нижи праг отварања стечајног поступка био би у супротности са начелом законитости.

Помирење, преговарање и медијација постоје као посебни превентивни поступци у француском праву⁷⁹³.

---

⁷⁹³ Art. L.611-1 et s. Code de commerce. Art.131-5 Nouveau Code de procedure civile.

3.7. Циљ реорганизације друштва капитала

Од настанка стечајног поступка, његов циљ је био да се оствари намирење стечајних поверилаца. Ипак, после бројних реформи, одређена законодавства променила су дефиницију тог циља. Тако, данас имамо разлике које се крећу од превенције тешкоћа привредног друштва до искључивог циља најповољнијег намирења потраживања поверилаца. Ове разлике чине основу истраживања које је предмет ове студије и које показују кључне црте привредног уређења једне државе, чији је стечајни поступак неизоставан део. Стечајни поступак чини део правног система једне земље и усклађен је са другим прописима који уређују сродну материју.

3.7.1. Опште решавање неспособности за плаћање

Ангажовање свих потенцијалних учесника, дакле један општи приступ решавању стечаја, даје боље резултате него појединачни, посебни приступ самог дужника, у који се накнадно, и по правилу прекасно, укључују други учесници.

Циљ стечајног поступка, као и поступка реорганизације у стечају, као једног облика, и санационе реорганизације, као типа према усвојеном плану, требало би да буде широко постављен и не би требало да се ограничава само на намирење поверилаца. То не значи да би намирење поверилаца требало занемарити или ставити у други план. Напротив, то јесте и треба да остане циљ стечајног поступка и поступка реорганизације. Ипак, како би се тај циљ остварио, односно потраживања поверилаца најповољније намирила, у случају да се поступак одвија у правцу реорганизације друштва капитала, за циљ би требало поставити и рану реакцију дужника на тешкоће у пословању са којима се суочава, затим наставак обављања регистроване или нове делатности утврђене планом, очување радних места у мери у којој то је то сагласно са извршењем плана реорганизације и најзад, план намирења будућих потраживања, како дужник не би у кратком року поново постао неспособан за плаћање.

3.7.2. Превенција неспособности за плаћање

Једино француско право предвиђа превенцију неспособности за плаћање као циљ стечајног поступка. Поред тога што предвиђа неколико поступака вансудског решавања тешкоћа привредних друштава, француски Трговински законик, односно његова Књига VI, значајно измењена реформом од 2005. године, утврђује превенцију тешкоћа код привредних друштава као циљ стечајног поступка. Разлика између поступака је у разлогу за отварање, а не у циљу, који остаје заједнички за све поступке који треба за исход да имају план реорганизације. Једино се код поступка судске ликвидације, по природи, не може очекивати такав циљ.

Немачко и српско стечајно право, насупрот томе, имају другачији приступ. Немачки Стечајни законик као циљ стечајног поступка утврђује колективно намирење поверилаца. Поступак реорганизације у стечају, природно проистиче из стечајног поступка, било да се на предлог отвара редовни стечајни поступак било да се отвара према унапред припремљеном плану реорганизације. Тај приступ делимично је ублажен усвајањем Закона о даљем олакшавању реорганизације предузећа 2011. године⁷⁹⁴. Тако, стечајни поступак за циљ има и одржавање предузећа кроз план реорганизације којим се дерогирају опште одредбе. Ипак, превенција није била циљ коју је немачки законодавац наменио стечајном поступку.

Према српском Закону о стечају, циљ стечајног поступка је најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине. Ако се повериоци одлуче за реорганизацију, циљ је да се на тај начин обезбеди повољније намирење поверилаца у односу на банкротство, а посебно ако постоје економски оправдани услови за наставак дужниковог пословања.

---

⁷⁹⁴ Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), 7. Dezember 2011, *BGBI.* I S. 2582. § 1 und 217 Insolvenzordnung.

3.7.3. Намирење потраживања поверилаца

За разлику од француског права, немачко и српско стечајно право у први план као циљ стечајног поступка стављају намирење потраживања поверилаца. Дакле, немачки Стечајни законик као циљ стечајног поступка утврђује колективно намирење поверилаца, тако што се уновчава имовина дужника и добијени износ дели или одржавање предузећа кроз план реорганизације којим се дерогирају опште одредбе⁷⁹⁵.

Према српском Закону о стечају, циљ стечајног поступка је најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине. Ако се повериоци одлуче за реорганизацију, циљ је да се на тај начин обезбеди повољније намирење поверилаца у односу на банкротство, а посебно ако постоје економски оправдани услови за наставак дужниковог пословања⁷⁹⁶.

3.7.4. Наставак пословања

Немачки Стечајни законик као циљ стечајног поступка утврђује колективно намирење поверилаца, тако што се уновчава имовина дужника и добијени износ дели или одржавање предузећа кроз план реорганизације којим се дерогирају опште одредбе

3.7.5. Очување радних места

Видели смо да и у француском праву, традиционално наклоњеном дужнику и очувању радних места, овај циљ није без граница. Тако, планом како спашавања тако и судске реорганизације може бити предвиђено отпуштање запослених код стечајног дужника из економских разлога.

---

⁷⁹⁵ § 1 Insolvenzordnung.

⁷⁹⁶ Чл. 155 ст. 1 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

3.7.6. Чиићење пасиве друштва

Само француски ТЗ предвиђа, али би требало да буде циљ код свих. План санационе реорганизације би требало да припреми друштво капитала и за рентабилно пословање након извршења плана. Такав циљ имају неке од могућих мера. Ипак, битно је да оне буду предвиђене планом и да се његова примена не своди на пуко намирење потраживања поверилаца, после чега би друштво поново пало у тешкоће или још горе постало неспособно за плаћање.

3.8. Рано и правовремено учачање и савладавање тешкоћа привредног друштва

Као што је речено, правовремено отварање стечајног поступка и поступка реорганизације је једна од важних претпоставки за успешну припрему и извршење плана реорганизације друштва капитала коме прети неспособност за плаћање. Пре отварања поступка, повериоци немају увида у пословање дужника. Значајан део пословања покривен је пословном тајном. Осим тога, улазак у пословање са латентним стечајним дужником део је ризика у пословању са којим се суочава сваки привредни субјекат.

3.8.1. Улога органа привредног друштва

Најбољи увид у сопствено пословање има сам дужник, односно органи друштва капитала. Друштва капитала могу имати једнодомни или дводомни систем управљања.

Сходно томе, надлежни органи друштва капитала су у прилици да користећи своја законом и статутом утврђена права остваре контролу над пословањем друштва. Уколико уоче недостатке у пословању и тешкоће које би могле водити неспособности за плаћање друштва капитала, они могу под условима које утврђују матични прописи о привредним друштвима затражити сазивање скупштине друштва. Када прибегавање институтима компанијског права не уроди плодом, органима друштва стоји на располагању законом уређени поступак судског колективног намирења потраживања. Ако је конкретни орган и законски заступник

друштва, онда је овлашћен да непосредно поднесе предлог суду за отварање стечајног поступка.

Премда улога органа привредног друштва може бити пресудна за правовремену реакцију на тешкоће, она исто тако може бити злоупотребљена на штету мањинских власника капитала, односно акционара или удеоничара, или пак на штету поверилаца, којима се тиме поставља забрана појединачног принудног извршења на имовини дужника.

3.8.2. Улога књиговодства (управа над финансијама)

Поставља се питање, колико књиговодство друштва капитала и привредних друштава уопште има утицаја на савладавање тешкоћа у пословању. Оно свакако има довољно увида у стварну ситуацију, али формално није овлашћено да поднесе предлог. Евентуално би се могло замислити, да у случају извршења већих кривичних дела против привреде или правног саобраћаја, појединац или службено лице има обавезу да поднесе кривичну пријаву, по којој би потом поступали органи унутрашњих послова и државни тужилац.

Поред тога, књиговодство привредног друштва редовно извештава органе друштва и на тај начин их упознаје са стањем пословања.

3.8.3. Улога поверилаца

Начелно, повериоци немају увид у пословање дужника. Његово пословање улази у домен пословне тајне. Осим тога, у пословању се не открива све⁷⁹⁷.

Ипак, успостављање сталних пословних односа, може пружити повериоцима, како финансијским тако и нефинансијским, могућност да стекну више сазнања о имовинском стању дужника.

Код великих привредних друштава, посебно друштава капитала, постоји потенцијална опасност од тзв. непријатељског преузимања. Ако се друштво капитала котира на берзи, пад вредности његових акција или одређене

---

⁷⁹⁷ Ђ. Ђурић, Мане у сагласности воља и законске гаранције у цесији удела у друштвима у француском праву, *Право и привреда* : часопис за привредноправну теорију и праксу, Београд 2007, стр. 228-254.

неуобичајене активности органа друштва могу бити показатељ лоших тенденција у његовом пословању.

Међутим, да би формално могли да заштите своја права и интересе, повериоци морају да сачекају да се стекну услови за покретање парничног поступка, затим поступка принудног извршења и најзад стечајног поступка.

Осим тога, сам дужник може се обратити повериоцима са предлогом отварања преговора и припреме плана сопствене реорганизације, који би потом био усвојен и потврђен у стечајном поступку.

3.8.4. Улога финансијских установа

Несумљиву улогу у праћењу прилива и одлива финансијских средстава дужника друштва капитала имају финансијске установе. Ту улогу имају пре свега пословне банке. Отварањем стечајног поступка, наступа последица у виду блокаде рачуна дужника, те отварања новог рачуна под контролом стечајног управника или самог дужника, зависно од законодавног приступа, на који се уплаћују сва нова средства и средства остварена продајом предмета из стечајне масе.

Уопштено, улога банака и финансијских установа би се могла поделити на три ситуације.

Најпре, оне имају улогу у уочавању и превенцији тешкоћа. Будући да у оквиру платног промета и уговора о текућем рачуну могу имати увид у приходима и расходима друштва капитала, пословне банке могу допринети својим саветима дужнику као клијенту у раном отклањању проблема. Ипак, пословне банке то пре свега чине ради заштите сопствених права и интереса, као и ради обезбеђења законитог и рентабилног пословања. Друге финансијске установе, попут кредитних или лизинг установа, такође могу имати сазнања о пословању друштва капитала, кроз закључење правних послова са њим (уговора о кредиту, уговора о лизингу). Неуредно односно неблаговремено измиривање обавеза од стране дужника може бити показатељ финансијских или других тешкоћа.

Поред тога, пословне банке и финансијске установе имају велику улогу код припреме плана реорганизације друштва капитала. Њихова спремност да помогну у реорганизацији дужника, пре свега кроз свежа финансијска средства, пружа

сигурност повериоцима и уверење суду у изводљивост плана реорганизације и могућност повољнијег намирања поверилаца него у банкротству. У том смислу, од великог је значаја њихово укључење у израду, па и у гласање о плану реорганизације друштва капитала. План намирања потраживања утврђених планом и по основу уговора којим су пословне банке или друге установе ставиле дужнику финансијска средства на располагање треба да буде усаглашен са свим учесницима који су спремни да подрже план.

Коначно, пословне банке и финансијске установе могу имати велику улогу код усвајања плана реорганизације. Поставља се међутим питање, како укључити у одлучивање о плану реорганизације повериоца, чије потраживање није настало пре отварања стечајног поступка, већ након отварања поступка или након усвајања плана реорганизације. Слично питање су у Србији поставили страни инвеститори у вези са улогом хипотекарних поверилаца⁷⁹⁸.

У Француској, финансијски повериоци образују посебан одбор поверилаца, а у поступку убрзаног финансијског спасавања су потпуно одвојени од других поверилаца друштва капитала.

3.8.5. Улога синдиката

Улога запослених и њихових удружења у стечајном поступку зависи највише од законодавног приступа стечајном поступку односно санационој реорганизацији друштва капитала у стечају.

Интересе запослених поред формалних органа, одбора или делегата запослених, члана у одбору поверилаца након отварања стечајног поступка, представља и синдикат, као ванстечајни облик заштите интереса.

Полазна премиса је да пре свега санациона реорганизација највише одговара интересима запослених код дужника друштва капитала.

---

⁷⁹⁸ *Бела књига страних инвеститора* 2012, Савет страних инвеститора, Београд 2012., стр. 56. Види исто: ECJ, Judgment of the Court (First Chamber) of 12 February 2009. Christopher Seagon v Deko Marty Belgium NV. Case C-339/07, <http://curia.europa.eu>, 01.04.2016.

3.9. Вишестепено решавање тешкоћа привредног друштва

Законско уређење више облика стечајног поступка и постојање могућности усвајања више типова реорганизације друштва капитала у стечају, представља важну претпоставку за мотивисање учесника, пре свега дужника да правовремено приступи реорганизацији и за превазилажење тешкоћа у раној фази настанка.

Ангажовање свих потенцијалних учесника, дакле један општи приступ решавању стечаја, даје боље резултате него појединачни, посебни приступ самог дужника, у који се накнадно, и по правилу прекасно, укључују други учесници.

Утврђивање више прагова за отварање различитих поступака за савладавање тешкоћа привредних друштава, омогућава вишестепени приступ проблему, па самим тим и адекватније решење за конкретну ситуацију. Тако, у одређеној ситуацији не би требало укључивати суд у решавање тешкоћа у пословању. Суд ипак, може да игра улогу медијатора или посредника у мирном решењу спорних ситуација. Када се стекну законом прописани услови, за предстечајни или пак стечајни поступак, ангажовање суда биће неизбежно.

3.9.1. Вансудско преговарање са повериоцима

Вансудско решавање тешкоћа у пословању може да буде у облику обичних, необавезујућих преговора дужника са повериоцима и финансијским установама или у облику медијације или посредовања.

Оба поступка имају необавезујући карактер.

У француском праву, постоје посебни законски уређени поступци вансудског решавања тешкоћа. То су поступак упозоравања и поступак мирног решавања. На самом дужнику је избор да ли жели да поступак који би имао јаван карактер или остао скривен од јавности⁷⁹⁹. Ако изабере јавни поступак мирног решавања, исход таквог поступка биће споразум који потврђује суд. Такав споразум не сме штетити интересима поверилаца који са њим нису сагласни, а дужнику омогућава да настави пословање без препрека, да уклони забрану

---

⁷⁹⁹ Art. L.611-8 Code de commerce.

плаћања, а чињеница да је неспособан за плаћање може бити утврђена пре датума судске потврде споразума о мирном решавању⁸⁰⁰.

У српском праву, постоји поступак медијације који спроводе стручна лица, која имају положени испит за медијатора и која се налазе на званичном списку који води министарство надлежно за послове правосуђа. Осим тога, медијација је предвиђена и Законом о стечају⁸⁰¹. Такође, у Србији је још 2011. године усвојен Закон о споразумном финансијском реструктурирању⁸⁰², са посебним нагласком на облигационе односе између дужника у тешкоћама и поверилаца. Овај закон измењен је 2015. године, а примењује се од 2. фебруара 2016. године⁸⁰³. Он предвиђа Привредну комору у улози посредника, а споразум не добија између дужника у тешкоћама и поверилаца судску потврду.

3.9.2. Судски поступци

Савршено законодавно решење за тешкоће у пословању и савладавање неспособности за плаћање не постоји. После исцрпљивања могућности вансудског решавања тешкоћа, велики значај за дужника друштво капитала и за повериоце и интересе трећих лица има законско уређење више облика судског стечајног поступка односно поступка колективног намерења потраживања поверилаца.

Разлог за отварање једног од поступака колективног намерења потраживања полази од стања пре наступања неспособности за плаћање, али које вероватно или извесно може прећи у неспособност за плаћање, уколико не буде превазиђено у вансудском или судском поступку. Поступак реорганизације друштва капитала у стечају може бити отворен и пре наступања неспособности за плаћање и пошто она наступи. Најзад, поступак банкротства може бити отворен искључиво када је наступила неспособност за плаћање.

---

⁸⁰⁰ Le Corre, *Droit des procédures collectives*, p. 30-31.

⁸⁰¹ Чл. 115 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

⁸⁰² Закон о споразумном финансијском реструктурирању („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011).

⁸⁰³ Закон о споразумном финансијском реструктурирању („Сл. гласник РС“, бр. 89/2015).

Према националним законодавствима која чине предмет ове студије судски поступци реорганизације се могу поделити на следећи начин:

Немачка:

1. унапред припремљен план реорганизације и
2. поступак реорганизације у стечајном поступку

Француска

1. поступак спашавања реорганизације у стечајном поступку
  - а) редовни поступак спашавања
  - б) поступак убрзаног спашавања (у суштини унапред припремљен план реорганизације)
  - ц) поступак убрзаног финансијског спашавања
2. поступак судске реорганизације у стечајном поступку

Србија

1. унапред припремљен план реорганизације и
2. поступак реорганизације у стечајном поступку

3.10. Улоге учесника у санационој реорганизацији друштва капитала у стечају

После бројних реформи стечајног права, улоге органа и учесника поступка реорганизације друштва капитала у стечају су значајно промењене. Ипак, језгро улоге сваког учесника остало му је углавном непромењено. Савремене тенденције, донеле су веће укључивање поверилаца и њихових органа у стечајни поступак, док је улога суда претежно фокусирана на контролу законитости и заштиту интереса учесника поступка, са одређеним изузецима.

Нови начини решавања спорова и превазилажења тешкоћа у пословању, доносе пак нове улоге учесницима у поступку. Све више добијају на значају неформални поступци и тзв. „мека“ решења (soft solutions). То је последица утицаја како англосаксонског права на континентална европска законодавства и компанијског и уговорног права на стечајно право.

3.10.1. Улога суда

Суд је обавезан орган стечајног поступка односно поступка реорганизације друштва капитала у стечају. То је императивна одредба коју предвиђају сва законодавства која су предмет ове студије. Она се додуше разликују у погледу улоге суда и стечајног судије у поступку реорганизације. У сваком случају, суд не отвара стечајни поступак *ex officio*, већ по предлогу овлашћеног лица.

3.10.1.1. Улога медијатора

Суд у стечајном поступку односно поступку реорганизације у стечају саслушава дужника, повериоце и друге учеснике односно лица. Његов је задатак да се стара о уредном и законитом одвијању поступка. У том смислу, судија мора бити непристрасан и поступати у складу са законом утврђеним циљем поступка.

Ако је циљ превенција тешкоћа у пословању и њихово превазилажење кроз одржање и наставак пословања дужника, тада он приступа заједно са учесницима поступка покушају проналажења решења за излазак из критичног стања и по постигнутој сагласности даје своју потврду. У том смислу, суд односно стечајни судија може поступати као посредник или медијатор у оквиру судског поступка реорганизације у стечају.

Ипак, таква улога би била знатно ограничена у оним законодавствима која као циљ стечајног поступка односно поступка реорганизације у стечају предвиђају намирење потраживања поверилаца. Тада суд мора да следи пре свега законом утврђени циљ, а то је постизање најповољнијег решења у намирењу поверилаца.

3.10.1.2. Улога контролора

Стечајни суд увек задржава улогу контроле уредног одвијања и законитости поступка и заштите интереса учесника у поступку. Судска контрола се врши у складу са начелом формалног легалитета и судског вођења поступка.

Суд остварује контролу преко извештаја које му доставља дужник односно стечајни управник, издавањем налога у поступку, одређивањем претходних мера и

мера обезбеђења, затим при утврђивању листе потраживања, преко разматрања предлога плана реорганизације, па све до усвајања односно потврђивања плана реорганизације друштва капитала у стечају.

Најзад, суд задржава контролу и по усвајању односно потврђивању плана реорганизације. Он наине може наложити извршење плана или пак план поништити и отворити нови поступак, ређе реорганизације, а по правилу банкрутства.

3.10.1.3. Улога доносиоца одлуке

Зависно од законског решења, суд може имати улогу органа који усваја или само потврђује план реорганизације друштва капитала у стечају који су претходно усвојили повериоци. Француско право даје ово овлашћење стечајном судији у оба облика реорганизације – поступку спасавања (и у обе његове варијанте) и поступку судске реорганизације.

Након саслушавања учесника стечајног поступка реорганизације, те разматрања предложеног плана и утврђивања да постоје „озбиљне могућности реорганизације“, суд усваја план чиме он постаје извршна исправа.

3.10.2. Улога управника

Положај стечајног управник у стечајном поступку и поступку реорганизације у стечају зависи од законодавног приступа читавој материји. Он своју дужност обавља као стручно и професионално лице. Зависно од циља стечајног поступка утврђеног законом, он обавља улогу помоћи, надзора или управљања привредним друштвом у стечају.

3.10.2.1. Стечајни управник

У Француској постоји стечајни управник, али он није увек обавезан орган у стечајном поступку. Осим тога, део овлашћења која традиционално спадају у његову надлежност пренет на судског заступника поверилаца. Тиме се делом

надомешћује заштита поверилаца, услед традиционалне наклоњености француског права дужнику.

Стечајни управници, као професија стално се унапређују и раде на стручном усавршавању. У том смислу, значајну улогу имају њихове професионалне асоцијације или коморе, као и јавна организација за надзор над њиховим радом. То је важно због чињенице да стечајни управник може преузети улогу заступника привредног друштва у стечају, а уједно треба да штити имовину дужника, као и права и интересе поверилаца. Зато се он може наћи и у улози посредника, заступника, учесника на једној страни у судском поступку, органа који поступа по налозима стечајног суда и коначно лица које је задужено да спроводи план реорганизације.

Као лице које спроводи усвојени и потврђени план реорганизације, стечајни управник треба да поступа у складу са законом и циљем стечајног поступка који је утврђен законом. Ипак, он мора такође да координише свој рад са дужником коме је, ако је била суспендована, враћена правна и пословна способност. Тиме се постиже да управа друштва буде ефикасна и посвећена извршењу плана.

3.10.2.2. Развој института управника реорганизације

Поставља се питање, да ли би поред стечајног управника требало увести институт управника реорганизације. Као што смо видели, у законодавствима наклоњеним дужнику, ако самом дужнику није поверено извршење плана реорганизације, та дужност може бити поверена стечајном управнику, судском заступнику поверилаца или другом стручном лицу.

Сва наведена лица имају знања и стручност да обављају дужност корпоративне управе, уз ангажовање других лица. По извршењу плана, они овлашћење управљања предају дужнику, тачније управи реорганизованог друштва капитала или пак његовим власницима.

Имајући у виду комплексност материје реорганизације, посебно санационе реорганизације у стечају, требало би размотрити могућност да се стечајни управници и друга лица која се баве саветовањем у области стечаја, специјализују у области мера реорганизације. То би омогућило да се створе боље претпоставке за

добру припрему, стручну израду, придобијање подршке и сагласности приликом гласања и најзад, успешно извршење плана реорганизације. Није толико од значаја назив професије лица које би се у том правцу специјализовало. Можда би по узору на наставак „у реорганизацији“ то могао да буде управник реорганизације. У сваком случају, овај назив би имао далеко мање негативан призив него што то има назив стечајни управник.

Осим наведених лица, у улози лица које извршава план реорганизације, као извршне исправе, може се наћи и извршитељ (приватни, јавни или судски). Ипак, то је изузетан случај, када дужник не извршава план реорганизације, а повреда плана није од значаја за његово извршење.

3.10.3. Улога поверилачких органа

У законодавствима која као циљ стечајног поступка односно поступка реорганизације у стечају предвиђају намирење потраживања поверилаца, поверилачки органи имају израженију улогу.

Поверилачки органи зависно од њиховог броја могу да буду скупштина и одбор поверилаца или само одбор поверилаца.

У стечајном поступку важи начело једнаког третмана поверилаца унутар исте класе. Приликом разматрања предлога плана реорганизације, могу доћи до изражаја разлике у интересима великих и малих поверилаца. То посебно може да буде случај, када један поверилац има већину у укупним потраживањима према дужнику. У таквој ситуацији, суд може имати значајну улогу, пре свега кроз контролу законитости поступка и садржине плана реорганизације. Ипак, када је улога суда ограничена, преостаје још само стечајни управник као орган који може да евентуално да помогне заштити интереса малих поверилаца. Уколико нису испуњени услови да мали повериоци блокирају усвајање плана реорганизације, они ће бити у обавези да прихвате намирење у износу и на начин утврђен планом чак и када су са њим били несагласни.

Приликом разматрања и усвајања плана реорганизације друштва капитала у стечају, има интереса одвојити финансијске и остале повериоце. То посебно чини

француски законодавац, будући да према Трговинском закону ни у једном од поступака повериоци не одлучују о усвајању плана, већ само дају мишљење а план усваја суд.

3.10.4. Улога дужника

Када је улога дужника у питању, најважнији чинилац је корпоративна управа. Лоша корпоративно управа, која интересе привредног друштва и власника капитала подреди другим, посебно својим интересима на тржишту, један је од главних разлога наступања тешкоћа у пословању подобних да доведу до неспособности за плаћање. Зато, савесна, професионална и добро организована корпоративна управа је претпоставка за успех у реорганизацији друштва капитала у стечају.

Осим тога, квалитетна корпоративна управа способна је да поврати и одржи поверење поверилаца, пословних партнера и клијената друштва капитала, те да кроз преговоре ван, а по потреби у оквиру стечајног поступка, привуче свежа финансијска средства неопходна за извршење плана реорганизације. То се посебно односи на мере реорганизације капитала друштва и делатности. Улагање свежих средстава, уместо њиховог пласмана ради намирења потраживања, пружа могућност за одрживо пословање, које би донело приход неопходан за измиривање обавеза утврђених у плану. Ипак, ту није крај обавеза корпоративне управе.

Тек успешно извршење плана реорганизације и наставак обављања делатности кроз рентабилно пословање, прави је показатељ доброг корпоративног управљања у условима кризе.

3.11. Усвојене мере реорганизације

Усвојени и потврђени план реорганизације друштва капитала у стечају представља извршну исправу која делује према свима и обавезује све учеснике стечајног поступка. Као таква исправа, план реорганизације је подобан за принудно извршење, односно може бити поништен, а нови стечајни поступак отворен, ако повреда плана од стране дужника битно утиче на његово извршење.

Као што смо видели, мере реорганизације могу бити различитог карактера, а често зависе од типа плана реорганизације који је усвојен. Ипак, и код санационог типа реорганизације друштва капитала у стечају долази у обзир примена свих мера реорганизације.

По ступању на снагу плана, усвојене мере битно мењају судбину друштва капитала у реорганизацији и пратиће његов правни живот до следеће реорганизације ван стечаја или у стечају.

3.11.1. Дејство усвојених мера реорганизације

Као извршна исправа, план реорганизације (предстечајне или стечајне) производи дејства *erga omnes*. Ипак, та дејства се превасходно односе на учеснике поступка, како сагласне тако и несагласне, а пре свих на дужника, друштво капитала које се реорганизује, и његове повериоце.

Мере реорганизације производе дејство по правноснажности судске одлуке о усвајању односно потврђивању плана. Од тог тренутка, план реорганизације је принудно извршив.

Према лицима према којима план производи, правна дејства можемо да поделимо на дејства према дужнику, према повериоцима и према трећим лицима.

3.11.1.1. Дејства према дужнику

Будући да је дужник, друштво капитала у реорганизацији, субјекат поступка, мере реорганизације ће се односити увек на њега. Било која мера да је у питању, њена правна дејства ће се одразити на управљање, правну форму, статус, структуру капитала, облигациони однос, запослене код дужника итд.

План реорганизације, посебно санационе реорганизације или комбинације санације и друго типа плана реорганизације, у начелу увек иде у прилог дужнику, друштву капитала у реорганизацији. Другачији исход развоја стечајног поступка, значио би неки вид престанка дужника. Цесиона реорганизација значила би престанак правног носиоца, а наставак економског дела пословања. Другим речима, дошло би до продаје правног лица новом власнику. Према припада типу реорганизације, ликвидациона реорганизација доводи у суштини до истог исхода

као и банкротство. У оба случаја, дужник престаје да постоји и као правни и као економски субјекат.

Дужник било да задржава управљање и извршава план реорганизације (*debtor in possession*) било да је тај задатак поверен стечајном управнику или другом стручном лицу, има обавезу да се придржава мера утврђених у плану све до потпуног извршења. Према њему је стечајни поступак обустављен, али то не значи да не може да буде поново отворен.

Од тренутка правноснажности судске одлуке о усвајању односно потврђивању плана, мере реорганизације су принудно извршиве. Ако повреду учини неко лице, одговараће за накнаду штете односно у односу на њега мера се може принудно извршити. Ипак, ако повреду обавезе из плана учини дужник, а она буде таквог карактера да битно утиче на извршење плана, суд може поништити план реорганизације и поново отворити стечајни поступак. Остаје питање, да ли ће у том тренутку дужник бити само несавестан или и неспособан за плаћање. Објективно би се могло поставити питање, треба ли дозволити усвајање новог плана реорганизације. Уколико није наступио стечајни разлог, а одлуку о реорганизацији доносе повериоци, одлуку о судбини дужника би требало препустити њима. То значи да би повериоци требало да одлуче, како о даљем току поступка тако и о начину извршења новог евентуалног плана. Ако пак одлуку о судбини дужника доноси суд, тада би требало строжије ценити стечајне разлоге и изгледе за реорганизацију приликом одлучивања, а извршење евентуално усвојеног плана реорганизације никако не би требало препустити дужнику. То би требало да буде својеврсна најблажа казна за дужника, будући да је несавесним поступањем пропустио прилику да се реорганизује и врати у привредни живот.

У сваком случају, стечајни поступак и његове поједине облике, не би требало посматрати превише негативно. Он пре свега служи очувању права учесника привредног живота и правног промета једне земље. Уколико је одређено привредно друштво неспособно за тржишну утакмицу, не би требало инсистирати на његовој реорганизацији по цену проузроковања веће штете.

3.11.1.2. Дејства према повериоцима

План реорганизације, било ког типа, иде у прилог повериоцима друштва капитала у реорганизацији, ако је то најповољнији начин намирања њихових потраживања. Да ли ће то бити случај, не зависи само од поверилаца, ни увек од самог дужника, бар не по усвајању плана, нити од суда. Као што смо навели, постоји читав низ објективних чинилаца који могу да утичу на извршење плана реорганизације у пракси. Ипак, пре свега је битно да план реорганизације буде добро припремљен и реално заснован, да буде на располагању довољно имовине и обезбеђена свежа финансијска средства за наставак пословања, затим да се задржи поверење пословних партнера дужника и коначно да се наставак пословања дужника покаже рентабилним.

Повериоци након правноснажности плана реорганизације примају извршење обавеза односно потраживања на начин и у износу који је утврђен планом. Они могу бити несагласни са одређеном мером, пре свега облигационоправног карактера. Ипак, по потпуном извршењу плана реорганизације, дужник друштво капитала у реорганизацији неће више имати обавезу према њима. Сви даљи правни односи између дужника и поверилаца заснивају се, мењају и гасе према општим правилима облигационог права.

У случају да план реорганизације буде поништен, повериоци ће имати право да потражују пуни износ потраживања од дужника. У односу на повериоце потраживања која су настала по отварању стечајног поступка, они би требало да уживају предност, пре свега у смислу изостанка обавезе пријављивања потраживања. У том погледу, француско право садржи добро решење.

3.11.1.3. Дејства према трећим лицима

Када су у питању трећа лица, која нису непосредно учествовала у поступку реорганизације нити гласала о усвајању плана, а у односу на која ће план реорганизације производити правне последице, ту се пре свега могу навести запослени код дужника друштва капитала у реорганизацији, затим хипотекарни повериоци и друга лица, али и привреда једне државе.

Запослени само преко својих представника, члана у одбору поверилаца или преко консултативних тела могу дати своје мишљење о плану реорганизације. Када су у питању дејства плана, запосленима је у интересу пре свега економски опстанак дужника, па тек онда и његов правни опстанак. То у ствари значи, да запосленима код дужника одговара цесиони или санациони тип плана реорганизације, зависно од мера које су у плану утврђене, а које предвиђају смањење броја радних места, затварање огранака и пословних целина, смањење зарада запослених и друго. С једне стране, у системима где одлуку о плану доносе повериоци, запослени ће имати мање шансе да остваре своје интересе. Повериоци са већинским учешћем у потраживањима се воде пре свега својим приватним интересом и интересом за најповољније намирење потраживања. С друге стране, у системима где план усваја суд, већа је могућност да интереси запослених буду узети у обзир. Штавише, у француском Трговинском закону је тај циљ изричито предвиђен⁸⁰⁴.

3.11.1.4. Заложни повериоци

Хипотекарни повериоци чине категорију поверилаца који немају новчано потраживање према стечајном дужнику, већ према трећем лицу. Они међутим имају само заложно право уписано на предмету у имовини стечајног дужника. Ту постоји сличност са разлучним повериоцима. Ако повериоци имају новчано потраживање обезбеђено предметом у имовини стечајног дужника, тада ће се сматрати разлучним повериоцима. Заложно право може бити ручна залога или хипотека. У Србији је Законом о изменама Закона о стечају уведена ова категорија поверилаца 2014. године⁸⁰⁵.

3.12. Ефикасност усвојених мера реорганизације

Извршење плана реорганизације друштва капитала у стечају значајно ће зависити од ефикасности мера предвиђених у плану. Зато је неопходно приликом припреме и израде плана реорганизације припремити и одговарајућу студију

---

⁸⁰⁴ Art. L.621-1, Art. 631-1 Code de commerce.

⁸⁰⁵ Чл. 49 ст. 5 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014). Наталија Пејић-Кордић, *Разлучна права поверилаца*, 2013. www.susus.rs, 01.04.2016.

изводљивости реорганизације, која би била стављена на увид свим заинтересованим лицима, а пре разматрања и гласања о плану.

Процена изводљивости плана треба да обухвати све могућности и последице стечајног поступка. Зато је неопходно размотрити евентуално вођење преговора ван судског поступка ради изналагања решења. Те након постизања сагласности, могао би бити примењен институт унапред припремљеног плана реорганизације. Ипак, то захтева правовремено отпочињање преговора, пре или у раној фази настанка тешкоћа у пословању.

3.12.1. Правна могућност одређене мере

Полазна тачка треба да буде разјашњење правне ситуације дужника друштва капитала. Неопходно је да сва документација дужника буде на располагању, а ради провере од стране стечајног управника или других стручних лица. То се односи на билансе, пословне планове, затим евентуалне раније предлоге реорганизације, опште услове пословања, као и све уговоре дужника, посебно уговоре о кредиту, о хипотеци и другим врстама обезбеђења, уговоре о испоруци, уговоре са трајним извршењем обавеза итд.

Следећи корак би требало да буде утврђивање правног оквира за реорганизацију. Ту је потребно утврдити имовину која треба да послужи за наставак пословања и обезбеђење намерења потраживања, извршити одвајање неопходне имовине од оне која се може уновчити или пружити као обезбеђење, затим треба утврдити износе потраживања и проценат у којем ће она бити намирена, утврдити које мере санационе реорганизације треба применити и размотрити њихова дејства и уз наведено припремити усклађени план пословања у реорганизацији.

3.12.2. Изводљивост одређене мере

Након утврђивања правног основа и оквира за мере реорганизације, треба да следи *ex ante* анализа и вредновање ефеката и ризика мера реорганизације. Ту треба посебно имати у виду изводљивост наставак пословања друштва капитала у реорганизацији. На њега утичу бројни чиниоци попут реакције кључних

поверилаца, финансијских и нефинансијских, њихово изјашњавање по класама у току поступка, став потрошача, прецизније клијената који купују робу или корисника услуга друштва капитала, реакције добављача, запослених код дужника, реакција конкурентских фирми, става стечајног управника и најзад стечајног суда.

План реорганизације мора да узме у обзир све наведене и друге чиниоце који могу утицати на изводљивост конкретне мере, па и самог плана реорганизације. На основу такве анализе, може се донети одлука на питање да ли ићи у реорганизацију, санациону или неког другог типа, или на банкротство друштва капитала.

Један од значајних чинилаца јесте и јавност припреме реорганизације и самог поступка реорганизације. Одлука да се приступи реорганизацији нужно доноси и откривање детаља пословања друштва капитала у већој или мањој мери и већем или мањем кругу лица. Ту се налази и граница између правовремене и закаснеле одлуке о реорганизацији. Таква одлука лежи на корпоративној управи друштва капитала, односно на њеној професионалности, стручности и савесности.

3.12.3. Трошкови мера реорганизације

Мере реорганизације, падају непосредно на терет дужника друштва капитала. Финансирање реорганизације, укључујући и намирење потраживања, врши се из средстава остварених у наставку пословања и уновчењем имовине која за то није неопходна.

Посредно, међутим, трошкове мера поднеће и повериоци друштва капитала. Наиме, у тој мери ће бити умањен износ који би повериоци сразмерно добили, али не у банкротству, будући да су реорганизацију изабрали као повољнији начин намирења. То ипак није случај када суд усваја план реорганизације, а повериоци само дају мишљење о плану.

Осим поверилаца, и запослени код дужника ће поднети терет трошкова реорганизације. Ако мерама реорганизације не буде предвиђено отпуштање запослених, што је ретко случају у пракси, зараде запослених биће умањене, као последица нових услова пословања друштва.

Процена трошкова мера реорганизације је стога од великог значаја за припрему плана реорганизације.

3.13. Проблем реорганизације група друштава

Привредна друштва повезана капиталом, уговором или капиталом и уговором, могу се наћи ситуацији даједно или више друштава капитала, чланова групе постане неспособно за плаћање. Иако су у правном смислу, то самостална правна лица, њихово пословање се води у складу са заједничким циљем групе⁸⁰⁶. У том погледу, може да се замисли ситуација повезаног или „ланчаног“ стечаја. За стечајни поступак односно поступак реорганизације од значаја је пре свега учешће у капиталу⁸⁰⁷.

Закон о стечају у Србији је после измена 2014. године прилично усклађен са одредбама које предвиђа нова Уредба ЕС 848/2015.

3.13.1. Групе друштава у Европској унији

На нивоу Европске уније усвојена је маја 2015. године нова Уредба ЕС 848/2015 о стечајним поступцима⁸⁰⁸, која је поставила одређене оквире за стечајни поступак групе друштава.

3.14. Међународни поступак реорганизације

У условима развоја савременог тржишта и пословања мултинационалних компанија широм света, од значаја је уређење питања међународног стечаја. С тим у вези, поставља се питање како спровести реорганизацију компаније која има имовину на територији више држава, а да притом не постоји заједнички оквирни правни пропис или конвенција на основу које би се спровео поступак.

---

⁸⁰⁶ М. Васиљевић, *Компанијско право*, стр. 511.

⁸⁰⁷ В. Радовић, *Стечај повезаних друштава – Основни проблеми и недоумице*, *Хармониус* 2014, Београд, стр. 271-299.

⁸⁰⁸ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings OJ L 141, 5.6.2015. Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings, *Official Journal* L 160 , 30/06/2000 P. 0001 - 0018.

Покушај уједначавања националних прописа у области стечајног поступка учињен је доношењем *UNCITRAL* модел закона.

3.14.1. Судска надлежност

Надлежност суда који је отворио поступак *lex fori concursus*. С обзиром на предмет ове студије, за сада само нова Уредба Европске уније 848/2015 о стечајним поступцима садржи одредбе које уређују питања судске надлежности у прекограничном поступку реорганизације привредног друштва. Она ступа на снагу 2017. године. У том смислу, њене одредбе ће се примењивати у Немачкој и Француској. Када је у питању Србија, у складу са Националном стратегијом придруживања Европској унији, може се очекивати доношење нових прописа којима би се уредила ова материја. У погледу судске надлежности, нема потребе за доношењем новог прописа, будући да одредбе о међународној судској надлежности налазе примену у поступку реорганизације, као облику стечајног поступка.

3.14.2. Признавање страног извршног наслова

У погледу признавања страних судских одлука, према Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља примењује се начело узајамности⁸⁰⁹.

На нивоу Европске уније, до сада је питање признавања страног стечајног поступка и судске одлуке у стечајном поступку било уређено Уредбом 1346/2000 о стечајним поступцима. Нова Уредба Европске уније 848/2015 о стечајним поступцима из 2015. године која такође уређује признање страног стечајног поступка и судске одлуке ступа на снагу 2017. године. До тренутка док Србија не постане члан Европске није у погледу признавања стране судске одлуке из стечајног поступка примењивале се одредбе Закона о стечају⁸¹⁰ који је прилично усклађен са законодавством Европске уније.

---

⁸⁰⁹ Чл. 80 Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Сл. лист СФРЈ“, бр. 43/82 и 72/82 - испр., „Сл. лист СРЈ“, бр. 46/96 и „Сл. гласник РС“, бр. 46/2006 - др. закон).

⁸¹⁰ Чл. 188 Закона о стечају („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014).

3.15. Закључак

У овом поглављу смо покушали да свеобухватно приступимо карактеристикама које би требало да укључи савремено стечајно законодавство чији је санациона реорганизација неизоставни део. Традиционални приступ у виду решавања тешкоћа у пословању тек по наступању или непосредно пред наступање неспособности за плаћање, показао је слабе резултате у пракси. Зато је потребно изаћи из оквира неспособности за плаћање у ужем смислу односно престанка плаћања у законом утврђеном року и прећи на обухватнији приступ кроз стандард тешкоћа у пословању које могу водити неспособности за плаћање, а неспособност за плаћање оставити као разлог за поступак банкротства. Не постоји идеално решење за стечајни поступак односно за поступак санационе реорганизације у стечају. Самим тим, исход реорганизације није загарантована санација друштва капитала. Законодавац би требало да тежи обезбеђењу оптималних оквира за одвијање поступка. Ипак, успех реорганизације зависи од бројних објективних и субјективних чинилаца. Стечајни поступак односно поступак реорганизације у стечају чини део правног и свеукупног система једне земље, и као такав, оптималан законски оквир је само претпоставка за добру припрему и правовремено отварање поступка. Правна природа реорганизације у стечају, било санационе или другог типа, зависи од тога ко усваја, а не потврђује план. Судска потврда плана не мења чињеницу да о њему одлучују повериоци у оним системима који имају за основни циљ стечајног поступка и поступка реорганизације у стечају намирење потраживања поверилаца. Као што предмет реорганизације могу да буду сви аспекти живота друштва капитала, тако могу да буду и код других привредних, али и ванпривредних субјеката. Зато би требало имати у виду за будуће реформе, увођење општег стечајног поступка за правна и физичка лица, привредне и ванпривредне субјекте. Такође, реорганизацију треба учинити приступачном и усклађеном са потребом за правовременим решавањем тешкоћа у пословању. У том смислу, судски поступак не треба искључити као оквир за реализацију односно потврду плана реорганизације. Ипак, високи трошкови, умањење имовине и негативан призвук стечајног поступка, упућују да судски поступак треба што краће

да траје. За ту сврху, најповољније решење је унапред припремљен план реорганизације. Вансудски начини решавања, не обезбеђују извесност и правну сигурност какву има стечајни поступак. Они су свакако добра припрема, на коју стечајни поступак треба да се надовеже. Не постоји само један циљ модерног стечајног поступка и поступка санационе реорганизације у стечају. Намирење поверилаца на најповољнији начин, без сумње то треба да остане. Али, тај циљ се постиже и остварењем других циљева, посебно превенције стечаја, наставак пословања и очувања радних места на основу реално заснованог плана. Ти други циљеви захтевају активну улогу пре свих, органа друштва капитала, стручних служби, затим поверилаца, као пословних партнера, те финансијских установа и синдиката и запослених у друштву капитала. Њихова сарадња и однос заснован на начелу *bona fide* омогућава да се тешкоће решавају вишестепеним приступом, најпре вансудским путем, који се због боље заштите права и интереса може продужити у виду краће интервенције суда ради потврде постигнутог споразума. Судски органи и органи које именује суд треба да покушају да учеснике поступка доведу до усаглашеног решења. Закон за план санационе реорганизације захтева подршку одређених чинилаца или судску одлуку, али је широка подршка од кључног значаја за његово извршење. Када је план реално и на закону заснован, добра корпоративна управа може да га ефикасно изврши. Тиме се постиже циљ намирења потраживања и санације дужника, друштва капитала. Код групе друштава, постоје два могућа приступа решавању тешкоћа. У оба случаја, и координације и јединства, неопходан је приступ као и код друштава капитала. Оптимизација законодавног оквира уз минималну интервенцију суда, може омогућити предуслове за успешну реорганизацију групе. То важи и за приступ међународном стечају.

ДЕО 4

4. ЗАКЉУЧАК СВИХ ПОГЛАВЉА

Данас, стечај односно стечајни поступак као правни појам треба узимати у ширем смислу. То има смисла, будући да закони којима се уређује материја стечаја не обухватају банкротство или стечај у ужем смислу. Овакав приступ омогућава да појмом стечаја у ширем смислу буду обухваћени како неспособност за плаћање, претећа неспособност за плаћање и презадуженост, тако и тешкоће у пословању различите природе које могу довести до неспособности за плаћање. Основна карактеристика свих таквих тешкоћа је немогућност или неспособност привредног друштва да их само савлада. То је последица савремених трендова у законодавствима, која под њим не подразумевају више само престанак привредног друштва услед неспособности за плаћање (банкротство или стечај у ужем смислу), већ скуп мера за савладавање такве неспособности. Санациона реорганизација друштва капитала у стечају схваћена у ширем смислу обухвата више могућих поступака. Она сама представља један од могућих типова реорганизације у стечају, у пракси истина мање заступљен. Тако, она представља један од могућих исхода стечајног поступка као поступка колективног намирења потраживања поверилаца. Управо је то дуго био разлог отварања стечајног поступка. Заснована на плану реорганизације, као извршној исправи, санациона реорганизација представља скуп мера које се извршавају у складу са циљем, како стечајног поступка тако и самог поступка реорганизације који следи национално законодавство. Сходно том циљу, разликује се и правна природа реорганизације привредног друштва у стечају. За једне је она споразум или уговор поверилаца и у одређеним случајевима и дужника, док је за друге судска одлука ванпарничног карактера. За треће опет, она је институт *sui generis*.

Истраживање је започело од следећих полазних тачака: да санациона реорганизација друштва капитала у стечају треба да буде једнака са другим облицима стечајног поступка и заснована на реалним основама, да примена и успех санационе реорганизације друштва капитала у стечају зависе од оптималности законодавног оквира, да стечајни поступак представља незаобилазан и

најсигурнији оквир за спровођење циљева и мера санационе реорганизације (платежно неспособног друштва капитала) и да спровођење мера санационе реорганизације друштва капитала зависи од доброг корпоративног управљања.

Већина законодавстава, међу којима немачко и српско, која у први план постављају намирење потраживања поверилаца, терет одлучивања препуштају повериоцима дужника друштва капитала. Они тада одлучују о спровођењу поступка реорганизације уместо банкротства и касније о усвајању плана реорганизације. Изузетно, они само гласају о плану када дужник предложи унапред припремљени план реорганизације. Традиционално, у овим законодавствима, у пракси повериоци ретко прихватају да дужник задржи управу над имовином привредног друштва, иако формално та могућност постоји. Насупрот томе, француско законодавство, већ традиционално, у први план ставља превазилажење тешкоћа са којима се привредно друштво суочава, а не може само да их савлада. Следећи такав приступ, кључну улогу у поступку има суд. Дужник друштво капитала у тешкоћама ставља се под судску заштиту и улази у поступак процене изгледа и припрему реорганизације. Штавише, дужник често у пракси задржава управу над имовином, док му стечајни управник само помаже у управљању или врши надзор над њим. На тај начин, може се направити подела стечајних законодавстава на она која су наклоњена повериоцима и на она која су наклоњена дужнику.

На основу напред наведеног, дисертација је заснована на хипотезама које су за циљ имале пре свега да санациону реорганизацију у стечајном поступку представе у појединостима и на једноставан начин. То је омогућило да се дође до њене суштине у три анализирана законодавства. Потом се приступило свеобухватном критичком приступу предности и недостатака сваког од њих.

Резултат испитивања прве хипотезе кроз предметна законодавства је позитиван, тако да можемо закључити да санациона реорганизација друштва капитала у стечају у начелу једнака и треба да буде једнака са другим облицима стечајног поступка које предвиђа закон, те да нема легитимног разлога да се ставља у подређени положај ради заштите интереса поверилаца. Када је санациона

реорганизација друштва капитала у стечају заснована на реалним основама, она даје добре резултате у пракси и када повериоци не доносе одлуку о њој.

Резултат испитивања друге хипотезе представља кључно питање овог истраживања. Разлог за то је како теоријски тако и практичан. Наиме, примена и ефикасност института санационе реорганизације друштва капитала у стечају у пракси зависи од подстрека који законодавац даје привредним друштвима и другим потенцијалним стечајним дужницима. Флексибилан приступ уз више понуђених могућности за решавање тешкоћа у пословању, даје мотив самом дужнику друштву капитала да правовремено приступи преговорима са повериоцима и уз помоћ суда обезбеди примену скупа мера које би га извеле из кризе. Тешко је закључити да је један од приступа исправнији него други. Разлог за то треба потражити у пракси. Иако француско законодавство има блажи приступ према дужнику, француска привреда не бележи због тога нужно боље резултате. Истина, од увођења у примену санациона реорганизација је све више заступљена у пракси. Насупрот томе, немачко законодавство је тек недавно заузело блажи став према дужнику, али и даље као циљ стечајног поступка има намирење потраживања поверилаца. Упркос томе, немачка привреда бележи стални раст и представља водећу у Европи и једну од водећих у свету. Српско законодавство направило је 2004. године радикалан рез и од превазиђеног и дужнику наклоњеног прешло на приступ који штити интересе поверилаца. Међутим, само стечајно законодавство није у стању да промени привредно стање земље која је у стагнацији већ више од две деценије. Ипак, постојећи прописи представљају добар почетак. Као држава кандидат за чланство у Европској унији, Србији предстоји наставак и завршетак поступка усклађивања законодавства са правним тековинама Европских заједница. На нивоу Европске уније, стечајни поступак није остао занемарен. Од 2001. године до данас забележен је велики број прекограничних стечајних поступака. После дуже дебате постојећа Уредба ЕС 1346/2000 замењена је новом Уредбом 848/2015, у чији текст су укључене и одредбе о реорганизацији. Зато, можемо очекивати, а постоје и захтеви из праксе, да ће српско стечајно право имати још једну реформу. Судска, али не и судећа интервенција, даје плану на којем се санациона реорганизација заснива својство извршне исправе, која производи дејства *erga omnes*.

Правовремена одлука дужника даје више мотива повериоцима и другим учесницима да подрже реорганизацију, чиме се повећавају шансе за њено успешно извршење у пракси. Ригидан законодавни приступ обесхрабрује дужника, доводи до закаснелих реакција и одлука, пада поверења поверилаца и смањује шансе за успех. Ипак, треба оставити одређену резерву, јер оптималности законодавног оквира даје пре свега добру полазну основу. На коначни исход могу утицати бројни чиниоци на тржишту.

Трећа хипотеза полази од тога да је судски поступак неопходан и незаобилазан ради заштите интереса свих учесника у поступку санационе реорганизације, а посебно поверилаца. Чињеница да се отварањем овог судског поступка сва потраживања стичу и намирују у оквиру њега, спречава да само одређени поверилац намири потраживање кроз поступак појединачног извршења. Чак и када коначну одлуку о реорганизацији доноси суд, то не значи да ће он стати на страну дужника. Суд своју функцију врши самостално и непристрасно, па као објективни чинилац може да стекне најбољи увид у ситуацију. Под судском контролом, обезбеђује се да дужник не наноси штету повериоцима својим лошим пословним потезима. Осим тога, пре наступања неспособности за плаћање, не постоји основ да се дужник потпуно лиши права и овлашћења над имовином привредног друштва. Када она наступи, прелази се на строжији режим поступања са дужником, чиме се обезбеђује заштита права и интереса поверилаца.

Коначно, четврта хипотеза истиче да спровођење мера санационе реорганизације друштва капитала у стечају зависи од доброг корпоративног управљања. Наиме, добра корпоративна управа не започиње санациону реорганизацију по наступању неспособности за плаћање и отварању стечајног поступка. Од ње се очекује да правовремено уочи тешкоће са којима се друштво капитала може суочити или суочава, те да приступи изради плана мера за њихово превазилажење. План не подразумева често непопуларне мере, поводом којих друштво капитала до отварања стечајног поступка у ширем смислу има могућност избора. По отварању стечајног поступка, та могућност избора се сужава или потпуно губи услед укључивања у одлучивање других чинилаца, пре свега суда и поверилаца. Добро припремљен и реално заснован план има шансе за успех у

примени. Међутим, и тада је потребно да терет извршења плана санационе реорганизације понесе добра корпоративна управа. Ако то није случај, те дође до неуспеха у извршењу плана, доћи ће до поновног отварања стечајног поступка и по правилу одвијања поступка у правцу банкрутства друштва капитала.

5. ЛИТЕРАТУРА

Немачко право:

Achsnick, J., *Options-Modelle im Insolvenzplanverfahren*, 2002.

Adam, F. R., Insolvenzrecht und Grundgesetz, *DZWIR* 2009, 441 ff.

Allert, A./Seagon, Ch., *Unternehmensverkauf in der Krise, Erfolgreiche Strategien für den Werterhalt*, Springer, 2007.

Allolio, H./ Hintzen, U./ Metzen, P., *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, Bad Münstereifel (Fachhochschule für Rechtspflege Nordrhein-Westfalen), 2004.

Amend, A., *Insolvenzpraxis*, Bonn, 2003.

Amtsgericht Göttingen, Formularsammlung des AG Göttingen für IN-Sachen, *ZinsO* 2002, 118 ff.

Andres, D./Leithaus, R./Dahl, M., *Insolvenzordnung (InsO)*, Kommentar, 1. Auflage, München, 2006.

Anlauf, H.-P. Ph., *Vorgänger der Restschuldbefreiung nach heutigem Insolvenzrecht. Von der landwirtschaftlichen Entschuldungsgesetzgebung der Weimarer Republik über die NS-Schuldenbereinigung zur heutigen Restschuldbefreiung*, 2006.

Anlauf, H.-P. Ph., Die Restschuldbefreiung – ein Novum im deutschen Recht?, *DZWIR* 2007, 146 ff.

Bauer, P., *Der Insolvenzplan. Untersuchungen zur Rechtsnatur anhand der geschichtlichen Entwicklung*, 2009.

Balz, Manfred, Aufgaben und Struktur des künftigen einheitlichen Insolvenzverfahrens, *ZIP* 1988, 273 ff.

Balz, M., Die Ziele der Insolvenzordnung, in: *Kölner Schrift*, S.3 ff.

Beck, S., Verteilungsfragen im Verhältnis zwischen Haupt- und Sekundärinsolvenzverfahren nach der EuInsVO, *NZI* 2007, 1 ff.

Beck, S./Depré, P., *Praxis der Insolvenz. Ein Handbuch für die Beteiligten und ihre Berater*, München, 2003.

Becker, Ch., Außenwirkung und Innenwirkung, in: *Arbeitskreis für Insolvenz- und Schiedsgerichtswesen e.V.*, Köln (Hrsg.), *Insolvenzrecht auf dem Prüfstand. Drei Jahre*

Insolvenzordnung: Erfahrungen aus Wissenschaft und Praxis, Köln, ohne Jahr (2002), S.133 ff.

Becker, Ch., Bancarottierer, *KTS* 2008, 1 ff.

Becker, Ch., Europäisierung des Zivilverfahrensrechts, in: Bottke/Möllers/Schmidt (Hrsg.), *Recht in Europa. Festgabe zum 30-jährigen Bestehen der Juristischen Fakultät Augsburg*, 2003, S. 25 ff.

Becker, Ch., Insolvenz in der Europäischen Union. Zur Verordnung des Rates über Insolvenzverfahren, *ZeUP* 2002, 287 ff.

Berscheid, E.-D., Personalanpassung im eröffneten Insolvenzverfahren und im Insolvenzplanverfahren, in: *Kölner Schrift*, S. 1395 ff.

Bethmann-Hollweg, M. A. von, *Der Zivilprozeß des gemeinen Rechts in geschichtlicher Entwicklung*, 1865-1874 (Nachdruck 1959).

Bichlmeier, W./Engberding, A./Oberhofer, H., Insolvenzhandbuch. Ein rechtlicher und
Bier, A., Europäische und Internationale Unternehmensinsolvenz – Corporate governance, *RFW*, Universität Bonn, 1999.

Betriebswirtschaftlicher Leitfaden, 2. Auflage, Frankfurt am Main, 2003.

Bindermann, R., *Handbuch Verbraucherkonkurs*, 4. Auflage, Baden-Baden, 2004.

Binz, C., *Konkurrierende Insolvenzpläne*, Diss. Mainz, 2001.

Bitter, G., Beschränkung der Gesellschafterrechte im Insolvenz(plan)verfahren, *KSI*, 5/2°1°, S. 193.

Blersch, J./Goetsch, H.-W./Haas, U., *Insolvenzrecht. Kommentar der InsO und InsVV mit Schriftsätzen und Mustern für die Insolvenzrechtspraxis*, Bände I bis III, Berlin, 1999 ff. (Loseblatt), Stand: Mai 2009.

Bork, R., *Einführung in das Insolvenzrecht*, 5. Auflage, Tübingen, 2009.

Bork, R./Koschmieder, K.-D., *Fachanwaltshandbuch Insolvenzrecht*, Köln, 2003 ff., (Loseblatt), Stand: März 2009.

Breuer, W., *Insolvenzrechts-Formulabuch mit Erläuterungen*, 3. Auflage, München, 2007.

Braun, E., *Insolvenzordnung (InsO)*, Kommentar, 4. Aufl., 2010.

Braun, E./Uhlenbruck, W., *Muster eines Insolvenzplans. Leistungswirtschaftlicher Reorganisationsplan gem. §§ 217 ff. InsO*, 1998.

- Brei, K./Bultmann, B.**, *Insolvenzrecht*, Nomos Anwalt, Baden-Baden, 2008.
- Brefler, St.**, *Schuld knechtschaft und Schuld turm. Zur Personalexekution im sächsischen Recht des 13-16. Jahrhunderts*, 2004.
- Breuer, W.**, *Insolvenzrecht. Eine Einführung*, 2. Auflage, München, 2003.
- Breutigam, A./Kahlert, S.**, Forderungsfeststellung im Planverfahren – eine unendliche Geschichte?, *ZinsO* 2002, 469 ff.
- Breutigam A., Blersch J., Goetsch H.-W.**, *Berliner Kommentar Insolvenzrecht*, Luchterhand, 2013.
- Bruns, A.**, Grundpfandrechte im Insolvenzplanverfahren – das Ende deutscher Immobiliarsicherheiten?, *KTS* 2004, 1 ff.
- Bundes Justizministerium**, http://www.bmjv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/ReformInsolvenzrecht/ReformInsolvenzrecht_node.html, 15.01.2016
- Buth, A./Hermanns, M.**, *Restrukturierung, Sanierung, Insolvenz*, 3. Auflage, München, 2009.
- Buth, A. K./Hermanns, M.** (Hrsg.), *Restrukturierung, Sanierung, Insolvenz*, 2004.
- Crone, A./Werner, H.**, *Handbuch modernes Sanierungsmanagement*, 2007.
- Dabelow, Ch. von**, *Ausführliche Entwicklung der Lehre vom Concourse der Gläubiger*, 1801.
- Depré, P.**, *Anwaltspraxis im Insolvenzrecht*, 2. Auflage, München, 2005.
- Duursma-Kepplinger, H.-Ch./Duursma, D./Chalupsky, E.**, *Europäische Insolvenzordnung. Kommentar*, Wien/New York, 2002.
- Ehlers, H./Drieling, I.**, *Unternehmenssanierung nach der Insolvenzordnung*, 2. Aufl., 2000.
- Ehricke, U.**, Die Zusammenfassung von Insolvenzverfahren mehrerer Unternehmen desselben Konzerns, *DZWIR* 1999, 353 ff.
- Ehricke, U./Biehl, K./Damerius, O.**, *Insolvenzrecht*, München, 2008.
- Ehricke, U./Ries, J.**, Die neue Europäische Insolvenzverordnung, *NJW* 2003, 313 ff.
- Eickman, D./Flessner, A./Irschlinger, F.**, *Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung*, 3. Aufl., 2008.

- Eidenmüller, H.**, *Insolvenzbewältigung durch Reorganisation*, in: *Effiziente Verhaltenssteuerung und Kooperation im Zivilrecht*, von Claus Ott, Hans-Bernd Schäfer, 1997.
- Eidenmüller, H.**, Europäische Verordnung über Insolvenzverfahren und zukünftiges deutsches internationales Insolvenzrecht, *IPRax* 2001, 2 ff.
- Eidenmüller, H.**, Verfahrenskoordination bei Konzerninsolvenzen, *ZHR*169 (2005), 528 ff.
- Eidenmüller H.**, *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung InsO*, C.H. Beck, 2014.
- Endemann, W.**, Die Entwicklung des Konkursverfahrens in der gemeinrechtlichen Lehre bis zu der deutschen Konkursordnung vom 10. Februar 1877, *ZCP* 12 (1888), 24 ff.
- Engel, T.**, Die Insolvenz und optionsbasierte Reorganisationsmodelle, *DUV*, 2004.
- Erhard L.**, *Wohlstand für alle*, Econ, München 2000.
- Erhardt, M.**, *Regel- und Verbraucherinsolvenz: Prozessuale Probleme der Zweigleisigkeit des Insolvenzverfahrens*, 2003.
- Fischer, R.**, *Die unternehmerischen Mitwirkungsrechte der Gläubiger in der Überwachungsphase des Insolvenzplans*, 2002.
- Flessner, A.**, *Sanierung und Reorganisation, Insolvenzverfahren für Großunternehmen in rechtsvergleichender und rechtspolitischer Untersuchung*, J.C.B. Mohr, Tübingen, 1982.
- Flessner, A.**, Grundsätze des europäischen Insolvenzrechts, *ZeUP* 2004, 887 ff.
- Flöther, L.**, Schiedsverfahren und Schiedsabrede unter den Bedingungen der Insolvenz, *DZWIR* 2001, 89 ff.
- Flöther, L./Smid, St./Wehdeking, S.**, *Die Eigenverwaltung in der Insolvenz. Ein Praxisleitfaden mit erläuterten Musterschriftsätzen*, München, 2005.
- Foerste, U.**, *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, München, 2008.
- Forster, W.**, *Konkurs als Verfahren. Francisco Salgado de Somoza in der Geschichte des Insolvenzrechts*, 2009.
- Frank, W.**, *Die Überwachung der Insolvenzplaerfüllung*, 2002.
- Frank, W.**, Der verfahrensleitende Insolvenzplan, in: *Festschrift Braun*, 2007, S. 219 ff.
- Frege, M./Keller, U./Riedel, E.**, *Insolvenzrecht*, 7. Auflage, München, 2008.
- Frind, F.**, Die Grenze zwischen Gestaltung und Manipulation im Insolvenzplanverfahren, *NZI* 2007, 374 ff.

- Fritze, M.**, Sanierung von Groß- und Konzernunternehmen durch Insolvenzplan, *DZWIR* 2007, 89 ff.
- Fuchs, Th.**, Verbraucherinsolvenzverfahren und Restschuldbefreiung, in: *Kölner Schrift*, S. 1679 ff.
- Garašić, J.**, *Anerkennung ausländischer Insolvenzverfahren*, 2005.
- Gassert-Schuhmahr, H.**, *Privilegien in der Insolvenz*, 2002, S. 3 ff.
- Gestrich, Andreas/Stark, M.**, Überschuldung im ländlichen Kreditwesen im 18. und 19. Jahrhundert, *ZVI-Sonderheft* 2009, 23 ff.
- Gogger, M.**, *Insolvenzrecht*, 2. Auflage, München, 2006.
- Gogger, M.**, *Insolvenzgläubiger-Handbuch. Optimale Rechtdurchsetzung bei Insolvenz des Schuldners*, 2. Auflage, München, 2004.
- Gottwald, P.** (Hrsg.), *Insolvenzrechtshandbuch*, 3. Auflage, München, 2006.
- Gottwald, U./Riedel, E.**, *Praxishandbuch Insolvenzrecht*, Kissing, 2 Bände, 1998 ff. (Loseblatt), Stand: März 2008.
- Götz, J.**, Entwicklungslinien insolvenzrechtlicher Überschuldungsmessung, *KTS* 2003, 1 ff.
- Grappe, Ch.**, *Sanierungsstrategien, Empirisch-qualitative Untersuchung zur Bewältigung schwerer Unternehmenskrisen*, DUV, Wiesbaden, 2006.
- Grönda, E./Bünning, R./Liersch, O.**, Hase und Igel, oder: Die nachträgliche Eröffnung von Sekundärinsolvenzverfahren im Anwendungsbereich der Europäischen Insolvenzverordnung (EuInsVO), in: *Festschrift Braun*, 2007, S. 403 ff.
- Grub, V./Smid, S.**, Verbraucherinsolvenz als Ruin des Schuldners – Strukturprobleme des neuen Insolvenzrecht, *DZWIR* 1999, 2 ff.
- Grub, V.**, Die Angemessene Zahlungsquote im Insolvenzplan, in: *Festschrift Uhlenbruck*, 2000, S. 501 ff.
- Grub, V.**, Zur Beendigung des Insolvenzverfahrens bei Insolvenzplan, *DZWIR* 2004, 317 ff.
- Haarmeyer, H./Wutzke, W./Förster, K.**, *Insolvenzrechtliche Vergütung (InsVV)*, 4. Auflage, München, 2007.

- Haarmeyer, H./Pape, G./Stephan, G./Nickert, C.** (Hrsg.), *Formularbuch Insolvenzrecht, Regelinsolvenzverfahren, Insolvenzplanverfahren. Eigenverwaltung. Internationales Insolvenzrecht*, 2. Auflage, Herne, 2009.
- Hahn, C.**, *Die gesamten Materialien zu den Reichsjustizgesetzen*, Band 4, Materialien zur Konkursordnung, Berlin 1881 (Nachdruck 1983).
- Hänel, R.**, *Gläubigerautonomie und das Insolvenzplanverfahren*, 2000.
- Hanau, P./Berscheid, E.-D.**, *Übertragende Sanierung vor und in der Insolvenz*, in: *Kölnerschrift*, S.1541 ff.
- Handelsblatt**, Babcock-Sanierung vor dem Abschluss, 02.07.2003, www.handelsblatt.com/unternehmen/industrie/neue-geschaefte-akquiriert-babcock-sanierung-vor-dem-abschluss/2256114.html, 20.04.2016.
- Happe, E.**, *Die Rechtsnatur des Insolvenzplans*, 2004.
- Häsemeyer, L.**, *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, Köln/München, 2007.
- Haß/Huber/Gruber/Heiderhoff ; Graf-Schlicker, M.-L.** (Hrsg.), *InsO. Kommentar zur Insolvenzordnung*, Köln, 2007.
- Haß, D./Huber, P./Gruber, U./Heiderhoff, B.**, *EU-Insolvenzverordnung (EUInsVO). Kommentar zur Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 über Insolvenzverfahren (EUInsVO)*, Sonderausgabe aus: Geimer/Schütze (Hrsg.), *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, München, 2005.
- Henckel, W./Gerhardt, W.** (Hrsg.), *Insolvenzordnung. Großkommentar*, Erster Band. §§ 1-55, Berlin, 2004; Zweiter Band §§ 56-102, Berlin, 2007.
- Heppekausen, U.**, *Die Kölner Statuten von 1437*, 1999, S. 116 ff.
- Herweg, Ch.**, *Das Obstruktionsverbot bei der Unternehmenssanierung*, 2004.
- Hellmann, F.**, *Das Konkursrecht der Reichstadt Augsburg*, 1905.
- Hellmann, F.**, *Zur Geschichte des Konkursrechts der Reichstadt Ulm*, 1905.
- Herchen, A.**, Die Befugnisse des deutschen Insolvenzverwalters hinsichtlich der „Auslandsmasse“ nach In-Kraft-Treten der EG-Insolvenzverordnung (Verordnung des Rates Nr. 1346/2000) *ZinsO* 2002, 345 ff.
- Herchen, A.**, Scheinauslandsgesellschaften im Anwendungsbereich der Europäischen Insolvenzverordnung, *ZinsO* 2003, 742 ff.
- Hess, H.**, *Insolvenzrecht*, 4. Auflage, Heidelberg, 2007.

- Hess, H./Kranemann, K. R.**, *Insolvenzrecht*, 5. Auflage, Köln, 2003.
- Hess, H./Obermüller, M.**, *Insolvenzplan, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenz*, 3. Aufl. 2003.
- Hess, H.**, *Insolvenzrecht*. Großkommentar in drei Bänden, Band I. Kommentar §§ 1-112 InsO, Heidelberg, 2007; Band II. Kommentar §§ 113-359 InsO, Heidelberg, 2007; Band III. Erläuterung aller insolvenzrechtlichen Verordnungen, Nebengesetze und Nebenbestimmungen. Entscheidungsregister, Heidelberg, 2007.
- Hess, H.**, *InsVV. Kommentar zur Insolvenzzrechtlichen Vergütungsverordnung*, 2. Auflage, Heidelberg, 2000.
- Hess, H.**, *Sanierungshandbuch*, 4. Auflage, Köln, 2009.
- Hess, H./Binz, F.**, *Formulare und Muster zum Insolvenzrecht*, 2. Auflage, Heidelberg, 2001.
- Hess, H./Weis, M.**, *Insolvenzrecht. Tipps und Taktik*, 4. Auflage, Heidelberg, 2007.
- Heyer, H.-U.**, *Einführung in das Insolvenzrecht*, 1. Auflage, Oldenburg, 2005.
- Hirte, H./Bücker, Th.**, *Grenzüberschreitende Gesellschaften*, 2. Aufl., 2006.
- Holzer, J.**, Die Verbindung von Insolvenzverfahren, *NZI* 2007, 432 ff.
- Homann, S.**, System der Anerkennung eines ausländischen Insolvenzverfahrens, *KTS* 2000, 343 ff.
- Huelsdunk, I.**, Liquidation oder Reorganisation im Insolvenzplan – Alternativen aus der Sicht der ökonomischen Analyse des Rechts, *KTS* 1999, 291 ff.
- Huber P.**, Internationales Insolvenzrecht in Europa, *ZZP* 114 (2001), 133 ff.
- Ihin, A.**, *Die Insolvenz der GmbH*, GRIN Verlag, 2007.
- Institut für Mittelstandsforschung Bonn**, Die volkswirtschaftliche Relevanz von Insolvenzplanverfahren, <https://www.kfw.de/migration/Weiterleitung-zur-Startseite/Startseite/KfW-Konzern/KfW-Research/Economic-Research/Veranstaltungen-Vortr%C3%A4ge/Veranstaltungen-2009/PDF-Dateien/25.06.-Gude-Kranzusch.pdf>, 15.01.2016.
- Jaeger/Henckel/Gerhardt; Kindler, P.**, Internationales Insolvenzrecht, in: Rebmann, K./Säcker, F. J./Rixecker, R. (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 11. Internationales Wirtschaftsrecht. Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Art. 50-245), 4. Auflage, München, 2006. S. 346 ff.

- Jahm, U./Sahm, A.** (Hrsg.), *Insolvenzen in Europa*, 4. Aufl., 2004.
- Janssen, H.**, *Frühzeitige Erkennung und Vermeidung von Insolvenzrisiken im mittelständischen Unternehmen*, 2000.
- Jungmann, C.**, Schlechterstellungsverbote im Insolvenzplanverfahren – Zum Verhältnis und Verständnis der §§ 245 und 251 InsO, *KTS* 2006, 135 ff.
- Kahlert, G./Rühland, B.**, *Sanierungs- und Insolvenzsteuerrecht*, Köln, 2007.
- Kallwass, W./Abels, P.**, *Privatrecht, Bürgerliches Recht, Handelsrecht, Gesellschaftsrecht, Zivilprozessrecht, Insolvenzrecht*, Vahlen, 20, München, 2010.
- Kayser, G.**, *Hochstrichterliche Rechtsprechung zum Insolvenzrecht. Unternehmensinsolvenz und Insolvenzanfechtung*, 4. Auflage, Köln, 2010.
- Kautzsch, Ch.**, *Unternehmenssanierung im Insolvenzverfahren*, 2001.
- Keller, U.**, *Insolvenzrecht*, München, 2006.
- Kemper, J.**, Die Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 über Insolvenzverfahren, *ZIP* 2001, 1609 ff.
- Kersting, A.**, *Die Rechtsstellung der Gläubiger im Insolvenzplanverfahren*, 1999.
- Kirchhof, H.-P.**, *Leitfaden zum Insolvenzrecht*, 2. Auflage, Herne/Berlin, 2000.
- Kindler, P.**, Die Abgrenzung von Gesellschafts- und Insolvenzstatut, in: *Sonnenberger* (Hrsg.), *Vorschläge und Berichte zur Reform des europäischen und deutschen internationalen Gesellschaftsrechts*, 2007, S. 497 ff.
- Kirchhoff, H.-P.**, *Private Rechtssetzung*, Duncker & Humboldt, Berlin, 1987.
- Kirchhoff, H.-P./Lwowski, H.-J./Stürner, R.** (Hrsg.), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. Band 1: §§ 1-102. Insolvenzrechtliche Vergütungsverordnung (InsVV), 2. Auflage, München, 2008; Band 2: §§ 103-269, 2. Auflage, München, 2008; Band 3: §§ 270-355. Internationalzles Insolvenzrecht. Insolvenzsteuerrecht, 2. Auflage, München, 2008.
- Klein, D.**, EU-Beihilferecht und deutsches Insolvenzplanverfahren, *DZWIR* 2003, 89 ff.
- Korch, Cl.**, *Probleme und Aspekte der freien Sanierung von Unternehmen im Spannungsfeld von Sanierungsprivilegierung und Insolvenzverschleppung*, 1. Aufl., 2003.
- Kluth, Th.**, Die „wertlosen Gesellschaftsanteile“ – der Stein des Anstoßes im Sanierungs-Insolvenzplan, *ZinsO* 2002, 258 ff.

- Körner, M.**, Die Eigenverwaltung in der Insolvenz als bestes Abwicklungsverfahren?, *NZI* 2007, 270 ff.
- Kötzle, A.**, *Erfolgreiche Sanierung in der Insolvenz aus Sicht des Schuldnerunternehmens*, 2006, 17: 73 – 98.
- Kranzusch, P.**, Sanierungen insolventer Unternehmen mittels Insolvenzplanverfahren, *ZinsO* 2007, 804 ff.
- Kranzusch, P.**, Sanierungen insolventer Unternehmen mittels Insolvenzplanverfahren, *ZinsO* 2007, 804 ff.
- Kreft, G.** (Hrsg.), *Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung*, 5. Auflage, Heidelberg, 2008.
- Kraemer, J.** (Hrsg.), *Handbuch zur Insolvenz. Recht. Steuern. Betriebswirtschaft*, 2 Bände, Bonn/Berlin, 1997 ff. (Loseblatt), Stand: September 2009.
- Krull, H.**, *Bedingter Insolvenzplan und Kapitalschnitt*, 2000.
- Kübler, B./Prütting, H./Bork, R.** (Hrsg.), *InsO. Kommentar zur Insolvenzordnung*, Bände I, II und Texte, Köln, 1998 ff. (Loseblatt), Stand: Juni 2009; Münchener Kommentar: siehe Kirchhoff usw.
- Kübler B., Prütting H., Otte R.**, *InsO Kommentar zur Insolvenzordnung*, Beck, 2015.
- Lach, S.**, *Die Europäische Insolvenzordnung. Instrument des inländischen Gläubigerschutzes im Wettbewerb der Gesellschaftsrechte*, 2007.
- Lehr, W.**, Die neue EU-Verordnung über Insolvenzverfahren und deren Auswirkungen für die Unternehmenspraxis, *KTS* 2000, 577 ff.
- Leipold, D.**, Zur Rechtsnatur des Insolvenzplans, *KTS* 2006, 109 ff.
- Lepa, B.**, *Insolvenzordnung und Verfassungsrecht. Eine Untersuchung der Verfassungsmäßigkeit der InsO und der Einwirkung verfassungsrechtlicher Wertungen auf die Anwendung dieses Gesetzes*, 2002.
- Lieder, S.**, *Grenzüberschreitende Unternehmenssanierung im Lichte der EuInsVO*, 2007.
- Ludwig, D.**, *Neuregelungen des deutschen Internationalen Insolvenzverfahrensrechts*, 2004.
- Lunkenheimer, J./Zimmermann, K.**, *Reformbedarf gemeinschaftsrechtswidriger staatlicher Beihilfen im deutschen Insolvenzverfahren*, 2006.

- Lunkenheimer, J./Zimmermann, K.**, Reformbedarf zur Stärkung der außergerichtlichen Einigung, *ZVI* 2004, 317 ff.
- Madaus S.**, *Insolvenzplan, Von seiner dogmatischen Bedeutung als Vertrag und seiner Fortentwicklung in eine Bestätigungsinsolvenz*, Mohr Siebek, Tübingen 2011.
- Mairose, N.**, *Die Behandlung gemeinschaftsrechtswidriger staatlicher Beihilfen im deutschen Insolvenzverfahren*, 2006.
- Mahlstedt, D.**, Sanierung aus Insolvenz, *KSI*, 02/2005, S. 54-61.
- Martinek, M.**, Wissenschaftsgeschichte der Rechtsvergleichung und des Internationalen Privatrechts in der Bundesrepublik Deutschland, in: Dieter Simon (Hrsg.), *Rechtswissenschaft in der Bonner Republik - Studien zur Wissenschaftsgeschichte der Jurisprudenz*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1994, S. 529 - 619
- Martinek, M./Stoffels M./Wimmer-Leonhardt, S.**, *Handbuch des Leasingrechts*, 2. Aufl, Verlag C.H.Beck, 2008.
- Martinek, M./Bergmann, A.**, *Fälle zum Handels-, Gesellschafts- und Wertpapierrecht*, 4. Aufl., Falltraining, C.F.Müller Verlag, Heidelberg, 2008.
- Martinek, M./Rüßmann, H./Weth, S.**, *Juris-Praxiskommentar BGB (Printversion)*, 4. Aufl., Gesamtherausgeber Maximilian Herberger, 2009.
- Martini, U.**, Die Europäische Insolvenzverordnung über Insolvenzverfahren v. 29.05.2000 und die Rechtsfolgen für die Praxis, *ZinsO* 2002, 905 ff.
- Maus, K. H.**, Der Insolvenzplan, in: *Kölner Schrift*, S.931 ff.
- Meyer-Cording U.**, *Die Rechtsnormen*, Mohr Siebeck, 1971.
- Meyer-Haberhauer, S.**, *Entscheidung über den Insolvenzplan. Eine betriebswirtschaftliche Analyse*, 2000.
- Mock, S./Schildt, Ch.**, Insolvenz ausländischer Kapitalgesellschaften mit Sitz in Deutschland, *ZinsO* 2003, 396 ff.
- Mohrbutter, H./Ringstmeier, A.** (Hrsg.), *Handbuch der Insolvenzverwaltung*, 8. Auflage, Köln/Berlin/München, 2007.
- Moll, W.**, Betriebsübergang in der Insolvenz, *KTS* 2002, 635 ff.
- Müller, H.-F.**, *Der Verband in der Insolvenz*, 2002.
- Müller, H.-F.**, Gesellschaftsrechtliche Regelungen im Insolvenzplan, *KTS* 2002, 209 ff.

- Müller, H.-F.**, Die Kapitalerhöhung in der Insolvenz, *ZGR*, Volume 33, 6, S. 842-860, Nov. 2004.
- Nerlich, J./Kreplin, G.** (Hrsg.), *Münchener Anwaltshandbuch Sanierung und Insolvenz*, 2006.
- Nerlich, J./Römermann, V.** (Hrsg.), *Insolvenzordnung (InsO). Kommentar*, München, 1999 ff. (Loseblatt), Stand: März 2009.
- Nordwest Zeitung**, Karstadt will raus aus den roten Zahlen, Sanierung nach Ancanor Pleite, 08.08.2015, www.nwzonline.de/wirtschaft/karstadt-will-raus-aus-den-roten-zahlen_a_30,0,2435578155.html, 20.04.2016.
- Obermüller, M.**, *InsO. Eine systematische Darstellung des neuen Insolvenzrechts*, 4. Auflage, Heidelberg, 2003.
- Obermüller, K./Kuder, K.**, *Insolvenzrecht in der Bankpraxis*, 7. Auflage, Köln, 2007.
- Pannen, K.**, *Krise und Insolvenz bei Kreditinstituten*. Handbuch, 2. Auflage, Köln/Berlin/München, 2006.
- Pannen, K./Riedermann, S.**, Die deutschen Ausführungsbestimmungen zur EuInsVO – Ein Überblick zu den Regelungen des Art. 102 EGInsO n.F., *NZI* 2004, 301 ff.
- Pannen, K.** (Hrsg.), *Die Europäische Insolvenzverordnung. Kommentar*, Berlin, 2007.
- Pape, G./Uhlenbruck, W./Voigt-Salus, J.**, *Insolvenzrecht*, 2. Aufl., München, 2010.
- Paulus, Ch.**, *Europäische Insolvenzverordnung. Kommentar*, 2. Auflage, Frankfurt am Main, 2008.
- Paulus, Ch.**, Grundlagen des neuen Insolvenzrechts – Liquidations- und Planverfahren, *DStR* 2004, 1568 ff.
- Paulus, Ch.**, *Insolvenzrecht*, Frankfurt am Main, 2007.
- Paulus, Ch.**, Die europäische Insolvenzverordnung und der deutsche Insolvenzverwalter, *NZI* 2001, 505 ff.
- Paulus, Ch.**, Änderungen des deutschen Insolvenzrechts durch die Europäische Insolvenzverordnung, *ZIP* 2002, 729 ff.
- Peters-Lange, S.**, *Sozialrecht in der Insolvenz*, München, 2005.
- Picot, G./Aleth, F.**, *Unternehmenskrise und Insolvenz*, 1999.
- Pickenbrock, A.**, Empfiehlt sich angesichts der Wirtschaftskrise die Einführung eines gesonderten Restrukturierungsverfahrens?, *ZvglRWiss* 1008 (2009), 242 ff.

- Pobuda, K.**, *Fortgesetzte Vermögensbewirtschaftung in der Insolvenz*, 2003.
- Rattunde, R.**, Sanierung durch Insolvenz, *ZIP* 2003, 2103 ff.
- Rattunde, R.**, Sanierung durch Insolvenz, *ZIP* 2003, 2103 ff.
- Rauscher, Th.** (Hrsg.), *Europäisches Zivilprozeßrecht. Kommentar*, 2. Auflage, München, 2006.
- Reul, A./Heckschen, H./Wienberg, R.**, *Insolvenzrecht in der Kautelarpraxis*, München, 2006.
- Rotstegge, J. P.**, *Konzerninsolvenz. Die verfahrensrechtliche Behandlung von verbundenen Unternehmen nach der Insolvenzordnung*, 2006.
- Runkel, H.** (Hrsg.), *Anwalts-Handbuch Insolvenzrecht*, 2. Auflage, Köln, 2008.
- Nerlich, J./Kreplin, G.** (Hrsg.), *Münchener Anwaltshandbuch Sanierung und Insolvenz*, 2006.
- Rühle, Th.**, *Gegenseitige Verträge nach Aufhebung des Insolvenzverfahrens*, 2006.
- Rußmann, H.**, *Bürgerliches Recht und Zivilprozeßrecht*, München, 2000.
- Sabiwalsky, R.**, *Die Eigenkapitalausstattung der Kapitalgesellschaft, Drei Aufsätze über die Steuerung der Kapitalstruktur und über den Schutz des Gesellschaftskapitals*, Uni zu Köln, 2009.
- Schak, H.**, *Internationales Zivilverfahrensrecht*, 4. Auflage, München, 2006.
- Scheibner, U.**, Zu Besonderheiten beim Insolvenzplan in eingetragenen Genossenschaften, *DZWIR* 1999, 8 ff.
- Schiessler, W.**, *Der Insolvenzplan*, 1997.
- Schilling, S.**, *Insolvenz einer englischen Limited mit Verwaltungssitz in Deutschland*, 2006.
- Schmidt, A.**, *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht*, 3. Auflage, Recklinghausen, 2009.
- Schmelzer, Stephan**, *Die Position des Arbeitnehmers im Recht des Insolvenzplans*, 2003.
- Schmittmann, J./Theurich, H./Brune, T.**, *Das insolvenzrechtliche Mandat*, 3. Auflage, Bonn, 2009.
- Schneider, M./Waschk, M.**, *Das Unternehmen zwischen Krise und Insolvenz*, 2002.

- Schuhmacher, Ch. S. E./Thiemann, S.**, Mediation und neues Insolvenzrecht – Möglichkeiten und Grenzen alternativer Konfliktlösungen im Insolvenzverfahren, *DZWIR* 1999, 441 ff.
- Schulz, D./Bert, U./Lessing, H.**, *Handbuch Insolvenz. Insolvenzverfahren. Haftung. Gläubigerschutz. Sanierung und Auswege*, 3. Auflage, Freiburg/Berlin/München, 2009.
- Siehr, K.**, Grundfragen des internationalen Konkursrechts, *SJZ* 1999, 85 ff.
- Smid, S.** (Hrsg.), *Insolvenzordnung (InsO) mit Insolvenzzrechtlicher Vergütungsordnung (InsVV)*, 2. Auflage, Stuttgart/Berlin/Köln, 2001.
- Smid, S.**, *Deutsches und Europäisches Internationales Insolvenzrecht. Kommentar*, Stuttgart/Berlin/Köln, 2004.
- Smid, S.**, Reorganisationszwecke in Insolvenzverfahren, *Krisen-, Sanierungs- und Insolvenzberatung (KSI)*, 6/2006.
- Smid, S./Rattunde, R.**, *Der Insolvenzplan: Handbuch für das Sanierungsverfahren gemäß §§ 207 bis 269 InsO mit praktischen Beispielen und Musterverfügungen*, 2. Aufl., 2005.
- Smid, S.**, *Grundzüge des Insolvenzrechts*, 4. Auflage, München, 2002.
- Smis, S.**, *Praxishandbuch Insolvenzrecht*, 5. Auflage, Berlin, 2007.
- Spies, J.**, Insolvenzplan und Eigenverwaltung – Sanierungsansatz zur Krisenbewältigung bei Unternehmen mittlerer Größe -, *ZinsO* 2005, 1254 ff.
- StaaK, K. S.**, Mögliche Probleme im Rahmen der Koordination von Haupt- und Sekundärinsolvenzverfahren nach der Europäischen Insolvenzverordnung (EuInsVO), *NZI* 2004, 480 ff.
- Terbrack, Ch.**, Insolvenzpläne betreffend eingetragene Genossenschaften, *ZinsO* 2001, 1027 ff.
- Triebiger, Cl.**, Internationale (Verbraucher) Insolvenzverfahren, ein neuer Beratungsgegenstand für die Schuldner- und Insolvenzberatung?, *ZinsO* 2001, 251 ff.
- Uhlenbruck, W.** (Hrsg.), *Insolvenzordnung. Kommentar*, 12. Auflage, München, 2003.
- Uhlenbruck, W.**, Gerichtliche oder außergerichtliche Sanierung? – Eine Schicksalsfrage Not leidener Unternehmen, *BB* 2001, 1641 ff.
- Uhlenbruck, W.**, Strafbefreiende Wirkung des Insolvenzplans?, *ZinsO* 1998, 250 ff.

- Vogl T.**, Die Einreichung mehrerer Insolvenzpläne durch den Schuldner, *DZWIR* 2004, 490 ff.
- Uhlenbruk W.**, *InsO Insolvenzordnung*, Verlag Franz Vahlen, 2015.
- Ulmer, P.**, Gläubigerschutz bei Scheinauslandsgesellschaften, *NJW* 2004, 1201 ff.
- Undritz, S.-H.**, Restrukturierung in der Insolvenz, *ZGR*, Volume 39, 2-3, S.201-217, Mai 2010.
- Vallender, H.**, Aufgaben und Befugnisse des deutschen Insolvenzrichters in Verfahren nach der EuInsVO, *KTS* 2005, Heft 3.
- Vallender, H.**, *Recht der Sanierungsfinanzierung*, Berlin-Heidelberg-New York, 2005.
- Vasilev, A.**, *Die Sanierung des Unternehmens in der Insolvenz*, München 2008.
- Verse, D. A.**, Anteilseigner im Insolvenzverfahren, Überlegungen zur Reform des Insolvenzverfahrens aus gesellschaftsrechtlicher Sicht, *ZGR*, Volume 39, 2-3, S. 299-324, Mai 2010.
- Vogt, A. M.**, *Sanierungsplanung. Eine Darstellung innerhalb und außerhalb des Insolvenzrechts*, 1999.
- Von Oncuil, G. R.**, *Die rechtzeitige Auslösung des Insolvenzverfahrens*, De Gruyter, 2000.
- Wagner, H.**, *Insolvenzordnung*, Baden-Baden, 1998.
- Warikoff, A.**, Die Befreiung des Schuldners von seinen Verbindlichkeiten. Ein Vergleich zwischen Restschuldbefreiung, Insolvenzplan und gerichtlicher Schuldenbereinigung, *ZinsO* 2005, 1179 ff.
- Waza, Th./Uhländer, Ch./Schmittmann, J.**, *Insolvenzen und Steuern*, 7. Auflage, Herne, 2007.
- Wegener, B.**, Sanierungshindernisse durch mangelnde Gläubigerbeteiligung im Planverfahren - Zur Auslegung der §§ 244, 245 InsO, *ZinsO*, 2002, 1157 ff.
- Weisemann, U.** (Hrsg.), *Handbuch Unternehmensinsolvenz*, Köln, 1999.
- Wellensiek, J.**, Übertragende Sanierung, *NZI* 2002, 233 ff.
- Werres, S.**, *Grundrechtsschutz in der Insolvenz*, 2007.
- Willemer, Ch.**, *Via attractiva concursus und die Europäische Insolvenzverordnung*, 2006.

- Wimmer, Cl./Dauernheim, J./Wagner, M./Gietl, J.**, *Handbuch des Fachanwalts, Insolvenzrecht*, 4, Luchterhand, Köln, 2010.
- Wimmer, K.** (Hrsg.), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung*, 5. Auflage, Köln, 2009.
- Wimmer, K./Dauernheim, J./Wagner, M./Gietl, J.** (Hrsg.), *Handbuch des Fachanwalts Insolvenzrecht*, 4. Auflage, Köln, 2010.
- Wimmer, K.**, Die Verordnung (EG) Nr. 1346/2000 über Insolvenzverfahren, *ZinsO* 2001, 97 ff.
- Wimmer, K.**, Die EU-Verordnung zur Regelung grenzüberschreitender Insolvenzverfahren, *NJW* 2002, 2427 ff.
- Zempel, I.**, *Genußrechte als Instrument zur Eigensanierung von Kapitalgesellschaften im Insolvenzplanverfahren*, Diss. Berlin, 2001.
- Zimmermann, W.**, *Insolvenzrecht*, 8. Auflage, Heidelberg, 2010.
- Zirener, J.**, *Sanierung in der Insolvenz, Handlungsalternativen für einen wertorientierten Einsatz des Insolvenzverfahrens*, Deutscher Universitäts-Verlag/GWV Fachverlag GmbH, Wiesbaden 2005.

Немачка судска пракса:

- AG München**, Vorlagebeschl. v. 9. Juni 2004 - 1507 IN 39/02, *NZI* 2004, 456.
- AG Hamburg**, Beschl. v. 1. Dezember 2005 - 67a IN 450/05, *ZIP* 2005, 2275.
- AnwG Freiburg**, Beschl. v. 31. Oktober 2005, *ZIP* 2006, 255.
- BAG**, Urt. v. 31. März 2004 - 10 AZR 253/03, *NZA* 2004, 1093.
- BAG**, Urt. v. 16. Juni 2005 - 6 AZR 476/04, *ZIP* 2005, 1842.
- BAG**, Beschl. v. 17. August 2005 - 7 ABR 56/04, *ZIP* 2006, 144.
- BAG**, Urt. v. 23. Juni 2004 - 10 AZR 495/03, *NJW* 2005, 460.
- BAG**, Urt. v. 15. Juni 2004 - 9 AZR 431/03, *NZA* 2005, 354.
- BFH**, Urt. v. 18. August 2005 - V R 31/04, *DZWIR* 2005, 247.
- BFH**, Urt. v. 10. November 2005 - IV R 13/04, *BB* 2006, 207.
- BGH**, Urt. v. 6 Oktober 2005 IX ZR 36/02, *BGB* §§ 133 A, 157 A; *InsO* § 259 Abs. 3 Satz 1.

BGH Urt. v. 6 Oktober 2005 IX ZR 36/02, BGB §§ 133 A, 157 A; InsO § 259 Abs. 3 Satz 1.

BGH, Urteil vom 19.5.2011, IX ZR 222/08, WM S. 1182.

BGH, Urt. v. 22. Januar 2004 - IX ZR 39/03, BGHZ 157, 350.

BGH, Beschl. v. 5. Februar 2004 - IX ZB 29/03, NZS 2005, 24.

BGH, Urt. v. 12. Februar 2004 - IX ZR 98/03, NJW 2004, 2171.

BGH, Urt. v. 17. Februar 2004 - IX ZR 318/01, WM 2004, 669.

BGH, Urt. v. 17. Februar 2004 - IX ZR 135/03, NJW-RR 2004, 1047.

BGH, Versäumnisurt. v. 11. März 2004 - IX ZR 160/02, NJW 2005, 512.

BGH, Urt. v. 6. Mai 2004 - IX ZR 48/03, NJW 2004, 3334.

BGH, Beschl. v. 6. Mai 2004 - IX ZB 349/02, NZI 2004, 440.

BGH, Urt. v. 13. Mai 2004 - IX ZR 190/03, WM 2004, 1587.

BGH, Urt. v. 13. Mai 2004 - IX ZR 128/01, NJW-RR 2004, 1534.

BGH, Urt. v. 17. Juni 2004 - IX ZR 124/03, ZIP 2004, 1509.

BGH, Urt. v. 17. Juni 2004 - IX ZR 2/01, WM 2004, 1575.

BGH, Urt. v. 29. Juni 2004 - IX ZR 195/03, NJW 2004, 3118.

BGH, Beschl. v. 8. Juli 2004 - IX ZB 565/02, NJW 2004, 3260.

BGH, Urt. v. 15. Juli 2004 - IX ZR 224/03, NJW 2004, 3185.

BGH, Urt. v. 22. Juli 2004 - IX ZR 183/03, NJW-RR 2004, 1563.

BGH, Urt. v. 22. Juli 2004 - IX ZR 270/03, ZIP 2004, 1912.

BGH, Beschl. v. 17. März 2005 - IX ZB 247/03, ZIP 2005, 817.

BGH, Beschl. v. 2. Juni 2005 - IX ZB 235/04, DB 2005, 1962.

BGH, Beschl. v. 19. September 2005 - II ZB 18/04, ZIP 2005, 2030.

BGH, Beschl. v. 22. September 2005 - IX ZB 91/05, ZIP 2005, 1983.

BGH, Beschl. v. 22. September 2005 - IX ZR 85/04, ZIP 2005, 1836.

BGH, Beschl. v. 22. September 2005 - IX ZR 65/04, ZIP 2005, 1974.

BGH, Urt. v. 22. September 2005 - VII ZR 117/03, NJW 2005, 3574.

BGH, Beschl. v. 22. September 2005 - IX ZB 55/04, WM 2005, 2191.

BGH, Urt. v. 29. September 2005 - IX ZR 184/04, DB 2006, 276.

BGH, Urt. v. 6. Oktober 2005 - IX ZR 36/02, ZIP 2006, 39.

BGH, Urt. v. 20. Oktober 2005 - IX ZR 145/04, ZIP 2005, 2267.

BGH, Urt. v. 20. Oktober 2005 - IX ZR 276/02, ZIP 2006, 387.
BGH, Urt. v. 3. November 2005 - IX ZR 181/04, NJW 2006, 228.
BGH, Beschl. v. 3. November 2005 - IX ZR 35/05, ZIP 2005, 2217.
BGH, Urt. v. 3. November 2005 - IX ZR 140/04, ZIP 2005, 2265.
BGH, Urt. v. 17. November 2005 - IX ZR 179/04, ZIP 2006, 36.
BGH, Urt. v. 17. November 2005 - IX ZR 174/04, ZIP 2006, 91.
BGH, Urt. v. 17. November 2005 - IX ZR 162/04, ZIP 2006, 87.
BGH, Urt. v. 21. November 2005 - II ZR 277/03, ZIP 2006, 279.
BGH, Beschl. v. 28. November 2005 - II ZB 27/04, ZIP 2006, 84.
BGH, Urt. v. 28. November 2005 - II ZR 355/03, ZIP 2006, 367.
BGH, Urt. v. 1. Dezember 2005 - IX ZR 95/04, ZIP 2006, 192. **BGH**, Beschl. v. 8. Dezember 2005 - IX ZB 38/05, ZIP 2006, 141.
BGH, Urt. v. 8. Dezember 2005 - IX ZR 182/01, ZIP 2006, 290.
BGH, Beschl. v. 8. Dezember 2005 - IX ZB 308/04, ZIP 2006, 247.
BGH, Urt. v. 15. Dezember 2005 - IX ZR 156/04, ZIP 2006, 431.
BGH, Urt. v. 15. Dezember 2005 - IX ZR 227/04, ZIP 2006, 138.
BGH, Beschl. v. 12. Januar 2006 - IX ZB 239/04, ZIP 2006, 340.
BVerfG, Beschl. v. 29. November 2005 - 1 BvR 2035/05, ZIP 2006, 86.
BVerfG, Beschl. v. 3. August 2004 - 1 BvR 135/00, NJW 2004, 2725.
KG, Beschl. v. 6. Juli 2005 - 2 AR 85/05 - 5 Ws 299-307 und 334/05, ZIP 2005, 2126.
LAG Düsseldorf, Beschl. v. 6. September 2005 - 16 Ta 478/05, ZIP 2005, 2176.
OLG Stuttgart, Urt. v. 13. Januar 2005 - 2 U 164/04, ZIP 2005, 1837.
OLG Düsseldorf, Urt. v. 6. Juli 2005 - I-18 U 28/05, ZIP 2005, 2121.
OLG Dresden, Beschl. v. 10. August 2005 - 2 U 290/05, ZIP 2005, 1845.
OLG München, Beschl. v. 10. August 2005 - 31 Wx 61/05, ZIP 2005, 2068.
OLG Jena, Urt. v. 30. November 2005 - 6 U 906/04, DB 2006, 95.
OLG Stuttgart, Beschl. v. 5. Dezember 2005 - 19 VA 4/05, ZIP 2006, 342.
OLG München, Urteil v. 14.12.2012 – 5 U 2472/09, www.justiz.bayern.de/gericht/olg/m/presse/aktuell/, 20.04.2016.

Немачки правни часописи :

DZWIR. Deutsche Zeitschrift für Wirtschafts- und Insolvenzrecht, Berlin.
EwiR. Entscheidungen zum Wirtschaftsrecht, Köln.
InsbürO. Zeitschrift für das Insolvenzbüro, Münster.
InVo. Insolvenz & Vollstreckung, Bonn.
KTS. Zeitschrift für Insolvenzrecht, Köln/Berlin/München.
NZI. Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung, München/Frankfurt am Main.
ZGR. Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht, De Gruyter Recht
ZInsO. Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht, Herne.
ZIP. Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, Berlin.
ZVI. Zeitschrift für Verbraucher – und Privat-Insolvenzrecht, Köln.
Juris – Das Rechtsportal
Lexis Nexis – Juristische Online recherche
Beck – Online – Die Datenbank

Француско право :

Alquier A., *La loi de sauvegarde des entreprises en difficulté: Sauvetage des entreprises ou protection des créanciers*, thèse, Aix – Marseille III, 2006.
Amalvy A., Derrida F., *Plan de cession de l'entreprise et vices du consentement*, Dalloz, 1988, chron. 208.
Atlan P., *Reprendre une entreprise en difficulté*, monogr., préf. de Rouger M., Les Éd. d'Organisation, 1995.
Aynes L., *La cession de contrat et les opérations juridiques à trois personnes*, th.dr. Paris II 1981, éd. Economica Coll.Droit civil 1984, préface de Ph. Malaurie Universitaire d'Aix – Marseille, 2001.
Barbieri J.-F., Cass. com., 7 mars 2006, *Revue des sociétés* 2006 p. 644.
Beal S., La sauvegarde de la compétitivité: la suite des arrêts Pages Jaunes, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 41, 12 Octobre 2006, 2480.
Blanc G., *La prévention des difficultés des entreprises : analyse des pratiques juridiques*, monogr., Presses universitaires d'Aix-Marseille, 2004.
Bonnard J., *Droit des entreprises en difficulté*, Hachette, 3e édition, 2006.

- Bouthinon – Dumas V.**, *La condition juridique du banquier dans les procédures collectives en droit interne*, Université Paris II– Panthéon Assas, 2006.
- Bremond G.**, Réflexions sur la composition des comités de créanciers dans les procédures de sauvegarde et de redressement judiciaires, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 10, 9 Mars 2006, 1405.
- Briand Meledo D.**, *Nature de droit des entreprises en difficulté et systèmes de droit*, thèse, Rennes 1, 1992.
- Cabrillac M., Mouly, S. Cabrillac, Pétel Ph.**, *Droit des sûretés*, 8e éd., Litec, 2007.
- Cabrillac M., Petel Ph.**, Sauvegarde, redressement et liquidation judiciaires des entreprises, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 6, 7 Février 2008, 1207.
- Cabrillac M., Petel Ph.**, Sauvegarde, redressement et liquidation judiciaires des entreprises, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 1, 4 Janvier 2007, 1004.
- Campana M.-J. et al.**, Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Condition d'ouverture), *Rép. Com. Dalloz*, 1996.
- Chaput Y.**, Une nouvelle architecture du droit français des procédures dites collectives, *JCP* 2005.1.184.
- Chaput Y.**, Entreprises en difficulté, Prévention et règlement amiable, *Rép. Com. Dalloz*, 1996.
- Coquelet M.-L.**, *Entreprises en difficulté – Instruments de paiement et de crédit*, Hypercours Dalloz, 2e édition, 2006.
- Cornu G.**, *Vocabulaire juridique*, Association Henri Capitant, PUF, 7e édition, 2005.
- Cozian M., Viandier A., Deboissy F.**, *Droit des sociétés*, Litec, 1 8e édition, 2005.
- Daigre J.-J.**, Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Personnes morales et dirigeants), *Rép. Com. Dalloz*, 1996.
- Dammann R., Podeur G.**, Trib. com. Paris, 2 août 2006, *Recueil Dalloz* 2006, n°33, p. 2329.
- Deharveng J.**, *Philosophie de la réforme et présentation du nouveau cadre juridique*, Bull. d'actualité Lamy droit commercial, nov. 2005, RLDA déc. 2005, p.4.
- Deharveng J.**, Le plan de cession dans la nouvelle architecture des procédures collectives, *Recueil Dalloz*, 2006, n° 15, p.1047.

- Delmas Saint – Hilaire Ph.**, *Le tiers à l'acte juridique*, thèse, Université Montesquieu – Bordeaux IV, LGDJ, 1998.
- Demeyere D.**, *Personne morale et droits des entreprises en difficulté*, Université Paris X, 2005.
- Duranton G.**, *Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Droit international privé)*, *Rép. Com. Dalloz*, 2005.
- Flour J., Aubert J. -L., Flour Y., Savaux E.**, *Le rapport d'obligation*, Tome III, Armand Colin, 3e édition, 2004.
- Fortis E.**, *Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Sanctions)*, *Rép. Com. Dalloz*, 1996.
- François J.**, *Les sûretés personnelles*, Economica, 2004.
- Gastaud J.-P.**, *La nature juridique du plan arrêté judiciairement*, Petites affiches, 16 juin 1993.
- Gresse C.**, *Entreprises en difficulté*, monogr., Economica, 2e édition, 2003.
- Guinchard S., Ferrand F.**, *Procédure civile et droit communautaire*, Droit privé, Dalloz Précis, 28e édition, 2006.
- Guyard – Avrillault E.**, *Restructuration d'une entreprise en difficulté*, Faculté de droit, d'économie et de sciences sociales, Angers, 1983.
- Guyon Y.**, *Entreprises en difficulté*, Avant propos, *Rép. Com. Dalloz*, 1996.
- Guyon Y., Derruppe J.**, *Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Phase de traitement – Les créanciers)*, *Rép. Com. Dalloz*, 1996.
- Guyon Y.**, *Droit des affaires, Droit commercial général et sociétés*, Tome 1, Economica, 12e édition, 2003.
- Guyon Y.**, *Droit des affaires, Entreprises en difficultés, Redressement judiciaire - Faillite*, Tome 2, Economica, 9e édition, 2003.
- Jacquemont A.**, *Droit des entreprises en difficulté, La procédure de conciliation, Les procédures collectives de sauvegarde, redressement et liquidation judiciaires*, Litec, 5e édition, 2007.
- Jeantin M., Le Cannu P.**, *Droit commercial – Entreprises en difficulté*, Dalloz Précis, 7e édition, 2007.

Lebel Ch., La fin de la procédure de redressement judiciaire pour extinction du passif, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 39, 25 Septembre 2008, 2178.

Le Cannu P., *Droit des sociétés*, Domat Droit privé, Montchrestien, 2e édition, 2003.

Le Cannu P., *Code des procédures collectives, Livre VI du Code de commerce et textes, Entreprises en difficulté (Avant-propos)*, Dalloz, 2008.

Le Cannu P., Cass. com., 12 juillet 2005, *Bull. Joly 2006*, §5, p.34.

Le Corre P.-M., Le Corre - Broly E., *Droit du commerce et des affaires, Droit des entreprises en difficulté*, 2e édition, 2006.

Le Corre P.-M., *Droit et pratique des procédures collectives*, Dalloz Action, 4e édition, 2008.

Le Corre P.-M., Premiers regards sur la loi de sauvegarde des entreprises (loi N° 2005 – 845 du 26 juillet 2005), *D.2005.*, *Cah.dr.aff.*, supplément au n°33, p. 2299.

Le Corre P.-M., Les dispositions transitoires de la loi de sauvegarde, la suppression des extensions sanctions et l'application de l'obligation aux dettes sociales, *Recueil Dalloz 2006*, n°39, p. 2737.

Le Corre P.-M., Lucas F. -X., Droit des entreprises en difficulté, nov. 2005 – mai 2006, *Recueil Dalloz*, 2006, n°32, p.2250.

Le Corre P.-M., Lucas F. -X., Droit des entreprises en difficulté, juin 2006 – novembre 2006, *Recueil Dalloz*, 2007, n°1, p.42.

Legais D., Les concours consentis à une entreprise en difficultés, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1510.

Legros J.-P., Le sort des membres et dirigeants des personnes morales, Droit des sociétés, *Revue mensuelle LexisNexis JurisClasseur*, janvier 2006, p. 10.

Lienhard A., *Sauvegarde des entreprises en difficulté, Nouvelles pratiques issues de la réforme*, Edition Delmas, 2ème édition, 2007.

Lienhard A., Sauvegarde des entreprises: Présentation du décret d'application n° 2005 – 1677 du 28 décembre 2005, *Recueil Dalloz 2006*, n°2, p.150.

Lienhard A., Sauvegarde des entreprises: dispositions transitoires relatives au comblement de passif social, *Recueil Dalloz 2007*, n°2, p.86.

Lienhard A., Sauvegarde des entreprises: dispositions transitoires relatives au comblement de passif social, *Recueil Dalloz 2007*, n°2, p.87.

Lienhard A., Centre des intérêts principaux d'une filiale étrangère d'un groupe, *Recueil Dalloz* 2006, n°19, p.1286.

Lienhard A., Procédures d'insolvabilité: modification des annexes du règlement n°1346/2000, *Recueil Dalloz* 2006, n°20, p.1362.

Lienhard A., Cass. com. 16 mai 2006, *Recueil Dalloz* 2006, n°21, p.1449.

Lienhard A., Cass. com. 13 juin 2006, *Recueil Dalloz* 2006, n°24, p.1681.

Lienhard A., Cass. com. 3 octobre 2006, *Recueil Dalloz* 2006, n°39, p.2734.

Lucas F.-X., Lecuyer H., *La réforme des procédures collectives, La loi de sauvegarde article par article*, LGDJ, 2006.

Lucas F.-X., Aperçu de la réforme du droit des entreprises en difficulté par la loi de sauvegarde des entreprises du 26 juillet 2005, *Bull. Joly* 2005, p. 11.

Lucas F.-X., Entreprises en difficulté, *Petites affiches*, le 8 février 2006, p.4.

Lucas F.-X., Cass. com., 20 septembre 2005, *Bull. Joly* 2006, §38, p.202.

Lucas F.-X., Prêt de restructuration d'une dette, *Revue de Droit bancaire et financier*, n° 1, Janvier 2007, 22.

Lucas F.-X., Prorogation de la durée du mandat du commissaire à l'exécution du plan, *Revue de Droit bancaire et financier*, n° 4, Juillet 2007, 157.

Lucas F.-X., Conditions d'ouverture d'une procédure de sauvegarde, *Revue de Droit bancaire et financier*, n° 4, Juillet 2007, 158.

Lucas F.-X., Poursuite des associés d'une société civile soumise à une liquidation judiciaire, *Droit des sociétés*, n° 7, Juillet 2007, comm. 130.

Lucas F.-X., Recevabilité de la tierce opposition formée par un associé au jugement ouvrant la liquidation judiciaire de la société, *Droit des sociétés*, n° 2, Février 2007, comm. 24.

Lucas F.-X., Cession forcée des parts d'un gérant d'une société civile en redressement judiciaire, *Droit des sociétés*, n° 1, Janvier 2007, comm. 5.

Lucas F.-X., Saisie-arrêt de parts d'une société dissoute par l'effet de sa liquidation judiciaire, *Droit des sociétés*, n° 12, Décembre 2006, comm. 178.

Lucas F.-X., Situation des associés d'une société civile soumise à une procédure collective, *Droit des sociétés*, n° 5, Mai 2006, étude 10.

Lucas F.-X., CA Versailles, 15 novembre 2007, *Bull. Joly* 2008, §4, p.316.

Lucas F.-X., Cass. Com., 11 décembre 2007, *Bull. Joly* 2008, §4, p.3 18.

Lucas F.-X., Le Corre P. -M., Redressement et liquidation judiciaires, *Recueil Dalloz* 2006, p. 79.

Macorig - Venier F., Entreprises en difficulté, Prévention et règlement amiable, *RTD Com.*, 1/2006, p.189.

Malaurie Ph., Aynes L., *Les obligations*, Cujas, 11e édition, 2000.

Marraud Des Grottes A., *Les associés dans les opérations de restructuration*, thèse, Université Paris 1 – Panthéon Sorbonne, 2003.

Masquefa C., *La restructuration*, thèse, Université Panthéon Assas Paris II, 1998.

Notte G., Loi de sauvegarde des entreprises, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 30, 28 Juillet 2005, act. 218.

Martin – Serf A. et al., Entreprises en difficulté, Redressement et liquidation judiciaire, *RTD Com.*, 1/2006, p.199.

Martin – Serf A. et al., Entreprises en difficulté, Redressement et liquidation judiciaire, *RTD Com.*, 2/2006, p.475.

Martin – Serf A. et al., Entreprises en difficulté, Redressement et liquidation judiciaire, *RTD Com.*, 3/2006, p.659.

Martin – Serf A. et al., Entreprises en difficulté, Redressement et liquidation judiciaire, *RTD Com.*, 4/2006, p.910.

Mercadal B., Macqueron P., *Le droit des affaires en France, Principes et approche pratique du droit des affaires et des activités professionnelles*, Édition Francis Lefebvre, 2005.

Merle Ph., *Droit commercial- Sociétés commerciales*, Précis Dalloz, 12e édition, 2008.

Meteye Th., Loi de sauvegarde des entreprises : le point de vue de l'AGS, *Petites affiches*, 17 février 2006 n° 35, P. 48.

Milsan A., Les remises de dettes publiques: une nouvelle opportunité offerte aux créanciers publics pour contribuer au redressement des entreprises en difficulté, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 29, 19 Juillet 2007, 1901.

Monserie M. -H., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Période d'observation), *Rép. Com. Dalloz* 1997.

Monteran Th., Les sanctions pécuniaires et personnelles dans la loi du 26 juillet 2005, *Gazette du Palais*, 9-10 septembre 2005, p. 37.

Morvan P., Le droit social dans la réforme du droit des entreprises en difficulté, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1511.

Mouial – Bassilana E., L'articulation de la période suspecte et des différentes procédures après la loi de sauvegarde du 26 juillet 2005, *Recueil Dalloz* 2006 p. 1959.

Neuville S., Le plan en droit privé, 1998.

Patureau N., Obligations et responsabilités du dirigeant dans la loi de sauvegarde des entreprises, *Petites affiches*, 17 février 2006 n° 35, p. 111.

Pérochon F., Bonhomme R., *Entreprises en difficulté - Instruments de crédit et de paiement*, 7e éd., LGDJ, 2006.

Perrette R., De la sauvegarde des entreprises, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1513.

Petel Ph., Procédures collectives, Le nouveau droit des entreprises en difficulté, *JCP éd. E*, n°42.

Pétel Ph., *Procédures collectives*, 5e éd., Cours Dalloz, 2006.

Petel Ph., Le nouveau droit des entreprises en difficulté, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1509.

Peyramaure Ph., Sardet P., *L'entreprise en difficulté, Prévention, restructuration, redressement*, Edition Delmas, 4e édition, 2006.

Pigassou P., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Procédure et organes), *Rép. Com. Dalloz*, 1997.

Pirovano A., *Le caractère négocié du plan judiciaire de redressement de l'entreprise, Changement social et droit négocié*, 1988.

Poracchia D., Rizzo F., Vignal N., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Phase de traitement – Redressement ou liquidation), *Rép. Com. Dalloz*, 2002.

Putman E., *Redressement et liquidation judiciaire, Intervention des pouvoirs publics auprès des entreprises en difficulté, Aspects de droit privé*, Juris Classeur, Fasc. 3110, 2009.

Raibaut J., Loi nouvelle, nouvelle pratique : Le point de vue d'un magistrat consulaire, *Petites Affiches*, 17 février 2006 n° 35, p. 12.

Règlement (CE) n° 1346/2000 du conseil du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité, *Juris Classeur*, Fasc. 3125, 2009.

Rizzi A., *La protection des créanciers à travers l'évolution des procédures collectives*, thèse, Université Paris 1 – Panthéon Sorbonne, LGDJ, 2007.

Roussel – Galle Ph., Cass.com., 10 janvier 2006, *Revue des sociétés* 2006 p. 629.

Roussel – Galle Ph., *Réforme du droit des entreprises en difficulté*, Litec, 2005.

Roussel Galle Ph., *Redressement et liquidation judiciaire, Droit communautaire*, Litec, 2005.

Sabathier S., *Le droit des obligation à l'épreuve du droit des procédures collectives*, thèse, Université Toulouse I, 2000.

Saint-Alary-Houin, C., *Droit des entreprises en difficulté*, Montchrestien, 6ème éd., 2009.

Saintourens B., Cass.com., 12 juillet 2005, *Bull. Joly* 2006, § 4, p.22.

Saintourens B., Cass.com., 19 décembre 2006, *Revue des sociétés* 2007, p. 416.

Segarra M.-N., *La situation des créanciers dans les procédures collectives – Aspects de droit comparé (Allemagne, Espagne, France, Italie)*, thèse, Université de Pau, 2000.

Severin E., *Restructuration de l'Entreprise, Théorie et Pratique*, Economica, 2004.

Simler Ph., Delebecque Ph., *Les sûretés, La publicité foncière*, Précis Dalloz z, 4e édition, 2004.

Sortais J.-P., CA Versailles (12e ch. sect. 2) 20 janvier 2005, *Revue des sociétés* 2006 p. 173.

Sortais J.-P., Cass.com., 5 juillet 2005, *Revue des sociétés* 2006 p. 182.

Sylvestre – Touvin S., *Le coup d'accordéon ou les vicissitudes du capital*, Université Paris 1– Panthéon Sorbonne, 2002.

Terre F., Simler Ph., Lequette Y., *Droit civil - Les obligations*, Précis Dalloz, 9e édition, 2005.

Terre F., Simler Ph., *Droit civil - Les biens*, Précis Dalloz, 7e édition, 2006.

Terneyre Ph., *Redressement et liquidation judiciaire, Intervention des pouvoirs publics auprès des entreprises en difficulté*, Aspects de droit public, *Juris Classeur*, Fasc. 3108, 2009.

Teyssie B., *Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Salariés)*, *Rép. Com.* Dalloz, 1996.

Vallasan J., Les conditions d'ouverture de la procédure de sauvegarde doivent être appréciées aujourd'hui où il est procédé à cette ouverture, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 38, 20 Septembre 2007, 2120.

Vallasan J., *Difficultés des entreprises*, Litec, 4e édition, 2006.

Valliot R., La loi du 26 juillet 2005 portant réforme du droit des entreprises en difficultés: le point de vue de l'administrateur judiciaire – mandataire ad hoc et conciliateur, *La Semaine Juridique Entreprise et Affaires*, n° 42, 20 Octobre 2005, 1515.

Vauville F., Dekeuwer – Defossez F., Entreprises en difficulté, Redressement judiciaire (Procédure simplifiée), *Rép. Com. Dalloz*, 1996.

Vidal D., *Droit des procédures collectives*, Gualino, 2006.

Vidal D., Prévention des difficultés des entreprises, *Juris Classeur*, Fasc. 2025, 2009.

Vinckel F., Sauvegarde et redressement judiciaire, Plan de sauvegarde, Formation, *Juris Classeur*, Fasc. 2600, 2009.

Vinckel F., Sauvegarde et redressement judiciaire, Plan de sauvegarde, Exécution, *Juris Classeur*, Fasc. 2610, 2009.

Vionot D., *Droit économique des entreprises en difficulté*, LGDJ, 2007.

Voltaire B., *Le droit de l'entreprise en difficulté*, Ellipses, 2000.

Wicker G., *Les fictions juridiques, Contribution à l'analyse de l'acte juridique*, LGDJ, 1994.

Француска судска пракса :

Cass. com. 26 juin 2007, n° 06-17.821, n° 06-20.820, D. 2007. AJ. 1864, obs. A.

Lienhard, et Chron. C. cass. 2764, obs. M.-L. Bélaval.

Cass. com. 7 nov. 1989, Bull. civ. IV, n° 273 ; 6 oct. 1992, Bull. civ. IV, n° 290)

Cass. com. 13 nov. 2007, n° 05-13.248, D. 2007. AJ. 3010, obs. A. Lienhard.

Cass. com. 10 mars 2004, Bull. civ. IV, n° 49 ; D. 2004. AJ. 949, obs. A. Lienhard ; RD banc. fin. 2004, n° 174, obs. F.-X. Lucas.

Cass. com. 19 juin 2007, n° 06-12.101, D. 2007. AJ. 1965, obs. A. Lienhard.

Cass. com. 13 nov. 2007, n° 06-10.914, D. 2007. AJ. 3010.

Cass. com. 9 mai 2007, n° 05-21.357, D. 2007. AJ. 1424, note A. Lienhard ; RD banc. fin., mai-juin 2007, p. 21, note F.-X. Lucas ; Lexbase hebdo n° 261, 23 mai 2007, n° N1642BBG, note P.-M. Le Corre.

Cass. com. 26 juin 2007, n° 06-17.821, n° 06-20.820, D. 2007. AJ. 1864, obs. A. Lienhard, et Chron. C. cass. 2764, obs. M.-L. Bélaival.

Cass. com. 7 nov. 1989, Bull. civ. IV, n° 273 ; 6 oct. 1992, Bull. civ. IV, n° 290)

Cass. com. 13 nov. 2007, n° 05-13.248, D. 2007. AJ. 3010, obs. A. Lienhard.

Cass. com. 10 mars 2004, Bull. civ. IV, n° 49 ; D. 2004. AJ. 949, obs. A. Lienhard ; RD banc. fin. 2004, n° 174, obs. F.-X. Lucas.

Cass. com. 19 juin 2007, n° 06-12.101, D. 2007. AJ. 1965, obs. A. Lienhard.

Cass. com. 13 nov. 2007, n° 06-10.914, D. 2007. AJ. 3010.

Cass. com. 9 mai 2007, n° 05-21.357, D. 2007. AJ. 1424, note A. Lienhard ; RD banc. fin., mai-juin 2007, p. 21, note F.-X. Lucas ; Lexbase hebdo n° 261, 23 mai 2007, n° N1642BBG, note P.-M. Le Corre.

CEDH 8 mars 2007, n° 2324/04, *Arma c/ France*, D. 2007. AJ. 870, obs. A. Lienhard ; Rev. sociétés 2007. 607, obs. P.-M. Le Corre.

Француски правни часописи :

RTD Com. – Revue trimestrielle de droit commercial, Dalloz

JCP G – La Semaine juridique, Edition générale

JCP E – La Semaine juridique, Edition entreprises

Bulletin Joly Sociétés

Revue des procédures collectives

Revue de droit international privé

Recueil Dalloz

Dalloz CD

Juris Classeur

Petites Affiches

Српско право :

Бабић И., *Привредно право*, Универзитет Сингидунум, 2. издање, Београд, 2006.

Балтић М., Начела европског стечајног права са посебним освртом на европску регулативу о стечајним поступцима, *Ревија за европско право*, 1-3/2003, www.pravoeu.jura.kg.ac.rs.

Бела књига страних инвеститора 2015, Савет страних инвеститора, Београд 2015.

Васиљевић М., *Компанијско право, Право привредних друштава и ЕУ*, Правни факултет у Београду, 2. издање, 2007.

Васиљевић М., *Пословно право*, Савремена администрација, 8. издање, 2004.

Васиљевић М., *Водич кроз Закон о привредним друштвима, Удружење правника у привреди Србије и Црне Горе*, 2004.

Васиљевић М., *Корпоративно управљање – правни аспекти*, Београд, 2007.

Васиљевић М., *Компанијско право*, Службени гласник, Београд, 2007.

Велимировић М., *Стечајно право*, Симбол, 2004.

Велимировић М., *Привредно право*, Подгорица, 2004.

Велимировић М., Садржај и дејство стечајног плана, *Правни живот*, 11/2003.

Гуцуња Ј., *Правно регулисање поверилачко-дужничких односа у случају престанка организације удруженог рада*, Правни факултет Нови Сад, 1980.

Гуцуња Ј., Инсолвентности, *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, Часопис за правну теорију и праксу, волумен 27, број 11, 1978, стр.12-17.

Гуцуња Ј., Поравнања, *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, Часопис за правну теорију и праксу, волумен 51, број 6, 1979, стр. 13-24.

Дедетић, П./Ђурић, Ђ., *Пословно право*, Београдска банкарска академија, Факултет за банкарство, осигурање и финансије, Београд, 2009.

Зборник 3. Конференције одбора приступајућих земаља ИНСОЛ ЕУРОПЕ, Заједничка конференција ИНСОЛ Еуропе и Агенције за лиценцирање стечајних управника Републике Србије, Тема: Несолвентност, реструктурирање и неуспеле инвестиције у Источној Европи Актуелна питања и панел дискусије, Агенција за лиценцирање стечајних управника, Београд, 2007.

Јанковец И., *Привредно право*, „Службени лист СРЈ“, Београд, 1999.

- Љутић Ж. Б.**, Закон о стечајном поступку и ефикасно судство, *Правни информатор*, 9/2004, www.informator.co.rs.
- Малбашић В.**, *Реорганизација као мера спречавање стечаја*, Српски економски форум, 2005.
- Манолева – Митровска Д.**, Reorganization of trade companies in bankruptcy under Macedonian Law, *Правни живот*, 2007.
- Марковић – Бајаловић Д.**, *Привредне организације– у праву Републике Српске и упоредном законодавству*, Правни факултет Источно Сарајево, 2005.
- Мићовић М.**, Реорганизација или редресман стечајног дужника, *Право и привреда*, 5-8/2004.
- Немачка социјална тржишна привреда**, Основне идеје, принципи и концепт, ур. Саша Хаџиахметовић, Конрад Аденауер Фондација Београд, 2012.
- Перовић С.**, *Облигационо право*, 1. том, „Сл. лист СФРЈ“, 7. издање, Београд, 1990.
- Познић Б.**, *Грађанско процесно право*, Београд, 1993.
- Приручник за стечајне управнике за примену националних стандарда и кодекса етике**, Агенција за лиценцирање стечајних управника и Европска банка за обнову и развој, Београд 2010.
- Приручник за стечајне управнике**, Група аутора, Интермекс, Београд 2009.
- Радишић Ј.**, *Облигационо право, Општи део*, Номос, 6. издање, Београд, 2000.
- Радовић В.**, Обавезна јавна понуда за куповина акција циљне компаније, *Правни живот*, бр. 11, 2004.
- Радовић В.**, Класификовање потраживања у поступку реорганизације, *Зборник радова „Хармонизација стечајног права и нови Закон о стечајном поступку“*, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2005.
- Радовић В.**, *Стечај над имовином физичких лица*, Правни факултет у Београду, 2006.
- Радовић В.**, *Индивидуални стечај – стечај над имовином физичког лица*, Београд, 2006.
- Радовић В.**, Утицај агенцијских проблема на право акционарских друштава и корпоративно управљање, *Корпоративно управљање – зборник радова*, Београд, 2008.

- Радовић В.**, Лична управа стечајног дужника *de lege ferenda*, *Зборник прве међународне конференције земаља Југоисточне Европе – Савремене тенденције међународном стечајном праву – улога стечајног управника*, Београд, 2009.
- Радовић В.**, Дилеме у вези са појмом неизвршених двостранообавезних уговора у стечају, *Право и привреда*, бр. 5-8, 2009.
- Радовић В.**, *Накнада члановима управе акционарског друштва*, Београд, 2011.
- Радовић В.**, Стечај повезаних друштава – Основни проблеми и недоумице, *Хармониус* 2014, Београд, стр. 271-299.
- Радовић В.**, Услови за отварање стечајног поступка, Правни факултет у Београду, www.ius.bg.ac.rs/prof/Materijali/radvuk/Uslovi%20za%20otvaranje%20SP.pdf, 01.04.2016.
- Радовић В.**, Увод у стечајно право, Правни факултет у Београду, <http://www.ius.bg.ac.rs/prof/Materijali/radvuk/Pojam,%20Odnos,%20Vrste%20stecaja,%20Istorijat,%20Izvori.pdf>, 01.04.2016.
- Радовановић Р.**, *Биланси предузећа и банака*, Београд, 1999.
- Слијепчевић Д.**, Примена нових законских решења у поступку стечаја, *Правни информатор*, 10/2004.
- Слијепчевић Д.**, Нова законска решења у поступку стечаја, *Правни информатор*, 10/2005.
- Слијепчевић Д.**, Примена нових законских решења у поступцима стечаја покренутим по Закону о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, *Правни информатор*, 7-8/2005.
- Слијепчевић Д., Спасић С.**, *Коментар Закона о стечајном поступку*, Цес Мецон, 2006.
- Слијепчевић Д.**, Реорганизација стечајног дужника, *Правни информатор*, 4/2006.
- Слијепчевић Д.**, *Правни аспекти реорганизације стечајног дужника*, Правни факултет у Београду, 2009.
- Слијепчевић Д.**, Дискрециона овлашћења стечајног судије у поступку реорганизације стечајног дужника, *Право и привреда*, бр. 4-6, Београд, 2012.
- Слијепчевић Д.**, Правни учинак најважнијих измена Закона о стечају, *Право и привреда*, бр. 4-6, Београд, 2012.

Спасић С., *Pre pack* као шанса за српску привреду, *Право и привреда*, бр. 7-9, Београд, 2010.

Спасић С., Корпоративно управљање стечајног дужника, *Право и привреда*, бр. 5-8, Београд, 2008.

Спировић – Јовановић Л., *Пословно право*, Београдска банкарска академија, Факултет за банкарство, осигурање и финансије, 2005.

Старовић Б., Кеча Р., *Грађанско процесно право*, Центар за издавачку делатност Правног факултета у Новом Саду, Нови Сад, 3. издање, 2001.

Стевановић М. и др., *Приручник за стечајне управнике*, Одабране теме за практичну примену Закона о стечајном поступку за стечајне управнике и друге учеснике у поступку, УСАИД, 2005.

Стефановић, З./Хрле Ј., *Статусно привредно право*, Факултет за пословно право, Београд, 2005.

Стефановић, З., *Право Европске уније*, Правни факултет Универзитет Унион, Службени гласник Републике Србије, 3. Ауфл., Београд, 2008.

Тодоровић И., *Правне последице усвајања плана реорганизације*, Докторска дисертација, Правни факултет у Београду, 2016.

Царић С., *Привредне организације*, Центар за привредни консалтинг, Нови Сад, 2006.

Чоловић В., Милијевић, Н. *Стечајни поступак, теоретска разматрања, законски прописи, судска пракса и обрасци за практичну примјену*, Правни факултет Бања Лука, 2004.

Чоловић В., Основне карактеристике и правна природа pre-pack реорганизације (унапред припремљеног плана реорганизације у законодавству Србије) са освртом на однос стечајног поступка и поступка реорганизације, у: *Годишњак Факултета правних наука*, Бања Лука, 3/2013, стр. 101-117.

Српска судска пракса:

Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1. 13/2012 од 6.7.2012. године.

Пресуда Привредног апелационог суда, Пж 2015/2014 од 20.11.2015. године.

Пресуда Привредног апелационог суда, Пж. 1547/2014 од 13.3.2014. године.

Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 3/2012.

Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 3/2012.

Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 3/2012.

Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења Привредног апелационог суда одржаној 23.10.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 3/2012.

Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 12.11.2013. и 14.11.2013. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 6.11.2013. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 3/2013.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 14/2012 од 12.1.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 1/2012.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 778/2012 од 1.11.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 4/2012.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 878/2012 од 15.11.2012. године.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 6/2012 од 26.1.2012. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 1/2012.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 278/2011 од 7.4.2011. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 1/2012.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 45/2011 од 18.2.2011. године.

Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 61/2011 од 27.1.2011.

Решење Привредног апелационог суда, Пж. 14001/2010(2) од 6.10.2011. године.

Решење Привредног апелационог суда, Пж. 4157/2011 од 2.6.2011. године - Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 1/2012.

Решење Привредног апелационог суда, Пж. 9249/2013(3) од 26.2.2014. године.
Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 351/2014 од 23.7.2014. године.
Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 226/2014 од 24.4.2014. године.
Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 664/2013 од 29.8.2013. године -
Судска пракса привредних судова - *Билтен* бр. 4/2013.
Решење Привредног апелационог суда, Пвж. 694/2013 од 20.9.2013. године.
Решење Привредног суда у Зрењанину, Ст. бр. 1/2013, од 15.04.2016., Параграф
база прописа, <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/010612/stecajevi.pdf>, 20.04.2016.
Решење Привредног суда у Београду, Ст. бр. 3216/2012, од 02.07.2012. године,
Параграф база прописа, <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/010612/stecajevi.pdf>,
20.04.2016.

Српски правни часописи :

Правни живот

Право и привреда

Анали Правног факултета у Београду

Страни правни живот

Зборник пресуда Врховног суда Србије

Зборник пресуда Вишег суда у Београду

Зборник пресуда Привредног суда у Београду

Стечајни инструктор

Судска пракса привредних судова - Билтен

Англосаксонско право :

Davies L. P., *Gower and Davies principles of modern company law*, Thompson, Sweet and Maxwell, 8 edition, 2008.

Bebchuk, L., A New Approach to Corporate Reorganizations, *Harvard Law Review* 101, 1988, S. 775-804.

Braham M., Frank S., Voting rules in insolvency law: A simple game theoretic approach, *German working papers in law and economics*, paper 19, volume 2001, www.bepress.com.

European Commission, *Action Plan on Building a Capital Markets Union*, Brussels, 30.9.2015, COM (2015) 468 final, <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0468&from=DE>, 20.04.2016.

Falke M., *Insolvency Law Reform in Transition Economics*, Berlin, 2003.

Freshfields Bruckhaus D., The EU regulation on insolvency proceedings, June 2004, www.freshfields.com, 16.01.2016.

Geoffrey M., *Company Law, Sweet & Maxwell*, London, 1995.

Kenkel Ph., *Westbrook E.-M., Guide to bankruptcy and Re-Organization options*, www.economics.ag.utk, 16.01.2016.

Kothari V., *Corporate bankruptcy under US law*, www.vinodkothari.com, 16.01.2016.

Leechor C., *Innovations in Bankruptcy – Pricing the Priority of Insolvency Claims*, www.worldbank.org, 16.01.2016.

Mc Bryde/Flessner/Kortmann (Hrsg.), *Principles of European Insolvency Law*, 2003.

Meier I., *Prepackaged chapter 11 plan*, www.unige.ch/droit/insolvency-symposium, 2004. 16.01.2016.

OECD, *Creditor Rights in Insolvency Procedure*, 1999.

Pittaluga R. Jr., *U.S. Bankruptcy /Insolvency laws and foreign bankruptcy proceedings*, Akerman Senterfitt&Edison, P.A., Sun Trust International Center, 2000.

The World bank Symposium, *Building effective insolvency system – transcript*, Washington D.C., 1999, www.worldbank.org, 16.01.2016.

Thomas L. E., Jimenez P.A., *Courting chapter 11*, 2003, www.whitecase.com, 16.01.2016.

UNCITRAL, *Legislative Guide on Insolvency Law*, 2004, www.uncitral.org, 16.01.2016..

Wood Ph., *Insolvency Law and the Legal Framework*, Washington D.C., 1999.

Интернет извори :

www.srbija.gov.rs
www.merr.gov.rs
www.mpravde.sr.gov.rs
www.parlament.gov.rs
www.sudskapraksa.com
www.praksa.page.tl

www.apr.gov.rs
www.priv.rs
www.alsu.gov.rs
www.trgovinski.sud.srbija.rs
www.trgsud.org.rs
www.zakonski.info
www.informator.co.rs
www.projuris.org
www.paragraf.net

www.legifrance.com
www.justice.gouv.fr
www.courdecassation.fr
www.greffe-tc-paris.fr
www.infogreffe.fr
<http://biu-cujas.univ-paris1.fr>
www.sudoc.abes.fr
www.u-bordeaux.fr
www.dalloz.fr
www.lextenso.fr
www.2lr.fr
www.lexinter.net

www.insolvenzverein.de
www.uncitral.org

www.eu.int
<http://europa.eu>
<http://ec.europa.eu>
<http://curia.europa.eu>
<http://eur-lex.europa.eu>
www.insol-europe.org
www.era.int
www.europeanrestructuring.com
www.supremecourtus.gov
www.lexisnexis.com
www.ali.org
www.law.cornell.edu
www.law.upenn.edu
www.abiworld.org
www.uscourts.gov/bankruptcycourts.html

БИОГРАФИЈА АУТОРА

ЂУРО ЂУРИЋ је рођен 9. јула 1980. године у Београду, Република Србија. Основну школу завршио је у Батајници, а гимназију друштвено-језичког смера у Земуну. Дипломирао је на Правном факултету Универзитета у Београду, правосудни смер, 2004. године, са просечном оценом 9,00. Мастер студије је завршио на Универзитету у Монтескје, у Бордоу, Француска, на смеру Основно приватно право – Пословно право и предузећа, 2006. године. Предметну диплому мастер студија је признала Комисија за признавање страних високошколских исправа Универзитета у Београду, 2009. године. Од децембра 2008. уписан је на докторске студије на Правном факултету Универзитета у Београду, пословноправна научна област, са проф. др. Мирком Васиљевићем као ментором. Предложена тема докторске дисертације је „Санациона реорганизација друштава капитала у стечају, упоредна студија немачког, француског и српског права“. Такође је уписан на докторат на Факултету правних и економских наука Универзитета Зарланда, у Зарбрикену, СР Немачка, Катедра за приватно право, грађанско право, пословно и привредно право, међународно приватно право и упоредно право, којом управља проф. др. др. др. х.ц. Михаел Мартинек. Успешно је положио усмени докторски испит, одбранио семинарски рад и пројекат докторске дисертације.

Ђуро Ђурић је од 2005. до 2008. године био запослен у Другом општинском суду у Београду, као судијски приправник. Од 2007. године радио је као сарадник у настави на Београдској банкарској академији – Факултету за банкарство, осигурање и финансије, Универзитета Унион, Београд, на предметима Пословно право, Банкарско (Финансијско) право, Право ЕУ и Корпоративно управљање. Године 2009. изабран је у звање асистента. Од марта 2010. до јануара 2016. године је био запослен на Институту економских наука у Београду. Септембра 2010. изабран је први пут у звање истраживач сарадник на Институту економских наука у Београду, а септембра 2013. године је поново изабран у то звање. Од децембра 2012. до фебруара 2015. године године је налазио се и на позицији руководиоца Центра за издавачку делатност на Институту. Од јануара 2016. године запослен је у Комори

извршитеља, на месту вишег саветника за међународну сарадњу и стручно усавршавање.

Поседује активно знање француског, немачког и енглеског језика, као и основно знање мађарског језика. Резервни је официр Војске Републике Србије.

Прилог 1.

Изјава о ауторству

Потписани-а Ђурић Ђуро
број индекса ДС 2008-33

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом „Санациона реорганизација друштва капитала у стечају – Упоредна студија немачког, француског и српског права“

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио интелектуалну својину других лица.

У Београду, 27.04.2016.

Потпис докторанда
Ђурић Ђуро

Прилог 2.

**Изјава о истоветности штампане и електронске верзије
докторског рада**

Име и презиме аутора Ђуро М. Ђурић

Број индекса ДС 2008/33

Студијски програм Право

Наслов рада „Санациона реорганизација друштава капитала у стечају – Упоредна студија немачког, француског и српског права“

Ментор проф. др Мирко Васиљевић

Потписани/а Ђурић Ђуро

Изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета у Београду**.

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Београду.

У Београду, 27.04.2016.

Потпис докторанда

Ђурић Ђуро

Прилог 3.

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић” да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду унесе моју докторску дисертацију под насловом: „Санациона реорганизација друштава капитала у стечају – Упоредна студија немачког, француског и српског права“ која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

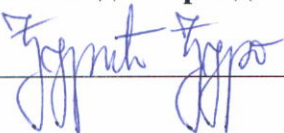
Моју докторску дисертацију похрањену у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство
2. Ауторство - некомерцијално
3. Ауторство – некомерцијално – без прераде
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима
5. Ауторство – без прераде
6. Ауторство – делити под истим условима

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци, кратак опис лиценци дат је на полеђини листа).

У Београду, 27.04.2016.

Потпис докторанда

1. Ауторство - Дозвољавање умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце, чак и у комерцијалне сврхе. Ово је најслободнија од свих лиценци.
2. Ауторство – некомерцијално. Дозвољавање умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела.
3. Ауторство - некомерцијално – без прераде. Дозвољавање умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела. У односу на све остале лиценце, овом лиценцом се ограничава највећи обим права коришћења дела.
4. Ауторство - некомерцијално – делити под истим условима. Дозвољавање умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада.
5. Ауторство – без прераде. Дозвољавање умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела.
6. Ауторство - делити под истим условима. Дозвољавање умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада. Слична је софтверским лиценцама, односно лиценцама отвореног кода.

